

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANABİLİM DALI
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

FATSA ŞER'İYE SİCİLLERİ
(72 DEMİRBAŞ NOLU DEFTERİ) TRANSKRİPSİYONU VE
DEĞERLENDİRİLMESİ

Yılmaz SÜĞÜMLÜ

Danışman

Yard. Doç. Dr. Süleyman GENÇ

İZMİR - 2015

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “*Fatsa Şer‘iye Sicilleri (72 Demirbaş Nolu Defteri) Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi*” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih
24/08/2015
Yılmaz SÜĞÜMLÜ

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Fatsa Şer' iye Sicilleri (72 Demirbaş Nolu Defteri)

Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi

Yılmaz SÜĞÜMLÜ

Dokuz Eylül Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı

İslam Tarihi ve Sanatları Programı

Bu tezde, h.1320-1323/m.1902-1905 yıllarını kapsayan 72 nolu Fatsa şer' iye sicil defteri okunup transkribe edilerek sicil kayıtlarındaki bilgilerden hareketle söz konusu dönemde Fatsa'nın siyasi, idari, sosyal, kültürel ve iktisadi durumu hakkında tespitler yapılmaya çalışılmıştır. Bu çalışmadan maksadımız Fatsa tarihinin anlaşılmasına katkıda bulunmaktır.

Bu bağlamda tezimizin giriş bölümünde, tezin amacı, yöntemi, üzerinde çalıştığımız şer' iye sicillerinin kayd edildiği dönem olan XX. Yüzyılın başında Fatsa'nın kısa tarihi ve mevcut hali ile genel olarak şer' iye sicillerinde yer alan belge çeşitleri hakkında bilgi verilmiştir.

Birinci bölümde, tezimizin konusunu oluşturan 72 nolu Fatsa şer' iye sicil defterinin muhtevasının tanıtımı yapılmıştır. Bu çerçevede zamanla Osmanlı Devleti'nin idari sisteminde yapılan düzenlemeler ve bunların Fatsa'nın idari statüsüne ve idari makamlarında meydana getirdiği değişiklikler gösterilmiştir.

İkinci bölümde, yine üzerinde çalıştığımız 72 nolu Fatsa şer' iye sicil defterindeki kayıtlardan hareketle Fatsa'nın o dönemdeki nüfus yapısını, nüfus hareketlerini ve bölgedeki yerleşim yerlerinin isimlerini tespit etmeye gayret edilmiştir.

Üçüncü bölümde, sicil kayıtlarındaki bazı bilgilere göre Fatsa'nın iktisadi durumu, geçim kaynakları ve bölgenin ticari hayatı hakkında tespit ve değerlendirmeler olmuştur.

Dördüncü bölümde ise, Fatsa'nın sosyo-kültürel yaşamı ve toplumsal dinamikleri incelenmeye ve şer'î mahkemelerine yansıyan bireysel ve toplumsal vakaların neler olduğu değerlendirilmeye çalışıldı.

Şer'î sicilleri, yazıldığı dönemin siyasi, ekonomik ve sosyo-kültürel durumu hakkında bizlere bilgi vermektedir. Bu nitelikleriyle şer'î sicilleri, Osmanlı tarihinin önemli kaynaklarından biri olarak değerlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Şer'î Mahkemeler, Şer'î Sicilleri, Sosyo-Kültürel, Fatsa Tarihi.

ABSTRACT

Master's Dissertation

Evaluation and the Transcript of the Fatsa Kadi

(72 number of office stock) Registers

Yılmaz Süğümlü

Dokuz Eylül University

Graduate school of Social Sciences

Department of Islamic History and Art

Program of Islamic and art

In this study, Fatsa Kadi registers (Shari'a records numbered 72) belonging to years between A.D 1902 to 1905 A.D. (hijri 1320 to 1323) were translated from Ottoman Turkish to Turkish and these records were investigated for having an idea about Fatsa in terms of politic, governmental, social, cultural and economic situation. The main objective of the study is understanding the history of Fatsa for the mentioned period.

The introduction section of the dissertation is included scope of dissertation, methodology, and summarized history of Fatsa for the beginning of the XX. century, current situation of the Fatsa and the general information about Ottoman Kadi registers.

Definition of the Fatsa Ottoman Kadi registers (No:72) was included within the first chapter of the dissertation. In this manner, Ottoman government regulations at the beginning of the XX. Century were mentioned and the effect of these regulations on local government and positions were investigated.

Within second chapter, population characteristics, structure and movements and residential areas were listed based on information extracted from the registers.

The economical-trading structure and source of income of the Fatsa was investigated in the third section.

The social and cultural life of the Fatsa was analyzed for the mentioned time interval and personal-social forensic records were examined within the fourth section.

Ottoman Kadi registers provide information about politics, social and economic characteristics of the written period. Thus, these records are the supplementary sources for the history of Ottoman Empire.

Keywords: Shari'a Courts, Kadi Registers, Socio-Cultural, History of Fatsa

**FATSA ŞER'İYE SİCİLLERİ (72 DEMİRBAŞ NOLU DEFTERİ)
TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ**

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI	ii
YEMİN METNİ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	xii
TABLolar LİSTESİ	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiv
EKLER LİSTESİ	xv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

72 NOLU FATSA ŞER'İYE SİCİL DEFTERİNİN MUHTEVASI

1.1. DEFTERİN GENEL TANITIMI VE ÖZELLİKLERİ	17
1.2. DEFTERDEKİ TEREKE KAYITLARINDA GEÇEN VERGİ VE MASRAFLAR	20
1.3. DEFTER KAYITLARINA GÖRE OSMANLI DEVLETİNDE GENEL BAZI İDARİ BİRİM VE MAKAMLARI	22
1.3.1. Vali	22
1.3.2. Mutasarrıf	23
1.3.3. Kazasker	24
1.3.4. Kadı	25
1.3.5. Nâib	26

1.3.6. Kaim-i makam	27
1.3.7. Belediye Reisi	28
1.3.8. Muhtar	29

İKİNCİ BÖLÜM

72 NOLU FATSA ŞER'İYE SİCİL DEFTERİNE GÖRE FATSA'NIN DEMOGRAFİK VE İDARİ YAPISI

2.1. FATSA'DA NÜFUS YAPISI	30
2.1.1. Fatsa'da Müslüman Nüfus	30
2.1.2. Fatsa'da Gayr-i Müslim Nüfus	31
2.1.2.1. Fatsa'da Rumlar	33
2.1.2.2. Fatsa'da Ermeniler	34
2.1.3. Fatsa'da Kafkas Muhacirleri	35
2.2. FATSA'DA İDARİ YAPI VE TAKSİMAT	37
2.2.1. Vilayet (Eyalet)	38
2.2.2. Sancak	39
2.2.3. Kaza	40
2.2.4. Nahiye	41
2.2.5. Karye (Köy)	42
2.3. 72 NOLU FATSA ŞER'İYE SİCİL DEFTERİNE GÖRE FATSA'DAKİ BAZI NAHİYE, MAHALLE VE KÖY İSİMLERİ	42
2.4. ÇEŞİTLİ VESİLELERLE 72 NOLU FATSA ŞER'İYE SİCİL DEFTERİNDE ZİKREDİLEN BAŞKA BAZI VİLAYET, KAZA, NAHİYE, MAHALLE VE KÖY İSİMLERİ	47
2.5. FATSA'DA İDARİ MAKAMLAR VE GÖREV YAPAN KİMSELER	56
2.6. DAVA VEKİLLİĞİ (AVUKATLIK)	59
2.7. NÂİB ATAMALARI	61

2.8. FATSA'DA EMNİYET VE ASKERİ GÖREVLİLER	62
2.9. FATSA'DA MAHALLE-KÖY İDARESİNDE MUHTARLIK VE MUHTARLAR	64
2.10. FATSA'DAKİ DİNİ HİZMETLER VE GÖREVLİLER	66

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

72 NOLU FATSA ŞER'İYE SİCİL DEFTERİNE GÖRE FATSA'DA İKTİSADİ HAYAT

3.1. COĞRAFYA VE İKLİM	68
3.2. TARIM-ZİRAAT	69
3.2.1. Tarımda Kullanılan Araç ve Gereçler	71
3.3. FATSA'DA HAYVANCILIK	72
3.4. FATSA'DA TİCARİ HAYAT	74
3.5. FATSA EKONOMİSİNDE KULLANILAN PARA VE ALTINLAR	77
3.6. TİCARİ VE EKONOMİK HAYATTA SENED VEYA REHİNLE BORÇ PARA ALIP-VERME	78

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

72 NOLU FATSA ŞER'İYE SİCİL DEFTERİNE GÖRE FATSA'DA SOSYAL VE KÜLTÜREL HAYAT

4.1. 72 NOLU FATSA ŞER'İYE SİCİL DEFTERİNE GÖRE FATSA'DA TOPLUMSAL YAPI	80
4.1.1. Toplumsal İlişkiler	82
4.1.2. Yerel Yönetim	83
4.1.3. Sosyal Sorumluluk Olarak Yetimlere Sahip Çıkılması	84
4.1.4. Fatsa'da Vakıf Hizmetleri	85
4.1.5. Fatsa'da Akrabalar Arasında Yaşanan Miras Anlaşmazlıkları	87

4.2. 72 NOLU FATSA ŞER'İYE SİCİL DEFTERİNE GÖRE SOSYAL HAYATTA KADINLAR	88
4.2.1. Kadınların Hak ve Adalet Arama İsteği	91
4.2.2. Fatsa'da Akraba Evliliği	92
4.2.3. Çok Eşlilik (Poligami)	92
4.2.4. Kızların Toplumsal Hayatta Var Olma Mücadelesi	93
4.2.5. Ücret Karşılığında Kızların Hizmetçi Olarak Verilmesi	93
4.3. 72 NOLU FATSA ŞER'İYE SİCİL DEFTERİNE GÖRE FATSA'DA DİNİ, AHLAKİ VE KÜLTÜREL DURUM	95
4.3.1. Giyim ve Kuşam	97
4.3.2. Hırsızlık	98
4.3.3. Cuma ve Bayram Namazlarının Kılınacağı Camiler	99
4.3.4. Ramazan Ayının Başlangıç ve Bitiş Tarihlerinin Tespiti	100
4.3.5. Aydınlatma Amacıyla Kullanılan Araçlar	101
4.3.6. Fatsa'da Evler ve Evlerin Bölümleri	101
4.3.7. Fatsa'da Eğitim	102
SONUÇ	103
KAYNAKÇA	110

BEŞİNCİ BÖLÜM
FATSA ŞER'İYE SİCİLLERİNİN(72 DEMİRBAŞ NOLU DEFTERİ)
TRANSKRİPSİYONLU METNİ

5.1. TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	118
5.2. TRANSKRİPSİYONLU METİN	119
EK	

KISALTMALAR

AÜ	Ankara Üniversitesi
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
Bkz.	Bakınız
Çev.	Çeviren
DEÜ	Dokuz Eylül Üniversitesi
Ed.	Editör
EKEV	Erzurum Kültür ve Eğitim Vakfı
H.	Hicri
M.	Miladi
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
OMÜ	On dokuz Mayıs Üniversitesi
s.	Sayfa No
ss.	Sayfadan Sayfaya
TDK	Türk Dil Kurumu
TDV	Türkiye Diyanet Vakfı
vb.	ve benzeri

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: Fatsa Kazasının İdari Gelişimi	s.15
Tablo 2: XX. Yüzyılın Başlarında Fatsa'da Müslüman Nüfus	s.30
Tablo 3: H.1320-1323/m. 1902-1905 Yılları Arasında Fatsa Kazasında Gayr-i Müslim Nüfus	s.32
Tablo 4: Trabzon Vilayeti	s.37
Tablo 5: Fatsa Şer' iye Sicil Defterinde Geçen Fatsa'daki Nahiye, mahalle ve Köy Adları	s.42
Tablo 6: Çeşitli Vesilelerle 72 Nolu Fatsa Şer' iye Sicillerde Adı Zikredilen Diğer Vilayet, Kaza, Nahiye, Mahalle ve Köyler	s.48
Tablo 7: Fatsa Şer' iye Sicil Defterine Göre 1902-1905 Yılları Arasında Fatsa'da İdari Kadro ve Görevliler	s.57
Tablo 8: Fatsa Şer' iye Sicil Defterine Göre 1902-905 Yılları Arasında Fatsa'da Mahalle ve Köy Muhtarları	s.65
Tablo 9: Fatsa Şer' iye Sicil Defterine Göre 1902-1905 Yılları Arasında Fatsa'da Görev Yapan İmamlar	s.67
Tablo 10: XX. Yüzyılın Başlarında Fatsa Kazasında Arazinin Kullanım Alanları	s.69
Tablo 11: H. 1319/M.1901 Yılında Fatsa'nın İhracat ve İthalat Listesi	s.76
Tablo 12: 1904 Yılında Fatsa'ya Gelip Giden Gemiler	s.78
Tablo13: Transkripsiyon Alfabeti	s.118

EKLER LİSTESİ

- EK 1:** 1904 yılına Ait Trabzon Vilayeti Haritası (Osmanlıca) ek s.1
- EK 2:** 1904 yılına Ait Trabzon Vilayeti Haritası (Türkçe) ek s.2
- EK 3:** XX. Yüzyılın Başlarında Trabzon Vilayetine Mahsus
Ziraat Haritası (Osmanlıca) ek s.3
- EK 4:** XX. Yüzyılın Başlarında Trabzon Vilayetine Mahsus
Ziraat Haritası (Türkçe) ek s.4

GİRİŞ

a. Araştırmanın Amacı

Son yıllarda ülkemizde, yerel tarih çalışmalarına yoğunluk vermeye başlandığı görülmektedir. Takdir edileceği üzere, bu çalışmaların amacı her hangi bir yerleşim biriminin geçmişiyle ilgili veri ve bilgileri ortaya koymaktır. Zira o yerleşim yerinin bu gününü doğru anlayabilmek ve doğru değerlendirebilmek ve hatta bazen miras-mülkiyet davalarının halli, yer isimlerinin tespiti ve nüfus durumu gibi kimi problemlere çözüm üretebilmek, ancak yerel tarih araştırmalarıyla mümkün olabilmektedir. Yine bu bağlamda yerel kültürün, geleneğin ve adetlerin geçmişten günümüze uzanan tarihsel serüvenini ve geçirdiği değişimleri incelemek ve dolayısıyla yerellik çerçevesinden bütüncül bir anlayışının ortaya çıkmasını sağlamak bu çalışmaların amaçları arasında gösterilebilir.

Öte yandan günümüzde karşılaşılan kimi ulusal problemlerin hallinde, bazı durumlarda geçmişin yerel uygulamaları örnek veya çare olabilmektedir. Zira yerel kaynaklar ve yerel tarih araştırmaları bize bu konularda önemli bilgi ve veri sunabilmektedir. Biz de bu mülahazalarla Fatsa'nın h.1320-1323/m.1902-1905 yıllarına ait 72 nolu Fatsa şer'ıye sicillerini okuyup transkribe edip değerlendirerek çeşitli açılardan Fatsa'nın o dönemine ve bugününe ışık tutmaya çalışacağız.

b. Araştırmada Takip Edilen Yöntem

Fatsa şer'ıye sicilleri üzerinde çalışmaya karar verdiğimizde, tabiatıyla önce söz konusu şer'ıye sicil defterlerine ulaşmamız gerekiyordu. Bu maksatla yaptığımız

katolog ve literatür taramasında¹ Fatsa şer' iye sicillerinin Topkapı Sarayı Müzesi'nde olduğuna dair bilgiye ulaştık. Bunun üzerine hemen Topkapı Sarayı Müzesi Müdürlüğüne müracaat ettik. Ancak müze yetkilileri Topkapı Sarayı ile alakalı olmayan tüm belgelerin, İstanbul Kağıthane'deki Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ne gönderildiğini ve dolayısıyla istenen sicil defterlerinin kendilerinde olmadığını bildirdiler.

Bu durumda biz de Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ne başvurduk. Yetkililer söz konusu Fatsa şer' iye sicillerinin kendi arşivlerinde bulunduğunu, ama orijinallerini göremeyeceğimizi, ancak mikro filmlerinin dijital ortama aktarılmış cd'lerini verebileceklerini söylediler. İşte böylece mevcut Fatsa şer' iye sicil defterlerindeki kayıtları cd'i olarak temin ettik.

Takdir edileceği üzere her çalışmada olduğu gibi, biz de söz konusu şer' iye sicillerini okurken ve değerlendirenken bazı güçlüklerle karşılaştık.

Bunlardan ilki, Fatsa tarihiyle ilgili yeterli bilgi veren kaynakların bulunmaması idi. Bu husus bizim bazı konuları anlamamız ve değerlendirmemizde zorluk oluşturdu. Çünkü eğer bölge tarihi hakkında detaylı bir bilgi edinebileceğimiz yeterli kaynak olsaydı, herhalde Fatsa şer' iye sicillerini daha rahat okuma ve değerlendirme imkanımız olurdu. Ama buna rağmen yaptığımız araştırma ve soruşturmalar neticesinde bu güçlüğü nispeten aşabildik.

Karşılaştığımız ikinci zorluk sicillerde geçen bazı yer adları ile terekelerde² geçen bazı kavramları okuma ve anlama konusunda oldu. Çünkü yörede kullanılan

¹ Osman Ersoy, "Şer' iye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru", **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi**, Ankara, 1968, Sayı: XXI, s. 1; Ahmet Akgündüz, **Şer' iye Sicilleri Mahiyeti Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler**, Türk Dünyası Araştırmalar Vakfı, İstanbul, 1988, Cilt: I, s. 190.

² **Tereke**; şer' iye sicillerinde, ölünün geride bıraktığı her türlü mal, mülk, para, eşya vb. için kullanılan bir tabirdir. Bazen bunun yerine "muhallefat" da kullanıldığı vakidir. Ancak halk arasında bu kelime yanlış olarak "terike" şeklinde kullanılmaktadır. Bu kavram kapsamına şunlar girmektedir:

1-Mevta techiz ve tekfını, 2 - mevtanın geride bıraktığı mal, mülk, para vs. ile borçları, 3- mevtanın vasiyyeti, 4-varislerin hakkı. Daha geniş bilgi için bkz.: Mehmet Zeki Pakalın, **Osmanlı Tarih ve Terimler Sözlüğü**, MEB Yayınları, İstanbul, 1983, Cilt: III, s. 460; 72 Nolu Fatsa Şer' iye Sicil

bazı kavramları okusak dahi, ne manaya geldiğini tam bilemiyorduk. Biz bu nevi problemleri, gerek hocalarımızdan veya bu konudaki uzmanlardan ve gerekse yörenin büyüklerinden yardım alarak çözmeye çalıştık.

Bu bağlamda olmak üzere, örneğin Cumhuriyet sonrasında Fatsa'nın bazı mahalle ve köy isimleri resmiyette değiştiği halde halk arasında hâlâ eski ismini muhafaza ettiğini gördük. Bu açıdan sicillerde geçen bazı yer adlarının okunmasında yaşlı insanlardan faydalandık. Buna bir örnek vermek gerekirse; sicillerde karşımıza çıkan Kumru, 1960 yılına kadar Fatsa'ya bağlı iken sonradan ilçe olmuş bir yerleşim birimi olarak karşımıza çıkıyordu. Buna karşılık bugün Kumru kazasına bağlı bir mahalle durumundaki Ortaca Mahallesi, sicillerde "Gebekse" olarak geçmektedir ve halk arasında halen bu isimle bilinmekte ve kullanılmaktadır.

Tezi hazırlarken, Fatsa'nın o dönemde coğrafi bakımdan geniş bir alanı kapsamaması bizim için üçüncü bir güçlük alanı oluşturdu. Zira h.1320-1323/m.1902-1905 yıllarında Kumru, Korgan, Çatalpınar ve Çamaş yerleşimleri, Fatsa kazasına bağlı birer nahiye ve köy iken Cumhuriyet sonrasında bu yerlerin hepsi aynı isimlerle ayrı ilçeler halini almışlardı.

Hâlbuki bu yerler sicillerde aynı isimlerle birer mahalle ve köy durumundaydı. Dolayısıyla sicillerde geçen bu yer isimlerinin okunması, mahalle ya da köy olduklarının tespiti, bizim için epeyce zor oldu. Ama yaptığımız alan araştırmaları ve yaşayan yaşlılara müracaat ederek bu problemi çözmeye çalıştık.

Karşılaştığımız bir diğer zorluk ise, bazı sicil kayıtlarında silik olan yerlerin okunması olmuştur. Biz bu şekildeki kelimeleri ya siyak sibak bağlantısıyla çözmeye çalıştık ya da buraları belirterek boş bıraktık.

Üzerinde çalıştığımız defterdeki konuları anlaşılır kılmak ve karışıklığı gidermek için 122/A, 123/A, 122/B, 123/B şeklinde sistem oluşturduk. Çünkü aynı numara başlığına tekabül eden numaralandırmalar mevcuttur.

Defterinde, 127/A, 128/A, 132/A, 133/A, 134/A, 135/A, 136/A, 137/A, 138/A, 147/A, 158/A, 33/B, 35/B, 39/B, 41/B, 61/B on altı tereke kaydı bulunmaktadır.

Şer' iye sicillerinde transkribe ederken, transkripsiyon kurallarına genel olarak uygun hareket etmeye çalıştık; bununla birlikte bazı yerlerde "havace"³ yerine "hoca", "yiğirmi" yerine "yirmi", "pençşenbe" yerine "perşembe", "çihâr-şenbe" yerine "çarşamba" yazmayı tercih ettik.

"Şer' iyye" kelimesini iki "yy" ile yazanlar olduğu gibi⁴ tek "y" (şer' iye) ile yazanlar da bulunmaktadır.⁵ Ancak biz "şer' iye" şeklinde yazmayı tercih ettik.

Okuduğumuz şer' iye sicillerinde geçen şehir adları, şahıs isimleri ve bazı ıstılahi tabirleri transkripsiyonlu metnin dipnotlarında göstermeye çalıştık.

Osmanlıca transkripsiyon metinlerinde genel olarak numaralandırmalar, numro⁶ ve numero⁷ şeklinde yazılmaktadır. Biz, bu çalışmamızda numro şeklinde yazmayı tercih ettik

c. Yerel Tarih Araştırmalarında Şer' iye Sicillerinin Önemi

Osmanlı devlet ve adliye teşkilatı ve uygulamalarında, insanlarla ilgili yapılan bütün hukuki işlemler kapsamında, kadıların (hakimlerin) verdikleri karar suretlerini, hüccetleri ve yargıyı ilgilendiren çeşitli yazılı belge ve kayıtları ihtiva eden defterlere

³ Aslen Farsça olan Havâce kelimesi, Osmanlı toplumunda muallim, müderris karşılında bir isimdir. Pakalın, Cilt: I, s. 845.

⁴ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat**, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997 s. 991.

⁵ Akgündüz, **Şer' iye Sicilleri Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler**, Cilt: 1, s. 17.

⁶ Bu şekilde kullanıma dair bkz.: Emniyet Genel Müdürlüğü Arşiv ve Dokümantasyon Dairesi Başkanlığı, **Belgelerle Türk Polis Tarihi**, Başak Matbaacılık, Ankara, 2014, Cilt: II, s. 85; Ahmet Halaçoğlu, **Balkan Harbi Sırasında Rumeli'den Türk Göçleri (1912-1913)**, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 214, s. 113; Arif Kolay, "XIX. Yüzyılın Ortalarında Kütahya'nın Gireği Nahiyesine Bağlı Berzigan Köyünün Sosyo-Ekonomik Yapısı", **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Kütahya, 2014, Cilt: Özel Sayı, s. 318.

⁷ Bkz.: Mehmet Ali Bayhan, " Mısır'a Giden Gemiye Radovişte'de Kömür İkmali Yaptırmak ", **Türkiyat Mecmuası**, İstanbul, 2011, Cilt: 21, Sayı: 2 s. 378; Abdullah Fatih Gemi, **Katip Çelebi'nin İrşadü'l-Hayara ile Ali Ufki Bey'in Tucarum Litargia Eserinin Tahlili ve Metni** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2013, s. 18; Erdoğan Erol, **Mevlana Müzesi Bahçesindeki Mezarlar Neden Kaldırılmıştı?**, X. Milli Mevlana Kongresi, Cilt: I, Konya, 2002, s. 183.

"şer'ıye sicilleri", "kadı defteri", "mahkeme defteri", "zabt-ı vakāyi' sicilleri" veya "sicillāt defteri" denilmiştir.⁸

Kaynaklardan öğrendiğimize göre, bu defterlerde kadıların veya kadı naiblerinin verdiği kararların yazıldığı kısma sicil-i mahfuz, merkezden gelen her türlü emir ve resmi belgenin yazıldığı kısma da, sicil-i mahfuz defterlu denilmiştir. Bütün bu belgelerin kayıtları mahkeme görevlilerinden olan mukayyid tarafından tutulurdu.⁹

Kadı sicillerinde; genellikle rika ve çeşitleri, talik, talik kırması, nestâ'lik ve çeşitleri, sülüs, sülüs kırması, divani çeşitleri ve bazen pek nadir olarak da siyakat yazılarının kullanıldığı görülmektedir.¹⁰

Şer'ıye sicilleri, bizlere XV. asrın yarısından başlayarak XX. asrın ilk çeyreğine kadarki uzun bir zaman dilimini kapsayan tarihi içinde, Osmanlı Devleti'nin muhtelif zamanlardaki hukuki, iktisadi, dini, askeri ve idari müesseseleri hakkında tarihi bilgiler verebilmektedir.¹¹

Bu açıdan bakıldığında şer'ıye sicillerinin tarihi önemi açıkça ortaya çıkmaktadır. Bu genel tespit bağlamında Osmanlı şer'ıye sicillerinin önemini kısaca beş başlık altında şöyle değerlendirebiliriz:

1. İktisat Tarihi Açısından Önemi:

Osmanlı coğrafyasında yaşayan halkın XV. ile XX. yüzyıllar arasında, hayat ve geçim tarzı, ithalat ve ihracat konusu olan eşya, Anadolu halkının yetiştirdiği tarım ürünleri, imal ettiği sanayi ma'mulleri, Bu coğrafya'da mevcut olan san'at ve meslek çeşitleri, halktan toplanan vergiler, devletin memurlarına ödediği tahsisatlar,

⁸ Geniş bilgi için bkz.: Pakalın, Cilt: III, s. 342; Mithat Sertoğlu, **Osmanlı Tarih Lügati**, Enderun Yayınları, İstanbul, 1986, s. 324; Akgündüz, **Şeriye Sicilleri Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler**, Cilt: 1, s. 17.

⁹ Kürşat Çelik, "565 Numaralı Karahisar-ı Sahip Şer'ıyye Sicil'nin Tanıtımı ve Fihristi 1839-1840 (H. 1255-1256)", **Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, Publishing House Yayınları, Ankara, 2009, Sayı, 4/3 ss. 552, 553.

¹⁰ Çelik, s. 553.

¹¹ Akgündüz, **Şer'ıye Sicilleri Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler**, Cilt: 1, s. 11.

hukuk ve ceza davalarındaki tazminatların miktarı ve cinsi, para arzı ve çeşitleri gerçek manada tarihi seyri ve kısaca hem makro hem de mikro iktisada dair çeşitli mevzular hakkında şer'îye sicil kayıtlarından faydalanmak mümkün olabilmektedir.¹²

2. Şehir Tarihi Açısından Önemi:

Bilindiği gibi, şer'îye sicilleri, ait oldukları şehrin veya yerleşim biriminin bazı özellikleri hakkında çeşitli bilgiler verebilir. Mesela bu meyanda, şer'îye sicillerinde; şehrin mahalleleri ve isimleri, mahallelerdeki dinî ve sosyal yapıların inşası, bakım ve onarımlarının yapılması, şehirde yürütülen başka imar inşa faaliyetleri, kullanılan inşaat malzemelerinin çeşit ve fiyatları, şehir nüfusu ve bu nüfusun ırkî ve dinî tasnifi, şehrin maruz kaldığı salgın hastalık ile doğal afetler, şehirlerdeki esnaf grupları ve ürettikleri mallar, çarşı ve pazarlarda satılan malların narh (fiyat) listeleri, usta ve ırgat yevmiyeleri gibi konularda bilgi ve belgeye rastlamak mümkündür.

Bu özellikleriyle şer'îye sicilleri yerel tarih araştırmalarında önemli bir kaynak olarak kullanılabilir. Başka bir ifadeyle şer'îye sicilleri ait oldukları şehrin veya yerleşim biriminin geçmişinin araştırılmasında ve bugününün bazı meselelerinin anlaşılmasında başvuru kaynağı durumundadır.¹³

3. Hukuk Tarihi Açısından Önemi:

Osmanlı Devleti'nde İslam hukukunun kaynaklarının kullanımına ve özellikle örfî hukukunun nasıl uygulandığına dair örneklere şer'îye sicillerinde rastlamak mümkündür. Bu açıdan şer'îye sicilleri Türk ve İslam hukuk tarihi için önemli kaynak niteliği taşımaktadır.

Mesela bu bağlamda Osmanlı Devleti'nde ehl-i ilmin ve yetkililerin Kur'an ve sünnette bulunmayan çeşitli meselelerde zamanın ihtiyacına göre içtihat ederek hukuki boşlukları nasıl doldurduklarını, doğan hukuki ihtiyaçları nasıl

¹² Akgündüz, **Şer'îye Sicilleri Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler**, Cilt: 1, s. 15.

¹³ Özer Küpeli, "Şer'îye Sicillerinin Şehir Tarihçiliği ve Afyonkarahisar Tarihi İçin Önemi", **Taşpınar Dergisi**, Anıt Matbaa, Afyon, 2001, Sayı: 3, s. 55.

karşıladıklarını ve çeşitli hukuki, siyasi, iktisadi, sosyal vb. sorunları nasıl çözdüklerini görmek bakımından şer'î sicilleri önemli bir kaynak durumundadır.¹⁴

4.Sosyal Yapı ve İdari Teşkilat Açısından Önemi:

Şer'î sicilleri, eski idari teşkilatımızın birçok ünitelerini aydınlatması açısından da önemli bilgiler ihtiva eden vesikalardır.

Bu çerçevede özellikle kaza, sancak ve eyalet taksimatı, beylerbeyilik, sancak beyliği, kethüdalık ve voyvodalık gibi idari; kadılık, naiblik, muhızrlık, mübaşirlik, bostancı başılık, çavuşluk ve subaşılık gibi adli makam ve müesseselerin hem idari yapısını, hem de ifa ettikleri fonksiyonlarını şer'î sicillerindeki kayıtlarından çıkarmak mümkündür. Yine vakıf, gedik, narh ve benzeri sosyal ve iktisadi müesseseler ve uygulamalarla ilgili bazı önemli bilgileri şer'î sicillerindeki kayıtlardan öğrenebiliyoruz.¹⁵

5. Askeri Açısından Önemi:

Zira bazı şer'î sicillerinde, harp tarihi ve askeri konulara temas edilmektedir. Bu meyanda Osmanlı'da ordunun ihtiyacı olan gıda maddeleri, gemi, at, kürekçi, araba, cephan ve benzeri ihtiyaçların karşılanması amacıyla kadılara yazılı emirler gönderilirdi. Gönderilen bu yazılı emirlerin içinde, savaşın kime ve hangi sebeple açıldığı izah edilir, konuyla ilgili Şeyhülislamın fetvası hatırlatılır ve dolayısıyla halkın savaşın zaruretine inanmaları ve destekleri temin edilirdi.¹⁶

¹⁴ Akgündüz, **Şer'î Sicilleri Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler**, Cilt:1, s. 13.

¹⁵ Akgündüz, **Şer'î Sicilleri Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler**, Cilt:1, s. 16.

¹⁶ Akgündüz, **Şer'î Sicilleri Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler**, Cilt:1, s. 16.

d. Şer' iye Sicillerinde Yer Alan Belge Çeşitleri

Osmanlı Devleti'nde tutulan şer' iye sicillerinde (mahkeme kayıtları) gerek kadılar tarafından yazılmış ve gerekse devletin üst makam ve mercilerinden (Padişah, Vezir, Beylerbeyi gibi devlet ricalinden) gelmiş bulunan ferman, berat, emirname ve buyruhdular gibi çeşitli belgelere rastlanmaktadır. Aşağıda kısaca bunları tanıtmak istiyoruz.

d.a. Kadı Tarafından Yazılmış Belgeler

d.a.a. Hücetler (Senedât-ı Şer' iye)

Hücet; sözlükte delil ve bir fiilin sabit olduğuna vesile olan şey demektir. Osmanlı hukuk terminolojisinde ise, hücet kelimesinin iki manada kullanıldığını görüyoruz. Bu meyanda ilk olarak; şahitlik, ikrar, yemin veya yeminden nükül bir davayı isbat eden hukuki delillere hücet denilmektedir. Bu anlamda, hücet beyyine kelimesinin müteradifidir. İkinci olarak da şer' iye sicillerinde geçen kadının hükmünü ihtiva etmeyen, ancak taraflardan birinin ikrarını ve diğerinin bu ikrarı tasdikini havi bulunan ve üst tarafında bunu düzenleyen kadının mühür ve imzasını taşıyan yazılı belgeye de hücet denilmiştir. Bu şekildeki şer' iye hücetlerine senedât-ı şer' iye adı verilmiştir.¹⁷ Şer' iye mahkemelerinden verilen hücetler genellikle ta'lik yazı ile yazılmıştır. Bu tür vesikalarda kadının imzası vesikanın altında değil, üstünde bulunurdu.¹⁸

¹⁷ Ahmet Akgündüz, "İslam Hukukunun Osmanlı Devletinde Tatbiki: Şer' iye Mahkemeleri ve Şer' iye Sicilleri", **İslam Hukuku Araştırma Dergisi**, Dumat Ofset Matbaacılık, Ankara, 2009, Sayı: 14, s. 28.

¹⁸ Pakalın, Cilt: I, s. 865; Daha fazla bilgi için bkz.: Kütükoğlu, s. 350.

d.a.b. İ' lāmlar

İ' lām; sözlükte bildirme manasına gelmektedir. İstilahta ise, şer' i bir hükmü ve altında kararı veren kadının imza ve mührünü taşıyan yazılı belgeye i' lam denmektedir. Her i' lam belgesi, davacının iddiasını, dayandığı delilleri, davalının cevabını ve def' i söz konusu ise def' inin sebeplerini, son kısımda verilen kararın gerekçelerini ve nasıl karar verildiğine dair kayıtları ihtiva etmiş olmasıdır.

İ' lām belgelerini diğer sicil kaynaklarından ayıran en önemli özellik, hakimın verdiği kararı ihtiva eder. Hakimın kararını ihtiva eden her belge i' lamdır; hüccet, ma' ruz veya bir başka belge çeşidi değildir. Ancak örfi anlamda altında kadının imza ve mührünü taşıyan her belgeye, hükmü ihtiva etsin etmesin i' lam denildiğini, bu sebeple Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ndeki birçok ma' ruzların i' lam diye kayıt edilmiştir.¹⁹

d.a.c. Ma' rūzat

Marūzat kelime anlamı itibariyle yüksek bir makama arz edilen şey demektir. Terim olarak ise, biri asıl diğeri tali olmak üzere iki manası mevcuttur. Tali manası, i' lamların birçoğu icra makamına hitaben yazılarak onlara arz edildiğinden i' lamlara marūz adı verilmektedir.

İkinci olarak asıl mana şudur ki: Kadı tarafından kaleme alındığı halde kadının kararını ihtiva etmeyen ve hüccet gibi hukuki bir durumun tespiti açısından yazılı delil olarak kabul edilemeyen ve sadece kadının icra makamlarına ilan bir durumu arz ettiği yazılı kayıtlara veya halkın icra makamına yahut kadıya hitaben yazdığı şikayet dilekçelerine denir. Ma' rūzat kısaca astın üste yazdığı bir isteği veya

¹⁹ Akgündüz, **Şer' iye Mahkemeleri ve Şer' iye Sicilleri**, Sayı: 14, s. 36.

bir durumun arzını havi yazılı belge ve kayıtlardır. Buna ma' rûz dendiği gibi ariza veya arz da denir ve genellikle çoğulu olan ma' rûzat kelimesi kullanılmıştır.²⁰

d.a.d. Mürāseleler

Kadılar yukarıda zikredilen yazılı belgeler dışında da bazı resmi yazışmalarda bulunabilirler. Mesela merkezden gelen bir ferman veya buyrultu üzerine, her hangi bir sanığın yakalanması için mahallin voyvodasına veya kethüdasına resmi bir yazı yazabilirler. Yahut tayin edildikleri kadılık görevini yine resmi bir yazı ile her hangi bir naibe devredebilirler.

İşte şer' iye sicillerinde yer alan ve kâdî'nın kendisine denk veya daha aşağı rütbedeki şahıs yahut makamlara hitaben kaleme aldığı yazılı belgelere mürasele veya çoğulu olan mürāselat adı verilmektedir. Mürāseleler genellikle ya sanığın mahkemeye celbi isteği havi belgeler veya değişik konulara dair yazılar olabilirdi.²¹

d.b. Başka Makamlardan Gönderilen ve Sicil Defterine Kaydedilen Belgeler

d.b.a. Padişahın Gelen Emirler

Padişahın gelen emir ve fermanları iki ana grupta toplayabiliriz. Birincisi: Padişahın kendisine İslam hukuku tarafından içi boş yasama yetkisine dayanarak veya icra kuvvetinin başı olarak kaleme aldığı ve şer' iye sicillerinde “evamir ve feramin” diye zikredilen hükümlerdir. Padişah ya ihtilafı olan bir şer' i meselede mevcut görüşlerden birini tercih ettiğini kadıya bildirir; ya şer' i hükümlerin icrasını teyit için yazılı emir gönderir veya düzenleme yetkisi bulunan sahalarda bazı düzenleyici kaideleri Divan-ı Hümayun'un telhisi üzerine tanzim eder ve durumu

²⁰ Akgündüz, **Şer' iye Mahkemeleri ve Şer' iye Sicilleri**, Sayı: 14, s. 44; Bkz.Pakalın, Cilt: II, s. 410.

²¹ Akgündüz, **Şer' iye Mahkemeleri ve Şer' iye Sicilleri**, Sayı: 14, s. 45.

kadırlara bildirir. İkincisi, yine padişahıan sadır olan, ancak birinci gruptaki gibi umumu değil hususi şahısları ilgilendiren ve vazife tevcihi, tımar tefvizi, ticaret berâti ve benzeri konulara ilişkin olarak kaleme alınan ferman berât ve nişanlardır.²²

d.b.b. Sadrazam, Beylerbeyi ve Kazaskerden Gelen Buyrultular

Osmanlı Devleti'nde padişahıan sonra şer' i ve kanuni hükümleri icra ve takip eden makam, padişahın bir nevi mutlak vekili bulunan sadrazamlardır. Şer' iye sicillerinde bulunan kayıtlardan biri de sadrazamların yazılı emirleri demek olan buyrultulardır. Bazen beylerbeyi veya sancak beyinin de buyrultu gönderdiği, şer' iye sicillerindeki kayıtlardan anlaşılmaktadır. Şer' iye sicillerinde yer alan önemli bir buyrultu kaydı da kazaskerlere ait kadı tayin buyrultularıdır. Bazı üst rütbeli kadılar dışındaki bütün kadıların tayini kazasker tarafından yapılmaktadır.²³

Ancak bizim üzerinde çalıştığımız 72 nolu Fatsa şer' iye sicil defterinde, Anadolu Kazaskeri tarafından değişik tarihlerde Fatsa'ya iki nâibin atamasıyla alakalı iki emir ve buyruldu yer almaktadır.²⁴

d.b.c. Tezkereler ve Temessükler

d.b.c.a Tezkereler

Sözlükte pusula, hükümetten alınan izin kâğıdı, bazı meslek sahibi kimseler için yazılan biyografi anlamlarına gelmektedir.²⁵ Osmanlı diplomasisinde, daha ziyade üstten alta veya aynı seviyedeki makamlar arası yazılan ve resmi bir konuyu

²² Akgündüz, **Şer' iye Mahkemeleri ve Şer' iye Sicilleri**, Sayı: 14, ss. 45, 46; Bkz.: Pakalın, Cilt: I, s. 607.

²³ Akgündüz, **Şer' iye Mahkemeleri ve Şer' iye Sicilleri**, Sayı: 14, s. 46.

²⁴ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro Bila no/A, 70/B.

²⁵ Ferit Devellioğlu, s. 1106.

ihtiva eden belgelere tezkire denir. Aynı şehir ve kasabada bulunan resmi dairelerin birinden diğerine yazdıkları yazılara tezkire, şehirlerarası yazışmalara ise tahrirat denmesi son zamanlarda âdet haline gelmişti.²⁶

d.b.c.b. Temessükler

Sözlükte bir işe sıkı tutunmak anlamına gelen temessük kelimesinin ıstılahta birçok manaları mevcuttur. Mesela borç için alınan senede temessük denildiği gibi, muâhede ve sulhnâme gibi anlaşma metinleri de devlet veya muâhedeyi yapan gerçek yahut hükmi şahıslar tarafından verilen mühürlü kağıtlara da temessük denilmiştir.

Şer' iye sicillerinde temessük şu anlamda kullanılmıştır: Miri arazide ve gayri sahih vakıflarda tasarruf hakkı sahiplerine yetkili makam veya şahıslar tarafından verilen belgedir.²⁷

e. Fatsa'nın Kısa Tarihi

Fatsa, coğrafi olarak 41. kuzey paraleli ve 37-38. doğu meridyenleri üzerinde yer alan, 283 kilometrekare yüzölçümü olan Ordu'ya bağlı olan bir ilçedir.

Günümüzde Fatsa şehir merkezi, Samsun-Ordu karayolu üzerinde Fatsa körfezinin batı ucunda yoğunlaşmıştır. Fatsa, Aybastı ve Kumru yolları üzerinden İç Anadolu bölgesine bağlanmaktadır.

Fatsa coğrafi bakımdan dağlık ve engebeli bir arazi yapısına sahiptir. Rakım 10 metreden 550 metreye kadar yükselmektedir. Canik dağlarının içinde yer alan ilçede, Bolaman ve Belice arasında kıyıda yalılar oluşmuş ve bu halen devam

²⁶ Akgündüz, **Şer' iye Mahkemeleri ve Şer' iye Sicilleri**, Sayı:14, s. 46.

²⁷ Akgündüz, **Şer' iye Mahkemeleri ve Şer' iye Sicilleri**, Sayı:14, s. 47; Daha fazla bilgi için bkz.: Kütükoğlu, s. 281; Devellioğlu, s. 1073.

etmektedir. Bununla beraber Bolaman ve Elekçi ırmaklarının getirdiği alüvyonlarla az da olsa düzlükler oluşmuştur. Canik dağları ilçenin en önemli yükseltilerindedir.²⁸

Fatsa Adı

Fatsa'ya bu ismin verilmesiyle ilgili elimizde çok sağlam bilgiler mevcut değildir. Ancak bununla birlikte, yaygın bir rivayete göre, Pontus kralı II. Farnak, kızı Fanizan adına burada bir şato inşa ettirmiştir. Bu şatodan dolayı buraya Fanizan adı verilmiştir.

Ancak bu isim sonraki yüzyıllarda Fanise, Phadsane, Pytane ve Faça şekline dönüşmüştür.²⁹ Osmanlı kayıtlarında ise, Fatsa ve yöresinin adı "Satılmış-ı Mezd Bey"³⁰ veya "Nahiye-i Satılmış-ı Ferid Bey" şeklinde geçmektedir.³¹ XIX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren de Fatsa adı kullanılır olmuştur.³²

Tarihi bilgilere göre, Fatsa ve çevresine M.Ö. 675-547 yılları arasında Kimmerler, M.Ö. 547-334 yılları arasında Persler, M.Ö. 334 - 312 yılları arasında da Makedonyalı Büyük İskender ve komutanları hakim olmuşlardır. Ancak Fatsa'nın ilk çağ ve orta çağ tarihinde en uzun ve en çok dikkat çeken dönem Pontus devri olmuştur.

Bu bağlamda, Fatsa'daki Pontus hakimiyetinin kuruluşu M.Ö. 280 - M.S. 263 yılları arasında gerçekleşmiştir. Onların buraya hakimiyetiyle birlikte artık burası "Fatsa Side" adıyla anılmış ve özellikle M.S. I. yüzyılda buradaki Pontus hakimiyeti çok güçlenmiş ve buna bağlı olarak Pontus tarihinde Fatsa'nın önemi artmıştır.

Çünkü Pontus kralı Mitridat'ın ölümünden sonra, II. Farnak, o sırada Roma'ya bağlı bir krallık durumundaki Pontus Devleti'nin başına geçerek M.S. 65-42

²⁸ Cevat Erbil, **Fatsa Tarihi**, Güneş Gazetesi Yayınları, Fatsa, 2001, s. 9.

²⁹ <http://tr.wikipedia.org/wiki/fatsa>. (19.12.2007)

³⁰ Mehmet Öz, "Tahrir Defterlerine Göre Canik Sancağında Nüfus (1455-1643)", **19 Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Samsun, 1991, Sayı: 6, s. 174.

³¹ Bahaeddin Yediyıldız, **Ordu Kazası Sosyal Tarihi**, Fast Yayıncılık, Ankara 1985, s. 41.

³² Tuncer Baykara, **Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş 1 (Anadolu'nun İdari Taksimatı)**, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1998, s. 249.

yılları arasında devleti yönetmiştir. Bu esnada Roma'nın yaşadığı iç karışıklıklarından faydalanarak bağımsızlığını kazanmak ve hakimiyetini genişletmek için harekete geçmiş, fakat bunda başarılı olamamıştır.³³

Fatsa'nın bundan sonraki tarihine baktığımızda, bu bölgenin Türk hakimiyetine geçişine kadar Bizans'a bağlı Pontus Rum Krallığı'nın hakimiyetinde kaldığını görüyoruz.

Tarihi kaynakların verdiği bilgilere göre, Fatsa yöresinin Türk hakimiyetine geçişi ve bölgedeki Türk yerleşimi, 1071 Malazgirt savaşı sonrasındaki akınlarla başladığını söylemek mümkündür. Zira bu meyanda kaynaklarda Danişmend Gazi'nin beylerinden olan Seveli Bey'in, Ladik yöresinden harekete geçerek kısa bir sürede Samsun, Ünye, Fatsa ve Giresun bölgelerini fethedip, Trabzon'a kadar ilerlediği belirtilmektedir.³⁴ Dolayısıyla böylece Fatsa'nın içinde yer aldığı Doğu Karadeniz bölgesinde Türkleşme ve İslamlaşma sürecinin başladığı söylenebilir.

Bölgenin Türkleşme ve İslamlaşma sürecinde ve dolayısıyla Fatsa'nın Türk hakimiyetine geçmesinde 24 Oğuz boyundan biri olan Çepnilerin³⁵ önemli rol oynadıklarını söyleyebiliriz. Çünkü Çepniler ilk yerleşen Türk oymağı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu anlamda Çepniler, 1277 yılında Sinop'u fethederek ilk zaferi elde etmişlerdir. Fakat Çepniler, bu fetihden sonra Sinop'a yerleşmeyi tercih

³³ İbrahim Erdoğan, **Orta Karadeniz Bölgesinin Tarihi Coğrafyası**, Orta Karadeniz Kültürü, Ankara, 2005, ss. 21, 22.

³⁴ İbrahim Tellioğlu, "Doğu Karadeniz Bölgesinin Türk Yurdu Haline Gelmesi Hakkında bir Değerlendirme", **Turkish Studies Dergisi**, Ankara, 2007, Sayı: 2, s. 659.

³⁵ **Çepniler**, günümüze kadar varlığını devam ettirmiş boydur. Vilayet-nameye göre, Kırşehir'in Suluca Kara-höyük köyüne gelen Hacı Bektaşî Veli'nin ilk müridleri Çepnilerdir. Onlardan mühüm bir kısmının 1277 yılında sinop bölgesinde yaşadığı görülüyor. Aynı yılda Çepni Türkleri Sinop şehrine denizden hücum eden Trabzon rum İmparatorluğunu mağlup ederek şehrin onların eline geçmesini önlemişlerdir. Çepniler bu tarihten sonra, Samsun'un doğusundan Giresun yöresine kadar uzanan sık ormanlık bölgeye girerek orayı yavaş yavaş fethettikleri anlaşılıyor. Çepnilerin bir bölümü Uzun Hasan Bey zamanında Akkoyunlu Devleti'nin hizmetine girmiştir. XV. yüzyılda Anadolu Çepnilere ait 43 yer adı görülmektedir. Aynı yüzyılda bu boya mensup oymaklar şunlardır. Halep Türkmenleri, Ulu-Yörük, Trabzon Bölgesi Çepnileri, Dulkadirli, Boz-ok, Adana, At-çeken, Koç-Hisar Hamid, Çorum, İran Çepnileri. Geniş bilgi için bkz.: Faruk Sümer, **Oğuzlar (Türkmenler) Tarihleri-Boy Teşkilatı-Destanları**, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1972, ss.327-335.

etmemişler ve Bayram Bey'in önderliğinde bugünkü Ordu vilayetine yerleşmişlerdir.³⁶

Çepnilerin bu alt yapıyı sağlamasından sonra, 1380 yılında Fatsa'da Hacı Emiroğulları adlı bir Türk Beyliğinin hakimiyet dönemi başlamıştır. Trabzon Rum Pontus Devleti'nin saray tarihçisi olan Panaretos, M.S. 1280–1297 tarihlerinde Ordu, Fatsa ve Ünye'nin Türklerin kontrolüne girdiğini bildirmektedir.³⁷ Öte yandan 1404'te Karadeniz bölgesini ziyaret eden seyyah Clavijo'ya göre, beylik sahibi Hacı Emir'in 10 bin atlısı vardır.³⁸ Bu bilgilerden Osmanlı'nın Fatsa'ya hakimiyetinden önce Türkmen beylerinin sayesinde bu bölgede epeyce Türk nüfusunun yerleştiğini söylemek mümkündür.³⁹

Bununla birlikte Fatsa bölgesindeki siyasi olarak esas Türk hâkimiyeti dönemi, 1380 yılında Hacı Emiroğulları Beyliği ile başlamıştır. Arkasından 1427-1428 yılları arasında Yörgüç Paşa'nın Canik seferi ile Fatsa, Osmanlı İmparatorluğu'nun sınırlarına dahil edilmiştir.⁴⁰

Kaynakların nakline göre, XIII. ve XIV. yüzyıllarda, Fatsa'nın kıyı kesiminde Ceneviz kolonilerinin etkileri mevcuttu. Bu durumun sonucu olarak sahildeki tabya, Cenevizliler tarafından depo olarak kullanılmıştır. Bu dönemde Fatsa, Karadeniz'in önemli ticaret merkezlerinden biri durumunda olmuştur. Ancak Fatih Sultan Mehmet devrinde bu bölge Osmanlı hakimiyetine alınca, hem Cenevizlilerin Karadeniz'deki ticari hakimiyetleri sona ermiş, hem de Fatsa'yı terk etmek zorunda kalmışlardır.⁴¹

³⁶ Sümer, ss.335, 336.

³⁷ Panaretos'tan naklen Murat Keçiş, "Trabzon İmparatorluğu Tarihçisi Mikhael Panaretos ve Eseri", **Karadeniz İnceleme Dergisi**, Trabzon, 2012, Sayı: 12, s. 28.

³⁸ Clavijo seyahatnamesinden naklen İbrahim Telliöğlü, "Doğu Karadeniz Bölgesinin Türk Yurdu Haline Gelmesi Hakkında bir Değerlendirme", **Turkish Studies Dergisi**, Ankara, 2007, Sayı: 2, s. 659.

³⁹ Erdoğan, ss. 24, 25; Bkz.: Mustafa Özdemir, **Orta Karadeniz Bölgesinin Tarihi Coğrafyasına Başka Bir Bakış**, Orta Karadeniz Kültürü, Ankara, 2005, s. 33.

⁴⁰ <http://tr.wikipedia.org/wiki/Fatsa>. (19.12.2007).

⁴¹ Erbil, s. 9.

Aşağıdaki tabloda görüleceği üzere, bölgenin Osmanlı hakimiyetine alınışından sonra Fatsa idari bakımdan Canik Sancağına bağlı bir kasaba-nahiye konumunu koruduğunu görüyoruz. Nitekim XV. Yüzyıl Osmanlı kayıtlarında Fatsa nahiye statüsündeki bir yerleşim birimi olarak zikredilmektedir.

Fakat XIX. yüzyılın ikinci yarısında aşağıdaki tabloda da görüleceği üzere Fatsa'nın idari statüsünde sık sık değişimler olmuştur. Nitekim bu meyanda Fatsa 1851 yılında kaza statüsü kazanmış ve bu durum 4 yıl, yani 1856 yılına kadar devam etmiş. 1856'dan 1869'a kadar yaşanan belirsizlik döneminden sonra 1869'dan 1872'ye kadar Ünye kazasına bağlı nahiyeye dönüştürülmüş, fakat 1878 yılında tekrar resmen kaza yapılmıştır.

Tablo 1: Fatsa Kazasının İdari Gelişimi⁴²

Tarih	Vilayet	Sancak	Kaza Hali	Nahiye Hali
1455/56	Sivas	-	-	Satılmış
1520/76/90	Sivas	Canik	-	Satılmış
1642/43	Sivas	Canik	-	Satılmış-Fatsa
1851/56	Trabzon	Canik	Fatsa	-
1860/65	Trabzon	Canik	Fatsa	-
1866/71	Trabzon	Ünye	Fatsa	-
1872	Trabzon	Canik	Fatsa	-
1920'den sonra	Ordu	-	Fatsa	-

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin faaliyete geçmesiyle birlikte kurtuluş savaşı yıllarında Anadolu'da yeni bir siyasi-idari yapılanma çalışmalarının başlatıldığını görüyoruz. Bu bağlamda 4 Aralık 1920 tarihinde kabul edilen kanunla Ordu ve Giresun sancaklarının kurulmasına karar verilmiştir. Bu karara göre, daha

⁴² Erbil, s. 15.

nce Canik sancağına bağlı olan Fatsa ve nye kazaları, yeni kurulan Ordu sancağına bağlanmıştır.⁴³

⁴³ <http://fatsatso.tobb.org.tr>. (15.02.1980)

BİRİNCİ BÖLÜM

72 NOLU FATSA ŞER'İYE SİCİL DEFTERİNİN MUHTEVASI

1.1. DEFTERİN GENEL TANITIMI VE ÖZELLİKLERİ

Bu gün elimizdeki mevcut Fatsa şer'îye sicillerinin tamamı üç defterden ibarettir. Bunlardan birinci defter h.1320-1323/m.1902-1905, ikinci defter h.1328-1334/m.1910-1916, üçüncü defter ise, h.1339-1341/m.1921-1923 yıllarını kapsamakta ve daha çok tapu kayıtlarını ihtiva etmektedir. Biz çalışmamızı birinci defter üzerinde yaptık.

Daha önce de belirttiğimiz gibi, Fatsa 1851/56 yılında kaza olduğu⁴⁴ halde, elimizde mevcut (72 nolu birinci defter) Fatsa şer'îye sicilleri tarih olarak XX. yüzyılın başından başlamaktadır. Yani bu durumda 1851-1900 arasındaki elli yıllık dönemin şer'îye sicil kayıtları ya tutulmamış, ya da kaybolmuş veya belki de başka sicil defterlerine dahil edilmişti, yahut da biz ulaşamadık.

Bizim üzerinde çalışma yaptığımız 72 nolu defter 70 varaktan oluşmaktadır. Ancak bu defterdeki bazı sayfalar okunamayacak kadar yıpranmış durumdadır. Hatta maalesef bazı sayfalarının da eksik olduğu görülüyor. Nitekim bu defter, 1 nolu sicille başlaması gerekirken, 122/A numara ile başlamaktadır. Bu durum yukarıda işaret ettiğimiz gibi, defterdeki ilk 121 sicil kaydın ya kaybolduğunu ya da defterin eksik olduğunu göstermektedir. Yine aynı şekilde 95/B ve 139/B numaralı bölümün sonu ile 96/B, 97/B, 98/B, 99/B, 100/B ve 1001/B numaralı siciller defterde bulunmamaktadır.

Bizim üzerinde çalıştığımız Fatsa şer'îye sicillerinin yazımında genellikle rik'a⁴⁵ yazısının kullanıldığı görülüyor. Yine aynı defterdeki 122/A-199/A ile 1/B-

⁴⁴ Baykara, s. 249.

⁴⁵ **Rik'a yazısı**, yeniçağlarda teşekkül eden bir yazı çeşididir. Bu yazı tipi, XV. yüzyılın ikinci yarısında Dulkadir Beyliği sahasında yaygın olarak kullanılmıştır. Bu yazının kim tarafından icad edildiği bilinmemektedir. Osmanlılar bu yazı tipini çok geliştirmişler, Araplar ise barbar yazısı diyerek bu yazıyı küçümsemişlerdir. Ancak yine de Osmanlı İmparatorluğu devrinde Irak ve

139/B numaralı sicil kayıtlarının yazı stilinden hareketle, sicillerin birden fazla katip tarafından yazılmış olduğunu söyleyebiliriz.

Fatsa şer'ıye sicilleri dil bakımından incelendiğinde, Osmanlı'nın son dönemlerinde Türkçe'nin sadeleştirilmesinde gösterilen yoğun çabanın, dönemin şer'ıye sicillerine yansıdığı görülmektedir. Nitekim XVII. ve XVIII. yüzyılda yazılan şer'ıye sicillerine göre, okuduğumuz şer'ıye sicil defterinin dilinin daha sade ve daha anlaşılır olduğunu söyleyebiliriz.

Fatsa şer'ıye sicil defterini, muhteva ve üslup yönünden incelediğimizde, o dönemde toplumda tanınabilirliği kolaylaştıran unvan ve lakapların⁴⁶ kullanıldığı dikkat çekiyor. Mesela Fatsa kırsalında yaşayan kimselerin daha kolay ve rahat tanınmaları için “*Çolak, Koç, Hızır, Hayta, Kulaksız, Kör, Uzun, Keleş, Kara, Sarı, Pir, Kocaman, Çelim, Cansız, Deli, Şişman, Diken, Kabakçı, Topal, Civelek, Çakal, Mazlum, Karabacak, Çamur, Gül, Dangalak, Köle*” gibi lakapların kullanıldığı görülüyor. Sicillerde Fatsa şehir merkezinde yaşayan şahıslar daha çok kendisinin veya babasının mesleğiyle zikredilmişler ve bu şekilde tanınmalarının sağlandığını düşünüyoruz.

Mesela bu bağlamda sicillerde; “*İmam, Kayıkçı, Kokodize, Yorgancı, Bıçakçı, Balıkçı, Kahveci, Semerci, Kantarcı, Terzi, Körükçü, Kalaycı, Turşucu, Çilingirci, Tütüncü, Tenekeci, Müftüzade, Kadızade*” gibi meslek unvanlarıyla karşılaşyoruz.

Suriye’de de kullanılmıştır. Esasen bilindiği gibi, Rik’a en basit yazı tipidir. Sin gurubundaki harflerin dişleri kalkar, ikili ve üçlü diyakritik noktalar düz bir çizgi veya çatal şeklinde bu yazı tipinde birleşir. Rik’a, işlek bir yazı olduğu cihetle harfler birçok şekilde birleşme imkânlarına elverişlidir. Bu türlü gelişmeleri Divani yazısından almışa benzetmektedir. Osmanlı coğrafyasında, küçük daire ve makamlar resmi yazılarını genellikle Rik’a ile yazmışlardır. Bu yazı kitabelerde mühür ve madalyalarda çok seyrek kullanılmıştır. Bu konuda bkz.: Tayyip Gökbilgin, **Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İmi**, Enderun Kitabevi Yayınları, İstanbul, 1979, s. 46.

⁴⁶ **Elkap**, Devletçe verilen rütbelerin sahiplerine rütbelerin derecelerine göre tayin olunan unvan demektir. Bkz.: Mehmed Tevfik Bey, **Lügat-i Ebuzziya**, Matba-i Ebuzziya, Kostantiniyye, 1306, s. 102; Pakalın, Cilt: I, s. 521; Gökbilgin, ss. 62, 63, 68, 69; Mübahat S. Kütükoğlu, **Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)**, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul 1994, s. 107.

Kırsal ve şehir hayatında, lakaplar konusunda, Gayr-i Müslim ve Müslümanlar diye ayırım yapılmamış, kime hangi unvan veriliyorsa sicillere aynen kaydedilmiştir. Toplumun önde gelen kişilerine, ilmiye sınıfı mensuplarına ve Fatsa'daki devlet görevlileri için *faziletlü*⁴⁷, *fakahetlü*⁴⁸, *izzetlü*⁴⁹, *rif'etlü*⁵⁰, *iffetlü*, *saadetlü*⁵¹ gibi unvanlarla zikredildiği görülüyor.

Fatsa şer'îye sicil defterinde; *Ali, Hasan, Ramazan, Mehmet, Hüseyin, Said, Yusuf, Süleyman, Ahmet, Nizami, Halil, Emin, Basri, Abdullah, Osman, Ömer, İbrahim, Mustafa, İsmail, Esmâ, Emine, Fatıma, Aişe ve Hatice* en çok geçen Müslüman isimler olarak karşımıza çıkmaktadır.

İncelediğimiz sicil defterine göre Fatsa'da Gayr-i Müslim vatandaşların bulunduğu görülüyor. Bunların genellikle Ermeni ve Rum oldukları anlaşılmaktadır. Zira bu meyanda sicillerde çoğunlukla; *Kirkor*⁵², *Agop, Mavridis, Kegorik, Ohannes, Artin, Magraviç, Serkes, Matufyan* gibi Ermeni ve *Yorgi*⁵³, *Yâni, Arasdi, Vasil,*

⁴⁷ **Faziletlü**, Osmanlı'da genellikle ilmiyeden İstanbul ve Haremeyn payelerini ihraz etmiş kimselere verilen bir lakaptır. İstanbul payesine sahip kimselere muharreratta "faziletlü efendim hazretleri", Haremeyn payelilerine ise, "faziletlü efendim" denilirdi. Pakalın, Cilt: I, s. 591.

⁴⁸ **Fakahetlü**, resmi olarak fakihlere verilen bir elkaptır. Esasen Arapça bir kelime olan fakahat; fıkhıta rusuh sahibi, şeriat ilminin alimi demektir. Pakalın, Cilt: I, s. 584.

⁴⁹ **İzzetlü**, miralaylara, saniye rütbelilerine, mir-ül-umeraya, kaymakamlara ve İstabl-ı Âmir müdürleri için kullanılan bir lakaptır. Örneğin miralaylar ile saniye mütemayizlerine izzetlü efendim, diğerlerine izzetlü efendi gibi ifadeler kullanılırdı. Pakalın, Cilt: II, s. 110.

⁵⁰ **Rif'atlü**, Osmanlı bükrasi ve yazışma sistemi içinde sâlise rütbelilerle kapıcıbaşılara ve binbaşılara alay eminlerine verilen elkaptır. Okuryazar olanlara efendi ile birlikte "Rif'atlü Efendi", okuyup yazması bulunmayanlara da ağa ile beraber "Rif'atlü Ağa" unvanı kullanılırdı. Pakalın, Cilt: III, s. 43.

⁵¹ **Saadetlü tabiri**, Tanzimat'tan evvel, Padişahlar için kullanılan bir tabirdir. Ancak bazen askeriden feriklere, mülkiyeden ülä evveleriyle Rumeli Beylerbeyleri için kullanılan bir elkap olmuştur. Pakalın, Cilt: III, s. 73.

⁵² Örnek olarak Kirkor adı, Fatsa Şer'îye Sicil Defteri Numro 130/B'de şöyle geçmektedir: "Cânık sancâğı dâhilinde Fâtsa kaçabasının Yâlyeni mahallesinde muķim tebe'a-i Devlet-i Âliyye'niñ Ermeni milletinden Parsinhayan Serkes veledi Miyâs Fâtsa kaçâsı bidâyet mahkemesine mahşuş oğada ma'ķüd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde kaçaba-i ve mahalle-i mezbüreden millet-i merķümeden Boyacıyân Mağraviç Efendi veledi Kirkor mahzarında ikrâr-ı tām ve ta' biri ani'l-merām idüb leh ve aleyhimde vuķü' bulmuş ve bulacak bi'l-cümle de' âviden tolâyı...".

⁵³ Örnek olarak Yorgi adı Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 106/B'de şu şekilde geçmektedir: "Cânık sancâğı dâhilinde Fâtsa kaçabasının Yâlyeni mahallesinde muķim tebe'a-i Devlet-i Âliyye'niñ Rûm milletinden Solhâsıcı oğlu Korkir veledi Yorgi Fâtsa kaçâsı bidâyet mahkemesine mahşuş oğada ma' ķüd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde kaçaba ve mahalle-i mezbürede muķim...".

Dimitri, Banika, Hirsto, Nikola, Mihal, Kostantin, Yanko, Bavlidis, İlyā, Karamanidis, Sümele, Despina, Enderonika ve Eleni gibi Rum isimlerine rastlanmaktadır.

1.2. DEFTERDEKİ TEREKE KAYITLARINDA GEÇEN VERGİ VE MASRAFLAR

Kaynaklardan öğrendiğimize göre, Osmanlı adliye teşkilatında görev yapan kadılar, Osmanlı Devletinin son dönemlerine kadar ifa ettikleri yargı hizmeti karşılığında belli resimler (vergiler) alırlardı. Bu resimler, örfi rüsüm arasında zikrolunsa da, şer'î dayanağı yok demek değildir. Zira İslam hukukçularının çoğunluğu, kadının, ifa ettiği yargı görevinin karşılığı olarak belli bir ücret almasını caiz görmüşlerdir.⁵⁴ Osmanlı adli sisteminde ise, mahkemeler tarafından alınacak harçlar, her sancak kanunnamelerinde ayrıntılı olarak belirlenmiştir. Kadılar da bu harçlardan kendi paylarına düşen kısımları alırlardı. Bu miktarlar zaman içinde değişmiştir. Ancak bazen tespit edilen miktarların üstünde kanunsuz harç alındığı vaki olmuştur. Hatta bunun önlenmesi için de, sık sık fermanlar çıkarılmıştır.⁵⁵

Techiz ve Tekfin⁵⁶ (Cenaze Masrafları); techiz, sözlükte lüzumlu şeyleri tamamlama; donatma⁵⁷; bu kelime ıstılahta, cenazenin defni için hazırlanması anlamına gelmektedir. Tekfin ise, ölünün kefenlemesi anlamına gelmektedir.⁵⁸

Nitekim kanatimizce muhtemelen önemine binaen şer'î sicillerinde; genellikle kişinin vefatından sonra, bu tür işlemler ve bunlar için yapılan harcamaları

⁵⁴ Ahmet Akgündüz, **Osmanlı Kanunnameleri ve Hukuki Tahliller**, Fey Yayınları, İstanbul, 1990, s. 191.

⁵⁵ Daha fazla bilgi için bkz.: İlber Ortaylı, **Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devletinde Kadı**, Turhan Kitabevi, Ankara, 1994, ss. 67-69.

⁵⁶ Fatsa Şer'î Sicil Defteri, Numro 128/A, 147/A, 33/B, 35/B, 41/B, 61/B.

⁵⁷ Devellioğlu, s. 1051.

⁵⁸ Devellioğlu, s. 1066.

karşılama üzere kişinin mirasından ayrılan paralar, kassam tarafından terekelerde açıkça belirtilmiştir.⁵⁹

Bu paralar şunlardır: **Kaydiyye**⁶⁰ **Parası**⁶¹, **Pul Baha**⁶², **Hayvan Ecri**⁶³, **Resm-i Kısmet**⁶⁴, **Kayd-ı Kalemîyye**⁶⁵, **Kalemîyye Bahası**⁶⁶, **Vasi-i Ücreti**⁶⁷, **Yol Bahası**⁶⁸, **Yol Esmanı**⁶⁹, **Mehir**⁷⁰, **Varaka Parası**⁷¹, **Ücret-i Kademiyye**⁷², **Pul Esmanı**⁷³, **Deyn-i Müsbet**⁷⁴.

⁵⁹ **Kassam**, vefat etmiş olan bir kimsenin terekelerini varisler arasında taksim eden şer'î memura denilirdi. Osmanlı Devletinin şer'îye teşkilatında, biri kazasker ve diğeri de şer'î mahkemelerdeki kadılar tarafından tayin edilen iki sınıf kassam bulunmaktadır. Kazaskerlere mensup askeri sınıfın terekelerini taksim eden kazasker kassamları, her kazada veya birkaç kazada ayrı ayrı bulunurlardı. Rumeli'dekiler, Rumeli kazaskeri, Anadolu'dakiler ise, Anadolu kazaskeri tarafından tayin edilirdi. Bunlar tahsil ettikleri kısmet-i askeriyyeyi, o mahallin kadılığındaki bir sandıkta saklayarak kazaskerlerin mühürlü mektubu ve fermanıyla gelmiş olan askeri kassam müfettişine veya gelen süvari kassamlarına mevcut kadı veya nâiblerce teslim edilirdi. Bu görev için her kadılıkta müstakil bir kassam defteri vardı. Bkz.: İsmail Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1988, ss. 121-124.

⁶⁰ **Kaydiyye**; kayıt parası veya kayıt karşılığında alınan paranın adıdır. Devellioğlu, s. 498

⁶¹ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 128/A, 133/A, 134/A, 135/A, 147/A, 33/B, 35/B, 39/B, 41/B, 61/B.

⁶² **Pul Bahası**; pul değeri karşılığında alınan paradır. Devellioğlu, s. 64; bu konuda bkz.: Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 128/A, 134/A, 135/A, 136/A, 137/A, 138/A, 147/A, 35/B, 61/B.

⁶³ **Hayvan Ecri**; terekede yer alan hayvanların her biri için alınan ücrettir. Devellioğlu, s. 202; bu konuda bkz.: Fatsa şer'îye Sicil Defteri, Numro 132/A.

⁶⁴ **Resm-i Kısmet**; vefat edenlerin geride bıraktığı terekelerin tespiti ve bunun varislerine dağıtılması mukabilinde alınan harç için kullanılan bir tabirdir. Pakalın, Cilt: III, s. 30; bu konuda bkz.: Fatsa şer'îye Sicil Defteri, Numro 132/A, 133/A, 134/A, 135/A, 136/A, 137/A, 138/A, 33/B, 35/B, 39/B, 61/B.

⁶⁵ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 136/A, 137/A, 13/A, 35/B.

⁶⁶ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 33/B.

⁶⁷ **Vasi-i Ücreti**; müteveffanın vasiyetini yerine getirmeye memur edilen kimsenin aldığı ücretin adıdır. Devellioğlu, s. 1138; bu konuda örnek için bkz.: Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 147/

⁶⁸ **Yol Bahası, Yol Esmanı**; yol ücreti karşılığında alınan paradır. Devellioğlu, s. 516; Bu konudaki örnek için bkz.: Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 33/B.

⁶⁹ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 158/A.

⁷⁰ **Mehir**; evlenirken erkek tarafından kadına verilen nikah bedelidir. İslam hukukunun kocaların eşlere nikah akdi nedeniyle yükümlü tuttuğu para, altın, menkul veya gayri menkuldür. Bizim incelediğimiz şer'îye sicil defterindeki tereke kayıtlarında her ikisine de rastlanmaktadır. Vefat eden kadın ise, terekesi içerisinde alacak olarak kaydedilmekte, eğer vefat eden erkek ise terekeden eşine ödenmesi gereken bir borç olarak harcama kalemleri arasında yer almaktadır. Ertan Saygın, **Zonguldak 1288-1299 Yıllarına Ait Şer'îyye Sicil Defteri**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) DEÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2002. s.34; bu konuda örnek için bkz.: Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 35/B, 39/B, 41/B, 61/B.

1.3. DEFTER KAYITLARINA GÖRE OSMANLI DEVLETİ'NDE GENEL BAZI İDARİ BİRİM VE MAKAMLARI

Üzerinde çalıştığımız h. 1320-1323/m. 1902-1905 yıllarına ait 72 nolu Fatsa Şer' iye sicil defterinde, Osmanlı Devleti'nin idari yapısında görev alan bazı yönetici ve makamların isimlerinin geçtiği görülmektedir. Bunlar hakkında aşağıda kısaca bilgi vermenin yararlı olacağını düşünüyoruz.

1.3.1. Vali

Vali; sözlükte, bir şeye çok yakın olan; istilahta ise, bir yerleşim birimini yönetmeye yetkili kılınmış kişi anlamına gelmektedir. İstilah manasıyla vali, hükümdar, halife, devlet başkanı tarafından başşehrin dışındaki şehirleri/beldeleri yönetmek üzere tayin edilen memurlara verilen addır. Valilerin sorumluluğu altındaki yerlere vilayet, şehirden daha geniş bölgelere eyalet adı verilmiştir. Vali bu şekliyle bütün İslam devletlerinin idari teşkilatında karşımıza çıkan bir kamu görevlisidir. Osmanlı Devleti'nde vali tabiri eyalet veya beylerbeyilik denen idari birimin başındaki idareci için kullanılmıştır. Ancak vali yerine daha çok beylerbeyi unvanı tercih edilmiş, sonraki dönemlerde ise vali kelimesi giderek bunun yerini almıştır.⁷⁵

⁷¹ **Varaka Parası**; sayfa parası veya kırtasiye ücretin adıdır. Saygın, s. 35; Bu konuda örnek için bkz.: Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 41/B.

⁷² **Ücret-i Kademiyye**; hükümete ait bir emri yahut davetiyeyi tebliğ etmek üzere gönderilen memura masraf karşılığı olarak verilen ücrettir. Devellioğlu, s. 478; bu konudaki örnek için bkz.: Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 133/A, 135/A.

⁷³ **Pul Esmanı**; pul bedeli karşılığında alınan paradır. Devellioğlu, s. 234; Bu konuda örnek için bkz.: Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 158/A.

⁷⁴ **Deyn-i Müsbet**; vefat eden kişinin borçlarının mirasından düşüldüğü kısımdır. Burada söz konusu olan borçlar, ölen şahsın sağlığında yaptığı sabit olan borçlardır. Hayrettin Karaman, **Mukayeseli İslam Hukuku**, İz Yayıncılık, İstanbul, 2012, Cilt: 2, s. 175; Bu konuda örnek için bkz.: Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 147/A.

⁷⁵ Ünal Kılıç, "Vali", **TDV İslam Ansiklopedisi**, İstanbul, 2012, Cilt: 42, ss. 493,494.

1.3.2. Mutasarrıf

Mutasarrıf kelimesi sözlükte; "tasarruf eden, kendinde kullanma hakkı ve salahiyeti bulunan" anlamlarına gelir.⁷⁶ Osmanlı idari teşkilatında vilayetler sancaklara, sancaklar kazalara, kazalar nahiyelere ayrılmıştı. Vilayetler beylerbeylerin, sancaklar sancakbeylerinin idaresinde idi. Bunlar hem idari hem de askeri amirlerdi. Tanzimat'tan sonra yeni teşkilatta idari ve askeri sancak beyliği birbirinden ayrılmış, sancak beyliği kaldırılarak yerine mutasarrıflık ihdas edilmiştir. Yani birkaç kaza bir mutasarrıflığa, birkaç mutasarrıflık bir vilayete bağlı olmak üzere yeni idari teşkilat kurulmuştu. Mutasarrıflıklar Cumhuriyetin ilanıyla kaldırılıp kazalar doğrudan doğruya vilayetlere bağlanmıştır.⁷⁷ Fatsa şer' iye sicil defterinde ise, mutasarrıf kavramı ve Canik mutasarrıfı Cemal Paşa'nın adı sadece bir yerde geçmektedir.⁷⁸

1.3.3. Kazasker

Kazasker, Osmanlı Devleti'nde ilmiye mesleğinin en yüksek mertebelerinden biridir. Kazasker, lugatte asker kadısı veya ordu kadısı anlamına gelmektedir. Bu makam İslam medeniyetinde Hz. Ömer zamanında ihdas edilmiştir. Dolayısıyla Kazaeskerlik çok eski mansıplardandır. Bu bağlamda bu mansıp, Abbasilerde ve bütün Müslüman Türk devletlerinde mevcuttu. Kaynakların belirttiğine ve genel kabule göre Osmanlılar'da kazaskerlik makamı, I. Murat (1362-1389) zamanında 1362'de ihdas edilmiştir. İlk kazasker de Çandarlı Kara Halil Hayreddin Paşa (ö.1387)'dir.⁷⁹

⁷⁶ Devellioğlu, s.691.

⁷⁷ Sertoğlu, s. 230.

⁷⁸ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 119/B.

⁷⁹ Bkz.: İsmail Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı**, s. 151.

Kazaskerlik 1481'den itibaren Rumeli ve Anadolu Kazaskerliği olarak ikiye ayrılmıştır. İstanbul kadısı terfi ederse önce Anadolu Kazaskeri, daha sonra Rumeli Kazaskeri olurdu. Kazaskerler, Divan-ı Hümayun azası olup burada şer' i meseleler hakkında görüş açıklarlardı.

Anadolu'daki kadılar Anadolu kazaskerine, Rumeli ve Adalardakiler ise Rumeli Kazaskerine bağlıydılar. Her ikisi de mevleviyet derecesinden aşağı olan kadıları ve 150 akçeye kadar müderrisleri azil ve nasb selahiyetini haizdiler. Bundan yukarısı için ise, sadrazamlara danışırlardı. XVIII. yüzyıl ortalarında teşekkül eden Osmanlı kabinesine şeyhüliislamı alınmış, buna mukabil kazaskerler hariç bırakılmış ve ehemmiyetleri böylece azaltılmıştı. Tanzimatı müteakip ise çeşitli gelirleri ilga olunarak kendilerine arpalık maaş bağlanmıştır.⁸⁰

Fatsa şer' iye sicil defterinde, Anadolu kazaskerleri Seyyid Ahmet Nurettin ve Seyyid Mehmet Haşim el-Kadı tarafından farklı tarihlerde Fatsa kazasına iki nâibin atamasını gerçekleştirdiklerini görmekteyiz.⁸¹

1.3.4. Kadı

Bilindiği gibi, Medine İslam devletinde kaza işlerini ilk önce bizzat Hz. Peygamber üstlenmiştir. Ancak daha sonra devlet büyüyüp işler çoğalınca, halifeler gerek hilafet merkezinde, gerek vilayetlerde kendileri adına toplumun ihtilaflarını çözmek ve davalarına bakmak için resmen kadı (memur) tayin etmeye mecbur kalmışlardır. Bu anlamda İslam tarihinde ilk kadı tayini, Hz. Ömer tarafından yapılmıştır. Daha sonra bu uygulama yaygınlaşarak devam etmiştir. Abbasilerde Harun Reşit zamanında, Bağdat şehrinde büyük bir şöhrete kavuşan Ebu Yusuf'a Kâdıyu'l-Kuzat ünvanı verildi. Ebu Yusuf'tan sonra gelen Kad-ıl-Kuzatlar Bağdat,

⁸⁰ Sertoğlu, ss. 181-182. Bu konuyla alakalı geniş bilgi için Bkz.: Mustafa şentop, **Osmanlı Yargı Sistemi ve Kazaskerlik**, Klasik Yayınları, İstanbul, 2005.

⁸¹ Fatsa şer' iye Sicil Defteri, Numro Bila No, 72/B.

daha sonra da bütün memleket kadılarını tayin etmeye başladılar. Daha sonra gelen İslam Devletleri Abbasilerin bu yöntemini uygulamışlardır.⁸²

Osmanlı Devlet ve adliye teşkilatında, "adalet"e gösterilen titizlik ve hassasiyet nedeniyle kadılık ve kadılığın eğitimine önem verilmiştir. Çünkü Osmanlı Devleti'nde kadı, çok geniş görevler üstlenmiştir. Bu bağlamda o, hem mülki amir, hem de yargıçtır.

Osmanlıda kadılar, yavaş yavaş ve zamanla terfi ederek nahiye, kaza ve sancak kadılığına kadar çıkarlardı. Daha fazla yükselmek için tekrar medreseye dönerek bir müddet müderrislik etmek ve tetimme medresesine kadar çıkmak zorundaydılar. Tetimme müderrisliğinden eyalet kadısı olunur, eyalet kadıları terfi ederlerse Bilād-ı hamse, Hameyn kadılığına yükselirdi. Bundan sonra gelen dereceleri; Galata, İstanbul kadılığı, Anadolu kazaskerliği, Rumeli kazaskerliği idi. Rumeli kazaskerleri terfi ederlerse şeyhülislam olurlardı.⁸³ Kadıların tayini mutlaka padişah berâtı ile olur ilmiye mensuplarının tayin, yol ve nakil işlemlerini Anadolu ve Rumeli kazaskerlerinin daireleri yapardı. Osmanlı idaresinin zayıf olduğu Kuveyt gibi mıntikalarda bile mutlaka kadı vardı. İmtiyazlı statü ile imparatorluktan kopan eski eyaletlere kadılar düzenli olarak tayin edilirdi; kısacası kadı Osmanlılar'da asırlar boyunca hakimiyet sembolü olan bir memurdu.

1.3.5. Nâib

Sözlükte "birini temsil etmek, birine vekâlet etmek" anlamındaki nevb mastarından türeyen nâib kelimesi, ıstılahta "bir makamın sorumluluğunu asıl sahibi yerine geçici bir zaman için yüklenen kimse" anlamında kullanılmıştır. Bu anlamıyla nâib tayininin İslam'ın ilk asırlarından itibaren uygulandığı bilinmektedir. Bu

⁸² İlber Ortaylı, "Kadı", **TDV İslam Ansiklopedisi**, Ankara, 2002, Cilt: 24, ss. 70,71; Pakalın, Cilt: II, ss. 119-125.

⁸³ Sertoğlu, s. 166.

meyanda İslam tarihinde vali tayin edilen kimselerin çeşitli sebeplerle görev yerlerine bizzat gitmeyip nâib göndermişlerdir. İslam adliye teşkilatında da kadıların gidememediği, gitmediği veya bulunmediği yerlerde kadıların görevini ifa etmek üzere nâiberi görevlendirilmiştir. Özellikle Kadı'l-kudatlık müessesinin ortaya çıkışından sonra geniş bölgelere gönderilen kadılara kendilerine nâib edinme yetkisi verilmiştir.

Türk-İslam devlet ve adliye teşkilatı geleneğine büyük ölçüde bağlı olan Osmanlı Devleti'nde nâiblik uygulamasının başlangıçtan itibaren mevcudiyeti söz konusu olmuştur. Nâibler, medrese eğitimi alarak özellikle fıkıh alanında kendi kaza dairesinde ihtilafları çözebilecek bir seviyede tahsil görmüş ilmiye mesleği mensubu kimselerdi. Osmanlı adli teşkilatında kadı yardımcısı ve vekili olan nâib kadı tarafından belirlenir, Anadolu veya Rumeli kazaskeri tarafından tasdik edilirdi.

Nâibler genelde süresiz olarak tayin edilirdi, ancak belirli süreler içinde görev değişiklikleri olurdu. İstisnai olarak yirmi beş-otuz yıl aynı yerde nâiblik yapanlar vardı. Mahkeme harçları nâiblerin temel geçim kaynağı idi. Bu bağlamda nâibler, baktıkları davalardan ve gördükleri muamelelerden sicil, hüccet, mürasele, nikah, talak, ıtak vb. adı altında ücret alırlardı.

II. Meşrutiyet döneminde yapılan düzenlemelerle nâiblere mahkeme harçları yerine düzenli maaş bağlanması kararlaştırılmıştır. Cumhuriyet döneminde şer'î mahkemelerin kaldırılmasıyla birlikte nâiblik kurumu da sona ermiştir.⁸⁴

1.3.6. Kaim-i makam

Sözlükte "birinin yerine geçen, yerini tutan, vekil, naib" anlamında kullanılan Kaim-i makam tabiri, Osmanlı merkez ve taşra teşkilatında hem bir unvan, hem bir idari makam olarak karşımıza çıkar.

⁸⁴ Casim Avcı ve Mehmet İpşirli, "Nâib", **TDV İslam Ansiklopedisi**, İstanbul, 2006, Cilt: 32, ss. 311, 312, 313; Bkz.: Pakalın, Cilt: II, ss. 119, 120.

Bu ünvan veya makam kaynaklarda XVI. yüzyıldan itibaren görülür. Bunların en önemlisi sadaret kaymakamıdır. Sadrazamın sefer dolayısıyla veya bir başka sebeple başşehirde bulunmadığı zamanlarda İstanbul'daki işlerini görmek üzere bıraktığı vekile sadaret kaymakamı denirdi. Kaymakam unvanının Mısır eyalet teşkilatında Kavalalı Mehmet Ali Paşa'dan önce ve onun zamanında olmak üzere yaygın bir kullanımı vardır.

XIX. Yüzyılda Osmanlılar'da bu kelime yerleşmiş bir ünvan olarak oldukça sık kullanılmaya başlandı. Asakir-i Mansure-i Muhammediye teşkilatında binbaşı ile miralay arasındaki rütbeye kaymakam denildi ve bunun adı 1935'ten sonra yarabaya çevrildi. Tanzimat döneminin ilk yıllarında faaliyet gösteren muhassıl-ı emvallik sisteminin yerini 1842 yılı başlarında itibaren kaymakamlık aldı. Kaymakamlar Dahiliye Nezareti'ne bağlıydı ve tayinleri bu nezaretçe yapılmaktaydı.

Kendi idari biriminde önemli kararlar alabilen kaymakamın ilk sorumlu olduğu merci bağlı bulunduğu valilikti. Taşra teşkilatının vazgeçilmez görevlisi olan kaymakam önceleri sancak beyinin yerini alarak sancak mülki amiri olmuş ve bu sıfatla küçük meclis denilen, 1849'dan itibaren ise sancak meclisi adıyla anılan bir kurula başkanlık etmiştir. Cumhuriyet döneminde kaza adı ilçeye çevrilmiş olmakla birlikte mülki amirinin unvanı kaymakam olarak varlığını sürdürmektedir.⁸⁵

Fatsa şer'îye sicil kayıtlarında kaimmakam makamının ismi üç yerde geçtiği görülmektedir.⁸⁶

1.3.7. Belediye Reisi

Etimolojik olarak belde ve bilād kelimeleriyle bağlantılı olmakla beraber bugünkü anlamıyla kullanılışı Tanzimat döneminin Arapça ve Şark dillerine yaptığı bir katkı, bir yeni icattır. XIX. yüzyılda belediye teşkilatı II. Mahmut devrinde

⁸⁵ Yücel Özkaya, "Kaymakam", **TDV İslam Ansiklopedisi**, Ankara, 2002, Cilt: 25, ss .84, 85.

⁸⁶ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 19/B, 12/B, 24/B.

başlayan reformlarla bugünkü yapısına kavuşmuştur. XIX. yüzyılda şehirlerin imarı, alt yapının tesisi, inşaat kontrolü, yangına karşı tedbirler almak gibi büyüyen şehrin idaresinde daha aktif ve yapıcı işleri yürüten bir teşkilata gerek vardı.

Klasik dönemde hassa baş mimarının hesaplarını tutan memurun unvanı olan şehremini, şehrin idaresinden sorumlu belediye reisi için kullanılmaya başlandı. Gerek İstanbul'da gerekse 1921'de Ankara'da belediye reislerine hep şehremini denmiş, fakat taşralarda unvan meclis-i beledi reisi veya belediye reisi olarak geçmektedir.

Osmanlılar'da belediye teşkilatının temelleri hukuki olarak I. Meşrutiyet'te atıldı. Bu dönemde ortaya konan belediye statü ve uygulaması sonraki dönemlere de damgasını vurdu. Belediye meclis üyeleri yirmi beş yaşını geçmiş, Osmanlı uyruklu ve yılda en az 50 kuruş emlak vergisi veren kimselerden seçilirdi. İlginç bir şart da Türkçe bilme mecburiyeti idi. 3 Nisan 1930'da çıkarılan belediye kanunu ile de şehremini isim ve unvanı ile şehremanetleri kaldırılarak bütün teşkilatların adı belediye olduğu gibi belediye meclisi vb. unvanlarda bütünüyle genelleştirildi.⁸⁷

Fatsa Şer' iye sicil defterinde, yerel yönetiminin başında bulunan belediye reisinin adı geçmektedir.⁸⁸

1.3.8. Muhtar

Muhtar kelimesi, sözlükte; "ihtiyar eden, seçilmiş, seçkin" anlamlarına gelmektedir.⁸⁹ İstilahta ise, Osmanlı idari teşkilatında mahalle ve köy yöneticisi

⁸⁷ Çoşkun Alptekin, "Belediye", **TDV İslam Ansiklopedisi**, İstanbul, 1992, Cilt: 5, ss. 398-402; Bu konuda bkz.: İlber Ortaylı, **Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahalli İdareleri (1840-1880)**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2000, ss.119 -218.

⁸⁸ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 156/A.

⁸⁹ Devellioğlu, s. 674.

manasındadır. Bu ünvan Osmanlı'da ilk defa 1834 yılında İstanbul mahallelerinde, halk tarafından seçilen mahalle mümessilleri için kullanılmıştır.⁹⁰

Bu çerçevede her mahallede birinci ve ikinci olmak üzere iki muhtar seçilir ve imamla birlikte ihtiyar heyetini teşkil ederlerdi. İstanbul'dan sonra tedricen Kastamonu ve Tırhala vilayetlerinde, sonra bütün diğer vilayetlerde bu teşkilat kurulmuştur.

Fatsa şer'îye sicil defterinde ünvan ve şahıslar arasında en fazla muhtarların ünvan ve ismi geçmektedir.⁹¹

⁹⁰ Sertoğlu, s. 228; Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 148/A, 60/B, 84/B, 91/B, 92/B, 133/B, 135/B.

⁹¹ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro, 164/A, 104/B, 110/B, 166/B, 171/A, 188/A, 129/A, 130/A, 109/B, 7/B, 23/B, 32/B, 26/B, 33/B, 37/B, 43/B, 45/B, 68/B, 125/A, 68/B, 70/B, 78/B, 80/B, 82/B, 88/B, 92/B, 108/B.

İKİNCİ BÖLÜM

72 NOLU FATSA ŞER'İYE SİCİL DEFTERİNE GÖRE FATSA'NIN DEMOGRAFİK VE İDARİ YAPISI

2.1. FATSA'DA NÜFUS YAPISI

2.1.1. Fatsa'da Müslüman Nüfus

Daha önce belirttiğimiz üzere Türklerin Malazgirt zaferinden sonra, kademeli bir şekilde Karadeniz Bölge'sine yerleşmeye başladıklarını söylemek mümkündür. Nitekim bu bağlamda ilk önce Danişment Gazi'nin beylerinden Sevlî Bey'in organize ettiği Türkmen akınları sonrasında, Orta Asya ve Azerbaycan taraflarından getirilen Karlı ve Karaevli oymaklarının bir kısmı Fatsa'ya yerleştiğine dair rivayetler bulunmakla birlikte Fatsa'daki Müslüman Türk nüfusunun esasını Çepniler oluşturmaktadır. Daha önce zikredildiği üzere Çepniler, kendilerine ait bir beylik kurmuşlardır. Tacettinoğulları ve Hacı Emiroğulları sayesinde Canik bölgesi, Türk ve Müslüman kimliğine kavuşmuştur. Fatsa tarihi üzerine çalışmalar yapan Cevat Erbil, 1427-28'de Osmanlı hakimiyetine giren Fatsa'nın XV. ve XVI. yüzyıldaki Müslüman nüfusu oranı yüzde doksanlara ulaştığını söylemektedir.⁹²

Tablo 2: XX. Yüzyılın Başlarında Fatsa'da Müslüman Nüfus

Tarih	Nitelik	Toplam Nüfus	Müslüman Nüfus
1902 ⁹³	Kadın-Erkek Nüfus	32169	29330
1903 ⁹⁴	Kadın-Erkek Nüfus	32376	29440

⁹² Erbil, s. 11.

⁹³ Trabzon Vilayet Salnamesi (1902), **Trabzon İli Ve İlçeleri Eğitim, Kültür ve Sosyal Yardımlaşma Vakfı Yayınları**, Ankara, 2008, Cilt: 20, s. 665.

⁹⁴ Trabzon Vilayet Salnamesi (1903), **Trabzon İli Ve İlçeleri Eğitim, Kültür ve Sosyal Yardımlaşma Vakfı Yayınları**, Ankara, 2008, Cilt: 21, s. 931.

1904 ⁹⁵	Kadın-Erkek Nüfus	32376	29440
1918 ⁹⁶	Kadın-Erkek Nüfus	43950	39046

2.1.2. Fatsa'da Gayr-i Müslim Nüfus

Yukarıda ismini zikrettiğimiz Cevat Erbil, Fatsa'da Türk hâkimiyetinden itibaren genel nüfus içinde Gayr-i Müslim nüfusun giderek azaldığını hatta bu bağlamda XV. ve XVI. yüzyıl tapu kayıtlarında Hıristiyan nüfusun oranının % 2'leri geçmediğini ifade etmektedir.⁹⁷

XVIII. yüzyıl sonlarından itibaren bölgeye başka yerlerden Gayr-i Müslim göçü olmasına rağmen yukarıda verdiğimiz tablodan anlaşılacağı üzere XX. yüzyılın başlarında yapılan nüfus sayımında Fatsa'daki toplam nüfustan Müslüman nüfus çıkarıldığında Gayr-i Müslim nüfusun daha az olduğu görülür.⁹⁸

1914 yılında Osmanlı'da yapılan son nüfus sayımına göre, Fatsa'nın köyleriyle beraber toplam nüfusun 40,339 olduğu ve bunun yaklaşık % 12'sinin de Rum ve Ermeniler'den oluşan Hıristiyan halk olduğu belirtilmektedir.⁹⁹

1904 yılı Trabzon vilayet salnamesine göre, bu tarihlerde Fatsa'da, cemaati olup 9 papaz tarafından yürütülen 8 kilise bulunmaktaydı.¹⁰⁰ Nitekim bu durumun bir yansıması olarak Fatsa şer'îye sicil defterindeki mahkeme ve dava kayıtlarından *Fatsa merkez nüfusunun* önemli bir kısmını Ermeni ve Rumların teşkil ettiği anlaşılmaktadır.

⁹⁵ Trabzon Vilayet Salnamesi (1904), **Trabzon İli Ve İlçeleri Eğitim, Kültür ve Sosyal Yardımlaşma Vakfı Yayınları**, Ankara, 2008, Cilt: 22, s. 873.

⁹⁶ Bünyamin Kocaoğlu, **Milli Mücadele Yıllarında Samsun (15. Fırkanın Samsun'daki Faaliyetleri 1919-1921)**, Samsun Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Samsun, 2008, s. 140.

⁹⁷ Erbil, s.11.

⁹⁸ Erbil, s.11.

⁹⁹ Meir Zamir (1981), Population statistics of the Ottoman Empire in 1914 and 1919, **Middle Eastern Studies**, ABD, 1981, Sayı: 17/1, ss. 85.

¹⁰⁰ Trabzon Vilayet Salnamesi (1904), Cilt: 22, s. 353.

Bu bağlamda üzerinde çalıştığımız şer'îye sicil defterine göre, Fatsa'nın merkezindeki dört mahallenin ikisi, Ermeni ve Rum mahallesidir. Yine defterde adı çok geçen Yalıyeni mahallesinde de Ermeni ve Rumların yoğun oldukları görülmektedir.

Buna karşılık Fatsa'nın köylerinde, Türk ve Müslüman nüfus çoğunluktadır.

Tablo 3: H.1320-1323/M.1902-1905 Yılları Arasında Fatsa Kazasında Gayr-i Müslim Nüfus

Tarih	Protestan		Katolik		Ermeni		Rum		Toplam
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
1902 ¹⁰¹	-	-	-	-	427	431	971	1010	2839
1903 ¹⁰²	-	-	-	-	441	446	1012	1037	2936
1904 ¹⁰³	-	-	-	-	441	446	1012	1037	2936

Ancak bu arada şunu belirtmek gerekir ki; Trabzon vilayet salnamelerine göre, tüm Canik sancağına bağlı beş kaza içinde Ermeni nüfusunun en az olduğu kaza, Fatsa'dır. Bölgedeki Rum nüfusu açısından söz konusu salnameye baktığımızda, Terme kazasından sonra Rum nüfusun en az olduğu yerleşim yerinin Fatsa kazası olduğu görülüyor.¹⁰⁴

Yukarıdaki tablodan anlaşılacağı üzere, salnamelerde Protestan milletinden kimsenin kayıtlı olmadığını görüyoruz. Ancak bizim incelediğimiz şer'îye sicil defterinde, Fatsa'da Protestan nüfusun yaşadığı anlaşılmaktadır.¹⁰⁵

Buna göre şu değerlendirmeyi yapmak mümkündür: Trabzon vilayet salnamelerinde tutulan kayıtlar, her ne kadar Fatsa kazasının genel yapısını ve bazı

¹⁰¹ Trabzon Vilayet Salnamesi (1902), Cilt: 20, s. 665.

¹⁰² Trabzon Vilayet Salnamesi (1903), Cilt: 21, ss. 931, 932.

¹⁰³ Trabzon Vilayet Salnamesi (1904), Cilt: 22, s. 873.

¹⁰⁴ Trabzon Vilayet Salnamesi (1902), Cilt: 20, s. 665.

¹⁰⁵ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 137/B.

özelliklerini yansıtmakla beraber bölgeyi daha iyi tanıma açısından eksiktir denilebilir. Kanaatimizce bu eksiklik şer' iye sicillerindeki bilgilerle tamamlanabilir.

Yukarıda Fatsa'nın nüfus yapısıyla çizdiğimiz genel çerçeveden sonra şimdi üzerinde çalıştığımız şer' iye sicil defterindeki kayıtlara göre, o dönemde Fatsa'da yaşayan ahali hakkında ayrıntılı bilgi vermek istiyoruz.

2.1.2.1. Fatsa'da Rumlar

XIX. yüzyılın son çeyreğinden itibaren gelişmeye başlayan Fatsa'nın, ekonomik hayatında söz sahibi olan Rumlar, el sanatları ve diğer ustalık gerektiren işlerle uğraşmaktaydılar.¹⁰⁶ Kasaba merkezinin yanı sıra Rumlar'ın yaşadığı mahalle ve köylerin adları şunlardır: Yalıdiki Rum Mahallesi¹⁰⁷, Alakiriş¹⁰⁸, Rummyani¹⁰⁹, Ağcaalan¹¹⁰, Yaylacık¹¹¹ ve Miri köyleridir.¹¹²

Tanzimat öncesi Osmanlı Devleti'nde, Gayr-i Müslimlerden birkaç istisna hariç devlet memuru olamazlardı. Tanzimat'tan sonra yapılan değişikliklerle Gayr-i Müslimlere devlet memuru olma hakkı verildi. Fatsa'da Rumlar, kaza idare meclisi¹¹³, belediye meclisi¹¹⁴, belediye Sandığı¹¹⁵, tahrir ve vergi komisyonu¹¹⁶, ziraat odası¹¹⁷, reji dairesi¹¹⁸, bank meclisi¹¹⁹ gibi çeşitli görevlerde bulunmuşlardır.

¹⁰⁶ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 177/A, 196/A, 48/B, 115/B.

¹⁰⁷ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 155/A, 158/A, 159/A, 163/A, 165/A, 167/A, 169/A, 170/A, 172/A, 175/A, 192/A, 193/A, 197/A, 48/B, 2/B, 4/B, 6/B, 10/B, 11/B, 12/B, 13/B, 14/B, 16/B, 20/B, 25/B, 28/B, 30/B, 48/B.

¹⁰⁸ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 140/A.

¹⁰⁹ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 63/B.

¹¹⁰ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 63/B, 67/B.

¹¹¹ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 15/B.

¹¹² Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 57/B.

¹¹³ Trabzon Vilayet Salnamesi, Cilt: 20, s. 525, Cilt: 21, s. 821, Cilt: 22, s. 733.

¹¹⁴ Trabzon Vilayet Salnamesi, Cilt: 20, s. 529, Cilt: 21, s. 825, Cilt: 22, s. 735.

¹¹⁵ Trabzon Vilayet Salnamesi, Cilt: 21, s. 825.

¹¹⁶ Trabzon Vilayet Salnamesi, Cilt: 20, s. 527, Cilt: 21, s. 823.

¹¹⁷ Trabzon Vilayet Salnamesi, Cilt: 20, s. 529.

¹¹⁸ Trabzon Vilayet Salnamesi, Cilt: 20, s. 531, Cilt: 21, s. 827, Cilt: 22, s. 737.

¹¹⁹ Trabzon Vilayet Salnamesi, Cilt: 22, s. 735.

1908 tarihinde Terzioğlu Lazeri Efendi belediye reisliği yaparken, Yorgaki kaymakamlık makamına atanmıştır.¹²⁰ Rumlar özgür bir şekilde yaşarken; I. Dünya Savaşından sonra Pontus hayallerine kapılarak şetecilik faaliyetlerine başlamışlardır. Bunun sonucunda Rumlar, 1923'te mübadele gereğince, Yunanistan'a göç etmek zorunda kalmışlardır.¹²¹

2.1.2.2. Fatsa'da Ermeniler

Ermeni nüfusunun büyük bir bölümü Rumlar gibi dışarıdan gelmiştir. Fatsa'da hala yaşayan ve yakın bir zaman önce İslamiyet'i sečen Eczacı Hasret Efendi'nin (D. 1917) beyanları da bu doğrultudadır. Ailesinin, Sivas'ın Gürün kazasından göç ettiğini ve Fatsa'ya yerleştiğini söylemektedir. Hasret Efendi'ye göre Ermeniler ve Türkler arasında görülen herhangi bir düşmanlık söz konusu değildi. Gündelik ilişkiler dostluk çerçevesinde gelişmekteydi.¹²²

Mevcut Osmanlı döneminin resmi kaynaklarına göre, Fatsa'da mukim Ermeniler daha çok el sanatları ve ticaretle meşgul oldukları anlaşılıyor. Bununla birlikte Tanzimat'tan sonra Ermeniler Fatsa'da kaza idare meclisi¹²³, belediye Meclisi¹²⁴, sandık eminliđi¹²⁵ ve ziraat odası¹²⁶ gibi resmi yerlerde görev aldıkları görölmektedir.

Osmanlı devlet teşkilatında görev alma yönünden Fatsa'daki Gayr-i Müslim teb'ayı karşılaştırmak gerekirse, Ermenilerin Rumlar'dan farklı olarak, Fatsa adliye teşkilatında daha fazla görev aldıklarını¹²⁷; Belediye memurluđunda¹²⁸ da epeyce

¹²⁰ Erbil, s. 19.

¹²¹ Erbil, s. 11.

¹²² Bu konuda naklen; Erbil, s.19.

¹²³ Trabzon Vilayet Salnamesi, Cilt: 20, s. 525, Cilt: 21, s. 821, Cilt: 22, s. 733.

¹²⁴ Trabzon Vilayet Salnamesi, Cilt: 20, s. 529, Cilt: 21, s. 825, Cilt: 22, s. 735.

¹²⁵ Trabzon Vilayet Salnamesi, Cilt: 21, s. 825.

¹²⁶ Trabzon Vilayet Salnamesi, Cilt: 20, s. 529.

¹²⁷ Trabzon Vilayet Salnamesi, Cilt: 20, s. 527, Cilt: 21, s. 823, Cilt: 22, s. 735; Fatsa şer'ie Sicil Defteri, Numro 155/A, 167/A, 182/A, 71/B.

ağırlık oluşturduklarını söylemek mümkündür. Hatta bu meyanda 1878-80 ve 1891 tarihlerinde Ermeni Kirkor Efendi'nin Fatsa Belediye Reisliği yaptığından bahis edilir.¹²⁹

XX. yüzyılın başlarında Fatsa'da yaşayan Eczacı Hasret Efendi, şehirdeki Gayr-i Müslimler hakkında önemli bilgiler vermektedir. Bu şahıs, Fatsa sahiline yakın bir Ermeni Gregoryan Kilisesi ile bir okulun ve yine bugünkü Fatsa'nın merkezinde Dumlupınar İlköğretim Okulunun bulunduğu yerde de Protestan kilisesi ve okulun varlığından bahsetmektedir. Hasret Efendi'nin verdiği bilgiye göre, çıkarılan sevk ve iskân kanunundan (Tehcir) sonra Fatsa'daki Ermenilerin İstanbul'a, Fransa'ya, Yunanistan'a ve Rusya'ya göç etmişlerdir. Hatta bu göç esnasında, Amerikalıların onbeş günde bir gelip yetimleri götürdükleri, şehirde baş gösteren açlık ve kıtlığa karşı Protestan kilisesi tarafından bir aş evi kurulduğu nakledilmektedir.¹³⁰

2.1.3. Fatsa'da Kafkas Muhacirleri

En geniş anlamıyla göç, açlık, kıtlık, savaş, tabii afet ve baskı gibi sebeplerle şahısların veya toplumların hayatlarının tamamını yahut bir bölümünü geçirmek maksadıyla tamamen veya geçici bir süre için bir yerden başka bir yere gitme ya da kalma hareketidir.¹³¹ Bu bağlamda insanlık tarihinde pek çok göç hareketi yaşanmıştır.

Nitekim XIX. yüzyılın son çeyreğinde Rusya'nın Kafkasya'da yaşayan Müslüman halklara ve özellikle Çerkezler'e, Ahıskalılar'a uyguladığı baskı ve zulüm nedeniyle Kafkasya'dan Osmanlı coğrafyasına göçler başlamıştır. Bu çerçevede

¹²⁸ Trabzon Vilayet Salnamesi, Cilt: 20, s. 529.

¹²⁹ Erbil, s. 11.

¹³⁰ Erbil, s. 12.

¹³¹ Nedim İpek, **Rumeli'den Anadolu'ya Türk Göçleri**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1994, s. 1.

Kafkasya muhacirleri, Karadeniz bölgesine, özellikle de Trabzon eyaletine göç etmişlerdir.

Bu meyanda Çerkezler'in ilk göç dalgası 1864'de başlamış ve bu muhacirler Canik sancağına iskân edilmişlerdir.¹³² Bu gelenlerin bir kısmı da Fatsa'ya yerleştirilmiştir. 1870 ve 1871 tarihli Trabzon vilayet salnamelerinde bunların 901 kişi olduğu belirtilmiştir.

Yine 1 Temmuz 1878'de Kafkasya'dan Canik Sancağına yoğun bir Abaza göçü başlamış ve bunların bir bölümü Fatsa'ya bağlı Çokdeğirmen ve Nefs- i Meydan Abaza köylerine yerleştirilmişlerdir.¹³³

Canik sancağı, Çerkes göçlerine ilaveten, 1878'de Rusların işgali nedeniyle Batum ve çevresinde yaşayan Gürcüler'in göçüne de ev sahipliği yapmıştır.

Fatsa muhacir tapu sicil kayıt defterindeki bilgilere göre, Batum muhacirleri adı verilen bu göçmenler, Canik sancağına bağlı Fatsa'nın Yusufllu, Geyikçeli, Sazcılar, Yeşilalan ve Soğukpınar köylerine yerleştirilmişlerdir¹³⁴, hatta bu yüzden zikredilen köyler söz konusu tapu sicil defteri Batum göçmenleri yerleşim yerleri olarak kaydedilmişlerdir.¹³⁵

Bu kayıtlar dışında Fatsa şer'ie sicil defterinde; Karataş¹³⁶, Hoylu Muhacir¹³⁷, Sudere¹³⁸, Yukarı kozpınar¹³⁹, Tepealan¹⁴⁰, Kargucak¹⁴¹, Güneycik¹⁴², Kondan

¹³² Abdullah Saydam, **Kırım ve Kafkasya Göçleri (1856–1876)**, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1997, s. 180.

¹³³ Süleyman Erkan, **Kırım, Kafkasya ve Doğu Anadolu Göçleri (1878-1908)**, OMÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun, 1993, s. 194.

¹³⁴ **Muhacir Defteri**: Fatsa Tapu Sicil Müdürlüğü arşivinde kayıtlı Fatsa " Muhacir Tapu Sicil Defteri" tahminen 631 sayfadır. Sicil kayıt tarihleri, 1889-90, 1885-96, 1903, 1905 yıllarına aittir. İskândan sonra yapılan bu kayıtlar Batum muhacirlerine aittir. Defterde düzenli bir sistem yoktur. Tahrip edilmiş, yırtılmış ve kaybolmuş sayfalarda vardır. Bkz.: Erbil, s. 12.

¹³⁵ Erbil, s. 12.

¹³⁶ Fatsa Şer'ie Sicil Defteri, Numro 102/B.

¹³⁷ Fatsa Şer'ie Sicil Defteri, Numro 119/B.

¹³⁸ Fatsa Şer'ie Sicil Defteri, Numro 196/A.

¹³⁹ Fatsa Şer'ie Sicil Defteri, Numro 134/A.

¹⁴⁰ Fatsa Şer'ie Sicil Defteri, Numro 88/B.

¹⁴¹ Fatsa Şer'ie Sicil Defteri, Numro 149/A, 46/B, 47/B.

¹⁴² Fatsa Şer'ie Sicil Defteri, Numro 47/B.

Selime¹⁴³, Çerkes Dağı Muhacir¹⁴⁴ ve Divan-ı Muhacir¹⁴⁵ köyleri de yine muhacir köyleri olarak zikredilmektedir.

2.2. FATSA'DA İDARİ YAPI VE TAKSİMAT

Fatsa'nın idari yapısını anlamamız için XX. yüzyılın başlarındaki Osmanlı Devleti'nin idari sistemi hakkında kısaca bilgi vermek yararlı olacaktır.

Bilindiği üzere, Tanzimattan sonra zaman içinde Osmanlı idari teşkilatında ciddi ve yeni düzenlemeler yapılmış ve bu düzenlemeler neticesinde Osmanlı coğrafyasında birçok yeni vilayet, sancak ve kazalar ortaya çıkmıştır. Bu yeni yapılanmanın Fatsa'nın idari statüsüne olan etkilerini, Trabzon vilayet salnamelerine dayalı olarak hazırladığımız tablodan açıkça takip etmek mümkündür.

Tablo 4: Trabzon Vilayeti¹⁴⁶

Sancak	Kaza	Nahiye	Köy
TRABZON	8 (Gireson, Ordu, Tirebolu, Görele, Vakfikebir, Akçaabat, Sürmene, Of) ¹⁴⁷	13 (Maçka, Yomra, Şarlı, Tonya, Keşap, Akköy, Piraziz, Kurık, Perşembe, Bolaman, Hapsemana, Aybastı, Ulubey)	985
CANİK	5 (Bafra, Çarşamba, Terme, Ünye, Fatsa)	3 (Karakuş, Alaçam, Kavak)	996
LAZİSTAN	2 (Atina, Hopa)	6 (Mapavri, Karadere,	364

¹⁴³ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 152/A.

¹⁴⁴ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 27/B

¹⁴⁵ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 173/A, 81/B.

¹⁴⁶ Baykara, s. 138.

¹⁴⁷ Trabzon Vilayet Salnamesi (1902), Cilt: 20, s. 665.

		Kurayıseba, Arhavi, Viçe, Hemşin)	
GÜMÜŞHANE	3 (Torul, Kelkit, Şiran)	3 (Kovans, Yağmurdere, Kürtan)	373

Görüldüğü üzere, Trabzon vilayeti dört sancağa ayrılmış bir idari yapıya sahiptir. Canik sancağı ise, Trabzon'dan sonra ikinci büyük sancak olma özelliğini taşımaktadır.

Fatsa'nın içinde bulunduğu idari taksimatın daha iyi anlaşılabilmesi için, yukarıda verdiğimiz bu tablodan sonra şimdi de kısaca Fatsa şer' iye sicil defterinde çok sık geçen idari teşkilat ve yönetim birimlerini tanıtmaya çalışalım:

2.2.1. Vilayet (Eyalet)

Arapça "idare etme, icra" anlamındaki iyāle kelimesinden gelir. Osmanlılarda en büyük idari birim karşılığında bu tabirin resmen kullanılışı XVI. yüzyıl sonlarında olmuştur.¹⁴⁸ XVI. yüzyıl ortalarından sonra vezirler tarafından idare olunmuşlardır. Bunlar hem idari hem de askeri amirler olup eyaletlerde hükümdarı temsil ederler, kaza-i meselelerden başka her işte mutlak selahiyet sahibi olurlardı.¹⁴⁹ 1839'da Tanzimat'ın ilanı ile eyaletlerdeki mali işler bağımsız muhassılların sorumluluğuna verildi; böylece müşirlerin yetkisi asayiş ve emniyet göreviyle kısıtlanmış oluyordu. Daha sonra eyalet teşkilatında Batı tesiri altında önemli değişiklikler ortaya çıktı.

Valilerin mesuliyetlerini paylaşan idare meclisleri kuruldu ve eyaletlerin birçoğunun sınırları daha da küçültüldü. Böylece 1864'te eyalet sistemi yerine vilayetler teşekkül etti. Bu sonuncu sistem cumhuriyet döneminde de muhafaza edilerek her birinin başında birer valinin bulunduğu illere dönüştürüldü.

¹⁴⁸ Halil İnalçık, "Vilayet", TDV İslam Ansiklopedisi, İstanbul, 1995, Cilt: 11, s. 548.

¹⁴⁹ Sertoğlu, s. 106.

Fatsa şer'îye sicil defterinde, bazı sayfaların giriş kısmı, genellikle "Trabzon vilâyeti dâhilinde..."¹⁵⁰ ifadesi ile başlamaktadır. Bu kayıtlar, Fatsanın o dönemde Trabzon vilayetine bağlı olduğunu göstermektedir.

2.2.2. Sancak

Bilindiği üzere sancak, Osmanlı idari teşkilatının çok önemli bir parçasıdır. Bu çerçevede sancaklar vilayetleri teşkil eder, vilayetler de idari bakımdan kazalara ayrılırlardı. Sancağın idaresi, sancakbeyi adlı ve en az yüz bin akçelik has sahibi olan idari ve askeri bir amire verilirdi. XVII. yüzyıldan itibaren bunlara paşa unvanı da tevcih olunmaya başlanmıştır.

Sancakbeyleri bölgelerinin idari bakımından mutlak amiri olup yalnız adli işlere karışmazlardı. Tanzimattan sonra sancaklar vilayetlere bağlı olmak üzere mutasarrıf adlı mülki amirlere tevcih olunmaya ve bunlar tarafından idare edilmeye başlanılmıştır. Mutasarrıfların hiçbir askeri sıfatı yoktu. Cumhuriyetten sonra ise bu teşkilat ilga olunarak kazalar doğrudan doğruya vilayetlere bağlanmıştır.¹⁵¹

Fatsa şer'îye sicil defterinde, o dönemde Fatsa kazasının hangi sancağa bağlı olduğunu belirtmek için her defasında "Trabzon vilâyeti celilesi dâhilinde Cānik sancāğına tābi' ..." ¹⁵² ifadesinin sıkça kullanıldığını görüyoruz.

¹⁵⁰ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 142/A, 161/A, 163/A, 164/A, 171/A, 172/A, 178/A, 180/A, 189/A, 194/A.

¹⁵¹ Sertoğlu, s. 302.

¹⁵² Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 122/A, 126/A, 143/A, 144/A, 145/A, 146/A, 154/A, 156/A, 158/A, 159/A, 160/A, 162/A, 163/A, 164/A, 165/A, 170/A, 171/A, 172/A, 173/A, 175/A, 177/A, 179/A, 181/A.

2.2.3. Kaza

Bugünkü idari teşkilatta ilçenin karşılığı olan kaza, Osmanlılarda hem kadının idare bölgesini hem de bu bölgeyi tanımlayan coğrafi bir terim özelliği gösterir. Tamamen Osmanlı'ya has bir idari yapılanma olan kazanın coğrafi bir bütünlüğe sahip idari bir bölge haline gelişi XVII. yüzyıldan itibaren tam olarak belirginleşmiştir.

Çünkü XVII. yüzyıldan itibaren tımar sisteminin önemini kaybetmesiyle kaza idari birim olarak ön plana çıkmış, sayıları artmış ve nahiyeler kazanın bir alt birimi haline gelmiştir.

Bu şekilde kaza hukuki-idari birim olarak sancak beyinden tamamen bağımsız sayılmış ve doğrudan merkezdeki kazaskere bağlanmıştır. Bunun sonucunda kazalar diğer idari ve askeri teşekküllerden ayrı bir özellik göstermeye başlamış, kaza kadılık bölgesi olarak çevresinin merkezi olmuş, şehir veya kasaba ve onların etrafındaki köylerin oluşturduğu bir idari birlik niteliği kazanmıştır.

Kazaların idari, hukuki ve hatta askeri bakımdan bütün teşkil edecek şekilde yeni bir teşkilatın içinde yer alması 1835 sonrasında oluşturulmaya başlanmıştır. Hukuki idareci olarak kadının sosyal fonksiyonu geriledikten sonra coğrafyanın etkin olduğu yeni bir mali ve idari bütünlük ortaya çıkmıştır. Böylece bir dönem için müdürün idare ettiği yeni teşkilat, zamanla yetkili bir kaymakam idaresinde oluşturularak önce sancağın, daha sonra da il/vilayetin en büyük alt birimi haline gelmiştir.¹⁵³

¹⁵³ Tuncer Baykara “Kaza”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, Ankara, 2002, Cilt: 25, ss. 119, 120.

Fatsa şer'ıye sicil defterinde ise, Fatsa'nın yönetim birimi olarak nereye bağlı olduğu konusunda bazen "Cānik sancāğı dāhılinde Fātsa Qazāsınıñ..."¹⁵⁴ bazen de "Cānik sancāğı dāhılinde Fātsa qaşabası..."¹⁵⁵ şeklinde geçmektedir.

2.2.4. Nahiye

Sözlükte "taraf, cihet, yöre, kenar, bölge" anlamlarına gelen nahiye kelimesi, Osmanlı idari sistemi içinde bazen bir yönetim çevresini, bazen de coğrafi bakımdan küçük veya büyük bir yerleşim birimini, yöreyi ve hatta semti ifade eder.

Nahiyelerin idari bir birim şeklinde daha etraflıca düzenlenmesi 1871 Nizamnamesi ile gerçekleşti. Bu nizamnameye göre, nahiye kapsamına dahil edilecek köy ve çiftliklerin birbirine yakın olması ve en az 500 erkek nüfusunun bulunması gerekiyordu.

Cumhuriyet devrinde Teşkilat-ı Esasiyye Kanunu'na göre kazanın alt birimi olarak kasaba ve köylerden meydana gelen idari birlik şeklinde tespit edildi. 1945 Anayasa dilinin değiştirilmesi sırasında nahiye adı da "bucak"a dönüştürüldüyse de nahiye tabiri kullanımı sürdü. 1970'ten sonra görev süreleri dolan, vefat eden veya emekli olan bucak müdürlerinin yerine tayin yapılmayarak tedricen teşkilat kaldırıldı. XX. yüzyılın son çeyreği içinde nahiyelerin bir bölümü ilçelere dönüştürüldü, bir bölümü de dağıtılıp köylere yakın ilçe merkezlerine bağlandı.¹⁵⁶

Fatsa şer'ıye sicil defterinde nahiye, "Fātsa qāzāsınıñ Keşdere nāhiyesi..."¹⁵⁷ ibaresi olarak geçmektedir. Diğer idari yapılara göre adı defterde çok az zikredilmektedir.

¹⁵⁴ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 122/A, 123/A, 124/A, 126/A, 128/A, 129/A, 130/A, 131/A, 132/A, 133/A, 134/A, 135/A, 136/A, 137/A, 138/A, 139/A, 140/A, 142/A, 149/A, 150/A, 152/A, 159/A, 160/A, 161/A.

¹⁵⁵ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 143/A, 145/A, 146/A, 147/A, 148/A, 154/A, 156/A, 158/A, 159/A, 163/A, 165/A, 172/A, 175/A.

¹⁵⁶ İlhan Şahin "Nahiye", **TDV İslam Ansiklopedisi**, İstanbul, 2006, Cilt: 32, ss. 307, 308.

¹⁵⁷ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 152/A, 180/A, 190/A.

2.2.5. Karye (Köy)

En küçük yerleşme birimi olan köy, birçok bakımdan öteki yerleşmelerden ayrılır. Ancak genellikle demografya unsuru ölçü alınır. Türkiye’de köyler genellikle küçük ve dağınık yerleşme birimleri durumundadır.

Bazı durumlarda birbirinden uzak bulunan bu yerleşme birimlerinin birkaçı, yönetim bakımından bir muhtarlığa bağlıdır. Köyün cami, mektep, otlak, yaylak, baltalık gibi orta malları vardır. Bu mallarla toplu veya dağınık evlerde oturan insanlar, bağ, bahçe ve tarlalarıyla bir bütün teşkil ederler ve köyü oluştururlar.¹⁵⁸

Fatsa nüfusunun ağırlıklı olarak köy halkından oluştuğu Trabzon vilayet salnameleri ve Fatsa şer‘iye sicil defterinden öğrenme imkanımız bulunmaktadır. Bu nedenle de Fatsa şer‘iye sicil defterinde "Cânîk sancâğına muzâf Fâtsa kazâsınıñ Bice-i Şağir kıaryesi..."¹⁵⁹ şeklinde ifadelerin çokça geçtiğini görüyoruz.

2.3. 72 NOLU FATSA ŞER‘İYE SİCİL DEFTERİNE GÖRE FATSA'DAKİ BAZI NAHİYE, MAHALLE VE KÖY İSİMLERİ

Tablo 5: Fatsa Şer‘iye Sicil Defterinde Geçen Fatsa Mahalle İsimleri

Kaza	Mahalle	Kaynak
FATSA	Yalıdiki Mahallesi	Numro 155/A, 158/A, 159/A, 163/A, 165/A, 167/A, 169/A, 170/A, 172/A, 175/A, 192/A, 193/A, 197/A, 48/B, 2/B, 4/B, 6/B, 10/B, 11/B, 12/B, 13/B, 14/B, 16/B, 20/B, 25/B, 28/B, 30/B, 48/B.
FATSA	Yalıyeni Mahallesi	Numro 52/B, 54/II/B, 55/B, 56/B, 58/B, 63/B, 68/B, 69/B,

¹⁵⁸ Meydan Larousse, “Köy”, İstanbul, 1972, Cilt: 7, ss. 559, 560.

¹⁵⁹ Fatsa Şer‘iye Sicil Defteri, Numro 129/A, 130/A, 132/A, 133/A, 134/A, 135/A, 136/A, 137/A, 138/A, 139/A, 140/A, 142/A, 144/A, 146/A, 152/A, 153/A, 160/A, 164/A.

		71/B, 73/B, 74/B, 76/B, 77/B, 80/B, 84/B, 87/B, 89/B, 90/B, 91/B, 92/B, 94/B, 95/B, 104/B, 106/B, 107/B, 111/B, 115/B, 116/B, 120/B, 122/B, 124/B, 125/B, 127/B, 128/B, 130/B, 131/B, 132/B, 133/B, 135/B, 136/B, 137/B, 139/B.
FATSA	Yalıyeni Rum Mahallesi	Numro 110/B.
FATSA	Yalıyeni Ermeni Mahallesi	Numro 133/B.

Fatsa Şer' iye Sicil Defterinde Geçen Fatsa Nahiye İsimleri				
Kaza	Nahiye	Yeni Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Kaynak
FATSA	Keşdere Nahiyesi	Büyük Akçek ese Köyü	KORGAN	Numro 152/B
FATSA	Nefsi Serkeş Nahiyesi	Fatsa'nın güneyindeki köy (İslamdağ, Hatipli, Geyikçeli) ve beldelerle Kumru'nun bir bölümüne verilen ad.	FATSA/ KUMRU	Numro 140/B, 85/B

Fatsa Şer' iye Sicil Defterinde Geçen Fatsa Mahalle ve Köy İsimleri				
Kaza	Eski Adı	Yeni Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Kaynak
FATSA	Geçdin Karyesi	Örencik Köyü	FATSA	Numro 122/A
FATSA	Kösebucağı Karyesi	Kösebucağı Beldesi	FATSA	Numro 123/A
FATSA	Miri Karyesi	Beyceli Köyü	FATSA	Numro 57/B, 80/B, 109/B, 161/A

FATSA	Tepeköy Karyesi	Tepeköy Köyü	KORGAN	Numro 124/A
FATSA	Evkaf Karyesi	Evkaf Mahallesi	FATSA	Numro 129/A, 10/B
FATSA	Findekse Karyesi	Yenipınar Mahallesi	KORGAN	Numro 45/B, 108/B
FATSA	Gemenos Karyesi	Yazıcı Mahallesi	KORGAN	Numro 26/B
FATSA	Korgan Karyesi	Korgan Merkez	KORGAN	Numro 132/A
FATSA	Serkeşgacake Karyesi	Küçükakçekese Köyü	KUMRU	Numro 128
FATSA	Batrı Ulya Karyesi	Yukarı Yaylacık Mahallesi	KORGAN	Numro 134/A
FATSA	Kozpınar Süfla Karyesi	Aşağı Kozpınar Köyü	KORGAN	Numro 134/A
FATSA	Kozpınar Ulya Karyesi	Yukarı Kozpınar Köyü	KORGAN	Numro 138/A, 145/A, 9/B, 108/B
FATSA	Hadırbeyli Karyesi	Hıdırbeyli Köyü	FATSA	Numro 138/A
FATSA	Çaltumar Karyesi	Aşağıardıç Köyü	FATSA	Numro 138/A
FATSA	Alageriş Karyesi	Alageriş Köyü	KUMRU	Numro 140/A
FATSA	Geçer Karyesi	?	FATSA	Numro 151/A
FATSA	Kondan Selime Karyesi	Yeşilalan Köyü	KORGAN	Numro 152/A
FATSA	Bice-i Kebir Karyesi	Büyük Koç Köyü	FATSA	Numro 158/A, 53/B
FATSA	Bice-i Sagir Karyesi	Küçük Koç Köyü	FATSA	Numro 187/A, 34/B, 35/B, 40/B, 41/B, 53/B
FATSA	Düğünlük Karyesi	Düğünlük köyü	FATSA	Numro 163/A, 126/B
FATSA	Cacula Karyesi	Bucaklı Köyü	FATSA	Numro 171/A, 113/B
FATSA	Gebekse Karyesi	Ortaca	KUMRU	Numro 172/A

		Mahallesi		
FATSA	Divanı Muhacir Karyesi	Yeni Divan Köyü	KUMRU	Numro 173/A, 81/B
FATSA	Kulak Karyesi	Kulak Köyü	FATSA	Numro 173/A, 7/B
FATSA	Aşağıtepe Karyesi	Aşağıtepe Mahallesi	FATSA	Numro 175/A, 37/B, 78/B, 111/B, 126/B
FATSA	Durali Karyesi	Durali Köyü	KORGAN	Numro 179/A, 9/B
FATSA	Geçi Karyesi	Çamlı Köyü	KORGAN	Numro 180/A, 61/B
FATSA	Salihli Karyesi	Salihli Mahallesi	FATSA	Numro 181/A
FATSA	Erikçeli Karyesi	Erikçeli Köyü	KUMRU	Numro 183/A
FATSA	Çok Değirmen	Eski Çok Değirmen Köyü	KUMRU	Numro 184/A, 51/B, 59/B, 67/B
FATSA	İregör Karyesi	Oluklu Köyü	FATSA	Numro 188/A, 9/B 88/B, 123/B
FATSA	Çairalan Karyesi	Çayıralan Köyü	KORGAN	Numro 188/A
FATSA	Bacanak Karyesi	Bacanak Köyü	FATSA	Numro 189/A
FATSA	Ergen Karyesi	Ergentürk Köyü	KUMRU	Numro 189/A, 38/B, 39/B, 82/B
FATSA	Basartan karyesi	?	?	Numro 195/B
FATSA	Sudere Karyesi	Sudere Mahallesi	FATSA	Numro 196/A
FATSA	Göller Karyesi	Göller Köyü	ÇATALPINAR	Numro 199/A, 83/B 134/B
FATSA	Çaltumar Ulya Karyesi	Yukarıardıç Köyü	FATSA	Numro 1/B, 33/B, 75/B 113/B
FATSA	Karahamza Karyesi	Karahamza Köyü	ÇATALPINAR	Numro 3/B, 26/B
FATSA	Merşahbüki Karyesi	Meşebükü Mahallesi	FATSA	Numro 6/B

FATSA	Güvenler Karyesi	Güvenler Köyü	FATSA	Numro 7/B
FATSA	Tahtabaş Karyesi	Tahtabaş Mahallesi	FATSA	Numro 17/B
FATSA	Kadıncık Karyesi	Kadıncık Köyü	KUMRU	Numro 23/B, 31/B, 94/B
FATSA	Kumru Karyesi	Kumru Merkez	KUMRU	Numro 24/B
FATSA	Sergesgüveksi Karyesi	İslamdağ Beldesi	FATSA	Numro 26/B
FATSA	Çerkes Dağı Muhacir Karyesi	Yenikent Köyü	FATSA	Numro 27/B
FATSA	Güvezi Karyesi	Bahçeler Köyü	FATSA	Numro 8/B, 36/B
FATSA	Tekke Karyesi	Tekke Köyü	KUMRU	Numro 43/B
FATSA	Derbent Köyü	Derbent Köyü	KUMRU	Numro 43/B
FATSA	Yazlık Karyesi	Yazlık Mahallesi	KORGAN	Numro 51/B
FATSA	Tahnal Karyesi	Sarıalıç Mahallesi	KORGAN	Numro 60/B, 61/B
FATSA	Yaylacık Karyesi	Yaylacık Köyü	KORGAN	Numro 63/B
FATSA	Ağcaalan Karyesi	Ağcaalan Köyü	KUMRU	Numro 63/B, 67/B
FATSA	Rumyani Karyesi	?	?	Numro 63/B
FATSA	Fizme-i Ulya Karyesi	Yukarıdamlalı Beldesi	KUMRU	Numro 64/B, 66/B
FATSA	Fizme-i Süfla Karyesi	Aşağıdamlalı Beldesi	KUMRU	Numro 64/B
FATSA	Karapınar karyesi	Karapınar köyü	KUMRU	Numro 64/B, 65/B
FATSA	Yalıza karyesi	Yalıköy	FATSA	Numro 70/B
FATSA	Çötelü Karyesi	Çötelü Mahallesi	FATSA	Numro 79/B
FATSA	Tepealan Karyesi	Tepealan Köyü	KORGAN	Numro 88/B
FATSA	Yukarıtepe	Yukarıtepe	FATSA	Numro 92/B, 94/B, 126/B

	Karyesi	Mahallesi		
FATSA	Karataş Muhaciri Karyesi	Karataş Köyü	FATSA	Numro 102/B
FATSA	Hoylu Muhacir Karyesi	Hoylu Köyü	FATSA	Numro 119/B
FATSA	Tevkür Karyesi	Çatılı Köyü	KUMRU	Numro 126/B
FATSA	Kargucak Karyesi	Kargucak Köyü	FATSA	Numro 149/A, 46/B, 47/B
FATSA	Güneycik Karyesi	Güneycik Köyü	KUMRU	Numro 43/B
FATSA	Sayaca Karyesi	Sayacatürk Köyü	ÇATALPINAR	Numro 70/B
FATSA	Kokor Köyü	?	FATSA	Numro 126/B
FATSA	Karakoyunlu Karyesi	Karakoyunlu Mahallesi	KORGAN	Numro 127/B

2.4. ÇEŞİTLİ VESİLELERLE 72 NOLU FATSA ŞER'İYE SİCİL DEFTERİNDE ZİKREDİLEN BAŞKA BAZI VİLAYET, KAZA, NAHİYE, MAHALLE VE KÖY İSİMLERİ

İncelediğimiz 72 nolu Fatsa şer'îye sicil defterindeki, hayvan ve arazi alış-veriş işlemleri¹⁶⁰, akrabalar arasında miras anlaşmazlıkları¹⁶¹, hayvan hırsızlığı¹⁶² ve kaybolmasıyla¹⁶³ alakalı bilgiler çerçevesinde sicillerde çeşitli vesilelerle Fatsa dışındaki bazı şehir isimleriyle karşılaşıyor. Bu yerlerle ilgili araştırma yapacaklara yardımcı olmak ümidiyle bunları aşağıdaki tabloda gösterdik:

¹⁶⁰ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 159/A, 177/A, 77/B, 111/B, 114/B, 117/B.

¹⁶¹ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 197/A.

¹⁶² Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 160/A, 199/A.

¹⁶³ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 49/B.

Tablo 6: Fatsa Şer' iye Sicil Defterinde Geçen Bolaman Nahiyesin Köy İsimleri

Nahiye	Eski Adı	Yeni Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Kaynak
BOLAMAN	Bolaman Nahiyesi	Bolaman Beldesi	FATSA	Numro 161/A, 169/A, 194/A, 195/A
BOLAMAN	Söken Karyesi	Söken Köyü	ÇAMAŞ	Numro 150/A
BOLAMAN	Güvercinlik Karyesi	Güvercinlik Köyü	FATSA	Numro 161/A
BOLAMAN	Laleli Karyesi	Laleli Köyü	FATSA	Numro 169
BOLAMAN	Tola Karyesi	?	FATSA	Numro 194/A
BOLAMAN	Zavi Karyesi	Konakbaşı Köyü	FATSA	Numro 195/A
BOLAMAN	Taşoluk Köyü	Taşoluk Köyü	FATSA	Numro 199/A
BOLAMAN	İdirli Karyesi	Edirli Köyü	ÇAMAŞ	Numro 22/B,49/B
BOLAMAN	Danışman Karyesi	Danışman Köyü	ÇAMAŞ	Numro 76/B
BOLAMAN	Sarmaşık Karyesi	Sarmaşık Köyü	FATSA	Numro 120/B
BOLAMAN	Kavraz Karyesi	Korucuk Köyü	FATSA	Numro 121/B
BOLAMAN	Gerdengenç Karyesi	Gümüşlü Köyü	ÇAMAŞ	Numro 121/B
BOLAMAN	Zavi Karyesi	Bağlarca Köyü	FATSA	Numro 129/B

Fatsa Şer' iye Sicil Defterinde Geçen Ordu Kazasının ¹⁶⁴ Nahiye, Mahalle ve Köy İsimleri				
Kaza	Eski Adı	Yeni Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Kaynak
ORDU	Aybasdı Nahiyesi	Aybastı Merkez	AYBASTI	Numro 49/B, 88/B
ORDU	Kabakdağı Karyesi	Kabakdağı Köyü	FATSA	Numro 141/A
ORDU	Ağcetepe Karyesi	Ağcetepe Köyü	ORDU	Numro 151/A
ORDU	Boztepe Karyesi	Boztepe Köyü	ORDU	Numro 189/A
ORDU	Taşbaşı İmam Mahallesi	Taşbaşı Mahallesi	ORDU	Numro 110/B
ORDU	Boztepe Ermeni Mahallesi	Boztepe Köyü	ORDU	Numro 116/B

Fatsa Şer' iye Sicil Defterinde Geçen Ordu Kazası Perşembe Nahiyesi ¹⁶⁵ Köy İsimleri				
Nahiye	Eski Adı	Yeni Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Kaynak
PERŞEMBE	Kulpar Karyesi	Çömlekçi Köyü	FATSA	Numro 154/A
PERŞEMBE	Beyli Karyesi	Beyli Köyü	PERŞEMBE	Numro 189/A
PERŞEMBE	Kutluca Karyesi	Kutluca Köyü	PERŞEMBE	Numro 189/A
PERŞEMBE	Çerli Karyesi	Çerli Köyü	PERŞEMBE	Numro 77/B
PERŞEMBE	Orta Tepe Karyesi	Orta Tepe Köyü	PERŞEMBE	Numro 84/B

¹⁶⁴ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 189.

¹⁶⁵ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 154/A.

PERŞEMBE	Kazancılı Karyesi	Kazancılı Köyü	PERŞEMBE	Numro 84/B
PERŞEMBE	Çallu Köyü	?	PERŞEMBE	Numro 111/B
PERŞEMBE	Doğanlı Karyesi	Doğan Köy	PERŞEMBE	Numro 154/A

Fatsa Şer' iye Sicil Defterinde Geçen Giresun Kazası¹⁶⁶ Nahiye, Mahalle ve Köy İsimleri				
Kaza	Eski Adı	Yeni Adı	Bağlı Olduğu İl/İlçe	Kaynak
GİRESUN	Kestane Deresi Karyesi	Kestane Köyü	GÜLYALI/ ORDU	Numro 196/A
GİRESUN	Sultan Selim Mahallesi	Sultan Selim Mahallesi	GİRESUN	Numro 50/B
GİRESUN	Piraziz Nahiyesi	Piraziz (Merkez)	PİRAZİZ	Numro 50/B
GİRESUN	Pazar Suyu Karyesi	Pazar Suyu Köyü	BULANCAK	Numro 50/B
GİRESUN	Kokara Mahallesi	Kale Mahallesi	GİRESUN	Numro103/B

Fatsa Şer' iye Sicil Defterinde Geçen Tirepoli Kazasının¹⁶⁷ Köy ve Mahalle isimleri				
Kaza	Eski Adı	Yeni Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Kaynak
TİREPOLU	Çarşı Mahallesi	Çarşı Mahallesi	TİREBOLU	Numro 112/B

¹⁶⁶ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 196/A.

¹⁶⁷ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 112/B.

TİREPOLU	Halaçlı Karyesi	Halaçlı Köyü	TİREBOLU	Numro 112/B
----------	-----------------	--------------	----------	-------------

Fatsa Şer' iye Sicil Defterinde Geçen Ünye Kasabasının¹⁶⁸ Nahiye, Mahalle ve Köy İsimleri				
Kaza	Eski Adı	Yeni Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Kaynak
ÜNYE	Karaguş Nahiyesi	Akkuş Merkez	AKKUŞ	Numro 184/A, 82/B
ÜNYE	Orta Mahallesi	Orta Mahallesi	ÜNYE	Numro 155/A, 159/A, 162/A, 177/A
ÜNYE	Çamurlu Ermeni Mahallesi	Çamurlu Türk Mahallesi	ÜNYE	Numro 177/A, 68/B, 120/B
ÜNYE	Nuriye Mahallesi	Nuriye Mahallesi	ÜNYE	Numro 46/B
ÜNYE	Gürecüli Karyesi	Gürecüli Mahallesi	ÜNYE	Numro 162/A
ÜNYE	Hamidiye Mahallesi	Hamidiye Mahallesi	ÜNYE	Numro 129/B
ÜNYE	Karamürsel Karyesi	?	ÜNYE	Numro 162/A
ÜNYE	Çatalpınar Karyesi	Çatalpınar Köyü	ÜNYE	Numro 170/A
ÜNYE	Çamurlu Mahallesi	Çamurlu Mahallesi	ÜNYE	Numro 170/A
ÜNYE	Gülevi Karyesi	Gölevi Mahallesi	ÜNYE	Numro 179/A
ÜNYE	Sefer Karyesi	Seferli Beldesi	AKKUŞ	Numro 184/A

¹⁶⁸ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 162/A, 177/A, 184/A, 129/B.

ÜNYE	Karaçalı Karyesi	Karaçal Köyü	AKKUŞ	Numro 185/A, 82/B
ÜNYE	Kaladere Mahallesi	Kaledere Mahallesi	ÜNYE	Numro 4/B, 13/B
ÜNYE	Taşkesiği Karyesi	Taşkesiği Mahallesi	İKİZCE	Numro 13/B
ÜNYE	Ahnâk Karyesi	Kaynartaş Mahallesi	İKİZCE	Numro 129/B

Fatsa Şer' iye Sicil Defterinde Geçen Çarşamba Kazasının¹⁶⁹ Mahalle ve Köy isimleri				
Kaza	Eski Adı	Yeni Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Kaynak
ÇARŞAMBA	Sarıca Mahallesi	Sarıçalı Mahallesi	ÇARŞAMBA	Numro162/A
ÇARŞAMBA	Tekkeköy	Tekkeköy	SAMSUN/ MERKEZ	Numro 57/B

Fatsa Şer' iye Sicil Defterinde Geçen Terme Kazasının Mahalle ve Köy isimleri				
Kaza	Eski Adı	Yeni Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Kaynak
TERME	Gerfi Karyesi	Söğütlü Beldesi	TERME	Numro 183/A
TERME	Uzunlu Karyesi	Uzunlu Köyü	ÇARŞAMBA	Numro 43/B

¹⁶⁹ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 162/A.

Fatsa Şer' iye Sicil Defterinde Geçen Canik Sancağı (Merkez) Mahalle ve Köy İsimleri				
Sancak	Eski Adı	Yeni Adı	Bağlı Olduğu İl/İlçe	Kaynak
CANİK	Saidi Bey Mahallesi	Sait Bey Mahallesi	SAMSUN	Numro 165/A
CANİK	Kala Mahallesi	Kale Mahallesi	SAMSUN	Numro 190/A
CANİK	Pazar Mahallesi	Pazar Mahallesi	SAMSUN	Numro 190/A
CANİK	Hançerli Mahallesi	Hançerli Mahallesi	SAMSUN	Numro 190/A, 197/A
CANİK	Gülkaya Karyesi	Gülkaya Köyü	ALAÇAM SAMSUN	Numro 57/B

Fatsa Şer' iye Sicil Defterinde Geçen Trabzon (Merkez) Vilayeti Mahalle ve Köy İsimleri				
Vilayet	Eski Adı	Yeni Adı	Bağlı Olduğu İl	Kaynak
TRABZON	Yeni Cuma Mahallesi	Yeni Cuma Mahallesi	TRABZON	Numro 11/B

Fatsa Şer' iye Sicil Defterinde Geçen Of Kazasının¹⁷⁰ Mahalle ve Köy İsimleri				
Kaza	Eski Adı	Yeni Adı	Bağlı Olduğu İl/İlçe	Kaynak
OF	Zeno Karyesi	Yukarı Zeno Köyü	ÇAYKARA/ TRABZON	Numro 178/A

¹⁷⁰ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 178/A.

Fatsa Şer' iye Sicil Defterinde Geçen Akçaabat¹⁷¹ Kazasının Mahalle ve Köy İsimleri				
Kaza	Eski Adı	Yeni Adı	Bağlı Olduğu İl/İlçe	Kaynak
AKÇAABAT	Haçka karyesi	Düzköy Merkez	DÜZKÖY/ TRABZON	Numro 27/B

Fatsa Şer' iye Sicil Defterinde Geçen Rize Kazasının¹⁷² Mahalle ve Köy İsimleri				
Kaza	Eski Adı	Yeni Adı	Bağlı Olduğu İl	Kaynak
RİZE	Filiboz Mahallesi	Halatçılar Mahallesi	RİZE	Numro 127/B

Fatsa Şer' iye Sicil Defterinde Geçen Karahisar-i Şarki Sancağı¹⁷³ Kaza, Mahalle ve Köy İsimleri				
Sancak/Kaza	Eski Adı	Yeni Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Kaynak
Karahisar-i Şarki Sancağı	Karahisar-i Şarki Sancağı	Şebinkarahisar Merkez	ŞEBİNKARAHİSAR	Numro 199/A
Karahisar-i Şarki Sancağı	Hamidiye Kazası	Mesudiye Merkez	MESUDİYE	Numro 199/A
Hamidiye Kazası	Karıca Karyesi	Karıca Köyü	MESUDİYE	Numro 199/A
Hamidiye Kazası	Çerkesi Dağı Karyesi	?	MESUDİYE	Numro 199/A

¹⁷¹ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 27/B.

¹⁷² Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 127/B.

¹⁷³ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 199/A.

Hamidiye Kazası	Mahmat Karyesi	?	MESUDİYE	Numro 199/A
Hamidiye Kazası	Dudu Mahallesi	?	MESUDİYE	Numro 199/A

Fatsa Şer' iye Sicil Defterinde Geçen Nıksar Kazası ¹⁷⁴ Mahalle ve Köy İsimleri				
Kaza	Eski Adı	Yeni Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Kaynak
NİKSAR	Çamiçi Karyesi	Çamiçi Beldesi	NİKSAR	Numro 168/A

Fatsa Şer' iye Sicil Defterinde Geçen Ma'murati'l-Aziz Vilayeti ¹⁷⁵ Kaza, Mahalle ve Köy İsimleri				
Vilayet	Eski Adı	Yeni Adı	Bağlı Olduğu İl/İlçe	Kaynak
Ma'murati'l-Aziz (ELAZIĞ)	Çemişgezek Kazası	Çemişgezek Merkez	ÇEMİŞGEZEK/ TUNCELİ	Numro 167/A
Çemişgezek Kazası	Kal' a mahallesi	Kale Mahallesi	ÇEMİŞGEZEK/ TUNCELİ	Numro 166/A

Fatsa Şer' iye Sicil Defterinde Geçen Batum ¹⁷⁶ Mahalle ve Köy İsimleri				
Kaza	Eski Adı	Yeni Adı	Bağlı Olduğu Ülke	Kaynak
BATUM	Mezarlıkbaşı Mahallesi	?	BATUM/ GÜRCİSTAN	Numro 163/A

¹⁷⁴ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 168/A.

¹⁷⁵ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 167/A.

¹⁷⁶ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 163/A.

Fatsa Şer' iye Sicil Defterine Geçen Erzurum Vilâyeti ¹⁷⁷ Kaza, mahalle ve Köy İsimleri				
Kaza	Eski Adı	Yeni Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Kaynak
Nefs-i Kemah Kazası	Nefs-i Kemah Kazası	Kemah Merkez	KEMAH	Numro 114/B
Nefs-i Kemah Kazası	Ulya Mahallesi	Yukarı Mahallesi	KEMAH	Numro 114/B

Fatsa Şer' iye Sicil Defterinde Geçen Kayseri Sancağının ¹⁷⁸ Mahalle ve Köy isimleri				
Sancak	Eski Adı	Yeni Adı	Bağlı Olduğu İl	Kaynak
KAYSERİ	Akçakaya Köyü	Akçakaya Mahallesi	KAYSERİ	Numro 117/B
KAYSERİ	Orta Mahallesi	Orta Mahallesi	KAYSERİ	Numro 117/B

2.5. FATSA'DA İDARİ MAKAMLAR VE GÖREV YAPAN KİMSELER

İncelediğimiz şer' iye sicil defterinde h.1320-1323/m.1902-1905 yılları arasında Fatsa kasabasının idari yapısını ve Fatsa'da görev yapan isimleri tespit etmeye çalıştık. Defterde vazife yapan görevlilerle Trabzon vilayet salnamesinde yer alan isimler arasında benzerlikler görülmektedir. Bu bağlamda neredeyse bütün memuriyetlerin isimleri defterde geçmektedir.

¹⁷⁷ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 117/B.

¹⁷⁸ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 117/B.

Tabo 7: Fatsa Şer' iye Sicil Defterine Göre 1902-1905 Yılları Arasında Fatsa'da İdari Kadro ve Görevliler

İdari Kadro	Görevlinin Adı	Kaynak
Canik Mutasarrıfı	Cemal Paşa	Numro 119/B
Kaimmakam	İsmail Bey	Numro 12/B, 24/B
Belediye Reisi	Kazım Bey	Numro 31/B, 156/A
Nâib	Mehmet Arif Efendi, Abbas Efendi, Zeyne'l-Abidin Efendi	Numro 157/A, Bilo No/A, 72/B
Tahrirât Kâtibi ¹⁷⁹	Sabri Efendi	Numro 156/A, 175/A
Müstantik Muavini ¹⁸⁰	Osman Efendi	Numro 156/A
Müftü	Mehmet Tevfik Efendi	Numro 157/A, 21/B
İskele Kethüdası	Haralanbo	Numro 158/A
İcra Mübaşiri	Serkes Ağa	Numro 158/A
Zabıta Memuru	Süleyman Ağa	Numro 160/A
Mal Müdürü	Süleyman Efendi	Numro 162/A
Zabıt Katibi	Arslan ibn Mehmet, Hasan Tahsin Efendi	Numro 163/A, 160/A
Mukavelat Muharriri ¹⁸¹	Basri Efendi	Numro 165/A, 112/B
Mahkeme-i Şer' i Katibi	İbrahim Efendi	Numro 166/A
Hayvanatı Ehliye Katibi	Şükrü Zeki Efendi	Numro 170/A
Yave ¹⁸² Memuru	Mahmut Bey ibni Hasan	Numro 179/A

¹⁷⁹ Osmanlı bürokrasi sisteminde, kazalarda resmi yazışmaları yapan kişiye tahrirat katibi, Sancaklarda aynı vazifeyi yapanlara tahrirat müdürü, viayetlerde ve nezaretlerdekilere de mektupçu denirdi. Pakalın, Cilt: III. s. 377.

¹⁸⁰ **Müstantik Muavini**, Sorgu hâkim yardımcısı demektir. Devellioğlu, s. 745.

¹⁸¹ **Mukavelât Muharriri**, noter (Kâtib-i adl) demektir. Devellioğlu, s. 679.

Tahsildar Memuru	Nizami Efendi	Numro 195/A, 67/B, 69/B
Rüsūmat Memuru	Ahmet Hamdi Efendi Ali Kemal Efendi	Numro 197/A, 124/A
Sandık Emmini	Gazi Mahmut Nazım Efendi, Basri Efendi İbni Mehmet	Numro 11/B, 126/B, 143/A
Evkaf Vekili	Abdullah Efendi	Numro 17/B,66/B
Nüfus Mükayyidi	Mir Redif Tastani	Numro 17/B
Duyunu Umumiye Kavilcisi	Mehmet Ağa	Numro 30/B
Belediye Katibi	Hafız Süleyman Efendi	Numro 118/B, 125/B
Sarf Memuru	Süleyman Ağa	Numro 46/B
Hazine Vekili	Hasan Efendi	Numro 46/B
Tapu Katibi	Misak Cazim Efendi	Numro 49/B
Beytü'l-Mal Memuru	Hakkı Efendi	Numro 79/B
Vergi Memuru	Mustafa ibn Hacı Ömer Efendi	Numro 112/B
Telgraf Müdürü	Mehmet Efendi	Numro 117/B
Orman Memuru	Hacı Mehmet Efendi	Numro 79/B
Tahsildar Müfettişi	Mahmut Efendi	Numro 121/B
Bidayet Mahkemesi Başkatip	Salih Efendi	Numro 182/A
Bidayet Mahkemesi Azası	Mehmet Hilmi Efendi, Süleyman Efendi, Bavli Efendi	Numro 71/B, 182/A, 167/A
Bidayet Mahkeme odacısı	Magreviç Efendi	Numro 155/A
4. Redif Taburu 1. Bölük Mülazımı Evvel	Ahmet Ağa ibn Emin	Numro 167/A

¹⁸² **Yāve**, sahihsiz olarak bulunan hayvan hakkında kullanılan bir tabirdir. Yave; Farsça manasız, faidesiz, saçmasapan, boş söz demektir. Türkçesi kaçkun'dur. Pakalın, Cilt: III, s. 607.

4. Redif Taburu 1. Bölük Komutanı	Yüzbaşı Said Efendi	Numro166/A
4. Redif Taburu 1. Bölük Mülazım-ı Sani	Yusuf Efendi ibn Süleyman Efendi	Numro 166/A
4. Redif Taburu 2. Bölük Komutanı	Yüzbaşı Mehmet Şefik Efendi İbn Ahmet Bey	Numro 95/B

2.6. DAVA VEKİLLİĞİ (AVUKATLIK)

Osmanlı adliye sistemi içinde avukatlık kurumunun ve hizmeti, Tanzimat'tan sonra arttığını söylemek mümkündür.¹⁸³ Bu çerçevede bu tarihten itibaren mahkemelerde davacı veya davalı, kendi davalarının takibi için dava vekili (avukat) tayin etmeye başlamıştır.

Nitekim incelediğimiz 72 nolu şer'îye sicil defter kayıtlarında dava vekili olarak en çok Sa'düddin Efendi İbni Süleyman Efendi, Nurullah Efendizade Said Efendi ibni Nurullah, Kadızade Ali Efendi ve Magreviç isimlerine rastlanmaktadır.

Fatsa şer'îye sicil defterinde davaların görüşülmesine geçilmeden önce, davacının ve dava edilen kişilerin varsa dava vekilleri, vekillerin "*dava vekil belgesi*" deftere kaydedilip sonra da dava dilekçesi yazıldığını çokça görmekteyiz.

Fatsa kazasının küçük bir yer olmasına rağmen dava vekilliğinin yaygınlığını;

a) Fatsa'nın merkezine gelme konusunda yöre insanının ulaşım imkanlarının kısıtlı

¹⁸³ Osmanlı Devleti'nde, avukatlığa benzer bir işlevi gören ilk gurubu arzuhalcilerin oluşturduğu ifade edilmektedir. Okuma-yazma oranının çok düşük olması, halkın istek ve şikâyetlerini resmî makamlar önünde yazılı olarak ifade etmesinin önemli bir aracı olarak arzuhalcilere duyulan ihtiyacı artırmıştı. Herkesin arzuhalcilik yapmasına izin verilmemiş, arzuhalcilik için ocaktan yetişmek ve çavuşbaşından ruhsatname almak gerekli kılınmıştır. Yani arzuhalcilik yapabilmek izne ve dolayısıyla devlet denetimine tâbi idi. Geniş bilgi için bkz.: Nevin Ünal Özkurt, "Savcılık Avukatlık ve Noterlik Kurumlarının Osmanlı Devletine Girişi", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Ankara, 2003, Sayı 4, ss. 147-154.

olmasına b) okuma yazma bilen insanların az olmasına ve kendilerini ifade etmede zorlanmaları gibi sebeplerle izah etmek mümkündür. Dolayısıyla işte bu sebeplerden dolayı Fatsa insanı dava vekilliğine müracaat etmişlerdir. Nitekim şer' iye sicillerde buna dair birçok belge yer almaktadır. Konunun izahı ve tevsiki bakımından aşağıdaki belgeyi örnek olarak vermek istiyoruz:

Cānik sancāġı dāhiline Fātsa kazāsının Aşağıtepe kıyresi ahālisinden Tabaslı oġlı Mollā Hasan ibni Ali kazā-i mezkūr bidāyet maḥkemesine maḥşūş oḡada ma'ḳūd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde Fātsa kaşabasında muḳim da'vā vekillerinden Topalzāde Sa'düddin Efendi ibni Süleymān Efendi maḥzarında ikrār-ı tām ta'biri ani'l-merām idüb Fātsa kaşabasında muḳim Hācı Abdi oġlı muḥtār Hüseyin Efendi ile meyānlarındaki alācaḳ māddesinden ḡolāyı aḡhābiyla müdde'i ve müdde'a-aleyh ve şahş-ı sālīs şıfatlarıyla ā'id olduġı meḥākim-i şer' iye ve nizāmiyenin her bir iḳāmede bidāyeten ve i'ādeten ve i'tirāzān ve istināfen ve temyizen muḥākeme ve muḡāşama ve müdāfa'aya ve redd-i cevāba ve iḳāme-i şühūd ve istimā'a ve taḡlīf ve teḡālūf ve tebliġ tebellūġa ve ehl-i hibre ḡākim ve mümeyyiz naşb ve ta'yine ve vāz'-ı ḡāciz ve fekkine ve redd-i a'zāya ve inde'l-icāb şulḡ ve ibrāya ve kendū mühür ve imzāsıyla her nev'i müsted'ayāt ve levāyiḡ tanzim ve taḡdimine ve ḡuḳūḡumuñ muḡāfazasına ve ḡuşuş-ı mezkūruñ mütevaḳḳıf olduġı umūruñ küllisini ifāya ḡarafımdan ḡāzır bi'l-meclis mūmā ileyh Sa'düddin Efendi'yi vekālet-i āmme-i muḡlaḳa-i şahḡa-i şer' iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta'yin eyledim didikde ol daḡı vekālet-i mezkūreyi ḡabūl ve ḡidmet-i lāzimesini kemā-yenbaġı edāya teahḡūd ve iltizām itmeġin mā-vaḳa'a bi't-ḡaleb ketb ve imlā olundu. ḡurrire fi'l-yevmi'r-rābi' ve'l-işrin min zi'l-ḡiceti's-şerife li-sene işnā ve işrin ve şelāse mie ve elf. (h.1322/m.1904)¹⁸⁴

¹⁸⁴ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 178/B.

Yukarıdakinden ayrı olarak Fatsa şer'ie sicil defterinde; a) Vekil-i Musahhar¹⁸⁵ b) Vekil-i Murahhas c) Vekil-i Musaddak d) Vekil-i Müfevviz gibi başka vekalet belgeleriyle karşılaşyoruz.

2.7. NĀİB ATAMALARI

Fatsa şer'ie sicil defterinde, h.1320-1323/m.1902-1905 yılları arasında Fatsa nâibliğine iki atamanın yapıldığı görülmektedir. Buna göre; h.1320/m.1902'de, Anadolu Kazaskeri Mehmet Haşim el-Kadı tarafından Gediz eski nâibi Abbas Efendi¹⁸⁶, h.1322/m.1904'de de Anadolu Kazaskeri es-Seyyit Ahmet Nurettin Efendi tarafından Haliç eski nâibi Zeyne'l-Abidin Efendi bu göreve atanmıştır.¹⁸⁷

Anadolu Kazaeskeri tarafından Fatsa'ya yapılan naib atamasıyla ilgili resmi yazı şöyledir:

HU

İzzet-meâb şeriat-nisâb Haliç nâibi esbaķi Zeyne'l âbidin Efendi kemyâb ba'de't-taħiyyetü'l-vâfiye inhâ olunur ki Trabzon vilâyeti dâhîlinde kâin Fâtsa kazâsınıñ umûru aħkâm şer'iesi meclisi intiĥâbı ĥukkâmı şer'iden vâķi' olân ifâde üzerine zât-ı sâmi-i ĥazreti fetvâ penâhisiniñ re'yi ve tensiblerine ve nezâreti âmmemize binâen bin üç yüz yirmi iki senesi şa'bânü'l-muazzâmıñ yirmi sekizinci gününden i'tibâren uhde-i behiyenize asâleten tefviz olunmuşdur

Gerekdir ki : Kazâ-i mezkûrı yevmi mezbûrdan bi'n-niyâbe zabt idûb beyne'l-ahâli icrâ-yı aħkâm-ı şer'i âliye sa'yu ġayret ve vuķû' bâ fete olân terekâtıñ mu'cebi taħrir olundu taħrir ve terķim ve beyne'l-verâşe bi'l-fariziyyeti's-şer'ie tevzi' ve taķsim ĥuşûşuna ihtimâm ve diķķat eyleyesiniz

¹⁸⁵ **Vekil-i musahhar**, mahkemeye gelmeyen, getirilemeyen hakkında dâvâ olunan kimse için hakim tarafından tayin olunan vekil. Devellioğlu, s. 1145.

¹⁸⁶ Fatsa Şer'ie Sicil Defteri, Bila No/A.

¹⁸⁷ Fatsa Şer'ie Sicil Defteri, Numro 72/B.

*El-fakir Bukari Hoca Ahmed Efendizade es-seyyid Ahmed Nureddin el-
Kadi'l-asker Anadolu.*¹⁸⁸

2.8. FATSA'DA EMNİYET VE ASKERİ GÖREVLİLER

Osmanlı'da ciddi bir şekilde şer' iye sicil kayıtlarının tutulduğunu ve bunların çokluğunu göz önüne aldığımızda, Osmanlı Devleti'nin kendi halkının adalete olan güven duygusunun zedelenmemesi ve halkın huzur ve güvenliğinin sağlanması için gereken tedbirleri almaya çalıştığı söylenebilir. Nitekim bu meyanda Fatsa şer' iye sicellinde gerek meydana gelen adli problemleri çözmek ve gerekse güvenliği sağlamak üzere Fatsa'da bir askeri birliğin görev yaptığını görmekteyiz.

Mamafih Tanzimat sonrasında, maliyeti azaltacak ve kısa zamanda etkili müdahaleyi yapabilecek merkezi ordunun yanı sıra, merkezi orduya takviye amaçlı bölgesel redif birlikleri kurulmuş ve bunlar memleket sathında yerel güvenliği sağlamakla görevlendirilmiştir.

İncelediğimiz 72 nolu Fatsa şer' iye sicil defterindeki kayıtlardan söz konusu redif birliklerinden birinin¹⁸⁹ merkezi Canik (Samsun) olmakla birlikte, Fatsa kazasında da, redif elli beşinci alayının dördüncü Fatsa taburunun¹⁹⁰ bulunduğunu öğreniyoruz.

Ancak ilerleyen zaman içerisinde, bu tabur, ihtiyacı karşılamada yetersiz kalmış, bunun üzerine Ünye Alayının üçüncü ve dördüncü taburu zabitanı buna ilave edilmiştir.¹⁹¹ İnceleme yaptığımız şer' iye sicillerinde, Fatsa'da bulunan redif

¹⁸⁸ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 72/B.

¹⁸⁹ **Redif birlikleri**, II. Mahmut zamanında, Yeniçeri Ocağı'nın ilgasını (1826) müteakip Asakire-i Mansure-i Muhammediyye adıyla oluşturulan yeni orduya destek sağlamak ve halkı uzun süre mecburi hizmette tutmadan kendi bölgelerinde eğiterek iç güvenli sağlamak için kurulan askeri birliklerdir. Bkz.: Abdulkadir Özcan, "Redif", **TDV İslam Ansiklopedisi**, Ankara, 2007, Cilt: 34, s. 525.

¹⁹⁰ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 50/B, 95/B; Bkz.Trabzon Vilayet Salnameleri, Cilt: 20, s. 301, Cilt: 21, s. 667, Cilt: 22, s. 807.

¹⁹¹ Trabzon Vilayet Salnameleri, Cilt: 21, s. 683, Cilt: 22, s. 825.

birliklerinin¹⁹²güvenliği sağlamada oldukça etkin oldukları anlaşılmaktadır. Bu redif birliklerinin başında, bazen yüzbaşı¹⁹³, bazen de binbaşı¹⁹⁴ subayları bulunmaktadır.

Söz konusu şer'îye sicil defterinden h.1320-1323/m.1902-1905 yılları arasında Fatsa'da yaşayan erkeklerin, Osmanlı Devleti'nin değişik askeri birliklerinde vazife yaptıklarını öğreniyoruz.

Nitekim bu bağlamda sicillerde Osmanlı ordu teşkilatında Fatsa erkeklerinden; Başkent'teki Asakir-i Şahane'de¹⁹⁵, Şam merkezli Beşinci Ordu-yu Hümayūnda¹⁹⁶, Sivas'taki Dördüncü Ordu-yu Hümayūnunda¹⁹⁷ ve Kara ordusunun bir parçası ve top dökümhanesi olarak kullanılan Tophane-i Amire'de¹⁹⁸ askerlik yapanların olduğunu görüyoruz.

Bunların dışında Fatsalıların bir kısmının Asakir-i Bahriye-i Şahane'de askerlik görevini ifa ettikleri anlaşılmaktadır.¹⁹⁹

İncelediğimiz 72 nolu Fatsa şer'îye sicil defterinde, askerlik esnasında vefat eden ya da ma'lulen terhis edilerek memleketlerine dönerken veya döndükten kısa bir süre sonra vefat eden kimselerin kayıtları da yer almaktadır.²⁰⁰

2.9. FATSA'DA MAHALLE-KÖY İDARESİNDE MUHTARLIK VE MUHTARLAR

Osmanlı mülki idare teşkilatında muhtarlık kurumunun hayata geçirilmesinden Tanzimat'ın ilanına kadar geçen sürede, Osmanlı'da muhtarlık sistemi bir nevi ilk deneme dönemi olmuştur denilebilir. Bu çerçevede söz konusu dönemde (1839-

¹⁹² Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 50/B, 81/B, 95/B.

¹⁹³ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 166/A.

¹⁹⁴ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 81/B.

¹⁹⁵ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 122/A.

¹⁹⁶ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 122/A.

¹⁹⁷ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 163/A, 52/B, 75/B, 108/B.

¹⁹⁸ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 180/A, 45/B.

¹⁹⁹ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 173/A.

²⁰⁰ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri Numro 173/A.

1867) Muhtarlık vazifesi Fatsa’da daha çok yörenin ileri gelen ailelerinden olan kimseler tarafından gönüllülük esasına göre üstlenildiğini söylemek mümkündür.

Ancak “Tuna Vilayeti Nizamnamesi”nin 1867’den itibaren bütün ülkede uygulanmaya konulmasıyla birlikte, köy ve mahallelerde artık resmen ihtiyar meclisleri oluşturulmuş, muhtarların ve ihtiyar heyeti üyelerinin nasıl belirleneceğine ilişkin kurallar getirilmiştir.²⁰¹ Dolayısıyla bundan sonra Fatsa’da muhtarlık yapan kişilerin isimleri sicil kayıtlarına sıkça geçmeye başlamıştır.

Nitekim incelediğimiz Fatsa şer‘iye sicillerinde, seçimle iş başına gelen muhtarlar, köylerdeki problemlerin çözümünde en önemli rol oynadıkları söylenebilir. Zira h.1320-1323 yıllarının kayıtlarını muhtevi 72 Nolu Fatsa şer‘iye sicil defterindeki sayfaların azlığı, köy ve mahallelerdeki bazı ihtilafların yerinde muhtarlar tarafından çözüldüğü ihtimalini kuvvetlendirmektedir. Bu anlamda sicil kayıtlarında Fatsa’da muhtarlar, mahkemelerde; evlenme-boşanma²⁰², hırsızlık²⁰³ ve arazi anlaşmazlıkları²⁰⁴ gibi davalarda bilirkişi olarak şahitliklerine müracaat edilen kişiler olmuştur.

Tablo 8: Fatsa Şer‘iye Sicil Defterine Göre 1902-1905 Yılları Arasında Fatsa’da Mahalle ve Köy Muhtarları

Mahalle ve Köy Adları	Muhtar İsimleri	Kaynak
Yalıdiki Mahallesi	Nizami Efendi İbn Mehmet Ağa	Numro 164/A
Yalıyeni Ermeni Mahallesi	Mardipros	Numro 104/B
Yalıyeni Rum Mahallesi	Katha veled Malbize	Numro 110/B
Düğünlük Köyü	Mustafa bin Ahmet	Numro 166/A

²⁰¹ Tülay Erçoşkun, "Osmanlı Devletinde Muhtarlık Kurumunun İşleyişine İlişkin Düzenlemeler ve Gözlemler", **Bilgi Dergisi**, Ankara, 2012, sayı: 60, s. 149.

²⁰² Fatsa Şer‘iye Sicil Defteri, Numro 43/B.

²⁰³ Fatsa Şer‘iye Sicil Defteri, Numro 130/A.

²⁰⁴ Fatsa Şer‘iye Sicil Defteri, Numro 7/B.

Cacula Köyü	Mehmet bin Ömer	Numro 171/A
Çairalan Köyü	Mustafa	Numro 188/A
Geçdin Köyü	Mehmet Çavuş bin Hüseyin	Numro 129/A
Hıdırbeyli Köyü	Benan Ağa	Numro 130/A
Miri Köyü	Sarı Kadı oğlu Yakup bin Osman	Numro 109/B
Kulak Köyü	İbrahim bin Osman	Numro 7/B
Kadıncık Köyü	İbrahim bin Siyami	Numro 23/B
Çaltumar Ulya Köyü	Hatip oğlu Abdullah bin Mehmet	Numro 32/B
Karahamza Köyü	Mustafa bin Abdullah	Numro 26/B
Bice-i Sagir Köyü	Yahya oğlu Muhsin	Numro 33/B
Fatsa Güvekzi Köyü	Osman bin Hüseyin	Numro 37/B
Güneycik Köyü	Cafer oğlu Mehmet bin Abdullah	Numro 43/B
Findekse Köyü	Hacı Fettah oğlu Ahmet bin Ali	Numro 45/B
Tahnal Köyü	Hacı oğlu Mehmet Ağa ibn Fihri	Numro 68/B
Kemtasi Köyü	Ahmet Ağa bin Mehmet	Numro 125/A
Ağcaalak Köyü	İlci oğlu Mahmut bin Selim	Numro 68/B
Sayaca Köyü	Hatip oğlu Mustafa bin Ömer	Numro 70/B
Aşağıtepe Köyü	Hüseyin Efendi	Numro 78/B
Çöteli Köyü	Tatar oğlu Ali bin Mehmet	Numro 80/B
Ergen Köyü	Arif bin Feyzullah	Numro 82/B
Tepealan Köyü	Hacı oğlu Mustafa bin Osman	Numro 88/B
Evkaf Köyü	Molla Hüseyin bin İbrahim	Numro 92/B
Kozpınar Köyü	Ali Osman bin Abdullah	Numro 108/B
Koraz Köyü	Serdar oğlu Hamdi bin Ömer	Numro 111/B
Günlük Köyü	Köse oğlu Mustafa bin İbrahim	Numro 127/B

2.10. FATSA'DAKİ DİNİ HİZMETLER VE GÖREVLİLER

Bilindiği gibi, Osmanlı'da imamların görev ve çalışma alanı sadece cami hizmetiyle sınırlı kalmamış, asli görevleri olan din hizmetlerine ilaveten bazı idari ve toplumsal görev ve sorumluluklar verilmiştir. Bu çerçevede imamlara, görev yaptıkları mahalle ve köylerde, halka çeşitli konularda yardımcı olmak, ölüm, defin ve doğum kayıtlarını tutmak, nikah akdi ve boşanma işlemlerini yürütmek gibi görev ve sorumlular yüklenmiştir.

Bu anlamda 72 nolu Fatsa şer'îye sicil defterine göre imamların, camilere iki farklı yolla atamalarının yapıldığı görülüyor. Bunlardan ilki Fatsa kaymakamlığı tarafından yapılan atamadır.²⁰⁵ Kaymakamlık imam olarak atanacak kimseleri askerliğini yapmış olma ya da firari olmamak şartları dahilinde²⁰⁶ önce sınava almış, bunlardan başarılı olanları görevlendirmiştir.²⁰⁷

Kaymakamlıkça atanan imamların maaşı görev yaptıkları camilerin vakıflarından karşılanmıştır.²⁰⁸ Bu tip imamların görevli oldukları camiler genellikle beş vakit namaza ilaveten Cuma ve Bayram namazlarının kılındığı camiler olduğu dikkati çekmektedir.

Sicil kayıtlarında görülen ikinci tip imamlar ise, maaşı köy halkı tarafından karşılanan ve sadece beş vakit namazların kılındığı camilerde görev yapanlardır. Bunlar genellikle muhtar ve ihtiyar heyeti tarafından görevlendirilmektedir. Bunların statülerini yarı resmi olarak ifade etmek mümkündür.

İster kaymakamlıkçalı ister muhtar ve ihtiyar heyeti tarafından görevlendirilmiş olsun sicillerde, muhtarlardan sonra en çok şahitliğine başvuru alan kişilerin imamlar olduğu görülmektedir.

²⁰⁵ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 19/B.

²⁰⁶ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 17/B, 66/B.

²⁰⁷ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 127/A.

²⁰⁸ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 12/B, 24/B, 64/B.

Tablo 9: Fatsa Şer' iye Sicil Defterine Göre 1902-1905 Yılları Arasında Fatsa'da Görev Yapan İmamlar

Görev Yerleri	İmam Adları	Kaynak
Yalıdiki Mahallesi	Abdülhamit Efendi İbn Osman Ağa	Numro 169/A
Geçi Köyü	Molla Salih bin Mustafa	Numro 180/A
Kösebucağı Köyü	Mehmet Efendi bin Mustafa	Numro 125/A
Hıdırbeyli Köyü	Ahmet Efendi	Numro130/A
Geçdin Köyü	Albes oğlu Ali bin Halil	Numro 196/A
Çaltumar Köyü	Molla Abdullah ibn İbrahim	Numro 139/A
Yukarıtepe Köyü	Molla Mehmet	Numro 140/A
Kargucak Köyü	Hatip Mehmet Efendi ibn Süleyman	Numro 149/A
Kondan Selime Köyü	Osman Halife ibn Süleyman	Numro 152/A
Miri Köyü	Abdullah Efendi İbn Osman	Numro 109/B
Kulak Köyü	Molla Osman bin İbrahim	Numro 7/B
Kemtasi Köyü	Abdullah Efendi ibn Mehmet	Numro 125/A
Tahtabaş Köyü	Abdülmecit Efendi	Numro 17/B
Çaltumar Ulya Köyü	Hatip Molla Süleyman bin Mahmut	Numro 32/B
Bica-i Sagir Köyü	Hasan Efendi	Numro 40/B
Tahnal	Mikail oğlu Hasan Efendi İbn Osman	Numro 60/B
Karapınar Köyü	Hafız Talip Efendi ibn Hüseyin Efendi	Numro 63/B
Findekse Köyü	Mehmet Sait Efendi İbn Mehmet	Numro 108/B
Göller Köyü	Molla Süleyman bin Ahmet	Numro 118/B

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

72 NOLU ŞER'İYE SİCİL DEFTERİNE GÖRE FATSA'DA İKTİSADİ HAYAT

3.1. COĞRAFYA VE İKLİM

Fatsa'nın iktisadi hayatına geçmeden önce, h.1320-1323/m.1902-1905 yılları arasında bölgenin tarıma ayrılan ve ayrılmayan alanlarını tespit etmenin ve coğrafi ve iklim olarak nasıl bir yapıya sahip olduğu hakkında kısa da olsa bilgi vermenin faydalı olacağını düşünüyoruz.

Ancak şunu da belirtmek gerekir ki, üzerinde çalıştığımız Fatsa şer' iye sicil defterinde, Fatsa'nın coğrafi ve iklimi konusunda herhangi bir bilgiye rastlamıyoruz. Bununla birlikte h.1322/m.1904 tarihli Trabzon vilayet salnamesinde, Fatsa hakkında şu ifadeler yer almaktadır:

“Fatsa Karedeniz sahilinde ve düz bir yerde mebnidir; evsaf-ı iklimiyyesi²⁰⁹ civar kazalara benzer. Yaz mevsiminde, kasabanın etrafındaki bataklıklar ciyâdet-i havayı ihlal ettiğinden kasaba halkı umumiyetle yaylalara gidip senenin dört beş ayını buralarda geçirirler. Fatsa insanı genel olarak tarım, hayvancılık ve az da olsa sanayi ile iştilal etmişlerdir.”²¹⁰

Ancak yukarıda zikredilen bataklıklar, günümüzde mevcut değildir. Arazi, dağlık ve engebeldir. Rakımı 10 metreden 550 metreye kadar çıkmaktadır. Kuzeyde, denize paralel uzanan Canik dağları, denize kadar kademeli bir şekilde alçalmaktadır.²¹¹

²⁰⁹ Ünye, Fatsa'ya en yakın kaza olduğu için Trabzon vilayet salnamesinde Ünye'nin iklimini, “Yaz mevsiminde her tarafta olduğu gibi burada da müessir bir hararet hüküm sürer. Ünye'nin kışları çok defa mu'tedil olur; hatta pek çok seneler sahile bir defa olsun kar düşmeksizin ilkbahar hulul eder. Yalnız daha içerilere bi'l-hassa daha mürtefi' olan nukata doğru şedaid-i iklimiyye de o nispette artar.” Bkz.: Trabzon Vilayeti Salnamesi (1904), Cilt: 22, s. 345.

²¹⁰ Trabzon Vilayeti Salnamesi (1904), Cilt: 22, s. 353.

²¹¹ <http://fatsa.meb.gov.tr/www/cografya-yapisi/icerik/4> (23.07.2012).

Aşağıda verilen tabloda Fatsa kasabasının yıllara göre, genel olarak tarıma ayrılan arazileriyle, orman ve mera olarak kullanılan alanlar gösterilmiştir. Söz konusu Trabzon vilayet salnamesinde, üç yıllık verilen tabloya baktığımızda Fatsa'nın tarıma ayrılan ve ayrılmayan arazilerinde herhangi bir değişiklik olmadığını görüyoruz.

Tablo 10: XX. Yüzyılın Başlarında Fatsa Arazisinin Kullanım Alanları

Kaza	Yıllar	Tarla	Orman	Yaylak ve Kışlaklarla Kuraya Mahsus Mera ve Emsali Mahaller	Yekün
		Dönüm	Dönüm	Dönüm	Dönüm
FATSA	1902 ²¹²	180202	127094	120472	427768
	1903 ²¹³	180202	127094	120472	427768
	1904 ²¹⁴	180202	127094	120472	427768

3.2. TARIM-ZİRAAT

Fatsa şer' iye sicil defterinde yer alan tereke kayıtlarından ve defterde zikredilen tarım arazilerinden Fatsa insanın geçim kaynağının neler olduğunu ve hangi tarım ürünlerinin yetiştirildiğini öğrenmek mümkündür. Nitekim bu anlamda Mısır²¹⁵ Fatsa şer' iye sicil defterinde en çok bahsedilen tarım ürünlerinden biri olduğunu görüyoruz.

Fatsa tarımında mısırın ağırlık teşkil etmesinde muhtemelen kanaatimizce; a) iklim koşullarının başka tarım ürünlerinin yetişmesine çok elverişli olmaması, b)

²¹² Trabzon Vilayet Salnameleri, Cilt: 20, s. 669.

²¹³ Trabzon Vilayet Salnameleri, Cilt: 21, s. 943.

²¹⁴ Trabzon Vilayet Salnameleri, Cilt: 22, s. 877.

²¹⁵ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 128/A, 133/A, 138/B, 158/B, 33/B, 35/B, 61/B.

henüz fındık gibi gelir getiren ürünün yaygın olarak ekilmemesi ve c) yöre insanının ekmek ihtiyacını giderecek başka bir tarım ürünü olmadığı gibi sebepler etkili olmuş olabilir.

Kayıtlardan mısırın dışında, Fatsa'da hınta²¹⁶ (Buğday), şair²¹⁷ (Arpa), yulaf²¹⁸, çavdar²¹⁹ ve fasulye²²⁰ üretiminin yapıldığını öğreniyoruz.

Fatsa civarında kendir²²¹ üretimi yapıldığı ve bu üretiminin amacının da kendirin alet ve edevat yapımında kullanılarak, insanların gündelik ihtiyaçlarının karşılanması olmuştur.

Örneğin; 158/A numaralı vesikada, kendirden yapılma çuvaldan bahsedilmektedir ki buradan bölge insanının, kendiri çuval yapımında da kullandığını görmekteyiz.²²² Doksanlı yılların başına kadar bölge insanı, yaygın olmasa da kendir üretimini yapmaktaydı ve zamanla bu tarım üretimi ortadan kalkmıştır.

Trabzon vilayet salnamelerinde, kendir ve kendir tohumunun ihraç edilen tarım ürünleri arasında yer almaktadır.²²³ Defterde "kendir avlusu"²²⁴ olarak geçen ifadenin, kendir üretimine ne kadar çok önem verildiği ortaya çıkmaktadır çünkü bölge insanı avlu dedikleri ve günlük yiyeceklerinin özel olarak ekildiği yere dahi kendir ekimi yapmışlardır.

Günümüzde Fatsa bölgesindeki insanların çok önemli geçim kaynağı durumundaki fındık üretiminin²²⁵, Fatsa şer'ıye sicil defterinden -az da olsa- o dönemde de var olduğunu görmekteyiz.

²¹⁶ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 158/A, 35/B.

²¹⁷ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 61/B.

²¹⁸ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 61/B.

²¹⁹ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 61/B.

²²⁰ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 35/B.

²²¹ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 61/B.

²²² Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 158/A.

²²³ Trabzon Vilayeti Salnamesi (1904), Cilt: 22, s. 865.

²²⁴ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 195/A.

²²⁵ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 111/B.

İncelediğimiz şer'îye sicil defterinde, buna ilaveten kovan²²⁶ (petek) adının geçmesi, o dönemde bal üretimini yapıldığını göstermektedir.

Tarım ürünleri konusunda Trabzon vilayet salnameleri ile Fatsa şer'îye sicil defteri arasında paralellik vardır. Şer'îye sicil defterinde geçen; mısır, buğday, yulaf, arpa ve kendir gibi tarım ürünleri yurt dışına ihraç edilmektedir.²²⁷ Fatsa şer'îye sicil defterinde adı geçmeyip ihraç edilen sisam (susam) ve ketenin²²⁸ de Fatsa'da yetiştirilen tarım ürünlerinin arasında olduğu görülmektedir.

3.2.1. Tarımda Kullanılan Araç ve Gereçler

Fatsa bölgesinin dağlık ve engebeli olmasından dolayı, tarıma ayrılan araziler az ve kısıtlıdır. Buna rağmen terekelerde tarım için kullanılan alet ve edevat isimlerine sıkça rastlanmaktadır.

Mesela; toprağın işlenmesinde kullanılan çift aleti²²⁹ Fatsa şer'îye sicil defterinde en fazla adı geçen alet olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanında kayıtlarda; Orak²³⁰, çapa²³¹, kazma²³², ve kürek²³³ gibi tarım faaliyetlerinde kullanılan aletlerin isimleri de geçmektedir.

Bölgede, o dönemde tarım ürünlerinin depolanması, korunması amacıyla yapılan ambarlar²³⁴ günümüzde de varlığını devam ettirmektedir. Geçmişte modern tarım aletlerinin bulunmamasından bölge insanı, buğday, arpa, çavdar ve yulaf gibi

²²⁶ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 191/A.

²²⁷ Trabzon Vilayet Salnameleri (1904), Cilt: 22, s. 865.

²²⁸ Trabzon Vilayet Salnameleri (1904), Cilt: 22, s. 865.

²²⁹ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 132/A, 133/A, 134/A, 135/A, 137/A, 33/B, 35/B, 39/B, 41/B, 61/B.

²³⁰ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 191/A.

²³¹ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 35/B, 41/B.

²³² Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 132/A, 133/A, 134/A, 135/A, 136/A, 137/A, 33/B, 35/B, 41/B.

²³³ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 133/A, 134/A, 136/A.

²³⁴ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 132/A, 137/A, 33/B, 39/B.

tarım ürünlerini harman yeri²³⁵ denilen yerde, samanla danelerin hayvanların gücünden yararlanarak birbirinden ayrılması şeklinde elde etmektedirler.

XX. yüzyılın başlarında yöre insanı, mısır, fasulye, meyve gibi sebze ve meyveleri, fırında²³⁶ kurutarak yazdan hazırladıkları gıdaları, kışın tüketmişlerdir. Bu fırınlar, taş örmelerden oluşur. Bunlar daha çok ekmek yapımında, sebze ve meyvelerin kurutulmasında kullanılmış ve bu işleviyle geçmişten günümüze kadar süregelmiştir.

Kayıtlardan, Fatsa'da mısır, buğday ve çavdar gibi tarım ürünlerini öğütmek ve dolayısıyla un yapmak için büyük değirmenlerin²³⁷ kurulu olduğunu, evlerde de el değirmenlerinin²³⁸ varlığını öğreniyoruz.

Fatsa şer'ıye sicil defterinde, yetiştirilen meyvelerle ilgili hiç kayıtlara rastlamadık. Ancak bu durum Fatsa'da hiç meyve yetiştirilmediği anlamına gelemez. Zira sicil kayıtlarında evlerde meyvelerin özel olarak konulduğu ve korunduğu meyvelik bölümleri²³⁹ olduğunu görüyoruz.

3.3. FATSA'DA HAYVANCILIK

İncelediğimiz 72 nolu Fatsa şer'ıye sicil defterinde; daha çok tarlada çift sürmeye, bahçelerden yük taşımaya yarayan ve binek olarak kullanılan hayvanların adlarını geçtiği görülüyor.

Kayıtlarda adı geçen hayvanların zikredilen parasal değerlerinden, bunların Fatsa insanının hayatında önemli bir yer tuttuğunu söylemek mümkündür. Zira

²³⁵ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 191/A.

²³⁶ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 132/A, 137/A.

²³⁷ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 126/A, 167/A.

²³⁸ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 133/A, 136/A.

²³⁹ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 133/A, 136/A.

sicillerdeki rakamlara göre; öküz, inek ve merkep gibi hayvanların fiyatı neredeyse ev fiyatlarına yaklaşmaktadır.²⁴⁰

Söylediğimiz gibi, kayıtlarda en çok öküz zikredilmektedir.²⁴¹ Anlaşılacağı üzere, bunun en önemli sebebi tarlaların sürülmesinde ve arabaların çekilmesinde öküzün gücünden yararlanılmasıdır.

Fatsa şer'ie sicil defterindeki bazı sicil kayıtlarından, bir çift öküz hayvanı almaya gücü yetmeyen insanların, iki veya üç kişi bir araya gelerek müşterek öküz²⁴² aldıkları ve bu müşterek öküzleri sırasıyla tarlayı sürmede kullandıklarını öğreniyoruz.²⁴³

Sicillere göre, hem binek olarak hem de bağ ve bahçelerden yük taşımak için gücünden faydalanılan diğer hayvanlar arasında kısrağ²⁴⁴, beygir²⁴⁵ ve merkep²⁴⁶ sayılabilir. Bölge insanı, tosun²⁴⁷ ve dana yavrusunun²⁴⁸ bakımına çok büyük bir önem vermiş ve tosunları öküze dönüştürerek, çift sürme ihtiyacını karşılamış ya da yüksek fiyat karşılığında satmışlardır. Fatsa'da inek²⁴⁹, düğ²⁵⁰, camış ineği²⁵¹, camış düğesi²⁵² ve koyun²⁵³ gibi hayvanların beslendiği de görülmektedir.

H.1320-1323/m.1902-1905 yıllarında, Fatsa şer'ie sicil defterinden, -aynen günümüzde olduğu gibi- bölgede büyükbaş hayvancılığın daha çok yaygın olduğunu

²⁴⁰ Fatsa Şer'ie Sicil Defteri, Numro 133/A.

²⁴¹ Fatsa Şer'ie Sicil Defteri, Numro 132/A, 133/A, 134/A, 135/A, 137/A, 149/A, 33/B, 35/B, 39/B, 41/B, 61/B, 126/B, 134/B.

²⁴² Fatsa Şer'ie Sicil Defteri, Numro 39/B.

²⁴³ Fatsa Şer'ie Sicil Defteri, Numro 39/B.

²⁴⁴ Trabzon Vilayeti Salnamesi (1904), Cilt: 22 s. 865.

²⁴⁵ Fatsa Şer'ie Sicil Defteri, Numro 138/A, 35/B, 51/B, 61/B.

²⁴⁶ Fatsa Şer'ie Sicil Defteri, Numro 133/A.

²⁴⁷ Fatsa Şer'ie Sicil Defteri, Numro 136/A, 149/A, 61/B.

²⁴⁸ Fatsa Şer'ie Sicil Defteri, Numro 135/A, 137/A, 149/A.

²⁴⁹ Fatsa Şer'ie Sicil Defteri, Numro 132/A, 133/A, 134/A, 135/A, 138/A, 149/A, 35/B, 41/B, 61/B.

²⁵⁰ Fatsa Şer'ie Sicil Defteri, Numro 136/B, 35/B, 39/B, 41/B.

²⁵¹ Fatsa Şer'ie Sicil Defteri, Numro 33/B, 49/B.

²⁵² Fatsa Şer'ie Sicil Defteri, Numro 185/A.

²⁵³ Fatsa Şer'ie Sicil Defteri, Numro 132/A, 149/A, 33/B.

öğreniyoruz. Yine bazı sicillerde; yukarıda zikredilen hayvanların yiyeceklerinin depolandığı samanhanelerin²⁵⁴ varlığına dair kayıtlar yer almaktadır.

Bölge ikliminin çok yağışlı olmasından dolayı hayvanların yiyeceklerinin çürümemesi ve korunması için samanhanelerin kullanılması hayvancılık üzerinde etkisinin önemli bir faktör olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu nedenden dolayı Fatsa Şer'ıye Sicil Defterinde samanhanane kavramı çokça yer almaktadır.

Hayvancılığın bölge insanı için ne kadar önemli olduğunu yukarıda bahsettik. Yöre insanının, düşük gelirli olmasından dolayı hayvanların bakımına gücü yetmeyenlerin, özellikle binek hayvanlarını bir başkasına vererek, doğacak olan hayvanın yavrusunu, hayvana bakan kimseye belli bir süre bakmanın karşılığında vermekte ve böylece hayvan sahibi de hayvanın bakım yükünden kurtulmuş olmaktadır.²⁵⁵

3.4. FATSA'DA TİCARİ HAYAT

Bilindiği üzere ticaret, tarih boyunca kazanç amacıyla yürütülen, alım satım etkinliği olarak tanımlanan²⁵⁶, ve günlük hayatımızda çok önemli bir yer tutan iktisadi bir faaliyettir.

Üzerinde durduğumuz h.1322/m.1904 yıllarına ait Trabzon vilayet salnamesine göre, Fatsa kasabasının merkezinde on beş dükkân, elli mağaza, beş han, on iki fırın, bir eczahane ve on iki kahvehane; köylerinde ise, toplamda on dükkân, altmış mağaza ve seksen bir değirmen bulunmaktadır.²⁵⁷ Bu rakamlar, Fatsa kasabasının ticari hayatının hareketliliği ve ticaretinin sürekliliği konusunda nasıl bir yapıya sahip olduğunu bizlere gösteriyor.

²⁵⁴ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 133/A, 134/A, 136/A, 137/A, 138/A, 33/B, 35/B.

²⁵⁵ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 189/A.

²⁵⁶ TDK Büyük Türkçe Sözlüğü, **TDK Yayınları**, Ankara, 2005, s. 3568.

²⁵⁷ Trabzon Vilayeti Salnamesi (1904), Cilt: 22 s. 353.

Fatsa Őer  iye sicil defterinde ise, bezzaz²⁵⁸ (manifatura) adının geçmesi ve maĒaza sahibinin vefatıyla geride bıraktığı malların bize Fatsa kasabasının ticari hayatı hakkında bilgi vermesinden, satılan malların bir kısmının yurt dıŐından ithal edilerek ticaretin yapıldığı anlaşılmaktadır. Fatsa kasabasında rüsumat memuru²⁵⁹ ve iskele kethüdası²⁶⁰ olarak iki memur kadrosunun bulunması, bize az da olsa Fatsa'nın ticari yaşantısı hakkında fikir veriyor.

AŞağıdaki tablo, Trabzon vilayet salnamesinde, ihracat ve ithalat mallarının hangi niteliklerde olduğunu, ihraç edilen mallarının çoĒunun tarım ürünlerine dayandığını, ithal edilen malların ise, sanayi gerektiren mallar olduğunu görüyoruz.

²⁵⁸ Fatsa Őer  iye Sicil Defteri, Numro 141/B.

²⁵⁹ Fatsa Őer  iye Sicil Defteri, Numro 197/A.

²⁶⁰ Fatsa Őer  iye Sicil Defteri, Numro 158/A.

Tablo 11: H. 1319/M.1901 Yılında Fatsa'nın İhracat ve İthalat Listesi²⁶¹

1319 senesinde Fatsa limanına vuku ⁶ bulan ithalat istatistik cetvelidir			1319 senesinde Fatsa limanından vuku ⁶ bulan ihracat istatistik cetvelidir		
	Kıyye-i	Kıymet-i Muhammene		Kıyye-i	Kıymet Muhammene
	CEDİD	GURUŞ		CEDİD	GURUŞ
Kahve	3000	10350	Buğday, yulaf ve arpa	1120000	383000
Şeker	112000	155250	Kendir	470000	1307250
Tire ve pamuk ma'mulâtı	57000	391500	Mısır Buğdayı	5700000	2519750
Yün ma'mulâtı	31000	273600	Sisam ve keten tohumu	410000	429750
Çuval ve saire	35000	158400	Fasulye	680000	520000
Petrol gazı	96000	63900	Ceviz içi	50000	225000
Sabun ve kibrit	41000	19800	Yumurta	350000	945000
Tuz	1000	4050	Deri ve hayvan postu	5000	88000
Yekün	376000	1086850	Elma	300000	290000
1318 senesinin					

²⁶¹ Trabzon Vilayeti Salnamesi (1904), Cilt: 22, s. 865.

ithalatı		1200000	Eşya-yı mütenevvia	120000	66600
Noksan-ı ithalat		13250	Yekün	9205000	6764350
			1318 senesinin ihracatı		7100000
			Noksan-ı ihracat		336750

Aşağıdaki tabloda ise, Fatsa'ya uğrayan gemilerin sayısı yer almaktadır. Bunların çoğunluğu Osmanlı Devleti'ne ait olmakla birlikte, -tabloda görüldüğü üzere- yabancı ülkelerden gelenlerin de bulunmasını, Fatsa'nın ticari hareketliliğinin ve öneminin bir göstergesi olarak yorumlamak mümkündür.

Üzerinde durduğumuz dönemde Fatsa'nın ticari ekonomik hayatının canlılığını göstermesi bakımından Canik sancağına bağlı olan Fatsa kasabasının Düz Yurt mahallinde yaz boyunca her Çarşamba günü geçici pazarın kurulmasını ilave edebiliriz.²⁶²

²⁶² Trabzon Vilayet Salnamesi (1904), Cilt: 22, s. 906.

Tablo 12: 1904 Yılında Fatsa'ya Gelip Giden Gemiler²⁶³

Vapur		Yelken gemisi		Hami oldukları bayrakların nev' i	Uğra- dığı yer
Aded	Tonilato	Aded	Tonilato		
62	66154	904	3171	Devlet-i aliye	Fatsa
3	42387			Fransız	
6	7325			Avusturya	
1	1349			Almanya	
1	868			Yunan	
109	118083	904	3171	Yekün	

3.5. FATSA EKONOMİSİNDE KULLANILAN PARA VE ALTINLAR

Üzerinde çalıştığımız Fatsa şer' iye sicil defterinde, m.1902-1905 yılları arasında tabii olarak Fatsa'da kullanılan paranın Osmanlı Lirası olduğu anlaşılıyor.²⁶⁴ Osmanlı Devleti'nde kullanılan diğer ticari maddi araçlar ise, Osmanlı altını²⁶⁵, Mecidiye²⁶⁶, Mahmudiye²⁶⁷ ve ecnebi altınlarıdır.²⁶⁸ Ayrıca gümüş olarak sim mecidiye²⁶⁹ kullanılmıştır.

²⁶³ Trabzon Vilayet Salnamesi (1904), Cilt: 22, s. 905.

²⁶⁴ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 141/A, 124/B.

²⁶⁵ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 141/A, 178/A, 189/A.

²⁶⁶ **Mecidiye**, Osmanlı Padişahı Abdülmecid'in tahta çıkışının altıncı yılı dolayısıyla 1260'ta (1844) onun adına basılan altın ve gümüş paraların genel adıdır. Bu tabir, daha çok 20 kuruş değerindeki gümüş sikkeleri belirtmek üzere yaygın olarak kullanılmıştır. Paranın basılma sebebi olarak, Abdülmecid'in cülusunun ilk yıllarında piyasada bol miktarda değişik türde ve bir kısmı mağuş sikkelerin bulunmasıdır. Altın mecidiyeler yanında cülusun altıncı yılında gümüşten 7 dirhem 8 kirat ayarında 1 mecidiye (20 kuruşluk) ve bunun alt birimleri olarak 3 dirhem 12 kirat ağırlığında 1/2 mecidiye (10 kuruşluk), 1 dirhem 14 kirat ağırlığında 1/4 mecidiye (5 kuruşluk) hazırlandı. Özellikle

3.6. TİCARİ-EKONOMİK HAYATTA SENED VEYA REHİNLE BORÇ PARA ALIP-VERME

Dönemin insanlarında, borç para vermenin karşılığında senet almak ya da bir yeri rehin olarak ipotek etme alışkanlığının varlığını müşahede ediyoruz. Bunların yapılmasının nedeni olarak, parasını bir belge vasıtasıyla garantiye alma arzusu olduğunu söyleyebiliriz.

Bazı insanlar senet ve ipotek karşılığında vermiş olduğu paranın zamanında ödenmemesi durumunda mahkemeye müracaat etmiştir.²⁷⁰ H.1318 senesi Nisan'ının 23 tarihli senedi, 122 kuruş alacağı ve 190 kuruş zararı olduğunu, bu yüzden şahitlerin huzurunda borçlu olan kişiyle yeni bir senetle antlaşma sağlanmış ve borçlu senedini ödemedi vefat edince senet sahibi borçlunun varislerinden alacağını tahsil etmek için mahkemeye dava açmıştır.²⁷¹

Sicillere göre, senetle borç para almanın dışında bir yeri ipotek göstererek borç para alma durumu da söz konusu olmuştur. Fatsa'da ikamet eden eski hazineci kızı Hacı Şerife Zineti Hanım, vekili aracılığıyla Ünye kasabasındaki bir kişiden, dükkânını rehin göstererek borç para almış, eğer bu borcunu zamanında ödeyemezse kendi dükkânını, alacaklıya ait olacağını mahkemeye onaylattırılmıştır.²⁷²

bu gümüş paralar için meci diye adı genelleşti ve daha sonra basılan bu tür paralara da meci diye denilmeye başlandı. Bu konuda bkz.: Bekir Topaloğlu, "Mecidiye", **TDV. İslam Ansiklopedisi**, İstanbul, 2003, Cilt, 28, s. 239; Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 4/B, 14/B, 31/B.

²⁶⁷ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 124/B.

²⁶⁸ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 124/B.

²⁶⁹ **Sim Mecidiye**, Osmanlı'da yirmi kuruş kıymetindeki gümüş paranın adıdır. Osmanlı paralarının tashih ve ıslahı hakkında 1844 senesinde alınan kararlar ilk defa o tarihte basılmış ve padişahın ismi verilmiştir. On kuruşluğa " Yarım meciye", beş kuruşluğuna da "çeyrek" denilmiştir. Ötekileri ise sadece "ikilik", "kuruş", "yirmi paralık" diye yad edilmiş ve tedavülde buldukları müddetçe o suretle anılmıştır. Ekseriyetle "Mecidiye" denilen gümüş paraya, "Sim meci diye" yahut "Beyaz meci diye" de denilirdi. Bu konuda bkz.: Pakalın, Cilt: II, s. 428; Fatsa Şer'iye Sicil Defteri, Numro 6/B.

²⁷⁰ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 6/B.

²⁷¹ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 94/B.

²⁷² Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 15/B.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

72 NOLU FATSA ŞER'İYE SİCİL DEFTERİNE GÖRE FATSA'DA SOSYAL VE KÜLTÜREL HAYAT

4.1. 72 NOLU FATSA ŞER'İYE SİCİL DEFTERİNE GÖRE FATSA'DA TOPLUMSAL YAPI

Bilindiği gibi, Osmanlı teb'ası-toplumu, değişik din, mezhep ve ırklara mensup insanlardan oluşuyordu. Bunların siyasi ve yasal konumları ise, genellikle mensup oldukları milletlere, dinsel ve mezhepsel bağlılıklarına göre şekillenmiştir.

Bu çerçevede Osmanlı Devleti'nin hâkimiyeti altındaki toplulukların din ya da mezhep esasına göre örgütlenip yönetilmesine "millet sistemi" denilmiştir.²⁷³

İşte bu bağlamda Fatsa'daki toplum yapısıyla ilgili Fatsa şer'îye sicil defterindeki kayıtların daha çok mezhep esasına tutulduğu görülmektedir. Bu meyanda, Müslümanlar "ümme-tek millet"; Gayr-i Müslimler ise, genellikle ırk ve Hıristiyan ve mezhep (Ordodoks, Protestan ve Katolik) kriterlerine göre değerlendirilerek kayda geçirildiğini görüyoruz.

XX. yüzyılın başlarında Fatsa, kozmopolit toplum yapısına sahip bir kazadır. Civar kazalara göre hinterlandı geniş olan Fatsa farklı milletleri bünyesinde barındırması yönüyle kültür yelpazesi oldukça geniş ve çeşitli bir yerleşim yeri olarak karşımıza çıkmaktadır. Zira Fatsa şer'îye sicil defter kayıtlarına baktığımızda, birçok millettten insanın Fatsa'da yaşadığını görmekteyiz.

Nitekim incelediğimiz 72 nolu Fatsa şer'îye sicil defterine göre, Fatsa'da Gürcüler yaşamaktadır.²⁷⁴ Fakat bunlar Fatsa'nın merkezinden ziyade köylerde oturmaktadırlar.

²⁷³ Uğur Kurtaran, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Millet Sistemi", **Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Kars, 2011, sayı: 8, s. 59.

²⁷⁴ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 163/A, 60/B.

Yine şer' iye sicil defterinde rastladığımız bir kayıttan o dönemde Fatsa'da Dağıstanlı milletinden²⁷⁵ fertlerin yaşadığını öğreniyoruz.

Söz konusu sicillerden Fatsa'da Lazların²⁷⁶ bulunduğu, ama bunların merkezde ve köyler yaşadıkları anlaşılmaktadır.

O dönemde Fatsa'daki Gayri Müslimler açısından sicil kayıtlarına baktığımızda Protestan²⁷⁷ milletine dair bir kayda rastlıyoruz. Bun da Fatsa'da Protestanların çok olmadığı sonucuna varmak mümkündür.

Buna mukabil söz konusu defterde Fatsa'daki Gayr-i Müslim nüfus bakımından ağırlıklı olarak Rum²⁷⁸ ve Ermeni²⁷⁹ milletlerinden bahsedilmektedir. Bu çerçevede Fatsa merkezinde Rumlar'ın, Yalıyeni Rum mahallesi²⁸⁰ ve Ermeniler'in Yalıyeni Ermeni mahallesinde²⁸¹ yaşadıkları görülmektedir. Kırsaldaki Rumların ise; daha ziyade Rumyani²⁸², Ağcaalak²⁸³, Miri²⁸⁴ ve Alakiriş köylerinde²⁸⁵ yoğunlaşmış oldukları dikkati çekiyor. Sicillerde Ermeniler'in yaşadığı herhangi bir köye rastlanmıyor. Kayıtlardan Ermeni ve Rum mahallelerinin muhtarlarının kendilerinden olduğu görülüyor.

²⁷⁵ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 27/B.

²⁷⁶ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 31/B, 65/B.

²⁷⁷ **Protestan**, Dünyanın her bölgesinde misyonerlik teşkilatı kuran Protestan misyonerler, Osmanlı Devleti'nin zayıflamasına paralel olarak bu bölgenin siyasî, jeopolitik ve stratejik önemini de göz önünde bulundurarak Anadolu'ya yönelmişlerdir. Böylece Anadolu'ya gelen misyonerler, ilk olarak Yahudiler ve Müslümanlar üzerinde faaliyet göstermeye başlamışlardır. Ancak Yahudiler ile Müslümanlardan umduğunu bulamayan misyonerler kendilerine daha yakın gördükleri ve başarı sağlayabileceklerini düşündükleri "Hıristiyan bir millet olan Ermeniler"e yönelmişlerdir. İlk Protestan Ermeni Kilisesi'nin 1846 yılında İstanbul'da kurulmasının ardından İzmit, Adapazarı ve Trabzon'da da kiliseler açılmıştır. Daha fazla bilgi için bkz.: Mehmet Alparslan, "Anadolu'da Protestan Ermeni Milleti'nin Oluşumu", **AÜ. İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Ankara, 2009, Sayı: 50/2 ss. 176-179; Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 137/B.

²⁷⁸ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 199/B, 63/B, 103/B, 106/B.

²⁷⁹ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 199/A, 40/B, 68/B, 69/B, 74/B, 104/B, 115/B, 116/B, 124/B, 130/B, 132/B, 133/B.

²⁸⁰ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 110/B.

²⁸¹ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 133/B.

²⁸² Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 63/B.

²⁸³ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 63/B, 67/B.

²⁸⁴ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 57/B.

²⁸⁵ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 140/A.

Yine sicil kayıtlarından Gayr-i Müslimlerin icra mübaşiri²⁸⁶ ve tapu katibi²⁸⁷ vb. olarak Fatsa'daki resmi dairelerde görev yaptıkları anlaşılıyor. Yine sicillere göre, Ermeni ve Rumlar doktorluk²⁸⁸, terzilik²⁸⁹, semercilik²⁹⁰, körükçük²⁹¹, yorgancılık²⁹² ve sarraflık²⁹³ gibi mesleklerle uğraşmaktadırlar.

Fatsa şer' iye sicil defterinde hususi olarak Türk adı altında bir millet yazılmamış olmasına rağmen yukarıda saydığımız milletlerin dışında kalanları, Türk olarak kabul edebiliriz.

Yine söz konusu defterdeki bazı kayıtlardan, Türkler'in de genellikle berberlik²⁹⁴, semercilik²⁹⁵, kantarcılık²⁹⁶, kahvehanecilik²⁹⁷ gibi meslekleri icra ettikleri bunun dışında tarım ve hayvancılık işleriyle de meşgul oldukları anlaşılıyor.

4.1.1. Toplumsal İlişkiler

İncelediğimiz 72 nolu Fatsa şer' iye sicil defterine göre, yukarıda da belirttiğimiz gibi, Fatsa'da birçok milletten insanın bulunması nedeniyle toplumsal ilişkilerin canlı olduğu söylenebilir.

Mesela bu çerçevede bazen Müslüman bir kadının Ermeni milletinden olan Magraviçi²⁹⁸, Rum milletinden birinin de Sa' düddin Efendi'yi mahkemedeki işlerinin takibi ve dava vekili olarak görevlendirdiği olmuştur.²⁹⁹

²⁸⁶ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 158/A.

²⁸⁷ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 48/B.

²⁸⁸ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 158/B.

²⁸⁹ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 177/A.

²⁹⁰ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 196/A.

²⁹¹ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 48/B.

²⁹² Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 115/B.

²⁹³ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 115/B.

²⁹⁴ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 154/B.

²⁹⁵ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 175/B.

²⁹⁶ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 194/B.

²⁹⁷ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 31/B.

²⁹⁸ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 105/B.

²⁹⁹ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 86/B.

Ayrıca Gayr-i Müslimler, kendi kız çocuklarına Meryem ve Nazlı gibi Türkler'in kullandığı isimleri vermişlerdir.³⁰⁰ Buradan da Gayr-i müslim ve Müslümanlar arasındaki ilişkilerin ne kadar dinamik olduğu sonucunu çıkarabiliriz.

4.1.2. Yerel Yönetim

Trabzon vilayet salnamesinden, Fatsa'da Belediye teşkilatın 1878 yılında kurulduğunu öğreniyoruz. Bunu dikkate aldığımızda, Fatsa'da yerel hizmetlerin o yıllarda başladığını söyleyebiliriz.

Nitekim üzerinde değerlendirme yaptığımız söz konusu sicil defterindeki kayıtlardan Fatsa'da belediye hizmetlerini yürüten bir belediye reisinin bulunduğunu görmekteyiz.³⁰¹

Yine aynı defter kayıtlarında belediye başkanlığı³⁰² belediye katipliği³⁰³ ve belediye sandığı³⁰⁴ gibi yerel ihtiyaçları karşılayan ve hizmetleri ifa eden birimlerin adları geçmektedir.

Mesela 31/B numaralı vesikada görüldüğü üzere, belediyeye ait olan kahvehane ve ahırın yirmi yıllık kiraya verilmesine rağmen kiracının vefat etmesinden sonra belediyenin uğrayacağı zararı engellemek için kira sözleşmesinin gereği kefil olan kişilerden kira bedelini tahsil etmek için mahkemeye başvurularak belediyenin zararları önlenmiştir.³⁰⁵

³⁰⁰ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 133/B.

³⁰¹ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 156/B, 31/B.

³⁰² Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 31/B.

³⁰³ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 118/B, 125/B.

³⁰⁴ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 31/B.

³⁰⁵ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 31/A.

4.1.3. Sosyal Sorumluluk Olarak Yetimlere Sahip Çıkılması

Üzerinde çalıştığımız 72 nolu Fatsa Şer' iye sicil defterindeki bazı kayıtlarda, babaları vefat eden yetim çocukların sahipsiz kalmadıklarını, reşit oluncaya kadar babalarından kendilerine kalan mirası, koruyup kollama konusunda mahkeme tarafından vekâlet işini yürütecek kişiler görevlendirildiğini görmekteyiz.

Şer' iye sicil defterinde vekalet görevini yapacak kişilerde bir takım şartların aranması ve bazı özelliklerin bulunmasına dair ifadelere rastlanmaktadır. Mesela kayıtlarda; *"Yetimlerin mallarını su-i istimal etmemeli ve emanetle maruf ve istikametle mevsuf her vechile umûr ve saye-i uhdesinden gelmeğe muhtedir."*³⁰⁶ ifadesi yer almaktadır.

Yine sicil kayıtların göre bu vazifenin, öncelikle bu sıfatları taşıyan, çocuklara en yakın olan erkek akrabaya verildiğini görüyoruz.³⁰⁷ Eğer akrabalarından bu özelliklere haiz birisi yoksa o zaman köy ihtiyar heyetinin belirleyeceği kişi görevlendirilmektedir.³⁰⁸ Vekâlet görevinin üstlenen insanların zimmetine para ve mülk geçirdiği tespit edilirse, mahkeme bu görevi başkasına verebiliyordu.

Örneğin söz konusu defterdeki bir kayda göre; Aişe binti Mahmut Bey'in oğlu Süleyman'a, vefat eden annesinden miras malları intikal etmiştir. Bu esnada Süleyman'ın yaşı küçük olduğu için, kendisi rüşte erinceye kadar söz konusu malları koruyup idare edecek güvenilir bir vasi tayini gerekmektedir.

Bu durumda ilk akla gelebilecek kişi olan Süleyman'ın babası Haşim'in ise, sühahadan olup kendi işlerini yürütmede aciz biridir. Bu sebeple köy ihtiyar heyetinin ihbarıyla mahkeme tarafından Süleyman'ın dayısı Arslan Bey oğlu Mahmut Bey vasi olarak görevlendirilir.³⁰⁹ Fakat her nedense bu şahıs bir süre sonra vasilik görevini

³⁰⁶ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 135/B.

³⁰⁷ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 23/B.

³⁰⁸ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 60/B.

³⁰⁹ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 28/B.

bıraktığını bildiriyor. Bunun üzerine, mahkeme bu görevi Süleyman'ın dedesi Mahmut Bey İbni Osman'a vermiştir.

Mahmut Bey, Fatsa mahkemesine açtığı davada, vefat eden kızının 3330 kuruş mihr-i müeccelini ve torunu Süleyman'ın miras hissesi olan 11670 kuruşu damadı Haşim bin Halit'ten talep etmiştir. Mahkeme, Mahmut Bey'in getirdiği şahitleri dinledikten sonra, söz konusu talepleri haklı bulup Haşim bin Halit'in aleyhine karar vermiştir. Ayrıca mahkeme istenen miktarların vasi Mahmut Bey'e teslimini istemiştir.³¹⁰

Bu örnekler bize, maddi-manevi her türlü zorluk ve sıkıntıya rağmen, ister Müslim, isterse Gayr-i Müslim olsun³¹¹ Fatsa ahalisinin ve devlet yetkililerin sosyal sorumluluklarını yerine getirmede titiz ve hassas olduklarını göstermektedir.

4.1.4. Fatsa'da Vakıf Hizmetleri

Bilindiği üzere vakıf, uzun asırlardan beri bütün İslam memleketlerinde bireyin ve toplumun çeşitli ihtiyaçlarını karşılamak ve hizmet vermek üzere ortaya çıkarak büyük ehemmiyet kazanmış, içtimai ve iktisadi hayat üzerinde derin tesirler yapmış dini-hukuki bir müessesedir.³¹²

İncelediğimiz Fatsa şer'îye sicil defterinde dört vakfa ait vakfiye metniyle karşılaştık. Bu vakıflar, vakfiyesinde belirtilen şartlar dahilinde vakf edilmiştir. Vakfiyede vakfedilen malların nelerden müteşekkil olduğu, müteveli heyetinin kimler olacağı, vakıftan kime ne kadar ücret verileceği ve vakfın başında kimlerin olacağı açıkça belirtilmiştir.

Bu vakıflardan birinin vakfiyesine şu hususlara yer verildiğini görüyoruz: Daha önce Trabzon vilayetinde hazinedarlık görevini yapmış Fatsa'da mukim Osman

³¹⁰ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 30/B.

³¹¹ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 37/B.

³¹² M. Fuat Köprülü, **İslam ve Türk Hukuk Tarihi Araştırmaları ve Vakıf Müessesesi**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2005, s. 265.

Paşa'nın kızı olan Hacı Şerife Zineti Hanım, kendisine miras olarak intikal eden Ünye kasabasındaki bir hamamı vakfetmiştir.

Bu şahıs hazırlattığı vakfiyede; yıllık vergisi verildikten ve tamirat masrafları karşılandıktan sonra hamamdan elde edilen gelirleri vakfettiğini, bu gelir hisselerinden Ünye kasabasındaki Yeni Cami^c-i Şerif-i Kebir imamına senelik otuz, kendisinin bir hayrı olarak her yıl bir kere Rebiu'l-Evvel ayının on beşinci günü öğle namazından sonra mevlid-i şerifin okunmasını ve okuyanlara kırk, her ay ruhuna hatim okunması ve her ayın sonunda ikindi namazından sonra hatim duasının yapılmasını, hatim okuyan ve duayı yapanlara yüz otuz, her yıl zeytinyağı ve mum satın alınarak caminin aydınlatılması için kırk, cami^c-i şerifde müezzinlik yapan kişiye senelik otuz, adı geçen camide hizmetçilik görevini yapanlara otuz, Ünye kasabasında Sadullah Efendi medresesinde ulum-u diniye ve aliye talim eden müderris efendilere senelik beş yüz, cami^c-i şerif-i kürsü şeyhine senelik kırk beş ve geri kalan üç yüz dokuz hisseleri de memleketin ulema ve eşrafına, ehl-i diyanet ve eşrafına verilmesini şart koşmuştur.³¹³

Söz konusu defterde karşılaştığımız başka bir sicil kaydına göre, yine Hacı Şerife Zineti Hanım, Fatsa'nın Yalı kenarında bulunan üç mağazasını vakfettiğini mahkemeye şu şekilde tescil ettirmiştir:

Mağazaların emlak vergisi ödendikten sonra Fatsa kasabasında bulunan mekteb-i ibtida-i muallimlerine, hükümet konağının yanına yeni yapılan mescid-i şerifin imamına, camiye aydınlatmak için her yıl mum, zeytinyağı ve gaz yağı alınmasını, bu cami ve medreselere şamdan ve kandil aletlerin tedarik edilmesini, Kumru karyesindeki medresenin müderrislerine ve talebelerine nakit para verilmesini, Fatsa'nın bozulan yollarının tamir edilmesi ve yeni yapılacak yolların yapımı vakıftan karşılanmasını talep etmiştir.³¹⁴

³¹³ Fatsa Şer^c iye Sicil Defteri, Numro 12/A.

³¹⁴ Bkz.: Fatsa Şer^c iye Sicil Defteri, Numro 24/B.

Sicil defterinde yer alan bir diğerk vakfiyede; Fatsa'nın Fizme-i Ulya (Yukarı Damlalı) karyesi ahalisinden Kara Hasanoğlu el-Hac Yusufun malından iki bin kuruş vakfettiğini, bu hisselerin Fizme-i Süfla (Aşğı Damlalı) karyesi Karapınar mahallesinde yeni yapılmış olan cami imamının her zaman ayında verilmek kaydıyla yıllık maaşının karşılanması ve geri kalan hisselerle cami masraflarının karşılanmasını talep etmiştir.³¹⁵

Defterde geçen vakfiyelerden şunu anlıyoruz ki; Fatsa'da dönemin zengin olan insanları, camilerde ibadetlerin daha rahat yapılmasına, medresedeki hocaların ve talebelerin ihtiyaçları karşılanarak bölgede nesillerin yetiştirilmesine öncülük etmeye çalışmışlardır.

Bu vakfiyelerden birinde Fatsa'nın bozuk olan yollarının tamir edilmesi ve açılacak yeni yollar için vakıftan hisse ayrılmış olmasını önemli ve ilginç bulduğumuzu ifade etmeliyiz.³¹⁶

4.1.5. Fatsa'da Akrabalar Arasında Yaşanan Miras Anlaşmazlıkları

İncelediğimiz Fatsa şer'ie sicil defterinde, bu konuyu genellikle miras paylaşımıyla ilgili anlaşmazlıkların çözümü için açılan veraset davaları oluşturmaktadır. Defterde bu konuyla alakalı pek çok kayda rastlanmaktadır. Ancak meselenin anlaşılması açısından biz burada bunlardan birkaçına temas edeceğiz:

Bahse konu şer'ie sicil defterindeki bir kayıta; kızı ölen bir babanın, damadından, kızının alacağı mehir ile torunun miras hakkını mahkemeye başvurarak talep etmiştir. Mahkeme; babayı haklı bularak kızının ve torununun haklarının iade edilmesini sağlamıştır.³¹⁷

³¹⁵ Fatsa Şer'ie Sicil Defteri, Numro 64/B.

³¹⁶ Fatsa Şer'ie Sicil Defteri, Numro 24/B.

³¹⁷ Fatsa Şer'ie Sicil Defteri, Numro 20/B.

Yine nizamiyenin yetmiş beşinci alayında vefat eden askerin kardeşi, vefat eden kardeşinin kendisinden başka varisi olmadığını ve mirasının kendisine ait olduğunu iddia etmiştir.³¹⁸

Bahriyeden malunen ayrılan asker, memleketine dönerken vefat edince, babası kendisi ve eşinin, oğlunun varisi olduklarını iddia ederek mahkemeye müracaat etmiştir. Mahkeme babanın talebini haklı bularak oğlunun mirasını kendilerine vermiştir.³¹⁹

Sicil kayıtlarında bazen oldukça karmaşık, zor ve ilginç davalara ve vakalara da rastlamak mümkün. Ama mahkemelerin bu nevi çetrefilli olan davaları bile çözmede başarılı olduklarını görüyoruz.

Bu anlamda mesela birinci eşinden boşanıp, ikinci eşiyile evlenen kadının vefat etmesiyle, ikinci eşin, birinci eşten, vefat eden kadının mehrini istemesi ve vefat eden kadının iki kız kardeşinde birinci eşten bizimde miras hakkımız var diyerek ona dava açmaları dile getirdiğimiz konuya örnek gösterilebilir.³²⁰

4.2. 72 NOLU FATSA ŞER‘İYE SİCİL DEFTERİNE GÖRE SOSYAL HAYATTA KADINLAR

İncelediğimiz Fatsa şer‘iye sicil defterindeki bazı kayıtlarda, tüm Türk toplumunda olduğu gibi, Fatsa’da da aile müessesenin çok önemli kabul edildiğini ve dolayısıyla aile ile alakalı önemli bilgiler verildiğini görmekteyiz. Bu anlamda ailenin yapısı, ailedeki çocuk sayıları, çok eşlilik ve özellikle de kadının sosyal hayattaki konumu gibi hususlarda defterde önemli verilerle karşılaşyoruz.

Mesela; 172/A numaralı belgede, kocası vefat eden bir kadının, kocasının kardeşi tarafından çocuklarının alınması üzerine mahkemeye başvurarak,

³¹⁸ Fatsa Şer‘iye Sicil Defteri, Numro 70/B, 75/A.

³¹⁹ Fatsa Şer‘iye Sicil Defteri, Numro 109/B.

³²⁰ Fatsa Şer‘iye Sicil Defteri, Numro 139/B.

çocuklarının kendisine teslim edilmesini mahkemeden talep etmiştir. Kayını ise, mahkemede, kadının başka birisiyle evlendiği için çocuklar üzerinde herhangi bir hakkının olmadığını söyleyerek davanın reddini istemişti. Fakat mahkeme; anneyi haklı bularak çocukları kendisine vermiştir.³²¹

Yine kadınların kendi haklarını savunmadaki gayret ve çabalarına dair mahkeme kayıtlarında karşılaştığımız bir örnek de şöyledir:

Yeni evlenecek bir kadın, koca adayından, mihr-i muaccel karşılığı olarak sahip olduğu değirmenin yarı hissesini talep eder. Koca adayı, ancak eş adayının bu isteğini kabul ettiğini belirten bir yazıyla teminat vermiş ve hatta bu durum mahkeme kayıtlarıyla tescil edilmiştir.³²²

Günümüzde olduğu gibi, XX. yüzyılın başlarında da Osmanlı Devleti'nde bazı kötü alışkanlıkların aileleri yıktığı bilinmektedir. Bu kötü alışkanlıkların başta gelenlerinden biri de hiç şüphe yok ki kumardır.

İncelediğimiz defterdeki bir kayıta; evin hanımını, kocasının devamlı kumar oynadığını ve evliliğin devamı için kumarı bırakmasını kocasına şart koşar. Bu durumda koca, karısı ve kumar arkadaşlarının huzurunda; *"bir daha kumar oynarsam üçten dokuzaya şart olsun ki eşim boş olsun"* diye talakta bulunur. Buna rağmen koca birkaç gün sonra tekrar kumar oynamaya başlar. Bunun üzerine kadın, mahkemeye başvurarak boşanma talebinde bulunur. Mahkeme şahitlerin şهادetleriyle kadını haklı bularak, boşanmalarına karar verir.³²³

Defterde karşılaştığımız bazı kayıtlara göre, kadınlar evlenme akdini bile mahkeme huzurunda, şahitlerin katılımıyla resmiyete dökmeye çalıştıkları görülüyor.³²⁴

Fatsa Şer'ıye sicillerinde az da olsa kadınların nikâhlandıktan sonra zaman zaman kocalarına itaat etmediklerine dair örneklere rastlanmaktadır. Böyle

³²¹ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 172/A.

³²² Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 166/A.

³²³ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 175/A.

³²⁴ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 9/B.

durumlarda erkekler, eşlerinin kendilerine itaat etmesini sağlamayabilmeleri için şiddete değil, mahkemeye başvurarak çözmeye çalıştıkları dikkati çekmektedir.

Nitekim Şer'î sicillerinde yer alan bir belgeye göre, şahitlerin huzurunda bir erkekle bir kadının nikahının yapılmasından sonra kadının, nikahlandığı kocasına kendisini teslim etmemesi üzerine erkek; *"nikahlı eşi olmasına rağmen kadının, kendisine itaat etmediğini, boyun eğmediğini"*, belirtmek suretiyle mahkemeye başvurarak eşinin kendisine itaat etmesini ancak sağlayabilmiştir.³²⁵

Bazı durumlarda ise, kocadan habersiz babasının evine geri giden kadının, eşi tarafından bütün imkanların kullanılmasına rağmen, hanımını evine geri getirme konusunda problemler ve güçlüklerle karşılaşınca zevce, mahkemeye başvurarak eşinin eve dönmesine talep etmesine rağmen kadın; *"mahkemede kocasının evine dönmeyeceğini ve kocasının kendisini boşadığını ve buna şahitleri olduğunu iddia ederek"* hakkını savunmuştur.³²⁶ Kimi kadınlar da babasının evinde nikahlandıktan kısa bir süre sonra kararından vazgeçerek, zevce, bir çok kere eve davet etmesine rağmen davete icabet etmeyen zevcesini, mahkemeye dava ederek ancak bu yolla eşini evine getirebilmiştir.³²⁷

Sicil kayıtlarında bazen de aile içi problemlerin mahkemelere yansıdığına dair örneklere rastlamak mümkündür. Mesela, mahkemeye intikal eden davada bir anne, kızını kocasına karşı kışkırtarak ona itaat etmesini engelleyerek aile içi ilişkilerin gerginleşmesine sebep olmuştur. Bu durumda koca, mahkemeye başvurarak problemi çözebilmiştir.³²⁸

Şer'î sicillerine yansıyan bu nevi mahkeme kayıtlarından hareketle Fatsa'da ailevi geçimsizliklerin çözümünde ve eşler arasındaki ilişkilerin düzeltilmesinde bazen kaba kuvvete değil, hukuka da baş vurulduğu söylenebilir. Osmanlı Devleti'nin dağılmanın son eşiğine geldiği dönemlerde kadınların, toplumda

³²⁵ Fatsa Şer'î Sicil Defteri, Numro 125/A.

³²⁶ Fatsa Şer'î Sicil Defteri, Numro 160/A.

³²⁷ Fatsa Şer'î Sicil Defteri, Numro 62/B.

³²⁸ Fatsa Şer'î Sicil Defteri, Numro 67/B.

söz sahibi olmadıkları ve kendi haklarını savunma konusunda da yeterli bilgi, beceri ve eğitim imkanı olmadığı bizlerde hakim bir kanaattir; oysa ki defterden anladığımızı göre, kadınlar o dönemde mahkemeye rahatça giderek, şikâyetçi olmuş ve kendi haklarını savunabilmişlerdir. Bunlardan yola çıkarak XX. yüzyılın başlarında küçük bir kazadan ibaret olan Fatsa'da, kadınların, boşanma ve miras konularında ne kadar söz sahibi olduklarını şer' iye sicil defterinde görmekteyiz.

4.2.1. Kadınların Hak ve Adalet Arama İsteği

Fatsa şer' iye sicil defteri üzerinde yaptığımız çalışmada, kocasından boşanan (zevce-i mutallaka) ya da kocası vefat etmiş olan kadınların (zevce-i menkûha-i metrûke) kendilerinin ve çocuklarının miras hukuku konusunda, haklarını savunma mücadelelerine şahit oluyoruz. Defterde bazı kadınlar, kocası vefat ettikten sonra bir başkasıyla evlenmesine rağmen kendisine ve çocuklarına düşen miras hakkını alabilmek için mahkemeye veraset davası açmış, mahkemede; kadını haklı bulmuştur.³²⁹ Ya da küçük yaşta babalarını kaybeden çocukların mallarının rüşt yaşına kadar mahkeme tarafından tayin edilen bir vasiye bırakıldığından daha önce bahsetmiştik. Bu vasiler genellikle çocukların yakın erkek akrabalarından seçilirdi. Fakat bazen de kocası vefat eden kadının da, kendisinin ve çocuklarının mallarını idare ve sevki konusunda vasiye olma isteği olursa, mahkeme kadının bu isteğini kabul ederdi.³³⁰

³²⁹ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 192/A.

³³⁰ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri Numro 38/B:

"Cânik sancâğı dâhîlinde Fâtsa kazâsı Ergen kıyeyisi ahâlisinden olub üç yüz on sekiz senesi(h.1318/m.1900) vefât iden Fal oğlu Ali bin Ali bin Abdullah'ın şulbi şâğir oğulları Rüşdi ve Ali'niñ vaqt-i rüşd ve sedâdlarına değin bâbâları müteveffâ-yı mezbûrdan muntekal mâli mevrûşlarının hıfz ve hırâşetlerine ve tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer' -i şerifden bir vaşi naşb ve ta' yin ehem ve elzem olmağın şâğirân-i mezbûrânın evlâ valideleri olub emânetle ma' rûf ve istiķametle mevşûf ve her vechile umûr ve hayâtı uhdesinden gelmeğe muķtedire idûğı zeyl-i veşîķada muķarrerü'l-esâmi müslimin ve kıyeye-i mezbûre hey'eti ihtiyâriyelerinin ihbârlariyle müteķaķķıķa olân işbü bâişetü hazîhi'l-veşîķa Kezibân Hâtûn ibneti Şâlih nâm mezbûre şâğirân-i mezbûrân Rüşdi ve Ali'niñ vaqt-i rüşd ve sedâdlarına değin kıbel-i şer' -i şerifden vâşîye naşb ve tâ' yin olunduķda mezbûre dâhi ber-vech-i muķarrer veşâyet-i mezkûreyi kabûl ve hîdmet-i lâzimesini kemâ-yenbağı edâya teahhüd ve iltizâm itmeğın mâ-

İncelediğimiz sicil kayıtlarında, yıllar geçmesine rağmen mağdur olan bazı kadınların haklarının mahkeme tarafından geri verildiğini görmekteyiz. Örneğin; kocasından boşanalı on beş yıl geçmiş olmasına rağmen kendisine ait olan mehrini alabilmek için mahkemeye başvurmuştur. Mahkeme de; kadına yıllar önce verilmesi gereken hakkın iade edilmesini sağlamıştır³³¹

4.2.2. Fatsa'da Akraba Evliliği

İncelediğimiz defterdeki bir kayda göre, XX. yüzyılın başlarında Fatsa'da bir kız, kendisinin haberi ve bilgisi olmadan bir vekil aracılığıyla amcasının küçük oğluyla nikâhlandığını, fakat o tarihte söz konusu şahsın henüz buluğa ermediğini idda ederek nikahın fesh ve geçersiz olmasını mahkemeden talep etmiştir. Mahkeme kızı haklı bularak nikahı fesh etmiştir.

Bu örnek bize Fatsa'da bazen kızların bilgisi olmadan kendilerine nikah kıyıldığını, akraba evliliklerinin yapıldığını, bazen de kızların mahkeme yoluyla buna mani olduklarını³³²söylememize imkan vermektedir.

4.2.3. Fatsa'da Çok Eşlilik (Poligami)

Okuyup transkribe edip değerlendirdiğimiz 72 nolu Fatsa şer'ie sicil defterindeki tereke kayıtları ve miras taksimatından, Osmanlı toplumuyla alakalı genel kanaatin aksine, Fatsa'da çok eşliliğin pek yaygın olmadığını söyleyebiliriz. Zira toplam yetmiş varak (yüz kırk sayfa) olan söz konusu sicil defterinde, çok eşliliğe dair sadece üç tereke kaydına rastladık. Bu da bizde o dönemde Fatsa'da çok eşliliğin nadir olduğu gibi bir kanaat uyandırmaktadır.

vaḳa' a bi't-ṭaleb ketb olundı. Ḥurrire fi'l-yevmi'ş-şâni min şehri recebi'l-ferd li-sene işnâ ve işrin ve şelaşe mie ve elf."(h.1322/m.1904)

³³¹ Fatsa Şer'ie Sicil Defteri, Numro 85/B.

³³² Fatsa Şer'ie Sicil Defteri, Numro 26/B.

Nitekim sözünü ettiğimiz nadir örneklerden birinde, kocası vefat eden iki kadının mahkemeden miras taksimatı talebinde buldukları zikredilmektedir.³³³ İkinci örnekte, mahkeme müteveffa kocalarının mirasını iki hanımı adil ve eşit bir şekilde paylaştırdığını göstermektedir.³³⁴ Üçüncü örnek belgede ise, çocuğu olmayan bir erkek ikinci bir hanımla evlilik yaptığından, ancak bu iki hanımın daha sonra kocalarını öldüren ve Trabzon hapisanesinde mahkum olarak yatan kâtilden diyet istemeden affetiklerinden bahsedilmektedir.³³⁵

4.2.4. Kızların Toplum Hayatında Var Olma Mücadelesi

İncelediğimiz 72 nolu Fatsa şer'ie sicil defterinde rastladığımız bazı belgelerde, bülüğ çağına eren kızların, hayat ve gelecekleriyle alakalı hususlarda hak ve hukuklarını kendi tercihleri istikametinde kullandıkları ve bu meyanda karar verebildikleri görülüyor. Mesala buna dair bir sicil kaydında; bir kız Serfiraz Hanım adındaki bir şahısla Fatsa'dan İstanbul'a gitmek ister.

Fakat bu kızın annesi ve babası, kızlarının henüz ergenlik çağına girmediğini, gitme konusunda kandırıldığı iddiasıyla mahkemeye müracaat ederek bunun önlenmesini talep ederler. Mahkeme, bilirkişinin (ehl-i hibre) tesbiti sonucunda kızın bülüğ çağına girdiğini, herhangi bir baskı altında olmadığını ve İstanbul'a gidip gitmeme konusunda özgür olduğunu dair bir karar verir.³³⁶

4.2.5. Ücret Karşılığında Kızların Hizmetçi Olarak Çalıştırılması

Fatsa Şer'ie sicillerinde, nadir de olsa yukarıda zikredilen olayda olduğu gibi, bulug çağına girmiş bazı kızların kendi haklarını kullandıklarına dair bazı örneklere

³³³ Fatsa Şer'ie Sicil Defteri, Numro 35/B.

³³⁴ Fatsa Şer'ie Sicil Defteri, Numro 138/A.

³³⁵ Fatsa Şer'ie Sicil Defteri, Numro 59/B.

³³⁶ Fatsa Şer'ie Sicil Defteri, Numro 56/B.

rastlanmakla birlikte, bundan mahrum olanlarla da karşılaşırız. Nitekim söz konusu şer'îye sicil defterindeki kayıtlardan, bazı kız çocuklarının küçük yaştan itibaren, babaları tarafından varlıklı bir aileye, belli bir süreliğine hizmet etmesi için aylık veya yıllık ücret karşılığında verildiğini öğreniyoruz. Bu kayda göre, kızların hizmet bedeli olarak alınan paranın kızın yiyecek ve giyecek ihtiyaçlarının karşılanması için kullanılacağı, mahkeme huzurunda babaya yazılı olarak teyit ettirilmiştir.³³⁷

Belgelerden, kız çocuklarını hizmetçi olarak alan ailelerin, genellikle yörenin varlıklı ve itibarlı kimseleri olduğu anlaşılıyor. Aynı uygulama çerçevesinde bazı kızların İstanbul'a gönderildikleri de vakidir.

Fatsa'da, kız çocuklarının zengin ailelere hizmetçi olarak verilme uygulamasına dair, incelediğimiz sicil defterinde sekiz kayıt yer almaktadır. Konunun tevsiki ve daha iyi anlaşılması için, biz burada bunlardan sadece birini vermek istiyoruz:

Ordū kazasınıñ Perşembe nâhiyesine tâbi' Doğânlı kıyyesi ahâlisinden olūp Fâtsa kaşabasınıñ Yâlyeni maħallesinde misâfireten muķim Sarı Hüseyn ođlı Hasan bin Aħmed nâm kimesne Fâtsa kazâsı bidâyet maħkemesine maħşūş oğada ma'ķūd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde Dersâadet'te Seydi Bey maħallesinde Maħmūd Pâşâ maħkemesi ħulafâsından Meħmed Emin Efendi'niñ zevcesi Nuriye Hânım'a ibneti Hâcî Şâdıķ Efendi'niñ vekil-i mezbûrenin birâderi Hâmî Efendi maħzarında ikrâr-ı tām ve ta'biri ani'l-merâm idūb on bir yâşında olūb işbū yedimde olân şulbiye şađire kızım Emine'yi menzilinde ħidmet itmek içün târiħ-i vesiqadan beş sene tamâmına deđin şehriye on ħurūş icâre tesmiyesiyle mezbûre Nuriye Hânım'a bi'l-velâye icâre ve teslim ve ücret-i mezkûreyi kızım mezbûreniñ nafaķa ve kisvesine ħarc ve şarfa emir eyledim didikde vekil-i merķūm daħi bi'l-vekâle ber-vech-i muħarrer isticâr ve ķabûl ve ücret-i mezkûreyi babası emri üzere şađire-i mezbûreniñ nafaķa ve kisvesine ħarc ve şarfa teahhüd itmeđin mâ-vaķa'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrira fi'l-

³³⁷ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 81/B, 82/B.

yevmi's-şāmin ve'l-ıŝrin min şehri recebi'l-mürecceb li-sene şelaşe ve 'ıŝrin ve şelaşe mie ve elf (h.1323/m.1905).³³⁸

4.3. 72 NOLU FATSA ŞER'İYE SİCİL DEFTERİNE GÖRE FATSA'DA DİNİ, AHLAKİ VE KÜLTÜREL DURUM

İncelediğimiz 72 nolu Fatsa Şer'ıye sicil defterinde Fatsa'da yaşanan bazı bireysel ve toplumsal hadiseler rastlıyoruz. Bu hadiselerle ilgili deftere yansıyan bazı bilgilerden; h.1320-1323 yılları arasında Fatsa'da sosyo-kültürel hayatın çok çeŝitlilik arz ettiği söylenebilir.

Nitekim söz konusu sicil defterinde rastlanan bazı kayıtlardan Fatsa'da farklı milletlere mensup kimselerin aynı ortamda yaşadıkları, gündelik işlerde yoğun ilişki içerisinde oldukları sonucunu çıkarmak mümkündür. Tabiatıyla bu durum ister istemez kültürel etkileşimi doğurmuştur diyebiliriz.

Nitekim mesela kayıtlarda geçen "girebi"³³⁹ kelime aslen Rumca olup, diken ve çalı kesmeye yarayan, yarım ay biçimindeki balta olarak bilinen bir aletin adıdır. O dönemde Fatsa'da demir ve körük işleriyle daha çok Rumlar uğraştığından dolayı Rumca'dan geçen bu kelime yerel bir dilde kullanılmaktadır. Nitekim bu aletin ismi, bölge insanı tarafından hâlâ kullanılmaya devam edilmektedir.

Sicil kayıtlarına göre Fatsa insanının gündelik hayatında kullandığı araç, gereç ve edevattan bazıları şunlardır: Güğüm³⁴⁰, ilistir³⁴¹, elek³⁴², kalbur³⁴³, orak³⁴⁴, fiçi³⁴⁵, tencere³⁴⁶, tepsi³⁴⁷, sahan³⁴⁸, sivri tas³⁴⁹, tombul tas³⁵⁰, hamam tası³⁵¹, tava³⁵²,

³³⁸ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 128/B.

³³⁹ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 132/A, 135/A, 136/A, 138/B, 139/A, 33/B, 61/B.

³⁴⁰ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 41/B, 61/B.

³⁴¹ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 158/A.

³⁴² Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 31/B.

³⁴³ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 33/B.

³⁴⁴ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 191/A, 35/B.

³⁴⁵ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 33/B, 35/B.

³⁴⁶ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 158/A.

yağ tavası³⁵³, kazan/kazgan³⁵⁴, tabak³⁵⁵, zincir³⁵⁶, tekne³⁵⁷, lenger³⁵⁸, çanak³⁵⁹, balta³⁶⁰, küp³⁶¹, kaya bakır³⁶², kebir bakır sini³⁶³, kahve cezvesi³⁶⁴, ibrik³⁶⁵, bakraç³⁶⁶, saat³⁶⁷, saç ve saç ayakları³⁶⁸, kerpeten³⁶⁹, burun makası³⁷⁰, bağ torbası³⁷¹, kantar³⁷², kaltak³⁷³ (Üzeri meşin, halı vb. şeylerle kaplanmamış olan eğerin tahta bölümü) kilim³⁷⁴ ve el değirmeni³⁷⁵, vs. belgelerde silah olarak ateşli tabanca³⁷⁶ ve tüfek³⁷⁷ geçmektedir.

İncelediğimiz Fatsa şer' iye sicil defterinde, yöre insanın kullandığı eşyaların niteliği konusunda da bilgiler mevcuttur. Örneğin; yünden döşek, yünden yastık, yünden yorgan, pamuktan döşek, dokuma kilim,³⁷⁸ çuval kendir, çinkodan mamul

³⁴⁷ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 158/A.

³⁴⁸ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 35/B, 39/B, 41/B.

³⁴⁹ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 35/B.

³⁵⁰ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 35/B, 41/B.

³⁵¹ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 158/A.

³⁵² Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 39/B, 61/B.

³⁵³ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 158/A.

³⁵⁴ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 41/B.

³⁵⁵ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 41/B.

³⁵⁶ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 35/B.

³⁵⁷ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 35/B.

³⁵⁸ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 39/B, 41/B.

³⁵⁹ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 39/B.

³⁶⁰ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 132/A, 133/A, 134/A, 135/A, 136/A, 138/A, 191/A, 33/B, 39/B, 41/B.

³⁶¹ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 33/B, 35/B, 39/B.

³⁶² Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 149/A.

³⁶³ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 149/A.

³⁶⁴ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 158/A.

³⁶⁵ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 41/B.

³⁶⁶ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 158/B.

³⁶⁷ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 41/B.

³⁶⁸ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 128/A, 135/A, 136/A, 137/A, 33/B, 38/B.

³⁶⁹ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 133/A.

³⁷⁰ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 41/B.

³⁷¹ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 41/B.

³⁷² Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 128/A, 191/A.

³⁷³ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 35/B.

³⁷⁴ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 158/A.

³⁷⁵ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 191/A, 41/B.

³⁷⁶ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 41/B.

³⁷⁷ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 61/B.

³⁷⁸ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 61/B.

tepsi ve sırca tabak,³⁷⁹ çul³⁸⁰ (kıldan yapılmış kaba dokuma) ve hasır çuval³⁸¹ gibi eşyalardır.

4.3.1. Giyim ve Kuşam

Bilindiği gibi, giyim-kuşam bir bölgenin sosyo-kültürel özelliklerini gösteren en önemli unsurlardan birisidir. İncelediğimiz Fatsa şer'ıye sicil defterindeki bir kayıta, manifaturacı Hacı Hasan Efendi'nin vefatıyla geride bıraktığı tereke ayrıntılı yer almaktadır. Bu kayıttan, yöre halkının neler alıp giydikleri hakkında bilgi sahibi olmamız ya da fikir yürütmemiz mümkündür.

Bu bağlamda söz konusu kayıda göre, Hacı Hasan Efendi'nin mağazasında; Amerikan bezi³⁸², Musul çarşafı, Acem şalı, Frank halısı, yelken yapımında kullanılan hamak kumaşı, yerli döşemelik keten, kırmızı atlas, döşek çarşafı, kanaviçe, Tokat kumaşı, çubuklu atlas, ipekli karun gibi kumaş çeşitleri ile Çerkes kemeri, havlu, sansar kuşağı, entari, peştamal külah ve baş çarşafı gibi giyim eşyaları gibi malzemelerin bulunduğu anlaşılmaktadır.³⁸³ Demek ki bunlar yöre insanı tarafından satın alınıyordu ve kullanılıyordu.

Yine aynı belgeye göre, Hasan Efendi'nin bıraktığı terekeler arasında; *En'am*, *Ahmediye*, *Sinaniye*, *Telhis Esası*, *Ta'lim ve Müteallim*, *İzhar Mu'ribi*, *Tahrifât*, *Mefhum*, *Dürrü'n-Nâci*, *Avamil Tuhfesi*, *Hutbe*, *Merah Şerhi*, *Meâni*, *Ahteri*, *Kafiye Mu'ribi*, *Kelam-ı kadim*, *Molla Câmi*, *Şifa-i Şerif*, *Akâid*, *Halebi*, *Mecelle*, *Gelenbevi*, *Tabirname*, *Tasavvurat*, *Emsile Şerhi*, *Arûzu*, *Hüccetü'l-İslam*, *Mevlid-i*

³⁷⁹ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 158/A.

³⁸⁰ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 134/A, 135/A, 136/A, 7/B, 8/B, 33/B, 39/B, 61/B.

³⁸¹ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 133/A.

³⁸² Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 158/A.

³⁸³ Fatsa Şer'ıye Sicil Defteri, Numro 147/A.

Şerif, Kadı Beyzavi, Yasin tefsiri, Sarf cümlesi, Ustûri, Nahiv Cümlesi, Amme Cüz'î, Kütübü Müteferrika gibi çeşitli alanlarda kitaplar zikredilmektedir.³⁸⁴

Bu bilgiler bize hem Hasan Efendi'nin aynı zamanda okuyan ve kültürlü biri ve hem de bu kitapların o dönemde okunan kitaplar olduğunu göstermektedir.

4.3.2. Hırsızlık

İncelediğimiz 72 nolu Fatsa şer'îye sicil defterinde, h.1320-1323/m.1902-1905 yılları arasında Fatsa'da gerek Ermeni ve Rum gerekse Müslümanlar arasında aşırı boyutlarda hırsızlık olayları yaşanmıştır.

Kanaatimizce muhtemelen bunda Osmanlı Devleti'nin sık sık savaflara katılmasının bir sonucu olarak ortaya çıkan otorite boşluğu, asker kaçaklarının çoğalması, ekonominin zayıflaması, insanların alım gücünün yetersiz kalması gibi hususlar etkili olmuş olabilir.

Nitekim Sicil defterindeki mahkame kayıtlarına baktığımızda, hırsızlık yapan kişilere ceza müeyyedesinin uygulanmadığını görüyoruz.

Sicil kayıtlarında suç vakaların çoğu hayvan çalma biçiminde gerçekleşmiştir. İnek³⁸⁵, öküz³⁸⁶, kısrak³⁸⁷, tosun³⁸⁸, camış³⁸⁹, ve at³⁹⁰ en çok çalınan hayvanlardandır.

Hırsızlık olaylarının çokluğundan yararlanmak isteyen bazı kimseler, hasımlarını haksız yere hırsızlıkla suçlamaya yeltenmişlerdir. Yapılan tahkikat neticesinde bunların bazılarının yersizliği mahkemeler tarafından karar altına alınmıştır.³⁹¹

³⁸⁴ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 147/A.

³⁸⁵ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 154/A, 1/B.

³⁸⁶ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 168/A, 184/A, 13/B.

³⁸⁷ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 177/A, 179/A, 46/B.

³⁸⁸ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 184/A.

³⁸⁹ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 185/A.

³⁹⁰ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 88/B.

³⁹¹ Fatsa Şer'îye Sicil Defteri, Numro 188/A.

İncelediğimiz Fatsa şer' iye sicil defterinde, hırsızların köyler arası işbirliğinden bahsedebiliriz. Bu birliktelikteki amaç; çalınan mal ortaya çıktığında, birbirlerinden satın aldıkları imajını vererek mahkemeden paçayı kurtarma çabaları olmuştur.

Örneğin; Terme kazasında kaybolan kısrağını beş ay boyunca arayan kişi, hayvanını Fatsa'nın Bacanak köyünde bulmuştur. O köydeki hırsızlığı yapan kişi hayvanın kendisinin bir başkasından satın aldığına dair şahit göstermesine rağmen mahkeme hayvanı gerçek sahibine teslim etmiştir.³⁹² Bunun neticesinde diyebiliriz ki; yapılan hırsızlıklar, birbirine yakın olmayan yerlerde meydana gelmiştir.

Ayrıca defterde hırsızlık dışında diğer önemli vaka bağ ve bahçelerde hayvanların kaybolmasıdır. Bunlar, Fatsa'da görevli yave memuruna³⁹³ teslim edilmektedir. Hayvan sahibi de mahkeme aracılığıyla kaybolan hayvanını bu memurdan geri alabilmektedir.³⁹⁴

4.3.3. Cuma ve Bayram Namazlarının Kılınacağı Camiler

İncelediğimiz 72 nolu Fatsa şer' iye sicil defterindeki 17/B numaralı belgede; Fatsa kasabasının Tahtabaş karyesindeki halkın, yakın civarda Cuma ve bayram namazlarını kılacakları bir cami olmadığından, şiddetli bir kış ve aşırı yağmurun yağdığı zamanlarda ibadetlerini eda edememeleri sebebiyle köydeki mevcut mescide bir minber koyarak camiye çevirme istekleri Fatsa meclis idaresine ilettikleri belirtilmektedir. Yine aynı belgeye göre; söz konusu caminin masraflarını ve imamın maaşını da köy ahalisinden Hüseyin Ağa'nın vakfetmiş olduğu malından verileceği mahkemeye teyit ettirilerek Tahtabaş köyüne cami açılmıştır.³⁹⁵

³⁹² Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 31/B.

³⁹³ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 179/A.

³⁹⁴ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 168/A.

³⁹⁵ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 17/B.

Ayrıca Fatsa'nın Fizme-i Süfla (Aşağıdamlalı) köyünün Karapınar mahallesinin sakinleri, Fizme-i Ulya (Yukarıdamlalı) köyündeki camiye giderken meşakkat ve zorluk yaşamaları sebebiyle mahalledeki mevcut mescide minber konularak camiye dönüştürülmesini ve caminin imamının maaşının vakıftan karşılanması yolundaki taleplerini Kaza meclis idaresine iletmışlerdir.³⁹⁶ Bu talep yetkililer tarafından haklı bulunup caminin açılmasına izin verilmiştir.

İncelediğimiz 72 nolu Fatsa Şer' iye Sicil defterindeki h.1320-1323 yıllarını kapsayan kayıtlardan, Fatsa'daki mahalle ve köy mescitlerinde yarı resmi imam olarak vazife yapacak kişilerin muhtar ve ihtiyar heyetinin tarafından seçildiklerine ve görevlendirildikleri de anlaşılmaktadır. Çünkü uygulamaya göre, Cuma ve bayram namazlarının kılındığı camilerde imamlık için devletin onayı gerekmektedir. Buna dair bir belgeyi burada vermek istiyoruz:

Tahtabaş kıyasesi hâtibî Abdülmecid Efendi

Ba'de't-tahiyetü'l-vâfiye inhâ olunur ki karyeñizde müceddeden binâ ve inşâ olunân câmi'-i şerifin hişâbet ciheti uhdeñize tevcihi huşûşuna dâir kıyeden vârid olân intihabnâme varaķasıyla istirhâm olunmuş ve lede'l-havâle i'lâm-ı şer'isi bi't-tanzim maķâm-ı âli-i kâimmaķâmiye taķdim kılınmış olmağla ve berât-ı şerif-i âlişân şereşudûruna değîn hizmet-i hişâbet-i camî'-i şerif mezkûrde hüşnü 'ifâya himmet eylemeniz siyâķında işbû berâtle taşîr kılındı. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâdis min rebiu'l-evvel li-sene işna ve işrin ve selâşe mie ve elf.³⁹⁷

4.3.4. Ramazan Ayının Başlangıç ve Bitiş Tarihlerinin Tespiti

Şer' iye sicil defterindeki bazı kayıtlardan, Ramazan ayının başlama ve bitiş tarihlerinin genellikle tek merkezden takip edildiğini öğreniyoruz. Nitekim h.1321 yılında Şaban ayının son Salı günü Dersaadet mahkeme-i şer' iyesinden Çarşamba

³⁹⁶ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 66/B.

³⁹⁷ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 19/B.

kazasına gönderilen bir telgrafta, hilal tam net olarak görülmemekle birlikte, Cumartesi günü Ramazan orucuna başlanacağı, bu nedenle camilerin ve mescitlerin süslenmesi, temizlenmesi, müslümanların oruç ve teravihe devam etmelerinin gerektiği istenmiştir.³⁹⁸

Yine aynı yılın Ramazan ayının bitişine doğru merkezden gelen telgrafta Ramazan Bayramı'nın ne zaman yapılacağı bildirilmektedir.³⁹⁹

H.1322 yılında, yine aynı konular bağlamında olmak üzere, sicil kayıtlarına göre, Tokat Nâibi Hüseyin Hüsnü Efendi huzurunda, Müslümanlardan birkaç kişinin hilali gördüğüne dair şahitlik etmeleri ve Ramazan ayının ne zaman başlayacağı, Fatsa telgraf müdürlüğüne haber verilerek camilerin ve mescitlerin bu ay için hazırlanması talep edilmiştir.⁴⁰⁰

4.3.5. Aydınlatma Amacıyla Kullanılan Araçlar

İncelediğimiz şer' iye sicil defterinde, Fatsa'da kullanılan aydınlatma araçları sadece vakfiyelerde geçmektedir. Cami ve medreselerin aydınlatma ihtiyaçları olarak gaz yağı, zeytinyağı, mum, kandil⁴⁰¹ ve şamdan⁴⁰² gibi malzemelerin kullanıldığını görüyoruz. Bu bilgilerden hareketle yöredeki insanların aydınlanma için bu malzeme ve araçlarından faydalandığını söyleyebiliriz.

4.3.6. Fatsa'daki Evler ve Evlerin Bölümleri

Fatsa şer' iye sicil defterindeki kimi kayıtlardan Fatsa'daki evlerin yapısı, bölümleri gibi konularda bilgi edinebiliyoruz. Bu bilgilere göre, Fatsa'daki evlerin

³⁹⁸ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 174/A.

³⁹⁹ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 182/A.

⁴⁰⁰ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 54/II/B.

⁴⁰¹ Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 24/B.

⁴⁰² Fatsa Şer' iye Sicil Defteri, Numro 12/B.

genellikle iki katlı olup, üst katta odalar bulunmaktadır. Evlerdeki odaların sayısı kişilerin maddi durumlarına göre değişiklik göstermektedir.

Mesela incelediğimiz şer^ç iye sicil defterindeki bazı kayıtlarda, evlerin alt ve üst katında toplam on yedi oda ve dört salondan ibaret olan evler bulunduğunu görmekteyiz.⁴⁰³ Yine bazı belgelerde göre, -çok olmasa da- üç katlı evlerin varlığı dikkati çekiyor. Bu evlerde en alt katta dört oda bir salon, orta katta dört oda ve bir salon, en üst katta da üç oda bir salon bulunmaktadır.⁴⁰⁴

Kayıtlara göre Fatsa'daki evler, genellikle bahçelidir.⁴⁰⁵ Bazı evlerde meyvelik bölümleri de bulunmaktadır.⁴⁰⁶ Köy evlerinin de genellikle iki katlı olduğu, üst katıda bir ailenin oturacağı şekilde inşa edilmiş olduğunu görmekteyiz. Ayrıca "...*karye-i mezbūrenin ceride-i nüfūsunda onüçüncü hanenin dördüncü numrosında mukayyed...*"⁴⁰⁷ buna benzer birçok ifadenin geçmesi köylerde evlerin numaralandırıldığını bize göstermektedir.

4.3.7. Fatsa'da Eğitim

İncelediğimiz 72 nolu Fatsa şer^ç iye sicil defterine göre; Fatsa'da, ilkokul düzeyinde eğitim veren mekteb-i ibtida-i⁴⁰⁸ ve ortaokul düzeyinde ise, mekteb-i rüşdiye⁴⁰⁹ eğitim müesseseleri bulunmaktadır. Dönemin insanları neslin yetişmesine önem verdiklerinden dolayı Fatsa'daki eğitim kurumlarının ihtiyaçlarını vakıflar yoluyla karşılamaya çalışmışlardır.⁴¹⁰ Defterdeki vakfiyelerin bazılarında eğitim kurumlarına hisseler tahsis edilmiş olduklarını görmekteyiz.

⁴⁰³ Fatsa Şer^ç iye Sicil Defteri, Numro 4/B.

⁴⁰⁴ Fatsa Şer^ç iye Sicil Defteri, Numro 166/A.

⁴⁰⁵ Fatsa Şer^ç iye Sicil Defteri, Numro 166/A, 4/B.

⁴⁰⁶ Fatsa Şer^ç iye Sicil Defteri, Numro 133/A, 136/A.

⁴⁰⁷ Fatsa Şer^ç iye Sicil Defteri, Numro 17/B.

⁴⁰⁸ Fatsa Şer^ç iye Sicil Defteri, Numro 24/B.

⁴⁰⁹ Fatsa Şer^ç iye Sicil Defteri, Numro 117/B, 138/B.

⁴¹⁰ Fatsa Şer^ç iye Sicil Defteri, Numro 12/A, 24/B.

Fatsa'da yer alan eğitim kurumlarını ancak Şer'î sicil kayıtlarından öğrenme imkanımız olmaktadır. Bu bağlamda Karahamza,⁴¹¹ Fizme karyesi,⁴¹² Kumru karyesi,⁴¹³ ve Ünye kasabasında bulunan Sadullah Efendi Medreseleri⁴¹⁴ gibi eğitim kurumlarının defterde adlarının geçtiğini görüyoruz.

Ayrıca o dönemin Fatsa yönetici kadrosu, insanların dini ve sosyal hayatlarında önemli bir konuma sahip olan imamların, yöneticilerin yapmış oldukları sınavdan başarılı olanları camilere atamışlardır.⁴¹⁵ Örneğin; Fatsa'nın Medine köyünde Derbent Cami adıyla bilinen ibadethanenin, vefat eden imamının yerine birisi atanması gündeme geldiğinde, atanacak olanın liyakat sahibi olması ve Fatsa meclis idaresinin yapmış olduğu imtihanında başarılı olmasıyla ancak atanabilmiştir.⁴¹⁶

⁴¹¹ Fatsa Şer'î Sicil Defteri, Numro 3/B.

⁴¹² Fatsa Şer'î Sicil Defteri, Numro 3/B.

⁴¹³ Fatsa Şer'î Sicil Defteri, Numro 24/B.

⁴¹⁴ **Sadullah Efendi Medresesi**, 1791 tarihli arşiv belgelerinde Ünye'de bir medresenin varlığına rastlıyoruz. Süleyman Paşazade Sadullah Bey Canikli Hacı Ali Paşa'nın damadı ve aynı zamanda Ali Paşa'nın ağabeyi I. Süleyman Paşa'nın oğlu yani Ali Paşa'nın yeğenidir. Sadullah Bey Medresesi Ünye'de Orta Cami (Medrese camii) Suluhan civarında yaklaşık iki asra yakın bölgeye hizmet vermiştir. Birçok alanda kültür hizmetlerinde bölgede öncü olan Ünye, eğitimde de bu öncülüğünü devam ettirmiştir. Hatta bölgenin en kapsamlı Medresesi (üniversite) Ünye'deydi. Çünkü Sadullah Bey Medresesi'ne bağlı 16 Medrese bulunmaktaydı. Yani bugünün eğitim sistemiyle bir üniversite, rektörlük ve buna bağlı 16 fakültesi bulunmaktaydı. İlk kademeli olamayan bu medreseler yüksek öğretim müesseseleriydi. <http://www.unyekent.com/konu/303/unye-sadullah-bey-medresesi-mehmet-karayalman>. (06.07.2011); bu konuda bkz. Fatsa Şer'î Sicil Defteri, Numro 12/A.

⁴¹⁵ Fatsa Şer'î Sicil Defteri, Numro 17/B, 66/B.

⁴¹⁶ Fatsa Şer'î Sicil Defteri, Numro 127/A.

SONUÇ

Yüksek Lisans tez konusu olarak çalıştığımız 72 nolu Fatsa şer'ie sicil defteri, h.1320-1323/m.1902-1905 yılları arasını kapsamakta ve yetmiş varaktan oluşmaktadır. Okuyup transkribe ettiğimiz bu defterde, söz konusu tarihlerde Fatsa kazasının siyasi, idari ekonomik ve sosyo-kültürel durumunu aydınlatacak önemli bilgilere ulaştığımızı söyleyebiliriz. Biz öyle inanıyoruz ki, bu bilgiler hem Fatsa'nın yaklaşık bir asır öncesi tarihine önemli derecede ışık tutacak, hem de günümüzün bazı meselelerinin anlaşılmasına ve çözülmesine de katkı yapacaktır.

Bu bağlamda öncelikle şunu ifade etmeliyiz: Defterde yer alan bazı sicil kayıtlarında açıkça görüldüğü üzere Osmanlı Devleti tarihinde, zamanın ihtiyaçlarına ve ortaya çıkan yeni durumlara göre yapılan çeşitli idari, hukuki, iktisadi ve sosyal ıslahatlar ve düzenlemeler Fatsa'nın siyasi ve idari yapısını etkilemiştir.

Nitekim 1864'te kabul edilen Teşkilât-ı Vilâyet Nizamnâmesi ile tüm eyaletler vilayetlere dönüştürülmüştür. Bu esnada Trabzon vilayeti; Trabzon, Canik, Lazistan ve Gümüşhane Sancakları olmak üzere dört idarî birime ayrılmıştır. Fatsa da Canik (Samsun) sancağına bağlanmıştır. Fakat şer'ie sicillerinden elde ettiğimiz bilgilere göre Fatsa'nın Sancak merkezine uzaklığının kazanın yavaş gelişmesine neden olduğu sonucunu çıkarmak mümkündür.

Bilindiği gibi, Tanzimat dönemine kadar kazalar, kâdı veya nâibler tarafından yönetilmekteydi. Bundan sonra ise, kazaların başına kaymakamlar getirildi. Ayrıca yerel hizmetlerin görülmesi için de belediyeler oluşturuldu. Böylece kâdı ve nâiblerin, idari ve yerel işlerden elleri çektirilerek sadece hukukî durumlarla ilgilenmeye başladılar. İncelediğimiz Fatsa şer'ie sicil defterinde, kadı atamalarına rastlamasak da Anadolu kazaskerleri tarafından Haliç ve Gediz eski nâiblerinin Fatsa'ya görevlendirildiklerine dair iki kayıt yer almaktadır.

İncelediğimiz Fatsa şer'ie sicillerinde, Fatsa'nın dışındaki bazı şehir ve kazalarla ilgili bir kaç kayda rastlanmaktadır. Mesela bu bağlamda kayıtlarda

Trabzon, Ma'mûrati'l-Aziz (Elazığ) ve Erzurum vilayetleri, Canik, Trabzon, Karahisar-i Şarki (Şebinkarahisar) ve Kayseri sancakları, Fatsa, Ordu, Giresun, Tirebolu, Ünye, Çarşamba, Terme, Of, Akçaabat, Rize, Hamidiye (Mesudiye), Niksar, Çemişgezek, Batum ve Nefs-i Kemah kazaları ve bunlara bağlı birçok nahiye ve köy isimleriyle birlikte az da olsa önemli bazı bilgiler yer almaktadır.

Yine aynı çerçevede söz konusu Fatsa şer' iye sicil defterinde, vilayet, sancak, kaza, nahiye ve köy isimlerindeki değişiklikleri takip etmek mümkün değildir. Mesela Ma'mûreti'l-Aziz (Elazığ) vilâyeti, Karahisar-i Şarki (Şebinkarahisar) ve Hamidiye (Mesudiye) kazalarının isimleri ve Fatsa'ya bağlı Fizme-i Ulya (Yukarıdamlalı Beldesi), Fizme-i Süfla (Aşağıdamlalı Beldesi), Tevkür (Çatılı), Tahnal (Sarıalç), Çaltumar-ı Ulya (Yukarıardıç) ve Çaltumar-ı Süfla (Aşağıardıç) sadece bir kaçını zikrettiğimiz isim değişikliği olan köylerdendir. Fatsa bölgesinde isim değişikliğine en çok maruz kalan idari birim köyler olmuştur.

Takdir edileceği üzere, elbetteki, bu bilgiler söz konusu yerlerin tarihinin araştırılmasında önemli katkı sağlayacaktır.

Şer' iye sicil defterinde, bazı köy isimlerinin geçmesine rağmen, günümüzde bu isim altında köylerin olmadığını görüyoruz. Muhtemelen bu durum söz konusu köy sakinlerinin, değişik sebeplerle dışarıya göç etmeleri, ya da daha sonra bu köye yerleşmeler olduğunda köyün ismi zamanla unutulmuş olmalıdır. Mesela bu meyanda Sicil kayıtlarında h.1320-1323/m.1902-1905 yılları arasında Fatsa'ya bağlı olan Rumyani köyünden bahsedilirken, günümüzde bu isimde bir köy bulunmamaktadır. Yine o dönemde Fatsa'da Yalıyeni Ermeni ve Rum mahalle isimleri zamanla değişikliğe uğramıştır.

Kayıtlardan Fatsa'nın 1878 yılında seçilen ilk belediye başkanının Kırkor Ağa adındaki bir Ermeni olduğunu öğreniyoruz. Bu da o dönemde Fatsa merkez nüfusunun önemli bir kısmının Gayr-i Müslimlerden meydana geldiğini gösteriyor. Fakat bu durum, nüfus mübadeleleri, göçler ve yaşanan diğer bazı gelişmeler

sebebiyle değişmiştir ve günümüzde Fatsa'nın nüfusu Müslüman ahaliden oluşmaktadır.

Fatsa şer' iye sicil defteri bize dönemin dil üslubunu anlama bakımından da önemli bazı veriler sunmaktadır. Mesela XVIII. ve XIX. Yüzyıllarına ait kaynak ve belgelerde kullanılan dil ve üsluba göre, incelediğimiz sicil kayıtları daha sade ve anlaşılır durumdadır. Bu da Türkçenin sadeleşme seyrini göstermektedir.

Defterdeki kayıtlarda genellikle şahıslar için; çolak, hayta, kara, çakal, civelek vb. lakaplar ile isimlerin başlarına hacı, hoca, sonlarına ise, ağa, efendi, bey gibi, yine makamca ve toplumun önde gelen kişileri için de iffetlü, faziletli, fekahetli, izzetli, saadetli, rif' etli gibi çeşitli unvan ve lakaplar kullanılmıştır.

Bütün bunlar, soy adının kullanılmadığı bir dönemde Türk toplumunda kişilerin tanınmasını sağlamak için baş vurulan bir çözüm olsa gerektir.

İncelediğimiz Fatsa şer' iye sicilindeki tereke kayıtlarına göre, kişiden geriye kalan mirası çoğunlukla hayvanlar oluşturmaktadır. Bu durum hem bölgede mera ve orman alanlarının çokluğunun ve dolayısıyla tarıma ayrılan alanların azlığının, hem de yörenin geçiminde hayvancığın önemli bir yer tuttuğunun göstergesi kabul edilebilir.

Kayıtlara göre az da olsa Fatsa'da yine tarım yapılmakta ve bölgenin arazi ve iklimi şartlarına göre değişik tarım ürünleri yetiştirilmektedir. Bunlar arasında; buğday, yulaf, arpa, kendir, mısır, fasulye, elma vb. sayılabilir.

Trabzon vilayet salnamesi ve Fatsa şer' iye sicil kayıtlarında Fatsa bölgesinde canlı bir ticari hayatın olduğu dikkati çekiyor. Kayıtlardaki bilgilere göre her yıl Fatsa iskelesine gelen Osmanlı, Fransız, Avusturya, Almanya ve Yunanistan devletlerinin gemi sayısındaki artışın olması, burada ticari hayatın canlılığına bir işaret kabul edilebilir. Nitekim defterdeki bir kayıтта, bir manifaturacının bırakmış olduğu terekeye baktığımızda; dünyanın değişik ülkelerinden ithal edilen mallarının olması, bölgede ticaretin uluslararası bir nitelik taşıdığıının da bir göstergesidir.

Fatsa şer'ıye sicil defterindeki tereke kayıtlarında, miras bırakılan eşyaların hepsinin ayrıntılı olarak yazıya geçirildiği dikkat çekmektedir. Bu da Osmanlı devletinde ciddi bir kayıt sistemi olduğunu göstermektedir. Bu uygulama bir yerleşim biriminin tarihinin araştırılması için son derece önemli bir kaynak teşkil etmektedir.

Yine incelediğimiz şer'ıye sicil defterinde, kadınların miras ve mehir konusunda hassasiyet gösterdiklerini tespit ediyoruz. Nitekim bu meyanda Fatsa'da yaşayan kadınlar hukuki bir hakları olan mehirleri, eşlerinden yıllar geçmesine rağmen talep ettikleri ya da evlenmeden önce mehir karşılığında bir gayr-i menkulün kendi adlarına mahkemede kayıt altına alınmasını sağladıkları dikkati çekmektedir. Bu da genel kanaatin aksine, Osmanlı döneminde kadınların haklarını savunma ve alma konusunda epeyce bilinçli olduklarını göstermektedir.

Örneğin; vefat eden kocanın, hanımlarına ait olan mehri vermemişse, varislere intikal eden mirastan mehir hakları alınarak kadınların mağdur edilmesi engellenmiştir. Ya da kumar alışkanlığını terk edemeyen kocaya karşı nasıl davranılması ve ne yapılması gerektiğinin şuurunda olan kadınlar kayıtlarda yerini almıştır.

Üzerinde çalıştığımız yetmiş varaklık Fatsa şer'ıye sicil defterinin, yaklaşık üçte birini, Gayr-i Müslimler ile ilgili kayıtlar oluşturmaktadır. Bu durum; hem Osmanlı'da Müslümanlar ile Gayr-i Müslimler arasında mahkemede hiçbir ayırım yapılmadığının, hem Gayr-i Müslimlerin Osmanlı mahkemelerine güveninin, hem de Osmanlı'da Müslümanlar ile Gayr-i Müslimlerin bir arada barış ve hoşgörü içinde yaşadıklarının bir örneği sayılabilir. Bu anlamda kayıtlara göre; Müslüman bir kadının, Ermeni Magreviç Efendi'yi ya da Ermeni bir kişinin Müslüman Sa' duddin Efendi'yi mahkemede dava vekili olarak görevlendirmeleri bunun ıspatı olsa gerektir.

İncelediğimiz sicil defterinde, Fatsa'daki vakıflarla alakalı dört kayıta rastladık. Bunlar Sicil defterine işlenmiş olan vakfiye metinleridir. Bu vakfiyeler, genel teamüle uygun olarak, önce ayet ve hadislerle başlamakta, devamında söz

konusu olan vakfın başına kimlerin geçeceği, hangi malların vakfedildiği, yıllık elde edilen net kazancın kime, ne kadar verileceği gibi hususlar teferruatlı bir şekilde kayd edilmiştir. Ayrıca İmam Ebu Hanife, İmam-ı Şafi, İmam-ı Züfer ve İmam-ı Muhammed gibi mezhep imamlarının vakıf kurulmasına ve önemine dair ayet ve hadislerle birlikte verdikleri fetvalar zikredilmektedir.

Yine söz konusu şer' iye sicil defterinde yer alan bu vakfiyelerde; genellikle okulların ve camilerin yapımı ve bunların bazı ihtiyaçlarının karşılanması, müderrislerin, imamlarının, müezzinlerin ve hademelerin maaşlarını ödenmesi için vakıf gelirlerinden hisseler ayrıldığını görüyoruz. Ayrıca bu vakfiyede, Fatsa kazasının bozuk yollarının tamir edilmesi ve eğer Fatsa'ya yeni yol açılacak olursa vakıftan bu yollar için hisse ayrıldığı dikkat çekiyor.

Bu bilgiler Türk İslam medeniyetin ve dolayısıyla Osmanlı'da vakıf müessesesinin ne kadar işlevsel olduğunu göstermektedir.

Söz konusu şer' iye sicil defterindeki kayıtlarda, Fatsa'da en çok işlenen suçun hırsızlık olduğu görüyoruz. Bu hırsızlıkların çoğu da hayvan hırsızlığı olarak karşımıza çıkmaktadır. O dönemde Fatsa'da hırsızlığın yaygın olmasında; muhtemelen gündelik hayatta hayvanlara çok ihtiyaç duyulması, insanların ekonomik sıkıntı içerisinde olmaları ve alım gücünün yetersizliği gibi sebepler etkili olmuş olabilir.

Sicil kayıtlarından anlaşıldığına göre, Fatsa'daki bu hırsızlık vakalarının önüne geçmek için, hem halk hem de devlet tarafından tedbir alınmıştır. Bu meyanda hayvan sahipleri kaybolan veya çalınan hayvanların bulunması ya da tanınması için hayvanlarının üzerine damgalar vurmuş, devlet idarecileri de hayvanlar için tezkire (kimlik belgesi) verme uygulaması başlatmıştır. Bu tedbirler sayesinde Fatsa'daki hayvan hırsızlığının azaldığı anlaşılıyor.

72 nolu Fatsa şer' iye sicil defter kayıtlarından, Fatsa'nın merkezinde; mekteb-i ibtidaiye (İlkokul) ve mekteb-i rüşdiye (ortaokul) gibi eğitim kurumlarının bulunduğunu tespit ediyoruz. Bunların yanı sıra Karahamza, Kumru ve Fizme gibi

köylerde medreselerin bulunduğu kayıtlarda zikredilmektedir. Bu eğitim kurumlarının ihtiyaçlarının, devlet kaynaklarından ziyade vakıflar tarafından karşılandığını görüyoruz.

Şer' iye sicil kayıtlarından, Fatsa'da güvenliğin kazadaki mevcut ve daimi redif birlikleri tarafından sağlandığı, ihtiyaç duyulduğunda yeni askeri birimler kurulduğu anlaşılıyor.

Bu durum bize, Fatsa'da Osmanlı devlet otoritesinin mevcudiyetini göstermektedir. Bu meyanda özellikle Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde devlet kademesinde görevlendirilecek olan kişilerin askerliğini yapmış olmasına ve firari olmamasına dikkat edilmiştir.

İncelediğimiz Fatsa şer' iye sicil kayıtlarından anlaşıldığına göre, davalar öncelikle kaza'daki bidāyet (başlangıç) mahkemesinde görülmektedir. Bu çerçevede cezayı gerektiren suçlarla ilgili davaları bidāyet mahkemesinde karara bağlanırdı. Davaların görülmesi esnasında dava vekilliği (avukatlık) müessesenin çok etkin ve yaygın olduğu dikkati çekiyor. Ayrıca o dönemde mahkemelerin noter vazifesi de yaptığı anlaşılıyor.

Yukarıdaki açıklamalar ve değerlendirmeler ışığında son olarak şunu söyleyebiliriz: Fatsa şer' iye sicilleri, XX. yüzyılın başlarında, Fatsa'nın siyasi, iktisadi, dini, kültürel ve sosyal tarihi yönünden çok önemli bilgiler ihtiva eden bir kaynak niteliğindedir. Bu açıdan diğer şehirlerin şer' iye sicilleri gibi, Fatsa şer' iye sicilleri ve dolayısıyla bizim yaptığımız çalışma özelde Fatsa'nın yerel tarihine genelde Osmanlı tarihine katkı yapacaktır diye düşünüyoruz.

KAYNAKÇA

Acar, H. İbrahim. "İddet", **TDV. İslam Ansiklopedisi**, Cilt: 21, İstanbul, 2001, ss. 466-471.

Akgündüz, Ahmet. "İslam Hukukunun Osmanlı Devletinde Tatbiki: Şer'îye Mahkemeleri ve Şer'îye Sicilleri", **İslam Hukuku Araştırma Dergisi**, Dumat Ofset Matbaacılık, Sayı:14, Ankara, 2009, ss.14-47.

Akgündüz, Ahmet. **Osmanlı Kanunnameleri ve Hukuki Tahliller**, Fey Yayınları, İstanbul, 1990.

Akgündüz, Ahmet. **Şer'îye Sicilleri Mahiyeti Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler**, Cilt: I-II, İstanbul, 1988.

Akgündüz, Ahmet-Halil Cin. **Türk-İslam Hukuk Tarihi**, Timaş Yayınları, Cilt: I-II, İstanbul, 1990.

Alparslan, Mehmet. "Anadolu'da Protestan Ermeni Milleti'nin Oluşumu", **AÜ. İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Sayı: 50/2, Ankara, 2009, ss.153-186.

Alptekin, Çoşkun. "Belediye", **TDV İslam Ansiklopedisi**, Cilt: 5, İstanbul, 1992, ss. 398-402.

Atlı, H. Halil. **Örnek Çözümlerle Osmanlıca Edebi Metinler ve Arşiv Belgeleri**, Hayrat Neşriyat, İstanbul, 2013.

Avcı, Casim ve Mehmet İpşirli. “ Nâib ”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, Cilt: 32, İstanbul, 2006, ss.311-313.

Aydın, Mehmet Akif. “Osmanlı’da Hukukuk” **Osmanlı Devleti ve Medeniyet Tarihi I-II** (Ed. İhsan Ekmeleddinoğlu), İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi (IRCICA) Yayınları, İstanbul, 1998, Cilt I, ss. 375-438.

Bayhan, Mehmet Ali. " Mısır’a Giden Gemiye Radovişte’de Kömür İkmali Yaptırmak ", **Türkiyat Mecmuası**, İstanbul, 2011, Cilt: 21, Sayı: 2, ss.367-427.

Baykara, Tuncer. **Anadolu’nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I**, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1998.

Baykara, Tuncer. “ Kaza ”. **TDV İslam Ansiklopedisi**, Cilt: 25, Ankara, 2002, ss.119-120.

Belgelerle Türk Polis Tarihi. **Emniyet Genel Müdürlüğü Arşiv ve Dokümantasyon Dairesi Başkanlığı**, Başak Matbaacılık, Cilt:I-III, Ankara, 2014.

Bilmen, Ömer Nasuhi. **Büyük İslam İlmihali**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2000.

Devellioğlu, Ferit. **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat**, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997.

Ebuzziya, Mehmed Tefik Bey. **Lügat-i Ebuzziya**, Matbaa-i Ebuzziya, Kostantiniyye, 1306.

Ekinci, Ekrem Buğra. **Tanzimat ve Sonrası Osmanlı Mahkemeleri**, Arı-Sanat Yayınevi, İstanbul, 2003.

Erbil, Cevat. **Fatsa Tarihi**, Güneş Gazatesi yayınları, Fatsa, 2001.

Erdoğan, İbrahim. "**Orta Karadeniz Bölgesinin Tarihi Coğrafyası**", Orta Karadeniz Kültürü, Ankara, 2005, ss. 21–33.

Erçöşkun, Tülay. "Osmanlı Devletinde Muhtarlık Kurumunun İşleyişine İlişkin Düzenlemeler ve Gözlemler", **Bilig Dergisi**, Ahmet Yesevi Üniversitesi, Sayı: 60, Ankara, 2012, ss.131-147.

Erkan, Süleyman. **Kırım Kafkasya ve Doğu Anadolu Göçleri (1878-1908)**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), OMÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun, 1993.

Erol, Erdoğan. "Mevlana Müzesi Bahçesindeki Mezarlar Neden Kaldırılmıştı?", X. **Milli Mevlana Kongresi**, Cilt:I-II Konya, 2002, ss.79-96.

Ersoy, Osman. "Şer'ıye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru", **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi**, Sayı: XXI, Ankara, 1968, ss. 1-20.

Gençoğlu, Mustafa. "1864 ve 1871 Vilayet Nizamnamelerine Göre Osmanlı Taşra Teşkilatında Yeniden Yapılanma", **Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı: 1, Çankırı, 2011, ss. 29-50.

Gemi, Abdullah Fatih. **Katip Çelebi'nin İrşadü'l-Hayara ile Ali Ufki Bey'in Tucarum Liturgia Eserinin Tahlili ve Metni**,(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2013.

Gökbilgin, Tayip. **Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlimi**, Enderun Kitabevi Yayınları, İstanbul, 1979.

Halaçoğlu, Ahmet. **Balkan Harbi Sırasında Rumeli'den Türk Göçleri (1912-1913)**, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2014.

Hinz, Walther. **İslam'da Ölçü Sistemleri**, Çev. Acar Sevim, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul, 1990.

İnalcık, Halil. "Vilayet", **TDV İslam Ansiklopedisi**, Cilt: 11, İstanbul, 1995, ss. 548-550.

İpek, Nedim. **Rumeli'den Anadolu'ya Türk Göçleri**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1994.

Keçiş, Murat. "Trabzon İmparatorluğu Tarihçisi Mikhael Panaretos ve Eseri", **Karadeniz İnceleme Dergisi**, Sayı: 12, Trabzon, 2012, ss. 25-38.

Karacakaya, Kaya ve İsmail Yücedağ. **Osmanlı Arşiv Vesikaları**, İdeal-Kültür Yayıncılık, İstanbul, 2013.

Karaman, Hayrettin. **Mukayeseli İslam Hukuku**, İz Yayıncılık, Cilt: I-III, İstanbul, 2012.

Kenanoğlu, M. Mecit. "Nizamiye Mahkemeleri", **TDV İslam Ansiklopedisi**, Cilt. 33, Ankara, 2010, ss.185-188.

Kılıç, Ünal. "Vali", **TDV İslam Ansiklopedisi**, Cilt: 42, İstanbul, 2012, ss. 492-494.

Kocaoğlu, Bũnyamin. **Milli Mũcadele Yıllarında Samsun (15. Fırkanın Samsun'daki Faaliyetleri 1919–1921)**, Samsun Bũyũkŧehir Belediyesi Kũltũr Yayınları, Samsun, 2008.

Kolay, Ali. "XIX. Yũzyılın Ortalarında Kũtahya'nın Gireği Nahiyesine Bağlı Berzigan Kũyũnũn Sosyo-Ekonomik Yapısı", **Dumlupınar Őniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı: Kasım Özel, Kũtahya, 2014, ss.137-174.

Kũprũlũ, M. Fuat. **İslam ve Tũrk Hukuk Tarihi Araŧtırmaları ve Vakıf Mũessesesi**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2005.

Kurtaran, Uğur. "Osmanlı İmparatorluğu'nda Millet Sistemi", **Kafkas Őniversitesi Sosyal Bilimler Enstitũsũ Dergisi**, Sayı:8, Kars, 2011, ss. 57-71.

Kũse, Murtaza. "İslam Hukukunda Temsil Kavramı ve Vekãlet-Temsil İliŧkisi", **EKEV Akademi Dergisi**, Sayı:34, Erzurum, 2008, ss. 223-248.

Kũtũkođlu, Mũbahat S. **Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)**, Kubbealtı Neŧriyatı, İstanbul, 1994.

Mutaf, Abdũlmecit. **XVII. Yũzyılda Balıkesir'de Kadınlar**, (Yayınlanmamıŧ Doktora Tezi), DEŐ. Sosyal Bilimler Enstitũsũ, İzmir, 2002.

Meydan Larousse, "Kũy", Cilt: 7, İstanbul, 1972, ss. 559-560.

Ortaylı, İlber. **Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahalli İdareleri (1840-1880)**, Tũrk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2000.

Ortaylı, İlber. **Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devletinde Kadı**, Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara, 1994.

Ortaylı, İlber. “Kadı”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, Cilt: 24, Ankara, 2002, ss. 69-73.

Osmanlı Türkçesi Metinleri.**Anadolu Üniversitesi Yayınları**, Ankara, 2013.

Öz, Mehmet. "Tahrir Defterlerine Göre Canik Sancağında Nüfus (1455-1643)", **19 Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt: 6, Samsun, 1991 ss.170-205.

Özcan, Abdulkadir. “Redif”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, Cilt: 34, Ankara, 2007, ss. 524-526.

Özdemir, Mustafa. **Orta Karadeniz Bölgesinin Tarihi Coğrafyasına Başka Bir Bakış**, Orta Karadeniz Kültürü, Ankara, 2005, ss. 33–57.

Özkaya, Yücel. “Kaymakam”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, Cilt: 25, Ankara, 2002, ss. 84-85.

Özkurt, Nevin Ünal. "Savcılık Avukatlık ve Noterlik Kurumlarının Osmanlı Devletine Girişi", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt:52, Sayı: 4, Ankara, 2003, ss. 147-154.

Pakalın, Mehmet Zeki. **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, I-III**, MEB Basımevi Yayınları, İstanbul, 1983.

Saydam, Abdullah. **Kırım ve Kafkasya Göçleri (1856–1876)**, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1997.

Saygın, Ertan. **Zonguldak 1288-1299 Yıllarına Ait Şer'iyeye Sicil Defteri**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) DEÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2002.

Sertoğlu, Mithat. **Osmanlı Tarih Lugatı**, Enderun Yayınları, İstanbul, 1986.

Sümer, Faruk. **Oğuzlar (Türkmenler) Tarihleri-Boy Teşkilatı-Destanları**, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1972.

Şahin, İlhan. "Nahiye", **TDV İslam Ansiklopedisi**, Cilt: 32, İstanbul, 2006, ss.306-308.

Şentop, Mustafa. **Osmanlı Yargı Sistemi ve Kazaskerlik**, Klasik Yayınları, İstanbul, 2005.

TDK Büyük Türkçe Sözlüğü. **TDK Yayınları**, Ankara, 2005.

Tellioglu, İbrahim. "Doğu Karadeniz Bölgesinin Türk Yurdu Haline Gelmesi Hakkında bir Değerlendirme", **Turkish Studies Dergisi**, Sayı: 2, Ankara, 2007, ss. 654-664.

Topaloğlu, Bekir. "Mecidiye", **TDV. İslam Ansiklopedisi**, Cilt, 28, İstanbul 2003, s. 239.

Trabzon Vilâyet Salnamesi. **Trabzon İli ve İlçeleri Eğitim, Kültür ve Sosyal Yardımlaşma Vakfı Yayınları**, Cilt:I-XXI, Ankara, 2008.

Tunalı, Ayten Can. **Tanzimat Döneminde Osmanlı Kara Ordusunda Yapılanma**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), AÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2000.

Uysal, Muammer. **Tire Şer' iye Sicillerinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi**,(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) DEÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2008.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, **Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1988.

Yediyıldız, Bahaddin, **Ordu Kazası Sosyal Tarihi**, Fast Yayıncılık, Ankara, 1985.

Zamir, Meir (1981), Population Statistics of the Ottoman Empire in 1914 and 1919, **Middle Eastern Studies**, Sayı:17/1, ABD, 1981, ss. 85-106.

Web Adresleri:

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Kama> (07.01.2014)

<http://fatsa.meb.gov.tr/www/cografi-yapisi/içerik/4> (23.07.2012)

<http://tr.wikipedia.org/wiki/fatsa>. (19.12.2007)

<http://fatsatso.tobb.org.tr>.(15.02.2014)

<http://www.nedirnedemek.com/ipote%C4%9Fin-fekki-nedir>(15.02.2010)

<http://www.unyekent.com/konu/303/unya-sadullah-bey-medresesi-mehmet-karayalman>. (06.07.2011)

BEŞİNCİ BÖLÜM

72 NOLU FATSA ŞER‘İYE SİCİL DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYONLU METİN

Üzerinde çalışma yaptığımız Fatsa şer‘iye sicillerini okuduktan sonra transkripsiyonlu metnini yazarken aşağıdaki tabloda verdiğimiz transkripsiyon alfesini kullandık.

5.1. TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

Tablo 13: Transkripsiyon Alfabeti

ا	: a,e,i,u,ü	ز	: z Z	ق	: k K
ب	: b B	س	: s S	ك	: k K
ت	: t T	ش	: ş Ş	ل	: l L
ث	: ş Ş	ص	: ş Ş	م	: m M
ج	: c C	ض	: ž Ž đ Đ	ن	: n N
ح	: ħ Ħ	ط	: ṭ Ṭ	و	: v V
خ	: ħ Ħ	ظ	: ẓ Ẓ	ه	: h H
د	: d D	ع	: ‘ a,i,u	ي	: y Y
ذ	: ẓ Ẓ	غ	: ğ, Ğ	أ	: ‘
ر	: r R	ف	: f F	ى	: ñ Ñ

5.2. TRANSKRİPSİYONLU METİN

Efendiden ber-minvāl-i muharrer⁴¹⁷ def'i müdde'āsına muṭabıķ beyyine⁴¹⁸ ṭaleb olunduķda Fātsa kaṣabasının Yenyālī maḥallesinden Biceli Muṣṭafa Ağā⁴¹⁹ ibni Oṣmān ve Hācī Abdizāde Efendi⁴²⁰ bin Ali ve mekteb-i ibtidā-i⁴²¹ muallimi Ali Oṣmān Efendi bin Oṣmān nāmında kimesneler li-ecli'ş-şehāde⁴²² meclis-i şer' a⁴²³ ḥāzırūn olūb istiṣhād olunduķlarında fi'l-ḥaķıķa maḥallemizde vāķi' bir ṭarafdan Ḥaydar ođlı Meḥmed ve Kōr Oṣmān ve bir ṭarafı Hācī İsmāil Ağā ve ṭaraf-ı rābi' i ṭarık-i āmm⁴²⁴ ile maḥdūd olān ma'a arṣa bir bāb ḥāne işbū müdde' iye-i Müzeyyen'in vālidesi mezbūre⁴²⁵ Nebiye Ḥātūn'un⁴²⁶ evvelden eski bināsı olūb muahḥarān bi'z-zāt yedinde bulunān yarlı ve müstedār ḥaliyle binā ve inṣā iderek müstaķillen taṣarrufunda mālī ve mülki idi biz böyle bilir ve şehādet ideriz deyū her birerleri müttefiķu'l-lafız⁴²⁷ ve'l-ma' na edā-yı şehādet-i şer' iye itdiklerinden şahidūn

⁴¹⁷ **Ber- minvāl-i muharrer**, yazıldığı şekilde anlamına gelir. Recep Karacakaya ve İsmail Yücedağ, **Osmanlı Arşiv Vesikaları**, İdeal-Kültür Yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 472.

⁴¹⁸ **Beyyine**, delil, şahit, tanık anlamlarına gelmektedir. Devellioğlu, s. 97.

⁴¹⁹ **Ağa**, ağa tabiri, Osmanlı Devletinde ordu, saray memuru ve mensubları için kullanıldığı gibi, halkın ileri gelenlerine, esnaf kethüda ve yiğit başlarına taṣra a' yān ve eṣrafına da ağa denilmektedir . Tanzimattan evvelki istılahlarda ağalık pek mühimdi. Ağaların şu görev, meslek, unvan ve sıfatları bulunmaktadır; Yeniçeri ağası, beşli ağası, donanma ağası, turnacıbaşı, çavuşbaşı, orta çavuş, çorbacı, sipahi, kapıcubaşı, mehterbaşı, kethüda, mirahur, müteferrika, vekil-i harç, habbazān-ı hassa ustası, zevvāk-ı sultani (çaşnigir) tuli, zirhī, okçu, muhzır, racil, zaim, el-hac, seyyid, beg. Saygın, s. 33.

⁴²⁰ **Efendi**, efendi tabiri ilmiye mensubları için kullanılmaktadır. Ağa, bey gibi anonimdir. Osmanlı idari teşkilatında ilmiye mensubları eğitim, adalet ve din kurumları ile bürokraside istihdam edilen kesimi içine alır. Saygın, s. 33.

⁴²¹ **Mekteb-i İbtida**, ilk mektep, ilkokul anlamlarına gelmektedir. Devellioğlu, s. 606.

⁴²² **Li-ecli'ş-şehāde**, şahitlik etmek için anlamına gelir. H. Halil Atlı, **Örnek Çözümlerle Osmanlıca Edebi Metinler ve Arşiv Belgeleri**, Hayrat Neşriyat, İstanbul, 2013, s. 66.

⁴²³ **Meclis-i Şer'i**, şeyhülislām kapısında veya kadıların yanında kanun hükmü alınmak üzere yapılan toplantı. Devellioğlu, s. 595.

⁴²⁴ **Tarik-i āmm**, geniş yol, cadde anlamlarına gelmektedir. Devellioğlu, s.1034.

⁴²⁵ **Mezbure**, adı geçen, yukarıda söylenmiş olan anlamlarına gelmektedir. Devellioğlu, s. 640.

⁴²⁶ **Hatun**, İslām öncesi Türklerde, yüksek mevkideki kadınlara ve hakan eşlerine verilen unvan bu kelime, Müslüman kadınlar için onurlandırıcı bir sıfat olarak kullanılmıştır. Bu sıfat, mahkemece suçlu bulunan kadınlar içinde, kanun nazarında eşitliğin bir göstergesi kullanılmaktaydı. Abdülmecit Mutaf, **XVII. Yüzyılda Balıkesir'de Kadınlar**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), DEÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2002, s. 2.

⁴²⁷ **Müttefikü'l-lafız**, söz birliği anlamına gelmektedir. Devellioğlu, s. 789.

mümā ileyhimün evvelen bā-varaqa-i mestūre mensūb oldukları mahalleleri muhtārı Nizāmi Efendi ibni ve hey'eti ihtiyāriye⁴²⁸ a' zāsından⁴²⁹ Abdullah Fehmi Efendi ibni Hācı Ömer Efendi ve Hüseyin Fehmi bin Hācı Osman Efendilerden bā-varaqa-i mestūre sırran ve muaḥḥaran қаşabadan Zileli Muştafa Ağā ile Ḥaṭıbzāde Mollā Ömer bin Mehmed Efendi'den daḥi alenen bi'l-muvācehe⁴³⁰ lede't-tezkiye adil ve maḳbūlü'ş-şehāde⁴³¹ idükleri iḥbār ve iş'ār⁴³² olunmağın mücebince müdde' i ve müdde' a da' vāyı mezkūresiyle böylece şer' -i muārazadan men' i olunduğı tescil⁴³³ ve Fātsa mahkeme-i şer' iyesinden i' lām olundu. Fi'l-yevmi'ş-şāni ve'l-işrin min şehri zi'l-ka' de sene işrin ve şelāse mie ve elf.

NUMRO: 122/A

Cānik sancāğına⁴³⁴ muzāf Fātsa қаzāsının Geçdin қaryesi sākinlerinden ve beşinci ordu hümāyūnun altmış altıncı alāyının üçüncü ṭābūrının üçüncü bölüğü müşirlerinden⁴³⁵ iken bundan aḳdem vefāt iden Saraclı oğlu Hasan bin Feyzullah'ın zıkr-i cā-i ḥişşe-i verāseti olān li-ebeveyn er qarındāşı Feyzi nām kimesne қаzā-i

⁴²⁸ **Hey'et-i ihtiyariyye**, mahalle ihtiyar hey'eti anlamını ihtiva etmektedir. Devellioğlu, s. 1034.

⁴²⁹ **A' za**, Organlar ve üyeler anlamlarına gelmektedir. Devellioğlu, s. 56.

⁴³⁰ **Bi'l-muvācehe**, yüz yüze, yüzleşerek anlamlarına gelmektedir. Devellioğlu, s. 106.

⁴³¹ **Makbūlü'ş-şehade**, şahādeti kabul edilmiş, edilen anlamına gelmektedir. Devellioğlu, s. 574.

⁴³² **İş'ār**, Yazı ile bildirme, haber verme anlamlarına gelmektedir.

⁴³³ Tescil, deftere geçirme, kaydetmek demektir. Atlı, s. 175.

⁴³⁴ **Canik**, Trabzon vilayetine bağlı dört sancaktan birinin adı idi. Merkezi Samsun'du. Sancak Bafra, Çarşamba, Terme, Ünye ve Fatsa isimleriyle altı kazaya taksim edilmişti. Kavak, Alaçam ve Karakuş adlarıyla üç nahiyesi ve 965 köyü vardı. 1908 temmuz inkılābından sonra müstakil sancak haline getirilmiştir. 1328 (1912) tarihli salnameye göre o tarihte köylerin sayısı 215'i Samsun merkez, 219 Bafra, 361'i Çarşamba, 148'i Ünye, 115'i Fatsa, 136'sı da Terme kazasına bağlı olmak üzere 1194'tü. Pakalın, Cilt: I, s. 258.

⁴³⁵ **Müşir**, askerlik rütbelerinin en yükseğine verilen addır. Mülkiyeden vezirlik rutbesine muadildi. Müşirlik tanzimattan sonra ortaya çıkan rütbelere aittir. 26 muharrem 1248 de ihdas olunan müşirlik ilk zamanlarda askerlerle birlikte mülkiyeden olan devlet reisline vezirlikle birlikte "rütbe-i vezaret ve müşiri" suretinde tevcih olunmakta iken sonradan yalnız askerlere hasredilmiştir. Asıl vazifesi ordu kumandanlığı olan müşirlerden valiliklerde, nazırlıklarda bulunan olduğu gibi Sadrazam olanlar da vardır. Arapça işaret edici demek olan müşir ıstılah olarak devlet işlerinde emir ve işaret eden demektir. Pakalın, Cilt: II, s. 636.

mezbūr maḥkemesinde maḥkūd-ı meclis-i şerʿimizde müteveffā-yı mezbūruñ medyūnlerinden Mağrir oğlu Aḥmed Ağā maḥzarında⁴³⁶ üzerine daʿvā ve taḳriri kelām taʿbiri aniʿl-müddeʿa idūb bundan aḳdem vefāt iden biraderim ve mūrīşim müteveffā-yı mezbur Ḥasanʿiñ Ḥaşim müteveffā-yı mezbur Ḥasanʿiñ ḥayātında cihet-i ḳarż-ı şerʿiyeden olarak mezbūr Aḥmed Ağā zimmetinde alacağı emlak yirmi beş ğurūşı ḳableʿl-āḥiz veʿl-istifa vefāt itmekle meblağ-ı mezbūruñ biʿl-verāse aliverilmesi murādıdır deyū baʿdeʿd-daʿvā ve ğıbbeʿs-suāl⁴³⁷ mezbūr Aḥmed Ağā daḥi cevābında ber-vech-i muḥarrer⁴³⁸ müteveffā-yı merḳūm zimmetinde ol miḳdār ğurūş deyni taşdik-i iḳrār ve iʿtirāf lakin müddeʿini māʿada verāşet müddeʿasını külliye inkārınā müfāriḳ müddeʿiden ber-minvāl-i muḥarrer müddeʿasına mütabıḳ beyyine taleb olunduḳda zikir olunān ḳarye-i mezbūriyelerinden Göcekli oğlu Feyzullah bin Ḥüseyin ve Muḥsin Reis oğlu Ali bin Ḥasan li-ecliʿş-şehāde meclis-i şerʿiye ḥāzirān olub istişhād olduklarında fiʿl-ḥaḳiḳa asākir-i şāhāne⁴³⁹ ibtidāilerinden iken bu kere ḳaryemizde vefāt iden Sarāclı oğlu Ḥasan ile işbū müddeʿi Feyzi benān Feyzullah li-ebeveyn er ḳarındāşlar olub mesḳaḫı reʿiyeleriyle zikir olunān Geçdin ḳaryesinden müteveffā-yı merḳūmun verāşeti ḥişşe-i müddeʿi Feyzullahʼa münḥaşıra olub bundan başḳa vārişi ve müsteḫaḳ aḫarı olduğı maʿlūmumuz değıldir bizler bu ḥuşūşa bu vech üzere şāhidiz ve şehādet daḥi ideriz deyū her biri müttefiḳuʿl-lafız veʿl-maʿna edā-yı şehādet-i şerʿiye itdiklerinde şāhidān-ı mezbūrān evvelen mensūb oldukları ḳaryeliler muḫtārı Meḫmed Çavuş bin

⁴³⁶ **Mahzar**, sözlükte huzur ve hazır olmak manasına gelmektedir. Terim olarak iki manası vardır. Birincisi; hukuki davalar ile ilgili kayıtlardır. Bunlar tarafların iddialarını ve delillerini ihtiva etmekle birlikte hakimin kararına esas teşkil etmeyen yazılı beyanlardır. İkincisi ise, herhangi bir mesele hakkında düzenlenen yazılı belgenin muhtevasının doğruluğunu iʿlām için, mahkemede hazır bulunan ve meseleye vākıf olan başta Şūbaşı, Çavuş ve Muhzır gibi şahısların yazılı olarak takrir ettikleri şāhādet beyanlarını ve imzalarını belgesi altına koymaları da “mahzar” ifade etmektedir. Muammer UYSAL, **Tire Şerʿiye Sicillerinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi**,(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) DEÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2008, s. 8.

⁴³⁷ **Ğıbbeʿs-suāl**, soru sorulduktan sonra manasına gelir. Atlı, s. 66.

⁴³⁸ **Ber-Vech-i Muḥarrer**, Yazıldığı gibi, yazıldığı üzere manalarına gelmektedir. **Osmanlı Türkçesi Metinleri**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Ankara, 2013, s. 48.

⁴³⁹ **Asākir-i şāhāne**, Umumi olarak askerler demektir. Devellioğlu, s. 41.

Hüseyin ve imâmı Göller oğlu Feyzullah bin Hüseyin'den sırrân ve alenen ba' de't-taşdik ve't-tezkiye adl ve maqbulü's-şehâde idükleri ihbâr ve iş'âr olmağın mücebince müdde'a mezbûruñ verâşetine hükmü şer'î ve haq olduğu tescil ve Fâtsa maḥkeme-i şer'îyesinden i'âm olundu. Fi'l-yevmi's-sâliş ve'l-aşar min şehri zî'l-ka' de sene ve işrin ve şelâse mie ve elf.

NUMRO:123/A

Asâkir-i bahriye-i şehâne⁴⁴⁰ tersâne merkez ḥastaḥânesi efrâd-ı mübtedilerinden ve Cânik sancâğına muzâf Fâtsa kazâsınıñ Kösebücâğı kıyyesi sâkinlerinden iken bundan aqdem vefât iden Ḥâcî oğlu Muştafa bin Ḥâcî Aḥmed'in zıkr-i câ-i ḥaşran vârişi olduğını iddi'â iden mezbûr Ḥâcî Aḥmed kazâ-i mezbûr maḥkemesinde ma'küd-ı meclis-i şer'îimizde müteveffâ-yı mezbûruñ medyûnlarından Miri kırye Ali Efendi oğlu Abdulmennan'nın maḥzarında üzerine da'vâ ve taqrir-i kelâm ve ta'biri ani'l-müdde'a idûb bundan aqdem vefât iden oğlum ve mûrişim müteveffâ-yı mezbûr Muştafa'nın cihet-i karz-ı şer'îyeden olarak mezbûr Abdulmennân'ın zimmetinde alacağı olân yirmi beş ğurüş kıable'l-aḥiz ve'l-istifâ vefât iden müteveffâ-yı mezbûruñ verâşeti benimle vâlidesi Alime'ye mevrûş ve maḥzara olduğundan bi'l-verâşe meblağ-ı mezbûruñ aliverilmesi murâdıdır deyû ba' de'd-da'vâ ve ğıbbe's-suâl müdde'a-aleyh mezbûr daḥi fi'l-ḥaқиka müteveffâ-yı merķûm cihet-i mezkûreden tolâyı zimmetinde ol miqdâr ğurüş deyni olduğını ta'bân ve ka'tân ikrâr ve i'tirâf idûb lakin müdde'inin mâ'ada verâşet müdde'âsını külliyeñ inkâr idecek müdde'idin ber-minvâl-i muḥarrer müdde'âsına mu'tâbıķ beyyine taleb olunduķda zıkr olunân kırye-i mezbûr sekenesinden İmâm Meḥmed Efendi bin Muştafa ve Yusuf oğlu Ârif bin Meḥmed nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'a ḥâzırân olub istişhâd olunduķlarında fi'l-ḥaқиka bundan aqdem vefât iden

⁴⁴⁰ **Asâkir-i Bayriye-i Şâhâne**, deniz askerleri, bahriyeliler demektir. Devellioğlu, s. 41.

Muṣṭafa bin Hācī Aḥmed işbū müdde' iniñ ođlı olüb meskaṭ reisleride ḳaryemiz olān Kōsebūcāđı ḳaryesidir müteveffāñ bununla vālidesi mezbūre Āliye'den bařka vāriři ve müsteḥaḳ āđarı oldıđı ma' lumumuz deđildir biz bu ḥuřuřa bu vech üzere řāhiz ve řehādet dađı ideriz deyū her biri müttefiḳu'l-lafız ve'l-ma' na edā-yı řehādet-i řer' iye itmeleriyle řāhidunu mezbūrun Sa' di ođlı Yusuf Keřderesinden Abaze ođlı Mollā řāliḥ bin Muřafa'dan sırrān ve alenen ba' de't-ta' dil ve't-tezkiye adl ve maḳbulü'ř-řehāde idūkleri iḥbār ve iş'ār olmađın mücebince ba' de't-teberrüt verāřetlerine ḥükmü řer' i lāḥiḳ olundıđını tescil ve Fātsa ḳazāsı maḥkeme-i řer' iyesinden i' lām olundı. Fi'l-yevmi'l-iřrin min řehri zi'l-ḳa' de sene ve işrin ve řelaře mie ve elf.

NUMRO: 124/A

Fātsa ḳazāsına tābi' Tepeköy ḳaryesi sākinlerinden Dermān ođlı Nemil bin Ḥasan ḳazā-i mezkūre maḥkemesinde ma' ḳūd-ı meclis-i řer' imizde yine ḳazā-i mezbūr rasūmāt me'mūrı Ali Kemāl Efendi muvācehesinde iḳrār-ı tām ve taḳrir-i kelām idüb henüz on bir yāřlarında olüb ḥālen benim ḥücre terbiyemde bulunān işbū ḥāzır bi'l-meclis Emin ibni Aḥmed nām řāđiruñ bābāsı müteveffā-yı merḳūmeden mālī iṭlāḳ olur nesnesi olmayüb ben dađı faḳir muřtaribu'l-aḥvāl olmamla řāđir mezbūri infāḳ ve iksāya iḳtidārim olmamađla işbū tāriḥ-i mecidden i' tibāren infāḳ ve iksāsı mūmā ileyh Ali Kemal Efendi'ye ā' id olmaḳ ve menziline ḥidmet itmek üzere řāđir-i mezbūri senevi elli ğurūř ücreti müsem mā ile mūmā ileyhe bi'l-velāye icār eylediđini ol dađı isticār ve teslim ve ḳabül itmek mücebince mā-hüve'l-vāḳi' bi't-ṭaleb ketb ve imlā olundı. Fi'l-yevmi' ř-řāmin ve'l-iřrin min zi'l-ḳa' de sene işrin ve řelaře mie ve elf.

NUMRO: 125/A

Fātsa kaçabasının Yeniyālı maħallesi sākinlerinden řāhib-i arzuħāl⁴⁴¹ Ali Ferāř ođlı bin Ali nām kimesne kaçā-i mezbūr maħkemesinde ma'ķūd-ı meclis-i řer'imizde Evķāf kaçaryesi sākinlerinden Bāl ođlı Ali Ořmān ve Kāvsi řükri bin Ğasan ta'rifleriyle muarrefe olān Kōse ođlı kerimesi Zūķar binti Ğuseyin muvācehesinde da'vā ve ta'biri ani'l-mūdde' a idūb iřbū tāriħ-i i' lāmdan iki sene muķaddem temmūz ayında Ğazıra mezbūre bi'r-rızā nefsinı bana aķd ve tezvice tarafından vekili olān pederim sākin olduđımız menzilimize meclis-i aķidde mezbūre dađi Ğazıra olduđı Ğālde benim Ğıyābımda olarak maĞzarı řuhūdda üç yüz bir Ğurūř mihr-i müsem mā⁴⁴² ile pederim mezbūreyi bi'l-vekāle bana aķid ve tezviç eylediđinde ben dađi iki Ğün soñra zıkr olunān Evķāf kaçaryesinde pederimin aķdini istiħbār itdikden soñra vuķū' nikāħ-ı řāhidin maĞzarında kaçbūl iderek bu řüretle mezbūre benim nikāħımda zevce-i menkūħa-i Ğayri medĞūlü behām iken Ğālen Ğuķūķu zevciyete iħāāt ve inķiyād itmemekle řu-i Ğāl olunūb nefsinı bana teslime kıbel-i řer'iden⁴⁴³ tenbih olunmaķ murādımdır deyū ba'de'd-da'vā ve Ğıbbe's-suāl mezbūre dađi ber-vech-i muĞarrer aķd-i vuķū'atı tāb'ān muķırıra ve mu'terife olmađın alā mücebi iķrāra zevc Ali'ye iħāāt ve inķiyāda mezbūreye ba'de't-tenbih Fātsa maħkeme-i řer'iyesinden i' lām olundu. Fi'l-yevmi'ş-řāni min řehri zi'l-hicce sene iřrin ve řelāşe mie ve elf. .

NUMRO:126/A

Cānik sancāđı dāđilinde Fātsa kaçāsına tābi' Findekse kaçaryesinden Ğāci Fettāħođulları Ārif ve Süleymān Ađā bin Fettāħ kaçā-i mezbūr maħkemesinde

⁴⁴¹ **Arzuħāl**, resmi Ğörevlilerin veya reayanın özel dilek ve şikayetlerini dile getirdikleri ve üst makama sundukları belgelere denilmektedir. Osmanlı Türkçesi Metinleri, s. 170.

⁴⁴² **Mihr-i Müsem mā**, eskiden kadın için, iki tarafın rızasıyla ve nikah akdi sırasında tayin olunan mehir demektir. Devellioğlu, s. 603.

⁴⁴³ **Kıbel-i şer'i**, şeriat tarafından anlamına Ğelmektedir. Devellioğlu, s. 514.

ma' kûd-ı meclis-i şer' imizde karye-i mezbûre sâkinlerinden Müftizâde Şevki Efendi mahzarında üzerine da' vâ ve takrir-i kelâm ve ta' biri ani'l müdde' a idûb mezkûr Findekse karyesinde vâ' ki bir taraftan taşhişâr ve bir tarafı ırmağ ve tarafeyn-i tarik-i amm ile mahdûd değirmen bir senelik i' tibâriyle iki aylığı irşen ve sekiz aylığı şirâen bizler mâlik ve mutaşarrıf ve bir buçuk aylığına İshâk oğlu Ali baqiye on beş günlüğüne dahi mûmâ ileyh Şevki Efendi'nin pederi müteveffa Hâcı Muştafa Efendi'nin mâlı iken değirmen mahdûdu mezkûr muqaddemâ hârâb olub eşeri binâ kalmamışdı işbû değirmen ocâğının on beş günlüğüne mâlik olân Hâcı Muştafa Efendi'nin irtihâli hasebiyle Meħmed Fehmi mûmâ ileyh Şevki Efendi re'yi ve rızası olmaksızın zemin-i mezkûr üzerine müceddeden binâ inşâ iderek bizi intifândan men' i itdiğinden hazırâ ikâme itdiğimiz da' vâ ve cânib-i şeriat-ı garrâdan icrâ-i i' lanâtı tebliğât ve da' vete icâbet itmediği taħaqqûkundan soñra mûmâ ileyh Şevki Efendi'nin nümâyanında uşûl-ü meşrû-a dâiresinde da' vâmız re'sen ve beyyinemiz istimâ' ile mezkûr on aylık hişsemiziñ şubûtunu ve mûmâ ileyh in fuzûl-i tecävüzi şâbit olmağla men' i müdâhalesini mübeyyen şâdır olmağla tarafeyne tebliğ idilüb işbû meclis-i şer' -i şerife ibrâz eylediğimiz 19 Ramazân 320 târihi yüz beş numrolı i' lâm-ı şer' -i mübelleğâ üzere mûmâ ileyh Şevki Efendi i' tirâzân icâbet eylemiş olduğundan hişse-i mezkûremizden men' i müdâhalesini tekrâr taleb ideriz deyû da' vâ ve ğıbbe's-suâl mûmâ ileyh Şevki Efendi dahi müdde' iyânın pederlerinden mevrûş olân değirmen yerinde benim dahi bir senelik i' tibâriyle on beş günlük hişsem vâdır onlar ile müşârik olduğumuz değirmen yirmi beş seneden beri hârâb ve zemini mevcûd olub benim inşâ eylediğim değirmen yerini Kâyıkçı oğlu Şâlih'den müstakillen iştirâ iderek üzerine müceddeden değirmen inşâ eyledim müstakillen mutaşarrıfım inşâ eylediğim değirmen müdde' ilerin iddi' â itdikleri ħudûd dâhilinde olmayüb hâricinde vâki' olmağla bi-ħaqqın taşarruf ider idüğünü dermeyânla müdde' ilerin dâhil ħudûdlarında bulunduğı külliye inkâr itmeğın müdde' ilerden ber-minvâl-i muħarrer müdde' âlarına muṭâbık beyyine taleb olunduğda kazâ-i mezbûre tâbi' Kemtası karyesinden Taħsin oğlu Emin bin Muştafa ve Kâra Hüseyn oğlu Ali

bin İbrāhim nām kimesneler li-ecli's-şehāde meclis-i şer' a hazırān olūb istişhād olunduğlarında fi'l-ḥaḳıka Findekse ḳaryesinde vāḳi' bir ḫarafı t̄aḫḫiṣār ve bir ḫarafı ırmaḳ ḫarafeyni ḫariḳ ile maḫdūd olān deęirmen yerinde on beş sene evvel deęirmen olūb işbū deęirmen yerinde müteveffā müfti merḫūmun maḫdūmı Şevḳi Efendi'nin senede on beş günlük ḫiṣsesi olduęı gibi müdde'ilerin daḫi altı aylık ḫiṣseleri olūb iki aylıęı bābālarından ve dört aylıęını ammilerinden satın aldıkların ve dört aylıęını Tātār Safedin Çālīk oęlunun zabtından aldıkların ve bu şūretle on aylık ḫiṣseleri olduęını ve on beş seneden mütecāviz zamāndan beri mutaṣarrıf olduęlarını bilir ve şehādet ideriz deyū her birerleri müttefiḳu'l-lafız ve'l-ma' nā edā-yı şehādet-i şer' iye itmeleriyle şāhidān-ı mezbūrān evvelen bā-varaḳa-i mestūre mezkur Kemtası ḳaryesi imāmı Abdullah Efendi bin Meḫmed ve muḫtārı Mezil oęlı Aḫmed Ağā bin Meḫmed ve hey' eti iḫtiyāriye a' zāsından Necmeddin nām kimesnelerden sırran ve muahḫaran Ḳoręan ḳaryesinden Şükri Efendi ibni Bekir Efendi Ḳaraḳoyunlu'dan Feyzullah oęlı Mollā Aḫmed bin Aḫmed ve Findekse'den Rātıl oęlı Ḥāfiız Bekir Efendilerden daḫi alenen bi'l-muvācehe ba' de't-ta' dil ve't-tezkiye adil ve maḫbūlü's-şehāde idūkları iḫbār ve iş'ār olunmaęla ve berenbaḫi şer'-i şerif taḫaḳḳuḳ itdikden soñra mūmā ileyh Şevḳi Efendi vekil-i meclis-i şer' isi Muştafa Efendi ile şaff-ı hazır olarak müdde'ilerin mālīk olduęları on aylık ḫiṣsenin cihet-i temellūḳünde⁴⁴⁴ istimā' ḫaḳḳında şāhidler iḫtilāf iduklerinden şāyān-ı ḳabūle has müdde'ālarını ve işbū müşterek olān deęirmen yirmi beş sene evvel ḫarāb olunūb enḳāzı müdde'ilerin pederleri olarak başḳaca deęirmen inşā eylediklerinden müşterek deęirmen yeri araziyi emiriyeden olūb yirmi beş seneden beri bedeli öşri cānib-i beytū'l-māle⁴⁴⁵

⁴⁴⁴ **Temellūḳ**, mülk edinme, kendine mal etme, sahip olma demektir. Osmanlı Türkçesi Metinleri, s. 289.

⁴⁴⁵ **Beytū'l-māl**, lugat manası " mal evi" manasına gelen bu ıstılah İslam devletlerinde devlet hazinesi demektir. Bu anlamda hazine-i hassa, devlet hazinesi ve maliye dairesi makamında kullanılan bir istilahlır. İkinci halife Hazreti Ömer zamanında varidat membaları artarak Medine'ye çok paralar gelmeye başladığından emvalin vaz ve hıfzına mahsus bir hazine tesis edilerek buna "Beytūlmal" adı verildi. Beytūlmal'in irat kısmı üç nam altında toplanırdı: sadaka, ganaim ve fey hisseeri. Beytūlmal'in masraf kısmı da asker aylıklarıyla hayvan ve silah esmanından ve menafi-i umumiye için sarf olunan mabaliğden ibarettir." Pakalın, Cilt: I, s. 222, 223.

verilmemesi cihetiyle müdde'ilerle müdde'aların hakları kalmadığını ve müvekkilinin Qāyıkçı Sālih'den bi'l-iştirā şarf-ı taqdiriyle inşā eylediği değirmen müstakillen mālī olub istiqlālī beyyinesiniñ rüçhānını müşārik oldukları değirmen enqāzını müdde'ilerin pederleri müvekkilinin rızāsı olmayarak olub başkaca değirmen inşāsına i' tirāzān dermeyān idilmesiyle ref' i da' vā idilmiş idüğünü ve işbū değirmen yerine taqdir-i kıymet idilmiş mufaşşalan tezkār ile inde's-suāl müdde'iyān-ı merķūmān müşārik oldukları değirmen yerinde eşeri binā qalmayüb şū harkıyla değirmen bendi mevcūd ulüb hatta değirmeni mezkūriden kendileri müstakillan mālīk ve mutaşarrıf olduklarındanel-yevm mevcūd olān şū harkı fi'l-vāki' müdde'ilerin kadimen mutaşarrıf oldukları değirmendemükellefin muħaddeş olarak inşā eylediği değirmene daħi kifāyet idecek derecede şū mevcūd olduğundan müvekki anbārı değirmeni ħin-i inşāda müdde'iler hark-ı mezkūrden cāri şūdan müvekkilininħak ve arzūm eylediğini ve müdde'ilerin ifādatında tenāķuzı daħi bulunduğundan bahisle başt-ı maķāl⁴⁴⁶ ilemüdde'ilerin işbū değirmen yerinde bir senelik i'tibāriyle on aylık hisseye mālīk oldukları müdde'a-aleyh ve vekiliñ iķrārı ile ve ħuşūş-ı muayyenle mutaşarrıf oldukları değirmen olduğına müdde'a-aleyh cānibinden şeriklerinin re'yi ve rızāları olmadığı ħāldde müstakillen ve müceddeden değirmen inşā eylediği şehādet-i şer' iye ile berenbaħi şer' i müşbet olān mevcūd olān değirmen harkına müdde'iyān-ı merķūmānın mālīk ve mutaşarrıf oldukları vekil mūmā ileyhın iķrārı şariħiyle beyyin olub müdde'iler maħdesi değirmen olmağla şarf-ı intifā'a izin ve icāzet vermeleriyle ħak rucū'ları şer'-i şerif-i iķtizā-yı munifinden olmağla müdde'iyān-ı merķūmānın harkdan ħak ma'anileri olduğına ve değirmen zeminden olān ħuşūş-ı muniyyelerinden müdde'a-aleyhin men'i müdāħalesiyle müdde'iyana teslimine ba'de't-tenbih Fātsa maħkeme-i şer'isinden i'lām olundu. Fi'l-yevmi's-şālīş min şehri zi'l-hicce-i şerife sene işrin ve şelāse mie ve elf.

⁴⁴⁶ **Bast-ı makāl**, söz açma manasındadır. Devellioğlu, s. 72.

NUMRO: 127/A

Medine kıaryesi ĥaĥibi Meĥmed Efendi ba' de't-taĥiyye inhā⁴⁴⁷ olunur ki,

Kıaryenizde vāĥi' Derbend nāmiyla ma'rūf olān cāmi'-i ŧerifin ĥiĥābet vazıfesini ĥaĥib-i sābıķıñ vuķū' vefātıyla münĥal ve vazıfesi mu'tal kalmıŧ idūĝı meclis-i idāre-i⁴⁴⁸ kızıaca icrā olunān taĥķikıatla ŧābit olmuŧ ve ĥaĥib müteveffāya min ciheti'n-neseb enbā bulunmanıza ve kıaryeden vārid olān inhā ve ber-mūceb-i fatıķla münif imtiĥānınız bi'l-icrā ĥiĥābet-i mezkūreyi ifāya liyākatınız taĥaķķuķ itmediĝinden nāŧ-ı berāt-ı āliŧān iĥŧān buyrulmak bābında meclisi idāreden uŧūlen mülāķatla vazıfe merci' i ā'idine irsāli ve berāyi arz ve inhā cihetiyle merāya taķdim kılınmıŧ olmaĝla vazıfe-i ĥiĥābetin cāmi'-i ŧerif-i mezkūre ki Balıķ Ĥasan ifā idilmek üzere iŧbū mūrāsla yedinize verildi. Fi 9 zi'l-ĥicce 320

NUMRO:128/A

Fātsa kızıasının Serkesĝüveksi kıaryesinden iken bundan aķdem vefāt iden Arıķ oĝlıvāriŧini ŧulbiye-i ŧaĝire kıızları Āiŧe ve ŧıdıķa ve ŧerife ile er kıarındaŧları Abdullah ve Emir'e maĥs olduĝı lede'ŧ-ŧer' i'l-enver⁴⁴⁹ zāhir ve nümāyān

⁴⁴⁷ **Inhā**; bu kelime Arapça olup sözlükte bildirmek, birine tebliĝ etmek, sözü veyahut haberi yetiŧtirmek manasına da gelir. İstılahta ve Osmanlı bürokrasisinde ise; bir memurun fevkindeki memura yani āmirine bir maddeyi havi yazdıĝı kaĝıt hakkında kullanılan bir tabirdir. Bu tabir son zamanlarda bir memurun tayin veya terfi hakkında yazılan kaĝıt hakkında kullanılmaktadır. Pakalın, Cilt: II, s. 67.

⁴⁴⁸ **Meclis-i idāre**, Osmanlı idari teŧkilatında vilayet yönetimi için kurulan organlardır. Vilayet merkezinde valinin başkanlığında sürekli olarak toplanan bir Vilayet İdare Meclisi, livalarda aynı ŧekilde bir Liva İdare Meclisi, kazalarda da Kaza İdare Meclisleri vardı. Vilayet İdare Meclisinde; hakim, mektubçu, defterdar, hariciye memuru ve bunlardan başka ahali tarafından seĝilen ikisi Müslüman ikisi gayri müslim olmak üzere dört tabii üye bulunurdu. Seĝimle gelecek üyelerin seĝilme iŧlemi karıŧık ve uzun bir usule dayalıydı. Ancak kontrollü bir yapı da taŧıymaktaydı. Bu Meclisler, mülki, mali, ticarive zirai konuları görüŧür, hukuki sorunlara karıŧıamazdı." Mustafa Gençoĝlu, "1864 ve 1871 Vilayet Nizamnamelerine Göre Osmanlı Taŧra Teŧkilatında Yeniden Yapılanma", **Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Çankırı, 2011, Sayı: 1, s. 38.

⁴⁴⁹ **Lede'ŧ-ŧer' i'l-enver**, daha çok ŧeriatın (ŧer' i mahkemenin) gereĝince. Mahkeme edildiĝinde anlamlarına gelmektedir. Osmanlı Türkçesi Metinleri, s. 287.

olduğdan sonra sağırūnu mezbūrūnun bābāları müteveffā-yı merķūmdan mevrūsen mällarının hıfzu hırāşetine ve tesviye-i umūrlarına ķibel-i şer‘iden mensüb vāşileri ammileri Abdullah ve vereş-e-i kibārīñ taleb ve iltimaslariyle resm-i kısmet-i şer‘ ile taħrir ve taķrir-i kıymetle beyne’l-vereş-e terķim ve tevzi‘ olunān müteveffā-yı mezbūrūñ terekesi defteridir ki bir ķıta‘āt-ı zikir ve beyān olunūr. Fi’l-yevmi’l-ħāmise’l-aşar min zi’l-ħicce sene işrin ve şelāşe mie ve elf.

Ĥāne	Mışır kile ⁴⁵⁰ 20	Eğ-e ģayvānı	Başak Kantarı	Sāç ve sāç ayāk
500	500	400	30	10
Ĥürdavān menzea		Nühās		
30		30		
Yekūn				
1500		menzil ģaliyesi		
500				
1000		rūsūmātı ve teçhiz ve tekfin		
255				
745				

⁴⁵⁰ **Kile**, Floransalı Pegolotti, XIV. yüzyılda Güney Anadolu’da 1 kilenin=1/20 *moggio* olduğunu belirtiyordu. Osmanlılar devrinde resmen, yani İstanbul’da buğdayda *kile*, 20 *okka* yani, 25,656 kg olarak hesaplanırdı. *Kile* arpa ticaretinde de muhtemelen yaklaşık 22,25 kg üzerinden işlem görürdü. Un ticaretinde de İstanbul kilesi 20 *okka*= 25,656 kg olarak geçerliydi. Buna karşı pirinçte 1 *kile* sadece 10 *okka*=12,828 kg idi. 1841’den beri Türkiye’de *kile* her yerde =35,27 litredir, yani 20 *okka* 1ık eski buğday ağırlığına eşittir. Walther HINZ, **İslam’da Ölçü Sistemleri**, Çev. Acar Sevim, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul, 1990, s. 51.

23 Resm-i kalem ve kaydiye ve pül bahā

732

El-İhrācāt

Şahhu'l-Bākī⁴⁵¹

732

Hişşe-i binti şağire Āişe

Hişşe-i şağire binti Şıdıka

Hişşe-i binti Zeliha

126

126

122

Hişşe-i ahi seħmi Abdullah

Hişşe-i ahi mezbūr Emir

122

122

Derūnu defteri kassāmda muħarrerü'l-esāmi⁴⁵² vereşe-i kibār hişşe-i irşiyelerini şahşen ahzu ve kabz itdikden soñra şağirān-ı mezbūrānın hişşe-i irşiyeye-i şer'iyeleri olān yüz yirmi altışar ğurūşdan mezbūre Āişe ve Şıdıka'nın cem'an hişşeleri iki yüz elli iki ğurūşdan vaşi-yı mensūbları ammileri Abdullah nām kimesneye devir ve teslim kılındığı işbū maħalle şerħ ve temhir kılındı.

⁴⁵¹ **Sahhü'l-Bākī**, tereke kassām defterinde mirasın mahkeme tarafından paylaşımı yapılırken; borçları, vasiyeti, teħiz-tekfin işleri, mahkeme harçları vb. tüm masraflar çıktıktan sonra mirasçılara kalan net tereke miktarına denir. Uysal, s. 56.

⁴⁵² **Muharrerü'l-Esāmi**, isimleri yazılmış anlamına karşılık gelmektedir. Atlı, s.166.

NUMRO: 129/A

Fâtsa kazâsının Evkâf kıaryesi sâkinlerinden ve zâtı kıaşaba-i mezkûreden Münzi oğlı Ali ve Muştafa ve Hâcı Hüseyin Ağalar ta'rifleriyle muarrefe olân Kôr oğlı kerimesi Esmâ binti Ali nâm hâtûn ve kazâ-i mezbûr mahkemesinde ma'kûd-i meclis-i şer'imizde li-ebeveyn er kıarındaşı oğlı İsmâil bin İbrâhimiķrâr-ı tâm ve taķrîr-i kelâm idûb bundan aķdem vefât iden pederim ve müverrişim şağirân-i mezbûrândan irşen mevrûş olân kıarye-i mezbûrede vâķi' ve taraflar tûpûca muķayyed bulunân bir bâb hâne ilenârı ve elmâlî mirâtı ve kıaya pelid ve Hâcı Mehmed ev yanı ve eski hânebir kıı' a ariz tûķûz kıı' a tarlâsıyla emvâl-i menķûlesinden alâ vech-i şer'î üzerehişşe-i hâmisi altı yüz elli ğurûş bedel-i medfû' ve hûķûķiye merķûm İsmâil'e bey' ve teslim ve icrâ-i teslime ve kıabzu aĥz itdikden şoñra devâir-i âidesince lâzım gelen muamele-i mezâğiyenin me'mûr ve kıomiyon hûzûrunda i'tâ ve taķrîr ve senedi resmiye rabtına ve şaĥşen müteferri' hûşûş-ı mezkûruñ mütevaķķıf olduğı umûruñ küllisini tarafigndan işbû hâşabiyetle Genç Alizâde kıararı imzâyı vekil ve nâib-i menâb naşb ve ta'yin eyledim didikde ol dağı ber-vech-i muĥarrer mukâleme-i meşrûaya kıabûl ve ĥidmet-i lâzimesini kemâ-yenbađi⁴⁵³ edâya teahhüd ve iltizâm itmeğin mâ-vaķa' a bi't-taleb ketb ve imlâ olundu. Fi'l-yevmi's-sâdis min muĥarremü'l-harâm sene aĥad ve işrin ve şelâşe mie ve elf.

NUMRO: 130/A

Fâtsa kazâsının Hıdırbeyli kıaryesi muĥâcirlerinden iken bundân aķdem vefât iden Mekke-i Mûkerreme'de vefât iden Göcek oğlı Hâsan bin Hâsan nâm müteveffânın şulbi şağir oğlıve şulbiye-i şağire kıızı Vesile'nin

⁴⁵³ **Kemâ-yenbaği**, uĥgun olduğu şekilde, gerektiği şekilde demektir. Atlı, s. 173.

.....mezbūreden muntekal mālī mevrūşlerinin huşūşı ve hıdmetine ve tesviye-i umūrlarına kıbel-i şer'iden bir vāşininehem ve elzem olduđı aşıldan şađırān-ı mezbūrānın emānetleri olūb emānetle ma' rufe ve liyaqatle mevşūfe ve her vechile umūr ve vaşayān uhdesinden gelmeye qadire idūđı zeyl-i veşıka muharrerū'l-esāmi müslimūn kıarye-i mezbūruñ imām ve muhtārı ve hey'eti ihtiyāriye-i mūrāgame a' zālarından ma' rifeti şehadetleriyle mütehaqqıka olān işbū bāişı hazıhi'l-veşıka Esnān Hātūn ibneti Hasan nām mezbūre şađırān-ı mezbūrānın vaqt-i rüşd ve sedādlarına⁴⁵⁴ deđin meclis-i şer'iden vasi naşb ve ta' yin olunduđda mezbūre dađı ber-vech-i muharrer vaşāyet-i meşrūayı qabūl ve hıdmet-i lāzimesini kemā-yenbađı edāya teahhüd ve iltizām itmeđin mā-vaqa'a bi't-taleb ketb ve imlā olundu. Fi'l-yevmi's-sābi' il-aşar min muharremi'l-ħarām sene aħde işrin ve şelāşe mie ve elf. (h.1320/m.1902)

ŞUHÜDÜ'L-ĤĀL⁴⁵⁵ :

İmām Aħmed Efendi ve muhtār Benān Ađā

A' zā Hasan Ađā ve Ali Ađā

NUMRO: 131/A

Fātsa kıāzāsı ahālisinden Topālzāde Ali Efendi ibni Ĥācı Muħsin Efendi Kāzā-i mezkūr maħkemesinde ma' kıūd-ı meclis-i şer'imizden kıaşabadan Nurullah Efendizāde Said Efendi muvācehesinde ikrār-ı tām ve taqrir-i kelām iderekden vālidem KıalafātzādeRāziye Ĥānımla meyānemizde teħaddūş iden tereke da' vāsından tölāyı muħāqqık dermeyān kıılınmasında bidāyeten ve istināfen⁴⁵⁶ ve

⁴⁵⁴ **Vakt-i Rüşd**, olgunluk vakti. **Sedād**, akıl, istikāmet anlamlarına gelmektedir. Atlı, s. 173.

⁴⁵⁵ **Şuhūdū'l-Ĥāl**, Kadılar mahkemelerde karar verirken şahitleri dinlemeye özen gösterirlerdi. Davanın özelliği ve hukuki durumuna göre kadı karar vermeden önce değişik çevrelerden insanların görüşlerini ve şahitliğini alır ve bu kışilerin isimlerini sicil defterine kaydettirirdi. Bu kışiler bazen bölgenin ileri gelen kışileri de olurdu. Mehmet Akif Aydın, **“Osmanlıda Hukuk”** Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi, (Ed. Ekmeleddin İhsanoğlu), İstanbul, 1994, Cilt:1, s. 399.

⁴⁵⁶ **İstināfen**, bidāyet mahkemesinden verilen hükmün bir üst mahkemeye başvurarak feshini isteme.

temyizen muhākeme ve muhāşama ve müdāfa^c aya ve tahlif⁴⁵⁷ ve tehālūf⁴⁵⁸ ve iḳame-i şühūd ve istimā^c ina ve evrāk-ı resmiyeden tebliğ ve tebellūga⁴⁵⁹ ve kendi imzāsıyla her nev^c i müsted^c ayāt⁴⁶⁰ ve levāyiḥ ve tanzım ve taḳdimine inde'l-hāce⁴⁶¹ āḫarını daḫi tevkile me'zūniyeti olmaḫ şerāitiyle ṭarafımdan vekālet-i mūtlaḳa-i şaḫiḫa-i şer^c iye⁴⁶² ile mūmā ileyh Said Efendi'yi vekil-i muraḫḫaş naşb ve ta^c yin eyledim didikde mūmā ileyh daḫi ber-vech-i muḫarrer vekālet-i meşrūayı ḳabūl ve ḫidmet-i lāzimesini kemā-yenbaḡi edāya teahhūd ve iltizām itmeḡin mā-vaḳa^c a bi't-ṭaleb ketb ve imlā olundı. Fi'l-yevmi'ş-şāni'l-aşar min muḫarrem sene aḫad işrin ve şelāse mie ve elf.

NUMRO: 132/A

Fātsa ḳāzāsınıñ Ḳorḡān ḳaryesi sākinlerinden iken bundan aḳdem vefāt iden Kerem oḡlı Muşṭafa bin Muşṭafa'nın verāseti refiḳa-i menkūḫa-i metrukesi⁴⁶³ Zārif binti Esin ve vālidesi Cennet ve şulbi kebir oḡulları Meḫmed ve Muşṭafa ve şulbi saḡir oḡulları İbrāhim ve Ali ve şulbiye-i kebir kızı Āliye ve şulbiye-i saḡire kızı Āişe'ye münḫaşıra idūḡı lede'ş-şer^c i'l-enver zāhir ve nūmāyān olduḡdan şoıra saḡirūnu mezbūrünün bābāları müteveffā-yı merḳūmdan mevrūs mālınının ḫıfzu ḫırāşetine ve tesviye-i umūrlarına⁴⁶⁴ ḳıbel-i şer^c iden vāsi naşb olunān kebir mezbūr Meḫmed'in ve vereşe-i sāirenin ṭaleb ve ma^c rifetleri ve ma^c rifet-i şer^c iye maḫallinde

Devellioḡlu, s. 461.

⁴⁵⁷ **Tahlif**, yemin ettirme, yemin verme, and içme, içirilme anlamlarını ihtiva etmektedir. Devellioḡlu, s. 1020.

⁴⁵⁸ **Tehālūf**, hakimini iki tarafa da yemin verdirmesidir. Devellioḡlu, s. 106.

⁴⁵⁹ **Tebellūg**, tebliḡi, bildiriyi kabul etmek demektir. Atlı, s. 175.

⁴⁶⁰ **Müsted^c ayāt**, dilenen, istenilen; dilekçe ile istedilen şeyler demektir. Devellioḡlu, s. 747.

⁴⁶¹ **İnde'l-hāce**, lazım olduḡu, gerektiḡi zaman anlamlarına gelmektedir. Devellioḡlu, s. 436.

⁴⁶² **Vekālet-i mutlaka-i saḫiḫa-i şer^c iye**, bir şarta baḡlı olmayan, herhangi bir kayıt taşımayan vekālet. Osmanlı Türkçesi Metinleri, s. 290.

⁴⁶³ **Refiḳa-i menkūḫa-i metrukesi**, kocası ölmüş dul kadın anlamındadır. Mutaf, s. 2.

⁴⁶⁴ **Tesviye-i umūr**, işlerin görölüp neticelendirilmesi demektir. Devellioḡlu, s. 1093.

tahrir⁴⁶⁵ ve taqdir-i kıymetle beyne'l-verese bi'l-farizati's-şer' iye tevzi^c ve taqsim olunān tereke-i müteveffā-yı merķūmdur ki ber-vech-i āti⁴⁶⁶ zikir ve beyān olunur. Fi'l-yevmi's-şāmin ve'l-aşar min şehri muḥarremü'l-ḥarām li-sene aḥad işrin ve şelāşe mie ve elf.

Menzilhane nişf hişşesi	Anbār nişf hişşesi	Furūn nişf hişşesi	Öküz re'si 2
200	100	60	300

Ḳara şıgır ineği re'si 2	İki yāşında kısrākı
300	300

Ḳoyūn re'si 7	Nühās 1	Bir tākım çift aleti	Balṭa 1 Girebi 1	Ḳazma 3
200	100	10	5	22

Un değirmeni Kerpeten

63

Yekūn

⁴⁶⁵ **Tahrir**, kelime manası, yazmak, kaydetmek demektir. Osmanlı tarih deyimi olarak ise, fethedilen bölgelerin, iktisadi ve sosyal vaziyetini, mülkiyet ve tasarruf sistemini, demografik yapısını, vergiye esas olacak zenginlik durumunu tespit etmek için yapılan sayım ve kayıt işlemlemini ifade eder. Fetihler haricinde de, aradan geçen süre içinde yukarıda zikredilen hususlarda çeşitli sebeplerle meydana gelen değişiklikleri belirlemek maksadıyla yine tahrir yapılırdı. Bu süre kanunda otuz sene olarak belirlenmişse de, daha uzun veya daha kısa olabilirdi. Tahrir yapan memura muharrir veya ilyazıcı denirdi. Mufassal ve icmal olmak üzere iki ayrı deftere kaydedilirdi. **Osmanlı Türkçesi Metinleri, s. 88.**

⁴⁶⁶ **Ber- vech-i āti**, aşağıda olduğu gibi anlamını içermektedir. Devellioğlu, s. 90.

1770 mülkü aqār

350

1420

Resm-i kısmet

Qaydiye

Hayvān ecri

Pūl esmānı

35

3

55

2

Minha'l-ihrācāt

Li't-taqsım beyn'l-verese

Şahhū'l-Bāqı

Hıŝse-i zevce-i mezbūre Zarıfe

Hıŝse-i ümmü'l-mezbūre Esin

175

—
25

227

25

Hıŝse-i ebi'l-merqūm Mehmed

Hıŝse-i ibnü'l-merqūm Muştafa

192

25

192

25

Hıŝse-i ibnü'l-merqūm İbrāhim

Hıŝse-i ibnü'l-merqūm Ali

192

17

192

17

Derūnu defteri assāmda muarrerū'l-esāmi vereŖe-i kibārlar hıŖŖe-i irŖiyelerini azu abz itdikden Ŗora Ŗairūn mezbūruna hıŖŖe-i irŖiyelerini kebir birāderleri Memed'e devir ve teslim ılındıı resmi verildi.

NUMRO: 133/A

Fātsa azāsını Findekse aryesi sākinlerinden iken bundan adem vefāt iden Cemi olı MuŖtafa bin Ŗālilil'in verāseti zevce-i menkūa-i metrūkesi Esm binti Ŗālilil dieri Emine dier zevcesi Emine'ye gāib ani'l-beled olı Amed ve Ŗulbiye-i Ŗaire ızı Fāıma'ya mūnaŖıra iniŖārı taau itdikden Ŗora gāib-i mezbūrūn bābāsi mūteveffā-yı mezbūrūn mevrūŖ mālının hıfzu hıraŖetine ve tesviye-i umūrını ıbel-i Ŗer'iden vāsı naŖb olunān ammūcası Hūseyin Agā'nın ma'rifetiyle tarir ve terim olunān tereke-i mūteveffā-yı merūmudur ki ber-vech-i āt-i zıkir ve beyān olunur. Fi'l-yemi'Ŗ-Ŗāmin ve'l-aŖar min muarremi'l-arām aad iŖrin ve ŖelāŖe mie ve elf.

Mūlkū menzili rubu ^{c467}	Anbār rubu ^c	Ŗamanāne Rubū ^c	ara Ŗıır
hıŖŖesi	hıŖŖesi	hıŖŖesi	ōkūzū 1
100	50	20	200

⁴⁶⁷ **Rubu^c**, metrenin kabulūnden evvel ipekli, yūnlū, basma ve emsali kumaŖ, bez ve aŖirenin Ŗlulmesinde kullanılan carŖı arŖının kesirlerinden birinin adıdır. Halk tarafından urub suretinde telaffuz olunan rubu ,arŖının sekizde biri idi. ArŖının on altıda birine de "Kerah" denilirdi. Pakalın, Cilt: III, s. 53.

İnek 1	Merkeb 1	Mışır kile 6	Çift aleti	Çazma 3	Başta 1
150	150	180	10	10	10

Merārı mernem küreği	Nühās 8	Yatāk şakımı 2	Haşır řuvāl	Meyvelik
4	100	100	20	80

Ez ğayr hāne

Yekün _____

Resm-i kışmet	Çaydiye	Pūl ve ücreti řademiye
26	2	15

Minhā'l-ihrācāt _____ 43 _____

Li't-taşsim beyne'l-verese

Saħhū'l-Bāķi _____ 987 _____

Hiřse-i zevce-i mezbūre Esme	Hiřse-i zevce-i mezbūre Emine
42	42

Hişse-i ğāib ani'l-beled Aħmed	Hiřse-i binti'l-mezbūre Fāřıma
-----------------------------------	-----------------------------------

Derūnu ḳassāmde muḥarrerü'l-esāmi vereṣe-i kibārları ḥiṣṣe-i irṣiyelerini aḥzu ve ḳabz itdikden ṣoñra ğāib mezbūr Aḥmed'i ṣaġirenin ḥiṣṣe-i ṣāyiası olān ber-vech-i bālā⁴⁶⁸ ikisiniñ ḥiṣṣesi sekiz yüz altmış bir ğurūṣı ve ṣaġiri mezbūr Ḥüseyn Aġā'ya devir ve teslim ḳılındıġı ṣerḥ ve taṣdiḳ ḳılındı.

NUMRO: 134/A

Fātsa ḳazāsınıñ Baṭr-ı Ulyā ḳaryesi sākinlerinden iken bundan aḳdem vefāt iden Mollā Veli oġlı Ārif bin Muṣṭafa'nın verāṣeti zevce-i menkūḥa-i metrūkesi Nāriye ile ṣulbi ṣaġir oġulları Receb ve Oṣmān ve Mevlūd ve ṣulbiye-i ṣaġire ḳızı Zārifeye münḥaṣıra oldıġı lede'ṣ-ṣer' i'l-enver zāhir ve nümāyān olduġdan ṣoñra ṣaġirūnu mezbūrūnun bābāları müteveffā-yı merḳūmdan mevrūṣ mālınının ḥıfzu ḥırāṣetine ve tesviye-i umūrlarına ḳibel-i ṣer' iden vāṣi naṣb olunān ammileri Muṣṭafa ve vereṣe-i ṣaġir ve sāirenin ṭaleb ve iltimās ve ma' rifeti ṣer' ile maḥallinde taḥrir ve taḳdir-i ḳıymetle beyne'l-vereṣe bi'l-fariṣati'ṣ-ṣer' iye taḥrir ve terḳim olunān tereke-i müteveffā-yı mezbūrdur ki ber-vech-i āti zikir ve beyān olunur. Fi'l-yevmi'ṣ-ṣāmin ve'l-aṣar min muḥarremi'l-ḥarām li-sene iṣnā ve'l-iṣrin ve ṣelaṣe mie ve elf.

Mülkü menzil bāb ı

Ṣamānhāne

Öküz çift ı

Beygir re'si ı

250

20

300

300

⁴⁶⁸ **Ber-vech-i bālā**, yukarıda olduġu gibi anlamına gelir. Devellioġlu, s. 90.

Ƙara şıgır ineği 1	Tāy esved 5	Nühās hiŝsesi 5	Yatāđ tākımı köhne 2
200	50	50	50

Çul 2	Çuvāl 4	Çift aleti	Balța 1	Kürekle ıazma 1	ve eski penye
30	40	10	10	60	

Yekün	1370
	70 mülk
	1300

Resm-i kısmet ve pül ve ıaydiye

36

Minhā'l-ihrācāt

Li't-taksim beyne'l-vereşe

Ŗaħhü'l-Bākı	1064
--------------	------

Hişse-i zevcetü'l-mezbüre	Hişse-i ibnü'l-mezbür	Hişse-i ibnü'l-mezbür
Nāriye	Receb	Oŝmān
133	266	266

Hişş-i ibnü'l-mezbür

Mevlūd

266

Hişşe-i ibnetü'l-mezbüre

Zarife

133

Derūnu kıassāmda muḥarrerü'l-esāmi verese-i kibārdan zevce-i mezbüre hişşe-i irşiyesini tamāmen aḥzu kabz itdikden soñra şağirūnu mezbūrūn hişşe-i irşiyeye-i şāyi' alarını li-ecli'l-ḥazıra vāşilari Muştafa yedinden devir ve teslim kıılındığı işbū maḥalle şerḥ ve temhir kıılındı.

NUMRO: 135/A

Fātsa kıazāsınıñ Kıozpınār Süflā kıaryesinden iken bundan aḳdem vefāt iden Saçaḳ oğlı İsmāil bin İbrāhim'in verāseti zevce-i menkūḥa-i metrūkesi Āişe ile şulbi kebir oğulları Meḥmed ve Muştafa ve şulbi şağir oğulları Aḥmed ve Maḥmūd ve şulbiye-i kebir⁴⁶⁹ kıızı Raḥime'ye münḥaşıra oldığı lede'ş-şer'ı'l-enver zāhir ve nümāyān olduğdan soñra şağirān-ı mezbūrānın bābāları müteveffā-yı merḳūmdan mevrūş mālının kııfzu kıırāşetine ve tesviye-i umūrlarına kııbel-i şer' iden vaşī naşb olunān li-ebeveyn kebir kıarındāşları Muştafa'nın taleb ve ma'rifeti ve ma'rifeti şer' ile taḥrir ve terḳim olunān müteveffānın terekesidir ki ber-vech-i ātidir. Fi'l-yevm'ş-şāmin ve'l-aşar min muḥarremi'l-ḥarām sene aḥad işrin ve şelāse mie ve elf.

Mülkü menzil-i bāb 1

Öküz re'si 2

Kıara şığır ineği ma'a dāna

100

360

200

⁴⁶⁹ **Kebire ve Sagire Kıızı**, yetişkin kıızlar için kebir, henüz bülüğe ermemiş kıız çocuklarına sağıre kıızı denilmektedir. Mutaf, s. 3.

Yatağ tākımı 2	Nühās 10	Bâlta girebi qazma	Çift alâti	Meyve Ekâfir 3
50	60	22	90	70

Çül 2	Çuvâl 2	Değirmen 1	Sâç ma' a ayâk	Hırdâvat menzil
10	10	10	10	28

Hazinehâne

Yekün	880
-------	-----

Resm-i kısmet	Qaydiye ve pül	Ücreti kademiye
22	3	15

Minhâ'l-ihrâcât	4
-----------------	---

Li't-taksim beyne'l-verese

Şahhü'l-bâki	840
--------------	-----

Hışse-i zevcetü'l-mezbüre	Hışse-i ibni'l-kebir	Hışse-i ibni'l kebir
Âişe	Mehmed	Muştafa
105	163	163

Hişş-i ibni şağir Aḥmed	İbni şağir mezbūr Maḥmūd	Binti kebire Raḥime
163	163	83

Derūnu ḳassāmda muḥarrerü'l-esāmi vereşe-i kibār ḥişşe-i irşiyelerini tamāmen aḥzu ḳabza istifade itdikden şoñra şağirān-ı mezbūrānın ḥişşe-i şāyi' āları olān ber-vech-i bālā yüz altmış üçer ğurūşdan cem' ān iki yüz otuz altı ğurūş vaşileri Muştafa yedine devir ve teslime ḳılındığı işbū maḥalle şerḥ ve temhir ḳılındı.

NUMRO: 136/A

Fātsa ḳazāsınıñ Baṭr-ı Ulyā ḳaryesi sākinlerinden iken bundan aḳdem vefāt iden Oḳaḳyalu oğlı Oşmān bin Ḥasan'ın verāseti zevce-i menkūḥa-i metrūkesi Emine.....ve vālidesi Ārife ile şulbi şağir oğulları Ḥasan ve Muştafa'ya münḥaşıra oldığı lede'ş-şer' i'l-enver zāhir ve nümāyān olduğdan şoñra şağirān-ı mezbūrānın bābāları müteveffā-yı mezbūrdan munteḳal mālı mevrūşleri ḥıfzu ḥırāsetine ve tesviye-i umūrlarına ḳıbel-i şer' iden vaşī naşb ve ta'yin olunān amūcaları Ḥüseyn ve vereşe-i sāirenin ṭaleb ve ma'rifetiyle ve ma'rifet-i şer' ile maḥallinde taḥrir ve taḳdir-i ḳıymetle beyne'l-vereşe bi'l-fariḳati'ş-şer' iye tevzi' ve taḳsim olunān müteveffā-yı mezbūrun terekisi defteridir. Fi'l-yevmi'ş-şāmin ve'l-aşar muḥarremi'l-ḥarām sene şelāse mie ve elf.

Mülkü menzil 1 Şülüs ⁴⁷⁰ ḥisse	Şamānhāne	Tosūn 1	Düğe 1	Nühās 4	Meyve
	60	80	100	40	20

⁴⁷⁰ **Şülüs**, üçte bir, sikkenin üçte bir değerindeki madeni para demektir. Devellioğlu, s. 970.

Köhne yatâk	Çazma Girebi Bâlta	Çuvâl 2	Şaç ma' a ayâk	Hırdavât menzili
20	13	20	10	60

Yekûn

450

Resm-i kısmet	Çayd-ı çalemiye ve pûl	13	el-ihrâcât
11	2	437	

Li't-taksim beyne'l-verese

Şahhü'l-Bâki

Hışse-i zevcetü'l-mezbûre Emine	Hışse-i ümmü'l-mezbûre Arife	Hışse-i ibni şağir Hasan
55	63	156

Hışse-i ibni şağir Muştafa

156

Derûnu çassâmda muharrerü'l-esâmi verese-i kibâr hışse-i irşiyelerini tamâmen ve kâmilin ahzu çabz ve istifâ-yı haç alındıçdan sonra şağirân-ı mezbûrânın hışse-i şâyi'aları olân yüz elli altışar çuruşdan cem'an üç yüz on iki

ğurūşu li-ecli'l-ḥafaẓa vaşileri ammileri mezbūr Hüseyin'e devir ve teslim kılındığı işbū maḥalle şerḥ kılındı.

NUMRO:137/A

Fātsa ḳazāsınıñ Baṭr-ı Ulyā ḳaryesi sākinlerinden iken bundan aḳdem vefāt iden Ḳılınç oğlu Meḫmed Çāvuş bin Veli'niñ verāşeti zevce-i menkūḥa-i metrūkesi Şerife binti Meḫmed ile şulbi kebir oğlu Muştafa şulbi şağir oğlu Meḫmed ve şulbiye-i kebir kızları Zārafe ve Aişe ve Fāṭıma Alime'ye münḥaşıra oldığı lede'ş-şer' i'l-enver zāhir ve nümāyān olduḳdan şoñra şağirūnu mezbūrun bābāları müteveffā-yı merḳūmdan irşen intikāl iden mällarını ḥıfzu ḥırāşetine ve tesviye-i umūrlarına ḳıbel-i şer' iden vaşi naşb olunān büyük birāderleri Muştafa'nın ṭaleb ve ma' rifetiyle ve ma' rifet-i şer' iyeyle taḥrir ve taḳdir-i ḳıymetle beyne'l-vereşe bi'l-fariẓati'ş-şer' iye tevzi' ve taḳsim olunān müteveffā-yı mezbūrun terekesidir ki ber-vech-i āti zikir ve beyān olunur. 18 Muḥarrem 321

Mülkü menzil-i bāb 1	Bir bāb anbār	Bir bāb samanḫane	Furūn		
200	200	50	50		
Bir re'si öküz	Ḳara şıgır dana	Yatāḳ ṭāḳımı 1	Nüḥās 8	Çül 1	Çuvāl 3
300	200	100	80	10	20
Çift alātı	Ḳazma kürek	Meyve eriği	Şaç ma'a ayāḳ ve eski beyt		
10	30	20	85		

Yekūn

1347

500

Mülk

847

Resm-i kısmet

22

825

25

Çaydiye çalemiye ve pül

800

Şahhü'l-Bâki

800

Hişşe-i zevce-i mezbûre

Şerife

100

Hişşe-i ibni'l-merķūm

Muştafa

174

Hişşe-i ibni'l-merķūm

Mehmed

174

Hişşe-i bintü'l-mezbûre

Çarife

87

Hişşe-i bintü'l mezbûre

Fātima

87

Hişşe-i bintü'l-mezbûre

Āişe

87

Hişşe-i bintü'l mezbûre

Alime

87

Derūnu assāmda muarrerū'l-esāmi veree-i kibārdan zevce-i mezbūre ile ibni'l merūm Mutafa ve binti'l-mezbūreler hie-i iriye-i āyi'alarını tamāmen azu abz itdikden ora air-i merūm Memed'in hie-i iriye-i āyi'ası olānli-ecli'l-afaza vai-i merūm Mutafa'ya devir ve teslim ılındıı ibū er ılındı.

NUMRO: 138/A

Fātsa āzāsını ozpınār aryesi sākinlerinden iken bundan adem vefāt iden ökden olı Memed bin Tūrsūn'un verāeti zevce-i menkūa-i metrūkesi Cennet binti Hasan ve dieri āli binti Hasan ile ulbi kebir olı Rıfat ve ulbi air oulları Ramazān ve Ali ve ulbiye-i kebir kızıları Esmā ve Aliye ve Hūсне ve ulbiye-i aire kızı Emine'ye mūnaıra olduı lede'-er' i'l-enver zāhir ve nūmāyān oldudan ora airūnu mezbūrūnun bābāları mūteveffā-yı merūmdan mevrū māllarının hıfzu hırāetine ve tesviye-i umūrlarına ibel-i er'iden vai nab olunān būyūk birāderleri Rıf'at taleb ve ma'rifet-i er'ile maallinde tarir ve tadir-i ıyemetle beyne'l-verese bi'l-fariati'-er'iyeye tevzi' ve tasim olunān tereke-i mūteveffā-yı merūmdur ki ber-vech-i āti zikir ve beyān olunur. 18 Muarrem 321

İki bāb mūlkū menzil	Deirmen	amānāne	İki re'si beygir		
200	100	50	100		
İnek 1	Nūās ebyāz 4	Nūās Esved 4	Yata aımı 2	ūl 2	uvāl 4
100	40	40	51	20	20

Bâlta ı	Girebi ve kıazma	Mışır kile s	Eski beyt
10	12	150	28

Yekün	_____		
	1500		
	350	Mülk	

	1150		
	28	Resm-i kıısmet	

	1122		
	22	Ƙalemiye ve kıaydiye ve	
	_____	Ƙademiye ve pül emeği	
	1100		

şahhü'l-Bâki _____ 110 _____

Hişse-i zevce Cennet	Hişse-i zevce şâlic	Hişse-i ibni'l-merķüm Ramâzân
_____	_____	_____
70	70	192

Hişse-i ibni'l-merķüm Ali	Hişse-i binti'l mezbûre Esme
_____	_____
192	96

Hişşe-i binti'l-mezbûre Aliye

Hişşe-i binti'l-mezbûre Hüsne

96

96

Hisse-i binti'l-mezbûre sağıre Emine

96

NUMRO: 139/A

Fâtsa kazâsının Hâdırbeyli kıaryesi sâkinlerinden iken bundan aqdem vefât iden Hüseyn Bey oğı Meĥmed'in şulbünden ve Çaltumarlı Ali Bey oğı kerimesi Ğanime'nin firâşından mütevellid Şadri sağır oğı Meĥmed'in anası müteveffıye-i mezbûriyeden mevrûş mâlının hıfzu hırâşetine ve tesviye-i umûruna kıbel-i şer' iden bir vaşi naşb ve ta' yini ehem ve elzem olduğı ecilinden sağır-i mezbûr Meĥmed hâlen hücri terbiyesi bulunduğı hânesi işbû hâzıra-i mezbûre Emine'nin zevci olûb emânetle ma' rûf ve istikâmetle mevşûf ve her cihetle umûru veşâyat uhdesinden gelmeğe kıadir idüğü zeyl-i veşıkada muĥarrerü'l-esâmi müslimin ihbârlarıyla müteĥakkık olân işbû bâişi'l-veşıka Hüseyn Bey oğı Hasan nâm kimesne sağır-i mezbûruñ vaqt-i rüşd ve sedâdına değın kıbel-i şer' iden vaşi naşb ve ta' yin olunduğda ol dağı ber-minvâl-i muĥarrer veşâya-i mezkûreyi kıabûl ve ĥidmet-i lâzimesini kemâ-yenbağı edâya teahhüd ve iltizâm itmeğın mâ-vaqa' a bi't-ıaleb ketb ve imlâ olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis min şehri şaferi'l-ĥayr sene aĥad işrin ve şelase mie ve elf.

ŞUHÛDÛ'L-HÂL

Çaltumar haṭibi Molla⁴⁷¹ Abdullah ibni İbrāhim

Emir oğlı Şālih

NUMRO:140/A

Fātsa ḳazāsına tābi^ç Nefsi Serkeş sākinlerinden iken bundan aḳdem vefāt iden Ali Efendi ođlı Abdullah nām müteveffānın şulbiye-i şađire kıızı Ḥanife'nin umūruna bā-ḥüccet-i şer^ç iye vaşiyi menşūbu Zeynekkāde Said Efendi şađire-i mezbūre tarafından bi'l-vaşaya ve kendi tarafından bi'l-aşāle Fātsa ḳazāşı maḥkemesinde ma^ç ḳūd-ı meclis-i şer^ç imizde Ḳāđızāde Ali Efendi muvācehesinde bi-tāvihim iḳrār-ı tām ve taḳdir-i kelām iderler ki ḳaryemiz civārında vāḳi^ç Alākiriş ḳaryesi rūmyāniyle miyāne feride teḥaddüs itmiş avāliyecek bi'l-cümle de^ç āviden ṭolāyı kendūleriyle muḥākemeniñ derecāt-ı muḥtelifesinde müdde^ç i ve müdde^ç a-aleyh ve şahş-ı şāliş şıfatlariyle muḥākeme ve muḥāşama ve müdāfa^ç aya ve pirüştü keşidesine ve vaz^ç -ı haciz ve fekkine⁴⁷² ve kendū imzāsıyla her nev^ç i müsted^ç ayāt ve levāyiḥ tanzım ve taḳdimine ve mümeyyiz ve ehl-i hibre⁴⁷³ naşb ve ta^ç yine ve inde'l-ḥacāt aḥarını tevkile me^ç zūniyeti olmaḳ şerāiṭiyle tarafımızdan mūmā ileyh Ali Efendi'yi vekālet-i āmme-i muṭlaḳa-i şahihā-i şer^ç iye ile menşūb naşb ve ta^ç yin eyledik didiklerinde ol daḫi ber-minvāl-i muḥarrer vekālet-i meşrūṭalarını ḳabūl ve ḥidmet-i lāzimelerini kemā-yenbađi edāya teahhüd ve iltizām itmeđin mā-vaḳa^ç a bi't-ṭaleb ketb ve imlā olundu. Fi'l-yevmi't-tāsi^ç min şaferi'l-ḥayr li-sene aḥad işrin ve şelaşe mie ve elf.

⁴⁷¹ **Molla**, mevleviyyet payesini ihraz eden ulema hakkında kullanılır bir tabirdir. Sonraları zadedāndan olanlarla ilmi ve ictimai mevkii yüksek bulunanlar hakkında kullanılmaya başlandı.. Birinci sınıf kadınlara da Molla denilirdi. Vaktiyle ulema hakkında münhasıran "Efendi" tābiri kullanılırken sonraları hassaten zadedān sınıfının, meydana çıkmasından itibaren onlara "Bey" in ilavesiyle "Molla bey" tābiri taammüm etmiştir. Pakalın, Cilt: II, s. 549.

⁴⁷² **Fekine**, Taşınmazı üzerinde tutu bulunan bir kimsenin borcunu ödemesi sonucunda, tapu kütüğüne, taşınmaz üzerindeki tutu sınırlamasının son bulduğunu belirten bir belirtkenin konması. <http://www.nedirnedemek.com/ipote%C4%9Fin-fekki-nedir>. (15.02. 2010)

⁴⁷³ **Ehl-i hibre**, bir şeyi çok iyi bilen, bilirkşi demektir.Devellioğlu, s. 209.

Odacı Hasan Efendi

Yukarıtepe haṭibi Mollâ Meḥme

NUMRO: 141/A

Fâtsa kaşabasında muḳim bezzâz eṣnâfindan iken bundan aḳdem vefât iden Koḳodize Hâcı Hasan Efendi'niñ verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi İfâkat Hânımla şulbi şağir oğulları Faḥreddin ve Ziyâ ve Hâcı Yusuf ile şulbi şağire kıızı Fâtıma'ya münḥaşıra oldığı inde'ş-şer'i'l-enver zahir ve müteḥaḳḳıḳ olduğdan soñra müteveffâ-yı mûmâ ileyhin dânilerinden Ordû kazâsınıñ Qabâḳdağı qaryesi sâkinlerinden Yaḥya oğlu Süleymân Ağâ nâm kimesne kazâ-i mezbûr maḥkemesinde ma'ḳûd-ı meclis-i şer'imizde müteveffâ-yı mûmâ ileyhin tereke-i vâfiyesine bi'l-verâşe bi'l-vaşâya vaz'-ı yedi⁴⁷⁴ müteḥaḳḳıḳa olân zevce-i mezbûre İfâkat Hânım maḥzarında üzerine da'vâ ve ta'biri inde'l-müdde'a idüb müteveffâ-yı mûmâ ileyh Hâcı Hasan Efendi ḥayâtında yedimde olüb işbû meclis-i şer'a ibrâz eylediği 15 Ḥazirân 318 târihiyle müverraḥa memhûr bir kıṭ'a deyn senedi mücebince mâlımdan ve yedimden iḳrâz-ı ḳabz iderek umûrına şarf ve istihlâḳ eylediği on beş aded yüzlük Oşmânlı altûn alâcağı ḳable'l-edâ vefât itmekle müteveffâ-yı mûmâ ileyhin tereke-i vâfiyesinden olmaḳ üzere vaz'-ı yedi şer'an şâbit olân zevce-i mezbûre İfâkat Hânım'dan ḥâlâ taleb iderim deyû ba'de'd-da'vâ ve ğibbe's-suâl mezbûre daḥi tereke-i müteveffâya bi'l-verâşe vaz'-ı yedini muḳırra ve mu'terife olüb mâ'ada alâcaḳ da'vâsını külliyeñ inkârına muḳârin müdde'idin ber-minvâl-i muḥarrer müdde'âsına muṭâbıḳ beyyine taleb olunduḳda Fâtsa kaşabasında muḥâcirini merḳûmdan Tüfeyze oğlu Meḥmed Ağâ ibni Dede ve zikir olunân Qabâḳdağı qaryesinden Bicelize Hasan Ağâ ibni Aḥmed li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'a ḥazirân

⁴⁷⁴ Vaz'-ı yed, el koyma, tayin etme, kurma, icâd etme anlamlarına gelmektedir. Devellioğlu, s. 1140.

olüb istiṣhād olunduḡlarında fi'l-ḡaḡıḡa müteveffā Ḥācı Ḥasan Efendi ḡayātında üç yüz sekiz senesi ḡazirānın on beşinci ḡüni işbū müdde' i Süleymān Ağā'nın mālından ve yedinden cihet-i ḡarż-ı şer' i olarak on beş aded Oşmānlı lirası ḡuzūrumuzda iḡrāzu ḡabż idüb bizleri daḡi işhād eyledi biz bu ḡuşūşa bu vech üzere şāhidiz ve şēhādet daḡi ideriz deyū her birerleri müttefiḡu'l-lafız ve'l-ma' na edā-yı şēhādet-i şer' iye itdiklerinde şāhidān-ı mezbūrān uşūlü mevzū' asına taḡbıḡan evvelen bā-varaḡa-i mestüre ḡaşaba muḡtārı Nizāmi Efendi ibni Şākir ve a' zādān Şāḡırzāde Abdullah Fehmi efendilerden sırran ve muahḡaran ḡaşabādan Māmūrzāde Oşmān Ağā ile Bayrāḡdarzāde Başri efendilerden alenen ba' de't-ta' dil ve't-tezkiye⁴⁷⁵ adl ve maḡbūlü'ş-şēhāde idükleri iḡbār ve iş'ār olunüb şēhādetleri ḡaber ḡabülde bulunmaḡın mücebince ba' de'l-ḡüküm ve'l-ḡulf meblaḡ-ı mezbūrı tereke-i müteveffā-yı mūmā ileyhden olarak müdde' i Süleymān Ağā'ya red ve teslimine müdde' iye-i aleyḡayı mezbūre İfāḡat Ḥānım'a tenbih oldıḡı tescil ve Fātsa maḡkeme-i şer' iyesinden i' lām olundu. Fi'l-yevmi'l-ḡāmis ve'l-aşar min şāferi'l-ḡayr sene aḡad işrin ve şelāse mie ve elf.

NUMRO: 142/A

Ḥabzon vilāyeti celilesi dāḡilinde Ordū ḡazāsınıñ Ḥabāḡdaḡı ḡaryesinden Bicelizeoḡlı Hasan nām kimesne Fātsa ḡazāsı maḡkemesinde ma' ḡūd-ı meclis-i şer' imizde yine ḡaşaba-i mezkūrden olüb bundan aḡdem vefāt iden bezzāz esnāfından Ḥoḡodize Ḥācı Ḥasan Efendi'nin terekesine bi'l-verāşe ve bi'l-vaşāya

⁴⁷⁵ **Tezkiye**, kimsenin hal ve şanın bilenenlerden sorulup anlaşılması yerinde kullanılan bir tabirdir. Tezkiye gizli ve aleni olmak üzere iki türlü yapılırdı. Gizli olarak yapılanına "sırran tezkiye", alenen yapılanına "alenen tezkiye" denilirdi. Şer' i mahkemelerde şahitler kadı tarafından bilenenlerden yazı ile sorulur, iyiliğine şahadet edilenlerin şahadetleri kabul, edilmeyenlerin şahadetleri reddolunurdu. Kadının yazdığı kağıda gizliliği sebebiyle "mesture" denilirdi. "Mesture" ile şahidin müstahdem bulunduğu daireye, yahut oturduğu mahallenin muhtarına sorulması Hicri 1283 (1866) senesinde ve Refik Efendinin Şeyh-ul-islamlığı zamanında başlamıştır. Ondan evvel tezkiyeler hususi surette yapılırdı, ölünün tezkiyesine tezkiye-i meyyit denir. Pakalın, Cilt: III, s. 492.

vaz' -1 yedi mütehaqqıka olân zevce-i menkûha-i metrûkesi İfâkat Hânım mahzarında üzerine da' vâ ve ta' biri ani'l-müdde' a ider ki müteveffa-yı mûmâ ileyh Hâcî Hasan Efendi hayâtında mâlımdan ve yedimden ikrâzu kabz idüb umûrına şarf ve istihlâk eylediği ve hâlen dest-i hattıyla muharrer ve müteveffa-yı mûmâ ileyhın zimmetinde 22 Şubat 318 târihiyle muqayyed on iki buçuğ aded Osmânlı Lirası alâcağımı kable'l-edâ vefât itmekle müteveffa-yı mûmâ ileyhın tereke-i vâfiyesinden olmağ üzere vaz' -1 yedi şer' an mütehaqqıka olüb zevce-i menkûha-i metrûkesi İfâkat Hânım'dan hâlen taleb eyledim deyû ba' de'd-da' vâ ve ğıbbe's-suâl mezbûre daği zevci ve mûrişi müteveffa-yı mûmâ ileyhın bi'l-verâse bi'l-vaşaya terekesine vaz' -1 yedini muqirra ve mu' terife olüb mâ' ada müdde' inin alâcağı da' vâsını külliye inkârına muqârin müdde' i mezbûr Hasan'dan ber-minvâl-i muharrer müdde' âsına mu'tâbık beyyine taleb olunduğda zıkr olunân Kabâğdağı kıaryesinden Yahya oğlı Süleymân Ağâ ibni Rıdvân ve Arslân Çavuş ibni Ali nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer' a hazirân olüb istişhâd olunduğlarında fi'l-hâkika geçen üç yüz on yedi senesi şubatının yirmi ikinci günü müteveffa Kokoçodize Hâcî Hasan Efendi hayâtında işbû Bicelize Hasan Ağâ'dan cihet-i karz-ı şer' i olarak mâlımdan ve yedinden on iki buçuğ aded Osmânlı Lira aldım zimmetinde deynim ve borcumdur deyû huşûrumuzda ikrâr ve bizi işhâd eyledi biz bu huşûşa bu vech üzere şahidiz ve şehâdet daği ideriz deyû her birerleri müttefikü'l-lafız ve'l-ma' na edâ-yı şehâdet-i şer' iye itdiklerinde şahidân-ı mezbûrân uşûlü mevzû' asına ta'tbıkan evvela bâ-varağa-i mestûre Fâtsa'nın Yâlıyeni mahallesi muhtârı Nizâmî Efendi ibni Şâkir ve a' zâdan Şatırzâde Abdullah Efendiler'den sırran ve muaħħaran kaşabadan Harşûdzâde Osmân ile Bayraqdârzâde Başri Efendi ibni Meħmed Ağâlar'dan alenen ba' de't-ta' dil ve't-tezkiye adl ve mağbûlü'ş-şehâde idükleri ihbâr ve iş' ar olüb şehâdetleri hayri kabulde bulunmağın mücebince ba' de'l-hüküm ve'l-hulf meblağ-ı mezbûruñ tereke-i müteveffa-yı mûmâ ileyhden olarak müdde' i Hasan Ağâ'ya red ve teslimine müdde' iye-i aleyhâyı mezbûre İfâkat Hânım'a tenbih olunduğını tescil ve

Fātsa mahkeme-i şer' iyesinden i' lām olundu. Fi'l-yevmi'l-ḥāmis ve'l-aşar min şehri şaferi'l- ḥayr sene aḥad işrin ve şelāşe mie ve elf.

NUMRO: 143/A

Cānik sancāğı dāhilinde Fātsa kaşabası sākinlerinden ve tebe'a-i Devlet-i Āliyye'nin Rūm milletinden Ḳasāndablūsı Bavli nām kimesne ḳazā-i mezbūr mahkemesinde ma' ḳūd-ı meclis-i şer' imizde kaşabadan ve bezzāz esnāfindan iken bundan aḳdem vefāt iden Ḳoḳodize Ḥācı Ḥasan Efendi'nin tereke-i vāfiyesine bi'l-verāşe ve bi'l-vaşāya vaż' -ı yedi şer' an şābite ve müteḥaḳḳıḳa olān ma' rifetü'z-zāt zevce-i menkūḥa-i metrūkesi İfāḳat Ḥānım maḥzarında üzere da' vā ve taḳrır-i kelām ve ta'biri ani'l-müdde'a idüb dir ki müteveffā Ḥācı Ḥasan Efendi'nin ḥayātında mānifaḩura şemeninden olarak bā-defter kendi dest-i ḥaḩıyyla muḥarrer ve muḳayyed bulunān ez ğayr teslimāt bin yedi yüz yetmiş dōrt ğurūş maḩlūbumı ḳable'l-edā vefāt itmekle tereke müteveffāya bi'l-verāşe vaż' -u'l-yed olān zevce-i menkūḥa-i metrūkesi mezbūre İfāḳat Ḥānım'dan ḥālen taleb iderim deyū da' vā ve ğıbbe's-suāl mezbūre daḩi bi'l-verāşe ve bi'l-vaşāya zevci ve mūrīşi müteveffā-yı mūmā ileyhın terekesine vaż' -ı yedini muḳırra ve mu' terife olūb laḩin müdde' iniñ zevci ve mūrīşi müteveffāda ol-miḳdār ğurūş alacağını külliyeñ inkārına muḳārin müdde' i mezbūr Bavlid'in ber-minvāl-i muḥarrer müdde' āsına muḩābıḳ beyyine taleb olunduḳda kaşaba-i mezbūreden ve tüccāran Şaḩırzāde Abdullah ve Müftizāde Ḥācı Fehmi Efendiler li-ecli'ş-şehāde meclis-i şer'a ḥazirān olūb istişḩād olunduḳlarında fi'l-ḩaḩıḳa müteveffā Ḥācı Ḥasan Efendi'nin ḥayātında işbū müdde' i Bāvli ile olān muāmeleleri ma' lūmumuz olduğı gibi ber-mūceb-i defter müdde' iniñ alācağı müteveffā-yı mūmā ileyhın defterinde dest-i ḥaḩıyyla muḥarrer ve muḳayyed olān bin yedi yüz yetmiş dōrt ğurūş borcu olduğı bi't-tetḳıḳ taḩaḳḳuḳ itdiğı gibi ḥayātında zimmetinde şaḩiḩan deyn olduğını da ḩuzūrumuzda iḳrār itmişdir biz bu ḩuşūşa bu vech üzere şāhidiz ve şehādet ideriz deyū her birerleri müttefiḳu'l-lafız

ve'l-ma'na edā-i şehādet-i şer' iye itdiklerinde şāhidān-ı mūmā ileyhimān uşūlü mevzū'asına taṭbiқан evvelen bā-varaқа-i mestūre қаşaba muḥtārı Nizāmi Efendi ibni Şākir Қалafatzāde Hācı Hālıl Ağā'dan sırran ve ba' dehu şandıқ emini Maḥmūd Nāzım ve Bayrāқdarzāde Başrı Efendi ibni Meḥmed Ağā'dan alenen ba' de't-ta' dil ve't-ezkiye adil ve maқbūlü'ş-şehāde oldukları iḥbār ve iş'ār olunmağın mūcebince ba' de'l-ḥüküm ve'l-ḥulf meblağ-ı mezbūruñ müdde' iye red ve teslimine vaşiye-i müdde' iye-i aleyhāyi mezbūre İfākat Hānım'a bi't-tenbih ve Fātsa maḥkeme-i şer' iyesinden i' lām olundu. Fi'l-yevmi'l-ḥāmis ve'l-aşar min şehri şāferi'l-ḥayr sene aḥad işrin ve şelāşe mie ve elf.

NUMRO:144/A

Cānik sancāğına tābi' Fātsa kazāsınıñ Yālıdiki maḥallesi sākinlerinden ve tebe'a-i Devlet-i Āliyye'niñ Rūm milletinden Şevānkidis Yāni nām kimesne kazā-i mezbūr maḥkemesinde ma'қūd-ı meclis-i şer' imizde қаşabada muқim bezzāz esnāfindan iken bundan aқdem vefāt iden Қоқодize Hācı Hāsan Efendi'niñ terekesine bi'l-verāşe ve bi'l-vaşāya vaz'-ı yedi şer'an şābite olān müteveffā-yı mūmā ileyhın zevce-i menkūhā-i metrūkesi İfākat Hānım maḥzarında üzerine da' vā ve taқrir-i kelām ve ta' biri ani'l-müdde'a ider ki müteveffā-yı mūmā ileyh Hācı Hāsan Efendi'niñ ḥayātında mānifaṭura şemeninden olarak ez gayr teslimāt kendi ḥaṭṭıyla muḥarrer ve muқayyed bā-defter iki bin yirmi bir ğurūş istihkāqımı қable'l-edā vefāt itmekle bi'l-verāşe tereke-i müteveffā-yı mezbūre vaz'-u'l-yedi şābite olān zevce-i menkūhā-i metrūkesi İfākat Hānım'dan ḥālen ṭaleb iderim deyū da' vā ve ğıbbe's-suāl mezbūre daḥi verāşet veşāyeti ḥasebiyle zevci müteveffānın terekesine vaz'-ı yedini muқırра ve mu' terife olūb mā' ada müdde'i Yāni'niñ alācağı da' vāsını külliyen inkār idecek müdde'i mezbūrden ber-minvāl-i muḥarrer müdde'āsına muṭābiқ beyyine ṭaleb olunduқda қаşabada muқim tüccārāndan Şātırzāde Abdullah ve Müftizāde Hācı Fehmi Efendiler li-ecli'ş-şehāde meclis-i şer'a ḥazirān olūb

istişhād olunduğlarında fi'l-ḥaḳıka bundan aḳdem vefāt iden müteveffā Hācı Hasan Efendiyle işbū müdde' i Yāni beyninde aḳzı i'ṭaları ma' lumumuz olüb mānifātura semeninden olarak müteveffānıñ kendi dest-i ḥaṭṭıyla muḥarrer ve muḳayyed olān defterini zevce-i mezbūre maḳzarında bi't-tetḳik müdde' i Yāni'ye iki bin yirmi gürüş borcu oldığı gerek defterinden ve gerek müteveffānın ḳable'l-vefāt bize iḳrār itmesinden işbū borcu şaḫiḫ oldığını bilir ve şehādet eyleriz deyu her birerleri müttefiḳu'l-lafız ve'l-ma' na edā-yı şehādet-i şer' iye itdiklerinde şāhidān-ı mūmā ileyhimān uşūlü mevzū' asına taṭbiḳan evvelen bā-varaḳa-i mestūre maḫalle-i mezkūre muḫtārı Nizāmi Efendi ibni Şākir ve Ḳalafatzāde Hācı Halil Ağā'dan bā-varaḳa-i mestūre sırran ve ba' dehu yine ḳaşabadan Başri Efendi ibni Mehmed Efendiyle Gāzi Maḫmūd Nāzım Efendiler'den daḫi alenen ba' de't-ta' dil ve't-tezkiye adl ve maḳbulü'ş-şehāde idükleri ihbār ve iş'ār olunüb şehādetleri ḫayri ḳabulde bulunmağın mūcebince ba' de'l-ḫüküm ve'l-ḫulf meblağ-ı mezkūruñ müteveffā-yı mūmā ileyhimden olarak müdde' i Yāni'ye red ve teslimine müdde' iye-i-aleyḫāyi mezbūreye tenbih olunduğın tescil ve Fātsa maḫkeme-i şer' iyesinden i' lām olundu. Fi'l-yevmi'l-ḫāmis ve'l-aşar min şehri şaferi'l-ḫayr sene aḫad işrin ve şelase mie ve elf.

NUMRO: 145/A

Cānik sancāğına tābi' Fātsa ḳaşabası sākinlerinden iken bundan aḳdem vefāt iden bezzāz eşnāfindan Hācı Hasan Efendi'niñ verāseti zevce-i menkūḫa-i metrūkesi İfāḳat Ḫānımla şulbi şağir oğulları Faḫri ve Ziyā ve Hācı Yusuf ve Aḫmed şulbiye-i şağire kızı Leylā'ya münḫaşıra oldığı lede'ş-şer' i'l-enver zāhir ve müteḫaḳḳık olduğdan soñra müteveffā-yı mezbūruñ dānilerinden Ḳozpınār ḳaryeli müteveffā Ḳaḳāl oğlu Aḫmed Çāvuş'un ebnāsınıñ tesviye-i umūrlarına vaşileri olān Bezi oğlu Süleymān Ağā ḳazā-i mezbūr maḫkemesinde ma' ḳūd-ı meclis-i şer' imizde müteveffā-yı mezbūruñ terekesine bi'l-verāse bi'l-vaşāya vaz' -ı yedi müteḫaḳḳıka

olân zevce-i menkûha-i metrûkesi İfâkat Hânım mahzarında üzerine da'vâ ta'birini ani'l-müdde'a ider ki müteveffa-yı mûmâ ileyh Hâcî Hasan Efendi hayâtında yedimde olub meclis-i şer'a ibrâz eylediğim üç yüz on sekiz sene-i rûmisi hazirânın on beşinci günü târihiyle müverrah ve memhûr bir kıt'a deyn senedi mücebince vaşisi olduğım müteveffa Kaķâl oğlı Enyâsi mâlından olarak veşâyetim hasebiyle yedimden ikrâzu kabz iderek umûrına şarf ve istihlâk eylediği bin dört yüz yirmi bir gürüş alâcağımı kable'l-edâ vefât itmekle tereke-i müteveffaya bi'l-verâse vaz'-u'l-yedi olân zevce-i menkûha-i metrûkesi İfâkat Hânım'dan hâlen taleb iderim deyû ba'de'd-da'vâ mezbûre daği tereke-i müteveffaya bi'l-verâse vaz'-ı yedini muķirra ve mu'terife olub mâ'ada müdde'iniñ alâcağını külliyyen inkârına muķarin müdde'idin ber-minvâl-i muħarrer müdde'asına muṭâbık beyyine taleb olunduğda Fâtsa kaşabasında muķim Emin Ağâzâde Mollâ Emin Efendi ve Yâzıcızâde Muşṭafa Efendiler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'a hazirân olub istişhâd olunduğlarında fi'l-ħaķiķa bundan aķdem vefât iden Koķodize Hâcî Hasan Efendi hayâtında işbû müdde'i Süleyman Ağâ'dan cihet-i karz-ı şer'i olarak bir kıt'a deyn senedi mücebince üç yüz on sekiz senesi nisânın birinci günü bin dört yüz kırķ gürüş ikrâzu kabz ve bizi işhâd eyledi bizler bu huşûşa bu vech üzere şâhidiz ve şehâdet daği ideriz deyû her birerleri müttefiķu'l-lafız ve'l-ma'na edâ-yı şehâdet-i şer'ie itdiklerinde şâhidan-ı mezbûrân usûlü mevzû'asına tevfiķan evvelen bâ-varaķa-i mestûre kaşabadan Şâtırzâde Abdullah Efendi ve muṭtârı Nizâmi Efendi ibni Şâkir Ağâ'dan sırran ve alenen ba'de't-ta'dil ve't-tezkiye adil ve maķbûlü's-şehâde idükleri ihbâr ve iş'âr olunmağın mücebince sâbit ve şübûtuna ba'de'l-ħüküm ve'l-ħulf meblağ-ı müdde'âya mezbûrân tereke-i müteveffa-yı mûmâ ileyhden olarak müdde'i Süleymân red ve teslimine müdde'ie-i-aleyhayı mezbûre İfâkat Hânım'a bi't-tenbih tescil ve Fâtsa maķkeme-i şer'iesinden i'âm olundu. Fi'l-yevmi'l-ħâmis ve'l-aşar min şehri şaferi'l-ħayr sene aḫad ve işrin ve şelâse mie ve elf.

NUMRO: 146/A

Cānik sancāğı dāhilinde Fātsa қаşabasında muқim tebe‘a-i Devlet-i Āliyye’nin Ermeni milletinden Tetizyān Artin Ağā nām kimesne қаzā-i mezkūr bidāyet maḥkemesinde ma‘қūd-ı meclis-i шер‘imizde bundan aқdem vefāt iden bezzāz eṣnāfından Hācī Hāsan Efendi’nin terekesine bi’l-verāṣe bi’l-veṣāya vāz‘-u’l-yed olān müteveffānın zevce-i menkūḥa-i metrūkesi ma‘rifetü’z-zāt İfākat Hānım maḥzarında üzerine da‘vā ve taқri-i kelām idüb müteveffā Hācī Hāsan Efendi’niñ ḥayātında mānifātura eṣmānından olaraq kendi dest-i ḥattıyyla defterinde muḥarrer ve muқayyed bulunān dört yüz тоқсан yedi гурӯш alācağı қable’l-edā vefāt itmekle tereke-i vāfiyesine bi’l-verāṣe bi’l-veṣāya vāz‘-u’l-yed iden mezbūre İfākat Hānım’dan ḥālen taleb iderim deyi da‘vā itdikde lede’ş-ṣehāde mezbūre daḥi zevci ve mūrīṣi müteveffā-yı mezbūruñ terekesine vāz‘-u’l-yedini muқırra ve mu‘terife olüb mā‘ada müdde‘iniñ alācaқ da‘vāsını külliyyen inkār idecek müdde‘den berminvāl-i muḥarrer müdde‘āsına muṭābıқ beyyine taleb olunduқda қаşabadan Şāṭırzāde Abdullah ve Müftizāde Hācī Fehmi Efendiler li-ecli’ş-ṣehāde meclis-i шер‘a ḥazırān olüb eṣeri’l-istiṣhād fi’l-ḥaқиқа müteveffā-yı mezbūr Hācī Hāsan Efendi’nin işbū müdde‘i Ārtin Ağā’ya kendi dest-i ḥattıyyla defterinde muḥarrer ve muқayyed olduğı bi’t-tetқиқ anlaşılan dört yüz тоқсан yedi гурӯш deyn olduğı taḥaққuқ itdiğı gibi ḥayātında ḥuzūrisinde ṣaḥiḥān deyni olduğıında iқrār eyledi biz bu ḥuṣūṣa bu vech üzere ṣāhidiz ṣehādet daḥi ideriz deyi her birerleri müttefiқu’l-lafız ve’l-ma‘na edā-yı ṣehādet-i шер‘iye itdiklerinde ṣāhidān-ı mūmā ileyhānın uṣūlü mevzū‘asına tevfiқан evvelen bā-varāқа-i mestūre қаşabadan muḥtārı Nizāmi Efendi ibni Şākir Ağā ve Bayrākdarzāde Baṣrı Efendi ibni Meḥmed Efendiler’den sırran ve ba’dehu alenen ba’de’t-ta‘dil ve’t-tezkiye adl ve maқbūlü’ş-ṣehāde idükleri iḥbār ve iş‘ār olunüb ṣehādetleri ḥayrı қаbūlde bulunmağın mücebince ba’de’l-ḥüküm ve’l-ḥulf meblağ-ı mezbūruñ tereke-i müteveffā-yı mūmā ileyhiden olarak müdde‘i Ārtin Ağā’ya red ve teslimine müdde‘iye-aleyhā-i mezbūre İfākat Hānım’a tenbih olunduğı

tescilinin Fâtsa mahkeme-i şer'iyesinden i'âm olundu. Fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-aşar min şehri şaferi'l-hayr sene ahâd ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

NUMRO: 147/A

Fâtsa kaşabasında muķim mânifâtura eşnâfından iken bundan aķdem vefât iden Kokoðize Hâcî Hasan Efendi nâm müteveffâ-yı mezbûruñ verâşeti zevce-i menkûha-i metrûkesi kadınla şulbi şağir oğulları Fahri ve Hâcî Yusuf ve Aħmed ve Ziyâ ve şulbiye-i şagire kıızı Leylâ'ya münhaşıra oldığı lede's-şer'î'l-enver zâhir ve nümâyân olduğdan sonra şağirunu mezbûrünüñ bâbâları müteveffâ-yı mûmâ ileyhinden mevrûş mâllarınıñ hıfzu hırâşetine ve tesviye-i umûrlarına ķibel-i şer'iden vaşi naşb ve ta'yin kılınân anâları mezbûre İfâķat'ın taleb ma'rifeti ve marifet-i şer' ile müteveffâ-yı mûmâ ileyhın dükkânında tüccârândan Şaķırzâde Abdullah ve Hâcî Aħmed ve Hâcî Fehmi Efendiler hużûrlarıyla mevcûd emvâline taķdir-i kıymet şûretiyle taħrir ve terķim olunân tereke-i müteveffâ-yı mûmâ ileyhiñ mecmû' u emvâlidir ki ber-vech-i âti zıkr ve beyân olunur. Fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-işrin min şehri muħarremi'l-harâm sene aħad işrin ve şelaşe mie ve elf.

Velür top 5	Tek bânend top24	Bu dağı top 11	Çift bâzend 2,20
metro aded	ğurüş .. 2 20	metro 2	metro
130 32	877	411	154
595	2192	822	385

Trabzand	Farânġo başma	İkinci başma
metro 1,35	ğurüş pârde 2,8	ğurüş pârde 1,30

351 422 192 244 139--

570

Başma		Başma		Başma	
ğurüş	pārde ^{1,10}	ğurüş	pārde ^{1,25}	ğurüş	pārde ^{1,15}
1282	1025	1308	805	523	2 381

Başma pārde		Başma pārde		Başma pārde	
ğurüş	_____ ²	ğurüş	_____ ^{1,25}	_____	_____ ¹
_____	658	_____	288	377	377
1317		468			

Başma pārde		Başma pārde ¹⁸⁰		Başma pārde	
_____	_____ ^{1,20}	_____	_____	_____	_____ ^{1,35}
416	277-	354	283	290	25 155

Başma pārde		Bu daği pārde		Başma pārde	
_____	_____ ^{2,10}	_____	_____ ^{1,30}	_____	_____ ^{1,30}
191,30	263	259	148	61,30	38

Başma pārde		Beyāz bez top ¹¹		Bu daği top ²⁰		Bu daği top ⁴	
_____	_____ ¹	ğurüş	_____	ğurüş	_____	ğurüş	_____
130-	135-	_____	45	_____	40	_____	60
		495		800		240	

Bu daği top⁴ Bu daği top kabanı Dokuma bez² Bu daği---

ğurūş	_____	ğurūş	_____	ğurūş	_____	ğurūş	2-
	52		30				
	208		300		162		100

Düz āl	Sırma	Başma bārde ..	Sırma	İpekli qarūn endāze ⁴⁷⁶
_____	_____	_____	_____	ğurūş _____
385	-1-	257	358	1- 358
				_____ 106 4
				426

Çubuklu atlas 2-	Cācān	Endāze	Hamā kumaşı	Endāze
ğurūş	endāze	ğurūş 2-	ğurūş	_____
_____	_____	_____	_____	_____
68-	37	288 -	105	105
			210	

Düz dibet	Endāze	_____	Kirūz kadife	birinci nev' i
ğurūş	_____	1,25	ğurūş	endāze
_____	10		_____	_____
32,20			195	8
				23-

Bu daği	Endāze	_____	Vānlı ma'mul endāze
ğurūş	_____	_____	ğurūş _____
_____	13	50	_____ 63 -4
74-			254

⁴⁷⁶ **Endāze**, metrenin uzunluk ölçüsü olarak kabulüne kadar arşın ile birlikte kullanılan ölçülerden birinin adıdır. Birbirine bitişik dört parmağın genişliğinde dört kabzadan ibarettir. Metre hesabıyla 60 santim idi. "Kamūs-u Osmani" da bunun için şu izahat vardır: Bildiğimiz ölçü 60 santimetredir. Aslını hendese, yahut handize zan edenler bulunmuş ise de doğrusu (endahten) mastarından müştak (endaz) ın sonuna kadar edatı olan bir hanın ilavesiyle bir nevi küçük arşına ıtlak kılındığı vaki tetkikattan anlaşılmıştır. Mecazeten hat, tahmin manalarında kullanılır. Pakalın, Cilt: I, s. 533.

Döşemelik keten ma' a yerli	İpekli gezi top 5	Qırmızı atlas endäze
ğurūş metro	ğurūş	
78	35	19
234	185	78
		4

Hāssa top 6	Mermer top 5	Mermer top 8	Bu daħi top 6
ğurūş	ğurūş	ğurūş	ğurūş
55	31	12	12
330	155	232	72

Bu daħi top 18	Bu daħi top 2	Lāciverd dimi metro	Keten döşemelik metro
ğurūş	ğurūş	ğurūş	ğurūş
18	31	44	2 15
54	62	77	30
		1,30	

Şoğuk bez top 2	Mağina top 31	Bu daħi top arşun	Dilbez top 5
ğurūş	ğurūş	ğurūş	ğurūş
12	7	55	12
24	217	41	60

Madaşol	Metro	Başma	Metro	Muşul çarşafı	aded
ğurūş	1,5	ğurūş ..		ğurūş	5
	127		49		
142,45		85,35		225	45

Bu daħi 3	Döşek çarşafı	Havlı aded	Peştemāl çift 27
ğurūş	ğurūş aded	ğurūş	ğurūş

_____	24	_____	_____	8	_____	12	_____	10,
72		16	2		96		270	

Peştemāl aded	Acem şālī fişne	Bu daḥi aded 1	Tepe bāş arşūn
ğurūş 6	ğurūş aded	ğurūş	ğurūş 42
_____	_____	_____	_____
18	3	40	20
		2	
		30	
			336
			1

Ķanāviçe arşūn	Şabāķ endāze	At başlığı aded	Çerkes kemer 12
ğurūş 55	ğurūş 86-	ğurūş 33	ğurūş
_____	_____	_____	_____
305	5	302	3-
		267	20
		7-	
		6	20
	60		

Zengi aded 26	Zengi aded 5	Şamşar küşāđı aded 1	Morđan gōbeđi 4
ğurūş	ğurūş _____	ğurūş	ğurūş
_____	_____	_____	_____
52	2	20	4
		36	6
			16

Toķāt ḥayberi top 12	Entāri 32	Mūsta‘mel ḥayber ma‘a fes	Fes aded 13
ğurūş	ğurūş	ğurūş	aded
_____	_____	_____	_____
206	160	102	102
			91
			7

Fes aded _____	Fes aded kōhne	Frenk ḥālīsı endāze	Kanaviçe top 2
ğurūş 13	ğurūş 50	ğurūş	ğurūş
_____	_____	_____	_____
			47
	2		45

72	100	117-	90	
Enām aded 18	Kelāmı qadim aded 24	Maḥrem aded 18	Kelām-ı qadim qabade	
ğurūş _____	ğurūş _____	ğurūş _____	ğurūş aded _____	
_____ . 20	_____ 9	_____ 7	_____ 3	
13	216	126	63 21	
Nizām-ı intizām 3	Mollā cāmi ^c kayıtsız 35	Def ^c a kayıdlı 4	Şifa-i şerif 15	
ğurūş _____	ğurūş _____	ğurūş _____	ğurūş _____	
_____ 7	_____ 70	_____ 40	_____ 60	
20				
Aqāid aded 9	Ḥalebi aded 27	Mecelle aded 1	Aḥteri kebir 4	Gelenbevi 7
ğurūş _____	ğurūş _____	ğurūş _____	_____ ..	_____ ..
_____ 18	_____ 54	_____ 5	_____ 40	_____ 35
Kafiye mu ^c ribi aded 9	Mülteqā kayıdlı ve kayıdsız 6	Celāl 28		
_____ 36	_____ 48	_____ ..	_____ 20	
Mülteqā kayıdsız 4	Aḥmediye aded 6	Sināniye aded 1	Telḥis esās 24	
_____ 8	_____ 15	_____ 60	_____ ...	
			_____ 24	
Taşavvurāt 12	Ta ^c lim müteallim 4	Emşile şerḥi 4	İzhār mu ^c ribi 17	
_____ 24	_____ 6	_____ 40	_____ 25	

Arūzi	Ḥüccetü'l-islām	Mevlūd-i Şerif	Ḳāḏı Beyzāvi	Damād 1	Ta'rifāt 53
_____	_____	_____	3	_____	_____
10	10	38	_____	15	2120
_____	_____	_____	28	_____	_____
10	3	19	_____	_____	_____
Mefhūm 3	Dürrü'n-nāci 5	Avāmi'l tühfesi 8	Ḳayıdı şāmi 12	Ḥuḡbe 7	
_____	_____	_____	_____	_____	
2	7	12	35	3-	
Meraḡ şerḫi 9	Ma'āni 10	Yasin tefsiri 23	Ta'birnāme 8	Şarf cümlesi 4	
_____	_____	_____	_____	_____	
17	20	11	4	3	
Uşfūri 8	Naḫiv cümlesi 33	Amme cüz'i 100	Kütübü müteferriḳa 300		
_____	_____	_____	_____		
4	16 20	100	_____		
Ḥırdavāt eşyā	Müteveffānın ḥāne eşyāsı	Yatāḳ ḳāt 1	Nühās 20		
_____	Kilim 2	_____	_____		
60	_____	150	200		
	150				
Ḳamā aded 2	Avāne 1				
_____	_____				
50	80				

	320				

24954 mānifātura bedeli

00870 ḥāne eşyāsı

25824

300 techiz ve tekfin maşārıfı

25524 vereşenin mevķūf olān eşyası

Rum milletinden Ķasāndablısu Yāni'ye
deyn-i müşbet bi'ş-şehādet Şātırzāde Abdullah
ve Müftizāde Hācı Fehmi Efendiler
ba' de't-tezkiye ve'l-ḥuluf

1774 deyn-i müşbet

Ķaşabadan Rūm milletinden Şūna
Kirisi Yāni'ye an cihetin şemen
ma' a ve Şātırzāde Abdullah ve
Hācı Fehmi Efendiler şehādetle-
riyle ba' de't-tezkiye ve'l-ḥuluf

202

Ķabāķdađı ķaryesinden Bicelize oğlı
Ķasan'niñ min cihet-i şer' i şābit bu olūb
Bice oğlı Süleymān ve Arslān Māvne
şehadetleriyle ba' de't-tezkiye ve'l-ḥuluf
deyn-i müşbet

1350

Ķozpınār ķaryeli Ķaķāl oğlı Ahmet
Ķavuş Bezi oğlı Süleymān Ağā'nın bā-
defteri maṭlūbı olūb ḳaşabadan Emin
Ağāzāde Emin Efendi ve Muşṭafa Yāzı-
zıcılarıñ şehadetleriyle ba' de't-tezkiye
ve'l-ḥuluf

1444

Ḳabāḳdağı ḳaryesinden Bice oğlı Süleymān Ağā'nın
bā-sened matlūbı olūb Bicezāde Ḥasan Ağā ve Tafīze
Meḥmed Ağā şehadetleriyle ba' de'-tezkiye ve'l-ḥuluf
deyn-i müşbet

1620

Ḳaşabadan mānifaḫura tüccārından Tetezyān Ārtin Ağā'nın
bā-defteri matlūbı olūb Şāḫırzāde Abdullah ve Ḥācı Fehmi Efendiler
şehadetleriyle ba' de'-tezkiye ve'l-ḥuluf deyn-i müşbet

493

Yekūnū'l _____ Eşyā

25524

8702 Deyn-i müşbet olūb tenzil olunān

16822 Yalnız on altı bin sekiz yüz yirmi iki ğurūştan iḫrācāt

Resm-i ḳısmet Vaşī ücreti Ḳaydiye Pūl bāhāsı Yekūn _____

520

420

30

30

40

Ez gayr li't-taḳsim beyne'l-vereşe

Şahḫū'l-bāḳi _____

=16302= Yalnız on altı bin üç yüz iki ğurūşdur

Müteveffānıñ zımemi nāsda olūb zir-i

muşaddağ ve meşrūh müfferedātı defferinde

miqdārı alācağı

=28747=

Hişşe-i zevcetü'l mezbüre İfâkat	Hişşe-i ibni'l-mezbür Fahri	Hişşe-i ibni'l-mezbür Hâcı Yusuf
----- 2037	----- 3170	----- 3170
Hişşe-i ibni'l-mezbür Ahmed	Hişşe-i ibni'l mezbür Ziyâ	Hişşe-i binti'l mezbüre Leylâ
----- 3170	----- 3170	----- 1585

Derūnu kıassāmda muharrerü'l-esāmi vereşse-i kibārdan zevce-i mezbüre İfâkat Hānım hişşe-i irşiyeye-i şer' iyesini aħza kabıza ve istifā-yı hağ itdikden soıra şağirūnu mezbūrūnuñ hişşe-i irşiyeleri olān ber-vech-i bālā on dört bin iki yüz altmış beş ğurūşı li-ecli'l-ħafaza ve'l-irbāh bā-kefālet mu'tebere-i muşaddağa vaşileri anāları İfâkat Hānımla velileri Mehmed Efendi'ye devir ve teslim olundığı işbū maħalle şerħ verildi.

NUMRO: 148/A

Fātsa kaşabasında sâkin iken bundan aħdem vefāt iden bezzāz eşnāfindan Koğodize Hâcı Hasan Efendi'niñ şulbi şağir oğulları Fahri ve Hâcı Yusuf ve Ahmed ve Ziyâ ve şulbiye-i şağire kıızı Leylâ'nıñ bābāları müteveffa-yı mezbürdan muntekal mālı mevrūşlarınıñ hıfzu hırāşetlerine ve tesviye-i umūrlarına kıbel-i şer' iden bir

vaşiniñ naşb ve ta' yini ehem ve elzem oldığı ecilden şağırūnu mezbūrūnuñ anāları olūb emānetle ma' rufe ve istikāmetle mevşūfe ve her vecihle umūru vaşāyet uhdesinden gelmeye kādire idūğı zeyl-i kitābda muharrerū'l-esāmi müslimin ihbārlarıyla mütehaqqıka olān işbū bāise-i hāzihi'l-vesika İfākat Hānım nām hātūn şağırūnu mezbūrūnuñ vaqt-i rüşd ve sedādlarına değın kıbel-i şer'iden vaşıye mezbūrūnuñ üzerine daği bi't-ṭaleb kaşaba sekenesinden ve tüccārdan Müftizāde Hācı Fehmi Efendi ibni Oşman nām kimesne daği şağırūnu mezbūrūnuñ māl mevrūslerini şıyānet ve icābı hālinde vaşıye-i mezbūre İfākat Hānımla ru'yeti maḥāsineye cānib-i şeriat-ı ğarrādan nāzır ve vaşi naşb ve ta' yini olunduğlarında anlar daği ber-minvāl-imuharrer veşāyet ve umūru nezāretlerini qabūl ve ḥademāt-ı lāzımelerini kemā-yenbağı-edāya teahhüd ve iltizām itmeleriyle inde't-taşdıķı'ş-şer' i mā-hüve'l-vāķi' bi't-ṭaleb ketb ve imlā olundu. Hurrıre fi'l-yevmi's-sābi' ve'l-işrin min şehri muhārremi'l-ḥarām sene aḥad işrin ve şelāse mie ve elf.

ŞUHÜDÜ'L-HĀL

Şātırzāde Abdullah Efendi

Bayrākdārzāde Başrı Efendi

Müftizāde Meḥmed Efendi

Muḥtār Nizāmi Efendi

NUMRO: 149/A

Fātsa kazāsına muzāf Kārkucağ qaryesi muhācirlerinden şāhib-i arzuḥāl Lezki oğlı Şerif bin Oşmān nām kimesne kazā-i mezbūr maḥkemesinde ma' kud-ı meclis-i şer'imizde zıkr-i cā-i ḥāneye vaz'-u'l-yedi beyyine-i ādile ile şābit olān li-ebeveyn er qarındāşı Süleymān maḥzarında üzerine da' vā ve ta' biri ani'l-müdde' a ider ki bundan aqdem vefāt iden pederim ve mūrışim müteveffā-yı mezbūr Oşmān'ın ḥayātında ile'l-vefāt ve temehhütü taşarruf ve temellükünde mālî ve mütemekkin iken ba'de'l-vefāt benimle mezbūr Süleymān ve iki kız qarındāşım mevrūs ve

müntekal olân kırye-i mezbürde vâkı' tarafları ıarıķ ve dere ve ahğader (?) ve Őırt ile maħdūd bir bāb ħāne ile iki kāt yatāk ve on beŐ re'si koyūn ve bir inek ve bir çift kıra Őıgır ökūzi ve on iki kıya evān yemeđi ve bir bākır sini ve üç re'si ıosūn ve bir dāna mālı olūb ba'de'l-vefāt benimle ħāzır bulunmuŐ Süleymān ve kız kıarındāŐlarımā mevrūŐ ve maħzara iken birāderim mezbūr Süleymān fuzūli ve bi-ğayri ħaķ umum mālı zabt ve beni intifāndan men' itdiđinden suāl olunūb alā vech-i Őer' i iŐabet iden ħiŐŐe-i irŐiye-i Őer'iyemi bana red ve teslime kıbel-i Őer' iden tenbih olunması talebimdir deyū ba'de'd-da' vā ve ħıbbe's-suāl mezbūr Süleymān dađı cevābında birāderim Őerif'in müdde'ası olān ma'lūmu'l-ħudūd bir bāb ħāne pederimiziñ ħin-i ħayātında eski bir mađāza olūb vefātından Őoñra üzerini benim kendim pāramla inŐā eyledim zıkr olunān ħāne benim bu Őüretle mālımdır ve bir re'si inekle iki ıosūn anāmıñ ve bir aded ineđi dađı eniŐtem Seħlāre Süleymān Ağā hemŐireme vermiŐdir ve üç re'si ıosūn dađı hemŐire mezbūrenin ineđinden ıođmuŐ mālı olarak yedimdedir bābāmızdan mevrūŐ deđildir ve on beŐ aded koyūn dađı eniŐtemden Őiraen aldıđım mālđır bābāmızdan mevrūŐ olarak ikiz on iki kıya bākırdan baŐka mālı yokdur deyū müdde'iyānıñ irŐi da'vāsını külliyyen inkārına muķārin müdde' i Őerif'den ber-minvāl-i muħarrer müdde'āsına muıtabıķ beyyine taleb olunduđda zıkr olunān kırye ħaııbi Meħmed Efendi ibni Süleymān ve OŐmān ođlı Mercān bin OŐmān ve OŐmān bin Mollā Tāħir li-ecli'Ő-Őehāde meclis-i Őer'a ħāzırūn olūb istiŐħād olunduđlarında fi'l-ħaķıķa iŐbū müdde'iniñ birāderi Süleymān'ın inŐā itdirūb ħālen iķāmet itdiđi tarafları ıarıķ ve bir tarađı dere ve Őırt ve Seydi ođlı maħdūd olān ħāne müdde' i Őerifle birāderi Süleymān'ın bābāları OŐmān'ın ħayātında mađāza idi bābāları vefāt itdikden Őoñra geķen sene ħāzır-ı mezbūr Süleymān üzerini ta' mir ve inŐā eyledi ve lakin iŐbū mađāza bābālarının mālı olarak müŐterekdir iki inek ve iki öküz ve bir düđe ile kebir bākır sini üç dōrt kıpa koyūn ve bir dāna ħālen Süleymān'ın yedinde olūb bābālarından mevrūŐ ve müŐterek olduđını bilir ve Őehādet eyleriz deyū her birerleri müttefikū'l-lafız ve 'l-ma' na alenen bi'l-muvācehe edā-yı Őehādet-i Őer' iye itdiklerinde Őāhidūnu mezbūrun uŐulū

mevzû'asına taṭbiḳan evvelen bā-varaḳa-i mestûre ḳarye-i mezkûr ahâlisinden Ḳûl oğlı Aḩmed bin Abdullah ve ḩasan oğlı Çolâḳ Oṣmân bin ḩasan ve Merzûr oğlı ḩasan bin Kibâr ve Ḳoç oğlı Aḩmed Ağâlar'dan sırran ve ba' dehu ḳaşabada muḳim muhâcirinden ḩaḳûd oğlı Oṣmân ve Arif Ağâlar'dan alenen ba' de't-ta' dil ve't-tezkiye adil ve maḳbûlü'ş-şehâde idûkleri iḩbâr ve iş'ârla berenbaḩi şer'î sâbit ve şubûtuyla ba' de'l-ḩûkûm mücebince ḩişşe-i irşîye-i şer'isiniñ mes'ele-i mirasları vaşîyle müdde'î Şerîf'e reddü teslimine müdde'a-aleyh Süleymân'a tenbih olunduğı tescil ve Fâtsa maḩkeme-i şer'îyesinden i'âm olundu. Fi'l-yevmi'l-ḩâdi el-işrin min şehri şaferi'l-ḩayr sene aḩad işrûn ve şelâse mie ve elf.

NUMRO: 150/A

Ordû ḳazâsınıñ Bolamân nâḩiyesine tâbi' Sevgen ḳaryesinde muḳim ḩacı Alizâde Abdullah Bey ibni ḩacı ḩızır Muşṭafa Ağâ ile Yemûzcü ḳaryesinden Göcekli oğlı Ömer bin ḩüseyin nâm kimesneler Fâtsa ḳazâsı maḩkemesinde ma'ḳûd-ı meclis-i şer'îimizde her biri iḳrâr-ı tām ve taḳrir-i kelâm iderler ki bizim leh ve aleyhimizde teḩaddûş itmiş ve idecek bi'l-cümle de'âviden ṭolâyı meḩâkimiñ derecâtı muḩtelifesine bidâyeten ve i'âdeten ve i'tirâzan ve istinâfen ve temyizen muḩâkeme ve muḩâşama ve müdâfa'aya ve redd-i cevâba ve a'zâyâ ve i'tirâz ale'l-ḩâkim ve'l-ğayra ve iḳâm-ı şühûd istimâ'ına ve taḩlif ve teḩâlûf ve ehl-i hibre ve mümeyyiz naşb ve ta'yine ve vaż'-ı haciz ve fekkine ve pirüştü keşidesine ve kendü imzâsıyla her nev'î müsted'âyât ve levâyiḩ tanzîm ve taḩdime ve ḳabûlüne ve âḩırını tevkil ve azle ve ḩuşuş-ı mezkûruñ mütevaḳḳıf⁴⁷⁷ olduğı umûruñ küllisine ṭaraflarımızdan vekâlet-i âmme-i muṭlaḳa-i şaḩiḩa-i şer'îye ile ḩâlen Ordû ḳaşabasında da'vâ vekâletiyle meşḳûl Benyâtpân Ağob Efendi'yi ḳabûlüne mevḳûfe

⁴⁷⁷ **Mütevakkıf**, bir şeye bağlı olan, bağlı manalarına gelmektedir. Atlı, s. 175.

vekil-i murahhaş naşb ve ta'vin eyledik didiklerinde ğıbbe't-taşdıki's-ser' i⁴⁷⁸ mā-hüve'l-vāki' bi't-ṭ-ṭaleb ketb olundu. Hurrire fi'l-yevmi's-sāliḡ ve'l-işrin min şehri şaferi'l-ḡayr sene aḡad işrūn ve şelāşe mie ve elf.

El-melikū'l-vehhāb bi avnillahi teālā

Temmeti'l-kelām fi uhdeti'l-maḡām

Bilā No

Yā Hu

Ġurretmeāb şeriatnisāb Gedūs nāibi sābıḡ Abbās Efendi Kemyāb

Ba'de't-taḡiyyetü'l-vāfiye inhā olunur ki Trabzon vilāyeti dāḡilinde kāin Fātsa ḡazāsınıñ umūru aḡkām-ı şer'iyesi meclis-i intiḡāb ḡükkām-ı şer'iden vāki' olān ifāde üzerine zāt-ı sām-i ḡazret-i fetvā pāyesiniñ re'y ve tensiblerine ve nezāret-i āmmemize bināen bin üçyüz yirmi bir senesi şehri rebiu'l-ulā ġurresinden⁴⁷⁹ i' tibāren uhde-i behiyenize ihāle ve tefviz olunmuşdur gerekir ki ḡazā-i mezkūr-ı ġurrā-i mezbūreden bi'n-niyābe zabiṭ idūb beyne'l-ahāli icrā-yı aḡkām-ı şer'-i āliye⁴⁸⁰ sa'y ve ġayret vuḡū'iyāfete olān terekātın mücebi taḡrir olanlarını taḡrir ve terḡim ve beyne'l-vereşe bi'l-farizāti's-ser' iye tevzi' ve taksim ḡuşuşuna ihtimām ve diḡḡat eyleyesiz.

El-faḡir es-Seyyid Meḡmed Hāşim el Ḳāzı

Ḳazesker Anadolu

⁴⁷⁸ **Ġıbbe't-taşdıki's-ser' i**, şer' i mahkemelerden verilen ikrar ve takrime ait hüccetlerde kullanılan bu ifade şer' i mahkeme tasdik ettikten sonra anlamına gelir. Osmanlı Türkçe Metinleri, s. 290.

⁴⁷⁹ **Ġurre**, ayın ilk günü demektir. Osmanlı Türkçe Metinleri, s. 290.

⁴⁸⁰ **İcrā-yı Ahkām-ı Şer' iye**, şeriat hükümlerini uygulama demektir. Atlı, s. 85.

NUMRO: 151/A

Tahaqququ özrü şer'iyeye bināen huşuş-ı āti'l-beyānı⁴⁸¹ maḥallinde istimā' ve taḥrir içün bi'l-iltimās me'zūnen mürsel-i şer'iyeye kātibi İbrāhim Efendi dā'ileri Fātsa kaşabasınıñ Yalılık maḥallesinde muḳim tebe'a-i Devlet-i Āliyye'niñ Ermeni milletinden Tarūsyān Hāci Ağob Ağā veledi Kirkor'uñ sākin oldığı ḥānesine vārüb zeyl-i veşikada isimleri muḥarrer eşḥāş ḥuzūrlarında aḳd-i meclis-i şer'-i āli itdikde zātı Yalılık maḥallesi ahālisinden ve milleti merḳūmeden Öksüzyān Mesrüb veledi Māvridis ve Ğoğasyān Kirkor veledi Keğoriḳ ta'rifleriyle muarrefe merḳūm Hāci Ağob Ağā'nıñ zevcesi Tozelyān kerimesi Yārtoḳus binti Pāyersah zevci merḳūm Hāci Ağob Ağā maḥzarında ikrār-ı tām ve taḥrir-i kelām idüb Ordū ḳazāsına tābi' Ağçetepe ḳaryesi ḥudūdı dāḥilinde Nūḥ yüzi mevḳi'inde vāḳi' şarḳan Eryās oğlu Ağyā ve ğarben ve şimālen Mollā Muştafa ve Hāci Ğorğor ve cenūben Aḥmed Bey ve Muḥsinzāde Ali Bey tarlālarıyla maḥdūd bā-ṭāpu mutaşarrıfa oldığım atıḳ yirmi dönüm miḳdārı bir ḳıṭ'a tarlānıñ üç ḥişşeden bir ḥişşede olān nışif ḥişşe-i şāyi'amı ve yine Yāniḳ Andāllıḳ nām maḥalde şarḳan Yusūf oğlu Dürmuş ve ğarben ve şimālen Eryās oğlu Beğoşi ve cenūben Ḳorı oğulları tarlālarıyla maḥdūd atıḳ altı dönüm miḳdārı nışif tarlānıñ üç ḥişşeden kezālik bir ḥişşede olān nışif ḥişşe-i şāyi'amı ve yine Uzūn Andāllıḳ nām maḥalde şarḳan ve ğarben Eryās oğlu Beğoşi ve Yusuf oğlu Emin Ağā ve şimālen Muḥsinzāde Hāci Abdullah Ağā ve cenūben Ḳorı oğulları tarlālarıyla maḥdūd atıḳ altı dönüm miḳdārı nışif tarlānıñ üç ḥişşeden kezālik bir ḥişşede olān nışif ḥişşe-i şāyi'amı ve yine Nūḥ Yüzi mevḳi'inde şarḳan Eryās oğlu Ağyā ve ğarben ve şimālen Mollā Muştafa ve Hāci Ğorğor ve cenūben Ḥazinedārzāde Aḥmed Bey⁴⁸² ve Muḥsinzāde Ali Bey tarlālarıyla maḥdūd atıḳ yirmi

⁴⁸¹ **Husūs-ı ati'l-beyān**, ileride açıklanan konu demektir. Osmanlı Türkçe Metinleri, s. 286.

⁴⁸² **Bey**, bey ünvanı anonim bir unvan olarak kullanılmaktadır. Askeri ve mülki büyük memurlara ve bir mevki sahibi herkes için kullanılır olmuştur. Bey ünvanı olan kişilerin bir kısmının ayrıca şu görev, meslek, unvan ve sıfatları bulunmaktadır; Bevvab-ı Sultanī, kapucu, cündi, yesarī (solak), yeniçeri ağası, sarrac-ı sultanī, nakkaş, el-Hac, çelevi, Saygın, ss. 33-34.

dönüm tarlânın üç sehinden bir sehim hisse-i şâyi' amı ve yine Yâniğ Andâllık mevkiinde şarğan Yusuf oğlu Dürmuş Ağâ ve ğarben ve şimâlen Eryâs oğlu Beğoşi ve cenûben Kori oğulları tarlalarıyla maḥdûd altı atığ dönüm tarlânın üç sehinden bir sehim hisse-i şâyi' mı ve yine Uzûn Andâllık mevki'inde şarğan ve ğarben Eryâs oğlu Beğoşi ve Yusuf oğlu Emin Ağâ ve şimâlen Muḥsinzâde Hâcı Abdullah Ağâ ve cenûben Kori oğulları tarlalarıyla maḥdûd atığ altı dönüm nışif tarlânın üç sehinden bir sehim hisse-i şâyi' amı ve yine kazâ-i mezkûruñ Geçer kıyâsında Bicâd oğlu mevki'inde vâki' şarğan tarîk-i âmm ve ğarben ve şimâlen A'şârlı oğulları ve cenûben Hayta oğlu bağçesi ile maḥdûd atığ altı dönüm tarlânın üç sehinden bir sehim hisse-i şâyi' amı ve yine Bicâd oğlu mevkiinde vâki' şarğan tarîk-i âmm ve ğarben ve şimâlen A'şârlı oğulları ve cenûben Hayta oğlu bağçesi ile maḥdûd atığ altı dönüm tarlânın üç sehinden nışif hisse-i şâyiamı ya'ni cem'an sekiz kıt'a tarlâda olân ber-vech-i muḥarrer hisse-i irşiyeyi şâyialarımı maḥallinde bedel-i mişilleriyle tâlibine kaṭ'iyen bey' ve ferâğ⁴⁸³ ve me'mûrı hużûrunda muâmele-i ferâğıyesini icrâ ve takrîre bedel-i maḥbûzı tarafıma irsâl ve işâle ve huşûş-ı mezkûruñ mütevaḥḫıf olduğı umûruñ küllisine tarafımdan zevcim merḳûm Hâcı Ağob Ağâ'yı vekâlet-i âmme-i muṭlaḳa-i şâhiḥa-i şer' iye ile vekil ve nâib-i menâb naşb ve ta'yin eyledim didikde merḳûm Hâcı Ağob Ağâ daḫi vekâlet-i mezkûre'yi ḳabûl ve ḫidmet-i lâzimesini kemâ-yenbağı ifâya teahhüd ve iltizâm eylediğini kâtib mûmâ ileyh maḥallinde ketb ve taḫrîr ve ma'an ümenâ-i şer'⁴⁸⁴ ile meclis-i şer'a gelûb alâ vuḳû' ihi inhâ ve taḫrîr itmeğın mâ-vaḳa'a bi't-ṭaleb ketb ve imlâ olundu. Ḥurrîre fi'l-yevmi'l-ḫâdi aşer min şehri rebiu'l-evvel sene ihda işrin ve şelâse mie ve elf.

ŞUHÛDÜ'L-HÂL

Öksüzyân Mesrûb veledi Mârvidis

Ġoğâsyân Kirḳor veledi Keğorḳ

⁴⁸³ **Ferâğ**, bir mülkün tasarruf, sâhip olma hakkını başkasına terketme anlamına gelir. Devellioğlu, s. 257.

⁴⁸⁴ **Ümenâ-i Şer'**, şeriâtın güvenini kazanan kimseler demektir. Atlı, s. 66.

Fâtsâ'nın Yalılık mahallesi Bâbâsyâ Soni

NUMRO: 152/A

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn'u mülûkâneye mülhâk evkâfdan Cânik sancâğı dâhilinde kâin Fâtsa kâzâsınıñ Keşdere nâhiyesinde Kõndân Selime karyesinde vâkı' câmi'-i şerif vakfından almak üzere şehri on beş gürüş vazife ile hiţâbet ve imâmet cihetinden bâ-berât-ı şerif-i âlişân mutaşarrıf olân Aşmed Hâlîfe ibni Şerif'in bundan aqdem bilâ veled vefât idûb yeri hâli hidmet-i lâzimesi muaţtal kalmağla yerine karye-i mezbûre ahâlisinden işbû bâişü'l-arz Oşmân Hâlîfe ibni Süleymân dâ'ileri kâzâ-i mezbûr idâre meclisinde ma'kûd-ı meclis-i şer'-i âli aqûdde hâlen kâzâ-i mezbûr evkâf vekili Maşmûd Nâzım Efendi hâzır olduğı hâlde lede'l-ımtihân cihetiyle mezkûretin lâyıq ve müsteşâk olduğı nümâyân ve ceride nüfûsda karyesiniñ kırk ikinci hânesinde ikinci numro ile hin-i taşirde kırk toqûz yâşında muşayyed ve esnânı askeriyeyi tecâvüz itmiş idûğı nüfûs me'mûrluğıyla defteri redif tâbûrı zâbiţâni taraflarından mevrûdu memhûr ilmû haber⁴⁸⁵ mâillerinden anlaşılmâğla ciheteyn-i mezkûreteyn-i mehlûleteyn vazife-i mersûmesiyle mezbûr Oşmân Hâlîfe dâ'ilerine tevcih ve yedine bir kıt'a berât-ı şerif-i âlişân şadaqa ve işşân buyurulmaş niyâniyle bi'l-iltimâs derbâ-i ma' deli taqrâra arzve i' lâm olundu. Hurre fi'l-yevmi'l-hâmîs ve'l-işrin min şehri rebiu'l-evvel sene ihdâ ve işrin ve selâşe mie ve elf.

NUMRO: 153/A

Kõndân Selime karyesi Hâţibi Oşmân Efendi inhâ olunur ki

⁴⁸⁵ **İlmühaber**, bir daireden diğere daire veya dairelere, herhangi bir husus, bir karar veya bir hükmü bildirmek üzere yazılan belgelere "ilmühaber" adı verilir. İlmühaberlerde elkab bulunmaz. Çok kere bir irade, bir buyruldu veya arzuhalde bahisle doğrudan doğruya konuya girilir. İlmühaberinde yazılış sebebine göre metin kısa veya uzun olabilir. Osmanlı Türkçe Metinleri, s. 173.

Ḳaryenizde vāḳi^ᶜ Ḥācı Şerif^ʿiñ Ḥaṭibi Aḥmed Efendi^ʿniñ bilā veled vuḳū^ᶜu vefātiyle yeri münḥal⁴⁸⁶ ve vazifesi mu^ᶜṭal ḳalmıř idüği meclis-i idāre-i ḳazāca icrā ḳılınān taḥḳiḳatla şābit olmuş ve yerine ta^ᶜyininiz ḥuřuř-ı ḳaryesine vārid olān intiḥābnāme varaḳasıyla istirhām olunmuş ve ḥiṭābet-i mezkūreyi ḥüsnü idāre ve ifāya liyāḳatınız bi^ʿl-ımtiḥān taḥaḳḳuḳ itmiş ve berāt-ı şerif-i āliřān iḥsān ve ināyet buyurulmuş bābında meclis-i idāre-i ḳazāsından uřūlen imlā ḳılınān mazbaṭa ile tanzim idilen i^ᶜ lāmı şer^ᶜ-i berā-yı arz ve inhā cānib-i livāya taḳdim idilmiş olmağla ve vazife-i ḥiṭābet-i berāt-ı āli ḥazreti ḥilāfet meābiye müeyyed buyurulmaḳ üzere vazife-i ḥiṭābet-i cāmi^ᶜ-i şerif-i mezkūrde kemā-yenbaği ḥüsnü ifāya himmet itmeğe siyāḳında işbū mürāsi ile taştir ḳılındı. Ḥurrire fi^ʿl-yevmi^ʿl- hāmis ve^ʿl-işrin min şehri rebiu^ʿl-evvel sene iḥda işrin ve řelāře mie ve elf.

NUMRO: 154/A

Cānik sancāđı dāḥilinde kāin Fātsa ḳařabası sākinlerinden berber eřnāfindan řāḥib-i arzuḥāl Emir Ali ođlı Meḥmed Usta ibni Ali ḳazā-i mezbūr bidāyet maḥkemesinde ma^ᶜḳūd-ı meclis-i şer^ᶜimizde Ordū ḳazāsınıñ Perşembe nāhiyesine tābi^ᶜ Dođān ḳaryesinden Ḥüseyin bin Ḥalil muvācehesinde merḳūm Ḥüseyin yedinde olūb işbū meclis-i şer^ᶜ-i şerifde muāyene olunān ḳafūr řarı renkli boynuzları önüne baḳār ve alnı řaḳār ve ḳuyrūđunun ucuyla ayāḳlarının ařası beyāz yedi yāřındaki bir re^ᶜ si ḳara řıđır ineđi yedi seneden berū müstaḳıllen yedimde netācen mülküm iken işbū tāriḥ-i i^ᶜ lāmdan on sene muḳaddem sirḳat olunūb ḥālen mezbūr Ḥüseyin^ʿiñ yedinde bulmamla bi^ʿl-ıstiḥḳāḳ ṭaleb iderim deyū ba^ᶜde^ʿd-da^ᶜvā ve^ʿs-suāl mezbūr Ḥüseyin daḥi cevābında mezkūr inek řiraen mālım olduđından bi-ḥaḳḳın vāž^ᶜ-ı yed iderim deyū iḳrār lakin müdde^ᶜ i merḳūmun netāc müdde^ᶜ āsını külliyyen inkār idecek ber-minvāl-i muḥarrer müdde^ᶜ i Meḥmed Usta netāc müdde^ᶜ āsını müdde^ᶜ a-aleyhiñ

⁴⁸⁶ **Münhal**, boş, memuru olmayan kadro anlamlarına gelir. Atlı, s. 76.

zāt ve şehādetleri aleyhinde bir suāl diyeceği oldığını beyān itdiği kaşaba-i mezkürden Osmān oğlu Bayrām bin Şālih bin Hüseyn Kolyār kıyasesinden Kōle oğlu Meḥmed bin Osmān bin Aḥmed nām kimesne şehādetleriyle bi'l-muvācehe berenbāhi şer' i ba' de'l-işbāt ve'l-ḥüküm ve'l-ḥuluf mücebince mezkūr inekden keffi i yed ve müdde' i Meḥmed Usta'ya red ve teslim müdde' a-aleyh merķüm Hüseyn'e tenbih olundığı tescil ḥuzūru ālilerine i'lām olundu. el-Emru limen lehü'l-emr. Hurre fi'l-yevmi's-sābi' ve'l-işrin min şehri rebiu'l-evvel sene aḥad ve işrin ve selāse mie ve elf.

NUMRO: 155/A

Huşūş-ı āti'l-beyāniñ maḥallinde istimā' ve taḥrir içün bi'l-iltimās me'zūnen mürsel-i şer' iye kātibi İbrāhim Efendi dā'ileri Fātsa kaşabasınıñ Yālıdiki maḥallesinde muķim tebe' a-i Devlet-i Āliyye'niñ Ermeni milletinden Ğōğāsyān Keğoriķ veledi Beğos'un ḥānesine vārüb zātları zeyl-i veşikada muḥarrerü'l-esāmi eşḥāş huzūrlarıyla aķd olunān meclis-i şer' -i āli de zātları kaşaba-i mezkūrede Pāpās oğlu Şolumān veledi Qarār ile maḥallesi Pāpās Şovel ta'rifleriyle muarrefe Ğōğāsyān kerimleri Peyrāb ve Qarāntān Keğoriķ ve Ğōğāsyān Beğos zevcesi Relūsik binti Oḥānnas ve kerimesi Düriyik binti Beğos ve İsrāil ve Keğoriķ veledān Beğos ve Ğōğāsyān Kirķor veledi Keğoriķ Ordūlı Hākimyān Loğon veledi Hācı Artin'i maḥzarında her birerleri ikrār-ı tām ve ta' biri ani'l-merām idüb Ünye kaşabasında Ortā maḥallesinde vāķi' müteveffā mürişimiz pederimiz Keğoriķ veledi İsrāil ve zevcim Beğos veledi Keğoriķ ve pederimiz müteveffā Beğos veledi Keğoriķ veledi İsrāil nām kimesnelerden irşen bizlere intikāl iden tarafları şarķan Hācı Şādık oğlu ḥānesi ve ğarben Açıkküyān Ağob ḥānesi ve cenūben Pāryaḡ oğlu Ağob ḥāne ve bağçesi ve şimālen Hācı Şādık oğlu Derviş Efendizāde Nuri Efendi arşa ve bağçesiyle maḥdūd bā-sened müştereken mutaşarrif olduğımız bir kıt'a mülkü arşalarını maḥallinde bedel-i mişliyle aḡara bey' ve me'mūrī ḥāzırıyede muāmele-i ferāğiyesini

icrā ve taqrîre ve bedel-i maḳbūzunu bizlere irsāl ve işāle ve inde'l-icāb müdāhele idenler ā'id oldığı meḫākim-i şer'îye ve nizāmiyede⁴⁸⁷ bidāyeten ve iādeten ve i'tirāzan ve istināfen ve temyizen muḫākeme ve muḫāşamaya ve müdāfa'aya ve redd-i cevāba ve taḫlif ve teḫālūf tebliğ ve tebellūga ve kendi mühür ve imzāsıyla her nev'î arzūḫāl ve lāyiḫa tanzim ve taḫdimine ve muḫākemenin şoñ derecesine ḳadar ḫuḳuḳumuzun muḫāfazasına ve ḫuşuş-ı mezkūruñ mütevaḳḳıf oldığı umūruñ küllisine taraflarımızdan merḳūm Loğon Ağā'yı vekālet-i āmme-i muḫlaḳa-i şaḫiḫa-i şer'îye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta'yin eyledik didiklerinde ol daḫi vekālet-i mezkūreyi ḳabūl ve ḫidmet-i lāzimesini kemā-yenbağî ifāya teahhüd ve iltizām eylediğini kātib mūmā ileyh maḫallinde ketb ve taḫrir ve ma'an ümenā-i şer'île meclis-i şer'a gelüb alā vukū'ihî⁴⁸⁸ inhā ve taḫrir itmeğın mā-vaḳa'a bi't-ḫaleb ketb olundu. Ḥurrîre fi'l-yevmi's-şālîs min şehri rebiu'l-aḫir sene ihdā ve işrin ve şelaşemie ve elf.

ŞUHÜDÜ'L-ḤĀL

Maḫkeme-i bidāyet odacısı Mağreviç Efendi

Ḳaşabadan eşnāfdan Pāpāsı oğlu Şolumān veledi Ḳarār bābası Şovel

NUMRO: 156/A

Cānik sancāğı dāḫilinde Fātsa ḳaşabasının belediye reisi Ḳāḫızāde Kāzım Bey ibni Ömer Efendi ḳazā-i mezkūr maḫkemesinde ma'ḳūd-ı meclis-i şer'î-i şerif-i

⁴⁸⁷ **Nizamiye Mahkemeleri**, Tanzimat Fermanı'ndan sonra adlî alanda yapılan ıslahat çerçevesinde taşrada eyalet yahut livâ merkezi olan şehir ve kasabalarda yargılama yetkisine sahip birtakım meclisler kurulmuştu. Bu çerçevede 30 Nisan 1860'ta yayımlanan Zeyl-i Kanûn-ı Ticâret ve daha sonra çıkarılan kanunlarla ticaret mahkemelerinin teşkilâtı belirli bir düzene kavuşturulmuştur. Ceza ve ticaret davalarına bakmak üzere ilk önce meclis statüsüyle kurulan bu kurumlar, esasen nizâmiye mahkemesi gibi işlevi görmüşse de, resmî anlamda Nizâmiye mahkemelerinin ilk çekirdeğini Tanzimat sonrası ceza kanunlarının uygulanması için 1854'te İstanbul'da kurulan meclis-i tahkikler oluşturur. Daha geniş bilgi için bkz.: Ahmet Akgündüz-Halil Cin, **Türk-İslam Hukuk Tarihi**, Timaş Yayınları, İstanbul, 1990, Cilt:1, ss. 286, 288; M. Mecit Kenanoğlu, "Nizamiye Mahkemeleri" **TDV İslam Ansiklopedisi**, Ankara, 2010, Cilt: 33, ss. 187-188.

⁴⁸⁸ **Alâ vukū'ihî**, olduğu gibi, vuku bildiği gibi manalara gelmektedir. Atlı, s. 166.

enverde⁴⁸⁹ kaşaba-i mezbûr da'vâ vekillerinden Kâdızâde Ali Efendi ibni Hasan mahzarında ikrâr-ı tām ve ta' biri ani'l-merām idüb leh ve aleyhimde vuķû' u bulmuş ve bûlacaķ de'âviden  olâyı bi'l-cümle meĥâkim-i Şer' iye ve nizâmiyede bidâyeten ve iâdeten ve i' tirâzan ve istinâfen ve temyizen müdde' i ve müdde' a-aleyh ve Őaĥş-ı Şâliş Şıfatlariyle muĥâkeme ve muĥâŐama ve müdâfa' aya ve redd-i cevâba ve iķâme-i Şühûd ve istimâ' a ve tebliĥ ve tebellüĥa ve taĥlif ve teĥâlûf ve kendi imzâ ve mühriyle her nev' i müsted' ayât ve lâyiĥa tanzim ve taķdimine ve vaz' -ı ĥaciz ve fekkine ve pirûŐtû keşidesine ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ĥakim naşb ve ta' yine ve inde'l-icâb âĥarını tevkile ve ĥuķûķunun muĥâfazasına ve ĥuŐûŐ-ı mezkûruñ mütevaķķıf olduĥı umûruñ küllisine  arafımdan mûmâ ileyh Ali Efendi'yi vekâlet-i âmme-i muţlaķa-i Őaĥiĥa-i Şer' iye ile vekil ve nâib-i menâb naşb ve ta' yin eyledim didikde ber-minvâl-i muĥarrer mûmâ ileyh Ali Efendi daĥı vekâlet-i mezkûreyi ķabûl ve ĥidmet-i lâzimesini kemâ-yenbaĥı ifâya teahhûd ve iltizâm itmeĥin mâ-vaķa' a bi't- aleb ketb olundu. Ĥurrire fi'l-yevmi's-sâdis min Şehri rebiu'l-aĥir sene ihdâ işrin ve Şelaşe mie ve elf.

ŞUHÛDÛ'L-ĤÂL

Taĥrirât kâtibi Şabri Efendi

Müstantıķ muâvini OŞmân Efendi

NUMRO: 157/A

Zâtı bi'l-ma' rifeti'Ő-Şer' iye zeyl-i veŐiķada muĥarrerü'l-esâmi müslimin ta' rifleriyle muarrefe olân merĥûm OŞmân Pâşâ kerimesi Ĥâce Şerife Zineti Ĥânım yine meclis-i ma' ķûd-ı mezkûrde kaşabadan Ĥocazâde Said Efendi ibni Ĥacı Meĥmed Efendi muvâcehesinde ikrâr-ı tām ve taķrir-i kelâm ider ki leh ve aleyhimde vuķû' u bulmuş ve bûlacaķ bi'l-cümle de'âviden  olâyı aŐĥâbiyla muĥâkemeniñ

⁴⁸⁹ **Meclis-i Şer' -i Şerif-i Enver**, Kadının yargılama veya bir takrir dinlemek üzere yaptıĥı celse, mahkeme demektir. Osmanlıca Türkçe Metinleri, s. 290.

derecât-ı muhtelifesinde müdde‘i ve müdde‘a-aleyh ve şahş-ı sâlis şıfatlariyle bidâyeten ve i‘tirâzan ve istinâfen ve temyizen ve taşhihan muhâkeme ve muhâşama ve müdâfa‘ aya ve iķâme-i şühüd ve taħlif ve kendi imzâsıyla her nev‘i müsted‘ ayât ve levâyiħ tanzim ve taķdime ve ķabûlüne ve evrâķ-ı resmıeyı tebliğ ve tebellüga ve vâz‘-ı haciz ve fekkine ve aħarını tevkil ve azle ve ħuşuş-ı mezkûruñ mütevaķķıf olduğı umûruñ küllisine ħarafımdan mûmâ ileyh Said Efendi‘yi vekil-i muraħħaş ve ħuşuş-ı naşb ve ta‘yin eyledim didikde mûmâ ileyh daħi vech-i muħarrer üzere vekâleti ķabûl ve ħidmet-i lâzimesini kemâ-yenbağı edâya teahhüd ve iltizâm itmeğin mücebince mâ-vaķa‘ a bi‘ħ-ħaleb ketb ve imlâ olundı deyû nâib sâbıķı selefim Meħmed Arif Efendi‘den müdür zabtı ceridesiniñ otüz altıncı şaħifesinde ve kırķ dördüncü raķamıyla mûraķķam 24 Şevvâl 320 târiħiyle müverraħ mûmâ ileyhiñ Arif imzâsıyla mûmzâ olân vekâlet taķriri üzerine işbû vekâlet-i şaħħ-i tanzim ķılındı. ħurrire fi‘l-yevmi‘t-tâsi‘ min şehri rebiu‘l-aħir sene ihdâ ve işrin ve şelâse mie ve elf.

ŞUHÛDÜ‘L-ĤÂL

Ķazâ-i mezkûr Müftisi Tevfik Efendi

Ĥocazâde Ĥalil Efendi ibni Ĥacı Meħmed Efendi

NUMRO: 158/A

Cânik sancâğı dâħilinde kâin Fâtsa ķaşabasınıñ Yâlıdiki maħallesinde muķim tebe‘a-i Devlet-i Âliyye‘nin Rûm milletinden olüb bundan iki sene muķaddem vefât iden Selim oğlı Ĥiristo Vâlid ve Esil veled verâseti zevce-i menkûħa-i metrûkesi Sümele binti Berâşķüh ile şulbi kebir oğulları Anâsdi ve Vâsil ve şulbiye-i şağire kıızları Mâriķo ve Vasiliķo‘ya münħaşıra olduğı lede‘ş-şer‘i‘l-enver müteħaķķıķa olmağın şağiretân-i mezbûretâniñ vaķt-i rüşdlerine değin umûrlarını tesviyeye vâlideleri mezbûre Sümele ķıbel-i şer‘iden vaşıye naşb ve ta‘yin olunmağla mezbûrenin bi‘l-verâse ve bi‘l-vaşâya ve merķûmân Anâsdi ve Vâsil‘iñ ħalebleriyle

ve ma'rifet-i şer'ile mahallesi Pāpāsi Qaralāmbosi ve muhtār vekili Bolimor ve hey'eti ihtiyāriyeleri hāzır oldukları halde taħrir ve terķim ve taqdir-i kıymet ve beyne'l-verese taķsim olunān tereke-i mūteveffā-yı merķūmdur ki ber-vech-i āti zıkr ve beyān olunur. Hurrire fi'l-yevmi't-tāsi' min şehri rebiu'l-aħir sene ihdā ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

Yünden memlü başma şülüş 1	Yünden memlü başma şülüş 1			
_____	_____			
50	50			
Yünden memlü başma yorgān 4	Yünden memlü başma yorgān 4			
_____	_____			
100	100			
Yünden memlü başma aded 3	Yünden memlü başma yaşdıķ 2			
_____	_____			
20	20			
Kilim-i kebir 1	Kilim-i şağir 1	Çuvāl kendir 3	Qazgān nūhāsdan 1	
_____	_____	_____	_____	
170	30	5	50	
			4	
Tencere ma' a qabaķ 1	Bağrāç ma' a Qabāķ 1	Börek tavası ma' a qabāķ 1		
_____	_____	_____		
25	2	12		
		25		
		2		
Tebşi 1	Ṭava 1	Yāğ tavası 1	İlistir 1	Gügüm şağir 1
_____	_____	_____	_____	_____

21	10	10	10	20			
Hamām tāsı 1		Çinkodan ma' mül tepsi 2	Çinkodan ma' mül tās 2				
_____	_____	_____	_____	_____			
10		5		3			
Sırca tabāk 5	Sırca tabāk 5	İstifān 5	Sırca ma' a tās 2				
_____	_____	_____	_____				
5	5	5	3				
Qahve cezvesi nühāsdan 1	Cezve çinğodanı	Tahta sofrā 1					
_____	_____	_____					
20	?	90					
Eşilū 1	Yünden memlü şağir minder 3	Qasnak 1	Minder köhne 1				
_____	_____	_____	_____				
10	15	10	5				
Eşyā hānesi							
Sandālye 4	Quzı post 11	Esās beyt	Yeğün				
_____	_____	_____	_____				
20	25	30				878	
Başma	Endāre	Başma	Pārde	Başma	Pārde	Başma	Pārde
_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
124	124	232	141	184	125	165	91
Başma	Pārde	Başma	Pārde	Başma	Pārde	Başma	Pārde

185	116	177	112	139	103	296	182
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Başma	Pārde	Başma	Pārde	Başma	Pārde	Başma	Pārde
-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

264	186	150	116	59	37	117	88
-----	-----	-----	-----	----	----	-----	----

Yelken bezi aded 3	Bāş çārşafi 2	Mānisa toğması aded 16	Fes aded 7
--------------------	---------------	------------------------	------------

35	45	350	15
----	----	-----	----

Ceyiz top 11	Amerikān bezi ma' a çakamaç	Peştemāl mefrūşāt vesāire
--------------	-----------------------------	---------------------------

250	405	443
-----	-----	-----

Gabāri milāk 1	Mışır 600	Hınça 100
--------------	---------	-----------	-----------

30	20	450	50
----	----	-----	----

Et-tereke

Yekün	Ğurūş
-------	-------

5743

Yalnız beş bin yedi yüz kırık üç ğurūşdur

Minhāl'l-ihrācāt

Çaşabadan Tetizyān Ārtin Ağā'ya deyn-i müşbet bā-şehādeti

Yālmān oğlı Bolimor veledi Berāşküh ve Fesāndibler

Haralanbor veledi Dimitri

4243

Kaşabadan dođtor Abūsenlebedi deyn-i müşbet Sim Erķali
Kireķoveledi Vāsıl ve Vāsıl ve Esbilādisi veledi Şofilādo
şehādetleriyle

867

Toķātlı oğlı Lārızı deyn-i müşbet bā-şehādet Kāyıķçı oğlı iskele kethūdası
metre hāfi Haralanbu

90

Yol eşmānı

30

Yekūnū'l _____ Ğurūş _____

5743

İşbū ķassāmda defteri münderecātından añlaşılācađı üzere mecmū' u tereke
beş bin yedi yüz kırķ üç ğurūşa bāliđ olūb müteveffā-yı merķūmun deyn-i müşbetesi
dađı meblađ-ı mezbūre teķābül itmekle vereşeye bir şey ķalmadıđını beyyin işbū
mağalle şerđ verildi. 25 Ğazirān 318.

NUMRO: 159/A

Cānik sancāğı dāhilinde kāin Fātsa қаşabasınıñ Yālıdiki maħallesinde muķim tebe‘a-i Devlet-i Āliyye’nin Ermeni milletinden zātı maħalle-i mezbūre sākinlerinden milleti merķūmeden Nebyādiyān Nişān Efendi veledi Artin ve icrā mübāşiri Serkes Ağā veledi Ağob ta‘rifleriyle muarrefe Yorgāncı ođlı kerimesi Nāzlı binti Oħānnes veledi Keđoriķ ve Vāritirs veledi Pāyeniħ veledi Fātsa қаzāsı bidāyet maħkemesinde ma‘ķūd-ı meclis-i şer‘-i şerif-i enverde қаşaba-i mezkūre milleti merķūmeden Açıķgöz Yāle Hācik Ağā veledi Oħānnes veledi Artin maħzarında her biri iķrār-ı tām ve taķrir-i kelām idūb Ünye қаşabasınıñ Orta maħallesinde Kenyā mevķi‘inde vāķi‘ tarafları şarķan Yorgāncı ođlı Niđos arşası ve ğarben dere ve cenūben tariķ-i āmm ve şimālen Yorgāncı ođlı Artin arşasıyla maħdūd bir kıt‘a mülk arşanın Muţāfyān Hācik veledi Mikāil ve Yorgāncı ođlı kerimesi Hāneki binti Oħānnes ile müşterek üç sehim i‘tibāriyle bir sehmi pederim ve mūrişim müteveffā Oħānnes ve Keđoriķ ve vālidem müteveffāt Meryem binti Oħānnes’den bizlere irşen intikāl idūb bā-senedi müştereken ve şāyi‘an mutaşarrıfa oldıđımız sālifü’z-zikir⁴⁹⁰ bir sehim hişşe-i şāyi‘alarımızı maħallinde bedel-i mişliyle āħara bey‘ ve ferāğ ve me‘mūrı ħuzūrunda muāmele-i ferāğiyesini icrā ve taķrire ve bedel-i maķbūzunu bizlere irsāl ve işāle ve inde’l-icāb müdāħale idenlerle ā‘id oldıđı meħākim-i şer‘iye ve niżāmiyede bidāyeten ve i‘ādeten ve i‘tirāzan ve istināfen ve temyizen muħākeme ve muħāşama ve redd-i cevāba ve taħlif ve teħālūf ve tebliğ ve tebellūge ħuşuş-imezkūruñ mütevaķķıf oldıđı umūruñ küllisine taraflarımızdan merķūm Hācik Ağā’yı vekālet-i āmme-i muţlaķa-i şāhiħa-i şer‘iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta‘yin eyledik didiklerinde ol daħi vekālet-i mezkūreyi қаbūl ve ħidmet-i lāzimesini kemā-yenbađı edāya teahhūd ve iltizām itmeđin mā-vaķa‘a bi’t-ıaleb ketb olundu.

⁴⁹⁰ **Salifü’z-zikir**, zikri geçen, bildirilen anlamlara gelmektedir. Devellioğlu, s. 917.

Ḥurrire fi'l-yevmi's-ş-şāmin ve'l-aşar min şehri rebiu'l-aḥir sene iḥda ve işrin ve selāse mie ve elf.

ŞUHŪDŪ'L ḤĀL

Bayrākdarzāde Başri Efendi ibni Meḥmed Ağā

Oḫacı Mağraviç Efendi

NUMRO: 160/A

Cānik sancāğı dāhilinde kāin Fātsa ḳazāsınıñ Bice-i Kebir ḳaryesi sākinlerinden sāhib-i arzuḫāl işbū rāfiu'l-veşiḳa Pir oğlu Oşmān bin İbrāhim ḳazā-i mezkūr bidāyet maḥkemesinde mu'ḳūd-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde ve zātı ḳaşabadan Bayrākdarzāde Başri Efendi ibni Meḥmed Ağā ve Ḳalafatzāde Ḥācı Ḥalil Ağā ta' rifleriyle muarrefe Aişe binti Oşmān maḥzarında üzerine da'vā ve taḳrir-i kelām idüb mezbūre Aişe yüz bir ğurūş mihr-i müeccel⁴⁹¹ ve üç yüz ğurūş mihr-i muaccel⁴⁹² maḳbūz tesmiyesiyle zevce-i menkūḫa-i medḫūlu behām olunüb ancaḳ ḫuḳuḳu zevciyete riāyet ve bana inḳıyād itmeyüb ḫālen ḫāzırı bi'l-meclis bābāsı Oşmān nezdinde bulunmaḳda olduğından suāl olunüb ḫuḳuḳu zevciyete riāyet ve bana inḳıyād ḳibel-i şer' iden tenbih olunmaḳ maḫlūbundur deyū da'vā ve ğıbbe's-suāl mezbūre Aişe daḫi cevābında yüz bir ğurūş mihr-i müeccel ve üç yüz ğurūş mihr-i muaccel maḳbūzı tesmiyesiyle müdde' i merḳūm Oşmān'ın zevce-i menkūḫa-i medḫūlu behāsı olduğını iḳrār lakin bundan üç māḫ muḳaddem maḫzarı şūḫūdda beni ḫalāḳ-ı selāse ile taḫliḳ itdiğini nāḫiḳ yedime virüb işbū meclis-i şer' a ibrāz itdiğim ilmü ḫaber ile şābit olmaḳla kendūsine mebāne olduğumdan ol şūretle ḫuḳuḳu zevciyete iḫāat ve inḳıyād itmeme icāb-ı şer' isini ḫaleb iderim deyū müdāfa' a itmekle müdde' i merḳūm Oşmān daḫi mezbūreniñ ḫalāḳ müdde' āsını inkār idecek

⁴⁹¹ **Mihr-i Müeccel**, evlenme sırasında erkeğin kadına daha sonra vermeyi taahhut ettiği mihirdir. Mehi ise; kadının nikah ile müstehak olduğu mal, altın veya paradır. Pakalın, Cilt: II, s. 444.

⁴⁹² **Mihr-i Muaccel**, evlenme sırasında erkeğin kadına peşin olarak vermesi kararlaştırılan mihirdir. Örfümüzde buna “ağırlık” da denilir.

müdde' iye-i aleyhâyı mezbûre Aişe'den ber-minvâl-i muharrer talâk müdde' âsını muţâbık beyyine teşeb olunduğda kıarye-i mezkûreden İsmâil oğlı Hamid ve Veli oğlı Hüseyin ve Hâcî Hasan'ın küçük Hasan ve Arbâş oğlı Mehmed ve Pir oğlı Emirle işbât ideceğini ve bundan başka şahidi olmadığını ve dermeyân itmekle merķûmun istişhâd olunduğlarında talâk mes'elesinden ma'lûmâtı olmadığını beyân eylemeleri üzerine müdde' iye-i aleyhâyı mezbûre Aişe dağı tâlîb-i tahlif olmamağın zevc-i müdde' i mezbûr Oşmân hıķûķu zevciyete riâyet ve inķıyâda mezbûre Aişe Hâtûn'a tenbih olunduğı tescil ve Fâtsa mahkeme-i şer' iyesinden hıżûru âlilerine i' lâm olundu. Hırrire fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrin min şehri rebiu'l-ađir sene ihdâ işrin ve şelâşe mie ve elf.

NUMRO: 161/A

Trabzon vilâyeti dâhilinde Ordû kıazâsına muzâf Bolamân nâhiyesiniñ Gökerçenlik kıaryesi ahâlisinden bâişü'l-i lâm Hasan ve Mehmed benân Hâcî Hasan bin İbrâhim nâm kimesneler Fâtsa kıazâsı bidâyet mahkemesine mahşuş oţada ma' ķud-ı meclis-işer' -i şerif-i enverde kıazâ-i mezkûr zâbıta me'mûrı vekil-i Arslân onbâşı ibni muvâcehesinde Miri kıaryesi sâkinlerinden Azâb oğlı Oşmân hâzır olduğı hâlde mezbûr Arslân onbâşı yedinde olub işbû meclis-i şer' ide muâyene olunân kır tonda bir re'si iydiç beygir meşrâen ve müştereken ve iki yâşında kestâne yâğız tonda bir re'si merkebiñ ester netecân müştereken yedlerimizde mülķümüz iken işbû târiğ-i i' lâmdan dört gün muķaddem leyley sirķat olunub hâlen mûmâ ile Arslân onbâşı yedinde bulmâmızla bi'l-istiħķâķ taleb ideriz deyû her birerleri da' vâ itdiklerinde ol dağı cevâbında mezkûr iydiç ve ester Miri kıaryesi ahâlisinden olub hâzır bulunân Azâb oğlı Oşmân yedinde tûtulub merķûm ile berâber hıķûmete teslim idilmiş olduklarından ol vechile mezkûr iydiç ve estere vaz' -ı yedini iķrâr lâkin müdde' iyân-

ı merķūmānıñ istiħķāk müdde‘alarını inkār idecek merķūm Oŗmān lede’s-suāl⁴⁹³ mezkūr iydiç ve esterden aŗlā ma‘lūmātı olmadığını beyān itmekle müdde‘iyān-ı merķūmān Ḥasan ve Meḥmed’den ber-vech-i muḥarrer istiħķāk müdde‘alarını ķarye-i mezkūr ahālisinden olūb lede’t-tezkiye adil ve maķbūlü’ŗ-ŗehāde idūkleri ķarye-i mezkūr muḥtārı Őmer ve imām vekili Ali ve hey‘eti iḥtiyāriyesinden Ali ve Meḥmed ve Ḥacı Ḥasan ođlı İbrāhim ve Kulāķsız ođlı Ali nām kimesneler ķaraflarından iḥbār olunān Kōr ođlı İbrāhim bin Ḥasan ve Bıçāķcı ođlı Meḥmed bin Oŗmān nām kimesneler ŗehādetleriyle bi’l-muvācehe berenbaḥi ŗer‘i bi’l-iŗbāt ve’l-ḥuluf ve’l-ḥūkūm mūcebince mezkūr beygir esterden keff-i yed ve müdde‘iyān-ı merķūmān Ḥasan ve Meḥmed’e teslime vekili mūmā ileyh Arslān onbāŗıya tenbih olunduđı tescil ve Fātsa maḥkeme-i ŗer‘iyesinden ḥuzūru ālilerine i‘lām olundu. el-Emrū limen lehū’l-emr.Ḥurrire fi’l-yevmi’ŗ-ŗāni min ŗehri cumāde’l-ulā sene iḥdā ve iŗrin ve selāŗe mie ve elf.

NUMRO: 162/A

Cānik sancāđı dāḥilinde Çārŗamba ķaŗabasınıñ ŗārica maḥallesi sākinlerinden muḥācirini Çerāķise’den ŗūheyz Beyzāde Meḥmed Bey ibni ŗūheyz Bey Fātsa ķaŗabası maḥkeme-i ŗer‘iyesine maḥŗūŗ oŗada ma‘ķūd-ı meclis-i ŗer‘-i ŗerif-i ŗerifde ķazā-i mezkūr māl müdiri Süleymān Efendi muvācehesinde da‘vā ve taķrir-i kelām idūb iŗbū meclis-i ŗer‘ide muāyene olunān ṭorı ṭonda yedi yāŗında kıçlarınıñ iki ṭarafında Çerkes ṭamđası ķuyruđunuñ ucu beyāz ve alnı ķāriŗıķ beyāz bir re’s ve diđeri kezālik ṭorı ṭonda beŗ yāŗında ŗāđrisında Çerkes ṭamđası ve alnında az ŗaķār bir re’s ki cem‘an iki re’si ķısrāķlar ŗirāen mālım ve mülķūm iŗbū tāriḥ-i i‘lāmdan yirmi gūn muķaddem sirķat olunūb ḥālen mūmā ileyh māl müdiri efendi yedinde bulmamla bi’l-istiħķāk ṭaleb iderim deyū da‘vā ol daḥi cevābında ḥayvān-ı mezkūr

⁴⁹³ Lede’l-suāl, soruldukda anlamını iḥtiva etmektedir. Devellioğlu, s. 546.

ķısrāķlar yāve olmaķ üzere bi'l-emāne vāz' -ı yedini iķrār lakin müdde' i merķūmuñ istiħķāķ müdde' āsını inkār idecek müdde' i mezbūr Meħmed Bey'den bizde muħarrer istiħķāķ müdde' āsını lede't-tezkiye adil ve maķbūlü'ş-şehāde idūkları müstantıķ muāvini Oşmān ve Ümmet ibni Ħamdi Efendiler Ünye'niñ Ķaramürsel ķaryesinden Beşmāķ oğlı Aħmed'iñ ve Cecil ķaryesinden Ħacı Oşmān oğlı Ali nām kimesneler tarafından iħbār olunān Ünye'niñ Orta maħallesinden Ħacı Şādıķzāde Taħsin bin Kāşif ve Göreci ķaryesinden Nügāy oğlı Cānbolāt bin Nügāy nām kimesneler şehādetleriyle bi'l-muvācehe berenbaħi şer' i bi'l-işbāt ve'l-ħuluf ve'l-ħüküm mücebince mezkūr ķısrāķ ħayvānlardan keff-i yed ve müdde' i mezbūr Meħmed Bey'e teslim mūmā ileyh Süleymān Efendi'ye tenbih olunduğı tescil ve Fātsa ķazāsı maħkeme-i şer' iyesinden i' lām olundu. Ħurrire fi'l-yevmi'ş-şāmin ve'l-aşar min şehri cumāde'l-ulā sene iħdā ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

NUMRO: 163/A

Trabzon vilāyeti celilesi dāħilinde Cānik sancāđına tābi' Fātsa ķaşabasınıñ Yalıdiki maħallesi ahālisinden olūb dördüncü ordū hümāyūna mensūb Erzincān'da derāsān nizāmiye birinci nişāncı tábūrunuñ birinci bölük emini iken silk-i celil-i askeriyede silāħ altında vefāt iden Gürcü ođlı Ali bin Nu' mān'iñ ber-vech-i āti vārişleri olduđlarını iddi' ā iden li-ebeveyn er ķarındāşları Abdullah ve Süleymān benān Nu' mān nām kimesneler meclis-i şer' -i şerifde Fātsa ķazāsı zābiťā me' mūrı vekili Arslān onbāşı ibni Meħmed muvācehesinde silk-i celil-i askeriyede silāħ altında iken bundan aķdem vefāt iden li-ebeveyn er ķarındāşımız ve mūrışimiz olūb pederimiziñ ismi Nu' mān bin Ali ve vālidemiziñ ismi Mes' ūde Ħātūn ibneti Aħmed ve mesķat re' si Bāťum'da Mezārlıķbāşı maħallesi olmađla verāşeti bizlere münħaşıra olūb bizlerden ğayri vārişi ve terekesine müsteħaķ āħarı olmamađla müteveffā-yı mezbūr Ali'niñ mezbūr Arslān onbāşı zımmetinde cihet-i ķarızdan yirmi ğurūş alācađı olūb meblađ-ı mezbūrı ķable'l-aħz ve'l-istifā vefāt itmekle suāl olunūb

meblağ-ı mezbûrı bizlere edâ ve teslime mûmâ ileyh Arslân onbâşıya tenbih olunması bi'l-verâşe maflûbumuzdur deyû da'vâ itdiklerinde ol daği cevâbında meblağ-ı mezbûr zimmetinde olduğunu ikrâr ancak müdde'iyân-ı merķûmânîñ verâşet müdde'âlarını külliyyen inkâr itmeğın müdde'iyân-ı mezbûrân Abdullah ve Süleymân ber-minvâl-i muharrer verâşet müdde'âlarını ale'l-uşul sırran ve alenen lede't-tezkiye adl ve maķbûlü's-şehâde idükleri Fâtsa zâbița me'mûrı Süleymân Ağâ ve kâtibi Hasan Tahsin Efendi ve kaçabadan Huzûrzâde Osmân Ağâ ve Bayrâkdârzâde Başri Efendi nâm kimesneler taraflarından iħbâr olunân Fâtsa zabtıye nâzirûndan Emin oğlı Serdâr bin Hasan ve Koca Ali oğlı Mehmed bin Hasan nâm kimesneler şehâdetleriyle bi'l-muvâcehe berenbaği şer'-i şerif-i işbât itmeğın mücebince merķûmân Abdullah ve Süleymân'ın verâşetlerine ħükmü şer'-i lâhık olduğu tescil ve Fâtsa kazâşı maĥkeme-i şer'iyesinden ħuzûru âlilerine i' lâm olundu. el-Emrû limen lehü'l-emr. Ĥurrîre fi'l-yevmi's-şâliş ve'l-işrin min şehri cumâde'l-ulâ sene ihdâ ve işrin ve şelâşe mie ve elf.

NUMRO: 164/A

Trabzon vilâyeti celilesi dâĥilinde Cânîk sancâğına tâbi' Fâtsa kazâsının Düğünlük kıyâyesi ahâlisinden olub dördüncü ordû hümâyûna mensûb yetmiş altıncı alâyının üçüncü tábürinin üçüncü bölüğünün on birinci tākımdan iken silk-i celil-i askeriyede silâh altında vefât iden Ĥalil Bâş oğlı Ĥalil bin Ĥüseyin bin Abdullah'ın ber-vech-i âti vârisleri olduklarını iddi'â iden li-ebeveyn er kırındâşı Muştafa ile vâlidesi Fâtıma binti Ramazân nâm kimesneler kazâ-i mezkûr maĥkeme-i bidâyete maĥşûş oțada ma'ķûd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde Fâtsa kaçabasında sâkin Bayrâkdârzâde Başri Efendi ibni Mehmed Ağâ muvâcehesinde silk-i celil-i askeriyede ve silâh altında iken bundan aķdem vefât iden er kırındâşım ve sadri oğlum ve murişimiz olub pederlerimiziñ ismi Ĥüseyin ve Ramazân ve vâlidelerimiziñ ismi Fâtıma ve Esmâ binti Abdullah ve mesķad re'si Düğünlük

ķaryesi olmađla verāseti bizlere münhaşıra olub bizlerden ğayri vārişı ve terekesine müsteħaķ āħarı olmamađla müteveffā-yı mezbūr Ĥalil'iñ mezbūr Başıri Efendi zımmetinde cihet-i ķarzdān yirmi ğurūş alācađı olub meblađ-ı mezbūrı ķable'l-aħz ve'l-istifā vefāt itmekle suāl olunub meblađ-ı mezbūrı bizlere edā ve teslime mūmā ileyh Başıri Efendi'ye tenbih olunmaķ bi'l-verāse maḥlūbumuzdur deyū da'vā itdiklerinde ol dađı cevābında meblađ-ı mezbūr zımmetinde olduđını iķrār ancaķ müdde'iyān-ı mezbūrān Muştafa ve Fāḥıma'nın verāset müdde'ālarını külliyyen inkār itmeđin müdde'iyān-ı mezbūrān Muştafa ve Fāḥıma ber-minvāl-i muḥarrer verāset müdde'ālarını ale'l-uşul sırran ve alenen lede't-tezkiye adl ve maķbūlü'ş-şehāde idükleri ķarye-i mezkūre muḥtārı Muştafa bin Aḥmed ve a'zā Ali bin Abdullah ve ķaşabadan Ĥāfūdzāde Oşmān ve Arifler nām kimesneler ḫaraflarından iḥbār olunān Düđünlük ķaryesinden Gedikzāde Fehmi Efendi ibni Muştafa Ağā ve Ĥaḫıb ođlı Muştafa bin Şālih nām kimesneler şehādetleriyle bi'l-muvācehe berenbađı şer'ı işbāt itmeđin mücebince müdde'iyān-ı mezbūrān Muştafa ve Fāḥıma'nıñ verāsetlerine ba'de'l-ḫüküm ve't-tenbih ḫuzūru ālilerine i'lam olundu. el-Emrū limen lehū'l-emrindir. Ĥurrire fi'l-yevmi'ş-şāni min şehri recebi'l-ferd sene iḥdā ve işrin ve şelase mie ve elf.

NUMRO: 165/A

Cānik sancāđına tābi' nefsi Fātsa ķaşabasınıñ Yalıdiki maḫallesinde muķim tebe'a-i Devlet-i Āliyye'niñ Rūm milletinden ve zātı maḫalle-i mezkūreli Medğase ođlı Yordām veledi Ĥarelembo ve mübāşir Serkes Ağā ta'rifleriyle muarrefe Bālıķçı ođlı kerimesi Despina binti Bāniķa veled Neźari Fātsa ķazāsınıñ bidāyet maḫkemesi maḫşuş oḫada ma'ķūd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde taķrir-i kelām ve ta'biri ani'l-merām idub Şāmsūn'da Seydi Bey maḫallesinde vāķi' müteveffā bābāmız Ĥāci Bāniķa'dan mevrūş bir ḫarafı yol ve bir ḫarafı Ṭorlı ođlı Ĥiristo veledi İsterādi ve bir ḫarafı Azeb ođlı Niķola ve bir ḫarafı Miḫāl Felib ile maḫdūd fevķāni dört oḫa ve bir

şalon ve vasatında kezâlik dört ota ve bir şalonı ve tahtâni üç ota bir şalon ve bāğçeyi hâvi vâlidemiz İzmirzâde binti Livâ ve li-ebeveyn er qarındaşım Enderyâ ve kız qarındaşım Enderonike ile şâyi' an müştereken mutaşarrıf olduğımız bir bâb hânede olân otuz iki sehinden yedi sehim hişşe-i şâyi' amı maḥallinde bedel-i mişliyle âhara bey' ve ferâğ ve me' mûri ḥuzûrunda i' tã-i takrîre ve maḥbûzı bana irsâl ve işâle ve ḥuşûş-ı mezkûruñ mütevaḳḳıf olduğu umûruñ küllisine tarafımdan gâib ani'l-meclis mezkûr Seydi Bey maḥallesinde muḳim tebe' a-i Devlet-i Âliyye'nin Rûm milletinden Sefer oğlu Toḫor veled Ḥiristo'yı qabûlüne mevḳûfe vekâlet-i âmme-i muḫlaḳa-i şahiḫa-i şer' iye ile vekil ve nâib-i menâb naşb ve ta' yin eyledim didikde ğıbbe't-taşdıki'ş-şer' i mā-vaḳa' a bi't-taleb ketb olundu. Ḥurrîre fi'l-yevmi'l-hâmis min şehri recebi'l-mürecceb sene ihdâ ve işrinve şelâşe mie ve elf.

ŞUHÛDÜ'L-ḤÂL

Muḳâvelât muḫarriri Başri Efendi

Mübâşir Serkes Ağâ

Medgase oğlu Yordâm veledi Ḥarelembo

NUMRO: 166/A

Ma' mûratü'l-aziz vilayetine tâbi' Cemişkezek qaşabasınıñ Ḥâcî Câmî' -i Şerif maḥallesi ahâlisinden olub redif elli beşinci alâyınıñ dördüncü Fâtsa qazâsı tãbûrınıñ birinci bölüğü mülâzimi şânisi⁴⁹⁴ Yusuf Efendi ibni Süleymân Efendi ibni Oşmân Ağâ Fâtsa qazâsı bidâyet maḥkemesine maḥşûş oḫada ma' ḳûd-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde iḳrâr-ı tãm ve ta' biri ani'l-merâm idûb mezkûr Cemişkezek qaşabasınıñ Cölelek mevḳi' inde vâḳi' bā-tãpu amûcam İbrâhim Efendi ile nişfiyet üzere müştereken mutaşarrıf olduğımız bir taraf-ı çay ve bir taraf-ı ḫarḳ ve iki taraf-ı yol ile maḥdûd dört tãş devrân ider bir bâb mülkü deĝirmende olân nişf-ı hişşe-i şâyi' amı ve

⁴⁹⁴ **Mülâzim-ı sâni**, Askerlik teşkilatında zabıtlığın ilk derecesi yerinde kullanılır bir tabirdir. Terfi edince "mülâzim-i evvel" Mülâzim-i evvel de yüzbaşı olurdu. Pakalın, Cilt: II, s. 612.

yine bir taraf-ı çây ve bir taraf-ı sırt kese ve bir taraf-ı mezkûr değirmen ve bir taraf-ı dere ile maḥdûd müstaḳillen mutaṣarrıf oldıgım taḥminen üç dönüm miḳdârı bir kıt‘a tıtluk ve ḳavaḳlık ve yine mezkûr değirmenden yukarı yâr önündeki top t̄aşına ḳadar mümted olân tarafları çây ve bir tarafı sırt kese ve bir tarafı top t̄aşı ve bir tarafı mezkûr değirmen ile maḥdûd ve taḥminen iki dönüm miḳdârı eṣcârı müşmire ğayri müşmireyi ḥâvi bir kıt‘a ki cem‘an iki kıt‘a bāğçeleri maḥalle-i mezkûreden Şalâḳzâde kerimesi zevce-i menkûḥam Hâfize Hânım ibneti Meḥmed Ağâ’nın zımmetinde müteḳarrar ve ma‘ḳûd olân üç bin bir ğurüş mihr-i müeccel müsemmâsına muḳâbil maḥallinde zevcem mezbûreye bey‘ ve ferâğa ve me‘mûrı ḥuzûrunda taḳrır ve i‘tâ-i senede tarafımdan ḳazâ-i mezkûruñ Ḳal‘a maḥallesinde muḳim Ali Nâci Efendizâde maḥkeme-i şer‘iye kâtibi Şevḳi Efendi ibni Ali Efendi ile Hâcı maḥallesinden Müezzın oğlı Aḥmed Efendi ibni Meḥmed Efendiler’iñ her birerlerini ḳabûllerine mevḳûfe vekâlet-i âmme-i muḳlaḳa-i şahiḥa-i şer‘iye ile vekil ve nâib-i menâb naşb ve ta‘yin eyledim dimeğinde ğıbbe’t-taṣdıḳi’s-şer‘i mā-vaḳa‘a bi’t-taleb ketb olundu. Ḥurrire fi’l-yevmi’s-şâmin min şehri recebi’l-mürecceb sene ihdâ ve işrin ve şelâse mie ve elf.

ŞUHÛDÜ’L-ḤÂL

Muḳâvelât muḥarriri Ḥasan Başı Efendi

Redif me‘mûrı Mülâzımı şâni Aḥmed Efendi

Yüzbâşı Said Efendi

NUMRO: 167/A

Ḥuşuş-ı âti’l-beyânıñ maḥallinde ketb ve taḥrır içün bi’l-iltimâs me‘zûnen mürsel-i şer‘iye kâtibi İbrâhim Efendi dâ‘ileri Fâtsa ḳaşabasınıñ Yalıdiki maḥallesinde muḳim redif elli beşinci alâynıñ dördüncü Fâtsa t̄abûrınıñ birinci bölük yüzbâşı Said Efendi’niñ ḥânesine vârilüb maḥkeme-i bidâyet a‘zâsından Bâvli ve muḥtârı Nizâmi Efendiler ḥâzır oldukları ḥâlde ve zâtı yüzbâşı Said Efendi bin

Abdullah Efendi ve mülâz-ı evvel⁴⁹⁵ Aḥmed Ağā ibni Emin Ağā ta‘rifleriyle muarrefe olān ṭabūru mezkūruñ birinci bölük mülâzımı ṣāni Yusuf Efendi ibni Süleymān Efendi’niñ zevce-i menkūhası Ḥāfīze ibneti Meḥmed Ağā ibni Abdullah aḳid olunān meclisde ikrār-ı tām ve ta‘biri ani’l-merām idūb ḥāzırı bi’l-meclis bulunān zevcim Yusuf Efendi zimmetinde müteḳarrar ve ma‘ḳūd olān üç bin bir ğurūṣ mihr-i müeccel müsemması muḳābelesinde Çemişkezek ḳaşabasınıñ Çölek mevḳi‘inde vāḳi‘ Oṣmān Efendizāde İbrāhim Efendi nıṣfiyet üzere müṣreken mutaṣarrıf oldığı bir ṭaraf-ı çāy ve bir ṭaraf-ı ḥarḳ ve iki ṭaraf-ı yol ile maḥdūd dört ṭāṣ devrān iden bir bāb mülkü deĝirmende olān nıṣf ḥiṣṣe-i ṣāyi‘asını ve yine bir ṭaraf-ı çāy ve bir ṭaraf-ı ṣırtkese ve bir ṭaraf-ı mezkūr deĝirmen ve bir ṭaraf-ı dere ile maḥdūd müstaḳillen mutaṣarrıf oldığı taḥminen üç dönüm miḳdārı bir ḳıṭ‘a ṭutluk ve ḳavaḳlık ve yine mezkūr deĝirmenden yukārı yār önündeki ṭop ṭāṣına ḳadar mümted olān ṭarafları çāy ve bir ṭarafı ṣırtkese ve bir ṭarafı ṭob ṭāṣı ve bir ṭarafı mezkūr deĝirmen ile maḥdūd taḥminen iki dönüm miḳdārı eṣcār-ı müṣmire ve ğayr-i müṣmireyi ḥāvi bir ḳıṭ‘a ki cem‘an iki ḳıṭ‘a bāĝçeleri bana bey‘-i bāt-ı ṣāḥiḥ-i ṣer‘i⁴⁹⁶ ve müdāḥaleden āri olarak bey‘ itmekle mezkūr nıṣıf deĝirmen ile iki ḳıṭ‘a bāĝçeleri maḥallinde me‘mūrı ḥuzūrunda ḳābūl ve teslim ve ṭāpū senedini aḥz ve ṭarafıma irsāl ve işāle ṭarafımdan maḥalle-i mezkūreden Oṣmān Efendizāde Muṣṭafa Çāvuṣ ibni Meḥmed Efendi’niñ ḳabūlüne mevḳūfe vekālet-i āmme-i muṭlaḳa-i ṣāḥiḥa-i ṣer‘iye ile vekil ve nāib-i menāb naṣb ve ta‘yin eylediğini kātib mūmā ileyh maḥallinde ketb ve taḥrir ve ma‘an ümenā-i ṣer‘ ile meclis-i ṣer‘a gelūb ala vuḳū‘iḥi inhā ve taḳrir itmeĝin mā-vaḳa‘a bi’ṭ-ṭaleb ketb olundu. Ḥurrire fi’l-yevmi’t-tāsi‘ min ṣehri recebi’l-ferd sene ihdā ve işrin ve ṣelaṣe mie ve elf.

ŞUHŪDÜ’L-ḤĀL

⁴⁹⁵ **Mülâzım-ı Evvel**, askerlik teşkilatında yüzbaşidan aṣaĝı derecedeki zabitin unvanı idi. Bunun bir derece alt tarafı “mülâzım-i sani” idi. Mülâzım-i sani terfi edince mülâzım-i evvel, mülâzım-i evvel de yüzbaşı olurdu. Pakalın, Cilt: II, s. 612.

⁴⁹⁶ **Bey‘-i bāt-ı saḥiḥ-i ṣer‘i**, ṣer‘i hukuka göre satıcı ile alıcının vazgeçmeleri mümkün olmayan kesin satış. Osmanlıca-Türkçe Metinleri, s. 289.

Maḥkeme-i bidāyet a' zāsından Bāvli Efendi

Muḥtār Nizāmi Efendi ibni Meḥmed Ağā

NUMRO: 168/A

Niksār kazāsınıñ Çāmiçi qaryesi ahālisinden şāhib-i arzuḥāl Ali Bāş ođlı Ali bin İbrāhim Fātsa kazāsı maḥkeme-i bidāyete maḥşuş oḡada ma' kūd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde ḥuşūmeti olunān kazā-i mezkūr māl müdiri rif'atlı Süleymān Efendi muvācehesinde da'vā ve taqrir-i kelām idüb işbū meclis-i şer'-i şerifde ve muāyene olunān siyāha meyāl şırtı qokri alnı şaḡār ve kıyrūđının ucı beyāz ve altı yāş civārında iki yüz ğurūş kıymetlü bir re'si qara şıđır öküz ḡayvān şıraen mālım ve mülküm iken işbū tāriḡ-i i'lāmdan bir māh muḡaddem zāyi' olüb ḡālen mūmā ileyh Süleymān Efendi yedinde bulmamlā bi'l-istiḡkāk ḡaleb iderim deyū da'vā ol daḡı cevābında ḡayvān-ı mezkūr yāve olarak bi'l-emāne vaz'-ı yedini iḡrār lakin müdde' i merḡumuñ istiḡkāk müdde'āsını inkār idecek müdde' i merḡum Ali'niñ istiḡkāk müdde'āsını qarye-i mezkūr ahālisinden olüb sırran ve alenen lede't-tezkiye adl ve maḡbūlü'ş-şehāde idükleri Fātsa qaşabasından Ḥaḡıbzāde Meḡmed Efendi ibni Ḥacı Oşmān Efendi ve Ḥoca ođlı Ali bin Ḥüseyin ve Bayrāđdārzāde Başri Efendi ibni Meḡmed Efendi ve Şāliḡ ođlı Ḥürsün bin Ḥüseyin nām kimesneler şehādetleriyle bi'l-muvācehe berenbaḡı şer' i bi'l-işbāt ve'l-ḡuluf ve'l-ḡüküm mücebince mezkūr öküz ḡayvāndan keff-i yed ile müdde' i merḡum Ali'ye teslim müdir mūmā ileyh Süleymān Efendi'ye tenbih olundıđı tescil ḡuzuru ālilerine i'lām olundı. el-Emrū limen lehü'l-emr. Ḥurrire fi'l-yevmi'ş-şāliş aşar min şehri recebi'l-ferd sene ihdā ve işrin ve selāşe mie ve elf.

NUMRO: 169/A

Huṣūṣ-ı âti'l-beyânîñ maḥallinde ketb ve istimâc' içün cānib-i şeriat-ı ğarrādan bi'l-iltimās me'zūnen bi'l-hüküm irsāl olunān maḥkeme-i şer' iye kātibi İbrāhim Efendi dā'ileri Fātsa қаşabasınıñ Yalıdiki maḥallesinde sākine ve zātı қаşaba-i mezkūreden Қаdızāde Ali Efendi ibni Hüseyn ve İslāmzāde Pertū Efendi ibni Abdullah ta'rifleriyle muarrefe Trābzon zātı esbaķı merḥūm Osmān Pāşā kerimesi Hāce Şerife Zineti Hānım'ıñ maḥalle-i mezkūrede vāķi' sākine ol daḥi ḥānesine vārüb zeyl-i veşikada muḥarrerü'l-esāmi müslimin ḥuzūrlarında aqđ-i meclisi- şer'-i āli itdikde meclis-i ma'ķūd-ı mezkūrede yine қаşaba-i mezbūr ahālisinden medyūn Ca'li Nurullah Efendizāde Said Efendi bin muvācehesinde üzerine da'vā ve taķrir-i kelām idüb maḥalle-i mezbūre ahālisinden iken bundan on sene muķaddem vefāt iden Hāzinedārzāde Süleymān Bey zevcim ve mūrīşim olüb bābāsı ismi Süleymān'nın ve dede ismi Abdullah Bey ve vālidesi ismi Fāṭıma Hānım ibneti Abdullah Bey ve mesķaṭı re'si Bolamān nāḥiyesiniñ Lāleli қaryesi olüb verāşeti zevce-i menkūḥa-i metrūkesi olmamla bana ve li-ebeveyn er қарındaşı ğāib ani'l-meclis Ali Bey ibni Süleymān Bey'e münḥaşıra ve taşḥiḥ-i mes'eleyi miralarımız dört sehinden olüb bir sehmi bana ve üç sehmi er қарındaşı Ali Bey'e işābet idüb bizlerden başқа vārişi ve terekesine müsteḥaķ āḥarı olmamağla mir mūmā ileyhiñ ḥāli ḥayātında ḥāzır mūmā ileyh Said Efendi zimmetinde cihet-i қарздan alācaķ ḥaқķı olān yirmi beş ğurūşun қable'l-aḥz ve'l-istifā vefāt idüb meblağ-ı mezbūruñ dört sehinden bir sehmi bāna mevrūş olmağla şaḥiḥ-i mes'ele-i mirāşımız vaşiyle meblağ-ı mezbūr dört sehinden bir sehmi olān altı ğurūş on pārayı mūmā ileyh Said Efendi'den bi'l-verāşe ḥālen ṭaleb iderim suāl olunüb bana edā ve teslim mūmā ileyh Said Efendi'ye tenbih olunmaķ maṭlūbumuzdur deyū da'vā ve's-suāl oldıđı cevābında cihet-i mezkūrden müteveffā-yı mir-i mūmā ileyh zimmetinde meblağ-ı mezbūr yirmi beş ğurūş deyn oldıđını ṭav'an iķrār lakin müdde' iye-i mūmā ileyhā Hāce Şerife Zineti Hānım'ıñ mā'ada verāşet müdde' āsını inkār idecek müdde' iye-i

mümâ ileyhâ Hâce Şerife Zineti Hânım'dan ber-vech-i muharrer verâset müdde'âsına muṭâbîk beyyine ṭaleb olunduḡda ahrâr-ı ricâl-i müslimin ve maḡalle-i mezkûre ahâlisinden Ğaribzâde Muṣṭafa Efendi ibni Hâcî Hüseyn ve Şâtîrzâde Hâcî Maḡmud Efendi ibni Ömer Efendi nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer' a ḡâzîrân olüb istiṣhâd olunduḡlarında fi'l-ḡaḡîka işbû müteveffâ-yı mümâ ileyh Süleymân Bey ġâib ani'l-meclis Ali Bey ile li-ebeveyn ḡarındâşlar olüb bâbâları ismi Süleymân Bey dedeleri ismi Abdullah Bey ve vâlideleri ismi Fâṭıma Hânım ibneti Abdullah Bey mesḡad re'si Bolamân nâhiyesiniñ Lâleli ḡaryesi olüb ol vecihle müteveffâ-yı mümâ ileyhiñ verâset-i zevce-i menkûḡa-i metrukesi müdde'ıye-i mümâ ileyhâ Hâce Şerife Zineti Hânım ve li-ebeveyn er ḡarındâşı ġâib ani'l-meclis Ali Bey'e münḡaşırdır anlardan başḡa vârişleri ve terekesine müsteḡaḡ âḡarı olmadıḡı ma'lûmumuz deḡildir biz bu ḡuşûşa bu vech üzere şâhidiz ve şehâdet daḡı ideriz deyu her biri berenbaḡı şer'-i edâ-yı şehâdet-i şer'ıye itdiklerinde evvelen bâ-varaḡa-i mestûre mensûb olduḡları Fâtsa ḡaşabasınıñ Yalídiki maḡallesi imâmı Abdulḡamid Efendi ibni Oşmân Ağâ ve muḡtârı Nizâmi Efendi ibni Şâkir Ağâlar'dan sırran ve ba'dehu ḡaşaba-i mezkûreden maḡalle-i mezbûreden Bayraḡdârzâde ḡasan Başri Efendi ibni Meḡmed Efendi Hâfûdzâde Oşmân Ağâ ibni Ṭayyâr nâm kimesnelerden alenen lede't-tezkiye şehâdetleri maḡbûl olmaḡın mücebiyle müdde'ıye-i mümâ ileyhâ Hâce Şerife Zineti Hânım'ıñ verâsetine ba'de'l-ḡükûm ve't-tenbih ve ma'an meb'ûsu ümenâ-i şer' ile meclis-i şer' a gelüb alâ vuḡû'ıhi inhâ ve taḡrir eylediḡi tescil ve ḡuzûru âlilerine i'lâm olundu.el-Emrû limen lehü'l-emr. ḡurrire fi'l-yevmi'l-ḡâmis aşar min şehri recebi'l-ferd sene ihdâ ve işrin ve seleşe mie ve elf.

NUMRO: 170/A

Cânîk sancâḡına muzâf Ünye ḡazâsınıñ Çatâlpınâr ḡaryesi ahâlisinden olüb Fâtsa ḡaşabasınıñ Yalídiki maḡallesinde misâfireten muḡim İbinzâde Oşmân Efendi

ibni Ahmed bin Seyyid Fâtsa kazâsı mahkeme-i bidâyete mahşûş oğada ma'kûd-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde Ünye'niñ Çalverli mahallesinden da'vâ vekillerinden Fâtsa kaşabasında misâfireten muķim Çubuķcızâde Arif Efendi ibni Hâcî Ahmed Efendi mahzarında ikrâr-ı tām ve ta' biri ani'l-merām idüb leh ve aleyhimde vuķû' bulmuş ve bulacaķ bi'l-cümle de'âviden tolayı mehâkim-i şer' iye ve nizâmiyede bidâyeten ve i'âdeten ve i'tirâzan ve istinâfen ve temyizen müdde' i ve müdde' a- aleyh ve şahş-ı şâliş şıfatlarıyla muhâkeme ve muhâşama ve müdâfa' aya ve redd-i cevâba ve ikâme-i şühüd ve istimâr' na ve evrâķ-ı resmiyeyi tebliğ ve tebellüğe ve taħlif ve teħâlûf ve kendü imzâ ve mühriyle her nev' i müsted' ayât ve levâyiħ tanzım ve taķdime ve vaz' -ı haciz ve fekkine ve pirüştü keşidesine ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hâkim naşb ve ta' yine ve inde'l-iķtizâ âħarı tevkile ve huķûķuñ muhâfazasına ve huşûş-ı mezkûruñ mütevaķķıf olduğı umûruñ küllisine tarafımdan mümâ ileyh Arif Efendi'yi vekâlet-i âmme-i muṭlaķa-i şahiħa-i şer' iye ile vekil-i murahħaş naşb ve ta' yin eyledim didikde ol daħi ber-minvâl-i muħarrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve ħidmet-i lâzimesini kemâ-yenbağı edâya teahhüd ve iltizâm itmeğın mâ-vaķa' a bi't-ṭaleb ketb olundu. Hurrire fi'l-yevmi'l-vaħid min şehri şa' bâni'l-muazzam li-sene ihdâ ve işrin ve şelâse mie ve elf.

ŞUHÛDÜ'L-ĤÂL

Fâtsa'da muķim Nurullah Efendizâde Said Efendi

Ĥayvânât ehliye kâtibi Şükri Zeki Efendi.

NUMRO: 171/A

Ṭrabzon vilâyeti celilesi dâħilinde Cānik sancâğına tâbi' Fâtsa kazâsınıñ Cācula ķaryesi ahâlisinden olüb dördüncü ordü ħümâyûna mensûb yirmi yedinci ṭâbûrınıñ ikinci bölük efrâdından iken silk-i celil-i askeriyede silâħ altında vefât iden Ķara Ĥüseyin oğlı Said bin Said ber-vech-i âti vârişleri olduķlarını iddi' â iden ceddi Muştafa bin Ĥüseyin ile zevce-i menkûħa-i metrûkesi Arife binti Ĥüseyin ve kıızı

Hüsne binti Said nām kimesneler kızā-i mezkūr maḥkeme-i bidāyete maḥşūş oḡada ma' kūd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde Fātsa kaşabasında muḳim Bayrākdārzāde Ḥasan Başri Efendi ibni Meḥmed Efendi muvācehesinde silk-i celil-i askeriyede silāh altında iken bundan aḳdem vefāt iden ḥafidimiz ve zevcimiz ve bābāmız ve mūrışimiz olüb bābāsınıñ ismi Said ve vālidesiniñ ismi Fāṭıma ve mesḳad Cācula ḳaryesi olmaḡla verāşeti bizlere münḥaşıra olüb bizlerden ḡayri vārişi ve terekesine müsteḥaḳ āḫarı olmamaḡla müteveffā-yı mezbūr Said'ıñ mezbūr Ḥasan Başri Efendi zımmetinde cihet-i ḳarzdān yirmi ḡurūş alācaḡı olüb meblaḡ-ı mezbūrı ḳable'l-aḫiz ve'l-istifā vefāt itmekle suāl olunüb meblaḡ-ı mezbūrı bizlere edā ve teslime mūmā ileyh Ḥasan Başri Efendi tenbih olunmaḳ bi'l-verāşe maṭlūbumuzdur deyu da' vā itdiklerinde ol daḡı cevābında meblaḡ-ı mezbūr zımmetinde olduḡını iḳrār ancaḳ müdde'ūnu mezbūrın Muştafa ve Arife ve Ḥüsne'niñ verāşet müdde'ālarını külliyen inkār itmeḡin müdde'ūnu mezbūrūndan Muştafa ve Arife ve Ḥüsne'den ber-minvāl-i muḥarrer verāşet-i müdde'ālarını ale'l-uşūl sırran ve alenen lede't-tezkiye adl ve maḳbūlü'ş-şehāde idükleri ḳarye-i mezkūr muḫtārı Meḥmed bin Ömer ve a'zā Ḥasan bin Ḥasan ve kaşabadan Gedikzāde Fehmi Efendi ibni Muştafa ve Nizāmi Efendi ibni Şakir Ağā nām kimesneler taraflarından iḡbār olunān Cācula ḳaryesinden Ḳara Ḥüseyn oḡlı Muştafa bin Muştafa ve Şaḫra oḡlı Meḥmed bin Ḥüseyn nām kimesneler şehādetleriyle bi'l-muvācehe berenbaḡı şer' i işbāt itmeḡin mücebince müdde'ūnu mezbūrın Muştafa ve Arife ve Ḥüsne'nin verāşetlerine ba'de'l-ḫüküm ve't-tenbihḫuzūru ālilerine i'lām olundu. el-Emrū limen lehü'l-emr. Ḥurrire fi'l- yevmi's-sābi' aşar min şehri şa'bāni'l-muazzām li-sene ihdā ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

NUMRO: 172/A

Ṭrabzon vilāyeti celilesi dāḡilinde Cānik sancāḡına tābi' Fātsa kaşabasınıñ Yalidiki maḫallesi sākinlerinden ve zātı Gebekse ḳaryesi ahālisinden Ken'an oḡlı

Ken'ân bin Meḥmed ve ḳaşabadan Telli oğlı Meḥmet Usta ibni Emrullah ta'rifleriyle muarrefe olân şâhibe-i arzuḥâl Ḥadice binti Ali nâm ḥâtûn Fâtsa ḳazâsı bidâyet maḥkemesine maḥşûş oḫada ma'ḳûd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde maḥalle-i mezbûre ahâlisinden Ofly Alemdâr oğlı Mollâ Muştafa maḥzarında üzerine da'vâ ve taḳrîr-i kelâm idûb bundan on sene muḳaddem vefât iden zevcim Ḥacı Ömer'in firâşından ḥâşıl ve benden mütevellide ve mütevellid ṫoḳûz yâşında ḳızım Gülen ve altı yâşında şağir oğlum Miḳdâd ve dört yâşında diğer şağir oğlum Şâlih nâm şağirûn bi-ḥaḳḳı'l-ḥidâne ḥücri ve terbiyemde iken bu kere merḳûm Mollâ Muştafa cebren şağirûnu mezbûrûnı alûb ḥânesine götürmüş olmağla şağirûnu mezbûrûn Gülen ve Miḳdâd ve Şâlih bi-ḥaḳḳı'l-ḥidâne şer'an bana i'âde ve teslim olunmaḳ üzere mezbûr Mollâ Muştafa'ya tenbih olunmaḳ maṫlûbumdur didikde ğıbbe's-suâl mezbûr Mollâ Muştafa daği cevâbında şağirûnu mezbûrûn birâderi müteveffâ Ḥacı Ömer'in firâşından ḥâşıl ve mezbûre Ḥadice'den mütevellide ve mütevellid olûb bi-ḥaḳḳı'l-ḥidâne ḥücri terbiyesinde iken mezbûre Ḥadice bu kere nefsinı aḫara tezviḫ itmekle ḥaḳḳı ḥidâne şer'an kendüsünden sâḳıṫ olmasına ve li-ebeveyn şağirûnu mezbûrûnuñ ammileri idûğuna binâen şağirûnu mezbûrûnı aldığını iḳrâr ve mezbûre Ḥadice lede's-suâl cevâbında vâḳi' ḥâl mezbûr Mollâ Muştafa'nın taḳriri üzere olduğını muarrefe olûb lakin vâlidesi Aişe ber-ḫayât olmağla ḥaḳḳı ḥidâne şer'an vâlidesi Aişe'ye â'id olduğını beyân ve mezbûre Aişe daği ḥâziran bi'l-meclis olmağla ğıbbe's-suâl şağirûnu mezbûrûnun min-ḳıbeli'l-üm ceddeleri olduğım cihetle şağirûnu mezbûrûn bi-ḥükmî'l-ḥidâne şer'an bana teslim idilmek üzere mezbûr Mollâ Muştafa'ya tenbih olunmaḳ murâdımdır didikde ğıbbe's-suâl mezbûr Mollâ Muştafa daği tekrâr cevâbında vâḳi' ḥâl mezbûre Aişe Ḥâtûn'un taḳriri vechile olduğını iḳrâr ve i'tirâf itmeğin mücebince şağirûnu mezbûrûn Gülen ve Miḳdâd ve Şâlih ceddeleri müdde'ye-i mezbûre Aişe Ḥâtûn'a teslim itmek üzere mezbûr Mollâ Muştafa'ya ḳıbel-i şer'-i şerifden tenbih olunûb mâ-vaḳa'a bi't-ṫaleb ketb olundu. Ḥurrîre fi'l-yevmi's-sâlih ve'l-işrin min şa'bâni'l-muazzam sene ihdâ ve işrin ve şelâse mie ve elf.

NUMRO: 173/A

Cānik sancāğı dāhilinde Fātsa qazāsınıñ Divān-ı Muhācir qaryesi ahālisinden olūb Der-saādet'de asākir-i bahriyeden silāh endāz t̄abūri efrādından iken bu kere tebdil-i havā izninde memleketine azimet iderken eṣnāyı rāhda posta vāpūrunda vefāt iden Aḥmed bin Meḥmed'iñ verāṣeti oldıgını iddi'ā iden qarye-i mezkūre ahālisinden Meḥmed bin Aḥmed Fātsa qazāsı bidāyet maḥkemesine maḥṣūṣ oḡada ma'ḳūd-ı meclis-i ṣer'-i ṣerif-i enverde Fātsa qaṣabasında muḳim Bayrāqdārzāde Ḥasan Baṣri Efendi muvācehesinde silk-i celil-i askeriyede silāh altında iken berā-yı tebdil-i havā memleketine gelurken eṣnā-yı rāhda posta vāpūrunda vefāt iden Aḥmed ṣulbi oḡlum ve mūrīṣim olūb vālidesiniñ ismi Aiṣe binti Ḥasan ve meṣḳad re'si mezkūr Divān-i qaryesi olmaḡla verāṣeti benimle ḡāib ani'l-meclis zevcesi Ḥadice binti Abdülkādir ve li-ebeveyn er qarındāṣı ḡāib ani'l-meclis Murād'a münḥaṣıra olūb bizlerden ḡayri vāriṣi ve terekesine müsteḥaḳ āḡarı olmamaḡla müteveffā-yı mezbūruñ Ḥasan Baṣri Efendi zimmetinde cihet-i qarzdān yirmi ḡurūṣ alācaḳ ḡaḳḳı olūb meblaḡ-ı mezbūri ḳable'l-aḡz ve'l-istifā vefāt itmekle suāl olunūb meblaḡ-ı mezbūri bizlere edā ve teslim mūmā ileyh Ḥasan Baṣri Efendi'ye tenbih olunmaḳ bi'l-verāṣe maḡlūbumdur deyū da'vā itdikde ol daḡi cevābında cihet-i mezkūrden meblaḡ-ı mezbūr zimmetinde deyn oldıgını iḳrār ancaḳ müdde' i mezbūr Meḥmed'iñ ber-vech-i muḡarrer verāṣet müdde'āsını inkār itmeḡin müdde' i mezbūr Meḥmed'den ber-minvāl-i muḡarrer verāṣet müdde'āsına muḡābıḳ beyyine ḡaleb olunduḡda ale'l-uṣūl evvelen sırran ve ba'dehu alenen lede't-tezkiye adl ve maḳbūlü'ṣ-ṣehāde idūkları qaṣabadan Ḳalafatzāde Ḥacı Ḥalil Aḡā ibni Abdurraḡman zaḑḑiye Süleymān Çāvuṣ ibni Abdullah ve Ḳulāḳ qaryesinden Ervāl oḡlı Aḥmed bin Abdullah ve qaṣabadan Ṭopālzāde Sa'düddin Efendi nām kimesneler ḡaraflarından iḡbār olunān Kahyā oḡlı Ḥüseyin bin Meḥmed ve Ḳara Mollā oḡlı Muṣṡafa nām kimesneler ṣehādetleriyle bi'l-muvācehe berenbaḡi ṣer' i verāṣet müdde'āsını iṣbāt itmeḡin mücebince müdde' i mezbūrdan Meḥmed ve ḡāibāni ani'l-meclis Ḥadice ve

Murād'ıñ verāsetlerine ba' de'l-ḥüküm ve't-tenbih ḥuzūru ālilerine i' lām olundu. el-Emrū li-veliyi'l-emr. Ḥurrire fi'l-yevmi's-şādis işrin min şa' bāni'l-muazzam sene ihda ve işrin ve şelāse mie ve elf.

NUMRO: 174/A

Tāriḥ-i hicret-i faḥri kāināt aleyhi ve alā ālihi efḍalü's-şalati ve't-tehiyyātıñ işbū bin üçyüz yirmi bir sāli ḥayret fāli şa' bāni'l-muazzam ğurrası Der-saādet maḥkeme-i şer' iyesince Perşembe ğününden şābit olduğına dāir vārid olān ḥüccet-i şer' iye şūreti postaya tevdi'an gönderildiği bā-telğirāf Çarşamba kazāsı niyābeti şer' iyesinden bildirilmiş olmasına bināen şehri mezbūruñ saḥiri ad olunān cum'a gecesi hilāli şehri ramazāni'l-mübārek ḥālen ru'yet olarak şābit olmamağla teknil selaşın ile ğurre şehri ramazān yārınki cum'a irtesi ğünü ğurre şehri el ḳurbū mağfired nişān olmağla kāffe-i ibādi müslimine şavm ve terāviḥ-i şerife devāmlarına ve cevāmi'-i ve mesācid-i şerifleriñ tezyinine tenbih buyurulmağ üzere ḥuzūru ālilerine i' lām olundu. Ḥurrire fi'l-yevmi's-şālišin min şa' bāni'l-muazzam sene ihda ve işrin ve şelāse mie ve elf.

NUMRO: 175/A

Cānik sancāğına ḫabi' Fātsa kaşabasınıñ Yalıdiki maḥallesi sākinelerinden ve zātı maḥalle-i mezkūre ahālisinden Bayrāḳdarzāde Ḥasan Başri Efendi ibni Meḥmed Efendi ve taḥrirāt kātibi Şabri Efendi ibni Rāşid Efendi ta' rifleriyle muarrefe olān şāḫibe-i arzūḫāl Emine binti Nuri onbāşı ibni Abdullah nām ḥātūn Fātsa kazāsı bidāyet maḥkemesine maḥşūş oḫada ma' ḳūd-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde maḥalle-i mezkūre ahālisinden zevci daḫi Abdullah bin Meḥmed maḫzarında üzerine da' vā ve taḫrir-i kelām idūb zevcim merḳūm Abdullah bundan aḳdem ya' ni gečen şehri ḫazirān evāhirinde eğer ben bir daḫi kağıd oyunu oynār isem üçden ḫoḳūza ḳadar

talāk niyetiyle şart olsun deyū şartı ta'lik itmişken irtesi günü amden kâğıd oyunu oynāmağla ben merķūm Abdullah'dan hālen talāk-ı selase muṭallağa oldığım ecilden zimmetinde müteķarrar ve ma'ķūdu āleyh olān bin bir ğurūş mihr-i müeccelim ile nafaķa-i iddeti⁴⁹⁷ ma' lūmem ve müenneş sekenātı ve yirmi ğurūş kıymetli iki aded nüḥās ķabāķlı şaḥānımı merķūm Adullah'dan taleb iderim suāl olunūb bana edāsına tenbih olunmaķ murādımdır didikde ğıbbe's-suāl merķūm Abdullah cevābında müdde' iye-i mezbūre Emine bin bir ğurūş mihr-i müeccel ile zevce-i medḥūl bahası müdde' āya iki aded nüḥās ķabāķlı şaḥān ve nafaķa-i iddeti ma' lūmesi zimmetinde deyn oldığımı ṭav'an iķrār mā'ada müdde' āsını inkār idecek müdde' iye-i mezbūre Emine Ḥātūn'dan ber-minvāl-i muḥarrer ta'lik-i talāk müdde' āsına muṭābıķ beyyine taleb olunduğda ve adūlü aḥrārı ricāli müsliminden ve maḥalle-i mezbūre ahālisinden Ḥaṭib ođlı Tevfıķ bin Ḥasan ve Kahveci Dürmuş Usta ibni Oşmān ve Şāclızāde Ḥāfız Efendi ibni Muşṭafa ve Ķāyıkķı Nūri bin ve Sürmeneli Şūkri bin Yusuf ve Peşeli ođlı Meḥmed bin Aḥmed ve Meḥmed Ali ođlı Ali bin Aḥmed ve Emir ođlı Aḥmed bin Ḥasan nām kimesneler li-ecli's-şehāde meclis-i şer'a ḥāzırūn olūb eşeri'l-istişhād fi'l-vāķi' merķūm Abdullah eđer ben bir daḥi kâğıd oyunu oynār isem ecilden ṭoķūza ķadar şart olsun deyū bundan aķdem bizim ḥuzūrumuzda şart ve ta'lik itdikden soñra bundan bir ķaç gün aķdem bizim ḥuzūrumuzda amden kâğıd oyunu oynadı hālen şartı mezbūre bināen zevcesi müdde' iye-i mezbūre Emine Ḥātūn merķūm Abdullah'dan talāk-ı selase ile muṭallağadır biz bū ḥuşūşa bu vech üzere şaḥidleriz ve şehādet daḥi ideriz deyū her biri edā-i şehādet-i şer' iye itdiklerinde evvelen bā-varaķa-i mestūre maḥalle-i mezbūre imāmı Abdulḥamid Efendi ibni Oşmān Ağā ve muḥtārı Nizāmi Efendi ibni Şākir Ağā ve Müftizāde Ḥacı Fehmi Efendi ibni Ḥacı Oşmān Ağā ve

⁴⁹⁷ **Nafaka İddeti**; "Kur'an'da, iddet bekleyen kadına kocasının evinde ikamet hak veya yükümlülüğü getiren ve iddet süresince kadına zarar verilmemesini emreden āyetler bu süre zarfında kadın için nafaka hakkını da öngörmüş olmaktadır. Ayrıca iddet bekleyen hamile kadınlar hakkında, "Eğer hamile iseler doğum yapıncaya kadar nafakalarını verin" (et-Talāk 65/6) hükmü yer alır. Böyle bir yaklaşımdan yola çıkan Hanefiler'e göre ric'ı ve bāin boşamanın yanı sıra istisnaları olmakla birlikte fesih iddeti bekleyen kadınların yiyecek, giyecek, mesken vb. ihtiyaçlarının giderilmesi boşayan kocasına aittir. H. İbrahim Acar, "İddet", **TDV. İslam Ansiklopedisi**, İstanbul, 2001, Cilt: 21, s. 470.

Şâtîrzâde Abdullah Efendi ibni Hâcî Ömer nâm kimesnelerden sırran ba' dehu Aşağıtepe kıyeyesi ahâlisinden Göcek Hüseyin oğlu Osmân bin Osmân ve maħalle-i mezbûreli Semerci oğlu Abdullah Efendi ibni Nu' mân ve K̄ara Ali oğlu İzzet Efendi ibni Ali nâm kimesnelerden alenen ba' de't-ta' dil ve't-tezkiye şehâdetleri maħbûle olmağın mücebince talâk-ı selase vuķû'una ba' de'l-ħüküm ve mihr-i müeccel meblağ-ı mezbûr bin bir ğurüş ve ma' a K̄abâkılı iki aded nühâs şahânı müdde' iye-i mezbûre Emine Hâtûn' a tamâmen edâ ve teslime ve iddeti inķizâsına değın infâk ve merķüm Abdullah' a tenbih olunmağın mâ-hüve' l-vâki' bi' t- taleb ketb olundu. Hurrîre fi' l-yevmi' l- ħâmis ve' l-işrin min şa' bâni' l-muazzam sene ihdâ ve işrin ve selase mie ve elf.

NUMRO: 176/A

Ordû kazâsınıñ Bolamân ma' a Çamâş nahiyeyesiniñ Timürcü kıyeyesi ahâlisinden Bilâl oğlu Bilâl bin Ali Fâtsa kazâsı bidâyet maħkemesine maħşûş oğada ma' kûd-ı meclis-işer' -i şerif-i enverde Ordû' da da' vâ vekillerinden Ermeni milletinden Fâtsa kaşabasında misâfireten muķim Benyâdiyân Ağob Efendi veledi Artin maħzarında ikrâr-ı tām ve ta' biri ani' l-merâm idüb leh ve aleyhimde vuķû' u bulmuş ve bulacaķ bi' l-cümle de' âviden tolâyı aşhâbiyla mehâkim-i şer' iye ve nizâmiyede bidâyeten ve i' âdeten ve i' tirâzan ve istinâfen ve temyizen müdde' i ve müdde' a-aleyh ve şahş-ı şâliş şıfatlarıyla muħâkeme ve muħâşama ve müdâfa' aya ve redd-i cevâba ve ikâme-i şühûda ve istimâi' na ve evrâk-ı resmîyeyi teblig ve tebellüga ve kabûlüne ve taħlif ve teħâlûf kendü mühür ve imzâşıyla her nev' i müsted' ayât ve levâyiħ tanzim ve taķdimine vaz' -ı haciz ve fekkineve pirüştü keşidesine ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve ħâkim naşb ve ta' yine ve inde' l-iktizâ⁴⁹⁸ âħarı tevkile ve ħuķûkumuñ muħâfazasına ve ħuşûş-ı mezķûruñ mütevaķķıf olduğı

⁴⁹⁸ İnde' l-iktiza, gereğince, gerekirse anlamlarına gelmektedir. Devellioğlu, s. 436.

umūruñ küllisine tarafımdan hazır bi'l-meclis merķūm Ağob Efendi'yi vekālet-i āamme-i muṭlaķa-i ŗahiķa-i ŗer' iye ile vekil-i murahķaŗ naŗb ve ta'yin eyledim didikde ber-minvāl-i muķarrer ol daķi vekālet-i mezkūreyi ķabūl ve ķidmet-i lāzimesini kemā-yenbeķi edāya teahhūd ve iltizām itmeķin mā-hūve'l-vāķi' bi't-ķaleb ketb olundu. Hurrire fi'l-yevmi's-sādis min ŗehri ramazāni'l-mübārek li-sene ihdā ve iŗrin ve ŗelaŗe mie ve elf.

ŗUHŪDŪ'L-HĀL

Hācı Alizāde Abdullah Bey ibni Hācı Muŗtafa Aķa

Timūrcı ķaryesinden Eyüb oķlı Hāsan.

NUMRO: 177/A

Cānik sancāķına tābi' Ūnye ķazāsınıñ Ćāmurlı Ermeni maķallesi ahālisinden ve tebe'a-i Devlet-i Āliyye'niñ Ermeni milletinden ŗāķib-i arzuķāl Hāci Evākim veledi Simon Fātsa ķazāsı bidāyet maķkemesine maķŗŗ oķada ma'ķūd-ı meclis-i ŗer'-i ŗerif-i enverde Fātsa ķaŗabasınıñ Yalıdiki maķallesi ahālisinden ve tebe'a-i Devlet-i Āliyye muŗarun ileyhāniñ Rūm milletinden Terzi oķlı Bāndeli veledi Hāci Ķoŗantın muvācehesinde merķūm Bāndeli'niñ yedinde olūb iŗbū meclis-i ŗer'ide muāyene olunān ŗol ķiķ ayāķınıñ ŗopuķunda ve beli ūzerinde ve ķārnı altında bir ķāķ maķallinde beyāz tūy niŗānlı ve kūkeķ ķulāķlı ķoķ ķafālı bir re'si ŗorı ķısrāķ iki seneden berū ŗıraen ve mūŗaķillen yedimde mūlkūm iken iŗbū tāriķ-i i' lāmdan sekiz māh muķaddem sirķat olunūb hālen merķūm Bāndeli yedinde bulmamla bi'l-istiķķāķ ŗaleb iderim deyū ba'de'd-da' vā ve's-suāl ol daķi cevābında mezkūr ķısrāķ ūķ buķuķ aydan berū ŗıraen ve mālīm olmaķla bi-hāķķın vaż' iderim deyū el-yevm vaż'-ı yedini iķrār lakin mūdde' i merķūmuñ istiķķāķ mūdde'āsını inkār idecek mūdde' i merķūm Evākim Aķā ber-vech-i muķarrer mūdde'āsını Ūnye'niñ Orta maķallesi ahālisinden Vārilci oķlı Tasline Ķarabet veledi Serkes ve Gūlāŗı ķaryesi ahālisinden Naṭlūm oķlı Artin veledi Ķarabet nām kimesneler ŗehādetleriyle bi'l-muvācehe

berenbaħi Őer' i iŐbāt ve mŭdde' a aleyh Bāndeli daħi Őāhidān-ı merķūmānıñ zātı ve Őehādāt vāķı' aları ĥaķķında bir diyeceği olmadığı beyān itmeğin ba' de' l-ħuluf ve' l-ħŭkŭm mŭcebiyle mevŐŭfu mezkŭr ķısrāķdan keff-i yed ve mŭdde' i merķŭm Evākim Aęā'ya teslim mŭdde' a aleyh merķŭm Bāndeli Aęā'ya tenbih olundığı tescil ve ĥuzŭru ālilerine i' lām olundı. el-Emrŭ li-veliyi' l-emr. Ĥurrire fi' l-yevmi' l-āŐir min Őehri ramāzāni' l-mŭbārek li-sene ihdā ve iŐrin ve ŐelāŐe mie ve elf.

NUMRO: 178/A

Trabzon vilāyeti celilesine muzāf Of ķazāsınıñ ve Zenŭ ķaryesi ahālisinden olŭb Fātsa ķaŐabasında misāfireten sākin Cŭrek oğlı Ĥasan bin Muştafa Fātsa ķaŐabasında maħkeme-i bidāyete maħŐŭŐ oĥada ma' ķŭd-ı meclis-i Şer' -i Şerif-i enverde mezkŭr Zenŭ ķaryesi ahālisinden olŭb Fātsa ķaŐabasında misāfireten muķim Ĥācı Ali İsmāil bin Ali maħzarında iķrār-ı tām ve ta' biri ani' l-merām idŭb mezkŭr Zenŭ ķaryesinde vāķı' tarafları Gŭcek Ali oğlı Meħmed ve Cŭrek oğlı Meħmed tarlāları ve Őariķ-i āmm ile maħdŭd birāderim Ĥasan ve hemşirem Aişe ile mŭŐtereken bā-ĥāpŭ mutaşarrıf olduğımız ma' a' l-mŭŐtemilāt bir bāb mŭlkŭ menzil ĥānede olān beş Őehimden iki Őehim ĥiŐŐe-i Őāyi' amı ve yine ķarye-i mezkŭr ĥudŭdu dāħilinde vāķı' tarafları Cŭrek oğlı Ĥasan ve Gŭcek oğlı Ĥācı Meħmed ve Cŭrek oğlı Meħmed tarlāları ve Őariķ-i āmm ile maħdŭd taħminen beş dŭnŭm miķdārı bir ķıĥ' a ve yine tarafları Ĥaķbāz oğlı Genĥ Aęā ve Semerci oğlı Ĥācı Ĥasan tarlāları ve Őariķ-i ĥās ile maħdŭd taħminen altı dŭnŭm miķdārı bir ķıĥ' a ve yine tarafları Ĥara Ali oğlı Şa' bān ve Ĥof oğlı DŭrmuŐ tarlāları ve Őariķ-i āmm Ĥanc ırmağı ile maħdŭd taħminen beş dŭnŭm miķdārı bir ķıĥ' a ve yine tarafları Cŭrek oğlı Ĥacı Ĥasan ve Cŭrek oğlı Meħmed tarlāları ve bir Őarafı Őariķ-i āmm ile maħdŭd taħminen iki dŭnŭm miķdārı bir ķıĥ' a ki cem' an dŭrt ķıĥ' a tarlālarda olān ŭĥ Őehimden bir Őehim ĥiŐŐe-i Őāyi' alarım ile yine tarafları Cŭrek oğlı Ĥasan tarlāları ve ırmaķ ve Őariķ-i āmm ile maħdŭd sekiz dŭnŭm miķdārı bir ķıĥ' a ve yine tarafları Ali PāŐā oğlı Molla

Tâhir çalıkları ve bir tarafı Cörek oğlu Hasan tarlâsı ve bir tarafı tarik-i amm ile maḥdūd iki dönüm miqdârı bir kıt'a ve yine tarafları Göcek Ömer oğlu Şerif tarlaları ve Cörek oğlu Mehmed ve Göcek Ömer oğlu Tâhir tarlalarıyla maḥdūd tahminen beş dönüm miqdârı bir kıt'a ki cem'an üç kıt'a çalıklıda olan üç sehinden bir sehimi hisse-i şâyi'alarım ile yine kırye-i mezkûre hududu dâhilinde vâki' otlak nâmiyle meşhûr çairde olan şülüs hisse-i şâyi' amı elli aded yüzlük Osmânlı altını bedeli medfû' ve maḥbûzı muḥâbilinde mezkûr Zenû kıryesi ahâlisinden olub hazır bi'l-meclis Hâcî Fazlızâde İbrâhim Efendi ibni Hâcî Hasan'a kıtiyen bey' ve ferâğ itdiğinden ve ol daḥi teferruğ ve kıbûl eylediğinden maḥallinde me'mûrı huzûrunda i'tâ-i takrîre ve sehm-i mezkûr hakkında müdâhale idenler ile â'id olduğu meḥâkim-i şer' iye ve nizâmiyede bidâyeten ve iâdeten ve i'tirâzan ve istinâfen ve temyizen muḥâkeme ve muḥâşama ve redd-i cevâba ve iḳâme-i şühûd ve istimâ' ma ve huşûş-ı mezkûruñ mütevaḳḳıf olduğu umûruñ küllisine tarafımdan merḳûm İsmâil Ağâ'yı vekâlet-i âmmeye-i muḥlaḳa-i şahîha-i şer' iye ile vekil ve nâib-i menâb naşb ve ta'yin eyledim didikde ol daḥi vekâlet-i mezkûreyi kıbûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ-yenbaḡi edâya teahhüd ve iltizâm itmeğın mâ-vaḳa'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâni aşar min şehri ramâzani'l-mübârek li-sene ihdâ ve işrin ve şelâse mie ve elf.

ŞUHÛDÜ'L-HÂL _____

Fâtsa kışabasında muḳim Ḳolûd oğlu Mollâ Şâlih

Fâtsa kışabasında muḳim Hâcî Vahâbzâde Hâcî Mehmed Kıbâr Ağâ

NUMRO: 179/A

Cânik sancâḡına tâbi' Ünye kızâsınıñ Güledi kıryesi sâkinlerinden şâhib-i arzuḥâl Kıadı oğlu Ali bin Muştafa Fâtsa kızâsı bidâyet maḥkemesine maḥşûş oḡada ma'ḳûd-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde kızâ-i mezkûr yâve me'mûrı Maḥmûd Bey ibni Hasan muvâcehesinde da'vâ ve takrîr-i kelâm idûb merḳûm Maḥmûd Bey

yedinde olub işbū meclis-i şer'ide muāyene olunān alnı yıldız şaķār ķulāķlarınıñ önü oyuk kesik ve şolķıç ayāģınıñ aşısı sekūl nişānlı üç yāşında bir re'si yaģız ķısrāķ netācen ve müstāķillen yedimde mūlkūm iken geķen üç yüz on sekiz senesi aģustosuñ yirmisinde sirķat olunūb hālen yāve me'mūrı merķūm Maħmūd Bey yedinde bulmamla bi'l-istiħķāķ taleb iderim deyū ba'de'd-da'vā ve's-suāl ol daħi cevābında mezkūr ķısrāģı mālī mesrūķ olmaķ zū'miyle meķhūlū'l-isim bir ādam yedinden ālūb haşbe'l-me'mūriye mezkūr ķısrāģa el-yevm vaz'-ı yedini iķrār lākin müdde'i merķūmuñ istiħķāķ müdde'āsını inkār idecek müdde'i merķūm Ali berminvāl-i muħarrer müdde'āsını Fātsa'nıñ Dūrali ve Ķozpınār ķaryeleri ahālisinden olub ķaşabadan Haķıbzāde Meħmed Efendi ve Ķasan Ķādızāde Meħmed Aģālar'dan sırran ve ba'dehu Cof ođlı Muştafa Aģā ibni Ķalil Aģā ve Ebāze ođlı Ķasan bin Sefer'den alenen ve lede't-tezkiye adil ve maķbūlū'ş-şehāde oldukları zāhir olān Alāy Beyzāde Nuri Bey ibni Muħsin ve Gönāveli ođlı Aħmed bin Aħmed nām kimesneler şehādetleriyle bi'l-muvācehe berenbaħi şer'-i şerif ba'de'l-işbāt ve'l-ħuluf ve'l-ħūķūm mūcebiyle mezkūr ķısrāķdan keff-i yed ve müdde'i merķūm Ali'ye teslimi merķūm Maħmūd Bey'e tenbih olundıģı tescil ve ħuzūru ālilerine i'lām olundu. el-Emrū li-veliyi'l-emr. Ķurrire fi'l-yevmi'ş-şāni aşar min şehri ramāzāni'l-mübārek li-sene iħdā ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

NUMRO: 180/A

Trabzon vilāyeti celilesi dāħilinde Cānik sancāģına tābi' Fātsa ķazāsına muzāf Keşdere nāħiyesiniñ Keçi ķaryesi ahālisinden olub Topħāne-i Āmireye⁴⁹⁹ mensūb istiħķām alāyınıñ ikinci řābūriniñ ve dördüncü bölüģi efrādından olub silk-i

⁴⁹⁹ **Tophane-i Āmire**, top yapılan yere verilen addır. "Tophane" şeklinde de kullanılan bu yer sonradan topçuluģa müteallik işlerle meşgul olan "Tophane Müşirliği" dairesi ittihaz edilmişti. Pakalın, Cilt: III, s. 514.

celil-i askeriyede silâh altında vefât iden ori Mollâ oğlı alil bin Ömer bin Hasan'ın ber-vech-i âti vârişleri olduklarını iddi'â iden li-ebeveyn er arındâşı Mehmed bin Ömer Kâzâ-i mezkûr bidâyet mahkemesine mahşûş oada ma'ûd-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde Fâtsa aşabasında Bayrâkdarzâde Hasan Başri Efendi bin Mehmed Efendi muvâcehesinde silk-i celil-i askeriyede silah altında iken bundan adem vefât iden alil li-ebeveyn er arındâşım ve mûrişim olûb pederimiziñ ismi Ömer ve vâlidemiziñ ismi Arife binti Muştafa ve mesad re'si Keçi aryesi olmağla verâşeti benimle ğâib ani'l-meclis vâlide müdde' a Arife'ye münaşıra olûb bizlerden ğayri vârişi ve terekesine müstea âarı olmamağla müteveffâ-yı mezbûr alil'in mezbûr Hasan Efendi zimmetinde cihet-i arzdandan yirmi ğurûş alâcağı olûb meblağ-ı mezbûrı able'l-ahiz ve'l-istifâ vefât itmekle suâl olunûb meblağ-ı mezbûrı bizlere red ve teslime mûmâ ileyh Hasan Başri Efendi'ye tenbih olunmak bi'l-verâşeye maqlûbumuzdur deyû da'vâ itdikde ol dağı cevâbında meblağ-ı mezbûr zimmetinde deyni olduğını ikrârı ancak merûm Mehmed'in verâşet müdde' âlarını külliyyen inkâr itmeğin müdde' i mezbûr Mehmed ber-minvâl-i muarrer verâşet müdde' âlarını ale'l-uşûl evvelen sırran ve ba' dehu alenen lede't-tezkiye adil ve mabûlü'ş-şehâde idükleri arye-i mezkûr imâmı Mollâ Şâlih bin Muştafa ve a'zâ Yusuf bin Mehmed ve aşabadan âdızâde Şükri Efendi ibni Bekir Efendi ve Hâcı Besimzâde Receb Efendi ibni Mehmed Efendi nâm kimesneler taraflarından ibâr olunân mezkûr Keçi aryesi ahâlisinden Moriz oğlı Muştafa bin Ali Abâze oğlı Muştafa bin Muştafa nâm kimesneler her şehâdetleriyle bi'l-muvâcehe berenbağı şer' i işbât itmeğin mücebiyle müdde' i mezbûr Mehmed ve müdde' iye-i mezbûre Arife'nin verâşetlerine ba' de'l-ükûm ve't-tenbih uzûru âlilerine i'âm olundu. el-Emrû li-veliyi'l-emr. urrire fi'l-yevmi'l-âmis ve işrin min şehri ramazâni'l-mübârek li-sene idâ ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

NUMRO: 181/A

Cānik sancāğı dāhiline Fātsa kazāsının Şālihlu қaryesi ahālisinden şāhib-i arzuḥāl Bayrāқdar ođlı Hūseyin bin Bayrāқdar kazā-i mezkūruñ bidāyet maḥkemesine maḥşūş oḡada ma'қūd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde zābiḡ kātibi Ḥasan Efendi muvācehesinde da'vā ve taқrir-i kelām idūb merқūm Ḥasan Efendi yedinde olūb işbū meclis-i şer'ide muāyene olunān қоđri ve қuyruđunuñ ucuyla қārnı altı beyāz ve ađzının etrafı bir bāрмақ қadar maḡleli beyāz ve bostān boynuzlı dōrt yāşında bir re'si қara şıđır öküz netācen müstaқıllen yedimde mülküm iken işbū tāriḡ-i i'lämdan sekiz māḡ muқaddem sirқat olunūb ḡālen merқūm Ḥasan Efendi yedinde bulmamla bi'l-istiḡkāk ḡaleb iderim deyu ba'de'd-da'vā ve's-suāl ol dađi cevābında mezkūr öküz yāve olmaқ üzere bi'l-emāne vaз'-ı yedini iқrār lākin müdde' i merқūmuñ istiḡkāk müdde' āsını inkār idecek müdde' i mezbūr Hūseyin ber-vech-i muḡarrer bi'l-istiḡkāk müdde' āsını қarye-i mezkūr ahālisinden Uzūn ođlı Ali bin Keleş ve Bađdādlı ođlı Rıđvān bin Aḡmed nām kimesneler şehādetleriyle bi'l-muvācehe berenbađi şer' i işbāt ve müdde' a-aleyh Ḥasan Efendi dađi şāhidān-ı merқūmānıñ zātı şehādāt vāқıaları ḡaққında bir diyeceđi olmadıđını beyān itmeđin ba'de'l-ḡuluf ve'l-ḡüküm mücebiyle mevşūfu mezkūr öküzden keff-i yed ve müdde' i merқūm Hūseyin'e teslime müdde' a-aleyh mūmā ileyh Ḥasan Efendi'ye tenbih olundıđı tescil ve ḡuzūru ālilerine i'läm olundı. el-Emrū li-veliyi'l-emr. Ḥurrire fi'l-yevmi'l-ḡāmis ve işrin min şehri ramāzāni'l mübārek li-sene iḡdā ve işrin ve selāşe mie ve elf.

NUMRO: 182/A

Tāriḡ-i hicreti ḡazret-i faḡr-i kāināt aleyhi ve alā ālihi efdālū's-şalati ve ekmelū't-taḡiyyātıñ işbū bin üç yüz yirmi bir sāli ḡüccet-i fāl-i ramāzāni'l-müberek ḡurresi cum'a ḡününden şābit oldıđı ḡālen niki renāen İbrāḡim Ḥakkı Efendi

huzūrunda adūlü ahrār-ı ricāl-i müsliminden Muştafa bin Abidin ve Mehmed Efendi ibni Abdullah şehadetleriyle da'vā-i şahiha zımnında mahzarı haşımı cāhid şer'ide vech-i şer'i üzere şābit ve şübūtuna hükümü şer'i lāhık olub mücebince yevm-i mezbūrun i'tibāren kaffe-i ibādı müslimin şavm ve şalāh terāviha devāmları huşūşuna tenbih olarak işbū i'lām-ı şer'i i'tā olunmuş ve maznūnu i'lām-ı şer'i mezkūr kazā-i mezkūr mahkeme-i bidāyete mahşūş oğada ma'kūd-ı meclis-i şer'-i şerifde bulunān zāhr-ı i'lāmda isimleri muharrer kazā-i mezkūr mahkeme-i bidāyet a'zāsından Süleymān ve baş kātibi Şālih taşdikleriyle şābit olunmağın mücebiyle ğurre-i şehr-i ramazān-ı mağfiret nişān māru'z-zikir cum'a gününden mu'teber olmağ üzere kıbel-i şer'-i şerifden hüküm olunub şehr-i şerif-i mezkūruñ sāniḥ-i ad olunān cum'a irtesi günü ğurre-i şevvāli'l-mükerrem ve iyd-i fiṭr-ı saidi'l-muhterem oldığı bi'r-ru'yet şābit olmadığı taḫdirce şehr-coi ramazāni'l-mübārek ve teknil şelaşin ile bi'l-i'tibār ferdāsı pāzār günü iyd-i said-i fiṭr sāṭı'l-ıtır oldığı Fātsa kazāsı mahkeme-i şer'iyesinden huzūru ālilerine i'lām olundu. el-Emrū li-veliyi'l-emr. Hurrire fi'l-yevmi's-sādis min şehri ramazāni'l-mübārek li-sene ihdā ve işrin ve selāse mie ve elf.

NUMRO: 183/A

Cānik sancāğı dāḫilinde Fātsa kaşabasınıñ Erükcelü kıyyesi ahālisinden şāhib-i arzuḫāl Şārı Mehmed oğlı Hācı Ali bin Yusuf kazā-i mezkūr bidāyet mahkemesine mahşūş oğada ma'kūd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde Fātsa'nıñ Aşāğıtepe kıyyesi ahālisinden Ordūlı oğlı Ali bin Selim muvācehesinde da'vā ve taḫrir-i kelām idūb merķūm yedinde olub işbū meclis-i şer'ide muāyene olunān ālnı ṭorı ve kıyruğı kesik ve kıç kıalçasında semer timūrı damğa ufāq yollı bir re'si kısrāḫ şirāen müstaḫillen yedimde mülküm iken işbū tāriḫ-i i'lāmdan beş māh muḫaddem sirḫat olub ḫālen merķūm Ali yedinde bulmamla bi'l-istiḫkāk ṭaleb iderim deyū ba'de'd-da'vā ve's-suāl ol daḫi cevābında mezkūr kısrāḫ Terme kazāsınıñ Kerefi

ķaryesi ahālisinden Āerkesi Hācī İbrāhim Bey'in mālī olūb yedine emāneten terk itmekle bi'l-emane vāz'-ı yedini ikrār lākin mūdde' i merķūmuñ istiħķāk mūdde' āsını inkār idecek mūdde' i mezbūr Hācī Ali ber-minvāl-i muħarrer istiħķāk mūdde' āsını ķarye-i mezkūre ahālisinden olūb ķaşabadan Hocazāde Abdullah Efendi daħi Kādızāde Meħmed Ağālar'dan sırran ve ba' dehu Zeynelzāde Hüseyn Efendi ibni Ali ve Hāfizzāde Beşir bin Said nām kimesnelerden alenen lede't-tezkiye adl ve maķbūlü'ş-şehāde idūkleri zāhir olān Şarı Meħmed ođlı Osmān bin Meħmed Kūlfalı ođlı Emin bin Selim nām kimesneler şehādetleriyle bi'l-muvācehe berenbaħi şer' i ba' de'l-işbāt ve'l-ħuluf ve'l-ħüküm mücebiyle mezkūr kısrāķdan keff-i yedle mūdde' i merķūm Hācī Ali'ye teslime merķūm Ali'ye tenbih olunduđı tescil ve ħuzūru ālilerine i' lām olundu. el-Emrū li-men lehü'l-emr. Ĥurrire fi'l-yevmi'ş-şāmin min şevvālī'l-mükerrem li-sene ihdā ve işrin ve şelāse mie ve elf.

NUMRO: 184/A

Cānik sancāđı dāħilinde Ünye ķazāsına tābi' Āarađoş nāħiyesiniñ Teyfi ķaryesi ahālisinden Āavuş ođlı Muştafa bin Hüseyn Fātsa ķazāsı bidāyet maħkemesine maħşuş oţāda ma' ķūd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde zābiķ kātibi Ĥasan Efendi muvācehesinde da' vā ve taķrir-i kelām idūb işbū meclis-i şer' ide muāyene olunān şırtı ķokri ve şāđ boynuzı çıkık sekiz yāşında iki yüz ğurūş kıymetlü bir re'si ķara şıđırineđi ve yine çabuķ ķokri ađzı yāşmaķlı üç yāşında yüz ğurūş kıymetlü bir re'si ķara şıđır toşūnı ve yine cabūķ ķokri bir buçuķ yāşında elli ğurūş kıymetlü bir re'si ķara şıđır toşūnı ki cem' an üç re'si ķara şıđır ħayvānları netācen ve müstaķillen yedimde mülküm iken işbū tāriħ-i i' lāmdan üç buçuķ māħ muķaddem sirķa olunūb Fātsa'nıñ Çokdeđirmen ķaryesi ahālisinden Abāze Ali Bey ođlı Yusuf yedinde bulmamla ķarye-i mezkūr muħtārı tarafından ħükümete teslim olunūb ħālen zābiķa kātibi Ĥasan Efendi yedinde olmađla bi'l-istiħķāk taleb iderim deyū ba' de'd- da' vā ve's-suāl ol daħi cevābında mezkūr ħayvānlar mesrūķa olarak el-yevm vāz'-ı

yedini ikrār lākin müdde‘i merķūmuñ istiḥkāk müdde‘āsını inkār idecek müdde‘i mezbūr Muştafa ber-minvāl-i muḥarrer müdde‘āsını Ķaraçalū ahālisinden Emir ođlı Eyüb bin Ħüseyin Teyfi kıyyesi ahālisinden Nefāl ođlı Ali bin Zeynel nām kimesneler şehādetleriyle bi‘l-muvācehe berenbaḫi şer‘i işbāt ve mūmā ileyh Ħasan Efendi daḫi şāhidān-ı merķūmāniñ zāt-ı şehādeti ḫaḫında bir diyeceđi olmadıđını beyān itmeđin ba‘de‘l-ḫuluf ve‘l-ḫüküm mücebince mevşūfu mezkūr inek ve toşūnlardan keff-i yedle müdde‘i merķūm Muştafa‘ya teslime mūmā ileyh Ħasan Efendi‘ye tenbih olundıđı tescil ve ḫuzūru ālilerine i‘lām olundı. el-Emrū li-men lehū‘l-emr. Ħurrire fi‘l-yevmi‘ş-şāmin min şehri şevvāli‘l-mükerrem li-sene ihdā ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

NUMRO: 185/A

Cāniķ sancāđı dāḫilinde Ünye kızāsına tābi‘ Ķarađoş nāḫiyesiniñ Sefer kıyyesi ahālisinden Ķara Ḥaṭib ođlı Ḥalil bin Meḫmed Fātsa kızāsı bidāyet maḫkemesine maḫşūş oṭada ma‘ķūd-ı meclis-i şer‘-i şerif-i enverde zābiṭ kātibi Ħasan Efendi muvācehesinde da‘vā ve taḫrir-i kelām idüb işbū meclis-i şer‘-i şerifde muāyene olunān şārı renkli ve kıyruđunuñ ucu beyāz ve açık boynuzlı bir buçuķ yāşında iki yüz ğurūş kıymetlü bir re‘si cāmūs düđesi Ħacı Meḫmed Ağā ile netācen ve müştereken yedimde mülküm iken işbū tāriḫ-i i‘lāmdan üç buçuķ māḫ muḫaddem sirķa olunüb Fātsa‘niñ Ķokdeđirmen kıyyesi ahālisinden Abāze Ali Bey ođlı Yusuf yedinde bulunüb kıyrie-i mezkūr muḫtārı ṭarafından ḫükümete teslim olunüb ḫālen zābiṭ kātibi Ħasan Efendi yedinde olmađla bi‘l-istiḥkāk ṭaleb iderim deyū ba‘de‘d-da‘vā ve‘s-suāl ol daḫi cevābında mezkūr cāmūs düđesi mālı mesrūk olarak el-yevm vaz‘-ı yedini ikrār lākin müdde‘i merķūm istiḥkāk müdde‘āsını inkār idecek müdde‘i mezbūr Ḥalil ber-minvāl-i muḥarrer müdde‘āsını Ķaraçalū kıyyesi ahālisinden Emir ođlı Eyüb bin Ħüseyin ve Sefer kıyyesi ahālisinden Nefāl ođlı Ali bin Zeynel nām kimesneler şehādetleriyle bi‘l-muvācehe berenbaḫi şer‘i işbāt ve

mūmā ileyh Ḥasan Efendi daḥi şāhidān-ı merķūmānın zātı şehādetleri ḥaḳḳında diyeceđi olmadıđını beyān itmeđin ba‘de’l-ḥuluf ve’l-ḥüküm mücebiyle mevşūfu mezkūr cāmūs düğesinden keff-i yedle müdde‘i mezbūr Ḥalil’e teslime kātib mūmā ileyh Ḥasan Efendi’ye tenbih olundıđı tescil ve ḥuzūru ālilerine i‘lām olundu. el-Emrū li-men lehü’l-emr. Ḥurrire fi’l-yevmi’ş-şāmin min şevvālī’l-mükerrerem li-sene ihdā ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

NUMRO: 186/A

Fātsa kaşabasınıñ Yalıdiki maḥallesi ahālisinden tebe‘a-i Devlet-i Āliyye’nin Rūm milletinden olūb bundan aḳdem vefāt iden iden Ḥalāç ođlı Niķola veledi Yāni veledi Kereli’nin verāseti zevce-i metrūkesi Māriķa binti Yāni veledi ve şulbi kebir ođulları İstāvri ve Benāyoḫ ve Dānil ve Yāni ve kebir kızını Eleni’ye münḥaşıra oldıđı ve taşḫiḫi mes‘ele-i mirāşları kırık iki sehinden olūb toḳüz sehmi zevce-i mezbūre Māriķo’ya ve on dört sehinden elli altı sehmi ođulları mezbūrün İstāvri ve Benāyoḫ ve Dānil ve Yāni’ye ve yedi sehmi kızını mezbūre Eleni’ye işābet itdiđi maḥallesi muḥtārānı tarafından virilen şehādetnāme ve taḫḫiķāt sāire ile taḫaḳḳuḳ itmekle işbū taḫsim müzekkeresi taşḫir olundu. 21 Ḳanūni Evvel 319.

NUMRO: 187/A

Cānik sancāđı dāḫilinde Fātsā ḳazāsınıñ Bice-i şađir ḳaryesi sākinelerinden İsmāil ođlı kerimesi ve zātı ḳarye-i mezkūre ahālisinden Usta ođlı Ḥüseyin bin İsmāil Bayrāmbāş ođlı Muşḫafa bin Ḥasan ta‘rifleriyle muarrefe Aişe binti Oşmān bin Abdullah ḳazā-imezkūr bidāyet maḥkemesine maḫşūş oḫada ma‘ḳūd-ı meclis-i şer‘-i şerif-i enverde Fātsa kaşabasında muḫim da‘vā vekillerinden Nurullah Efendizāde Said Efendi ibni Nurullah maḫzarında iḳrār-ı ḫām ve ta‘biri ani’l-merām idūb Bice-i Kebir ḳaryesi ahālisinden Pir ođlı Oşmān Çāvuş ile meyānemiz vuḳū‘ bulān ḫilāf

mes'elesinden tolāyı merķūm ile ā'id oldığı meħākim-i Őer'ıye ve nizāmiyede bidāyeten ve i'ādeten ve i'ķirāzan ve istināfen ve temyizen mūdde'ı ve mūdde'a-aleyh ve ŐaħŐ-ı ŐālīŐ Őıfatlarıyla muħākeme ve muħāŐama ve mūdāfa'aya ve redd-i cevāba ve iķāme-i Őūhūd ve istimā'ına ve evrāk-ı resmiyeyi tebliğ ve tebellūga ve ķabūlüne ve taħlif ve teħālūf ve kendi mūhūr ve imzāsiyla her nev'ı mūsted'ayāt ve levāyiħ tanzim ve taķdimine ve ħuķūķumuñ muħāfazasına ve ħuŐūŐ-ı mezkūruñ mūtevaķķıf oldığı umūruñ küllisine ħarafımdan mūmā ileyh Said Efendi'yi vekālet-i āamme-i muķlaķa-i Őaħiħa-i Őer'ıye ile vekil ve nāib-i menāb naŐb ve ta'yin eyledim didikde ol daħi vekālet-i mezkūreyi ķabūl ve ħidmet-i lāzimesini kemā-yenbaği edāya teahhūd ve iltizām itmeğın mā-vaķa'a bi't-ķaleb ketb olundu. Ĥurre fi'l-yevmi'r-rābi' aŐar min Őevvāli'l-mūkerrem li-sene iħdā ve iŐrin ve ŐelāŐe mie ve elf.

ŐUHŪDŪ'L-ĤĀL

Ĥaltumār-ı Ulyā ķaryesinden DervīŐ oğlı Muştafa bin Meħmed

Ĥulāk ķaryesinden Mirvāl oğlı Aħmed bin Ali Usta

NUMRO: 188/A

Cānik sancāğı dāħilinde Fātsa ķazāsınıñ İregör ķaryesi ahālisinden Őāħib-i arzuħāl Ĥocamān oğlı Ĥasan bin Meħmed ķazā-i mezkūr bidāyet maħkemesine maħŐūŐ oķada ma'ķūd-ı meclis-i Őer'-ı Őerif-i enverde Ĥāiralān ķaryesi ahālisinden Ėöçek Ĥalil oğlı Meħmed bin Ĥasan muvācehesinde da'vā ve taķrir-i kelām idūb merķūm yedinde olūb iŐbū meclis-i Őer'ıde muāyene olunān ķır Őonda benek ħarafınıñ ön ķolunda Őandık Őırtması ve ķuyruğunuñ dibinde sekir ve Őāğrısı ortāsında siyāħlık on iki yāŐında ve dōrt yūz ħurūŐ ķıymetlü bir re'si ķısrāk netācen Anķar oğlı Ali ile mūŐtereken yedimizde mūlkümüz iken iŐbū tārīħ-i i'lāmdan altı māħ muķaddem sirķa olunūb ħālen merķūm Meħmed yedinde bulmamla bi'l-istiħķāk ķaleb ve da'vā iderim deyū ba'de'd-da'vā ve's-suāl merķūm Meħmed daħi cevābında mevŐūfu mezkūr ķısrāk yedinde netācen mūstaķıllen mūlkü olmaķ üzere vaz'-ı yedini iķrār

lâkin müdde'iniñ istihkâk müdde'asını inkâr idecek ber-minvâl-i muharrer müdde' i Hasan istihkâk müdde'asını kırye-i mezkûreden Şehlâzezâde İsmâil Ağâ ibni Ali ve Kocamân oğlu Muştafa bin İsmâil nâm kimesnelerle ve müdde' a-aleyh Meħmed daħi Çâiralan kıryesi ahâlisinden Çelim oğlu Muştafa bin Emir ve Çelim oğlu Hasan bin Şâlih nâm kimesnelerle bi'l-muvâcehe işbât eylemeleri üzerine lede'l-istiftâh ve vaz'-u'l-yed ve'l-istiklâl beyyinesi evlâ ve ale'l-uşûl şahidân-i merķûmân evvelen bâ-varaķa-i mestûre kaşabadan Hâcî Haţibzâde Meħmed Efendi ve Çâiralân kıryesi muhtârı Muştafa nâm kimesnelerden sırran ve ba' dehu kaşabadan Bayrâkdarzâde Hasan Başıri Efendi ve Oşmân Beyzâde Maħmûd Bey nâm kimesnelerden alenen lede't-tezkiye adl ve maķbûlü'ş-şehâde idükleri ihbâr olunmağın mücebince ba' de'l-ħulf ve'l-ħüküm müdde' i mezbûr Hasan'ın muârazadan men' olundığını tescil ħuzûru âlilerine i' lâm olundu. el-Emrû li-veliyi'l-emr. Ħurrire fi'l-yevmi'l-işrin min sevvâli'l-mükerrem li-sene ihdâ ve işrin ve şelâse mie ve elf.

NUMRO: 189/A

Trabzon vilâyeti dâhilinde Ordû kazâsınıñ Boztepe kıryesi ahâlisinden şahibi i arzuhâl Hâcî Ħamza oğlu Ħalil bin Ħamza Fâtsa kazâsı bidâyet maħkemesine maħşûş oţada ma'ķûd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde Fâtsa'nın Bacanâķ kıryesi ahâlisinden Oti oğlu Ħüseyn bin İsmâil muvâcehesinde da' vâ ve taķrir-i kelâm idûb merķûm Ħüseyn yedinde olûb işbû meclis-i şer' ide muâyene olunân kestâne torı ve alnı şaķâr kıç ayâķları sekül ve ön şol ayâğı az sekül on bir yâşında beş yüz ħurûş kıymetlü bir re'si kısrâķ netâcen müstaķillen mülküm iken işbû târiħ-i i' lâmdan on buçuķ mâħ muķaddem sirķa olunûb ħâlen merķûm Ħüseyn yedinde bulmamla bi'l-istihkâķ taleb iderim deyû ba' de'd-da' vâ ve's-suâl merķûm Ħüseyn daħi cevâbında mevşûfu mezkûr kısrâğı beslemek ve ħaşıl olacak taşlarını meyânelerinde nişfet üzere taķsim itmek muķâvelesiyle bundan üç mâħ muķaddem Şâlihlü kıryesi ahâlisinden Taţyân oğlu ħâzır bi'l-meclis Arslân Efendi'den emin olduğından ol

vechile vaz' ider oldığını beyân ve merķūm Arslân Efendi lede's-suâl müdde'âya mevşūf kısrâğı bundan on sene muķaddem beş aded yüzlük Oşmânlı altını şemeni medfu' muķabilinde Ergen kıaryesi ahâlisinden Müfti oğlı Şâlih Çâvuş'dan birâderi Hülüşî ve Hüşnü Ağâlarla şâtûn alûb şirâen ve müştereke mülkleri olduklarını ve yalnız beslemek ve hâşıl olacaķ furû'unuñ nişfi müdde'a-aleyh Hüşeyin'e ve nişfi diğeri taraflarına â'id olmaķ muķâvelesiyle bundan üç ay muķaddem müdde'a-aleyh Hüşeyin'e vermiş olduğunu müdâfa'a-i beyân ve müdde'i merķūmuñ netâc müdde'âsını inkâr idecek müdde'i Halil ber-vech-i muķarrer istiħķâķ müdde'âsı Perşembe nâhiyesiniñ Beyli kıaryesinden Haski oğlı İbrâhim bin Aziz ve Ordû'nuñ Boztepe kıaryesinden Hâcî Hamza oğlı Meķmed bin Muştafa nâm kimesnelerle ve müdde'a-aleyh Arslân dađi Şâlihlû kıaryesinden Botır oğlı Şâlih bin Meķmed Omaş oğlı İbrâhim bin Meķmed nâm kimesnelerle bi'l-muvâcehe işbât eylemeleri üzerine lede'l-istiftâh netâc ve istiķlâl beyyinesi evlâ ve müraccah olmasına binâen şâhidân-ı merķūmân İbrâhim ve Meķmed evvelen bâ-varaķa-i mestûre kaşabadan Dizdârzâde Rızâ Bey ve zabtiye Ordûlı Aķmed onbâşı nâm kimesnelerden sırran ve ba'dehu Perşembe'nin Kotaluca kıaryesinden Tarıç oğlı Muştafa Keryâ ibni Hüşeyin ve Hatib oğlı Şâkir Çâvuş ibni Ali nâm kimesnelerden alenen lede't-tezkiye adl ve maķbûlü's-şehâde idükleri ihbâr olunmağın mücebince ba'de'l-hulf ve'l-hüküm kısrâķ mezkûrı müdde'i mezbûr Halil'e teslim müdde'a-aleyh Arslân Efendi'ye tenbih olundığı tescil huzûru âlilerine i'lâm olundı. el-Emrû li-veliyi'l-emr. Hurre fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrin min şevvâli'l-mükerrem li-sene ihdâ ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

NUMRO: 190/A

An-aşıl Sâmsûn sancâğınının Kâl'a mahallesi ahâlisinden olub Bolamân nâhiyesinde Düyûn-ı Umûmiye⁵⁰⁰ kıntârı habsi Esper oğlu Ali Kemâl Efendi ibni Mehmed Fâtsa kazâsı bidâyet mahkemesine mahşûş oğada ma'kûd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde ikrâr-ı tām ve ta'biri ani'l-merām idüb el-yevm Lâzkiye sancâğında zirâat-ı bālîk şu'be me'mûrı Şevket Efendi'niñ nezdinde bulunân toksân yaşın mütecâviz ma'tühe vâlidem Fâtıma'yı iğfal iderek Şâmsûn'da Kâl'a mahallesinde vâki' ma'lûmu'l-ğudûd bir bâb mülkü menzil ma'a arşayı ve dâmâdı mezkûr Şevket Efendi'ye hibe eylediğinden muâmele-i ferâğiyesi huşûşunda Şâmsûn'da Pâzâr mahallesi ahâlisinden Şancârlı oğlu Sâlim Efendi'yi vekil itmiş olmağla mülkü menzil ma'a arşa pâyesinden tolayı vekil-i mezkûr Sâlim Efendi ile â'id oldığı mehkâm-i şer' iye ve nizâmiyede ve sâir devâir-i resmiyede bidâyeten ve i'âdeten ve i'tirâzan ve istinâfen ve temyizen muhâkeme ve muhâşama ve müdâfa' aya ve redd-i cevâba ve ikâme-i şühûd ve istimâ'ına ve evrâk-ı resmiyeyi tebliğ ve tebellüğa ve kabûlüne ve tahtîf ve tahtâlûf ve kendi mühür ve imzâsıyla her nev' i müsted' ayât ve levâyih tanzim ve taqdimine ve vaz'-ı haciz ve fekkine ve pirüştü keşidesine ve ehl-i hibre ve hâkim ve mümeyyiz naşb ve ta'yine ve müdde' i ve müdde' a-aleyh ve şahş-ı şâliş şıfatlariyle ve ahkâm-ı kavâniye şoñ derecesine kadar ve huququmuñ muhâfazasına ve inde'l-icâb âharı tevkile ve huşûş-ı mezkûruñ mütevaqqıf oldığı

⁵⁰⁰ **Düyûn-ı Umumiye**, Düyûn-ı Umumiye, memleketin Avrupa emperyalistleri tarafından tedricen istila edilerek yarım müstemleke haline getirilişinin bir ifadesidir. Bu sebeble Düyûn-ı Umumiye tarihi Osmanlı ülkesinin yarım müstemleke oluş ve mali istiklalini kaybediş tarihidir. Osmanlı Devleti'nin iktisat işlerini iyi idare edememesi, daha doğrusu bu işleri bilenlerin bulunmaması, israfların önüne geçilememesi, isyanların ve harplerinde birbirini takip etmesi, en nihayet ecnebi vesayetini davet etmek zaruretini doğurdu. Hükümet içinde bir nevi hükümet teşkili demek olan Düyûn-u Umumiyenin tesisini kabul edip temelini kuran, evsafını ve imtiyazlarını sıra sıra sayan vesikaya " Muharrem karnamesi" denilir. Siyasi cepheden tarihe karışmış olan Düyûn-u Umumiye faciasını mali cepheden de kapsayan bir hadisedir. Bu suretle üç çeyrek asırdan beri tedrici bir suretle Türkiye'yi esaret çemberi içine sokan Düyûn-u Umumiye meselesi Lozan'dan başlayarak tasfiye edildi. Ve son Paris itilafnamesi ile bu mesele alelade bir borç haline girdi. Sonradan bu borçta ödenmek suretiyle bu tabir tarihe karışmış oldu. Pakalın, Cilt: I, ss. 487, 488, 499, 500.

umūruñ küllisine tarafımdan Şāmsūn'da Hānçerli maħallesinde ve Boşnāķzāde Aħmed Bey'in ħabūlūne mevķūfe vekālet-i āmme-i mūtlāķa-i ŧāhiħa-i ŧer' iye ile vekil ve nāib-i menāb naŧb ve ta' yin eyledim didikde ğibbe't-taŧdiķi'ŧ-ŧer' i mā-vaķa'a bi't-ṭaleb ketb olundı. Hurre fi'l-yevmi's-sābi' min zı'l-ķā' de li-sene ihdā ve iŧrin ve ŧelāŧe mie ve elf.

ŞUHŪDŪ'L-HĀL

Fātsa ķaŧabasında muķim Müftizāde Meħmed Efendi

Nurullah Efendizāde Said Efendi

NUMRO: 191/A

Cānik sancāğına muzāf Fātsa ķazāsınıñ Bice-i ŧağir ķaryesi ahālisinden müteveffā Musa Ķādı oğlı kerimesi ve zātı ķarye-i mezkūreden Cānsız oğlı Emin bin Aħmed ve Hoca oğlı Oŧmān bin Emir ta' rifleriyle muarrefe Fātsa ķaŧabasında sākine ŧāhibe-i arzuħāl Aķğül binti Aħmed Said nām ħātūn ķazā-i mezkūr bidāyet maħkemesine maħŧūŧ oṭada ma' ķūd-ı meclis-i ŧer'-i ŧerif-i enverde Bice-i ŧağir ķaryesi ahālisinden Musa Ķādı oğlı İsmāil bin ŧāliħ muvācehesinde da' vā ve taķrir-i kelām idūb tāriħ-i i' lāmdan on iki sene muķaddem vefāt iden pederim Aħmed bin Said'in verāŧeti benimle vālidem Ğülüŧān nām diğeri Ğülğarār ve hemŧirem Havvā ve li-ebeveyn ammetem Aiŧe'ye münħaŧıra olūb ba' de'l-ķasem hemŧirem mezbūre Havvā daħi vefāt idūb verāŧeti benimle vālidem mezbūre Ğülğarār'a münħaŧıra olmağla bā-defteri ķassām pederimden munteķal ķarye-i mezkūrede vāķi' bir bāb mülķü menzil ve bir bāb anbār ve bir bāb ŧamānlıķ ve bir ķıṭ'a aŧlaķ ve bir ķıṭ'a ħarmān yeri ve bir ķift öküz ve bir re'si inek ve iki aded ķovān ve bir aded ķanṭār ve bir aded el-değirmeni ve iki aded orāķ ve bir aded ğirebi ve bir aded bālṭa ve bir ķāt yatāķ ve on altı ķaya nūħās mezbūr İsmāil vaz'-ı yed ider olmağla suāl olunūb ħiŧŧe-i irŧiye-i ŧāyi' amıñ merķūmdan alıverilmesini ṭaleb iderim deyū bā' de'd-da' vā ve's-suāl müdde'a-aleyh İsmāil daħi cevābında mezbūre Aķğül'ün verāŧet müdde'āsını

ikrār ancak pederinden mevrûs bâ-defteri kıssâm hisse-i irşiyesi vaşi-i menşûbesi vâlidesi Gülğarâr yedinde olduğunu müdâfa‘ -i beyân ve mezbûre Gülğarâr dağı hâzıra olmağla lede’s-suâl müdde‘aya eşyâ-i menkûle ve ğayri menkûleden kerimesi müdde‘iye-i mezbûrenin ber-müceb-i defteri kıssâm hisse-i irşiyesi olân altı yüz yirmi sekiz ğurûş vâşâyeti hasebiyle yedine teslim idilmiş ise de muahharan hisse-i irşiyesine muķâbil mezbûreye üç yüz elli ğurûş kıymetinde bir re’si inek ve iki yüz elli ğurûş nakid virûb şulh ve ibrâ olduğunu şadaķaten beyân ve bir kıt‘a sened ibrâz ve müdde‘iye-i mezbûre Aķğül dağı vâlidesi mezbûrenin müdâfa‘ asını ve müberrez sened münderecâtını külliyyen inkâr idecek mezbûre Gülğarâr dağı ber-vech-i muharrer ref‘i müdde‘asını müberrez sened münderecâtını kıarye-i mezkûreden Musa Kâdı oğlı Feyzi ve Hâlıl ve Muştafa ve Fahri’ye ve Veli ve Mađmûd ve Şükri ve Mehmed ve Kerim nâm kimesnelere işbât ideceğini ve şâhidûnu mezbûrûn kânûn-i evveliñ yirmi beşinci Perşembe ğünü ğöreceğini ifâde eylemesi üzerine yevmi mezkûre bi’t-ta‘lık yevmi mezkûrde müdde‘iye-i mezbûre Aķğül gelmişse de vâlidesi mezbûre gelmemiş ve tarafından vekil dağı göndermemiş ve müdde‘iye-i mezbûre Aķğül’ün taleb ve iddi‘ası üzerine mezbûre Gülğarâr’ın hıķûķı muhâfazası için cânib-i şer‘ -i şerife vekil-i musahhar naşb ve ta‘yin buyurılân Tahsildâr Nazmi Efendi dağı müdde‘iye-i mezbûrenin iddi‘asını külliyyen inkâr ve müdde‘iye-i mezbûre dağı ber-müceb-i defteri kıssâm müteveffâbâbasından mevrûs hisse-i irşiyesi olân altı yüz yirmi sekiz ğurûş ile muahharan vefât iden kıız kıarındaşı Havva’dan kezâlık irşen kendûsine işâbet iden dört yüz toķüz ğurûşki cem‘an bin otuz yedi ğurûş kıarafına teslimi hıuşunuñ vekil-i merķûm Nazmi Efendi’ye müvekkilisine izâfetle tenbih olunmasını taleb itmekle ber-müceb-i defteri kıssâm müdde‘iye-i mezbûrenin hisse-i irşiyesi olân altı yüz yirmi sekiz ğurûş ile hemşiresi müteveffât Havva’dan irşen işâbet iden dört yüz toķüz ğurûş ki cem‘an bin otuz yedi ğurûş müdde‘iye-i mezbûre Aķğül’e edâ ve teslim mezbûre Gülğarâr izâfetle vekil-i musahhar Nazmi Efendi’ye tenbih olunduğı tescil ve hıżûru âlilerine i‘lâm olundu. el-

Emrū li-veliyi'l-emr. Hurrîre fi'l-yevmi's-sābi' min zi'l-kā' deti'ş-şerife li-sene ihdā ve işrin ve şelāse mie ve elf.

İ' lām şūretinin tebliğ târihi. 19 Teşrin-i Şāni 321.

NUMRO: 192/A

Cānik sancāğı dāhilinde Fātsa kaşabasınıñ Yalıdiki maħallesinde sākine zātı kaşaba-i mezkūreden Telli ođlı Meħmed Usta ibni Emrullah ve Abdülkādir ođlı İbrāhim bin İsmāil ta' rifleriyle muarrefe Mollā Şālih zevcesi Hadice binti Ali bin Ali nām hātūn Fātsa kazāsı bidāyet maħkemesine maħşūş oḡada ma' kūd-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde zevci Mollā Şālih bin Ömer maħzarında bi'l-aşāle bi'l-velāye ikrār-ı tām ve ta' biri ani'l-merām idūb bundan aḡdem vefāt iden sābıķam Hācı Ömer'in verāseti benimle şulbi kebir ođulları Yusuf ve Tūrsūn ve Rızā ve şulbiye-i kebir kızları Fāḡıma ve Ulviye müteveffā-yı mezbūruñ firāşından hāşıl ve benden mütevellid ve mütevellide şulbi şađir ođulları Miḡdād ve Şālih ve şulbiye-i şađire kızını Güler'e münhaşıra olūb ber-müceb-i defteri ḡassām bizlere müteveffā-yı mezbūrūn irşen münteḡal eşyā-i menḡūle ve ġayri menḡūleden ve senedli ve senedsiz zimemi nāsda olān ve hāriḡ ḡassām bi'l-cümle alācaḡlarımızdan benim hişşe-i irşiyem ile şađirūnu mezbūrūnun hişşe-i irşiyelerini dađi mensūbeleri ammūcaları Alemdārzāde Mollā Muşḡafa ile ru'yet muḡasebiyle ve aşḡabıyla ḡarafımdan bi'l-aşāle ve evlād-ı şıđarım iḡün bi'l-velāye ā' id oldıđı meḡākim-i şer' iye ve nizāmiyede ve devāir-i resmiye-i sāirede bidāyeten ve i' ādeten ve i' tirāzan ve istināfen ve temyizen muḡākeme ve muḡāşama ve redd-i cevāba ve iḡāme-i şühūd ve istimā' ina ve evrāḡ-ı resmiyeyi tebliğ ve tebellūga ve ḡabūlüne ve taḡlif ve teḡālūf ve kendū mühūr ve imzāsıyla her nev' i müsted' ayāt ve levāyiḡ tanzım ve taḡdimine ve vaz' -ı haciz ve fekkine ve pirūştū keşidesine ve ehl-i hibre ve mūmeyyiz ve ḡākim naşb ve ta' yine ve müdde' i ve müdde' a-aleyh ve şaḡş-ı şāliş şıfatlariyle ḡuḡūḡumuzuñ şoñ derecesine ḡadar muḡāfazasına ve inde'l-icāb şulḡ ve ibrāya ve maḡbūzını ḡarafıma

irşāl ve işāle ve āharını tevkile ve huşūş-ı mezkūruñ mütevaqqıf oldığı umūruñ küllisine tarafımdan bi'l-aşāle ve bi'l-velāye zevcim hāzırı mezbūr Mollā Şālih'i vekālet-i āmme-i muṭlaqa-i şahihā-i şer' iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta' yin eyledim didikde ol dahi vekālet-i mezkūreyi qabūl ve hıdmet-i lāzimesini kemā-yenbağı edāya teahhüd ve iltizām itmeğın mā-vaqa' a bi't-taleb ketb olundu. Hurrire fi'l-yevmi'l-aşır min zi'l-ka' deti's-şerife li-sene ihdā ve işrin ve şelase mie ve elf.

ŞUHŪDŪ'L-HĀL

Kaşabadan Telli oğlu Meḥmed Usta ibni Emrullah

Maḥkeme-i bidāyet a' zāsından Bavli Efendi

Abdülkādır oğlu İbrāhim bin İsmāil.

NUMRO: 193/A

Cānik sancāğı dāhilinde Fātsa kaşabasınıñ Yalıdiki maḥallesi ahālisinden Alemdārzāde müteveffā Hācı Ömer Ağā'nıñ oğulları Mollā Yusuf ve Tūrsūn ebnān Hācı Ömer ibni Hācı Ali Fātsa kázası bidāyet maḥkemesine maḥşūş oṭada ma' kūd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde maḥalle-i mezkūrede muḳim da' vā vekillerinden Nurullah Efendizāde Said Efendi ibni Nurullah Efendi maḥzarında bi'l-aşāle ikrār-ı tām ve ta' biri ani'l-merām idūb bundan aqdem vefāt iden pederimiz ve mūrışimiz müteveffā Hācı Ömer Ağā'nıñ verāşeti bizimle zevce-i menkūḥa-i metrukesi Ḥadice binti Ali ve şulbiye-i kebire kızları Fāṭıma ve Ulviye ve şulbi şağır oğulları Muştafa ve Rızā ve Miqdād ve Şālih ve şulbiye-i şağire kızı Güler'e münḥaşıra olūb müteveffā-yı merḳūmdan bizlere irşen muntekal eşyā-i menkūlāt ve ğayri menkūlāt ve zimemi nāsda olān bā-defteri ḳassām ve senedāt ve ḥāriç ḳassām bi'l-cümle alācaqlarımızı taḥsiline ve terekesine müteveffā-yı merḳūm beyne'l-vereşe taḳsim ve tefriḳına ve tereke-i müteveffā-yı merḳūmuñ leh ve aleyhinde vuḳū' bulmuş ve bulacaḳ bi'l-cümle deā' viniñ ru'yet ve tesviyesine ṭaraflarımızdan bi'l-aşāle ā' id oldığı meḥākim-i şer' iye ve niżāmiyede bidāyeten ve i' ādeten ve i' tirāzan ve

istinâfen ve temyizen muhâkeme ve muhâşama ve müdâfa'aya ve redd-i cevâba ve ikâme-i şühûd ve istimâ'ına ve tahtif ve tehlûf ve tebliğ ve tebellüğe ve qabûlüne ve kendü mühür ve imzâsıyla her nev'î müsted'âyât ve levâyiḥ tanzim ve taqdimine ve vâz'-ı haciz ve fekkine ve piruştü keşidesine ve ehl-i hibre ve ḥâkim ve mümeyyiz naşb ve ta'yine ve da'vâ ḥâdiş ve vuku'unda anıñ daḥi ber-vech-i muḥarrer ru'yet ve tesviyesine müdde'î ve müdde'a-aleyh ve şaḥş-ı şâliḡ şıfatlarıyla ḥuḳûkumuzun muhâfazasına ve maḳbûzı bizlere irşâl ve işâle ve âḡarını tevkile ve inde'l-icâb şulḡ ve ibrâya ve ḥuşûş-ı mezkûrun mütevaḳḳıf oldığı umûrün küllisini şon dereceye kadar ta'qibine taraflarımızdan bi'l-aşâle mezbûr Said Efendi'yi vekâlet-i âmme-i muḫlaqa-i şaḡiḡa-i şer'îye ile vekil ve nâib-i menâb naşb ve ta'yin eyledik didiklerinde ol daḥi vekâlet-i mezkûreyi qabûl ve ḥidmet-i lâzimesini kemâ-yenbaḡi edâya teahhüd ve iltizâm itmeḡin mâ-vaḡa'a bi't-taleb ketb olundu. Ḥurre fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-aşar min zi'l-ḡa' deti's-şerife li-sene ihdâ ve işrin ve şelâse mie ve elf.

ŞUHÛDÜ'L-ḤÂL

Muḡâvelât muḡarriri Ḥasan Başri Efendi

Ḳaşabadan Ḳalafâtzâde Ḥâcî Ḥalil Ağâ

NUMRO: 194/A

Ṭrabzon vilâyeti dâḡilinde Ordü ḡazasına tâbi' Bolamân nâḡiyesiniñ Ṭola ḡaryesi sâkinelerinden olub Fâtsa ḡaşabasında misâfireten müḡim ve zâtı ḡaşaba-i mezkûre muḡtârı Nizâmi Efendi ibni Şâḡir Ağâ ve Müftizâde Meḡmed Efendi ta'rifleriyle muarrefe Ḳara Muştafazâde kerimesi Meliha binti Ali Ḳabûrân ibni Ḥâcî Ali nâm ḡâtûn Fâtsa ḡazâsı bidâyet maḡkemesine maḡşûş oḡada ma'ḡûd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde oḡlı Ḥâcî Ḳâḡızade Ali Efendi ibni Ḥamid Efendi maḡzarında iḡrâr-ı tām ve ta'biri ani'l-merâm idûb leh ve aleyhimde ve vuku' bulmuş ve bulacaḡ bi'l-cümle de'âviniñ ru'yetine aşḡâbiyla â'id oldığı meḡâkim-i şer'îye ve

nizāmiyede ve devāir-i resmiye-i sāirede bidāyeten ve i'ādeten ve i'tirāzan ve istināfen ve temyizen muhākeme ve muhāşama ve müdāfa'aya ve redd-i cevāba ve taḥlif ve teḥāllūf ve evrāk-ı resmiyeyi tebliğ ve tebellūga ve ikāme-i şühūd ve istimā'ına ve kabūlüne ve kendū mühür ve imzāsıyla her nev'i müsted'ayāt ve levāyiḥ tanzim ve taqdimine ve vaż'-ı haciz ve fekkine ve pirüştü keşidesine ve ehl-i hibre ve ḥākim ve mümeyyiz naşb ve ta'yine müdde'i ve müdde'a-aleyh ve şahş-ı şāliş şıfatlariyle ḥuḳūkumuñ muhāfazasına ve maḳbūzı tarafıma irsāl ve işāle ve āḥarını tevkile ve inde'l-icāb şulḥ ve ibrāya ve ḥuşuş-ı mezkūruñ mütevaḳḳıf oldığı umūruñ küllisini şoñ dereceye kadar ta'ḳibine tarafımdan ḥāzır bi'l-meclis oğlum mezbūr Ali Efendi'yi vekālet-i āmme-i muṭlaḳa-i şahiḥa-i şer'ıye ile vekil-i murahḥaş naşb ve ta'yin eyledim didikde ol daḥi ber-vech-i muḥarrer vekālet-i mezkūreyi kabūl ve ḥidmet-i lāzimesini kemā-yenbağı edāya teahhüd ve iltizām itmeğın mā-vaḳa'a bi'-ṭaleb ketb olundu. Ḥurrıre fi'l-yevmi's-sābi' ve aşar min zi'l-ḳa' deti's-şerife li-sene ihdā ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

ŞUHŪDÜ'L-ḤĀL

Muḥtār Nizāmi Efendi

Müftizāde Meḥmed Efendi

Muḳāvelāt muḥarriri Ḥasan Başrı Efendi

Ḳantārcı Ḥācı Süleymān Efendi

Ve ğayrihim.

NUMRO: 195/A

An-aşıl Ordū ḳazāsına tābi' Bolamān nāḥiyesiniñ Zāvi ḳaryesi ahālisinden olūb Fātsa ḳazāsınıñ Başartan ḳaryesinde Mutavaṭṭın Veli oğlı Oşmān bin Muştafa bin Oşmān Fātsa ḳazāsı bidāyet maḥkemesine maḥşuş oṭada ma'ḳūd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde Fātsa ḳaşabasında muḳim Burūsalizāde Aḥmed Ali Efendi ibni Ḥācı Süleymān maḥzarında iḳrār-ı tām ve ta'biri ani'l-merām idūb Bolamān nāḥiyesiniñ

Zāvi kıaryesinde Tāşlıca nām maħalde vāķi‘ Veli ođlı Abdullah ile nişfiyet üzere müştereken bā-ţāpū mutaşarrıf olduđım kendir ađlısı dimekle ma‘rūf tarafları Hācı Aħmed ođlı Muşţafa tarlāsı ve Yāzıcı ođlı İsmāil tarlāsı ve Veli ođlı Şālih ħānesiyle maħdūd taħminen üç dōnüm miķdārı bir kııţ‘a ve yine Boztepe nām yerde merķūm Abdullah ile nişfiyet üzere müştereken bā-ţāpū mutaşarrıf olduđum bir taraflı Meħmed Bey tarlāsı ve iki taraflı yol ve bir taraflı Maħmūd ođlı Hāsan tarlāsıyla maħdūd taħminen iki dōnüm miķdārı bir kııţ‘a ve yine merķūm Abdullah ile nişfiyet üzere müştereken bā-ţāpū mutaşarrıf olduđum tarafları Kādı ođlı Aħmed ve bir taraflı İsmāil ođlı Sülemān ve bir taraflı Veli ođlı Şālih tarlāları ile maħdūd Deli Aħmed ađlısı dimekle ma‘rūf taħminen dōrt dōnüm miķdārı bir kııţ‘a ki cem‘an üç kııţ‘a tarlālarda olān nişif ħisse-i şāyi‘ alarımı maħallinde bedel-i mişilleriyle aħara bey‘i ve me‘mūrı ħuzūrunda muāmele-i ferāđiyesini icrā ve i‘ţā-i taķrيره ve bedeli maķbūzını taraflıma irsāl ve işāle ve inde‘l-icāb müdāħale idenler ile ā‘id olduđı meħākim-i şer‘iye ve nizāmiyede ve devāir-i resmiye-i sāirede bidāyeten ve i‘ādeten ve i‘tirāzan ve istināfen ve temyizen muħākeme ve muħāşama ve müdāfa‘aya ve redd-i cevāba ve ikāme-i şühūd ve istimā‘ına ve taħlif ve teħālūf ve evrāķ-ı resmiyeyi tebliđ ve tebellūga ve kıabūle ve kendū mühūr ve imzāsıyla her nev‘i müsted‘ayāt ve levāyiħ tanzim ve taķdime vaz‘-ı ħaciz ve fekkine ve pirūştū keşidesine ve ehl-i ħibre ve ħākim ve mūmeyyiz naşb ve ta‘yine ve aħarı tevkile ve ħuķūkumuñ muħafazasına ve ħuşuş-ı mezkūruñ mütevaķķıf olduđı umūruñ küllisine taraflımdan ħazır bi‘l-meclis merķūm Aħmed Ali Efendi‘yi vekālet-i āmme-i muţlaķa-i şāĥiħa-i şer‘iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta‘yin eyledim didikde ol dađı ber-vech-i muħarrer vekālet-i mezkūreyi kıabūl ve ħidmet-i lāzimesini kemā-yenbađı edāya teahhūd ve iltizām itmeđin mā-vaķa‘a bi‘ţ-ţaleb ketb olundu. Ĥurrirefi‘l-yevmi‘ş-şāni ve‘l-işrin min zi‘l-ķa‘ deti‘ş-şerife li-sene ihdā ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

ŞUHŪDŪ‘L-ĤĀL

Taħsildār Nizāmi Efendi

Geçdin kıaryesinden İmām Albes oğlı Ali bin Ĥalil

NUMRO: 196/A

Cānik sancāğı dāhilinde Fātsa kazāsınıñ Şudere kıaryesi muhācirlinden İbrāhim Efendizāde İbrāhim Efendi ibni İsmāil bin İbrāhim ile kıarye-i mezkūreden Göcekzāde kerimesi Nuriye ibneti Maḥmūd Ağā bin Göcek Ağā nām ḥātūn Fātsa kıāzāsı bidāyet maḥkemesine maḥşūş oḡada ma' kıūd-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde kıarye-i mezkūre ahālisinden Dedezāde İsmāil Ağā ibni Meḥmed maḥzarında ikrār-ı tām ve ta' biri ani'l-merām idüb Giresūn kazāsınıñ Kestāne Deresi kıaryesinde vāki' yekdiğerimiz ile bā-ḡpū nişfiyet üzere müştereken mutaşarrıf oldıđımız tarafları tarıķ-i āmm ve bir taraflı Semerci ođlı Yāni tarlāsı ve bir taraflı ḡāğ ve bir taraflı dere ile maḥdūd taḡminen iki dōnüm miđdārı bir kııḡ'a ve yine kıarye-i mezkūrede vāki' tarafları Süleymān ođlı Aḡmed tarlāsı ve yol ve bir taraflı dere ve bir taraflı ḡāğ ile maḥdūd taḡminen otuz dōnüm miđdārı bir kııḡ'a ḡāğ tarlāsı ve yine kıarye-i mezkūre ḡudūdunda vāki' tarafları yol ve bir taraflı dere ve bir taraflı Ḥasan Bayrākdar tarlāsı ve bir taraflı Abdullah ođlı tarlāsı ile maḥdūd taḡminen yirmi dōnüm miđdārı bir kııḡ'a ve yine kıarye-i mezkūrede vāki' bir taraflı yol ve bir taraflı Şāliḡ Usta tarlāsı ve bir taraflı Nu' mān tarlāsı ve bir taraflı Kōsel ođlı tarlāsı ile maḥdūd altı dōnüm miđdārı bir kııḡ'a ve yine bir taraflı Meḥmed Çāvuş tarlāsı ve bir taraflı dere ve bir taraflı Ṫürsūn tarlāsı ve bir taraflı yol ile maḥdūd taḡminen yirmi dōnüm miđdārı bir kııḡ'a ki cem'an beş kııḡ'a tarlālarda olān nişif ḡişşe-i şāyi' alarımızı maḡallinde bedel-i mişilleriyle āḡara bey' i ve me'mūrı ḡuzūrunda muāmele-i ferāđiyesini icrā ve i' ḡā-i taḡrيره ve bedel-i maḡbūzını bizlere irsāl ve işāle ve inde'l-icāb müdāḡale idenler ile ā'id oldıđı meḡākim-i şer' iye ve niżamiyede ve devāir-i resmiye-i sāirede bidāyeten ve i' ādeten ve i' tirāzan ve istināfen ve temyizen muḡākeme ve muḡāşama ve müdāfa' aya ve redd-i cevāba ve taḡlif ve teḡālūf ve iḡāme-i şūḡūd ve istimā' ve evrāķ-ı resmiyeyi tebliğ ve tebellūge ve kıabūle ve kendū mühūr ve imzāsıyla her nev' i müsted' ayāt ve levāyiḡ tanzim ve taḡdimine ve vāz' -ı ḡaciz ve fekkine ve pirūştū keşidesine ve ehl-i hibre ve ḡākim ve mümeyyiz naşb ve ta' yine ve āḡarı

tevkile hıķūķumuzuñ muhāfazāsına ve huşūş-ı mezkūruñ mütevaķķıf olduđı umūruñ küllisine taraflarımızdan hāzırı bi'l-meclis merķūm İsmāil Ağā'yı vekālet-i āmme-i muṭlaķa-i şahiha-i şer'ıye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta'yin eyledik didiklerinde ol dađı ber-vech-i muharrer vekālet-i mezkūreyi ķabūl ve hıdmet-i lāzimesini kemā-yenbađı edāya teahhūd ve iltizām itmeđin mā-vaķa'a bi't-ṭaleb ketb olundu. Hırrire fi'l-yevmi's-şāni ve'l-işrin min zi'l-ķa' deti's-şerife li-sene ihdā ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

ŞUHŪDŪ'L-HĀL

Da' vā vekillerinden Nurullah Efendizāde Said Efendi

Kaşabadan Kōlatzāde Mollā Şālih

Karyeden İsmāil oğlı Hüseyn

İşhaķ oğlı Dede bin Ali ve ğayrihim.

NUMRO: 197/A

Huşūş-ı āti'l-beyāniñ maħallinde ketb ve istimā' iķūn bi'l-iltimās cānib-i şeriat-ı ğarrādan me'zūnen mürsel-i şer'ıye kātibi İbrāhim Efendi dā' ileri Fātsa kaşabasınıñ Yalıdiki maħallesinde müste'ciran muķim rūsūmāt me'mūrı Aħmed Hāmdi Efendi'niñ hānesine vārūb zeyl-i veşikada muharrerü'l-esāmi müslimin hużūrlarıyla aķd-i meclis-i şer'-i āli itdikde an-aşıl Şāmsūn'nuñ Hānķerli maħallesi sākinelereinden olūb zāt-ı kaşaba-i mezkūreden Şerif Kāđızāde Meħmed Efendi Zeynelzāde Hüseyn Efendi ta'rifleriyle muarrefe Saltanzāde kerimesi ve mūmā ileyh Aħmed Hāmdi Efendi'niñ zevce-i menķūhası Behiye Hānım ibneti Şālih Efendi ibni Abdullah iķrār-ı tām ve ta'biri ani'l-merām idūb Şāmsūn'uñ Hānķerli maħallesinde vāķi' tarafları Yūzbāşızāde Abdullah Efendi ibni Ömer Ağālar hānı ve bir taraflı Eşķāle Efendi hānesi ve bir taraflı ... Reis bađķesi ve bir taraflı ṭariķ-i āmm ile maħdūd vālidem Emine Hānım ibneti ile hemşirem Zekiye Hānımla üç hişşe üzerine şirāen mütesāviyen müştereken bā-ṭāpū mutaşarrıf olduđımız bir bāb mülķü

menzil ma' a bağçede olân şülüş hişşe-i şāyi' amı maḥallinde bedel-i mişliyle āḥara bey' i ve me' mūrı ḥuzūrunda muāmele-i ferāḡiyesini icrā ve i' tā-i taḡrire ve şemen maḡbūzun ḡarafıma irsāl ve işāle ve inde' l-icāb müdāḡhale idenler ile ā' id oldıḡı meḡākim-i şer' iye ve nizāmiyede bidāyeten ve i' ādeten ve i' tirāzan ve istināfen ve temyizen muḡākeme ve muḡāşama ve müdāfa' aya ve redd-i cevāba ve iḡāme-i şühūd ve istimā' a ve taḡlif ve teḡālūf ve tebliḡ ve tebellūḡa ve ḡabūle ve kendū mühūr ve imzāsıyla her nev' i müsted' ayāt ve levāyiḡ tanzim ve taḡdimine ve vaz' -ı ḡaciz ve fekkine ve pirūştū keşidesine ve ehl-i hibre ve ḡaḡim ve mümeyyiz naşb ve ta' yine ve aḡarı tevkile ve ḡuḡūḡumuñ muḡafazasına ve ḡuşuş-ı mezkūruñ mütevaḡḡıf oldıḡı umūruñ küllisini ifāya ḡarafımdan Şāmsūn' uñ ḡançerli maḡallesinde maḡāsene ketebesinden Salḡanatzāde dāmādı Meḡmed Ali Efendi' niñ ḡabūlüne mevḡūfe vekālet-i āmme-i muḡlaḡa-i şaḡiḡa-i şer' iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta' yin eyledim ve yeḡeni kātib mūmā ileyh maḡallinde ketb ve istimā' ve ma' an ümenā-i şer' ile meclis-i şer' a ḡelūb alā vukū' ihi inhā ve taḡrir itmeḡin mā-vaḡa' a bi' t-ḡaleb olundu. ḡurrire fi' l-yevmi' ş-şāni min zi' l-ḡa' deti' ş-şerife li-sene iḡdā ve işrin ve selāşe mie ve elf.

ŞUHŪDŪ'L-ḤĀL

Müftizāde Ḥācı Fehmi Efendi

Zeynelzāde Ḥüseyin ibni Ali

Şerif Ḡāḡızāde Meḡmed Efendi

Ve ḡayrihim

NUMRO: 198/A

Tāriḡ-i hicret-i faḡr-i kāināt aleyhi ve alā ālihi efḡalu' s-şalati ve' t-taḡiyyātıñ işbū bin üçyüz yirmi bir senesi şāli ḡüccet-i fāl-i zi' l-ḡicreti' ş-şerife hilāli henüz bi' r-ru' ye şābit olmāmasına şevvāl-i şerif ḡurresi pāzār ḡününden oldıḡı müseccel bulunmasına bināen yevm-i mezkūrden i' tibāren tekmiḡ şelaşin ile mezkūr zi' l-

hicceti'ş-şerife ğurresi Perşembe gününden olduğına ve Şāmsūn niyābet şer' iyesince daħi da'vā zımnında ğurre-i mezbūre Perşembe gününden şābit olduğu bildirilmiş olmasına bināen yārınki cum'a günü yevm-i arafe cum'a irtesi günü yevm-i iyd-i adħā ve meyāmini a' fāya olduğu iktizā itmekle ol vechile keyfiyetiñ i' lān buyurulması bi't-tescil ħuzūru ālilerine i' lām olundu. el-Emrū li-veliyi'l-emr. Ħurrire fi'l-yevmi's-şāmin min zi'l-hicceti'ş-şerife li-sene ihdā ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

NUMRO: 199/A

Ķaraħişār-i şarķi sancāğı dāhilinde Ħamidiye kazāsınınñ Maħmāt kıaryesi ahālisinden tebe'a-i Devlet-i Āliyye'niñ Ermeni milletinden şāhib-i arzuħāl Sancāķ ođlı Vārťān veledi Ārtin Fātsa kazāsı bidāyet maħkemesine maħşūş oťada ma'ķūd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde kazā-i mezkūruñ Ķerkesi Tāğ kıaryesiniñ Dudı maħallesinden Ķālık ođlı Oşmān Efendi ibni Nu'mān muvācehesinde da'vā ve taķriri kelām idūb işbū meclis-i şer'ide muāyene olunān ũori renkli şāğ ķulāđınınñ önünden iki dilik ve yelesiniñ iķerisinde beyāz tūylū ve ķuyruđunuñ uci kesik ve dizleriniñ aşıđısı siyāh taħminen on yāşında beş yüz ğurūş kıymetlū bir re'si kısrāķ netācen yedimde mülküm iken işbū tāriħ-i i' lāmdan dōrt buķuķ māh muķaddem mülkümde zāyi' seraķa olunūb ħālen merķūm Oşmān Efendi yedinde bulmamla bi'l-istiħķāķ taleb iderim deyū da'vā itdikde ğibbe's-suāl merķūm Oşmān Efendi daħi cevābında mevsūfu mezkūr kısrāķ taħminen yedi yāşında olūb bundan altı māh muķaddem Bolamān ma'a Ķamāş nāħiyesiniñ Tāş Oluķ kıaryesinden tebe'a-i Devlet-i Āliyye'niñ Ermeni milletinden Miyās ođlı Serkes'den Gōller kıaryesi Kōfiye kıızından Ābrām vāsıťasıyla beş yüz dōrt ğurūşa şātūn ālūb şirāen müstaķillen mülki olūb vaz'-ı yedin iķrār lākin müdde'i merķūm Vārťān'niñ netācen istiħķāķ müdde'āsını inkār idecek ber-minvāl-i muħarrer müdde'i merķūm Vārťān istiħķāķ müdde'āsını Fātsa kıaşabasından Ħācı Ali Ağāzāde Aħmed Ħamdi Efendi ve Taħşildār Muşťafa Yāzıcı ve Rūm milletinden Toķātlı ođlı Lāzāri ve Lemyāni nām

kimesnelerden sırran ve ba' dehu Seh'lāzezāde Ḥasan Ağā ve Ṭāṭābānzāde Arslān Efendi ve Ermeni milletinden Balbāryān Nişān ve Tetezyān Ārtin nām kimesnelerden alenen lede't-tezkiye adl ve maḵbūlü'ş-şehāde idükleri iḥbār olunān Ḥamidiye'nin Ḳarıca ḵaryesinden Ḳāsım oğlu Ḥalil bin Muşṭafa ve Maḥmāt ḵaryesinden Darāḵcı oğlu Ḳaret veledi Ārtin nām kimesneler şehādetleriyle bi'l-muvācehe berenbaḥi şer' i ba' de'l-işbāt ve'l-ḥuluf ve'l-ḥüküm mücebiyle mevşūfu mezkūr ḵısrāḵdan keff-i yedle müdde' i merḵūm Vārtān'a teslim müdde' a-aleyh merḵūm Oşmān Efendi'ye tenbih olunduḡı tescil ve ḥuzūru ālilerine i' lām olundu. el-Emrū li-veliyi'l-emr. Ḥurrire fi'l-yevmi'l-işrin min zi'l-ḥicce'ti'ş-şerife li-sene iḥdā ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

NUMRO:1/B

Cānik sancāḡı dāḡilinde Fātsa ḵazasının Çaltumār-ı 'Ulyā ḵaryesi ahālisinden sāḥib-i arzuḡāl Ḥaṭib Alisi oğlu Ali bin Mehmet ḵazā-i mezkur bidāyet maḵkemesine maḥsus oṭada ma' ḵud-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde yāve me' muri Mahmud Bey muvācehesinde da' vā ve taḵrir-i kelām idüb merḵum Mahmud Bey yedinde olub işbu meclis-i şer' ide mu' ayene olunan ḵarayalı ḡöksi beyāz boynuzlarıñın birisi dik diḡeri öñüne bākar yedi yaşında iki yüz ḡuruş ḵıymetlü bir re's ḵara şıḡır ineḡi netācen müstaḵillen yedimde mülküm iken işbu tariḡ-i i' lamdan elli ḡün mukaddem aḡurdan sirḵa olunub ḡalen merḵum Mahmud Bey yedinde bulmama bil-istiḡḵāḵ ṭaleb iderim deyü ba' de'd-da' vā ves-suāl ol daḡı cevabında mezkūr mevşūf ineḡin yāvde olmaḡ üzere bi'l-emāne vaz' -ı yedini iḡrar lākin müdde' i merḵūmuñ istiḡḵāḵ müdde' āsını inkar idicek müdde' i merḵūm Ali ber-minvāl-i muḡarrer müdde' āsını ḵarye-i mezküre ahālisinden Şişmān oğlu bin Osman ve Efendi oğlu Süleymān bin Ahmed nām kimesneler şehādetleriyle bi'l-muvācehe berenbaḥi şer' i işbat ve mümā ileyh Mahmud Bey daḡı şāhidān-i merḵūmānın zāt ve şehādet ḡakkında bir diyeceḡi olmadıḡını beyān itmeḡin ba' de'l-ḡulf ve'l-ḡüküm mücebince mevşūfu mezkūr

inekden keff-i yedle müdde‘i mezbūr Ali’ye teslime mūmā ileyh Maḥmud Bey’e tenbih olunduğı tescil ḥuzūru ālilerine i‘lam olundu. el-Emru li-veliyi’l-emr. Ḥurrire fi’l yevmi’s sābi‘ ve’l işrin min zi’l ḥicceṭi’ş-şerife li-sene iḥdā ve ‘işrin ve şelāsemie ve elf.

NUMRO: 2/B

Cānik sancāğı dāḥilinde Fātsa kaşabasının Yālıdiki maḥallesi ahalisinden Müftizāde Ḥacı Fehmi Efendi ibni Osman Efendi bin Mehmed Fātsa kazası bidāyet maḥkemesine maḥsus oḥada ma‘kud-ı meclis-i şer‘-i şerif-i enverde kaşaba-i mezkūreden da‘vā vekillerinden Nurullah Efendizāde Said Efendi ibn Nurullah Efendi maḥzarında ikrar-ı tām ve ta‘biri ani’l-merām idūb leh ve aleyhimde vuḳu‘u bulmuş ve bulacak bi’l-cümle de‘āviden ṭolāyı aşhabıyla meḥākim-i şer‘iye ve niżāmiyede bidāyeten ve i‘ādeten ve i‘tirāzan ve istināfen temyizen müdde‘i ve müdde‘a-aleyh ve şahs-ı salis şıfatlariyla muḥākeme ve muḥāşama ve müdāfa‘aya ve redd-i cevaba ve taḥlif ve teḥālūf ve iḳame-i şühūd ve istimā‘ına ve evraḳ-ı resmiyeyi tebliğ ve tebellūga ve ḳabule ve kendū mühūr ve imzāsıyla her nev‘i müstedi‘ayat ve levāyiḥ tanzim ve taḳdime ve vaż‘-ı ḥaciz ve fekkine ve pirūştü keşidesine ve ehl-i hibre ve ḥakim ve mümeyyiz naşb ve ta‘yine ve āharı tevkile ve azle ve inde’l-iktizā şulḥ ve ibrāya ve ḥuḳūḳumun muḥāfazasına ve ḥuşuş-ı mezkūrun mütevaḳḳıf oldığı umūruñ küllisini ifāya ṭarafımdan ḥāzır bi’l-meclis mezbūr Said Efendi’yi vekālet-i āmme-i muṭlaḳa-i şahīḥa-i şer‘i ile vekil-i muraḥḥaş ve nāib-i menāb naşb ve ta‘yin eyledim didikte ol daḥi ber-vech-i muḥarrer vekālet-i mezkūreyi ḳabul ve ḥidmet-i lāzimesini kemā-yenbağı edāya teahhūd ve iltizām itmeğın mā-vaḳa‘a bi’ṭ-ṭaleb ketb olundu. Ḥurrire fi’l yevm-i’s şāmin ve’l işrin min zi’l-ḥicceṭi’ş-şerife li-sene iḥdā ve işrin ve şelāse mie ve elf.

ŞUHŪD’ŪL- ḤĀL

Fātsa kaşabasından Ḳulad oğlu Mollā Salih bin Ömer

Fâtsa'da ... başında çavuşların bin Saim Efendi ibni İbrahim ve kirvesi.

NUMRO: 3/B

Cānik sancāğı dāhilinde Fâtsa kaşabası ahālisinden faziletlū Hıcazāde Said Efendi ibn Hıcaı Mehmed Efendi Fâtsa kaşası bidāyet maḥkemesine maḥsus oḡada ma' kud-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde kaşaba-i mezkūrede ahālisinden birāderleri Hıcazāde müfti feḡahetlū Tefiḡ Efendi ve Hıalil ve Hıcaı İbrāhim ve Abdullah Efendiler ibnun Hıcaı Meḡmed Efendi maḡzarunda iḡrar-ı tām ve ta' biri ani'l-merām idūp bundan böyle icāb idenler aleyhimde ḡarafımdan iḡame-i da' vāya ve aleyhimde iḡame olacak deā' vide müdafa'a muvaḡa' aya meḡākim-i şer' iye ve niḡāmiyede bidāyeten ve i' ādeten ve i' tirāzan istināfen ve temyizen muḡākeme ve muḡāşama ve redd-i cevāba ve evrāk-ı resmıeyi tebliḡ ve tebellūga ve iḡāme-i şühūd ve istimā' na ve taḡlif ve teḡālūf ve icabı taḡdirinde āharı tevkile ve ferāḡ muāmelesini daḡi i' ta ve taḡdire ve terhine ve'l-ḡasıl ḡuşuş-ı mezkuruñ mütevaḡḡıf olduḡı umuruñ küllisine mūma ileyhim münferiden müctemi'an ḡarafımdan vekālet-i amme-i muḡlaḡa-i şaḡiḡa-i şer' i ile vekil-i muraḡḡas ve nāib-i menāb naşb ve ta' yin eyledim didikte mūmā ileyhim efendiler daḡi ber-vech-i muḡarrer vekālet-i mezkūreyi ḡabul ve ḡidmet-i lāzimelerini kemā-yenbaḡi edāya teahhūd ve iltizām etmeleriyle mā-vaḡa' a bi'ḡ-ḡaleb ketb olundı. Hırrire fi'l yevmi't-tasi' ve işrin min zi'l-ḡicce'ti's-şerife li-sene ihdā ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

ŞUHŪDÜ'L-ḤĀL _____

Ḳaraḡamza ḡaryesi müderrisi faziletlū Ali Efendi

Fizme ḡaryesi müderrisi faziletlū Abdullah Efendi

NUMRO: 4/B

Cānik sancāğı dāhilinde Fātsa қаşabasınıñ Yālıdiki maħallesinde Trabzon vāli-i esbaķı Hazinesdārzāde kerimesi Hacı Şerife Zineti Hānım'ıñ sākine oldıǵı menzil hānesine bi'z-zāt vārūb meclis-i şer' -i āli ittikde zeyl-i veşikada muħarrerü'l-esāmi müslimin ta'rifleriyle muarrafa müşarun ileyhā⁵⁰¹ iffetlü Hāce Şerife Zineti Hānım ibneti Osman Paşa қаşaba-i mezkūr ahālisinden Hocasāde faziletlü Hālıl Şıdķı Efendi ibni Hācı Meħmed Efendi maħzarında iķrar-ı tām ta'birini ani'l merām idüb Ünye қаşabasınıñ Kal'adere maħallesinde Hācı қандāz zoǵaǵında vāķi' tarafları Hācı Dimek oǵlı Ya'kub bahçesi ve bir taraf-ı Hācı Terzi oǵlı Süleyman bahçesi ve iki taraf-ı тарик-i āmm ile maħdūd fevķān-i tahtān-i on yedi oķa ve dōrt şālonı müştemil bā-tāpū mutaşarrıfa oldıǵım bir bāb mülkü menzilimi ma'a baǵçe yine қаşaba-i mezkūrunda Qal'adere maħallesinde Kazķancı deresinde vak'i tarafları ayırmak ve bir taraf-ı bend harkı ve bir taraf-ı Şākir Efendizādeler'in tarlāları ve bir taraf-ı tarafeyn baǵçeleriyle maħdūd bā-tāpū mutaşarrıfa oldıǵım iki taş devrān ider bir bāb deǵirmen ki cem'an iki bāb ve deǵirmeni beş yüz elli mecdiye ve bin Osmānlı altını bedeli medfu' ve maķbuż muķābilinde hazır bi'l-meclis mūmā ileyh Hālıl Şıdķı Efendi'ye bey' ve fūrūhta⁵⁰² eylediǵimden devāir a'idesince me'mūr komüsyoni hużūrunda muāmele-i ferāǵiyesini icrā ve i'ta takriresiyi resmiyeye rabt ve senedi mezkūri ba'de'l-aħz müşteri mūmāileyh Hālıl Şıdķı Efendi'ye teslim ve huşuş-ı mezkūr haķķında müdāhale idenler ile ā'id bulunduǵı meħākim-i şer' iye ve nizāmiyede bidāyeten ve i'ādeten ve i'tirāzan ve istināfen ve temyizen muħākeme muħāşama ve müdāfa'aya redd-i cevāba ve taħlif ve teħālūf ve tebliǵ ve tebellūga ehl-i hibre ve haķim ve mümeyyiz naşb ve ta'yine ve pirūştü keşidesine ve iķame-i şühūd ve istimā'ına huşuş-ı mezkūruñ mütevaķķıf oldıǵı umūruñ küllisine

⁵⁰¹ **Müşarün-ileyhā**, "kendisine işaret olunan", adı geçen, adı anılan. (kadın, kız) anlamlarına gelmektedir. Devellioǵlu, s. 753.

⁵⁰² **Fūrūht**, satma, satım, satış anlamlarına gelir. Devellioǵlu, s. 272.

tarafımdan kaşaba-i mezkûre ahâlisinden hazır bi'l-meclis Kağızade Ali Efendi ibni Hüseyin Efendi'yi vekâlet-i âmme-i muţlaķa-i şahiha-i şer' iye ile vekil ve nâib-i menâb naşb ve ta'yin eyledim didikde ol dağı ber-vech-i muħarrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve ĥidmet-i lâzimelerini kemâ-yenbağı edâya teahhüd ve iltizâm itmeğin mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Ĥurrire fi'l-yevmi'l-ĥâmis min muħarremi'l-harâm li-sene işnâ ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

ŞUHÛDÜ'L HÂL

Kaşabadan Nurullah Efendizâde Said Efendi

Ordulu oğlı Ali bin Selim

NUMRO: 5/B

Cânık sancâğı dâĥilinde Fâtsa kaşabasınıñ Yâlıdiki maħallesinde Trabzon vâli-i esbaķı Ĥazinedârzâde kerimesi Ĥâce Şerife Zineti Ĥânım'ını sâkine olduğı menzil ĥânesine bi'z-zât vârub aķd-i meclis-i şer'-i ali-i ittikde zeyl-i veşikada muħarrerü'l esâmi müslimin ta'rifleriyle muarrefe müşarun ileyhâ Ĥâce Şerife Zineti Ĥânım ibneti Osman Pâşa kaşaba-i mezkûre ahâlisinden Kağızâde Ali Efendi ibni Hüseyin Efendi maħzarında ikrâr-ı tâm ve ta' biri ani'l merâm idüb Ünye kaşabasınıñ Asvât-ı Sultaniye'de ĥükümet caddesinde vâki' tarafları Ĥâfız Ali oğlı kerimesi Ĥâcere Ĥâtun dükkânı ve bir taraf-ı Senüd oğlı Kıryaķo dükkânı ve bir taraf-ı Ĥacı Ali oğlı Ĥacı Mehmed ve Ĥacı Cuma dükkânları ve bir taraf-ı tariķ ile maħdûd bâ-ţâpü müstaķillen mutaşarrıfa olduğım bir bâb mülk dükkânı mûmâ ileyh Ali Efendi yedinden aĥz ve istikrâz eylediğim altı bin ĥuruş semeni maķbûzum muķâbilinde dükkân-ı mezkûrı bey' ve bi'l-vefâ tariķiyle mûmâ ileyh Ali Efendi'ye bey' ve terhin eylediğimden devâir âidesince me'mur ķomisyonu ĥuzûrunda i'ta ve ve takrيره ve sened-i resmiyeye rabţ ve sened-i mezkûrı ba'de'l-aĥz mürtehin mûmâ ileyh Ali Efendi'ye teslime işbu deyn-i mezkûr altı bin ĥuruşı beş sene müddet ĥitâmında te'diye itmek ve te'diye edemediğim ĥalde dükkân-ı mezkûr maħdûdi bey'i kaţıyle

bey^ç ve fūrūht me'mūri hūzūrunda muāmele-i ferāğiyesini icrā ve i'ta ve taqrيره tarafından kaşaba-i mezkūre ahālisinden hazır bi'l-meclis Hocasāde Halil Şıdkı Efendi ibni Hācı Meħmed Efendi'yi vekālet-i āmme-i mutlaķa-i şahiħa-i şer' iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta' yin eyledim didikte mūmā ileyh Halil Efendi daħi ber-vech-i muħarrer vekālet-i mezkūreyi ķabūl ve ħidmet-i lāzimesini kemā-yenbaği edāya teahhūd ve iltizām itmeğin ma' a-vaka' a bi't-ķaleb ketb olundu. Hurre fi'l- yevmi'l-ħāmis min muħarremi'l-ħarām li-sene işnā ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

ŞUHŪDŪ'L HĀL

Kaşabadan Nurullah Efendi ve Said Efendi

Ordulu oğlı Ali bin Selim

NUMRO: 6/B

Ma' ruż-ı dā' ileridir ki

Cānik sancāğı dāħilinde Fātsa kaşabasınıñ Yālıdiki maħallesi ahālisinden Müftizāde Hācı Fehmi Efendi ibni Hācı Oşman Efendi'niñ vekil-i siel-i şer' isi kaşaba-i mezkūre ahālisinden Said Efendi ibni Nurullah Efendi Fātsa kaşabası bidāyet maħkemesine maħsus oķada ma' kūd-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde ķazā-i mezbūre muzāf derūn arzuħāle ismi muħarrer Merşahbuki ķaryesi ahālisinden Kādri Ali oğlı İsmāil bin İsmāil muvācehesinde mezbūr İsmāil geçen üç yüz on toķuz seneyi ħāziranın yedinci günü maħzar-ı şühūdda müvekkilimle mālından ve yedinden simi mecidiye yirmi ħurūş ħesabıyla bin otuz üç ħurūş ifraż ve ķabz ve umūrına şarf istihlāk ve tāriħ-i mezkūr ile müverraħ maħzı ve maħtūm ve ķarż-ı şer' i ünvanıyla muanneviye toķsān bir gün va' de ile yedime vermiş oldığı senedin va' desı ise ħulul itmekle meblağ-ı mezbūr bin otuzüç ħurūş mezbūr İsmāil Ağā'dan müvekkilim mezbūr Hācı Fehmi Efendi'ye izāfetle bi'l-vekāle ħālen ķaleb ederim deyū meālī taqririne muķābıķ sened-i mezkūri ibrāz ile ba' de'd-da' vā ve's-suāl ve'l-iķrār alā mūcebi iķrāra meblağ-ı mezbūriñ otuz üç ħurūş mecidiye yirmi ħurūş ħesabıyla

müvekkiline izāfetle vekil Said Efendi'ye hālen edāve teslimiyle mezbūr İsmāil Ağā iltizām olunduđı tescili ve huzūri ālilerine i'lam olundu. el-Emrū li-men lehū'l-emr. Hurrire fi'l-yevmi't-tāsi' ašar min muhārremi'l-harām li-sene işneyn ve işrin ve selāse mie ve elf.

NUMRO: 7/B

Trabzon vilāyeti celilesi dāhilinde Cānik sancāđına muzāf Fātsa kazāsının Kūlak karyesi ahālisinden olub niżāmiye yetmiş dördüncü alayınıñ üçüncü táburi efrādından iken silk-i celil-i askeriyede silāh altında vefāt iden Emir Mehmed ođlı Oşmān bin Faķirullah Ali'niñ ber-vech-i āti vārişleri olduđlarını iddi'ā iden vālidesi Hasan ođlı kerimesi Zeyneb binti Ömer'in Abdullah ile şulb-i şađire ođlı Mehmed'e münhaşıra olub şađır-i mezbūr Mehmed'in dađı menşūbu li-ebeveyn amcası Faķirullah bin Feyzullah kazā-i mezkūr bidāyet maħkemesine maħsus ođada ma'ķud-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde müteeffā-yı mezbūruñ Kūlak karye-i mezkūre ahālisinden İmām ođlı Mehmed bin Hālıl muvācehesinde silk-i celil-i askeriyede silāh altında iken bundan aķdem vefāt iden vaşisi bulunduđım şađir Mehmed'in bābası ve mezbūre Zeyneb'in ođlı ve mūrışleri olub pederleriniñ ismi Ömer ve Oşmān ve mesķadiresi Kūlak karyesi olmađla verāşet-i vaşisi bulunduđım şađir Mehmed ile gāib ani'l-meclis vālidesi Zeyneb'e münhaşıra olub bunlardan başķa vārişi ve terekesine müsteħaķ āđarı olmāmađla müteeffā-yı mezbūr Oşmān'ın mezbūr Mehmed zimmetinde cihet-i karzdan yirmi ğuruş alācađı meblađ-ı mezbūri kable'l-aħz ve'l-istifā vefāt itmekle suāl olunub meblađ-ı mezbūri bi'l-veşāye bizlere edā ve teslime mezbūr Mehmed'e tenbih olunmaķ mađlūbumdur deyū da'vā ittikte ol-dađı cevābında meblađ-ı mezbūr zimmetinde deyni olduđını ikrār ancak müdde'iyān-ı mezbūrān Zeyneb ve Mehmed'in verāşet müdde'ālarını külliyen inkār itmeđin müdde'iyān-ı mezbūrān Zeyneb ve Mehmed'in vaşisi Feyzullah ber-minvāl-i muharrer verāşet müdde'ālarını ale'l-uşul sırran ve ba' dehu alanen lede't-tezkiye

adl ve maḳbūlü'ş-şehāde idūkları ḳarye-i mezkūre imāmı İmām ođlı Molla Oşmān bin İbrāhim ve muḫtārı Abdurrahman bin Oşmān ve Ḥaṭīb ođlı İbrāhim bin Sūmeyd ve ḳaşabadan Bayrāḳdarzāde Ḥaşan Başri Efendi nām kimesneler ṫaraflarından icbār olunan mezkūr Ḳulāk ḳaryesinden Ervāl ođlı Şālih bin Oşmān ve Güvenler ḳaryesinden Zor ođlı Ali bin Muştafa nām kimesneler şehādetleriyle bi'l-muvācehe berenbaḫi şer' i işbāt itmeđin mūcibiyle mūdde'iyān-i mezbūrānıñ verāşetleri ba' de'l-ḫüküm ve't-tenbih ḫuzūr-ı ālilerine i' lam olundu. el-Emru li-men lehü'l-emr. Ḥurrire fi'l-yevmi't-tasi' aşar mine'l-muḫarremi'l-ḫarām li-sene işneyn ve işrin ve şelāse mie ve elf.

NUMRO: 8/B

Cānik sancāđı dāḫilinde Fātsa ḳazāsınıñ Güveksi ḳaryesi ahālisinden olūb nizamiye yetmiş dördünci alāyınıñ üçünci ṫaburi efrādından iken bundan aḳdem silk-i celil-iaskeriyede vefāt iden Uzun ođlı Şākir bin Oşmān bin Abdullah'ın verāşeti olduđını iddi' ā iden ḳarye-i mezkūre ahālisinden Uzun ođlı Şa' bān bin Oşmān Fātsa ḳazası bidāyet maḫkemesine maḫşūş oṫada ma'ḳud-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde Fātsa ḳaşabasında muḳim Bayrāḳdarzāde Ḥaşan Başri Efendi muvācehesinde silk-i celil-i askeriyede şilāḫ altında iken vefāt iden Şākir li-ebeveyn ḳarındāşım ve mūrışım olūb vālidesiniñ ismi Fātıma binti ṫürsün ve mesḳaṫ re'si mezkūr Güveksi ḳaryesi olmađla verāşeti benimle ğāibān ani'l-meclis vālidesi Fātıma binti ṫürsün ve li-ebeveyn kızḳarındāşı Hācer'e münḫaşıra olūb bizlerden ğayri vārişi ve ṫerekesine müsteḫaḳ aḫarı olmāmađla müteveffā-yı mezbūruñ Ḥaşan Başri Efendi zımmetinde cihet-i ḳarzdān yirmi ğurūş alācaḳ ḫaḳḳı olūb meblađ-ı mezbūri ḳable'l-aḫz ve'l-istifā vefāt itmekle suāl olunūb meblađ-ı mezbūri bizlere edā ve teslime mūmā ileyh Ḥaşan Başri Efendi'ye tenbih olunmaḳ bi'l-verāşe maṫlūbumdur deyū da' vā itdikde ve ol daḫi cevābında cihet-i mezkūrdān meblađ-ı mezbūr zımmetinde deyni olduđını ikrār ancak mūdde' i mezbūr Şa' bān'ın ber-vech-i muḫarrer verāşet mūdde' āsını inkār

itmeğin müdde' i mezbür Şa' bân'dan ber-minvâl-i muharrer verâset müdde' âsına beyyine taleb olunduğda ale'l-usûl evvelen sırran ve ba' dehu alenen lede't-tezkiye adl ve maqbûlü's-şehâde idükleri kaçabadan Topalzâde Ali ve İsmâil Efendiler taşıldâr Nazmi Efendi ve Ali Usta oğlu Mollâ İzzet nâm kimesneler tarafından ihbar olunân Dilâver oğlu Molla İsmâil bin Ömer Çokdâr oğlu Aḥmed bin Meḥmed nâm kimesneler şehâdetleriyle bi'l-muvâcehe berenbahı şer'i işbât itmeğin mücibiyle müdde' i mezbür Şa' bân ve gâibatân ani'l-meclis Fâḫıma ve Hâcere' niñ verâsetlerine ba' de'l-ḥüküm ve't-tenbih ḥuzûr-ı âlilerine i' lam olundu. el-Emru li-men lehü'l-emr. Ḥurrire fi'l-yevmi's-şâni ve'l-işrin mine'l-muḥarremi'l-ḥâram li-sene işneyn ve işrin ve şelâşe mie ve elf.

NUMRO: 9/B

Cânık sancâğına tâbi' Fâtsa kâzâsınıñ Koçpınâr kıyyesi ahâlisinden Peşe oğlu Oşmân Ağa ibni Abdullah nâm kimesnenin şulbiye-i kebire kıızı olub zâtı İregör kıyyesinde Hâmete ibni Murâd Ağâ ve Yusuf Çavuş ibni Oşmân Ağâ ta'rifleriyle muarrefe olân münevver nâm bıkı-i baliğâ-i âkile⁵⁰³ kâzâ-i mezkûr bidâyet maḥkemesine maḥşûs oḫada ma' kûd-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde kâzâ-i mezbûre muzâf Durali kıyyesi ahâlisinden işbû bâişi'l-kitâb Oşmân oğlu Ḥaşan Pâşâ bin Abdullah nâm kimesne maḥzarında mezbûre Münevvere'nin bâbâsı ve velisi mezbür Ali Ağâ hazır olduğı ḫalde bi-tavihâ ikrar-ı tām ve taqrir-i kelâm idüb mezbür Ḥaşan beni tezevvuce tâlib ve râğib olmağla ben daḫi Ḥaşan'a rızamla bâbâm ve velim hazır-ı mezbür Ali Ağâ'nın izniyle bin ğurüş mihr-i muaccel ve bin beş yüz ğurüş mihr-i müeccel tesmiyeleriyle işbû meclis-i şer' -i şerifde maḥzarı şühûdda nefsimi

⁵⁰³ **Bıkı-i baliğâ-i âkile**, henüz evlenmemiş ve bakire olanlar için kullanılan ifadeye "baliğâ" denilmektedir. Daha önce hiç evlenmemiş ve bakire olanlar için "bıkı-i baliğâ" nitelemesi kullanılmaktadır. Mutaf, s. 3.

mezbür Hasan Ağa'ya aqd ve tezviç eylediğimde ol daği ber-vech-i meşrüh⁵⁰⁴ tezevvüç ve kabül eyledi didikde mezbüre Münevver'i şadırı olân cem' i kelimât ve şürûha sened mezbür Hasan Ağâ ile hazır veliyi mezbür Ali Ağâ'dan her biri tahkik ve taşdik itmeleriyle mâ-vaqa'a bi't- taleb ketb olundu. Hurre fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-işrin mine'l-muħarremi'l-ħarâm li-sene işnâ ve işrin ve şelâse mie ve elf.

NUMRO: 10/B

Cânik sancâğı dâhilinde Fâtsa kaçabasının Yâlıdiki maħallesinde muķim İslâmzâde Pertû Efendi ibni İslâm Ağâ Fâtsa kaçâsı bidâyet maħkemesine maħşuş oğada ma'kûd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde ikrâr-ı tām ve taķdir-i kelâm idüb Terme kaçabasında muķim Bayrâķdarzâde Meħmed Efendi zımmetinde bā-sened maṭlûbatım olan üç binbeş yüz ğurüş te'diye itmeğinden ṭolâyı merķûm ile â'id olduğı meħâkim-i şer' iye ve nizâmiyede bidâyeten ve i'âdeten ve i'tirâzan ve istinâfen ve temyizen muħâkeme ve muħâşama ve müdafa'aya ve redd-i cevâba ve tahlif ve teħâlûf ve tebliğ ve tebellüga ve kendû mühür ve imzâsıyla her nevi' müsted'âyât ve levâyiħ tanzim ve taķdime ve vaz'-ı ħaciz ve fekkine ve pirüştü keşidesine ve ehl-i hibre ve ħâkim ve mümeyyiz naşb ve ta'yine ve da'vânîñ soñ derecesine kaçadar ta'ķibine ve ħuşuş-ı mezkûruñ mütevaķķıf olduğı umûruñ küllisini ifâya tarafımdan Terme kaçabasında muķim da'vâ vekillerinden Ĥacı Murtaazâde Nedim Efendi'yi kabûle mevķûfe vekâlet-i âmme-i muṭlaķa-i şaħiħa-i şer' i ile vekil ve nâib-i menâb naşb ve ta'yin eyledim didikde ğıbbe't-taşdiki's-şer' i mâ-vaqa'a bi't- taleb ketb olundu. Hurre fi'l-yevmi's-şâliş min şafari'l-ħayr li-sene işnâ ve işrin ve şelâse mie ve elf.

ŞUHÛDÜ'L HÂL

Fâtsa kaçabasında muķim Kâdızâde Ali Efendi

⁵⁰⁴Ber-vech-i meşruh, anlatıldığı üzere anlamını ihtiva etmektedir. Devellioğlu, s. 90.

Kaşabadan Kar Ağazāde Maḥmud Bey

NUMRO: 11/B

Huṣūṣ-ı āti'l-beyāniñ zımnında ketb ve taḥrir içün bi'l-iltimās me'zūnen mürsel-i şer'ıye kātibi İbrāhim dā'ileri Fātsa każāsı māl müdiri Süleymān Şevki Efendi'nin sākine oldığı ḥānesine vārüb aḳd-i meclis-i şer'-i ālizātı Fātsa kaşabasınıñ Yālıdiki maḥallesi ahālisinden Bayrākdarzāde Ḥaşan Başri Efendi ve sābıḳ şandıḳ emini Ğazi Maḥmud Nāzım Efendi ta'rifleriyle muarrefe an-aşıl Trabzonda Yeni Cuma maḥallesi ahālisinden Fāndıḳlızāde kerimesi ve mūmā ileyh Süleymān Şevki Efendi'niñ zevce-i menkūḥası Münire Ḥanım ibneti Ḥacı Maḥmud Efendi bin Muştafa meclis-i ma' kud-ı mezkūrde taḳrir-i kelām ve ta' biri ani'l-merām idüb leh ve aleyhimde vukū' bulmuş ve bulacak bi'l-cümle de'āviden ṭolāyı aşḫābıyla müdde' i ve müdde' a-aleyh ve şahş-ı şālīş şıfatlarıyla ā' id oldığı meḥākim-i şer' i ve niżamiye ve devāir-i resmiye-i sāirede bidāyeten ve i'ādeten ve i'tirāzan istināfen ve temyizen muḥākeme ve muḥāşama müda'afaya ve iḳame-i şühūd ve istimā' ma redd-i cevāba ve taḥlif ve tehāllūf ve tebliḡ ve tebellūge ve kendū mühür ve imzāsıyla her nevi' müsted' ayāt ve levāyiḡ tanzım ve taḳdimine ve vaż' -ı haciz ve fekkine ve pıruştū keşidesine ve ehl-i hibre ve ḥākim ve mümeyyiz naşb ve ta' yine ve inde'l-icāb şulḡ ve ibrāya ve vuḳū' u şulḡda me'zuniyet istiḫsāline ve āḡarı tevkile muḥākemenin şoñ derecesine kadar ta' kibine ve ḥuḳūḳumuñ muḥāfazasına ṭarafımdan Trabzonda da'vā vekillerinden Şānelizāde Müfid Ağā Efendi'nin ḳabūlüne mevḳūfe vekālet-i āmme-i muṭlaḳa-i şahıḡa-i şer' i ile vekil-i muraḡḡas ve nāib-i menāb naşb ve ta' yin eyledim didikde kātib mūmā ileyh maḥallinde ketb ve istimā' ve ma'an ümenā-i şer' ile meclis-i şer' a gelüb alā vuḳū' iḡi inhā taḳrir eylediḡi tescil ḡıbbe't-taşdıḡı'ş-şer' i mā-vaḳa' a bi't-ṭaleb ketb olundı. Ḥurrire fi'l-yevmi'r-rabi' ve'l-aşar min şaferi'l-ḡayr li-sene işna ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

ŞUHÜDÜ'L ḤĀL

Nurullahzāde Said Efendi

Māl müdiri Süleymān Şevki Efendi

NUMRO: 12/B

el-ḥamdü li'llahi sübḥaneke allahümme ve biḥamdik yā men bi-yedihi'l-ḥayrū ve'l-cūdu ve teāla ceddük yā vacibe'l-vücūd ve celle şenāük yā ḡayete külle maşūd ve lāilehe ḡayruk ya fāize'l-cudi şalli ve sellim alā nebiyyike medinetü'l-ilmî ve ḥazinetü'l ḥilmi seyyidinā el-muallimu ṭarefe'l-ḥayrāti ve'l-ḥasenati ve alā alihi ve şahbihi ellezine seav fi tekşiri merāsimi'l-müberrāt emmā ba' de işbū vaḳfiye-i şahiḥa-i şer' iye ve veşika-i enife-i mer' iyenîñ taḥrir ve inşā ve taştir ve imlāsına baiş ve bâdi oldur ki Trabzon vilāyeti celilesi dāḥilinde Cānik sancāḡına muzāf Fātsa ḳaşabasının Yālidiki maḥallesinde Trabzon vāli-i esbaḳı Ḥazinedarzāde kerimesi iffetlü Ḥāce Şerife Zineti Ḥānım ibneti'l-merḥūm el-maḡfūr Oşmān Pāşa'nın sākine olduḡı ḥānesine bi'z-zāt vārılub aḳd-i meclis-i şer' -i āli idildikde zeyl-i veşika-i ḥatim kitābda keşide-i saḥṭ-ı mestūr ḳılınān müslimin ta' rifleriyle muarrafte iffetlü müşārun ileyhā Ḥāce Şerifi Zineti Ḥānım ibneti'l-merḥūm ve maḡfūr leh Oşmān Pāşa meclis-i ma' kūd-ı mezkūrde vaḳf-ı āti'l-beyānıñ li-ecli't-tescil⁵⁰⁵ ve li-itmāmı emri'l-vāḳıf ve't-tekmil mütevelli naşb ve ta' yin eylediḡi yine Fātsa ḳaşabasınıñ maḥalle-i mezbūre ahālisinden Ḳādıızāde Ali Efendi ibni Ḥüseyin Efendi maḥzarında iḳrār-ı tām-ı şahiḥ-i şer' i ve i' tirāf-ı şariḥ-i mer' i buyurub vaḳtā ki bu dār-ı fenā bi-şebāt ve bi-baḳā olub nef' i muarref-i zevāde ve muḳim-i şeref-i irtihālde olduḡı mülāḥaza buyurub eş-şadaḳatü fidyetün li'l-maāşi el-mücrimūne bi'n-nevāşi ma' lūmum olduḡından mā' ādā ve mā-tukaddimū'l-enfüseküm min ḥayrin tecidūhü indellah hüve ḥayran ve a' zame ecran mefhūmu munifinden ḥabire ve āḡah olduḡımdan vaḳfi āti'z-zikriñ şudūrına deḡin yedimde müştereken bā-sened mülkü şariḥ olub Cānik

⁵⁰⁵ **Li-ecli't-tescil**, deftere kaydetmek için anlamına gelir. Atlı, s. 179.

sancāğına muzāf Ünye қаşabasında vāқи' tarafları Derviş Efendi'niñ atıķ daқиқ қабānı ve üç tarafları тарик-i amm ile маһдүд atıķ һамām dimekle ma' ruf bir bāb һамāmıñ bin seksen sehm itibarıyla beş yüz kırık sehmi қадимen vaқıf yüz yetmiş bir sehmi merһüm Nuri Pāша vereşeleriniñ mülki olüb қабāti üç yüz altmış dokuz sehm һиşсе-i şāyi' amdan yüz yirmi üç sehmi bir қıт' a vaқfiyem mücebince evvelce vaқfetmiş oldığımdan bu kere daһi mütebāki iki yüz kırık altı sehm һиşсе-i şāyi' amı bi-mecelletihi't-tevābi' ve'l-lāһıқ һasbeten li'llahi'l-aliyyi'l-azim ve taleben li merzāti'r-rabbi'r-raһim yevme lā yenfeu mālün velā benüne illā min etallahe bi қalbin selim ricāsıyla ayete şadaқate ve azimete vāşiқа-i vaқf-ı şaһih-i müeyyid ve һabs-i şariһ-i muһalled ile vaқf ve ve һabs idüb şöyle şartu taayyün eyledim ki һамām-ı mezkürde olān işbū vaқfeylediğim iki yüz kırık altı sehmi diğer mevқūf yüz yirmi üç sehim ile ma' an ma' rifet-i şer' -i şerif ve yedi müteveli ile mu' teber kefil-i mālī veyā rehni қavi ile sene be sene icāre-i şer' iye-i mu' tāda ile icār oluna ve senevi һāşıl olān icārından evvelā һамām-ı mezkürdeki vaқfıñ emlāk virgisi һazine-i celileye te'diye olundуқdan soñra mütebāқи i' cārın müruru eyyām ile ta' mir ve tersimine iһtiyāç his ittiği taқdirde vaқfımın icār muşibesinden yine һиşсе-i vaқfa işābet iden i' cārın tesviyesiyle mütebāқи icārıñ bin yüz elli dört sehm i' tibāriyle kırık sehmi Ünye қаşabasında vāқи' tesviyesiyle қабāқи icārıñ bin yüz elli dört sehm i' tibāriyle kırık sehmi Ünye қаşabasında vāқи' Yeni Cami' -i şerif-i kebirde imām bulunān zāta senevi vaзife olarak otuz sehmi atıķ vaқfiyem mücebince cami' -i şerif-i mezkürde senede bir kere şehr-i rabiu'l-evveliñ on beşinci günü ba' de şalāti'z-zuhr mevlid-i şerif қıraatıyla livāz-ı māşene şarf oluna kırık sehmi ile bir rügan zeyt ve mum iştirā cāmi' -i şerif-i mezkürüñ şamdān ve қanādilinde iyқad oluna yüz otuz sehmi senevi daһi cāmi' -i şerif-i mezkürde vaқıf mucebince ba' de şalāti'l-aşr maһud һāfızı Qur'an Қadirzāde Hāfız İbrāhim Hāfız Seyyid Bilāl neban Aһmed Efendiler yevmi bir cüz Qur'an-ı Kerim tilāvet idüb beher āy birer һatimi şerif okuyüb şevābını rüһuma iһdā idenlere seviyyen taқsim idile ve otuz sehmi cāmi' -i şerif-i mezkürde müezzinlik iden zāta senevi vaзife olarak otuz sehmi cāmi' -i şerif-i mezkür

qayyimlerine senevi vazife olarak beş yüz sehmi Ünye qaşabasında vâki⁶ Sa⁶dullah Efendi medresesi demekle ma⁶rûf medresede ulûm-u diniye ve âliye ta⁶lim iden müderris efendi senevi vazife ola ve mütebâki üç yüz tokuz sehmi qaşaba-i mezbûre alâ seneden faziletli Qadir Ustazâde Maḥmud Efendi müteveli ola ve ba⁶de vefâtihi memleketiñ ulemâ ve eṣrâfınıñ re⁶y ve intiḥâbları ve re⁶yi ḥâkim inzimâmiyle ehl-i diyânet ve erbâb-ı liyâkat ve şadâkate tevcih oluna deyû ta⁶yini şürûṭ idüb ḥamâm-ı mezkûrdeki ber-vech-i meşrûḥ iki yüz kırk altı sehm ḥiṣṣe-i şâyi⁶ amı fâriḡan ani⁶’l-şevâḡil⁵⁰⁶ müteveli mûmâ ileyh maḥallinde qabza tesliṭ eyledim ol daḡi ber-vech-i meşrûḥ vaqfiyet üzere qabz ve teslim ve sâire mütevellileriñ evkâfda taşarrufları gibi taşarruf eylesün didikde ḡibbe’t-taṣdiḡı’ş-şer⁶i vaqıfa-i mûmâ ileyhâ Hâce Şerife Zineti Ḥanım kelâmını suḡtu âḡara şâriفة olüb vaqf-ı aḡâr İmam-ı A⁶zam ve ḡumâmı efḡam Ebu Ḥanifetü’l-Kûfi ḡazretleri indinde ḡamâm-ı mezkûr âriyetde olmaḡla rucû⁶ u meşru⁶ olduḡına binâen vaqf-ı mezkûrdan rucû⁶ ve ḡamâm-ı mezkûruñ ḡiṣṣe-i mevkûfesini ke⁶’l-evvel mülküme istirdâd iderim dimecik müteveli mûmâ ileyh cevâba teşaddi idüb gerçi ḡal baṣt olunân minvâl üzere olduḡı câ-yı eṣkây deḡildir lâkin arif-i Şamedâni Ebu Ebu Yusuf eṣ-Şehir bi⁶’l-imâmi’ş-şâni ḡazretleri indinde vâqf-ı muḡarrer ve vaqaftü demekle ve İmâmı Muḡammed bin Ḥaşan eṣ-Şeybâni ḡazretleri indinde teslim ile⁶’l-müteveli olmaḡla vaqf-ı mezbûru ṣaḡiḡ ve lâzım oldu deyû red ve teslimden imtinâ⁶ ile ḡâkim mevki⁶ i şadri kitâb tûbâ lehu ve ḡüsne meâb efendi ḡazretleri ḡuzurunda müterâfian ve her biri müteḡasınca faṣl ve ṣaḡme ṡalıban olduklarında ḡâkim mûmâ ileyh esbeḡallahü aleyh ḡazretleri daḡi ṡarafeyniñ velisine nazaran ve mübṡalü feyr olmaḡdan ḡazer idüb âlimen bi⁶’l-ḡilâfi’l-câri beyne⁶’l-eimmeti’l-eslâf evvelen vaqf-ı mezkûruñ ṣiḡḡatine ve şâniyen lüzûmına ve şâliṣen şürûṡu mesrûdenin ṣiḡḡatine ḡüküm itmeḡin fe bimâ ba⁶de vaqf-ı mezkûr ḡükümü mezbûr ile ṣaḡiḡ ve lâzım ve naḡzı ve taḡvil-i muḡal fesh ve tebdil-i mûmteni⁶’u’l-iḡtimâl oldu femen bedde leḡu ba⁶de mâ semiahu feinnemâ iṣmühü alâ⁶’l-lezine

⁵⁰⁶ Feriḡan ani⁶’ş-şevâḡil, elinde tutmaktan vazgeçerek anlamına gelir. Atlı, s. 181.

yübeddilünehü innellahe semiun âlim ve ecru'l-vâkıf alâ'l-ḥayyi'l-cevâdi'l-kerim
innehu hüve'l-berru'r-raḥim ḥayri zalik. Ḥurrire fi'l-yevmi'l-ḥâmis min
muḥarrami'l-ḥarâm li-sene işnâ ve işrin ve şelâse mie ve elf.

ŞUHÛDÜ'L HÂL

Kaimmaḳam Kâdı izzetlû İsmâil Bey

Hocazâde faziletlû Ḥalil Şıdḳı Efendi

Topâlzâde rif' atlû el-Ḥâc Meḥmed Efendi

Şâtırzâde el-Ḥâc Maḥmud Efendi

Nurullahzâde Said Efendi

Ek:Ve kırk beş sehmi senevi câmi'-i şerif-i mezkûrda kürsi şeyḫi bulunân zâtı
fiḥâmiye verile.

NUMRO: 13/B

Cânik sancâğı dâḫilinde Fâtsa ḳaşabasınıñ Yâlıdiki maḥallesi ahâlisinden
hocazâde faziletlû Ḥalil Şıdḳı Efendi ibni Ḥâcı Meḥmed Efendi Fâtsa ḳazâsı bidâyet
maḥkemesine maḥsus oḫada ma'kûd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde iḳrar-ı tām ve
ta' biri ani'l-merâm idûb Ünye ḳazâsı muzâfâtından eşbâḳ ma' a Taşkesiği ḳaryesiniñ
geçen üç yüz on ḫoḳuz senesine maḥsûben iltizâm itmiş olduğım a'şarı ayniyât
naḳdiyâtdan bâ-defderi zimemi nasda olântaḫşiline icâb idenler ile â'id olduğu
meḫâkim-i şer' iye ve nizâmiye ve devâir-i resmîye-i sâirede bidâyeten ve i'âdeten
i'tirâzan istinâfen ve temyizen muḫâkeme muḫâşama ve müdâfa'aya ve redd-i
cevâba ve iḳâme-i şühûd istimâ'ına ve müdde' i ve müdde'a-aleyh ve şaḫş-ı şalıḫ
şıfatlariyla her nev' i müsted' ayât ve levâyiḫ tanzim ve taḳdimine ve taḫlif ve teḫlûf
tebliğ ve tebellüga ve vaz' -ı ḫaciz ve fekkine ve pirûştü keşidesine ve ehl-i hibre
ḫâkim ve mümeyyiz naşb ve ta'yine inde'l-icâb şulḫ ve ibrâya ve âḫarı tevkile
maḫbûzâtı ḫarafıma irşâl ve işaline ḫuḳûḫumun muḫâfazasına ve da'vanıñ soñ
dereceye ḳadar ta'ḳibine ḫuşûş-ı mezkûruñ mütevaḳḳıf olduğu umûruñ küllisine ifâya

tarafımdan Ünye kaşabasında Qal' adere maħallesinden Serdärzâde Nâfız Efendi' niñ kabûlüne mevķûfe vekâlet-i âmme-i muṭlaķa-i ŗaħiħa-i ŗer' iye ile vekil ve nâib-i menâb naşb ve ta' yin eyledim didikde ğıbbe't-taşdıķı'ş-şer'i mâ-vaķa' a bi't-ṭaleb ketb olundu. Hurrire fi'l-yevmi' şâni ve'l-işrin min şafari'l-ħayr li-sene isnâ ve işrin ve ŗelâşe mie ve elf.

ŞUHÛDÛ'L HÂL

Fâtsa kaşabasından Hatibzâde Meħmed Efendi

Tahrirât kâtibi Eyyüb Sabri Efendi

NUMRO: 14/B

Huşûş-ı âti'l-beyânın maħallinde ketb ve tahrir içün bi'l-iltimâs me'zûnen mürsel-i ŗer' iye kâtibi İbrâhim Efendi dâ' ileri Fâtsa kaşabasının Yâlıdiki maħallesinde Trabzon vâli-i esbaķı Hazinesdärzâde merħum Oşmân Pâşa kerimesi Hâce ŗerife Zineti Hânım'ın sâkine olduğı hânesine vârub aķd-i meclis-i ŗer' -i âli-i itdikde zeyl-i veşikada muħarerü'l-esâmi-i müslimin ta'rifleriyle muarrefe iffetlû mûmâ ileyhâ Hâce ŗerife Zineti Hânım ibneti'l-merħum kaşaba-i mezkürde maħalle-i mezbûre ahâlisinden ğocazâde faziletlû Halil Sıdķı Efendi ibni Hâcı Meħmed Efendi maħzarında ikrâr-ı tâm ve ta'biri ani'l-merâm idüb Ünye kaşabasının Qal' adere maħallesinde Hâcı Qandaz zoğağında vâki' tarafları Süleymân Bey Efendi hânesi ve bir taraf-ı Hâcı Dilek oğlı Ya' kub hânesi ve bir taraf-ı terzi Hâcı oğlı Süleymân hane ve bağçesi ve bir taraf-ı ŗarik-i âmme ile maħdûd bâ-ṭâpû Hâcı Dilek oğlı Ya' kub ile müştereken mutaşarrıfa olduğumuz bir bâb hâne ve ittişalindeki bağçenin şülüşân hişşesini yine maħalle-i mezbûrede vâki' tarafları ŗariķ ve terzi Hâcı oğlı Süleymân hânesi emlâlığı ve bir taraf-ı Terzi Hâcı oğlı İsmail' in hânesiyle maħdûd bâ-ṭabu müstaķillen mutaşarrıfa olduğum bir kaṭ' a mülk arşamki cem' an bir bâb hâne ve bağçeniñ şülüşân hişşesiyle bir kıṭ' a mülk arşamki altmış beş yüzlük Oşmânlı altuni bedeli medfû' ve maķbûz muķabilinde ğazır bi'l-meclis mûmâ ileyh

Halil Şıdkı Efendi bey^ç ve ferūht eylediğimden ve devāir-i āidesince me'muri huzūrunda muāmele-i ferāğiyesini icrā ve i'tā-i tākrire huşuş-i mezkūr hakkında müdāhale idenlerle ā'id olduğu meḥākim-i şer' iye ve nizāmiyede bidāyeten ve i'ādeten ve i'tirāzan istināfen ve temyizen muḥākeme ve muḥāşama ve müdāfa' aya ve redd-i cevāba ve taḥlif ve teḥālūf ve tebliğ ve teballüğa ve ehl-i hibre ḥākim ve mümeyyiz naşb ve ta' yine ve pirūştü keşidesine ve iḳāme-i şühūd ve istimā' ına ve huşuş-ı mezkūr mütevākḳıf olduğu umūruñ küllisine tarafımdan ḳaşaba-i mezkūr ahālisinden ḥāzır bi'l-meclis (Fātsa'nın Aşağı Tepe ḳaryesinden Ordulu oğlu Ali bin Selim müvekkile mūma ileyhā) İslānzāde Pirtū Efendi ibni Ali Ağā nām kimesneyi vekālet-i amme-i muḥlaḳa-i şāhiḳa-i şer' iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta' yin eyledim didikte ol daḳı vekālet-i mezkūreyi ḳabūl ḫidmet-i lāzimesini kemā-yenbağı edāya teahhūd ve iltizām eylediğini kātibi mūmā ileyh maḫallinde ketb ve istimā' a def'an ümenā-i şer' ile meclis-i şer' iye gelüb alā vuḳū' ihi inhā ve taḳrir eylediği tescil mā-vaḳa' a bi't-taleb ketb olundu. Ḥurrire fi'l-yevmi's-şāni min şehri rebiu'l-evvel li-sene işnā ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

ŞUHÜDÜ'L ḤĀL

Ḥacı Murtażazāde Aḫmed Refiḳ Efendi

Murtażazāde Muştafa Beḫçet Efendi

Arzāde Muştafa Ḥilmi Efendi

NUMRO: 15/B

Huşuş-ı āti'l beyānın maḫallinde ketb ve taḫrir içün bi'l-iltimās me'zūnen mürsel-i şer' iye kātibi İbrāhim Efendi dā' ileri Fātsa ḳaşabasınıñ Yālıdiki maḫallesinde sākine Hāce Şerife Zineti Ḥānım' ın ḫānesine vārüb aḳd-i meclis-i şer' i āli-i itdikde zeyl-i veşikada muḫarrerü'l esāmi müslimin ta'rifleriyle muarrefe iffetlü mūmā ileyhā Hāce Şerife Zineti Ḥānım ibneti Oşmān Pāşa ḳaşaba-i mezkūrenin maḫalle-i mezbure ahālisinden ḫocazāde faziletlü Halil Şıdkı Efendi ibni Ḥacı

Meḥmed Efendi maḥzarında ikrār-ı tām ta‘ biri ani’l-merām idüb Ünye kaşabasında Hükümet caddesinde vâki‘ tarafları Ḥafız Ali oğlu kerimesi Hâce Şerife Zineti Ḥānım dükkānı ve bir taraf-ı Senūd oğlu Kiryako dükkānı ve bir taraf-ı ṭarīḳ-i āmm ve bir taraf-ı Ḥāfız Ali oğlu Ḥacı Meḥmed ve Ḥacı Samā Efendiler dükkānlarıyla maḥdūd bā-ṭāpū mutaşarrıfa oldığım bir bāb mülkü aḥşāb dükkānımı mūmā ileyh Ḥalil Sıdkı Efendi’nin yedinden aḥz ve istiḳrāz eylediğim mecdiye yirmi ğurūş ḥesābiyle sekiz bin ğurūş muḳābilinde dükkānı maḥdūd-ı mezkūrı bey‘i bi’l-vefā ṭarīḳiyle mūmā ileyh Ḥalil Şıdkı Efendi’ye bey‘ ve terhin eylediğimden devāir-i āidesince me‘mūri ḥuzurunda i‘ṭa-i taḳrīre ve işbū deyn-i mezkūr sekiz bin ğurūş beş sene müddet ḥitāmda te‘diye itmek ve te‘diye idemediğim ḥālde dükkānı maḥdūd mezkūru bey‘i kaṭ‘i ile bey‘ ve me‘muri ḥuzūrunda muāmele-i ferāğıyesini icrā ve i‘ṭa-i taḳrīre tarafımdan kaşaba-i mezkūre ahālisinden ḥāzır bi’l-meclis (Fātsa’nın Aşağı Tepe karyesinden Ordulu oğlu Ali bin Selim müvekkile mūmā ileyhā) İslāmzāde Pirtū Efendi ibn Ali Aġa’yı vekālet-i devriye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta‘yin eyledim didikde ol daḥi vekalet-i mezkūreyi ḳabūl ve ḥidmet-i lāzimesini kemā-yenbaġı edāya teahhüd ve iltizām itdiği ḳatibi mūmā ileyh maḥallinde ketb ve istimā‘ ve ma‘an ümenā-i şer‘ ile meclis-i şer‘ a gelüb alā vuḳu‘ ihi inhā ve taḳrīr eylediği tescil mā-vaḳa‘a bi‘ṭ-ṭaleb olundu. Ḥurrire fi’l-yevmi-ş-şāni min şehri rebiu’l-evvel li-sene işnā ve işrin ve şelāse mie ve elf.

ŞUHÜDÜ’L ḤAL

Ḥacı Murtażazāde Aḥmed Refiḳ Efendi

Murtażazāde Muşṭafa Beḥçet Efendi

Arzāde Muşṭafa Hilmi Efendi

NUMRO: 16/B

Ḥuşūş-ı āti’l-beyānın maḥallinde ketb ve tahrir içün bi’l-iltimās me‘zūnen mürsel-i şer‘ iye kātibi İbrāhim Efendi dā‘ileri Fātsa kaşabasınıñ Yalıdiki maḥallesi

ahâlisinden Vezvânzâde Rızâ Bey'in hânesine vārüb zeyl-i vesîkâda muharrerü'l-esâmi müslimin huzurlarında aqd-i meclis-i şer'î-î âli-î itdikde hâne-i mezkûrede misâfireten muqime bulunânlâlî kıyâsesi sâkinlerinden zâti bulmandan Abbâs oğlı Hüseyn bin Abdullah ve Abdullah oğlı Meşmed Ali ta'rifleriyle muarrefe Hâzinedârzâde müteveffâ İbrâhim Bey kerimesi Emine Hânım meclis-i me'kûd-ı mezkûrede ikrâr-ı tām ve ta'birî ani'l-merâm idüb leh ve aleyhimde vuķû' bulmuş ve bulacağ bi'l-cümle de'âviden tölâyı aşhâbıyla müdde'î ve müdde'a-aleyh şahs-ı şâliş şıfatlarıyla mehakim-i şer'îye ve nizâmiyede bidâyeten ve i'âdeten ve i'tirâzan ve istinâfen ve temyizen muhakeme ve muhâşama ve müdâfa'aya ve redd-i cevâba ve tahtlif ve tehlâf ve tebliğ ve tebellüğa ve ikame-i şühüd ve istimâ'ına ve kendü mühür ve imzâsıyla her nevi' müsted'âyât ve levâyiğ tanzım ve taqdimine ve vaz' -ı haciz ve fekkine ve pirüştü keşidesine ve ehl-i hibre ve hâkim ve mümeyyiz naşb ve ta'yine ve âharı tevkile ve inde'l-icâb şulh ve ibrâya ve muhakemenin soñ derecesine kadar ta'kıbine ve huşuş-ımezkûrun mütevâkkıf olduğı umûruñ küllisini ifâya tarafımdan Ordü kaşabasında muqim da'vâ vekillerinden Mağraviç Efendi'nin kabûlüne mevķûfe vekâlet-i âmme-i muṭlağa-i şahıha-i şer'îye ile vekil ve nâib-i menâb naşb ve ta'yin eylediğini kâtib mûmâ ileyh maḥallinde ketb ve istimâ' ve ma'an ümenâ-i şer'î ile meclis-i şer'a gelüb alâ vuķû' ihi inhâ ve taqrir eylediği bi't-tescil ve yine Hâzinedârzâde Hâmîdî Bey ve Âşaf Bey ve Taḥsin Bey benün Ali bin Süleymân Bey kazâ-i mezkûr bidâyet maḥkemesine huşuşı oṭada ma'kûd-ı meclis-i şer'î-î şerifde kezalik taraflarımızdan ber-vech-i muharrer da'vâ muhâşamaya mezbûr Mağraviç Efendi kabûlüne mevķûfe vekil itdiklerinde mâ-vaķa'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fi'l-yevmi's-şâmin min şehri rebiu'l-evvel li-sene isnâ ve işrin ve şelâse mie ve elf.

ŞUHÛDÜ'L-HÂL

Kaşabadan Esken oğlı Mehmed Efendi

Kaşaba muhtârı Nizâmi Efendi

Der-i devlet mekine⁵⁰⁷

Arz-ı dâ-i kemine⁵⁰⁸

Trabzon vilâyeti celilesi dâhilinde Cānik sancāğına muzāf Fātsa kızasına tābi^c muhācirine maḥşūş teşkil buyūrlān Tahtabaş kıaryesinde meskūn Coraksū muhācirlerinden ve zabūtu^c l-esāmi müslimin bi-icma^c ihim kıazā-i mezkūr ḥükümet kıonāğında ve meclis-i idāreye maḥşūş oḫada ma^c kūd-ı meclis-i şer^c -i meāl-i aqidde herbiri taqrir-i kelām idūb iskān olduėımız mezkūr Tahtabaş kıaryesi kepire ve ahālisi keşire olarak mışır hükmünde olūb kıarye-i mezkūre kıarib civārında eda-i şalāt-ı cum^c a ve iydeyn olunūr cami^c -i şerif olmadıėından ahālisine kıarye-i mezkūre edā-i şalāt-ı cum^c a ve iydeyn usret ve meşakket çekmekde ve ale'l-ḥuşuş ile şitāda ve keşret-i bārānda ferāiz-i mezkūreyi edādan maḥrūm olmaėda olduėlarımızdan ol-vechile eşedd-i ihtiyāçla muhtaçlar olmāmızla kıarye-i mezkūrede müceddeden binā ve inşā eylediėimiz mescid-i şerife minber vaz^c ıyle cāmi^c olūb şalāt-ı mefrūza-i mezkūre edā olūnmaė üzere izni hümāyunu mülūkāne irzān buyrulduėı ḫalde kıarye-i mezbūrenin ceride-i nüfusunda on üçünci ḫānenin dördünci numrosında mukıyyed bin iki yüz ḫoksan beş senesi mevlidi olūb tereke ve redif baėāya ve firārisi olmadıėı nüfus mukıyyidi mir redif Ḥāstāni taraflarından mevrūd-i ilmi ḫaber ve mazbaḫa māilerinden müstebān olān işbū baişu'l-arz Seḫlāzid oėlı Abdülmecid Efendi ibni Süleymān dā^c ileri cami^c -i şerif-i mezkūrde kıarye-i mezkūre ahālisinden Kıokodizezāde Ḥüseyn Aėā ibni Ali nām şāḫibi ḫayrın bir kere bā-ḫüccet-i şer^c iye atıyab mālından vaėf-ı şāḫiḫ-i şer^c i ile vaėf ve teslim ile'l-mütevelli ve't-tescili's-şer^c i itdirdiėi iki bin ġurūşun rubḫ ve nemāsından ḫiḫābet ve imāmete şart ve taḫşiş eylediėi senevi iki yüz seksan sekiz ġurūş vazıfe ile ḫatib ve imām naşb ve yedine müceddeden berāt-ı şerife-i ālişan i^c ḫa buyūrulmaė ricā ve niyāzında bülunduėlarına

⁵⁰⁷ Der-i devlet mekine, ġüçlü devlet kapısı demektir. Karacakaya ve Yücedağ, s. 473.

⁵⁰⁸ Arz-ı dā-i kemine, zavallı, aciz duacının arzı demektir. Atlı, s. 471.

bināen mūmā ileyh Abdulmecid Efendi dā'ilerin meclis-i me'kūd-ı mezkūrde hālen evkāf vekili Abdullah Efendi hāzır olduđı halde lede'l-ımtihān cihetiyle mezkūretini idāreye ehliyet istiḥkākı nūmāyān olmađ ve cami'-i ŧerif-i mezkūr cemāatının mūnteḥāb ve muḥtarları olmađın cihetiyle mezkūrüne vazife mersūmesiyle mūmā ileyh Abdulmecid Efendi dā'ileri uhdesine ŧūrūt-ı muḳarrere ve nizāmiyesine tevkifen tevcih ve iḥsān buyurūlmađ ricāsına bi'l-iltimās pāye-i seriri a'lāya arz ve i'lām olundu. Bāki emiru fermān li-ḥazreti vāli'l-emr. Ḥurrire fi'l-yevmi'r-rābi' aḣar min ŧehri rebiu'l-evvel li-sene iḣnā ve iḣrin ve ŧelaŧe mie ve elf.

NUMRO: 18/B

el-ḥamdü li'llahi'llezi e'azze ḥavāsse ibādidi bi-ŧarfi emvālihim alā envāi'l-ḥayrāt ve e'ānehüm alā iktisābi aḣnāfi'l-meḥamid ve'l-müberrāt ve'ŧ-ŧalātü ve's-selāmü alā rasulihı ve nebiyyihı Muḥammedin ḥayrū'l-berıyyāt ve alā-ālihi aḣḣābihi ile yevmi'l-müstezıllü'l-mer'ü taḥte's-ŧadaḳat iḣbū vaḳfiyye-i celili'ŧ-ŧān ve ceride-i bedi'ı'l-unvānın taḥrir ve inŧāsına bādi ve taḣtir ve imlāsına hāvi oldur ki Ṭrabzon vilāyeti celilesi dāḣilinde vāki' Cānik sancāđına muzāf Fātsa ḳazāsının Ṭahtabaŧ ḳaryesinde sākine Ḑoraksu muḥācirlerinden ŧāḣibu'l-ḥayrāt ve'l-ḥasenāt Ḑokorizezāde Ḥüseyin Ağā ibni Ali nām kimesne ḳazā-i mezkūr bidāyet maḥkemesine maḣŧūŧ oḥada ma'kūd-ı meclis-i ŧer'-i ŧerif-i enverde āti'l-beyān li-ecli't-tescil ve li-emri'l-ittihām ve't-tekmil mütevellı naŧb ve ta'yin eylediđi ḳarye-i mezkūre ahālisinden Ḑoḳorize ođlı Ḥasan Kāmil Efendi ibni Ṭürsün maḣzārında iḳrār-ı tām ve taḳrir-i kelām idüb emvālimden ifrāz eylediđim iki bin ğurūŧ ḣasbeten li'llahi'ŧ-ŧamed vaḳf-ı ŧāḣıḣ-i mü'ebbed⁵⁰⁹ ve ḣabs-i ŧariḣ-i muḣalled⁵¹⁰ ile vaḳf ve ḣabs idüb ŧöyle ŧarḥ eyledim ki; meblađ-ı mezbūr iki bin ğurūŧı beher sene alā't-te'aḳub ve't-tevāli onı on bir buḳuk ḣesabı üzere alā vechi'l-ḣelāl bā-yed-i mütevellı

⁵⁰⁹ **Vakf-ı sahih-i mü'ebbed**, sonsuza kadar doğru ve gerḥek olan vakıf. Atlı, s. 181.

⁵¹⁰ **Habs-i sarıh-i muhalled**, daimi olarak belirli ve aḳık olan kayıt. Atlı, s. 181.

rehn-i kavi ve kefil-i mâli yahūd her ikisiyle istirbâh⁵¹¹ olunub senevi hâsıl olân rubḥ ve nemâsından çalemiye ve sâir nâmiyla bir nesne alınmayüb kâffesini her senenin şehr-i ramazân-ı şerif-i ibtidâsında çarye-i mezkûr derununda hamitmendân tarafında müceddeden binâ ve inşâ olunân câmi' -i şerifde bâ-berât-ı âlişân imâm ve ḥatib olân Sehlâze oğlı Abdulmecid Efendi ibni Süleymân ve mezbûr Ḥacı Kâmil Efendi ḥayatta olduçça müteveli ve ba' de vefât baḥnen bi baḥnın evlâdına evlâd-ı evlâdına ve evlâd-ı evlâd olânın erşed ve aşlahına ba' de'l-inķiraz çarye-i mezbûre ahâlisinden beyinlerinde çavliyete muḥtârları olân kimesneye meşrûḥa ola deyû meblağ-ı mezbûr iki bin ğurûş farağân ani'ş-şevâğil müteveli-i mezbûr Ḥacı Kamil Efendi'ye teslim ol daḥi vaçfiyyet üzere çabz ve tesellüm eyledikten soñra vâķıf-ı mezbûr şurûḥ ve çuyûd eimme-i şülaşe-i ikrâm eskenehümü'llahi teâli fi dâri's-selâm ḥazerâtı indelerinde bâtil olmağla vaçf-ı mezbûrdan rücu' eyledim müteveli mezbûru mezkûr iki bin ğurûşı bâna red ve teslim eylesün deyû da'vâ ve müteveli mezbûr daḥi cevâbında fi'l-ḥaķiķa lede'l-eimmetü's-şülaşe vaçf-ı nükûd minvâl-i meşrûḥ üzere ve lâkin şıbt-ı maķar imâmı Züfer ḥazretleri çavli üzere vaçf-ı nükûd ve zımnında olân şurûḥ ve çuyûduñ şıḥhati maķarrardır deyû teslimden imtinâ' idüb ḥâkim mevki' sadri kitâb efendi ḥazretleri ḥuzûrunda müterâfi'ân faşlu vaşlu ḥâlibân olduķlarında ḥâkim müşârun ileyh ḥazretleri idâme-i ḥayrı evlâ ve ebķâ çazâ-i emri ğorüb ḥilafeten bi'l-ḥilâfi'l-câri beyne'l eimmeti'l-eslâf vaçf-ı merķūmeniñ İmâm-ı Züfer ḥazretleriniñ rey' i münirleri üzere vaçfın şıḥhatine ḥükmü şaḥiḥ-i şer' i ve çazâ-i şariḥ mer' i eyledikten soñra vâķıf mûmâ ileyh tekrâr nizâ' a şuru' idüb eğerce nükûd mezkûreniñ şıḥhati ve vaçfiyyeti ḥükmü ḥâkim ile şaḥiḥa oldı lâkin İmâmı A'zam Ebû Ḥanife ḥazretleri çatında şıḥhati müstelzim lüzüm olmamağla vaçıfdan rücu' a meskenet ve feshi ve ibḥâle çudret olmağın vaçf-ı mezbûrdan bu vechile rücu' ittim deyû tekrâr da'vâyı istirdâd idecek müteveli mezbûr daḥi cevâba teşaddi idüb eğerce imâmı müşârun ileyh ḥazretleri çavl-i şerif-i üzere şıḥhat-ı lüzüm-ı müstelzim

⁵¹¹ **İstirbâh**, kâr karşığı para verme, faiz verme anlamlarına gelir. Atlı, s. 181.

değildir lākin İmāmeyn-i Hümāneyn Ebū Yusuf İmām Muḥammed bin Ḥaşan eş-Şeybāni mezzeb-i şeriflerinde şıḥḥat-i lüzūmdan ğayri müfariḳdır deyū tekrār mürāfa‘a ve merraten uḫrā müdafa‘a idūb ḳazā-i sābıḳ-ı aḫkām ricasıyla lüzūmu vaḳfa daḫi ḳazā-i iltimās idecek ḫākimi müşārūn ileyh mütevellı mezbūre müvāfaḳat buyūrūb vaḳf-ı mezkūruñ lüzūmuna daḫi ḫūkmü şaḫiḫa-i şer‘i ve ḳazā-i şariḫ-i mer‘i itmeğın min ba‘di ḫūkmü ḫākim müşārūn ileyh vaḳf-ı mezbūr şaḫiḫ ve lāzım olūb naḳzı ve taḫvil-i muḫāl ve tebdil ve tağyiri mūmtenu‘l-iḫtimāl olduğı femen beddelehu ba‘de mā semiāhu feinnemā işmihu allellezine yūbeddilūneh innallehe semiun alim ve ecru‘l-vākıf ale‘l-hayyi‘l-cevādi‘l-kerim şabri ḳalik. Ḥurrire fi‘l-yevmi‘ş-sāmin min şehri rebiu‘l-evvel li-sene işnā ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

ŞUHŪDÜ'L ḤĀL

Ḳarye-i mezbūre ahālisinden Koḳorize oğlı Ṭürsūn Ağa ibni Süleymān

Ḳarye-i mezbūre ahālisinden Beğüş oğlı Emin Usta ibni Süleymān

NUMRO: 19/B

Taḫtabaş ḳaryesi ḫātibi Abdulmecid Efendi

Ba‘de‘t-tahiyetü‘l-vāfiye inhā olunur ki karyeñizde müceddeden binā ve inşā olunān cāmi‘-i şerifin ḫiḫābet cihet-i uhdeñize tevcih-i ḫuşūşuna dāir ḳaryeden vārid olān intiḫabnāme varaḳasıyla istırḫām olunmuş ve lede‘l-ḫavāle i‘lām şer‘isi bi‘t-tanzim maḳām-ı āli-i ḳāimmaḳāmiye taḳdim kılınmış olmağla ve berāt-ı şerif-i ālişān şeref şudūruna değın ḫizmet-i ḫiḫābet-i cami‘-i şerif mezkūrde ḫüsnü ifāya himmet eylemeniz siyāḳında işbū berātle taştir kılındı. Ḥurrire fi‘l-yevmi‘ş-sādis min rebiu‘l-evvel li-sene işna ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

NUMRO: 20/B

Huşûs-ı âti'l-beyāniñ maḥallinde ketb ve taḥrir içün bi'l-iltimās me'zūnen mürsel-i şer' iye kâtibi İbrâhim Efendi dâ'ileri Fâtsa kaşabasınıñ Yâlıdiki maḥallesinde Çolâk Aḥmed oğlu Muştafa bin Aḥmed'in ḥānesine vārüb aqđ-i meclis-i şer' i āl-i itdikde ḥāne-i mezkūrede sākine ve zātı kaşaba-i mezkūre ve ahālisinden Ali Usta oğlu Mollâ İzzet bin İbrâhim Āk oğlu Mollâ Meḥmed bin Şâkir ta'rifleriyle muarrefe Hacı Hafız oğlu kerimesi Fâḫıma Ḥānım ibneti Hāfız Osmān Efendi kaşaba-i mezkūreden Nurullahzāde Said Efendi maḥzarında ikrar-ı tām ve ta' biri ani'l-merām idüb tarafımdan bi'l-aşāle vaşiye kızım Behice tarafından bi'l-velāye leh ve aleyhimizde vuḫū' bulmuş ve bulacaḫ bi'l-cümle de' āviden toḻayı aşḫābiyla müdde' i ve müdde' a-aleyh şahs-ı şāliş şıfatlarıyla meḫâkim-i şer' iye ve nizāmiyede bidāyeten ve i' ādeten ve i' tirāzan ve temyizen ve istināfen muḫâkeme ve muḫāşama ve müdāfa' aya redd-i cevāba ve iḫame-i şühūd ve istimā' ma ve taḫlif ve teḫālūf ve tebliḡ ve tebellūḡa ve kendü mühür ve imzāsıyla her nevi' müsted' ayāt ve levāyiḫ tanzim ve taḫdimine ve vaz' -ı haciz ve fekkine ve piruştü keşidesine ve ehl-i hibre ve ḥâkim ve mümeyyiz naşb ve ta' yine ve inde'l-icāb şulḫ ve ibrāya āḫarı tevkile ve da' vāniñ soñ derecesine kadar ta' kibine ve huşûs-ı mezkūruñ mütevaḫḫıf oldıḡı umūruñ küllisini ifāya ḥāzır bi'l-meclis mūmā ileyh Said Efendi'yi tarafımdan vekālet-i āmme-i muḫlaḫa-i şaḫiḫa-i şer' iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta' yin eyledim didikde mūmā ileyh Said Efendi daḫı vekālet-i mezkūreyi qabūl ve ḫidmet-i lāzimesini kem-yenbāḡı edāya teahhūd ve iltizām eylediḡini kâtib mūmā ileyh maḥallinde ketb ve istimā' ve ma' an ümenā-i şer' ile meclis-i şer' a gelüb alā vuḫū' ihi inhā ve taḫrir eylediḡi tescil mā-vaḫa' a bi' ḫ-ḫaleb ketb olundu. Ḥurrire fi'l- yevmi'l-işrin min şehri rebiu'l- evvel li-sene işnā ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

ŞUHŪDÜ'L-ḤĀL

Kaşabadan Bayrāḫdārzāde Başri Efendi

Muḫtār Nizāmi Efendi

Ḥātib oğlı Mollā İzzet

Āk oğlı Mollā Meḥmed

NUMRO: 21/B

Cānik sancāđı dāḥilinde Fātsa ḳazāsı müftisi feḳāhetlū Meḥmed Tevfik Efendi ibni Ḥacı Meḥmed Efendi ḳazā-i mezkūr bidāyet maḥkemesine maḥşūş oḫada ma'kūd-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde iḳrār-ı tām ve ta' biri ani' l-merām idūb leh ve aleyhimde vuḳū' bulmuş ve bulacaḳ bi'l-cümle de' āviden ṫolāyı aşḫābyla müdde' i ve müdde' a-aleyh ve şahs-ı şālīş şıfatlarıyla ā' id olduđı meḥākim-i şer' iye ve nizāmiyede bidāyeten ve i' ādeten ve i' tirāzan istināfen ve temyizen muḥākeme ve muḥāşama ve müdāfa' aya ve redd-i cevāba ve iḳāme-i şühūd ve istimā' ina ve taḫlif ve teḫālūf ve tebliğ ve tebellūğa ve kendū mühür ve imzāsıyla her nevi' müsted' ayāt ve levāyih tanzīm ve taḳdimine ve vaż' -ı haciz ve fekkine ve piruştu keşidesine ve ehl-i hibre ve ḥākim ve mümeyyiz naşb ve ta' yine ve inde' l-icāb şulḫ ve ibrāya ve āḫarı tevkile ve ḥuḳūkumuñ muḥāfazasına ve da' vāniñ soñ derecesine ḳadar ta' ḳibine ḥuşūs-ı mezkūruñ mütevaḳḳıf olduđı umūruñ küllisini ifāya ṫarafımdan Ünye ḳaşabasının da' vā vekillerinden Saclızāde Muşṫafa Efendi' niñ ḳabūlüne mevḳūfe vekālet-i āmme-i muṫlaḳa-i şahīḫa-i şer' iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta' yin eyledim didikde ğıbbe' t-taşdiḳi' ş-şer' i mā-vaḳa' a bi' ṫ-ṫaleb ketb olundu. Ḥurrire fi' l-yevmi' r-rabi' ve' l-işrin min şehri rebiu' l-evvel li-sene işnā ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

ŞUHŪDÜ'L HĀL

Ḥacı Ḳāđızāde Bekir Şıđḳı Efendi

Müftizāde Mehmed Said Efendi

NUMRO: 22/B

Bolamān nāhiyesiniñ İdirli қaryesi ahālisinden Hacı Ali Ağāzāde Abdullah Bey ibni Hacı Muştafa Ağā Fātsa қазāsı bidāyet mahkemesine⁵¹² maḥşūş oṭada maḥ kūd-ı meclis-i şerḥ-i şerif-i enverde ikrār-ı tām ve taḥ biri aniḥ l-merām idūb leh ve aleyhimde vuḳūḥ bulmuş ve bulacak biḥ l-cümle deḥ āviden ṭolāyı aştḥābiyla müddeḥ i ve müddeḥ a-aleyh ve şahs-ı şālīḥ şıfatlarıyla āḥ id oldığı meḥākim-i şerḥ iye ve nizāmiyede bidāyeten ve iḥ ādeten ve iḥ tirāzan ve istināfen ve temyizen muḥākeme ve muḥāşama ve müdāfaḥ aya ve redd-i cevāba ve taḥlif ve teḥālūf ve tebliḡ ve tebellūḡa ve kendū mühür ve imzāsıyla her nevḥ i müstedḥ ayāt ve levāyiḥ tanzim ve taḥdimine ve vazḥ -ı haciz ve fekkine pirūştū keşidesine ve ehl-i hibre ve ḥākim ve mümeyyiz naşb ve taḥ yine ve indeḥ l-icāb şulḥ ve ibrāya ve āḥarı tevkile ve daḥ vānın şoñ derecesine қadar taḥ kibine ve ḥuḳūḳumuñ muḥāfazāsına ve ḥuḣūs-ı mezkūruñ mütevaḳḳıf oldığı umūruñ küllisini ifāya ṭarafımdan Trabzon'da muḳim daḥ vā vekillerinden Orfānidi Nikolāki Efendi'nin қабуlüne mevḳūfe vekālet-i āmme-i muṭlaқа-i şāhiḥa-i şerḥ iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve taḥ yin eyledim didikde ḡıbbeḥ t-ṭaşdikiḥ ş-şerḥ i mā-vaқаḥ a biḥ t-ṭaleb ketb olundu. Hurre fiḥ l-yevmiḥ l-ḥāmis veḥ l-işrin min şehri rebiuḥ l-evvel li-sene işnā ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

ŞUHÜDÜ'L ḤĀL

Қаşабдан Nurullah zāde Said Efendi

Alemdār zāde Mollā Muştafa

⁵¹² **Kazâ Bidayet Mahkemeleri**, Toplu hâkim esasının benimsendiği kazâ bidayet mahkemeleri bir başkan ile iki üyeden oluşurdu. Bunların aslî görevleri mahkemelerin içtüzüklerinde (dahilî nizâmnâmelerinde) yer alırdı. Mahkeme üyelerinden birisi aynı zamanda mahkemenin başkâtipliği görevini yürütür, diğeri ise ceza dâvâlarında hazırlık tahkikatını ve gerekli kişilerin sorgusunu yaparak hazırladığı lâyihaları (lüzum-ı muhakeme kararları) mahkemeye arz ederdi. Mahkemede yazı işlerini birinci ve ikinci kâtipler yürütmekte olup, ayrıca bunlar ceza dâvâlarında ilk tahkikat ve sorguyu yapmakla görevli üyeye yardım ederlerdi. Daha sonra bu iş için müstantıklar (sorgu hâkimleri) görevlendirilince bunların maiyetinde çalışmaya başladılar. İkinci, ss. 205, 206, 207.

NUMRO: 23/B

Cānik sancağı dāhilinde Fātsa kazāsınıñ Qadınıç karyesi sākinlerinden iken üç yüz yirmi iki senesi muḥarremü'l-ḥarāmıñ yedinci pāzār günü ecel-i mev'ūdiyle vefāt iden Hacı Beşir oğlu Süleymān bin Hacı Haşan bin Ali'niñ şulbi şağir oğulları Haşan ve Abdullah ve şulbiye-i şağire kızları Zekiye ve Elmās ve Melike'nin vaqt-i rüşdün erlerine değın bābāları mütevaffā-yı mezbūrün irsen muntekal māl mev'rūşlerinin hıfzu hırāsetlerine ve tesviye-i umūrlarına kıbel-i şer'-i şerifden bir vaşi naşb ve ta'yin olunmaq ehem ve elzem olmağın şağirūnu mezbūrünün kebir ammileri olub emānet ile ma'rūf ve istikāmet ile mevşūf o her vechile umūr ve saye-i uhdesinden gelmeğe muqtedir idüğü zeyl-i veşikada muḥarrerü'l esāmi müslimin ve karye-i mezbūre hey'eti ihtiyāriyeleriniñ iḥbārlarıyla müteḥakkıq olān işbū bāişu'l-veşika İsmāil bin Hacı Hasan nām kimesneyi şağirūnu mezbūrünün vaqd-i rüşd ve sedādlarına değın kıbel-i şer'-i şerifden vaşi naşb ve ta'yin oluğda mezbūr daḥi ber-vech-i muḥarrer veşāyet-i meşrūḥa-yı kabūl ve ḥidmet-i lāzimesini kemā-yenbağı edāya teahhüd ve iltizām itmeğın mā-vaqa'a bi't-taleb ketb olundu. Ḥurrire fi'l-vevmi'l-ḥāmis min şehri rebiu'l-evvel li-sene işnā ve işrin ve şelāse mie ve elf.

ŞUHÜDÜ'L ḤĀL

Qarye-i mezkūr muḥtārı İbrāhim bin Siyāmi

Qaşaba muḥtārı Nizāmi Efendi

A'za Küret oğlu Receb bin Oşmān

A'za Revāncızāde Hacı Muştafa Efendi

NUMRO: 24/B

el-ḥamdü li'llahi'llezi şerraḥa şudūra ibādihi bi-envā-i'l-ḥayrāt ve zeyyene kulūbe aşdıka-i bi'z-ziyā-i ve't-tevfik lā yuḥibbu ve yarzahu min şunūfi'l- müberrāt ve caale'l- vaqfe şadiqaten cāriyeten limā yenqaṭu eşerahā yemurru's-sāāt ve's-

şalâtü ve's-selamü alâ nebiyyihi'l-beyyine Muhammedin noqtaten dâirate'l-mevcüdâti ellezi hâlağallahü rûhahü el-muğaddesi қable'l-erazın ve's-semâvâti ve evcede bi-şerâfihî kâinân men kâne mine'l-kâinât ve alâ âlihi ellezine bezelû cehdehum fi'ṭ-ṭâati emmâ be' dü işbû vaқfiyye-i şer' iye ve vesika-i mer' iyenin taştir ve imlâsına bâdi oldur ki Trabzon vilâyeti celilesi vâli esbakı Hâzinedârzâde kerimesi iffetlû Hâce Şerife Zinet Hânım ibneti'l-merḥum el-mağfür Osmân Pâşa sebebi likâ-i zıkr-i cemil olân ḥayrât ve ḥasenâta ḥuveyne şarf-ı zimâm-ı himmet itmekle zıkr-i ât-i ḥuşuş-ı meymeneti maḥşuşûñ kalem-i şer' -i kavliyle taḥrir ve teslimini iltimâs eylediğine binâen Cânık sancâğına tâbi' Fâtsa қаşabasınıñ Yâlıdiki maḥallesinde vâқи' mûmâ ileyhânin ḥânesine bi'z-zât vârilüb ḥâtime-i kitâbda keşide-i saḥṭ-ı suṭur kılnân müslimin ḥuzûrlarında akd-i meclis-i şer' i âli idildikde mûmâ ileyhâ Hâce Şerife Zinet Hânım meclis-i ma' kud-ı mezkürde vaқf-ı âti'l-beyâna li-ecli't-tescil ve li-itmâm emri'l-vâkıf ve't-tekmil mütevellî naşb ve ta' yin eylediği Kâdızâde Ali Efendi ibni Hüseyn Efendi maḥzarında ikrâr-ı şahiḥ-i şer' i ve i' tirâf-ı şariḥ-i mer' i buyûrub naқd-i mevcûdumla müceddeden inşâ-i kerûm olüb bâ-tâpü müstakillen silk-i mülkümde menbah ve şirâze-i taşarrufumla muntazam olân emlâkımdan Fâtsa қаşabasınıñ Yâlı kenârında ve tariḥ-i âmm ittişalinde kâin tarafları kendü mağâzam ve bir taraf-ı Efendi oğlu Muştafa Efendi bağçesi ve bir tarafı Şerif Kâdı bağçesi ve bir taraf-ı Emir Hüseyn oğlu İsmâil mağâzası ile maḥdûd taḥtâni üç bâb mağâzalarımı ḥasbeten li'llahi'l-ferdi's-şamed vaқf-ı mü' ebbed ve ḥabs-i şariḥ-i muḥalled ile vaқf ve ḥabs idüb şöyle şart ile eyledim ki mezkûr mağâzalar alâ vechi'l-helâl bâ-yedi mütevellî ile mu' teber kefil-i mâli veyâ rehn-i kavî ile sene be sene icâre-i şer' iye mu' tâde ile icâb oluna ḥâşıl olân icârından vaқf-ı mezbûrun emlâk virgûsini ifâ idildikden soñra mütebâқи icârin yüz sehm i' tibâriyle yirmi bir sehmî Fâtsa қаşabasında atıḥ ḥükümet konâğı ittişalinde vâқи' ma' lûmu'l-ḥudûd ve mektebe-i ibtida-i muallimlerine ala's-seviye taқsim oluna toқuz sehmî mağâzalar başı caddesinde ḥükümet konâğı ittişalinde müceddeden inşâ olunan mescid-i şerif imâmetin senevi vazife ola ve dört sehmî ile rûgan zeyt ve mum iştirâ olunüb iykâdi

kanādil oluna ve tođuz sehmi Yukarı Cami' -i Őerif imāmetine senevi vazife ola ve dōrt sehmi cami' -i Őerif-i mezkūrde muezzin ve kayyūmluk vazifesini ifā iden zāta senevi vazife ola ve dōrt sehmi ile rūgan zeyt ve gāz yađı mūbā' aya olunūb ifā ve mūnāvīl oluna ve on sehmi Kūmru karyesinde vāķi' medresenin mūderrisine senevi vazife ola ve dōrt sehmi ile gāz yāđı mūbā' aya olunarak mezkūr medresede olān talebelere tađsim oluna ve on beř sehmi Fātsa kařabasına gelmiř ve gelecek olān ma-i leziz yollarıñ ta' mir ve ve terķimine lede'l-iķtizā řarf oluna ve mūtebāķi yirmi sehmi vazife tevliyet ola mādemki ben ināyeti sūbhāniye ve ķudret-i rabbāniye ile libās-ı hayāt-ı lābis ve mesnedi řiħħatde cālis oldum evķāf-ı mezkūre el-evřāfıma ve vazife-i mezkūre ile kendim mūtevellī olūb bi-emri rabbāni irtiħāl-i ālemi fāni itdiđimde mūmā ileyh Kāđızāde Ali Efendi vazife-iile mūtevellī ola ve ba' de vefātihi memleketiñ ulemā ve fuzālā ve eřrāfıñ re'y ve intiħābları re'yū ħākim inzicāmıyla ehl-i diyānet ve erbāb-ı liyāķat ve řadaķate tevcih oluna deyū ta'yini řurūť ve tebeyyūn ķuyūd yerle mezkūr mađāzaları řevāđılı muħilliden ħāliye mevāni-i ķabzadan āriye oldukları hālide mūtevellī mezbūre def' i ve teslim eyledim ol dađı ba' de'l-ķabz ve't-teslim evķaf-ı saire mūtevellileri gibi tařarruf eylesūn didikde gıbbe't-tařdıķı' ř-řer'i vāķıfa-i mūmā ileyhā Hāce Őerife Zinet Hānım kelāmını saĥt-ı aĥara řāriفة olūb vaķf-ı aķār imām ve hūmāmı eřham Ebū Hānıfetū'l-Kūfi ħāzretleri indinde mađāzayı mezkūrleri āriyette olmađla rucū' u meřrū' oldıđına bināen vaķf-ı mezkūrden rucū' ve mađāzayı mezkūru mevķūfeleri ke'l-evvel mūlkūme istirdād iderim dicek mūtevellī mūmā ileyh cevāba teřaddi idūb gerçi ħāli beř olunān minvāl üzere ol dađı cā-yı eřķāl deđildir lākin Āriفة Őamadāni Ebū Yusuf eř-Őehir bi'l-imāmıř-řāni ħāzretleri indinde vāķıf mūcerred veķaftū dimekle ve İmām-ı Muħammed bin Hāsan eř-Őeybāni ħāzretleri indinde teslim ile'l-mūtevellī olmađla vaķf-ı mezbūr řāhiħ ve lāzım oldı deyū red ve teslimden imtinā' ile ħākim mevķi' -i řadr-ı kitāb tūbā lehū ve ħūsne me' ab efendi ħāzretleri ħuzūrunda mūterāfi' ān ve her biri mūbteđasınca fasl-ı hısmе taľibān olduklarında ħākim mūmā ileyh esbađallahū aleyh ħāzretleri dađı tarafeynin edillesine bāťıl ve mubťıl ħayır olmađdan ħazer idūb

ālîmen bi'l-hilâfi'l-câri beyne'l-eimmeti'l-eslâf evvelen vaqf-ı mezbûrun sıhhatine ve şâniyen lüzûmuna ve şâlişen şürûtu mesdûrenin sıhhatine hüküm itmeğın fima ba'd vaqf-ı mezkûr hükmü mezbûr ile şahih ve lâzım ve naqzı ve taḥvil-i muḥâl fesh ve tebdil-i mümteni'ül-ihimâl oldı femen beddelehü ba'de mâ semiahü feinnemâ işmühü ale'l-lezine yübeddilünehü innellahe semiun alim ve ecru'l-vâki'u ale'l-hayyi'l-cevâdü'l kerim innehü hüve'l-berrü'r-raḥim şabri zalik ve ḥurrire fi'l-yevmi'l-ḥamis min şehri rebiu'l-aḥir li-sene işnâ ve işrin ve şelâşe mie ve elf.

ŞUHÛDÜ'L HÂL

Ḳaimmaḳam ḳazâ izzetlü İsmâil Bey Efendi

Hocazâde faziletü Ḥalil Şıdkı Efendi

Ṭopalzâde el-Ḥâc Meḥmed Efendi

Şatırzâde el-Ḥâc Maḥmud Efendi

Nurullah Efendizâde Said Efendi

NUMRO: 25/B

Cânik sancâğı dâḥilinde Fâtsa ḳaşabasınıñ Yâlıdiki maḥallesinde muḳim Ḥacı Ḥâfızoğlı kerimesi ve zâtı ḳaşaba-i mezkûre hâlisinden Ğaribzâde Ömer Efendi ibni Ḥüseyin ve Râşit Efendizâde Meḥmet Efendi ibni Râşit ta'rifleriyle muarrefe Emine Ḥânım ibneti Ḥâcı Ḥâfız Oşmân Efendi Fâtsa Ḳazâsı bidâyet maḥkemesine maḥşûş oḫada ma'kûd-ı meclis-i şer'î şerif-i enverde ḳaşaba-i mezkûrede sâkin zevci Bâniḳ oğlı Sâlim Efendi İbni İbrâhim maḥzarında iḳrâr-ı tām ta'biri ani'l-merâm idüb leh ve aleyhimde vuḳû' bulmuş ve bulacaḳ bi'l-cümle de'âviden ṭolâyı aşḫâbıyla müdde'i ve müdde'a-aleyh ve şahş-ı şâliş şıfatlarıyla â'id oldığı meḥâkim-i şer'îye ve nizâmiyede bidâyeten ve i'âdeten ve i'tirâzân ve istinâfen ve temyizen muḥâkeme ve muḥâşama ve müdâfa'aya ve redd-i cevâba ve iḳâme-i şühûd ve istimâ' ve taḥlif ve teḫâlûf ve tebliğ ve tebellüğa ve kendü mühür ve imzâsıyla her nev'i müsted'ayât ve levâyah tanzim ve taḳdimine ve vaz'-ı ḥaciz ve fekkine ve pirüştü keşidesine ve ehl-i

hibre ve hâkim ve mümeyyiz naşb ve ta' yine ve inde'l-icâb şulh ve ibrâya ve âharı tevkile ve da'vânın şoñ derecesine kadar ta' kibine hûkûkumuñ muhâfazasına ve huşûş-ı mezkûruñ mütevaqqıf oldığı umûruñ küllisini ifâ tarafımdan hâzır bi'l-cümle zevc-i mezbûr Sâlim Efendi'yi vekâlet-i âmme-i muṭlaḳa-i saḫiḫa-i şer' iye ile vekil ve nâib-i menâb naşb ve ta' yin eyledim didikde ol daḫi vekâlet-i mezbûreyi ḳabûl ve ḫidmet-i lâzimesini kemâ-yenbağı edâya teahhüd ve iltizâm itmeğın ḡıbbe't-taşdıḳı'ş-şer' i mā-vaḳa' a bi't-ṭaleb ketb olundı. Ḥurrıre fi'l-yemi'l-ḫâmis min şehri rebiu'l-aḫır li-sene işnâ ve işrin ve şelâse mie ve elf.

ŞUHÛDÜ'L HÂL _____

Ġaribzâde Ömer Efendi

Râşid Efendizâde Mehmed Efendi

NUMRO: 26/B

Cânık sancâğı dâḫilinde Fâtsa ḳazâsınıñ Ḳaraḫamza ḳaryesinde sâkinesi vaşiyeniñ ... taḫammüli olmağla bülüğını muḳarra ve muḳarrefe saḫıbe-i arzuḫâl zâtı ḳarye-i mezkûreden Usta oğlı Şâliḫ bin Ḥalil ve Abdullah oğlı Ḥalil bin Maḫmud ta' rifleriyle muarrefe olân işbû bâişetü'l-veşiḳa Âişe binti Aḫmed bin Mehmed nâm bıkri-bâliḡa-i âḳile ḳazâ-i mezkûr bidâyet maḫkemesine maḫşûş oṭada ma'ḳud-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde Gemenos Karyesi sâkinlerinden li-ebeveyn ammisı Abdullah oğlı Aḫmed bin Muşṭafa muvâcehesinde mezbûr Aḫmed'in sağır ḳarındâşı Şükri hâzır oldığı ḫalde üzerine da'vâ taḳrır-i kelâm idûb mezbûr Aḫmed'in bâbâsı Muşṭafa veli aḳrebim olmağ ḫasebiyle ḫâl-i ḫayatında ve benim hin-i şabavetimde sağır oğlı hâzır-ı mezbûr Şükri'ye mihr-i tesmiye itmeksizin velâyeten⁵¹³ inkâḫ ve

⁵¹³ **Velâyet**, sözlükte dostluk, yetki ve yardım anlamlarına gelir. İslam hukukunda başkalarına adına onların rızaları aranmaksızın hukuki işlemde bulunma yetkisini ifade eder. Bu yetkiyi taşıyan kimse de veli denir. Velâyet gayri mümeyyiz, yahut mümeyyiz küçük, akıl hastası gibi eksik ehliyetli veya ehliyetsizler adına hukuki işlemde bulunmak ve onların özlük haklarıyla ilgili konularda karar vermek üzere belirli şahısların hukuk düzeni tarafından yetkili kılınmasını ifade eder. Velâyet şer' i /hukuki

tezviç ve şağir mezbûr içün bi'l-velâye tezviç kabûl eylediğini âlime olduğım zamandan berû tezevvücün vaqt-i bülûğumda nefsimi ihtiyâr ile fesh mülâhazasında iken geçen üç yüz on dokuz sene-i rûmiyesi şubâtın ikinci pâzâr günü kıyâye-i mezkûrde sâkine olduğım hâne bağçesinde bâliğa olduğım ânda nefsimi ihtiyâr ve aqd-i mezbûrden i' râz işhâd itmişdim el-hâletü hâzihi⁵¹⁴ mezbûr Ahmed suâl olunub aqd-i mezbûrün teşhiyle hüküm olunmak ma'lûbumdur didikde ğibbe's-sual mezbûr Ahmed daği cevâbında bâbâsı Muştafa hâl-i hayâtında müdde' iye-i mezbûre Âişe'yi ber-vech-i müharrer vilâyeten karındaşı şağir hâzıra-i mezbûr Şükri'ye inkâh ve tezviç şağir hâzır mezbûrî içün bi'l-vilâye tezevvüç ve kabûl eylediğini ikrâr lâkin vech-i meşrûh⁵¹⁵ üzere olan müdde' âsı ma'lûmum değildir deyû inkâr idecek müdde' iye-i mezbûre Âişe'den ber-vech-i müharrer müdde' âsına muṭabık beyyine taleb olundıkda yevm-i muayyende adûlû ahrâr-ı ricâl-i müsliminden ve mezbûr Karahamza kıyâyesi sâkinlerinden Diken oğlu Ahmed Ağa ibni Mehmed ve Hatib Muştafa Efendi ibni Veli nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer' a hâzırân olub merkûmân Ahmed ve Şükri hâzır olmadıklarından müdde' iye-i mezbûre Âişe'niñ talebiyle vekil-i musahhar ta' yin olunân Nurullah Efendizâde Said Efendi huzurunda istişhâd olunduklarında fi'l-hâkiqa müdde' iye-i mezbûre Âişe târih-i mezbûrde bizi sâkine olundığımız sene çağırub ben bû anda bâliğa olmamla nefsimi ihtiyâr ve ammim Muştafa'nın şağir oğlu Şükri'ye vilâyet eylediğini aqidenden i' râz idüb bizleri işhâd eyledi bizler bû huşûsa bu vech üzere şahidleriz şehâdet daği ideriz deyû her biri edâ-yı şehâdet-i şer' iye itdiklerinde evvelen bâ-varaqa-i mestûre kıyâye-i mezbûre muhtârı Kabağcı oğlu Muştafa bin Hâcı Bayrâm ve Hâcı Bayrâm oğlu Muştafa bin Abdullah nâm kimesnelerden sırran ve ba' dehu Serges Güvekzi Kıyâyesi ahâlisinden Eri oğlu Mehmed Efendi ibni Muştafa ve Hâcı oğlu Mehmed Ağa bin Hâcı Ahmed

temsilin bir örneğidir. Murtaza Köse, "İslam Hukukunda Temsil Kavramı ve Vekâlet-Temsil İlişkisi", **EKEV Akademi Dergisi**, Erzurum, 2008, Sayı: 34, s. 234.

⁵¹⁴ **el-hâletü hâzihi**, şimdiki halde, bugünkü günde, hâlâ, henüz anlamlarına gelmektedir. Osmanlıca Türkçe Metinleri, s. 199.

⁵¹⁵ **Vech-i meşrûh**, açıklandığı tarzda demektir. Atlı, s. 57.

Ağalardan alānen lede't-tezkiye şāhidān-i merķūmanı adl ve maķbūlü'ş-şehāde idūkları ihbār olunmağın müdde' iye-i mezbūre Āiše daħi hin-i bülūğunda ihtiyār-ı firķat idūb ba'dehu ķavlen ve fi' len aķd-i mezbūri mūmeyyize olmadığına ba'de't-tahlif-i'ş-şer' i mūcebince aķd-i mezbūruñ feshiyle ba'de'l-hüküm mā-hüve'l-vāki' bi't- taleb ketb olundu. Hırrire fi'l-yevmi'l-āşir min şehri rebiu'l-aħir li-sene işnā ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

NUMRO: 27/B

Cānik sancāğı dāhilinde Fātsa ķazāsının Mirkesi Dağı muhācir ķaryesi sākinlerinden İsmāil oğlı kerimleri olūb zātları ķarye-i mezkūreden Çoķadār oğlı Oşmān bin Süleymān Bāğuş Oğlı Yusuf bin Oşmān ta'rifleriyle muarrefe Seyyid Bayrāķdār oğlı Hüseyn zevcesi Hādice Aķçaabād ķazāsının Hāķķa ķaryesinden Bekir oğlı Ali zevcesi Nāile bintān Meħmed nām hātunlar Fātsa ķazāsı bidāyet maħkemesine maħşūs otda ma'ķūd-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde iķrār-ı tām ve ta' biri ani'l-merām idūb Trabzon vilāyeticalilesine mülħak Aķçaabad ķazāsının Hāķķa ķaryesinde vaķi' vālidemiz merħūm Havvā binti Aħmed Hātun'dan irşen bizlere intikāl iden iki taraf-ı Bekir Oğlı kerimleri Uşāne ve Āiše tarlāları ve iki taraf-ı yol ile maħdūd dōrt dōnüm miķdār-ı mişfiyet üzere müştereken müteşarriفة oldığımız bir ķat' a tarlāmızı ķarye-i mezkūre sākinlerinden ġāibe ani'l-meclis Bekir oğlı kerimesi Zekiye binti Ali nām hātuna bedel-i mişliyle bey' ve fūrūħt ve devāir āidesince me'mūri hūzūrunda i' tā ve taķrire ve bedel maķbūzunu bizlere irsāl ve işāle ve hūşūs-ı mezkūr hāķķında müdāħale idenlerle ā'id oldığı meħākim-i şer' iye ve nizāmiyede ve şāir devāir-i resmiyede bidāyeten ve i' ādeten ve i' tirāzan istināfen ve temyizen müdde' i ve müdde' a-aleyh ve şahs-ı şāliş şifātlarıyla muħākeme muħāşama ve müdāfa' aya ve redd-i cevāba ve tahlif ve teħālūf ve iķame-i şühud istimā' na tebliğ ve tebellūga ve kendū mühūr ve imzāsıyla her nevi' müsted' ayāt ve levāyih tanzim ve taķdimine hūķūķumuzuñ muħāfazasına hūşūs-ı mezkūruñ

mütevakkıf olduğu umurun küllisini ifāya taraflarımızdan mezkūr Haçça kıaryesinde sākin muhācirinden Tāğistanlı Abdurrahman Ağa'nın kıabūlüne mevķūfe vekālet-i āmme-i muṭlaķa-i Őaḥiḥa-i Őer' iye ile vekil ve nāib-i menāb naŐb ve ta' yin eyledik didiklerinde ğıbbe't-taŐdıķi' Ő-Őer' i mā-vaķa' a bi'ṭ-ṭaleb ketb olundu. Hırrire fi'l-yevmi' l-iŐrin min Őehri rebiu'l-aḥir li-sene iŐnā ve iŐrin ŐelaŐe mie ve elf.

NUMRO: 28/B

Cānik sancāğı dāḥilinde Fātsa kıaŐabasının Yalıdiki maḥallesi sākinlerinden iken būndan aķdem vefāt iden Pāzār Ağa'sı oğlı HāŐim'iñ zevce-i menķūḥası Kıarāncāzāde kerimesi ĀiŐe binti Maḥmud Bey'iñ Őadri Őağir oğlı Süleymān'nın vaķt-i rüŐt ve sedādına değin müteveffāt vālidesi mezbūre ĀiŐe'den irŐen munteķal mālını hıfzu hırasatlerine ve tesviye-i umūrüne kıbel-i Őer' -i Őerifden bir vaŐı naŐb ve ta' yin olunmaķ ehem ve elzem olmağın Őağir mezbūruñ bābāsi merķūm HāŐim esfahi Őüfehādan ve mübzirinen olūb umūr ve veŐayeti değil kendi umūrini bile tesviyeye ğayri mūķtedir olmasına ve Őağir mezbūruñ li-ebeveyn dā' isi olūb emānetle ma' rūf ve istiķāmetle mevŐūf ve her vecihle umūr ve ḥāyat-ı ḥüsnü ifā ve idāreye mūķtedir idūğı zeyl-i veŐiķada muḥarrerü'l-esāmi müslimin maḥalle-i mezbūre hey'eti iḥtiyarisiniñ iḥbārlarıyla müteḥaķķıķ olān iŐbū bāiŐetü'l-veŐiķa Arslān Efendi ibni Maḥmud Bey nām kimesne Őağir-i mezbūruñ vaķt-i rüŐd ve sedādına değin kıbel-i Őer' -i Őerifden vaŐı naŐb ve ta' yin olunduķda ol daḥi ber-vech-i muḥarrer veŐāyet-i meŐrūḥayı kıabūl ve ḥidmet-i lāzimesini kemā-yenbağı edāya teahhüd ve iltizām itmeğin mā-vaķa' a bi'ṭ-ṭaleb ketb olundu. Hırrire fi'l-yevmi's-sābi' ve'l-iŐrin min Őehri rebiu'l-aḥir li-sene iŐnā ve iŐrin ve ŐelaŐe mie ve elf.

ŞUHÜDÜ'L HĀL

KıaŐaba-i mezkūre imāmı Ali OŐmān Efendi

Muḥtārı Nizāmi Efendi

Hoca oğlı Mollā OŐmān bin Hüseysin

Hoca oğlu Şakir bin Sleymn Yusuf oğlu İsmil bin İsmil Bayrkdr

Vaŝiy-i mezbr Arsln Efendi vaŝayet-i mezkreden istif itdiğini iŝb mağalle Őerđ verildi.

NUMRO: 29/B

Vaşi Arsln Efendi'niŝ umru veŝyetden vuğ'u istifsına mebni yerine pederi sağır-i mezbruŝ min kıbeli'l-m cecdi Mağmud Bey ibni Oŝmn Bey nm kimesne şağır-i mezbruŝ vağt-i rüşd ve seddına değin kıbel-i Şer' -i Şerifden vaşi naşb ve ta' yin olundıkda ol daği ber- vech-i muğarrer vaŝyet-i meŝrhayı kabl ve hidmet-i lzimesini kem-yenbağı edya teahhd ve iltizm itdiğini mübeyyen hmiŝe muhte tađŝiye kılındı. Hrrire fi'l-yevmi's-sdis min Şehri cemzi'l-evvel li-sene iŝn ve işrin Őelŝe mie ve elf.

NUMRO: 30/B

Cnik sancğı dğilinde Ftsa kaŝabasınıŝ Yldiki mağallesi ahlisinden ŝđib-i arzuğl Kar ğzde Mağmud Bey ibni Oŝmn Ağ Ftsa kağsı bidyet mahkemesine mađŝŝ oğada ma'kd-ı meclis-i Şer' -i Şerif-i enverde mağalle-i mezbre ahlisinden Pzr Ağ'sı oğlu Hŝim bin Hlid muvcehesinde da' v ve tağrir-i kelm idb triğ-i i' landan on beş sene muğaddem şulbiye bağire kızım iŝe'yi yirmi bin grŝ mihr-i müeccel tesmiyesiyle mağzar-ı ŝhdda hzr bi'l-meclis mezbr Hŝim'e ağd-i niğğ olunb beş sene muğaddem mezbre iŝe mihr-i mecceli mezbri kble'l-ağz ve'l-istif veft itmekle verŝeti bbsı olmamla ban ve mezbr Hŝim'iş firŝından hsil ve mezbreden mütevellid ve'l-yevm bi'l-viğye tağt-ı hcri terbiyemde bulunn şadr-ı şağır oğlu Sleymn ve zevc-i mezbr Hŝim'e mnđŝira olmağla mteveffe kızım mezbre iŝe'niŝ mezbr Hŝim zimmetinde mteğarrer ve ma'kdu aleyh mihr-i mecceli oln yirmi bin grŝuŝ bi-

hişābi'l-ferāiz üç bin üç yüz otuz üç gürüş hişse-i irşiyem ile şağir mezbūr Süleymān'nın hişse-i irşiyesi olān on bir bin altı yüz altmış yedi gürüşü bi'l-verāse bi'l-vaşāya mezbūr Hāşim'den hālen taleb itdim deyū ba' de' d-da' vā ve's-suāl müdde' a-aleyh Hāşim daḥi cevābında müteveffā-i mezbūre bin bir gürüş mihr-i müeccel tesmiyesiyle zevce-i menkūhası olduğunu ve verāseti kendūsiyle şulbi şağir oḡlı Süleymān ve müdde'an Maḥmud'un münḥaşıra şağir-i mezbūr el-yevm Maḥmud Bey'in ḥücri terbiyesinde olduğunu tav'an ikrār ve ziyāde müdde' āsını inkār idecek ber-minvāl-i muḥarrer müdde' i Maḥmud Bey'den müdde' āsına müṭābık beyyine taleb olunduḡda yevm-i müfide adūlü aḥrār-ı ricāl-i müsliminden ve ḡaşaba-i mezkūre ahālisinden Ḥoca oḡlı Meḥmed bin Es' ad ve Ḳāḍı oḡlı Maḥmud bin Aḥmed kimesneler li-ecli'ş-şehāde meclis-i şer' a ḡazirān olüb mezbūr Hāşim ḡazır bulunmadıḡından müdde' i mezbūr Maḥmud Bey'in talebiyle vekil-i musaḡḡar ta'yin olunān Nurullah Efendizāde Said Efendi ḡuzūrunda istiḡḡād olunduḡlarında fi'l-ḡaḡiḡa müdde' i mezbūr Maḥmud Bey'in kerimesi mütevaffāt-ı mezbūre Āiše nām ḡātūn müdde' a-aleyh Hāşim'in yirmi bin gürüş mihr-i müeccel tesmiyesiyle zevce-i menkūḡa-i medḡūl bahāsı olduğunu biliriz bizler bū vech üzere şāhidleriz şehādet daḡi ideriz deyū her biri edā-yı şehādet-i şer' iye itdiklerinde evvelen bā-varaḡa-i mestūre maḡalle-i mezbūre muḡtārı Hoca oḡlı Oşmān bin Ḥüseyin ve a' zā Yusuf oḡlı İsmāil bin Bayrāḡdar ve Ḥoca oḡlı Şākir bin Süleymān nām kimesnelere sırran ve ba' dehu Ḳāḡızāde Şafer Ağā ibni Ḥüseyin ve Düyūn-u Umūmiye ḡavilcisi Meḡmed Ağā ile ve de ağālardan alenen lede't-tezkiye şāhidān-i merḡūmān adl ve maḡbūlü'ş-şehāde idükleri iḡbār olunmaḡın mihr-i müeccel müdde' āya mezkūr yirmi bin gürüşüñ mihri olān üç bin üç yüz otuz üç gürüşle şağir mezbūr Süleymān ḡisse-i irşiyesi olān on bir bin altı yüz altmış yedi gürüşü cem' ān on beş bin gürüşü vaşisi müdde' i merḡūm Maḥmud Bey'e edā ve teslime müvekkili Hāşim'e izāfetle vekil-i musaḡḡar Said Efendi tenbih olunduḡı tescil ḡuzūru ālilerine i'lām olundu. el-Emru li-men lehū'l-emr. Ḥurrire fi'l-yevmi's-sādis min cumade'l-evvel li-sene işnā ve işrin ve şelāse ve elf.

NUMRO: 31/B

Cānik sancāğı dāhilinde Fātsa kazāsınının Qadincık qaryesi ahālisinden Hacı Beşir oğlu müteveffā Süleymān'ın şulbi şağir oğulları Hāşan ve Abdullah şulbiye şağire kızları Zekiye ve Elmās ve Melike'niñ li-ebeveyn büyük ammileri bā-ḥüccet-i şer'iyeye vaşi menşūbları şāhib-i arzuḥāl İsmāil bin Hācı Hüseyn kazā-i mezkūr bidāyet maḥkemesine maḥşūş oḥada ma' kud-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde bi'l-vaşāye Fātsa qaşabasında sākin mūrīşe-i Hācı Cevāhir oğlu Hāşim bin Yusuf muvācehesinde da'vā ve taqrir-i kelām idüb Fātsa qaşabasında ḥükümet cāddesinde iki taraf-ı Pāzār Ağa'sı oğlu Hāşim bağçesi ve bir taraf-ı Lāz Hāşim ḥanesi ve bir taraf-ı ṭariḳ ile maḥdūd bir bāb qahveḥāne ve altında aḥır ve ittişalinde bir bāb dükkānı geçid üç yüz on toḫuz senesi ḥazirān-ı ibtidāsında belediye reisi Kāzım Bey tarafından merḳūm Hāşim'e meci diye yirmi ḡurūş ḥeşābiyla dört yüz ḡurūşa icāre idilmiş olmaḡla suāl olunüb meblaḡ-ı mezbūri ve arzuḥāl maşāri fiyle qahveḥāneniñ ba' de'l-keşf taḥaḳkūḳ idecek zarar eṣmānınıñ tazmin ve tarafıma teslim itmek üzere merḳūm Hāşim Ağā'ya tenbih olunmuş bi'l-vaşāya taleb iderim deyū ba' de'd-da'vā ve's-suāl ol daḡi cevābında mezkūr qahveḥāneyi geçen üç yüz on on toḫuz senesi ḥazirān-ı ibtidāsından i'tibāren iki sene müddetle dört yüz ḡurūşa müdde'a Süleymān'ın birāderi Süleymāndan ḥāl-i ḥāyatında isticār ve emriyle bedel-i icāri mezbūr-i ariyet kefāletine bināen def'aten naḳden belediye şandūḡına teslim itmiş olduğunu müdāfa'aten beyān ve isticār ve maḳbūzumı nāṭıḳ iki kıṭ'a ālime daḡi ibrāz itmekle lede'n-nazar bir kıṭ'ası merḳūm Süleymān'ın belediye şandūḡına kefālete bināen üç yüz seksen ḡurūş şatım aḳçeli 1 ḥazirān 319 tārīḡinde Sürmeneli Hāşim tarafından belediye şandūḡına teslim olunduḡı ve diḡer 1 Ḥazirān 319 tārīḡlū bir kıṭ'ası daḡi mezkūr qahveḥāne ma'a aḥır ve ittişalindeki dükkānıñ yirmi seneliḡi dört yüz ḡurūş belediye tarafından Sürmeneli Cevāhir oğlu Hāşim'e icār idildiḡini ve icār-ı mezkūruñ belediye şandūḡına teslim olunduḡını ḥāvi olduḡlarını nāṭıḳ olmaḡın müdde'i mezbūr İsmāil Ağā da'vāyı mezkūr vekil-i mezbūr Hāşim Ağā'ya bey'a

hın-i şer'i muārazadan men' olundığı tescil ve huzūri ālilerine i' lām olundu. Hurrire fi'l-yevmi's-şālīş ve'l-aşar min cumāde'l-evvel li-sene işnā ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

NUMRO: 32/B

Cānik sancāğı dāhilinde Fātsa k̄azāsınıñ Çaltumār-ı Ulyā k̄aryesi ahālisinden olūb üç yüz yirmi iki senesi muḥarremü'l-ḥarāmın on sekizinci günü vefāt iden Emir oğlu Şaliḥ bin Süleymān'ın şulbi şağir oğulları Meḥmed ve Şālīḥ ve şulbiye şağire kıızı Fātīma'nın vaqt-i rüşd ve sedādına değın bābāları müteveffā-yı mezbūrdan munteḳal māl mevrūşleriniñ hıfzu hırāşetlerine ve tesviye-i umūrlarına kıbel-i şer'-i şerifden bir vaşi naşb ve ta'yini ehem ve elzem olmağın şağirūn mezbūrünüñ anāları olūb emānetle ma'rufe ve istikāmetle mevşufe her vechile umūru vaşayeti uhdesinden gelmeye müktedir idūğı zeyl-i veşikada muḥarrerü'l-esāmi müslimin k̄arye-i mezbūre hey'eti ihtiyāriyeleriniñ ihbārlarıyla müteḥakkıka olān işbū bāişetü'l-veşika Esmā Ḥātūn ibneti Abdullah nām mezbūre şağirūnu mezbūrūn Meḥmed ve Sālīḥ ve Fātīma'nın vaqt-i rüşd ve sedādlarına değın kıbel-i şer'-i şerifden vaşıye naşb ve ta'yin olunduğda mezbūre daḥi ber-vech-i muḥarrer vaşāyet-i mezkūreyi kıabūl ve ḥidmet-i lāzimesini kemā-yenbağı edāya teahhūd ve iltizām itmeğın mā-vaḳa'a bi't-ḥaleb ketb olundu. Hurrire fi'l-yevmi'l-işrin min cumāde'l-evvel li-sene işnā ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

ŞUHŪDÜ'L ḤĀL

K̄arye-i mezkūre Ḥaṭib Mollā Süleymān bin Maḥmud

Muḥtārı Ḥaṭib oğlu Abdullah bin Meḥmed

A' zā Bāl oğlu Muştafa bin Muştafa

A' zā Emir oğlu Ḥaşan bin Muştafa

NUMRO: 33/B

Cānik sancāğı dāhilinde Fātsa kazāsınıñ Çaltumār-ı Ulyā kıyyesi ahālisinden olūb üçyüz yirmi iki senesi muḥarremü'l-ḥarāmıñ on sekizinci günü vefāt iden Emir ođlı Şālih bin Süleymān bin Şālih'iñ verāseti zevce-i menkūḥa-i metrūkesini Esmā binti Abdullah ile vālidesi Ḥamide binti İsmāil şulbi kebir ođlı Süleymān ve şulbi şađir ođulları Meḥmed ve Şālih şulbiye kebir kızını Zārif ve şulbiye şađire kızını Fātıma'ya münḥaşıra oldıđı lede'ş-şer' i'l-enver müteḥakkıka olmađın şađirūnu mezbūrūnuñ vađd-i rüşd ve sedādlarına deđin umūrlarını tesviyeye vālideleri mezbūre Esmā kıbel-işer' -i şerifden vaşıye naşb ve ta' yin olunmađla mezbūrūnuñ bi'l-verāse bi'l-vaşaya merķūm Süleymān ve mezbūretān Ḥamide ve Zārif'e niñ talepleri ma' rifet-i şer' ile ve kıyyesi Ḥaṭibi Mollā Süleymān ve muḥtārı Abdullah ve hey'eti ihtiyāriyeleri ḥazır oldıđları ḥalde taḥrir ve terķim ve tađdiri bahā olunaraq bi'l-ferizati'ş-şer' iye beyne'l-verese taķsim olunān tereke-i müteveffa-yı merķūmdır ki ber-vech-i āti zıkr-i beyān olunur. Ḥurrire fi'l-yevmi'l-işrin min cumade'l-evvel li-sene işnā ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

Ḳarye-i mezkūrede vađi' bir bāb	Kezalik bir bāb	Kezalik bir bāb
Mülkü menzil ma' a müşt Emilāt	mülkü anbar	şamanḥāne

1800

500

100

Kezalik bir bāb furūn ve meknese

100

Bir re'si kısrāk	Bir çift kıara	Bir re'si cāmış	On beş re'si	Nūḥās esved
ma' a taķım	şığır öküzi	ineği	kıoyun	10 aded

450	400	200	450	100
Nühâsı ebyaz 5 aded	İki kıat yatâk yünden	On kile mısır	İki aded çuvâl	
60	150	400	6	

Bir aded girebi	İki aded kıazma	Bir tākım çift aleti	Dört aded küb
3	8	20	25

Bir aded Balta	Bir aded elek	İki aded fiçi	Sâç ma' a ayak
8	2	10	?

Bir aded kıalbur

3

Yekünü'r-raqam: 2500

Emlāk-Eşya : 2205

4705

Minhe'l-ihrācāt

Ve bihi sebete mihrıbe-ħışşe-i mezbūre Esmābā-şehādet

techiz tekfin

Vāni ođlı Arif ve aycı Sūleymān Said İřhāk

244

151

Üç yüz yirmi senesi virgūsi

Ĥüccet-i veřāya kaydiye ve çalemiye bahāsı

47

23

20

Yol bahāsı

Resm-i Kısmet

Şaydiyye ĥarcı

5

43

2

20

Yekūnū'l-mařārif : ĥurūř : 516

řaĥĥu'l-bāķi : ĥurūř : 2500 Emlāk

1689 Eřyā

Li't-taksim beyne'l-vereşe

4189

Ĥiře-i zevce-i

Ĥiře-i ümmū'l-mezbūre

Ĥiře-i ibnū'l-mezbūr kebir

Mezbūre Esmā

Ĥamide

Sūleymān

312 Emlākdan

20

416 Emlākdan

20

442 Emlākdan

220

211 Eřyādan

281 Eřyādan

20

229 Eřyādan

523

20

697

00

741

200

Hişse-i ibnu'l mezbür şağir

Meħmed

442 Emlākdan 220

299 Eşyādan

741 220

Hişse-i ibnu'l-mezbür şağir

Şālih

442 Emlakdan

299 Eşyādan

741 30

Hişse-i bintü'l-mezbüre kebire

Zarife

221 15

149 20

370 35

Hişse-i bintü'l mezbüre şağire

Fatıma

221 15

149 20

370 35

NUMRO: 34/B

Cānik sancāğı dāhilinde Fātsa k̄azāsınıñ Bice-i Sağir kıyyesi ahālisinden iken üç yüz yirmi iki senesi cumadu'l-evveliniñ birinci günü vefāt iden Bayrāmbāşı oğlu Emir bin Emir' iñ şulbi şağir oğulları Ğasan ve Emir ve şulbiye şağire kıızı Fātıma'nın vaqt-i rüşd ve sedādlarına değın bābāları müteveffā-yı mezbürden muntekāl māl mevrüşleriniñ hıfzu hırāşetlerine ve tesviye-i umūrlarına kıbel-i şer'-i şerifden bir vaşı naşb ve ta'yin ehem ve elzem olmağın şağirün mezbürünüñ anāları olüb emānetle ma' rufe ve istikāmetle mevşūfe ve her vechile umūr ve Ğayātın uhdesinden gelmeye muqtedire idūğı zeyl-i veşikada muğarrerü'l esāmi müslimin ve kıyeye-i mezbüre muhtār ve hey'eti ihtiyāriyeleriniñ ihbārlarıyla müteğakkıka olān işbū

bāişete-i hazīhi'l-vesīka⁵¹⁶ Emine Hātūn ibneti Hacı Ali nām mezbūre şağirūn mezbūrun Haşan ve Emir ve Fātıma'nıñ vaqt-i rüşd ve sedādlarına değın kıbel-i şer' - i şerifden vaşıye naşb ve ta'yin olunduğda mezbūre dađı ber-vech-i muharrer vaşāyet-i mezkūreyi kabūl ve ĥidmet-i lāzimesini kemā-yenbađı edāya teahhūd ve iltizām itmeğın mā-vaqa'a bi't-ṭaleb ketb olundu. Hurre fi'l-yevmi'l-işrin min cumāde'l-evvel li-sene işnā ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

ŞUHŪDŪ'L HĀL

Karye-i mezkūre muhtarı Yahya ođlı Muhsin A' zā A' zā

NUMRO: 35/B

Cānik sancāđı dāĥilinde Fātsa kazāsınıñ Bice-i Sağir karyesi ahālisinden olub üç yūzyirmi iki senesi cumāde'l-evveliniñ birinci gūni vefāt iden Bayrāmbāşı oğlı Emir bin Emir'iñ verāseti zevce-i menkūĥa-i metrūkeleri Āişe binti Said ve diğeri Emine binti Hacı Ali ile şulbi şağir oğulları Haşan ve Emir ve şulbiye Kebire kızları Āişe ve Ālime ve şulbiye şağire kızı Fātıma'ya münĥaşıra oldığı lede's-şer' i'l-enver müteĥakkıka olmağın şağirūn mezbūrunuñ vaqt-i rüşd ve sedādlarına değın umūrlarını tesviyeye vālideleri mezbūre Emine kıbel-i şer' -i şerifden vaşıye naşb ve ta'yin olunmağın mezbūrenin bi'l-verāşe bi'l veşāya mezbūrān Āişe ve Ālime'niñ talepleri ma' rifet-i şer' ile ve karyesi hey'eti ihtiyāriyeler ĥāzır oldığları ĥalde taħrir ve terķim ve taķdir-i kıymet olunaraq bi'l-fariżati's-şer' iye beyne'l-verēşe taķsim olunān tereke-i müteveffā-yı merķūmdur ki ber-vech-i āti zikir ve beyān olunur. Hurre fi'l-yevmi'l-işrin min cumāde'l-evvel li-sene işnā ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

⁵¹⁶ **Baise-i hazih'l vesika**, bir belgenin yazılmasına neden olan demektir. Karacakaya ve Yücedağ, s. 472.

Ḳarye-i mezkūrede vāḳi' bir bāb mülkü menzil ma' a müstemilāt		Ve bir bāb şamānhāne		Ve ḥāne derūnunda anbār	
1000		100		100	
Ve bir re'si beygir	İki re'si ḳara sığır öküzi	bir re'si inek	İki re'si sığır düğesi		
320	500	200	150		
İki ḳāt yatak yünden	Bir saḥan	Bir saḥan	Bir saḥan	Bir sivri tās	Bir tonbul tās
100	10	10	10	10	10
Bir aded ḳazan	Bir aded ḳazan	Fasülye finik/40	Mışır kile 15	İki aded ḳazma	
30	40	30	450	6	
Üç aded çaba	Bir aded orāḳ	Çift alātı	Bir zincir	Sāç ma' a ayak	
12	2	20	10	5	
Tekne aded 2	Sofrā bir aded	Fıçı 2 aded	Ḳaltaḳ 1	Çuvāl 3 aded	
8	3	8	30	5	
Ḳalbur bir aded	Elek 1 aded	Gürgen taḥtası 3		Ḥınṭa kile 60	
3	2	100		250	

Küp aded 2

8

Yekünü't-tereke ğurūş

Emlâkdan 1100

Eşyâdan 2135

3235

Minhâ'l-ihrâcat

Techiz tekfin

Mihr-i zevce-i mezbûre ümme

Mihr-i zevce-i mezbûre

ümme

363

101

101

Vaşâyet zabtı pül bahâsı

Ḳaydiye ḳalemiye

Ḳaydiye

Pül bahâsı

24

20

20

5

Resm-i kısmet

Yekünü'l-meşarif: ğurūş

38

635

Şahḥu'l bâḳi ğurūş

Emlâkdan 1100

Li't-taḳsim beyne'l-verese

Eşyādan 1500

2600

Hişşe-i zevce-i mezbūre

Fāṭıma

Emlākdan 68 50

Eşyādan 93 30

161 20

Hişşe-i zevce-i mezbūre

Ümme

Emlākdan 68 30

Eşyādan 93 20

161 10

Hişşe-i ibnü'l-mezbūr

şāğir Ḥaşan

Emlākdan 275

Eşyādan 375

650

Hişşe-i ibnü'l-mezbūr

şāğir Emir

Emlākdan 275

Eşyādan 375

650

Hişşe-i binti'l mezbūre

Āişe

137 20

187 20

324 00

Hişşe-i binti'l mezbūre

Āliye

137 20

187 20

324 00

Hişşe-i binti'l-mezbūre şāğire Fāṭıma

137 20

187 20

324 0

NUMRO: 36/B

Cānik sancāğı dāhilinde Fātsa kazāsının Fātsa Güvekzi kıyyesi ahālisinden Topāl Hasan ođlı Hüseyin bin Muştafa kazā-i mezkūr bidāyet maħkemesine maħşūs ođada ma'kūd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde kıyie-i mezkūreli müteveffā Topāl Hasan ođlı kerimesi olüb zāti kıyie-i mezkūre muħtārı Oşmān bin Hüseyin ve Arzū ođlı Aħmed bin Muştafa ta'rifleriyle muarrefe olān Aķgöl binti Muştafa bin Muştafa muvācehesinde da'vā ve takrir-i kelām idüb mezbūre Aķgöl li-ebeveyn kıarındāşım Muştafa'nın kerimesi olmađla mezbūre Aķgöl'i velātım ħasebiyle bundan on sene muqaddem mihr-i müeccel ve muaccel tesmiye itmeksizin küfsüz olmaķ münāsebetiyle işbū meclis-i şer'-i şerifde ħazır bulunamāyan şulbi şađir üç yaşında olān Şa'bán mezbūre ħin-i aķidde ħāzıra bulunmadıđı gibi tarafından ale'l-uşul vekili dađi olmadıđı ve bir kimseyi vekil itmediđi ħalde ber-vech-i meşruh yađni müemmiyesi oldıđım cihetle re'yi ħurūmla mezbūreyi ođlım şađir mezbūr Şa'bán içün tezevvüç ve kıabül eyledim bināen aleyh mezbūre Aķgöl'i şulbi şađir ođlı Şa'bán'nın zevce-i menkūħa-i ħayri medħül bahāsı olüb zevciyete itāat ve inkıyāda tenbih olunmaķ bi'l-velāye taleb iderim deyū ba'de'd-da'vā ve's-suāl mezbūre Aķgöl dađi cevābında bir kimseyi vekil itmediđi gibi nikāħ-ı mezkūri kıabül itmeyeceđini müdāfa'aten beyān itmekle müdde'i mezbūr Hüseyin mezbūre ħaķķındaki nikāħ müdde'āsım şer'an taħaķķuķ itmediđinden böylece şer'i muāraızadan men' oldıđı bi't-tenbih mā-vaķa'a bi't-taleb ketb olundı. ħurrire fi'l-yevmi'l-ħāmis min cumāde'l-aħir li-sene işnā ve işrin ve şelāse mie ve elf.

NUMRO: 37/B

Cānik sancāğı dāhilinde Fātsa kazāsının Fātsa Güvekzi kıyyesi sākinlerinden Topāl Hasan oğlı Muştafa bin Muştafa nām kimesnenin şulbiye kebire kıızı olüb zāti kıyie-i mezkūre muħtārı Oşmān bin Hüseyin ve Arzū oğlı Aħmed bin Muştafa nām

kimesneler ta'rifleriyle muarrefe olān Aḡgöl nām şeyyibe⁵¹⁷ ḡātūn ḡazā-i mezkūr bidāyet maḡkemesine maḡşūş oḡada ma'ḡūd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde ḡazā-i mezkūre muzāf Aşağı Tepe ḡaryesi ahālisinden işbū bāişetü'l-kitāb Miḡrāz oḡlı Ali bin Muşḡafa'ya Abdullah nām kimesne maḡzarında bi-ḡavihā iḡrār-ı tām ve taḡrir-i kelām idüb mezbūr Ali'yi tezevvüce ḡālib ve rāḡib olmaḡla ben daḡı ḡüsnü rızamla iki yüz ḡurūş mihr-i muaccel üç yüz ḡurūş mihr-i müeccel tesmiyeleriyle işbū meclis-i şer'-i şerifde maḡzar-ı şühudda taḡsim-i mezbūr Ali Aḡā'ya aḡid ve tezvicylediḡimde ol daḡı ber-vech-i meşruh tezevvüc ve ḡabül eyledi didikde mezbūre Aḡgöl'i şādır olān cem' i kelimāt meşrūḡasında mezbūr Ali Aḡā taḡḡik ve taḡdik itmeḡe mā-vaka' a bi'ḡ-ḡaleb olundu. ḡurrire fi'l-yevmi'l-ḡāmis min cumāde'l-aḡir li-sene işnā ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

NUMRO: 38/B

Cānik sancāḡı dāḡilinde Fātsa ḡazāsı Ergen ḡaryesi ahālisinden olüb üç yüz on sekiz senesi vefāt iden Fal oḡlı Ali bin Ali bin Abdullah'ın şulbi şaḡir oḡulları Rüşdi ve Ali'niñ vaḡt-i rüşd ve sedādlarına deḡin bābāları müteveffā-yı mezbūrdan münḡeḡal mālī mevrūşlarınıñ ḡıfzu ḡırāşetlerine ve tesviye-i umūrlarına ḡibel-i şer'-i şerifden bir vaşi naşb ve ta'yin ehem ve elzem olmaḡın şaḡirān-i mezbūrānın evlā valideleri olüb emānetle ma' rūf ve istiḡametle mevşūf ve her vechile umūr ve ḡayātı uhdesinden gelmeḡe muḡtedir idūḡı zeyl-i veşikada muḡarrerü'l-esāmi müslimin ve ḡarye-i mezbūre hey'eti iḡtiyāriyelerinin iḡbārlariyle müteḡaḡḡıḡa olān işbū bāişetü ḡazihi'l-veşika Kezibān ḡātūn ibneti Şāliḡ nām mezbūre şaḡirān-i mezbūrān Rüşdi ve Ali'niñ vaḡt-i rüşd ve sedādlarına deḡin ḡibel-i şer'-i şerifden vaşiye naşb ve tā'yin olunduḡda mezbūre daḡı ber-vech-i muḡarrer veşāyet-i mezkūreyi ḡabül ve ḡidmet-i lāzimesini kemā-yenbaḡı edāya teahhüd ve iltizām itmeḡin mā-vaḡa' a bi'ḡ-

⁵¹⁷ Seyyibe, dul kadın anlanında kullanılır. Devellioḡlu, s. 947.

taleb ketb olundı. Hırrire fi'l-yevmi's-sāni min şehri recebi'l-ferd li-sene işnā ve işrin ve şelāse mie ve elf.

NUMRO: 39/B

Cānik sancāğı dāhiline Fātsa kazāsınıñ Ergen kıaryesi ahālisinden olūb üç yüz onsekiz senesi zarfında vefāt iden Fal oğlı Ali bin Ali bin Abdullah'ıñ verāseti zevce-i menkūha-i metrūkeleri Kezibān binti Şālih ve diğeri Halise binti Feyzullah ile sulbi şāğir oğulları Rüşdi ve Ali'ye münhaşıra oldığı lede's-şer'ı'l-enverde mütehaqqıq olmağın şāğirān-i mezbūrāniñ vaqt-i rüşd ve sedādlarına değin umūrlarını tesviyeye evlā vālideleri Kezibān kıbel-i şer'-i şerifden vaşıye naşb ve ta'yin olunmağın mezbūre Kezibān'ıñ bi'l-verāse bi'l- veşāya ve mezbūre Halise'nin talepleri ve ma' rifet-i şer' ile kıaryesi hey'eti ihtiyāriyelerinin olduğları halde taħrir ve terkim ve taqdir-i kıymet olunaraq bi'l-ferizati's-şer' iye beyne'l-verese taqsim olunān tereke-i müteveffā-yı merkūmudur ki ber-vech-i āti zikir ve beyān olunur. Hırrire fi'l-yevmi's-sāni min şehri recebi'l-ferd li-sene işnā ve işrin ve şelāse mie ve elf

Kıarye-i mezkūrede vaki' bir bāb	Bir re'si öküz	Zevce-i mezbūre ile müşterek	
mülkü menzil ma' a müştemilāt	_____	bir re'si ökü	
	200	nışfiye hisşesi	
_____		_____	
400		300	
Bir re'si kıara şığır düğesi	Bir aded kıazan 2	Bir aded kıazan2	Bir aded kıavaı
_____	_____	_____	_____
200	20	20	10

Bir aded ava ı Bir aded saçan Bir aded lenger Bir aded anāğ Bir aded bala

10

12

12

5

5

İki aded firm

Bir kāt yatāğ

Çift alāti

Bir küp

Bir uvāl

6

100

15

5

5

Yekn't-tereke urş

Emlākdan

300

Eşyādan

625

925

Minhā'l-iħrācāt sebete

Sekiz hişş-i mezbre Kezibān

Mihr-i zevce-i mezbre Halişe

100

100

Hüccet-i vaşaya ma' a kaydiye

Pul emeği ma' a bahāsı

Resm-i Kismet

83

10

?

Yekn'l-meşarifāt urş

235

Şahhü'l-bâki ğurūş

Emlâkdan 300

Eşyâdan 390

690

Li't-taksim beyne'l-verese

Hişse-i zevce-i mezbûre

Kezibân

Emlâkdan 18 30

Eşyâdan 24

42 30

Hişse-i zevce-i mezbûre

Ħalişe

Emlâkdan 18 30

Eşyâdan 24

42 30

Hişse-i ibnü'l -mezbûr

Rüşdi

Emlakdan 131 10

Eşyâdan 171

302 10

Hişse-i ibnü'l-mezbûr

Ali

Emlâkdan 131 10

Eşyâdan 171

302 10

Balâ-yı defteri kaçşâmda muharrer oldığı üzere verese-i kibâr hişse-i irsiyeleri aynen emlâk ve eşyâ üzerinde olarak aldıktan sonra şağirân-ı mezbûrân Rüşdi ve Ali'niñ hişse-i irsiyeleri olân emlâk ve eşyâ üzerinde olarak aynen berâ-yı hıfz-ı vaşiye-i menşübeleri evla vâlideleri mezbûre Keziban'a teslim olundığı mübeyyen işbû maħalle şerħ verildi.

NUMRO: 40/B

Cānik sancāğı dāhiline Fātsa Qazāsınıñ Bice-i Şağir qaryesi ahālisinden olūb üç yūzyirmi iki senesi cumāde'l-aħiriñ onuncı pāzār irtesi günü maqtūlen vefāt iden Berāmbāşı ođlı Muştafa bin Hüseyn bin Oşmān'ıñ şulbi şağir ođulları Hüseyn ve Abdullah ve şulbiye şağire kızları Rāziye ve Āişe'nin vaqt-i rüşd ve sedādlarına deđin bābāları müteveffā-yı mezbūrdan muntekal mālı mevrūşlarınıñ hıfzu hırāşetlerine tesviye-i umūrlarına kıbel-i şer' iden bir vaşi naşb ve ta'yin ehem ve elzem olmađın şağirūnu mezbūrunuñ anāları olūb emānetle ma' rufe ve istikāmetle mevşufe ve her vechile umūru veşayätin uhdesinden gelmeđe muqtedire idūđı zeyl-i veşikada muharrerü'l-esāmi müslimin ve qarye-i mezbūre hey'eti ihtiyāriyeleriyle mütehaqqıka olān işbū bāişetü hazihi'l-veşikā Gülğarār Hātūn ibneti Süleymān nām mezbūre şağirūnu mezbūrūn Hüseyn ve Abdullah ve Rāziye ve Āişe'niñ vaqt-i rüşd ve sedādlarına deđin kıbel-i şer' iden vaşiyeye naşb ve ta'yin olunduqda mezbūre dahı ber-vech-i muharrer vaşāyet-i mezkūreyi qabūl ve hidmet-i lāzimesini kemā-yenbađı edāya teahhüd ve iltizām itmeđin mā-vaqa'a bi't-taleb ketb olundu. Hurre fi'l- yevmi's-şāni min şehri recebi'l-ferd li-sene işnā ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

ŞUHÜDÜ'L HĀL

Qarye-i mezkūre imāmi Hasan Efendi

Muhtārı qarye-i mezkūr Civelek ođlı Muşsin

Aħmed Bāş oğlı Ali

NUMRO: 41/B

Cānik sancāğı dāhiline Fātsa qazāsınıñ Bice-i Şağir qaryesi ahālisinden olūb üç yüz yirmi iki senesi cumāde'l-aħiriñ onuncı pāzār ertesi günü maqtūlen vefāt iden Berāmbāş ođlı Muştafa Hasan bin Oşmān'ıñ verāşeti zevce-i menkūha-i metrūkesi Gülğarār ibneti Süleymān ile şulbi şağir ođulları Hüseyn ve Abdullah ve şulbiye

şāğire kızları Rāziye ve Āişe'ye münḥaşıra oldığı lede'ş-şer'î'l-enver müteḥakkıka olmağın şāğirūnu mezbūrūnuñ vaqt-i rüşd ve sedādlarına değın umūrlarını tesviyeye vālideleri mezbūre Gülğārār kıbel-i şer'-i şerifden vaşiye naşb ve ta'yin olunmağın mezbūrenin bi'l-verāşe bi'l-veşāye talebi ve ma'rifet-i şer' ile ve kıyesi hey'eti ihtiyāriyeleri ḥāzır oldukları ḥalde taḥrir ve terkım ve taḳdir-i kıymet olunaraḳ bi'l-ferizati'ş-şer'ıye beyne'l-verēşe taḳsim olunān tereke-i müteveffā-yı merḳūmudur ki ber-vech-i āt-i zikir ve beyān olunur. Ḥurrire fi'l-yevmi's-şāni min şehri recebi'l-ferd li-sene işnā ve işrin şelāşe mie ve elf.

Ḳarye-i mezkūrde vāқи' bir bāb	Bir re'si ḳara şığır	Diğeri bir re'si ḳara şığır		
Mülki menzil ma'a müstemilāt	öküzi	öküzi		
1000	200	200		
Bir re'si ḳara şığır	Bir re'si ḳara şığır	Bir aded altı ateşli	Bir aded saāt	
İneği	düğesi	ḫabanca	140	
100	63	108		
İki ḳāt yatāk	Bir aded güğüm	Bir aded ibriḳ	Bir aded külah	Burun makası
100	60	10	15	10
Bāğ ḫorbası	Ḳazğān bir aded	Ḳazğān bir aded	Ḳazğān 5 aded	Ḳazğān 1
5	20	20	105	10
Saḫan 1	Ḥabāk 1	Sefer ḫası 1	Ḥabāk 1	Ḥonbul ḫası
			Lenger 1	El değirmi 1

7	8	6	7	7	11	1
Çift alâti	Balça 1	Çazma 1	Çabâ 1	Gerdisine er-Rükne		
20	5	3	3			
Minhâ'l-ihrâcât						
Techiz ve tekfin		Mihr-i zevce-i mezbûre		Veşâyet zammı kaydiyesiyle		
		Gülğarâr pûl parası				
311		100		32		
Resm-i kısmet						
		Kaydiyye pûl parası				
16		3				
Yekünü'l-meşârif ğurûş						
462						
Şahhu'l-bâki ğurûş						
Emlâkdan		1001		Li't-taksim beyne'l-verese		
Eşyâdan		656				
		1657				
Hişse-i zevce-i mezbûre		Hişse-i ibnü'l-mezbûr		Hişse-i ibnü'l-mezbûr		
Gülğarâr'a		Hasan'a		Abdullah'a		

Emlākdan	125	Emlākdan	292	Emlākdan	292
Eşyadan	82	Eşyadan	190	Eşyādan	190
<hr/>		<hr/>		<hr/>	
	207		482		482

Hişşe-i bintü'l-mezbûre
Râziye'ye

Emlākdan	146
Eşyādan	190

336

Hişşe-i bintü'l-mezbûre
Âişe'ye

Emlākdan	146
Eşyadan	190

336

Balā-yı defteri kaşşâmda muharrer olduğu üzere vereşe-i kebir hişşe-i irşiyesi emlāk ve eşyādan aynen aldığı gibi aldıktan sonra şağırūnu mezbūrūn Hüseyn ve Abdullah ve Râziye ve Âişe'nin hişşe-i irşiyeleri olān ber-vech-i bālā aynen vaşiyeleri mezbûre Gülğarār'a berā-yı hıfzı teslim olduğunu mübeyyen işbū maħalle şerh verildi.

NUMRO: 42/B

Ma'ruz-ı dā'ileridir ki

Cānik sancāğı dāhilinde Fātsa kazāsıñnıñ Qaraħamza qaryesi ahālisinden şāhib-i arzuħāl Mir'āş ođlı Meħmed bin Oşmān nām kimesne kazā-i mezkūr bidāyet maħkemesine maħşūş oħada ma'kūd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde yine qarye-i mezkūreden Deli Ĥalil ođlı Meħmed aleyhinde iħāme eylediđini ve ricāl-i da'vādan tolayı mezbūr Mehmed'e ayrı ayrı günlerde gönderilen birinci ve ikinci ve üçüncü ve dördüncü davetiye-i şer'iyeye icābet itmediđi ve tarafından bir vekil-i muşaddađ dađı

göndermediği ve ömr-i şer'isi olduğunu bildirmediği müdde' i mezbûr Meḥmed daḥi ayānen icrā-yı muḥākeme ve muḥāşamaya taleb itdiği cihetle şer'-i āliye mezbûr Meḥmed'in ḥuḳukunu muḥāfazaya fil-i şer'iden müdā'afaya müktedir vekil-i musaḥḥar ta'yin kılnān Şabri Efendi ibni Hüseyn muvācehesinde da'vā ve taḳriri kelām idûb giçen üç yüz on toḳuz senesi Ağustos on yedi târiḥli bir ḳat'asına mucebince mecid yirmi ğurûş hesabıyla iki yüz elli üç gün va'de ile altı yüz ğurûşun alācaḳ ḥaḳḳı olûb va'desi mürûr itmekle meblaĝ-ı mezbûrı müdde' i-aleyh mezbûr Meḥmed Ağā'ya izāfetle vekil-i musaḥḥar Şabri Efendi tenbih olunmaḳ maḩlûbumdur deyû ve işbû ba'de'd-da'vā ve's-suāl vekil-i musaḥḥar cevābda inkārı müdde' ā itmekle ber-minvāl-i taḥrir müdde' i Meḥmed'den müdde' āsınā muḩābıḳ yine taleb olundıḳda udûl aḩrār-ı ricāl-i müsliminden ve ḳarye-i mezkûre ahālisinden Abdullah oĝlı Molla Oşmān bin Muştafa ve Macıḳ oĝlı Ali bin Ramazān nām kimesneler li-ecli'ş-şehāde meclis-i şer' iye ḥazarān umûru istişhād olunduklarında fi'l-ḥaḳıḳa müdde' i mezbûr Mirāş oĝlı Meḥmed'e müdde' a-aleyh Deli Ḥalil oĝlı Meḥmed hesabına altı yüz ğurûş deyni olduğunu biliriz şāhidiz şehādet daḥi ideriz deyû her biri iḳrār-ı şehādet-i şer' iye itdiklerinde evvelen bā-varaḳa-i mestûre ḳarye-i mezkûre muḩtārı Coriler oĝlı Muştafa bin Abdullah ve iḩtiyār a'zāsı Ali Efendi oĝlı Ḳoca Muştafa bin Ḥasan nām kimesnelere sırran ve ba'dehu ḳarye-i mezkûreden Diken oĝlı Aḩmed Ağā ibni Muştafa ve Ḳazānlı oĝlı Ḥalil bin İbrāhim nām kimesnelere alenen lede't-tezkiye şāhidan-ı merḳūmān adl ve maḳbûlü'ş-şehāde idükleri iḩbār olunmaĝın meblaĝ-ı mezbûr altı yüz ğurûş müdde' i merḳūm Meḥmed'e edā ve teslime müvekkiline izāfetle vekil-i musaḥḥar Şabri Efendi'ye tenbih olundığı tescil ḥuzûr-ı seyidine i'lām olundu. el-Emru li-veliyil-emr. Fi'l-yevmi'ş-şāliş min şehri recebi'l-mürecceb li-sene işnā ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

NUMRO: 43/B

Ma'ruz-ı dâ'ileridir ki

Cāniķ sancāđı dāhiline Terme ķazāsınıñ Uzunlı karyesi ahālisinden olūb Fātsa ķaşabasında misāfiraten muķim ŗāhib-i arzuhāl Ƙara Oŗmān ođlı Hacı Nuri Ağā ibni Nuri Fātsa ķazāsı bidāyet maħkemesine maħŗuŗ ođada ma'ķūd-ı meclis-i ŗer'-i ŗerif-i enverde ķaşabā-i mezkūre muzāf Bacanāķ ķaryesi muhācirlerinden Oti ođlı Hüseyn bin İsmāil muvācesinde merķūm Hüseyn yedinde olūb işbū meclis-i ŗer'ide muāyene olunān sol ön ķolunda ķāz ayađı tamġa ve ma'ķadınıñ kenārında serāceden yakma ve sađ taraf gözinūñ altında gözlük sirāceden yakma niŗanlı sekiz yaŗında bir iys doru ķısrāķ netācen ve müstaķıllen yedimde mülkim iken işbū tāriħ-i i'lāmdan evvel beŗ mah teķaddūm sirķa olūb hālen merķūm Hüseyn yedinde bulmamla bi'l-istiħķāķ taleb iderim deyū ba'de'd-da'vā ve's-suāl ol daħi cevābında mezkūr ķısrāķ el-yevm vaz'-ı yedi iķrā idūb lākin mezkūr ķısrāđın nıŗfı on beŗ günden berū ŗerā-i mālīm olmađla bi-hāķ vaz'-ı yedi iderim didikde aħadūhūmā aħarlara ber-vech-i muħarrer müdde'ālarını ba'de'l-inkār müdde'i mezbūr Hacı Nuri Ağā netācān istiħķāķ müdde'āsını Fātsa ķazāsınıñ Geçdin ķaryesi muħtārı Ravāķlı ođlı Receb bin ŗālih ve ihtiyār a'zāsı Bāķlācı ođlı Oŗmān bin Muŗtafa nām kimesnelerden ŗer'ā ve ba'dehu Veznim ķaryesinden Siyām ođlı Meħmed bin Muŗtafa ve Güneycik ķaryesi muħtārı Cāfer ođlı Meħmed bin Abdullah nām kimesnelerden alenen lede't-tezkiye adl ve maķbūlüŗ-ŗeħāde idūkleri iħbār olunān Geçdin ķaryesinden Rāvānber ođlı ŗa'bān bin Meħmed ve bāķlācı ođlı Ali bin Aħmed nām kimesneler ŗeħādetleriyle bi'l-muvāce berenbaħi ŗer'i ba'de'l-iŗbāt ve'l-ħulf ve'l-ħükm mücebiyle mevŗūfu mezkūr ķısrāđdan keff-i yedle müdde'i mezbūr Hacı Nuri Ağā'aya def' ve teslime müdde'a-aleyh mezbūr Hüseyn Ağā'ya tenbih olundıđı tescil ve ħuzūru āliyelerine i'lām olundı. el-Emru li-veliyi'l-emr. Ħurrire fi'l-yevmi'r-rābi' min ŗehri recebi'l-müreceeb sene işnā ve işrin ve ŗelāse mie ve elf.

NUMRO: 44/B

Cānik sancāğı dāhilinde Fātsa kazāsı müftisi fekāhetlū Meḥmed Tefvīk Efendi ibni Hacı Meḥmed Efendi kazā-i mezkūr bidāyet maḥkemesine maḥşuş oḡada ma'kūd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde Fātsa kazāsı sākinlerinden da'vā vekillerinden Said Efendi ibni Nurullah Efendi ile Ali Efendi ibni Hüseyn maḥzarlarında ikrār-ı tām ta'birini ani'l-merām idüb leh ve aleyhimde vuḡu' bulmuş ve bulacaḡ bi'l-cümle de'āviden ṡolāyı aşḡābiyla müdde' i ve müdde' i-aleyh ve şahs-ı şāliṡ sıfatlarıyla meḡākim-i şer' iye ve nizāmiyede bidāyeten ve i'ādeten ve i' tirāzen ve istināfen ve temyizen muḡākeme ve muḡāşama ve müdāfa' aya ve redd-i cevāba ve iḡame-i şühūd istimā'ına ve taḡlif ve teḡālūf ve tebliḡ ve tebellūḡe ve kendū mühür ve zātlarıyla her nev' i müsted' ayāṡ ve levāyiḡ tanzīm ve taḡdime ve ehl-i hibre ḡākim ve mümeyyiz nasb ve ta'yine vaż' -ı haciz ve fekkine ve inde'l-icāb şulḡ ve ibrāya ve aḡarı tevkile ve ḡuḡūḡumuñ muḡāfazasına ve da'vāniñ soñ derecesine ḡadar ta'ḡibe ve aḡzu ḡabze ve ṡarafıma irşāl ve işale ve ḡuşuş-ı mezkūruñ mütevaḡḡıf olduḡı umūrūñ küllisini münferiden ve müctemi'ān ifāya ṡarafımdan ḡāzirān bi'l-meclis mūmā ileyhā Said ve Ali Efendiler'i vekālet-i āmme-i muṡlaḡa-i şāḡiḡa-i şer' i ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta'yin eyledim didikde mūmā ileyhimā daḡi vekālet-i mezkūre ḡabūl ve ḡidmet-i lāzimelerini kemā-yenbaḡi edāya teahhūd ve iltizām itmeleriyle mā-vaḡa' a bi'ṡ-ṡaleb ketb olundu. el-Emru li-veliyyi'l-emr. ḡurrire fi'l-yevmi'l-ḡāmis min şehri recebi'l-mürecceb li-sene işnā ve işrin ve şelāşe mie ve elf

ŞUHŪDÜ'L HĀL

ḡaşabadan Zeynelzāde Hüseyn Efendi

Ma' ruz-ı dā' ileridir ki

Cānik sancāğı dāhiline Fātsa kazāsının Findekse kıryesi ahālisinden olūb Ṭobhāne-i Amire'ye mensūb baħr-i sefid buzğari topcı birinci alāyın ikinci ṭabūrının birinci bölüğünün onuncı kısım efrādından iken bundan aqdem silk-i celil-i askeriyede silāħ altında vefāt iden Melek ođlı İsmāil bin Süleymān bin Ali Oşmān'nın vārişini iddi' ā iden kırye-i mezkūre ahālisinden Melek ođlı İsmāil bin Süleymān bin Ali Oşmān kıza-i mezkūr bidāyet maħkemesine maħşuş oṭada ma'qud-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde Fātsa kıaşabasında muķim maħzar ođlı Şabri Efendi ibni Ḥasan muvācehesinde silk-i celil-i askeriyede silāħ altında iken vefāt iden Mehmed li-ebeveyn er kıarındāşım ve mūrışım olūb bābāsının ismi Süleymān ve anāsının ismi Meryem binti Abdullah ve meşkat-ı re'si mezkūr Findekse kıryesi olmađla verāşeti bana bi-muħazara olūb benden ğayri vārişini ve terkesine müsteħaķ āħarı olmamađla müteveffā-yı mezbūruñ Şabri Efendi zimmetinde cihet-i kıarzdān yirmi beş ğurūş alācaķ ħaķķı olūb meblađ-ı mezbūrı kable'l-aħz ve'l-istifā vefāt itmekle suāl olunūb meblađ-ı mezbūrı bana edā ve teslime mūmā ileyh Şabri Efendi tenbih olunmaķ maṭlūbumdır deyū da' vā itdikde ol dađı cevābında cihet-i mezkūrdān meblađ-ı mezbūr zimmetinde deyni oldıđını ikrār lākin müdde' i mezbūr İsmāil'in ber-vech-i muħarrer verāşet müdde' āsını inkār itmeđin müdde' i mezbūr İsmāil'den ber-minvāl-i muħarrer verāşet müdde' āsını ale'l-usūl ve'l-iştirā ve ba' dehu alenen lede't-tezkiye adl ve maķbūlü'ş-şehāde idūklere kırye-i mezkūre muħtārı Ḥacı Fettāħ ođlı Aħmed bin Ali ve iħtiyār a' zāsı Kıadı ođlı Said bin Şāliħ ve Bekir ođlı Aħmed bin Ali Şofi ođlı Ali Oşmān bin Şāliħ nām kimesne ṭaraflarından iħbār olunān Kıubād ođlı Erāin bin Mehmed Çiftlik ođlı Oşman bin Ali Oşmān nām kimesnelere şehadetleriyle bi'l-muvācehe berenbađı şer' i işbāt iken mücebiyle müdde' i mezbūr İsmāil'in verāşete ba' de'l-ħüküm ve't-tenbih ħuzūrı āliyede i' lām olundu. el-Emru li-

veliyi'l-emr. Hurre fi'l-yevmi'l-âşir min şehri recebi'l-mürecceb li-sene işnâ ve işrin ve şelâse mie ve elf.

NUMRO: 46/B

Ma' ruż-ı dâ' ileridir ki

Câniķ sancâğı dâhîlinde Ünye kaşabasınıñ Nuriye maħallesi ahâlisinden şâhib-i arzuħâl Şüleymân Ağâ ibni Hasan Ağâ Fâtsa kazâsı maħkeme-i bidâyete maħşûş oğada ma' kud-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde kazâ-i mezkûr hazine vekili Hasan Efendi muvâcehesinde işbû meclis-i şer' -i şerifde muâyene olunân kola renkli kuyruğıyla yâlesi siyâh yedi yaşında bir re'si kısrâķ şirâen ve müstaķillen yedimde mülkim iken işbû tarih-i i' lâmdan yirmi iki gün muķaddem dört aylık yanha bir re's tâyı ile berâber hânemden sirķa olunub bu kere mûmâ ileyh Hasan Efendi yedinde olmağın bi'l-istiħķâķ taleb iderim deyû ba' de'd-da' vâ ve's-suâl ol daħi cevâbında mevşûfu mezkûr kısrâķ ile taya yâve olmaķ üzere el-yevm vaz' -ı yedini ikrâr lâkin müdde' i merķûmuñ istiħķâķ müdde' âsını inkâr idicek müdde' i mezbûr Süleymân Ağâ müdde' âsını Fâtsa kazâsı şarf me'murı Süleymân Ağâ ve Karķucaķ karyesinden Koç oğlı Ahmed bin Tâhir kimesneler şehadetleriyle bi'l-muvâcehe berenbaħi şer' -i işbât ve mûmâ ileyh Hasan Efendi daħi şâhidân-i merķûmâtıñ zatı şehâdetleri haķķında beraber hükmü olmadıģını beyân itmeğın ba' de'l-ħulf ve'l-ħüküm mücebiyle mevşûfu mezkûr kısrâķ ile tayı mezkûrün kâf-i bedelle müdde' i merķûm Süleymân Ağâ'ya teslim hazine vekili mûmâ ileyh Hasan Efendi'ye tenbih olundıģı tescil hużûrisinden i' lâm olundu. el-Emru li-veliyi'l-emr. Hurre fi'l-yevmi's-sâdis işrin min şehri recebi'l-mürecceb işnâ ve işrin ve şelâse mie ve elf.

NUMRO: 47/B

Cānik sancāğı dāhilde Fātsa kazāsınıñ Qarqucaq qaryesi ahālisinden Lāzenci ođlı Süleymān bin Osmān bin Abdullah Qaza-i mezkūr bidāyet maħkemesine maħşuş otda ma'kūd-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde Fātsa qaşabası ahālisinden da'vā vekillerinden Qādızāde Ali Efendi ibni Hüseyn Efendi maħzarında taqrir-i kelām ta'biri ani'l-merām idüb leh ve aleyhimde vuķū' bulmuş ve bulacaq bi'l-cümle de'āviden tölāyi aşhābiyla müdde' i ve müdde' a-aleyh ve şahs-ı şāliş şıfatlarıyla ā' id oldığı mehakim-i şer' iye ve nizāmiyede bidāyeten ve i' tirāzān ve istināfen ve temyizen muħākeme muħāşama ve müdāfa' aya ve redd-i cevāba ve iķāme-i şühūd ve istimā' a ve taħlif ve teħālūf ve tebliğ ve tebellüğa ve ehl-i hibre ħākim ve mümeyyiz naşb ve ta'yin ve kendū mühür ve imzāsıyla her nev' i müsted' ayāta ve levāyih tanzim ve taqđime ve vaż' -ı haciz ve fekkine ve aħzu qabza ve maqbūzunı tarafıma irşal ve işāle ve inde' l-icāb şulh ve ibrāya ve āħarı tevkiyle ve ħuķūkumuñ muħāfazasına ve da'vānın şoñ dereceye qadar ta'qibine ve ħuşūs-ı mezkūruñ mütevaqķıf oldığı umūruñ küllisini ifāya tarafımdan ħazır bi'l-meclis mūmā ileyh Ali Efendi vekālet-i āmme-i muṭlaqa-i şahīħa-i şer' iye ile vekil ve naib-i menāb naşb ve ta'yin eyledim didikde mūmā ileyh daħi cevābında vekālet-i mezkūreyi kabül ve ħidmet-i lāzimesini kemā-yenbagi edāya teahhüd ve iltizām itmeğın mā-vaqa' a bi't-ṭaleb ketb olundı. Ħurrire fi'l-yevmi' ş-şāliş ve işrin min şehri recebi'l-mürecceb li-sene işnā ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

ŞUHŪDÜ'L HĀL

Qaşabadan Maħzar oğlı Sabri Efendi ibni Hüseyn

Qaşabadan Qādızāde Sefer Ağā ibni Hüseyn Efendi

NUMRO: 48/B

Cānik sancāğı dāhiline Fātsa қаşabasınıñ Yālıdiki maħallesinden tebe‘a-i Devlet-i Āliyye’niñ Ermeni milletinden Kōrūkcı ođlı kerimesi ve Hacı Қарabet zevcesi olub zāti Açıkgöz ođlı Hacek veledi Oĥān ve řāpū kātibi Mıbsāķ Cāzim Efendi ve veledi Ađob ta‘rifleriyle muarrefe Ūşkıye Nete Hacı Neūruk veledi Levāķ Fātsa қаşabası bidāyet maħkemesine maħşūş ođada ma‘ķūd-ı meclis-i řer‘-i řerif-i enverde қаşaba-i mezkūreden da‘vā vekillerinden Қāđızāde Ali Efendi ibni Hūseyin Efendi maħzarında iķrār-ı tām ta‘biri ani‘l-merām idūb leh ve aleydimde vuķū‘ bulmuş ve bulacaķ bi‘l-cümle de‘āviden řolāyı aşĥābıyla müdde‘i ve müdde‘a-aleyh ve řaĥş-ı řālīş řıfatlarıyla ā‘id oldıđı meħakim-i řer‘iye ve niżāmiyede bidāyeten ve i‘ādeten ve i‘tirāzan ve istināfen ve temyizen muĥākeme ve muĥāşama ve müdāfa‘aya ve redd-i cevāba ve taĥlif ve teĥālūf ve iķāme-i řühūd ve istimā‘ına ve tebliğ ve tebellūğa ve ehl-i hibre ve hākim ve mūmeyyiz naşb ve ta‘yine ve kendū mūhūr ve imzāsiyla her nev‘i müsted‘ayāt ve levāyih tanzim ve taķdime ve vaż‘-ı ĥaciz ve fekkine ve inde‘l-icāb řulĥ ve ibrāya ve āĥarı tevkile ve maħkemeniñ sonrasına ķadar ta‘ķibine aĥzu ķabza ve maķbūzunu řarafıma irşāl ve işaline ve ĥuķūķumuñ muĥāfazasına ve ĥuşūş-ı mezkūruñ mütevaķķıf oldıđı umūrūn küllisini ifāya řarafımdan ĥāzır bi‘l-meclis mūmā ileyh Ali Efendi‘yi vekālet-i āmme-i muřlaķa-i řaĥiĥa-i řer‘iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta‘yin eyledim didikde mūmā ileyh Ali Efendi daĥı vekālet-i mezkūreyi ķabūl ve ĥidmet-i lāzimesini kemā-yenbađı edāya teahhūd ve iltizām itmeđin mā-vaķa‘a bi‘ř-řaleb ketb olundu. Hūrrire fi‘l-yevmi‘r-rābi‘ ve işrin min řehri recebi‘l-mürecceb li-sene işnā ve işrin ve řelaşi mie ve elf deyū sicilde muķayyed vekālet-i ĥüccet-i řüretidir.

ŞUHŪDÜ’L HĀL

Қаşабadan Маħzar ođlı Şabri Efendi ibni Hūseyin

Mübāşir Serkes Ađā veledi

NUMRO: 49/B

Ordū kazāsınıñ Bolamān ma‘a Çamāş nāhiyesiniñ İdirli karyesi ahālisinden Hacı Ali Ağazāde Abdullah Bey ibni Hacı Muştafa Ağā Fātsa kazāsı mahkeme-i bidāyete mahşuş oṭada ma‘kūdu-ı meclis-i şer‘-i şerif-i enverde ikrār-ı tām ta‘biri ani‘l-merām idūb Ordu kazāsına muzāf Aybāşdı nāhiyesi eşrafından Hacı Hālıl Ağazāde müteveffa Şevket Efendi’niñ zevce-i maḥlūlesi Zülāl Hānım ibneti Hacı Muştafa Ağā’nın mūmā ileyh Abdullah Bey’i Fātsa kazāsı mahkeme-i şer‘iyesinden istiḥşāl itmiş oldığı yüz kırk bir numrolı vekālet ḥücceti mucebince aḥar-ı tevkile me‘zūn oldığı cihetle Fātsa kazāsı mahkeme-i bidāyete mahşuş oṭada ma‘kud-ı meclis-i şer‘-i şerif-i enverde ikrār-ı tām ve ta‘biri ani‘l-merām idūb Hamidiye kazāsında yāve nāmiyle me‘mūri tarafından fūrūḥt olunān camus ḥayvānātı esaret kaza-i mezkūr māl me‘murinden ṭaleb ve da‘vā aḥzu kabza maḥbūzumı bi‘l-vekāle tarafıma irşāl ve iṣāle ve ḥuşūs-ı mezkūr ḥaḳḳında ve müdāḥale idenlerle ā‘id oldığı meḥakim-i şer‘iye ve nizāmiyede bidāyeten ve i‘ādeten ve i‘tirāzan ve istināfen ve temyizen muḥākeme ve muḥāşama ve müdāfa‘aya ve redd-i cevāba ve taḥlif ve teḥālūf ve teblig ve tebellūga ve kendū mühür ve imzāsıyla her nev‘i müsted‘ayāt ve levāyiḥ tanzim ve taḳdime ve ḥuşūs-ı mezkūrı mütevaḳḳıf oldığı umūruñ küllisini ifāya tarafımdan Hamidiye eşrafından Ali Çavuşzāde İsmāil Bey’iñ kabūlüne mevķūfe vekālet-i āmme-i muṭlaqa-i şahiḥa-i şer‘iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta‘yin eyledim didikde ğıbbe’t-taşdiķi’ş-şer‘i mā-vaḳa‘a bi’ṭ-ṭaleb ketb olundı. Hurrıre fi‘l-yevmi’ş-şāmin min şa‘bāni‘l-muazzam li-sene işnā ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

ŞUHŪDÜ’L HĀL

Kaşabadan Kalafātzāde Hacı Hālıl Ağā

Ġaruyān Hāfız Mirzat Efendi

NUMRO: 50/B

Huşuş-ı âti'l-beyānîñ maḥallinde ketb ve taḥrir içün bi'l-iltimās me'zūnen mürsel-i şer' iye kâtibi İbrāhim Efendi dā' ileri Fātsa қаşabasında Redif elli beşinci alāyınıñ dördünci Fātsa ṭābūriniñ ikinci bölüğü mülāzimi evvel Ahmed Ağā' nîñ sākin oldığı ḥānesine vārüb aqd-i meclis-i şer' i itdikde zāti қаşaba-i mezkūre ahālisinden Genç Alizāde Remzi Efendi ibni Maḥmūd Efendi Ḥacı Abdi oğlu Muşṭafa bin Ali ta' rifleriyle muarrefe mezbūr Aḥmed Ağā' nın zevcesi ve Giresūn қаşabasınıñ Sulṭān Selim maḥallesinden Veli Efendi oğlu kerimesi Zārif Ḥānım ibneti Ömer Efendi қаzā-i mezkūruñ Pir Aziz nāḥiyesiniñ Pāzār Suyu қaryesinden Güdek Alizāde Meḥmed Ali Ağā ibni Süleymān Ağā maḥzarında ikrār-ı tām ve ta' biri ani' l-merām idüb leh ve aleyhimde vuḳū' bulmuş ve bulacaḳ bi' l-cümle de' āviden ṭolāyı aşḫābıyla müdde' i ve müdde' a-aleyh ve şahş-ı şālīş şıfatlarıyla ā' id oldığı meḥākim- i şer' iye ve nizāmiyede bidāyeten ve i' ādeten ve i' tirāzan ve istināfen ve temyizen muḥākeme ve muḥāşama ve müdāfa' aya ve redd-i cevāba ve iḳāme-i şühūd ve istimā' na ve taḥlif ve teḥālūf ve tebliḡ ve tebellūga ve vaż' -ı ḥaciz ve fekkine ve pirūştū keşidesine ve kendū mühür ve imzāsıyla her nev' i müsted' ayāt ve levāyiḡ tanzim taḳdimine ve ehl-i hibre ve ḥākim ve mümeyyiz naşb ve ta' yine ve inde' l- icāb şulḡ ve ibrāya ve aḡarı tevkile ve muḥākemenin soñ derecesine ḳadar ta' ḳibine ve ḥuḳūkumuñ muḥāfazasına ve lede' l-iḳtizā i' ṭā ve taḳrire ve maḳbūzı ṭarafıma irşāl ve işāle ve huşuş-ı mezkūruñ mütevaḳḳıf oldığı umūruñ küllisini ifāya ṭarafımdan ḥāzır bi' l-meclis mūmā ileyh Mehmed Ali Ağā' yı vekālet-i āmme-i muṭlaḳa-i şahīḡa- i şer' iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta' yin eyledim didikde ol daḡı vekālet-i mezkūreyi ḳabūl ve ḡidmet-i lāzimesini kemā-yenbaḡı edāya teahhūd ve iltizām itdiḡini kâtib mūmā ileyh maḥallinde ketb ve istimā' ve ma' a ümenā-i şer' ile meclis- i şer' a gelüb alā vuḳū' ihi inhā ve taḳrir eylediḡi tescil mā-vaḳa' a bi' ṭ-ṭaleb ketb olundu. Ḥurrire fi' l-yevmi' ṡ-ṡāmin min şehri şa' bāni' l-muāzzam li-sene işnā ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

ŞUHÛDÜ'L HÂL

Mülâzım Ahmed Ağa

Genç Alizâde Remzi Efendi

Kaşaba-i mezkûre muhtârı Nizâmi Efendi

NUMRO: 51/B

Cânik sancâğı dâhilinde Fâtsa kazâsında Yazlık kıyasesi ahâlisinden Muhsin Bayrâkdar oğlu Yusuf Ağâ ibni Receb kazâ-i mezkûr mahkeme-i bidâyete mahşûş oğada ma'kûd-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde hazine vekili mâl muâvini Hasan Efendi muvâcehesinde işbû meclis-i şer' -i şerifde muâyene olunân kestâne tora göksı yakma ve kıç ayâğında tahfa ve şâğ kıç ayâğı sekili dört yüz gurûş kıymetlü tokuz yaşında bir re' si yine torı sol çenesinde yâniç ve sol ön kolumda tahfa ve kıç şâğ ayâğı sekili dört yüz gurûş kıymetlü sekiz yaşında bir re' si mac' an iki re' si aygır beygiri şerâen ve müstağillen yedimde mülkim iken târihi i' lâmdan on gün muqaddem icârla Ordû kazâsına göndermiş olduğundan yâve deyû Ordû hükümeti tarafından burâ hükümetine gönderilmiş olmağın yâve nâmiyla mûmâ ileyh efendi yedinde bulmamla bi'l-istiḥkâk taleb iderim deyû ba' de' d- da' vâ ve' s- suâl mûmâ ileyh daḡi cevâbında mevşûfu mezkûr beygirlere yâve olmağ üzere el-yevm važ' -ı yedin ikrâr lâkin müdde' i merḡûmun istiḥkâk müdde' âsını inkâr idecek müdde' i mezbûr Yusuf Ağâ ber-vech-i muḡarrer istiḥkâk müdde' âsını Çok Değirmen kıyasesinden Çakâl oğlu Abdulkadir ibni Mehmed Ağâ ve Rade Ağâ'nın oğlu Rızâ nâm kimesneleri şehâdetleriyle bi'l-muvâcehe berenbâḡi şer' i işbât ve mûmâ ileyh Hasan Efendi dahi şâhidân-ı merḡûmânın zâtı şehâdetleri ḡaḡkında bir diyecekleri olmadığını beyân itmekle ba' de' l-ḡulf ve' l-ḡüküm mücebiyle mevşûfu mezkûr beygirlerden keff-i yedle müdde' i merḡûm Yusuf Ağâ'ya teslim hazine vekili mûmâ ileyh Hasan Efendi'ye tenbih olundığı tescil ḡâzır âlilerine i' lâm olundu. el-

Emru li-veliyi'l-emr. Hurre fi'l-yevmi'l-âşir min şehri şa' bāni'l-muazzam li-sene işnā ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

NUMRO: 52/B

Cānik sancāğı dāhilinde Fātsa қаşabasınıñ Yāliyenі maḥallesi ahālisinden olūb dördünci ordūyı hümāyūna mensūb ṭobcı yirmi dördünci alāyınıñ birinci bölüğü efrādından iken silk-i celil-i askeriyede silāḥ altında vefāt iden Mazlūm ođlı Şabri bin Hüseyn Efendi ibni Muşafa'nıñ ber-vech-i āti vārişi olduđını iddi'ā iden maḥalle-i mezbūre sākinlerinden Qalāycı ođlı kerimesi Şādiye binti Aḥmed nām ḥātūn Fātsa қазası bidāyet maḥkemesine maḥşūş oṭada ma'қūd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde қаşaba-i mezbūrede muқim Maḥzar ođlı Şabri Efendi ibni Ḥasan muvācehesinde Fātsa қаşabası Yāliyenі maḥallesi ahālisinden olūb silk-i celil-i askeriyede silāḥ altında iken bundan aқdem vefāt iden Şabri bin Hüseyn Efendi ibni Muşafa zevci dāhilim olūb verāseti zevce-i menkūḥası olmamla bana ve merқūmuñ firāşından ḥāşıl ve benden mütevellide ğāibe-i ani'l-meclisi taḥt-ı hücr ve terbiyemde olān şulbiye şāgire kızı Āfet maḥzara olūb müteveffā-yı mezbūruñ ismi Şabri ve bābāsınıñ ismi Hüseyn Efendi ve anāsınıñ ismi Toṭuқ binti Maḥmūd ve mesқаṭ re'si Yāliyenі maḥallesi olūb bizlerden ğayri vārişi ve terkesine müsteḥaқ aḥarı olmamađla müteveffā-yı mezbūruñ Şabri Efendi zımmetinde cihet-i qarздan yirmi bin ğurūş alacaқ ḥāzır olūb meblağ-ı mezbūri қable'l-aḥz ve'l-istifā vefāt itmekle suāl olunūb meblağ-ı mezbūri bi'l-verāşe bi'l-veşāye bizlere edā ve teslime tenbih olunmaқ maṭlūbumdur deyū ba'de'd-da'vā ve's-suāl ol daḥi cevābında meblağ-ı mezbūru zımmetinde deyni olduđını ikrār lākin mezbūrenin verāset müdde'āsını inkār idecek müdde'i mezbūre ber-minvāl-i muḥarrer verāset müdde'āsını ala'l-uşul evvelen şirā ve ba'dehu alenen lede't-tezkiye adl ve maқbūlü'ş-şehāde idükleri maḥalle-i mezbūre imāmi Abdülḥamid Efendi ibni Oşmān Ağā ve muḥtār Nizāmi Efendi ibni Şākir ve Bayrāқdarzāde Ḥasan Başri Efendi ibni Mehmed Efendi

Nurullahzāde Said Efendi ibni Nurullah Efendi nām kimesne taraflarından ihbār olunān kaşaba-i mezbūreden Rāşit Ağāzāde Şabri Efendi ibni Rāşid ve Qādızāde Refiķ Bey ibni Ömer Efendi nām kimesneler şehādetleriyle bi'l-muvācehe berenbaħi şer' -i işbāt itmeğın mucebiyle müdde' a mezbūre Şādiye ve gāibe-i ani'l-meclis şāgire mezbūre Āfet'inin verāşetlerine ba'de'-hüküm ve't-tenbih ħuzūru ālilerine i'lām olundu. el-Emri li-men bi-hi'l-emr. Ĥurrire fi'l-yevmi'l-ħādi ve'l-aşar min şa' bāni'l-muazzam li-sene işnā ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

NUMRO: 53/B

Ma' ruż-ı dā' ileridir ki

Cānik sancāğı dāħilinde Fātsa każāsınıñ Bice-i Şāgir karyesi ahālisinden şāħib-i arzuħāl Berāmbaş oğlı Abdullah bin Meħmed każā-i mezkūr maħkeme-i bidāyete maħşūş oţada ma' ķūd-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde karye-i mezkūreden Aħmed Bāşı oğlı İbrāhim müdde' i muvācehesinde zātı karye-i mezkūre muħtārı Muħsin bin Yahya ve Aħmed Bāşı oğlı Ali bin Ali ta' rifleriyle muarrefiye Gülğārār binti Süleymān nām ħātūn ħāzıra olduğı ħalde işbū tāriħ-i i'lāmdan yirmi gün muķaddem yüzbir ħurūş mihr-i müeccel tesmiyesiyle maħzārı şühūdda mezbūre Gülğārār Ĥātūn nefsinı bana tezviķ idūb ol-vechile ħāzıra-i mezbūre Gülğārār Ĥātūn tāriħ-i mezkūrden berū zevce-i menķūħa-i ħayri medħūlü behām iken mezbūr İbrāhim bi-ħayri ħaķ zevce-i ħāzıra-i mezbūreyi tezevvūç ve ķabūl itmeķle beyinleri tefriķ ve nefsinı bana teslime ħāzıra-i mezbūre Gülğārār Ĥātūn'a tenbih olunmaķ maṭlūbumdur deyū ba'de'd-da' vā ve's-suāl mezbūr İbrāhim daħi cevābında işbū ħāzıra-i mezbūre Gülğārār Ĥātūnı tāriħ-i i'lāmdan yirmi iki gün muķaddem yüz bir ħurūş mihr-i müeccel ve iki yüz ħurūş mihr-i muaccel tesmiyeleriyle maħzārı şühūdda nefsinı banā tezviķ ve ben daħi tezevvūç ve ķabūl itmişidim deyūb ħāzıra-i mezbūre Gülğārār Ĥātūn daħi mezbūr İbrāhim'i taķrir-i meşrūħında taşdiķ lākin her biri müdde' i Abdullah'ın müdde' āsını inkār itmeleriyle mezbūr İbrāhim'iñ nikāh-ı

müdde‘i mezbūr Abdullah’iñ nikāhından muqaddem oldığı ecilden ber-minvāl-i muharrer mezbūr İbrāhim’den müdde‘āsına mütabıķ beyyine taleb olundıkda yevmi muayyende adūlu ahrār-ı ricāl-i müsliminden ve mezbūr Bice-i Şağir kıaryesi sākinlerinden Tonkopur oğlı Turşucu Hüseyn bin Hasan ve Kuş oğlı Çilingir Mehmed Ūsta ibni İbrāhim nām kimesneler meclis-i şer‘a hazirān olub müdde‘i mezbūr Abdullah bulunmadığından müdde‘a-aleyh İbrāhim’iñ talebiyle vekil-i musahhar ta‘yin kıılınān Maħzar oğlı Şabri Efendi ibni Hüseyn ve mezbūre Gülğarār Hātūn’nun ħuzūrlarında istişhād olundıklarında fi’l-ħaķīķā tārīhinden yirmi iki gün muqaddem mezbūre Gülğarār Hātūn yüz bir ħurūş mihr-i müeccel ve iki yüz ħurūş mihr-i muaccel tesmiyeleriyle nefsini merķūm İbrāhim’e tezviç ve ol daħi tezevvūç idüb mezbūre Gülğarār Hātūn mezbūr İbrāhim’iñ zevce-i menkūhası olduğunu bilüriz bizler bu ħuşūsa bu vech üzere şāhidleriz şehādet daħi ideriz deyū her biri irā-i şehādet-i şer‘iye itdiklerinde evvelen bā-varaķa-i mestūre kıarye-i mezkūre muħtārı Muħsin bin Yahya ve iħtiyār a‘zāsından Huşām oğlı Muhyiddin Hüseyn nām kimesnelerden sırran ve ba‘dehu kıaşabadan Tavulcı oğlı Hacı Muştafa Efendi ve Hālil Ağā Bice-i Kebir kıaryesinden Abdurrahman Bāş oğlı Molla Hüseyn bin Hüseyn nām kimesnelerden alenen lede‘t-tezkiye ādil ve maķbūlü‘ş-şehāde idükleri iħbār olunmağın mücebiyle müdde‘i mezbūr Abdullah zevciyet da‘vāsıyla mezbūrān İbrāhim ve Gülğarār Hātūn’dan her birine ma‘an rızāen tebliğ olundığı tescil-i ħuzūru ālilerine i‘lām olundu. el-Emru li-veliyi’l-emr. ħurrire fi’l-yevmi’l-ħāmıs ve’l-aşar min şa‘bāni’l-muazzam li-sene işnā ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

NUMRO: 54-I/B

Ĥuşūs-ı āti’l-beyāniñ maħallinde ketb ve taħrir içün bi’l-iltimās me‘zūnen mürsel-i şer‘iye kātibi İbrāhim Efendi dā‘ileri Fātsa kıaşabasınıñ Yāliyenı maħallesinde vāķi‘ Ĥazinedārzāde Oşmān Pāşā kerimesi iffetlü Hāce Şerife Zineti Hānım’iñ sākine oldığı ħānesine vārüb aķd-i meclis-i şer‘-i āli-i itdikde zāti bi’l-

ma' rifeti'ş-şer' iye zeyl-i veşikada muharrerü'l-esâmi müslimin ta' rifleriyle muarrefe olan mûmâ ileyhâ Hâce Şerife Zineti Hânım ibneti'l-merhûm meclis-i ma' kud-i mezkürde ikrâr-ı tām ve ta' biri ani'l-merām idüb Perşembe nâhiyesiyle nefsini Ordū ve mülhakâtında vâki' bā-ţapū müstakillen ve müştereken taht-ı taşarrufumda bulunān arāzilerimi ţapūsı me' mûrunda münferiden ve müçtemi' ān bey' i ve ferāğ ve me' mûri huzûrunda i'tā-i takrîre ve şemenimi ahzu kabza maqbûzlarını tarafıma irsāl ve işāle ve huşûs-ı mezkûr hakkında müdāhale idenlerle ā'id oldığı mehakim-i şer' iye ve nizāmiyede bidāyeten ve i'ādeten muhakeme ve muhāşama ve müdāfa' aya ve ikāme-i şühûd ve istimā' ina ve redd-i cevāba ve taḥlif ve teḥālûf ve tebliğ ve tebellûğa ve kendū mühür ve imzāsıyla her nev' i müsted' ayāt ve levāyih tanzim ve taqdime ve vāz' -ı haciz ve fekkine ve pirüştü keşidesine ve ehl-i hibre ḥākim ve mûmeyyiz naşb ve ta' yine ve āḥarı tevkiyle ve azle ve ḥuḳûkumuñ muhāfazasına ve huşûs-ı mezkûruñ mütevaḳḳıf oldığı umûrun küllisini ifāya tarafımdan Ordū kazāsına muzāf Bolamān ma' a Çamāş nâhiyesinden Hacı Ali Ağāzāde Osmān Efendi'niñ kabulüne mevķûfe vekālet-i amme-i muṭlaқа-i şahiḫa-i şer' iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta' yin eyledim didikde kātib mûmâ ileyh maḥallinde ketb ve istima' ve ma' ān ümenā-i şer' ile meclis-i şer' a gelüb alā vuķū' ihi inhā ve takrîr eylediği tescil ve mā-vaқа' a bi't-ṭaleb ketb olundu. el-Emru li-men lehü'l-emr. Hurrîre fi'l-yevmi'l-aḫad ve'l-işrin min şa' bāni'l-muazzam li-sene işnā ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

ŞUHÛDÜ'L ḤĀL

Nurullah Efendizāde Said Efendi

Hocazāde Ḥalil Şıdkı Efendi

İşbū bin üç yüz yirmi ikinci senesi şa' bān-ı şerifin yirmi yedinci gününe müşādif olan bin üç yüz yirmi senesi işrin evveliniñ yirmi üçüncü günü gābesinde infişalimiz vuķū' bulduğı heşeme verilerek temhir kılındı. Sene 27 Şa' bān 322 ve fi 2 Teşrin-i Evvel 320.

NUMRO:54-II /B

Tarih-i hicret-i fahr-i kainat aleyhi ve ala alihi efdalu's-salavat ve't-tahiyatun isbu bin uc yuz yirmi iki senesi sali hamiste fal-i sa'bani'l-muazzam gurresi pazâr irtesi gününden sabit oldigina halen Tokad nâibi Hüseyin Hüsnü Efendi huzurunda adulu ahrâr-ı ricâl-i musliminden el-Hâc oğlu Hüseyin Efendi ibni el-Hâc Muşafa Efendi ibni Osmân İzmirli oğlu Abdullah Efendi ibni Muşafa bin Abdullah şhadetleriyle da'vâyı şahîha zımnında mahzar hasm-ı hacir-i şer'ide vech-i şer'i üzere sabit şubütuna hükmü şer'i lâhık olub isbu ilâm-ı şer'i itâ olunmuş ve mazmunu ilâm-ı şer'i sancâğı mezkûr bidâyete mahşuş oğada meclis-i şer'-i şerifde bulunân zahr-ı ilâm isimleri muharrer kazâ-i mezkûr bidâyet a'zâsından Osmân bin Canbolâd ve Ahmed Rüşdi Efendi taşdikleriyle sabit olmağın mucebiyle şehr-i mezkûrun selh-i ömür olunân şâli gecesı hilâli şehri Ramazâni'l-mübârek hâlen ru'yet olarak sabit olmağla kibel-i şülüşeyn ile gurra şehri Ramazân yârin ki çarşamba günü gurra şehrü'r-ramazan maqqarat-ı nişân olmağla kâffe-i ibâd-ı muslimine şavm ve terâviğ-i şerife ve medine ve cevâm'-i ve mesacid-i şerifelerin tezyiniyle tenbih buyrulmağ üzere huzurı âlilerine ilâm olundu. Hurrire fi'l-yevmi's-sülüşeyn min sa'bâni'l-muazzam li-sene işnâ ve işrin ve şelâse mie ve elf.

NUMRO: 55/B

Cânik sancâğı dâhilinde Fâtsa kaşabasınıñ Yâliyenı mağallesi ahâlisinden Topalzâde Osmân ve İsmâil Efendiler ibnân el-Hâc İsmâil Ağâ'nın bâ-hüccet-i şer'-i vekilleri bulunân mağalle-i mezbûreden Topalzâde Serdar Efendi ibni el-Hâc Mehmed Efendi Fâtsa kâzâsı bidâyet mahkemesine mahşuş oğada ma'kûd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde onbaşı olub kaşaba-i mezbûrede muğim Çoldur Kâdızâde Mehmed Haqqı Efendi ibni Ali Rızâ Efendi mahzarında ikrâr-ı tām ta'biri ani'l-merâm idüb mûmâ ileyhimâ taraflarından vekâleten ve kendü tarafımdan aşâleten leh

ve aleyhimizde vuḳūḥ bulmuş ve bulacaḳ bi'l-cümle deḥ âviden ṭolâyı aşḫâbiyla müddeḥ-i ve müddeḥ-a-aleyh ve şahs-ı şâliḡ şıfatlarıyla âḥid oldığı meḥâkim-i şer'iyeye ve nizâmiyede bidâyeten ve iḥâdeten ve iḥtirâzan ve istinâfen ve temyizen muḥâkeme ve muḥâşama ve müdâfaḥ-aya ve redd-i cevâba ve taḥlif ve teḫâlûf ve tebliḡ ve tebellüḡa ve iḳâme-i şühûd ve istimâ'a ve kendü mühür ve imzâsıyla her nev'i müstedḥayât ve levâyiḡ tanzim ve taḳdime ve vaz'-ı haciz ve fekkine ve pirüştü keşidesine ve ehl-i hibere ve ḥâkim ve mümeyyiz naşb ve ta'yine ve bunun şoñ derecesine ḳadar taḳibine ve daḥvânın ḥâdiḡe-i zuḫûruna ve ânın daḫi ber-vech-i muḥarrer ru'yete ve redd-i aḥzâya inde'l-icâb âḫarı tevkile ḫuḳûkumuzun muḥâfazâsına ve ḫuḡuş-ı mezkûrun mütevaḳḳıf oldığı umûrun küllisini ifâ tarafımdan ḥâzır bi'l-meclis mûmâ ileyh Meḫmed Ḥaḳḳı Efendi'yi vekâlet-i âmme-i muṭlaḳa-i şahihâ-i şer'iyeye ile vekil ve nâib-i menâb naşb ve ta'yin eyledim didikde ol daḫi vekâlet-i mezkûreyi ḳabûl ve ḫidmet-i lâzimesini kemâ-yenbaḡı edâya teahhüd ve iltizâm itmeḡin mâ-vaka'a bi't-ṭaleb ketb olundu. el-Emru li-men lehü'l-emr. Ḥurrire fi'l-yevmi't-tâsiḥ ve'l-işrin min şaḥbân li-sene işnâ ve işrin ve ḡelâḡe mie ve elf.

ŞUHÛDÜ'L ḤÂL

Ḳalafatzâde el-Ḥâc Ḥalil Ağâ

Ḳaşabadan Nurullah Efendizâde Said Efendi

NUMRO: 56/B

Cânik sancâḡı dâḫilinde Fâtsa ḳazâsının Yâliyenî maḫallesi ahâlisinden Topalzâde el-Ḥâc Meḫmed Efendi ibni el-Ḥâc İsmâil Ağâ Fâtsa kazâsı bidâyet maḫkemesine maḡşûş oḡada maḥḳûd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde ḳaşaba-i mezbûrede misâfireten muḳim Çoldur Ḳâdızâde Meḫmed Ḥaḳḳı Efendi ibni Ali Rızâ Efendi maḡzarında iḳrâr-ı tām taḥbiri ani'l-merâm idûb leh ve aleyhimde vuḳūḥ bulmuş ve bulacaḳ bi'l-cümle deḥ âviden ṭolâyı aşḫâbiyla müddeḥ-i ve müddeḥ-a-aleyh ve şahs-ı şâliḡ şıfatlarıyla âḥid oldığı meḥâkim-i şer'iyeye ve nizâmiyede bidâyeten

î âdeten ve î tirāzan istināfen ve temyizen muḥākeme ve muḥāşama müdāfa‘aya ve redd-i cevāba ve iḳāme-i şühūd ve istima‘a ve taḥlif ve teḥālūf ve tebliğ ve tebellūga ve kendū mühür ve imzāsıyla her nev’i müsted’ayāt ve levāyih tanzim ve taḳdime ve vaz‘-ı haciz ve fekkine ve pirūştū keşidesine ve ehl-i hibre ve ḥākim ve mümeyyiz naşb ve ta‘yine ve redd-i a‘zāya ve inde’l-icāb şulḥ ve ibrāya ve aḥarı tevkile azle ve da‘vānın şoñ derecesine ḳadar ta‘ḳbine ve ḥuḳūḳumuñ muḥāfazasına ve ḥuşūs-ı mezkūruñ mütevaḳḳıf oldığı umūruñ küllisini ifāya ḫarafımdan ḫāzır bi’l-meclis mūmā ileyh Meḫmed Ḥaḳḳı Efendi’ye vekālet-i āmme-i muḫlaḳa-i şaḫiḫa-i şer‘iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta‘yin eyledim didikde ol daḫi vekālet-i mezkūreyi ḳabūl ve ḫidmet-i lāzimesini kemā-yenbağı edāya teahhūd ve iltizām itmeğın māvaḳa‘a bi’ḫ-taleb ketb olundu. el-Emru li-men lehü’l-emr. Ḥurrire fi’l-yevi’s-şülüseyn min şa‘bāni’l-muazzam li-sene işnā ve işrin ve şelāşe mie elf.

ŞUHŪDŪL ḤĀL

Topalzāde Meḫmed Serdar Efendi

Ali Bāş oğlu Ömer bin Ali

NUMRO: 57/B

Cānik sancāğı dāḫilinde Fātsa ḳazāsıñ Miri ḳaryesi ahālisinden tebe‘a-i Devlet-i Āliyye’nin Rum milletinden olūb zātı ḳarye-i mezkūreden Ḳara Bacāk oğlu Bavli veledi İstāfiye Çārşambalı muḫācir olūb Samsūn’da iḳāmet iden Tāş Timūr oğlu Yoriḳa veledi Evrām ta‘rifleriyle muarrefe Ḳara Bacāk oğlu Bavli zevcesi ve Doce Totur oğlu ḳızı Sāiye binti Buriḳa veledi Doce Totūr ḳaza-i mezkūr bidāyet maḫkemesine maḫşūş oḫada ma‘ḳūd-ı meclis-i şer‘-i şerif-i enverde iḳrār-ı tām ta‘biri ani’l-merām idūb Şamsūn’uñ Güḻḳayā ḳaryesiyle ve Çarşamba’nın Tekke Şārsāḳ Ḳirāzlık nām mevki‘ide kāin ḫāpūca mazbūḫu’l-ḫudūd ve’l-ciyrān ceddım Doce Totūr’dan irşen intıḳāl iden bā-ḫāpū müstaḳıllen ve müştereken taḫt-ı taşarrufumda bulunān bi’l-cümle arāzilerimi ḫālib-i zuḫūrunda bedel-i mişliyle āḫara

münferiden ve müctemi‘ân bey‘ve ferâğ ve me‘mûri huzûrunda i‘tâ-i takrîre ve semenini aḥzu ḳabza ve icâb iden ilmu haber şehâdetnâme-i temhir ve ifâya maḳbûzâtını ṭarafıma irsâl ve işâle ve ḥuşûş-ı mezkûr hakkında müdâhale idenlerle â‘id olduğı meḥâkim-i şer‘iye ve nizâmiyede bidâyeten i‘âdeten muḥâkeme ve muḥâşama ve müdâfa‘ aya ve redd-i cevâba ve taḥlif ve teḥâlûf ve tebliğ ve tebellüğa ve ehl-i hibre ḥâkim ve mümeyyiz naşb ve tâ‘yine ḥuşûs-ı mezkûruñ mütevaḳḳıf olduğı umûruñ küllisini ifâya ṭarafımdan Şâmsûn‘da muḳim da‘vâ vekillerinden Yorûnâki Efendi‘nin ḳabûlüne mevḳûfe vekâlet-i âmme-i muṭlaḳa-i şahiḥa-i şer‘iye ile vekil ve nâib-i menâb naşb ve ta‘yin eyledim didikde ğıbbe‘t-taşdiki‘ş-şer‘i mâvaḳa‘a bi‘t-ṭaleb ketb olundu. Ḥurrîre fi‘l-yevmi‘l-aḥad min şehri ramazâni‘l-mübârek li-sene işnâ ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

ŞUHÛDÛ‘L ḤÂL

Ḳara Bacâḳ oğlı Bavli veledi İstifâiye

Ṭaş Timûr oğlı Yorđiya veledi Evrâm

Mübâşir Şarrâf oğlı Sarkes

Oṭacı Şabri Efendi ibni Ḥasan

NUMRO: 58/B

Cânîk sancâğı dâḥilinde Fâtsa ḳaşabasınıñ Yâliyeni maḥallesi sâkinlerinden Çilingiroğlı Abdullah ve Muşṭafa Benân Ali Oşmân Usta Fâtsa ḳazâsı maḥkeme-i şer‘iyesine maḥşûş oṭada ma‘ḳûd-ı meclis-i şer‘-i şerif-i enverde maḥalle-i mezbûre sâkinelerinden li-ebeveyn ḳız ḳarındâşları taḥminen on dört yâşında olûb el-yevm semri ve çeşesiniñ bülüğa teḥammûli ve zâtı ḳaşabadan Maḥzar oğlı Şabri Efendi ibni Ḥasan ve Ali oğlı Abdullah Muşṭafa ta‘rifleriyle muarrefe olân Zehrâ binti Ali Oşmân muvâcehesinde da‘vâ ve takrîr-i kelâm idûb li-ebeveyn ḳız ḳarındâşımız işbû ḥâzira-i bi‘l-meclis Zehra binti‘l-mezbûr Ali Oşmân târiḥ-i i‘lamdan on beş gün muḳaddem iznimiz munḳam olmaḳsızın ḥânemizden çıkûb el-yevm ve Dersâadet’e

gitmek üzere maḥalle-i mezbūrede Ḥāce Şerife Zineti Ḥānım'ın ḥānesinde misāfiraten muḳim Serfināz Ḥānım'ın refākatında olmağla lākin kız ḳarındāşımız mezbūre şāğire olub velisi bulunduğımız ḥasebiyle Dersāadet ve maḥalli sāireye gitmek üzere iznimiz bulunmadığından ḥasebi'l-vilāye mezbūrenin bizlere teslimini ṭaleb ideriz deyu ba'de'd-da' vā ve's-suāl ḥāzira-i mezbūre Zehra daḫi cevābında ben balıga malike-i muḥtāra olduğıma bināen merḳūmānın bu bābdaki şāyān-ı iltifāt değıldir deyu ba'de'd-def' i ve's-suāl müdde' iyān-ı merḳūmānı ḥāzira-i mezbūrenin bülūğını inkār idecek ḥāzira-i mezbūrede ber-minvāl-i muḥarrer müdde'āsına muṭābıḳ beyyine ṭaleb olunduğda evvelen bā-varaḳa-i mestūre maḥalle-i mezbūre imāmı Abdulḥamid Efendi ibni Oşmān Ağā ve muḥtārı Nizāmi Efendi ibni Şākir Ağā'dan sırran ve ba'dehu ḳaşabadan Ḳaḏızāde Ali Efendi ibni Ḥüseyin Efendi Maḥzar oğlı Şabri Efendi ibni Ḥasan Ağā'dan alenen lede't-tezkiye adil ve maḳbūlü'ş-şehāde idükleri iḥbār ve iş'ār olunān maḥalle-i mezbūreden Rāşid Ağāzāde Şabri Efendi ibni Rāşid Ağā ve ḳābile Fātıma Ḥātūn ibneti Muştafa ve Çilingir Muştafa zevcesi Neyyibe binti Abdullah nām kimesneler şehādetleriyle bi'l-muvācehe berenbaḫi şer' i mezbūre Zehrā'nın bülūğıyla sinni on dört yāşında olduğı şābit olmuş olmağıyla müdde' iyān-ı mezbūrān Abdullah ve Muştafa'nın taarruzlarıñ men'isine olarak tescil-i ḥuzūru ālilerine i' lām olundu. Ḥurrire fi'l-yevmi'ş-şāliş aşar min şehri ramāzāni'l-mübārek li-sene işnā ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

NUMRO: 59/B

Cānik sancāğı dāḫilinde Fātsa ḳazāsınıñ Çok Değirmen ḳaryesi ahālisinden olub bundan aḳdem maḳtūlen vefāt iden Cehnem oğlı Zekeriya bin Yusuf Ağā'nın vārişleri olduklarını iddi'ā iden işbū bāişü'l-kitāb zevce-i menkūḫa-i metrūkeleri Ḥüsne binti Muştafa bin Abdurrahman ve Zekiye binti Meḫmed bin Abdullah ile şulbi şāğir oğulları Yusuf ve Zekeriya şulbiye şāğire kızı Esmā'nın bā-ḫüccet-i şer' i vaşi menşūbeleri vālideleri Rumbānān mezbūradan Ḥüsne ve Zekiye bi'l-aşale ve

bi'l-vaşaya kazā-i mezkūr bidāyet mahkemesine mahşūş otda ma'kūd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde maqtūlü merķūmda medyūn-i kaşabadan Maḥzar ođlı Şabri Efendi ibni Ḥasan muvācesinde da'vā ve takrir-i kelām idūb maqtūlü merķūm Zekeriya'nıñ verāşeti zevce-i menkūha-i metrūkeleri olmamızsa bizlere ve zevci maqtūlü mezbūrun firāşından ḥaşıl ve ḥassa ve bizlerden mütevellid ve mütevellide ḥāzırūn bi'l-meclis şulbi şađir ođulları mezbūr ibni Yusuf ve Zekeriya ve şulbiye şađire kıızı mezbūre Esmā'ya münḥaşıra olmađla maqtūlü merķūmun ismi Zekeriya bābāsınıñ ismi Yusuf ve anāsınıñ ismi Esmā binti Abdullah ve meskať re'si mezkūr Çok Deđirmen karyesi olūb maqtūlü merķūmenda mezbūr Şabri Efendi zimmetinde cihet-i karzdan yetmiş beş ğurūş alācaķ ḥaķķı olūb meblađ-ı mezbūrı kable'l aḥz ve'l-istifā vefāt itmekle bi'l-aşale ve şađirūnu mezbūrun taraflarından bi'l-vaşaya taleb ideriz deyū ba'de'd-da'va ve's-suāl ol dađi cevābında meblađ-ı mezbūr zimmetinde deyni olduđını ikrār lākin verāşet müdde'ālarını inkār idecek berminvāl-i muḥarrer verāşet müdde'ālarını Fātsa Kaşabasınıñ maḥallesi Zargaryān Ḥāfız Müzaffer Efendi ibni Ḥacı Aḥmed ve Ḥasan Kādıızāde Ḥāfız Efendi ibni Muştafa Efendi nām kimesneler li-ecli's-şehāde meclis-i şer' iye ḥāzırān olūb istişhād olduklarında fi'l-ḥaķiķa maqtūlü merķūm Zekeriya'nıñ bābāsınıñ ismi li-ecli's-şehāde meclis-i şer' iye ḥāzırān olūb istişhād olunduklarında fi'l-ḥaķiķa maqtūlü merķūm Zekeriya'nıñ bābāsınıñ ismi Yusuf bin Abdullah ve anāsınıñ ismi Esmā binti Abdullah ve maskať re'si mezkūr Çok Deđirmen karyesi olūb verāşeti ḥāzırūn bi'l-meclis zevceleri Ḥüsne binti Muştafa ve Zekiye binti Meḥmed şađire ođulları Yusuf ve Zekeriya ve şađire kıızı Esmā'ya münḥaşıra olūb ve bunlardan ğayri vārişi terekesine müsteḥaķ aḥarı olmađına bizler bu ḥuşūşa bu vech üzere şāhidiz ve şehādet dađi ideriz deyū her biri edā-i şehādet-i şer' iye itmeleriyle evvelen bāvaraķa-i mestüre maḥalle-i mezbūre imāmı Ali Oşmān Efendi ibni Abdullah ve muḥtārı Nizāmi Efendi ibni Şākir Ağā nām kimesnelerden sırran ve ba'dehu Kādıızāde Refiķ Efendi ibni Ömer Efendi Müzeyyenāde Behçet Efendi ibni Muştafa nām kimesnelerden alenen lede't-tezkiye şehādetleri maķbūle olmađın mücebiyle

verāsetlerine ba' de'l-ḥüküm ve't-tenbih ve yine zevcetān-ı mezbūratāndan her biri bi'l-aşale bi'l-vaşāya meclis-i ma' kūd-ı mezkūrde bi't-ṭav' i ve'r-rızā ikrār-ı tām ve taḳrİR-i kelām idüb ḳaryemiz ahālisinden olüb el-yevm Trabzon ḫapışhanesinde mevḳūf ve i' dāmla maḫkūm bulunān İsmāil oğlı Deli Şamed nām kimesne bundan İki sene muḳaddem zevcimiz ve mūrışimiz müteveffā-yı mezbūr Zekerİya'yı ḳatil ve İtlāf İtmiş İse de ḳatil-i merḳūmun ḳışāşı ve diyetden afİv eylediğimizden ol vecihle ḳatil-i merḳūmı kaffe-i muḫaşamātđan İbrā ve İşkāt eyledik didiklerinde ğİbbe't-ṭaşdıķı'ş-şer'i mā-vaḳa' a bi't-ṭaleb ketb olundı. Ḥurrire fi'l-yevmi's-şāliş İşrin min şehri ramazāni'l-mübārek li-sene İsnā ve İşrin ve şelāşe mie ve elf.

ŞUHŪDŪL ḤĀL

Ḳādızāde Ḥāfız Efendi İbni Muştafa ve Ḥasan

Ḳaşabadan Ğarūyān Ḥāfız Rāhim Efendi

NUMRO: 60/B

Cānik sancāđı dāḫilinde Fātsa ḳazāsınġn Taḫnāl ḳaryesi muḫācirlerinden İken bundan aḳdem vefāt İden Ḳatemezezeāde Ğurci Meḫmed Ağā İbni Ḥüseyn'niñ şulbiye şağire ḳızları Ḥatice ve Firdevs'iñ vaḳt-i rüşd ve sedādlarına değin bābāları müteveffā-yı mezbūrdan munteḳal mālı mevrüşlarının ħıfzū mirāşlarına ve tesviye-i umūrlarına ḳİbel-i şer'iyeden bir vaşı naşb ve ta'yini ehem ve elzem olmağın şađirān-ı mezbūrānın rey'leri olüb emānetle ma'rūf ve İstİḳāmetle mevşūf ve her vechile umūr ve sāir uhdesinden gelmeğe muḳtedir idüğü zeyl-i veşıḳa muḫarrerü'l-esāmi müslimin ve ḳaryesinin hey'eti İḫtiyāriyeleriyle müteḫāḳḳıḳ olān İşbū bāİšetü'l-veşıḳa Seflāzezeāde Ḥasan Ağā İbni İsmāil Ağā şađirān-ı mezbūrān Ḥatice ve Firdevs'iñ vaḳt-i rüşd sedādlarına değin ḳİbel-i şer'iden vaşı naşb ve ta'yin olunduḳda ol daḫi vaşāyet-i mezkūreyi ḳabūl ve ḫİdmet-i lāzimesini kemā-yenbağı edāya teahhüd ve İltizām İtmeğin mā-vaḳa' a bi't-ṭaleb ketb olundı. Ḥurrire fi'l-yevmi'l-işrin min şehri ramazāni'l-mübārek li-sene İsnā ve İşrin ve şelāşe mie ve elf.

ŞUHÜDÜ'L HÂL

A'zâ: Kasim oğlu Meḥmed Ağâ ibni Fihri Bey

Muhtâr Hacı oğlu Mevlüd Ağâ ibni Süleymân

Kaşaba-i mezbûre imâmı Mikâil oğlu Ḥasan Efendi ibni Oşmân

NUMRO: 61/B

Cânik sancâğı dâhilinde Fâtsa kazâsının Taḥnâl kıyâsi muhâcirlerinden iken bundan muḳaddem vefât iden Ḳatemeze Ğürci Meḥmed Ağâ ibni Ḥasan'ın verâseti zevce-i menkûḫa-i metrukesi Fâṭıma binti Emin Ağâ ile vâlidesi Pâkize Ḥâtûn binti İsmâil şulbi şâgir oğlu Şükrü ve şulbiye-i şâgire kızları Ḥatice ve Firdevs şulbiye-i kebire kıızı Tenzile'ye münḫaşıra olduğı inde't-taḫaḳḳûḳ ve lede's-şer' i'l-enver zâhir ve numâyân olmağın şâgirünü mezbûrundan Şükrü'nün vaşisi büyük dâyısı Bâbi oğlu Ḳamer Ağâ ibni İsmâil ve Ḥadice ve Firdevs'in vâsileri dâ'ileri Seḫlâzezâde Ḥasan Ağâ ibni İsmâil Ağâlar'ın ma'rifetleri ve bâ-ma'rifet-i şer' ile taḫrir ve terḳim ve beyne'l-verese tevzi' ve taḳsime olunân tereke-i müteveffâ-yı merkûmdur ki ber-vech-i âti zıkr-i beyân olunur. Ḥurrire fi'l-yevmi'l-işrin min şehri ramazâni'l-mübârek li-sene işnâ ve işrin ve şelâse mie ve elf.

Ḳarye-i mezkûrde vaki' ma' lûmu'l-ḫudûd	Bir bâb mülkü	Bir bâb samanhanec
ve'l-müştemilât bir bâb mülkü menzil	anbâr	_____
_____	_____	100
1000	300	
Yünden memlû dört aded	Yünden memlû yorğan	Yünden memlû yaşdıḳ
Döşek	4 aded	4 aded
_____	_____	_____
300	180	50

Pamukdan memlü döşek çarşafı 2 aded	İki aded hacic	İki aded dokuma kilim
_____	_____	_____
20	60	100

Bir aded kazan kebir	Diğer kazan 2	Bir aded güğüm	Diğer güğüm
_____	_____	_____	_____
50	25	30	25

Dört aded kabâklı nühabe	Ṭava kebir 4 aded	Ṭava şağır 1	Bir aded sini 3
_____	_____	_____	_____
40	70	10	50

Dört re'si inek	Bir çift öküz	Bir ṭosun	Bir re'si beygir	Bir aded tüfenk
_____	_____	_____	_____	_____
600	400	60	500	100

Yulaf kile 10	Çavdâr 10	Kendir 10	Çuvâl aded 5	Çul aded 2	Ḳazma aded 2
_____	_____	_____	_____	_____	_____
100	150	20	20	30	6

Balta 1	Girebi	Çift alâtı	Mışır kile 15	Şa'ir kile 10
_____	_____	_____	_____	_____
6	3	10	450	200

Yekûnü't-tereke

Emlāk

Ġurūş

Eşyâ-i menkûle

1400

3660

5060

Minhā'l-ihrācat

Techiz-i tekfin

600

Mihr-i zevce-i mezbūre müteveffānın hayātında
hısbe itdiği mezbūranın ikrarıyla şābite

735

Hüccet-i vaşāya ma' a pūl
ve kaydiye ve varaqa parası

60

Resm-i kısmet

75

Yekūnū'l-meşārif

Ġurūş

735

Şaḥḥu'l-bāki Ġurūş

2925

1400

Lit'taksim beyne'l-verese

Hişşe-i zevce-i mezbûre Fâţıma		Hişşe-i ümmü'l mezbûre		Hişşe-i ibni'l-mezbûr Şükrü	
Eşyâdan	364	Eşyâdan	497	Eşyâdan	629
Emlâkdan	176	Emlâkdan	223	Emlâkdan	396
-----		-----		-----	
540		720		1025	

Hişşe-i binti'l-mezbûre Müzeyyen		Hişşe-i binti'l mezbûrinin Hişşesi Merûmesi		Hişşe-i binti'l mezbûrenin	
Eşyâdan	414	Eşyâdan	414	Eşyâdan	414
Emlâkdan	198	Emlâkdan	198	Emlâkdan	198
-----		-----		-----	
612		612		612	

Verâset-i kibârlar hişşe-i irşilerini aldıktan soñra sağırünü mezbûrünün hişşe-i irşiyelerini ber-muvâceh-i ikrâr-ı tām aynen naqd-i maķamında vâşileri yedlerine teslim olundığını mübeyyen işbû maħalle şerh verildi.

NUMRO: 62/B

Cānik sancāğı dāhilinde Fātsa ķazāsınıñ Keçi ķaryesi ahālisinden şāhib-i arzuħāl Süleymān oğlı Muştafa bin Ĥasan ķazā-i mezkûr maħkeme-i şer' iyesine maħşûş oğada ma' ķud-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde ķarye-i mezkûre sâkinelerinden olub zāt-ı ķarye-i mezkûreden İbâret oğlı Süleymān bin Ali Oşmān ve Timûrcı oğlı Oşmān bin İbrāhim ta' rifleriyle muarrefe Yusuf oğlı kerimesi Zārif binti Meħmed muvâcesinde da' vâ ve taķrir-i kelām idüb üç yüz on toķuz senesi şehr-i nisānıñ

evvelinde mezbûre Zârifeye pederinin sâkine oldığı hânesinde hüsni rızâsıyla maḥzârî şühûdda altı yüz elli gürüş mihr-i muaccel yüz elli gürüş mihr-i müeccel tesmiyesiyle nefsinî bana tezviç ben daḥî tezevvüç idûb ol vechile mezbûre Zârifeye zevce-i menkûḥa-i ğayri medḥûlü behâm olûb lâkin mezbûre ḥuḳûḳ-ı zevciyete riâyetden ebâ ve imtinâ' idûb itâât inḳiyâd itmekle bana itâât ve inḳiyâd itmek üzere mezbûre Zârifeye tenbih olunmaḳ maḥlûbumdur deyû ba' de' d-da' vâ ve's-suâl mezbûre Zârifeye daḥî cevâbında ber-zevce-i muḥarrer zevce-i menkûḥa-i ğayri medḥûlü behâm oldığını külliyyen inkâr idecek müdde'î mezbûr zevce-i muḥarrer müdde'âsına muḥâbiḳ beyyine taleb olunduḳda ḳarye-i mezkûreden Hüseyyin aḳd-i niẓâmda mevcûd bulunân İmâm oğlu Muḥtafa bin Aḥmed Ḳofrâz oğlu Aḥmed bin Ali nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer' a ḥâzirân olûb işrâl-i istiḥâd fi'l-ḥaḳîḳa mezbûre Zârifeye pederiniñ hânesinde altı yüz elli gürüş mihr-i muaccel ve yüz elli gürüş mihr-i müeccel tesmiyesiyle bizim ḥâzîramızda mezbûr Muḥtafa'ya nefsinî tezviç ve ḳabûl idûb mezbûre Zârifeye mezbûr Muḥtafa'nın zevce-i menkûḥa-i ğayri medḥûlü behâmı oldığını biliriz şâhidiz şehâdet daḥî ideriz deyû her biri edâ-yı şehadet-i şer' iye itmeleriyle berenbâhi şer' i işbât ve mezbûre Zârifeye daḥî şahidân-ı mezbûrânîñ zât-ı şehâdetleri ḥaḳḳında bir diyeceği olmadığını beyân itmeğin mucebiyle ba' de' l-hüküm müdde'î mezbûr Muḥtafa'ya itâât ve inḳiyâda ve ḥuḳûḳu zevciyete riâyete mezbûre Zârifeye tenbih olunduğı ḥuzûru âlilerine i'lâm olundu. Ḥurriye fi'l-yevmi'l-ḥâmis ve'l-işrin min şehri ramazânî'l-mübârek li-sene işnâ ve işrin ve selâse mie ve elf.

NUMRO: 63/B

Cânik sancâğı dâḥilinde Fâtsa ḳaşabasınıñ Yâliyyeni maḥallesi ahâlisinden tebe' a-i Devlet-i Âliyye'niñ Rûm milletinden şâhib-i arzuḥâl Mizrâ oğlu İlyâ veledi Ḥacıyor Fâtsa ḳazâsı ḥükümet ḳonâğında maḥkeme-i şer' iyyeye maḥşûş oḫada ma'ḳûd-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde ḳazâ-i mezkûre tâ' bi Yaylâciḳ ḳaryesi

ahālisinden millet-i merķūmeden aragöz ođlı Anastās veledi Mutāyim muvācehesinde da‘vā ve tarir-i kelām idūb tārī-i i‘lāmdan altı sene muaddem merķūm Anastās’a nıfiye üzere mütereken bırāılān bir re‘si yāđız ısrā ve āndan tođma el-yevm ü buu yāında bir re‘si aygır tāyı ısrāđı ü māh muaddem iznim olmasızın işbū erikim merķūm Anastās’a āđara bey‘ itmi olduđından sual olunūb rāyici bedel üzerine ısrā ma‘a tāyda olān nıf ıemi taleb iderim deyū ba‘de‘d-da‘vā ve‘s-suāl merķūm Anastās’i dađi cevābında ısrā ma‘a tāy-ı benne-i merķūme biz lefife üzere mütereken yedimde māl ve mülkü olduđı irār lākin geen ü yüz on touz senesi kānūni sānide aabaya getūrūb sekiz yüz ğurū ıymetle merķūm İlyā’ya nısf ıesini dōrt yüz ğurūa mađzarı ūhūdda bana bey‘i ve meblađ-ı mezbūrı bana olān borcuna mađsūb idūb ısrā ma‘a tāy mezkūr müstaillen māl ve mülke olmađla merķūm İlyā’nıñ ısrā ma‘a tāyda olān müdāhalesiniñ men‘ini taleb iderim deyū ba‘de‘d-def‘-i da‘vā ve‘s-suāl müdde‘i İlyā dađi merķūmla Anastās’ıñ def‘-i da‘vāsını inkār idecek ber-minvāl-i muđarrer merķūm Anastās’dan def‘-i da‘vāsına muābı beyyine taleb olunduđda yevm-i muayyene olān Ađcealāk ve Romyāni aryesinden Muāf ođlı Yoryıa veledi otanti Yano veledi Totūr nām kimesneler li-ecli‘-ehāde meclis-i er‘i hāzırān olūb merķūm İlyā hāzır bulunmadıđından müdde‘a-aleyh merķūm Anastās’ıñ talebiyle vekil-i musađđar ta‘yin olunān Mađzar ođlı abri Efendi ibni Hasan huzurūnda istıhād olunduđlarında fi‘l-aıa geen ü yüz on touz senesi kānūni sānide Fātsa aabası ārūsunda dūkkān oñünde aabadan Terzi ođlı İlyā ile aragöz ođlı Anastās’i sıyānelerinde tasfir üzere mütereken mālİK olduđları yāđız ısrā ma‘a tāyda olān nıf ıesini merķūm İlyā dōrt yüz ğurūa eriki bulunān merķūm Anastās’a bey‘i ve meblađ-ı mezbūr dōrt yüz ğurūa borca mađsūb idūb bizleri işhād itmidi bizler bu uūsa bu vech üzere āhidiz ehādet dađi ideriz deyū her biri edā-i ehādet-i er‘iye itdiklerinde ala‘l-uūl evvelen bā-varaa-i mestūre mensūb olduđları aryeleri hey‘eti itiyāriyesinden aragöz ođlı Niola veledi Niola veledi Yāni ve Muāf ođlı Balıa veledi Yāni ve Muāf ođlı Yāni ve

Ḳostantin nām kimesnelerden sırran ve ba‘dehu ḳarye-i mezkūreden Muṭāf ođlı Nazār’dan Totūr ve Ḳanād ođlı Niḳola veledi Ṭanās nām kimesnelerden alenen lede’t-tezkiye şahidān-i merḳūmān maḳbūlü’ş-şehade idūkleri ihbār ve iş‘ār olunmađın mucibiyle müdde‘i merḳūm yāđız ḳısrāk ma‘a ṭāyda olān hişşesini müdde‘a-aleyh merḳūm Anastās’a bey‘i itdiđi şābit olmuş olmađla merḳūm İlyā’niñ maşārifden men‘ini müvekkiline izāfetle vekil-i musahḫar merḳūm Şabri Efendi’ye tenbih olundıđı tescil ḫūzūrı ālilerine i‘lām olundu. el-Emru li-men lehü’l-emr. Ḳurrire fi’l-yevmi’l-ḫāmīs min şevvāli’l-mūkerrem li-sene işnā ve işrin ve şelāse mie ve elf.

NUMRO: 64/B

el-Ḥamdü li’llahi’llezi e‘azze ḫavāşşe ibādihı bi-şarfi emvālihı alā-envāi’l-ḫayrāt ve e‘ānehüm alā iktisābi eşnāfi’l-mehāmid ve’l-meberrāt ve’ş-şalātü ve’s-selāmü alā-rasūlihi ve nebiyyihı Muḫammed’in ḫayrū’l-berıyyāt ve alā-ālihi ve aşḫābihı ile yevmi’l-müstezıllü’l-mer‘ü taḫte’ş-şıdḳı bi-nıyyetihı emmā ba‘dü işbū vaḳfiyye-i celili’ş-şān ve ceride-i bedi‘i’l-unvānın taḫrir ve inşāsına bādi ve taştir ve imlāsına ādi oldur ki Ṭrabzon vilāyeti celilesi dāḫilinde Cānik sancāđına muzāf Fātsa ḳazāsınıñ Fizme-iUlyā ḳaryesi ahālisinden şāḫıbu’l-ḫayrāt ve’l-ḫasenāt Ḳara Ḳasan oğlı el-Ḳāc Yusuf Ađa ibni İbrāḫim ḳazā-i mezkūr ḫükümet ḳonāđında maḫkeme-i şer‘ıyeye maḫşūs oṭada ma‘ḳūd-ı meclis-i şer‘-i şerif-i enverde āti’l-beyāna li-ecli’t-tescil⁵¹⁸ veli-emri’l-itmām ve’t-tekmil mütevellı naşb ve ta‘yin eylediği Fizme-i Süflā ḳaryesi ahālisinden Ḳalil Efendi oğlı el-Ḳāc Ḳāfız Ṭalib Efendi ibni Ḳasan Efendi maḫzarında iḳrār-ı tām ve taḳrir-i kelām idüb ümemü’l-müdün iḳrār eylediğim iki bin ğurūş ḫasbeten li’llahi’ş-şamed vaḳf-ı şāḫıḫ-i mü’ebbed ve ḫabs-i şariḫ-i muḫalled ile vaḳf ve ḫabs idüb şöyle şart eyledim ki meblağ-ı mezbūr iki bin ğurūş

⁵¹⁸ **Li-ecli’t-tescil**, deftere kaydetmek için anlamına gelir. Atlı, s. 179.

beher sene ale't-teākub ve't-tevālî onı on bir buçuk hesābı üzere alā-vechî'l-ḥelāl bā-yedi mütevellî rehn-i mālî veyā kefil-i kavî ve yahūd her ikisiyle şerbāḥ olunūb senevi ḥāşıl olān rubh ve nemāsından kalemîye ve şāire nāmiyle başına alınmayūb kāffesini her seneniñ şehri ramazān-ı şerîf-i ibtidāsında Fizme-i Süflā kıyâyesiniñ Karapınar mahallesinde aşḥāb-ı ḥayrātdan Ḥalîl Efendizāde el-Ḥāc Aḥmed Efendî tarafından müceddeden binā ve inşā olunān cami' -i şerîfde bā-berāt-ı ālişān imām ḥaṭîb olān el-Ḥāc Ḥāfîz Ṭālib Efendî ibni Ḥüseyin Efendî'ye verile ve mezbūr el-Ḥāc Ḥāfîz Ṭālib Efendî ḥayātda oldukça mütevellî ve ba' de vefāta baṭnen ba' de baṭnın evlādına ve evlādı evlādına ve evlādı evlādınıñ erşedü aşlaḥına ve ba' de'l-inķirāz kıyâye-i mezbūre ahālisinden beyinlerinde tevliyyete muḥtārı olān kimesneye meşrūt ola deyū meblağ-ı mezbūr iki bin ğurūş fāriğān anî'ş-şevāgil mütevellî mezbūr el-Ḥāc Ḥāfîz Ṭālib Efendî'ye teslim ol daḥî vākfıyyet üzere kabz ve tesellüm eyledikten sonra vākf-ı mezbūr şürūt ve kıyūd eimme-i şülūşe-i kirām eskenehümüllahî teāla ve dāru's-selām ḥazarāt-ı indelerinde bāṭıl olmağla vākf-ı mezbūrden rucū' eyledim mütevellî mezbūr iki bin ğurūşı bana red ve teslim eylesün deyū da' vā ve mütevellî mezbūr daḥî cevābında fi'l-ḥaķiķa lede'l-eimmetü's-şülūşe vākf-ı nuķūdu minvāl-i meşrūḥ üzeredir lâkin cennet maķar İmāmı Züfer ḥazretleri kavli üzere vākf-ı nuķūd ve zımmında olān şürūt ve kıyūduñ şıḥḥatî muķarrerdir deyū teslimden imtinā' idüb ḥākim mevķi' -i şadı kitāben Ḥaydar ḥazretleri idāme-i ḥayr-i evlā ve ibķā-i kazāyı emri görüb ālimen bi'l-ḥilāfi'l-cārî beyne'l-eimme-i'l-eslāf vākf-ı merķūmuñ İmāmı Züfer ḥazretleriniñ re'yi münirleri üzere vākfın şıḥḥatine ḥükm-i şaḥiḥ-i şer'î ve kazā-i şariḥ-i mer'î eyledikten sonra vākf-ı mūmā ileyh tekrār nizā' a şürū' idüb eğerce nuķud-ı mezkūreniñ şıḥḥat kıziyyet-i ḥükmü ḥākim ile şaḥiḥ oldur lâkin İmāmı A'zām Ebū Ḥanîfe ḥazretleri kıatında şıḥḥatî müstelzim lüzüm olmamağla vākfıdan rucū' a miknet ve fesh ve ibtāle kıudret-i olmağın vākf-ı mezbūrun bu vechile rucū' itdim deyū tekrār da' vā istirdād idecek mütevellî mezbūr daḥî cevāba teşaddî idüb eğerce İmāmı Şāfi-i ḥazretleri kavli-i şerîf-i üzere ḥüccet-i lüzümü müstelzim değildir lâkin dedi İmāmeynî Hümāmeynî

Ebū Yusuf ve İmāmı Muḥammed bin Ḥasan eṣ-Şeybāni mezhebi ŧeriflerinde ḥüccet-i lüzumdan ğayri müfāriḳdır deyū tekrār mūrāfa‘aya merraten uḫrā müdāfa‘a idüb ḳazā-i sabıḳ-ı aḫkām imāsiyla lüzümü vaḳfiyye daḫi ḳazaen iltimās idecek ḫākim müŧārun ileyh müteveli mezbūre muvāfaḳat buyūrüb vaḳf-ı mezkūrūñ lüzümuna daḫi ḫükm-ı ŧaḫiḫ-i ŧer‘i ve ḳazā-i ŧariḫ-i mer‘i itmeğin min ba‘de ḫükmü ḫākim müŧārun ileyh vaḳf-ı mezbūri ŧaḫiḫ ve lāzim olüb naḳzı ve taḫvil-i muḫāl ve tebdil ve ta‘yir-i mümteniü’l-iḫtimāl oldı men beddelehü ba‘de mā-semiahü feinnemā iŧmühü ale’llezine yübeddiluneh innellahe semiun alim ve ecrü’l vāḳıf alā’l-ḫayyi’l cevvädi’l-kerim ŧabri zalik. Ḥurrire fi’l-yevmi’ŧ-ŧāliŧ aŧar min ŧehri ŧevväli’l mükerrem li-sene iŧnā ve iŧrin ve ŧelāŧe mie ve elf.

NUMRO: 65/B

Cānik sancāğı dāḫilinde Fātsa ḳazāsınıñ Fizme-i Süflā ḳaryesi ahālilerinden Ḥacı oğlı Ḥasan bin Ali ve Ḳara Ali oğlı Ḥasan bin Ḥasan ve Ḳara Ali oğlı Ömer bin Ömer ve Civelek oğlı İsmāil bin Muŧafa ve Ḳara Ḥasan oğlı Ḥasan bin Muŧafa ve Ḥacı İsmāiloğlı Ḥasan bin Ḥüseyin ve Ḳara Veli oğlı Abdullah bin Yunus ve Ḥalil Efendi oğlı Mollā Ḥalil bin Ḥüseyin ve Asker oğlı Emin bin Ḥasan ve Lāz oğlı Ḥasan bin ŧāliḫ Alḳāciḳ oğlı ŧāliḫ bin İbrāhim nām kimesnān ḳazā-i mezkūr maḫkeme-i ŧer‘isine maḫŧūŧ oḫada ma‘ḳūd-ı meclis-i ŧer‘-i ŧerif-i enverde Fātsa ḳaŧabasında muḳim da‘vā vekillerinden Nurullah Efendizāde Said Efendi ibni Nurullah maḫzarında iḳrār-ı tām ta‘biri ani’l-merām idüb leh ve aleyhimizde vuḳū‘ bulmuş ve bulacaḳ bi’l-cümle de‘āviden ḫolāyı aŧḫābiyla müdde‘i ve müdde‘a-aleyh ve ŧaḫŧ-ı ŧāliŧ ŧıfatlarıyla ā‘id oldığı meḫākim-i ŧer‘i ve niḫāmiyede bidāyeten ve i‘ādeten ve i‘tirāzan ve istināfen ve temyizen maḫākeme ve muḫāŧama ve müdāfa‘a ve redd-i cevāba ve taḫlif ve teḫālūf ve iḳāme-i ŧühūd ve istimā‘ ve tebliğ ve tebellüğa ve vaz‘-ı ḫaciz ve fekkine ve ehl-i hibre ve ḫākim ve mümeyyiz naŧb ve ta‘yine ve pirūŧtü keŧidesine ve kendü mühür ve imzāsiyla her nev‘i müsted‘ayāt ve

levāyih tanzim ve taqdimine ve hūqūkumuzuñ muhāfazasına ve mahkemenin şoñ derecesine kadar ta' kibine ve huşuş-ı mezkūruñ mütevaqqıf olduđı umūruñ küllisini ifāya taraflarımızdan hāzır bi'l-meclis mūmā ileyh Said Efendi'yi vekālet-i āmme-i muḥlaḩa-i şahihā-i şer' i ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta' yin eyledik didiklerinde ol dađı vekālet-i mezkūreyi kabūl ve hidmet-i lāzimesini kemā-yenbađı edāya teahhūd ve iltizām itmeđin mā-vaḩa' a bi't-taleb ketb olundu. Hurre fi'l-yevmi'l-işrin min şevvāli'l-mūkerrem li-sene işnā ve işrin ve şelāse mie ve elf.

ŞUHÜDÜ'L-HĀL

Fātsa kaşabasında muḩim Bölükbaşı Ali Efendi ibni Abdurrahman

Fizme-i Süflā kıaryesinden Halil Efendi oğlı Hācı Hāfiz Tālib Efendi

NUMRO: 66/B

Der-devletlü pakine arz-ı dā' -i keminelidir ki

Trabzon vilāyeti celilesi dāhiline Cānik sancāđına muzāf Fātsa kaşāsına tābi' Fizme-i Süflā kıaryesi ahālilerinden mazbūtu'l-esāmi müslimin bi-ecma' ihim kaşā-i mezkūr hūkūmet konāđına ve meclis-i idāreye mahşuş oḩada ma' kud-ı meclis-i şer' -i mualla mahzarında her biri taḩrir-i kelām idūb ikāme bulunduđımız mezkūr Fizme-i Süflā kıaryesi kebir ve ahālisi keşir olarak mışır hūkmünde olub kıarye-i mezkūre kıarib civārında edā-i şalāt-ı cum' a ve iydeyn olunub cami' -i şerifi olmadıđından ahāli kıarye-i mezkūrede edā-i şalāt-ı cum' a ve iydeyne usret ve meşakḩat çekmekde ve ale'l-huşuş eyyām-ı şitāda ve keşret-i barānda ferāiz-i mezkūreyi edādan mahrūm olmaḩda olduđlarımızdan ol vechile eşedd-i ihtiyāçla muhtāçlar olmamızla kıarye-i mezkūre ahālisinden şahibū'l-hayrāt Halil Efendizāde Aḩmed Efendi tarafından kıarye-i mezkūrenin Kırapınar maḩallesinde müceddeden binā ve inşā eylediđi mescid-i şerif minber vaz' ıyle cami' i olub şalāt-ı mefrūza-i mezkūre edā olunmuḩ üzere izni hūmāyūnu mülūkāne-i emnu emān buyrulduđı ḩalde kıarye-i mezkūrenin ceride-i nüfūsda altmış toḩuzuncı ḩānesiniñ üçüncü numrosunda

muqayyed bin iki yüz toqsān mütevellidi olūb redif baqāya ve firārisi olmadığı neferi muqayyed-i redif-i zābiṭani taraflarından mevrūd ilmü ḥaber ve maẓbaṭa māillerinden müstebān olan işbū bāišü'l-arz Ḥalil Efendi oğlu el-Ḥāc Ḥāfız Ṭālib Efendi ibni Ḥüseyn dā'ileri cāmi'-i şerif-i mezkūrde Fizme-i Ulyā kıyyesi ahālisinden Kara Ḥüseyn oğlu el-Ḥāc Yusuf Ağā ibni İbrāhim nām şāhib-i ḥayrın bu kere-bā ḥüccet-i şer'iyeye-i ṭayyib mālından vaqf-ı şāhiḥ-i şer' ile vaqıf ve teslim ile'l-mütevellı ve't-tescil itdirdiği iki bin ğurūşuñ rubḥ ve nemāsından ḥiṭābet ve ve imāmete şart ve taḥşışı eylediği müsted'a iki yüz kırk ğurūş vazife ile ḥāṭib ve imām naşb ve yedine müceddeden berāt-ı şerif-i ālişān i'ṭā buyrulmuş ricā ve niyāzında bulunduğına bināen mūmā ileyh el-Ḥāc Ḥāfız Ṭālib Efendi dā'ileriniñ meclis-i ma'ḳūd-ı mezkūrda ḥalen evḳaf vekili Abdullah Efendi ḥāzır olduğı ḥalde lede'l-imtiḥān cihetiyle mezkūriyetini idāreye ehliyet ve istiḥḳāḳ-ı numāyān olmuş cāmi'-i şerif-i mezkūr cemāatınıñ münteḥab ve muḥtarları olmağın cihetiyle mezkūriyetin vazife-i mersūmesiyle mūmā ileyh el-Ḥāc Ḥāfız Ṭālib Efendi dā'ileri uhdesine şürūṭu muḳarrere ve nizāmiyesine tevfiḳān tevcih ve iḥsān buyurulmaḳ ricāsına bi'l-iltimās-ı seriri imlāya arz ve i' lām olundu. Bāki emir ve fermān li-ḥazarāt veli'l-emr. Ḥurrire fi'l-yevmi'l-aḥad ve'l-işrin min şevvāli'l-mūkerrem li-sene işnā ve işrin ve şelāse mie ve elf.

NUMRO: 67/B

Ma' ruż-ı dā'ileridir ki

Cānik sancāğı dāḥilinde Fātsa ḳazāsınıñ Çok Değirmen kıyyesi ahālisinden şāhib-i arzuḥāl Türkmen oğlu Muştafa bin Meḥmed ḳazā-i mezkūr maḥkeme-i şer'iyesine maḥşūş oṭada ma'ḳūd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde Ağcaalāk kıyyesi sākinelerinden Ser Ḥasan Ḥācı oğlu kerimesi Aḳğül aleyhinde iḳāme eylediği zıkr-i cā-i da' vādan ṭolāyı mezbūre Aḳğül'e uşūlen āyrū āyrū ğünlerde gönderilān birinci ve ikinci ve üçüncü ve dördüncü da' vetiye şer' iyeye icābet itmediği ve taraflarından bir

vekil-i muşaddağ daği göndermediği özr-i şer'isi olduğunu bildirmediğini ve müdde' i Muştafa daği ğıyāben icrā-yı muhākeme ve muhāşamayı talep itdiği cihetle gelmeyen müdde' iye aleyhāyı mezbūre Akgül'ün hūkūkunu muhāfazaya kıbel-i şer'iden müdāfa'aya müktedir vekil-i musahhhar ta'yin kılnān tahşildār Nizāmi Efendi muvācehesinde da'vā ve takrir-i kelām idūb üç yüz on altı sene-i rūmiyesi martınıñ ibtidāsında mezbūre Akgül şağire olduğu halde bābāsı Oşmān Çavūş kerimesi mezbūreyi bi'l-velāya maħzarı yüz ğurūş mihr-i müeccel ve yüz elli ğurūş mihr-i muaccel tesmiyesiyle bana aqđ-i nikāh ben daği tezevvūç ve kabūl idūb mezbūre Akgül tārih-i mezkūrden berū zevce-i menkūha-i ğayri medhūlü behām iken vālidesiniñ iğfāliyle hūkūku zevciyete itāat ve inkiyād itmediğinden mezbūreniñ hūkūku zevciyete itāat ve inkiyāda müvekkiline izāfetle vekil-i musahhhar Nazmi Efendi'ye tenbih olunması maħbulümdür deyū da'vā itdikde vekil-i musahhhar daği cevābında müdde' i mezbūruñ müdde' āsını ba'de'l-inkār müdde' i mezbūr ber-vech-i muharrer müdde' āsını Ağcaalak kıyresi muhtārı İlci ođlı Maħmūd bin Selim ve ihtiyār a'zāsından İlci ođlı Maħmūd bin Maħmūd nām kimesnelerden sırran ve ba'dehu Çok Değirmen kıyresinden Büştāk ođlı Meħmed bin Hāsan ve Büştāk Şālih bin Hāsan nām kimesnelerden alenen lede't-tezkiye adl ve maħbūlü'ş-şehāde olān Ağcaalak kıyresinden vaşiye aqidde mevcūd bulunān Sirkeci ođlı Meħmed bin Oşmān ve Sirkeci ođlı Abdurrahman bin Şālih nām kimesnelerin şehādetleriyle berenbahı şer'-i işbat itmeğın ma'rifetiyle ba'de'l-hüküm müdde' i merkūm Muştafa'ya itāat ve inkiyāda müvekkiline izāfetle vekil-i musahhhar Nizāmi Efendi'ye tenbih olundığı bi'l-iltimās huzūru ālilerine i'lām olundu. Hurre fi'l-yevmi's-şāni ve'l-işrin min şevvāli'l-mükerrerem li-sene işnā ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

NUMRO: 68/B

Cānik sancāğı dāhilinde Fātsa kışabasınıñ Yālyeni maħallesinde muķim tebe'a-i Devlet-i Āliyye'niñ Ermeni milletinden Açıkgöz oğlu Sacaķ veledi Oħannes

Fâtsa kazâsı hükümet konâğında mahkeme-i şer'iyeye mahşûş oğada ma'kûd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde ikrâr-ı tām ve ta'biri ani'l-merām idüb leh ve aleyhimde vuķû' bulmuş ve bulacak bi'l-cümle de'âviden ıolâyı aşhâbiyla müdde' i ve müdde'a-aleyh ve şahş-ışâliş sıfatlarıyla â'id oldığı mehâkim-i şer' iye ve nizâmiyede bidâyeten ve i'âdeten ve i' tirâzan ve temyizen ve istinâfen muhâkeme ve muhâşama ve müdâfa' aya ve redd-i cevâba ve ikâme-i şühüd ve istimâ'ına ve taħlif ve teħâlûf ve tebliğ ve tebellüğa ve kendü mühür ve imzâsiyla her nev' i müsted' ayât ve levâyiħ tanzim ve taħdime ve vaz' -ı haciz ve fekkine ve pirüştü keşidesine ve ehl-i hibre ve hâkim ve mümeyyiz naşb ve ta'yine ve âhârı tevkile inde'l-icâb şulħ ve ibrâya ve huķûkumuñ muhâfazasına ve muhâkemeniñ soñ derecesine kadar ta'ķibine huķûķ-ı mezkûruñ mütevaķķıf oldığı umûruñ küllisini ifâya tarafımdan Ünye kaşabasınıñ Çāmurlû maħallesinde muķim Aziz ibni Sâmiħ Efendi'niñ kabûlüne mevķûfe vekâlet-i âmme-i muılaķa-i şahihâ-i şer' i ile vekil ve nâib-i menâb naşb ve ta'yin eyledim didikde ğıbbe't-tasdiķi'ş-şer' i mâ-vaķa' a bi't-ıaleb ketb olundı. el-Emru li-men lehü'l-emr. Ğurrire fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-işrin min şevvâli'l-mükerrem li-sene işnâ ve işrin ve şelâşe mie ve elf.

ŞUHÛDÜ'L-HÂL

İcrâ mübâşiri Serkes Ağâ

Oıacı Şabri Efendi

NUMRO: 69/B

Cânik sancâğı dâhilinde Fâtsa kaşabasınıñ Yâliyenı maħallesinde muķim İslâmzâde Pertû Efendi ibni Ali Fâtsa kazâsı hükümet konâğında mahkeme-i şer'iyeye mahşûş oğada ma'kûd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde maħalle-i mezbûrede muķim tebe' a-i Devlet-i Âliyye'niñ Ermeni milletinden Bubâciyân Mağraviç Efendi veledi Kirķor maħzarında ikrâr-ı tām ta'biri ani'l-merām idüb leh ve aleyhimde vuķû' bulmuş ve bulacak bi'l-cümle de'âviden ıolâyı aşhâbiyla müdde' i ve

müdde‘a-aleyh ve şahş-ıṣāliṣ sıfatlarıyla ā‘id oldığı meḥakim-i şer‘iye ve nizāmiyede bidāyeten ve i‘ādeten vei‘tirāzan ve istināfen ve temyizen muḥākeme ve muḥāşama ve müdāfa‘aya ve redd-i cevāba ve taḥlif ve teḥālūf ve tebliğ ve tebellūga ve ikāme-i şühūd ve istimā‘ına ve kendū mühür ve imzāsıyla her nev‘i müsted‘ayāt ve levāyiḥ tanzim ve taḥdimine ve vaz‘-ı ḥaciz ve fekkine ve piruštū keşidesine ve ehl-i hibre ve ḥākim ve mümeyyiz naşb ve ta‘yine ve āḥārı tevkile ve azle ve inde‘l-icāb şulḥ ve ibrāya ve ḥuḳūkumuñ muḥāfazāsına ve muḥākemeniñ şoñ derecesine kadar ta‘ḳibine ve ḥuşūş-ı mezkūruñ mütevaḳḳıf olduğu umūruñ küllisini ifāya tarafımdan ḥāzır bi‘l-meclis merḳūm Mağraviç Efendi’yi vekālet-i āmme-i muṭlaḳa-i şahīḥa-i şer‘iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta‘yin eyledim didikde ol daḥi vekālet-i mezkūreyi ḳabūl ve ḥidmet-i ve lāzimesini kemā-yenbaği edāya teahhūd ve iltizām itmeğın mā-vaḳa‘a bi‘ṭ-ṭaleb ketb olundu. Ḥurrire fi‘l-yevmi‘ş-şāliṣin min şevvāli‘l-mükerrem li-sene işnā ve işrin şelaşe mie ve elf.

ŞUHŪDÜ’L-ḤĀL

Ḳaşabadan Alemderzāde Mollā Muştafa

Taḥşildār Nazmi Efendi

NUMRO: 70/B

Cānik sancāğı dāḥilinde Fātsa ḳazāsınıñ Sāyaca ḳaryesi ahālisinden olūb nizāmiye yetmiş beşinci alāyınıñ birinci ṭabūrunuñ dördünci bölüğünün yedinci ṭāḳımı efrādından iken bundan aḳdem silk-i celil-i askeriyede silāh altında vefāt iden Alicān oğlu Şükri bin Ali bin Ömer’iñ verāşeti oldığını iddi‘ā iden ḳarye-i mezkure ahālisinden Alicān oğlu Ömer’in Ali bin Ömer Fātsa ḳazāsı ḥüḳümet konāğında maḥkeme-i şer‘iyeeye maḥşūs oṭada ma‘ḳūd-ı meclis-i şer‘-i şerif-i enverde müteveffā-yı mezbūr Şükri’niñ medyūnlarından Ḥatib oğlu Abdullah bin Ömer muvācesinde silk-i celil-i askeriyede silāh altında iken vefāt iden Şükri li-ebeveyn er ḳarındāşım ve mūrişim olūb vālidesiniñ ismi Şerife binti Ali ve mesḳat re‘si mezkūr

Sâyaca kıyasesi olmağla verâseti benimle ğâib ani'l-meclis li-ebeveyn er kıarındâşı Ali Osmân ve li-ebeveyn kıız kıarındâşları Âişe ve Fâtıma'ya münhasıra olüb bizlerden ğayri vârişi ve terekesine müsteħak âharı olmâmağla müteveffâ-yı mezbûruñ Abdullah zimmetinde cihet-i kıarzdandan yirmi beş ğurüş alâcak ħakķı olüb meblağ-ı mezbûrı kıable'l-aħz ve'l-istifâ vefât itmekle suâl olunüb meblağ-ı mezbûrı bizlere edâ ve teslime mezbûr Abdullah Ağâ'ya tenbih olunmak maṭlûbumdur deyu da'vâ itdikde ol daħi cevâbında cihet-i mezkûrdan meblağ-ı mezbûr zimmetinde deyni olduğını ikrâr ancak müdde'ı mezbûr Ömer'in ber-vech-i muħarrer verâset müdde'asını inkâr idecek müdde'ı mezbûr Ömer ber- minvâl-i muħarrer verâset müdde'asını ale'l-uşûl evvelen sırran ve ba'dehu alenen lede't-tezkiye adl ve maḳbûlü's-şehâde idükleri kıarye-i mezkûre muħtârı Hâtib oğlı Muştafa bin Ömer ve Alicân oğlı Hüseyin bin Ömer Kıandil oğlı Sâlih bin Ali ve Çävüş oğlı Halil bin Muştafa nâm kimesneler taraflarından ihbâr olunân Bahâr oğlı Hasan bin Muştafa ve Kıayıkçı oğlı İsmâil bin Mehmed nâm kimesneler şehadetleriyle bi'l-muvâcehe berenbaħi şer'-i işbât itmeğin muccebiyle müdde'ı mezbûr Ömer ve Ali Osmân Âişe ve Fâtıma'nıñ verâsetlerine ba'de'l-ħüküm ve't-tenbih ħuzûru âlilerine i'âm olundu. el-Emru li-men lehü'l-emr. Ħurrire fi'l-yevmi'l-ħâmis min zi'l-ka'deti's-şerife li-sene işnâ ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

NUMRO: 71/B

Cânik sancâğı dâħilinde Fâtsa kıaşabasınıñ Yalıyeni maħallesinde ħazine veznedârı kerimesi iffetlü Hâce Şerife Zineti Hânım'ın sâkine olduğı ħânesine bi'z-zât vârüb aḳd-i meclis-i şer'-i âli itdikde zeyl-i vesîķada muħarrerü'l-esâmi müslimin ta'rifleriyle muarrefe iffetlü müşârun ileyhâ Hâce Şerife Zineti Hânım ibneti'l-merħûm Osmân Pâşâ ma'ķûd-ı mezkûrde maħalle-i mezbûreden Kıadızağe Ali Efendi ibni Hasan Efendi maħzarında ikrâr-ı tām ve ta'biri ani'l-merâm idüb maħalle-i mezbûrede sâkin İslâmzağe Pertevân ile alacak ve sâire mâddesinden

tolāyı müdde‘i ve müdde‘a-aleyh ve şahş-ı şālīş şıfatlariyle ā‘id oldığı meħakim-i şer‘iye ve nizāmiyede bidāyeten ve i‘ādeten ve i‘tirāzan ve istināfen ve temyizen muħākeme ve muħāşama ve müdāfa‘aya ve redd-i cevāba ve iķāme-i şühūd ve istimā‘ına ve taħlif ve teħallüfe ve tebliğ ve tebellüğa ve kendü mühür ve imzāsıyla her nev‘i müsted‘ayāt ve levāyiħ tanzim ve taķdime ve ehl-i hibre ħākim ve mümeyyiz naşb ve ta‘yine ve vaz‘-ı ħaciz ve fekkine ve piruştü keşidesine ve redd-i a‘zāya ve maħkemeniñ soñ derecesine ķadar ta‘ķibine ve aħarı tevkil ve azle ve ħuķūķumuñ muħāfazasına ve ħuşuş-ı mezkūruñ mütevaķķıf oldığı umūruñ küllisini ifāya tarafımdan ħāzır bi‘l-meclis mūmā ileyh Ali Efendi‘yi vekālet-i āmme-i muṭlaķa-i şahihā-i şer‘iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta‘yin eyledim didikde mūmā ileyh Ali Efendi daħi ber-minvāl-i muħarrer vekālet-i mezkūreyi ķabūl ve ħidmet-i lāzimesini kemā-yenbaği edāya teaħħūd ve iltizām itmeğın mā-vaķa‘a bi‘ṭ-ṭaleb ketb olundı. el-Emru li-men lehü‘l-emr. Ĥurrire fi‘l-yevmi‘s-sābi‘ min zi‘l-ķa‘ deti‘ş-şerife li-sene işnā ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

ŞUHŪDÜ‘L-ĤĀL

Nurullahzāde Meħmed Sāid Efendi

Ordulı Ali bin Selim

Timūrcizāde Muştafa Ĥilmi Efendi

Maħkeme-i bidāyet a‘zāsından Meħmed Ĥilmi Efendi

Üç yüz yirmi iki senesi şa‘bānū‘l-muazzāmiñ yirmi sekizinci gününden i‘tibāren sene-i merķūme zi‘l-ķa‘idesiniñ on ikinci gününe değın vuķū‘ bulān i‘lāmāt-ı şer‘iye vekāleti zamānında vuķū‘ buldığı ṭaşdıķ ķılındı.

12 Zi‘l-ķa‘de 322

Vekil-i nāib menāb

Fātsa

NUMRO: 72/B

HU

İzzet-meâb şeriat-nisâb Haliç nâibi esbaķi Zeyne'l Ābidin Efendi kemyâb ba' de't-taħiyyetü'l-vâfiye inhâ olunur ki Trabzon vilâyeti dâhilinde kâin Fâtsa kazâsınıñ umûru aħkâm şer' iyesi meclis-i intihâbı hukkâm-ı şer' iden vâķi' olân ifade üzerine zâtı sâmi-i ħazreti fetvâ penâhisiniñ re'yi ve tensiblerine ve nezâret-i âmmemize binâen bin üç yüz yirmi iki senesi şa' bânü'l-muazzâmıñ yirmi sekizinci gününden i' tibâren uhde-i behiyenize asâleten tefviż olunmuşdur

Gerekdir ki : Kazâ-i mezkûrı yevm-i mezbûrdan bi'n-niyâbe zabt idûb beyne'l-ahâli icrâ-yı aħkâm-ı şer' -i âliye sa' yü ğayret ve vuķû' bâ-fete olân terekâtıñ mu'cebi taħrir olundu taħrir ve terķim ve beyne'l-verâşe bi'l-fariziyyeti'ş-şer' iye tevzi' ve taķsim huşûşuna ihtimâm ve diķķat eylesiniz.

el-faķir Hoca Aħmed Efendizâde es-Seyyid Aħmed Nureddin

el-Ķâdı'l-Asker Anatolı

NUMRO: 73/B

Cânik sancâğı dâhilinde Fâtsa kaşabasınıñ Yâlıyeni maħallesinde muķim Ofılı Alemdâr oğlı Mollâ Muştafa ibni Ĥacı Ali Fâtsa kazâsı bidâyet maħkemesine maħşûş oţada ma' ķûd-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde kaşaba-i mezkûreniñ ve maħkeme-i mezbûrede muķim da' vâ vekillerinden Ğaribzâde Muştafa Efendi ibni Ĥacı Ĥasan maħzarında iķrâr-ı tām ve ta' biri ani' l-merâm idûb yine mezbûreden müteveffâ birâderim Ĥacı Ömer Ağâ'nıñ eytamlarınıñ bâ-ħuccet-i şer' i vesâyetim⁵¹⁹ ħasebiyle eytâm-ı mezbûrünün zimemi nâsda olân bâ-defter alacaķlarıyla kaşaba-i mezbûrede

⁵¹⁹ **Vesâyet**, kazâi bir temsildir, mümeyyiz veya gayri mümeyyiz küçük gibi eda yani fiil ehliyeti bulunmayan yahut eksik/kısır olan veya ehliyeti sonradan kısıtlanan mahcur bir kişinin mallarını koruma, işletme ve onun adına o malda tasarruf etme yetkisinin başka bir kimseye tanınmasını ifade eden bir terimdir. Hâkimin yetim üzerine tayin ettiği kimse olan vâsi bir kazâi temsildir. Köse, s. 234.

muķim Ofllı Őalūd ođlı Mollā Őālih nām kimesne yedinde bulunān eytām-ı mezbūrūnuñ alācaķ defteri ve sāireniñ aħzı ve merķūm Mollā Őālih ile ĥesāblarınıñ ru'yeti ve eytām-ı mezbūrūnuñ ĥuķūklarını muĥāfazāsı iķūn merķūm Mollā Őālih ile ā'id oldıđı meĥakim-i Őer'ıye ve nizāmiyede bidāyeten ve i'ādeten ve i'tirāzan ve istināfen ve temyizen muĥākeme ve muĥāşama ve müdāfa'aya ve redd-i cevāba ve iķāme-i Őühūd ve istimā'ına ve taĥlif ve teĥallüfe tebliđ ve tebellüga ve ehl-i hibre ĥākim ve mümeyyiz naşb ve ta'yine ve kendū mühür ve imzāsıyla her nev'i müsted'ayāt ve levāyiĥ tanzim ve taķdimine ve maĥkemeniñ Őoñ derecesine ķadar ta'ķibine ve ĥuşūş-ı mezkūruñ mütevaķķıf oldıđı umūruñ küllisini ifāya ĥarafımdan ĥāzır bi'l-meclis mūmā ileyh Muştafa Efendi'yi vekālet-i āimme-i muţlaķa-i Őāhiĥa-i Őer'ıye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta'yin eyledim didikde ol daĥi vekālet-i mezkūreyi ķabūl ve ĥidmet-i lāzimesini kemā-yenbađi edāya teahhüd ve iltizām itmeđin mā-vaķa'a bi't-ķaleb ketb ve imlā olundu. Ĥurrire fi'l-yevmi's-sābi' ve'l-işrin min zi'l-ķa' deti'ş-şerife li-sene işnā ve işrin ve Őelāşe mie ve elf.

ŞUHÜDÜ'L-ĤĀL

Ķaşaba-i mezkūrede sākin Bāniķzāde Sālim Efendi ibni İbrāhim

Ķaşaba-i mezkūrede sākin Ofllı Mollā Őālihzāde Ĥācı Süleymān ibni Ĥācı Ĥasan

NUMRO: 74/B

Cānik sancāđı dāĥilinde Fātsa ķaşabasınıñ Yālıyeni maĥallesinde muķim Burūsālızāde Aĥmed Ali Efendi ibni el-Ĥāc Süleymān Fātsa ķazāsı bidāyet maĥkemesine maĥşūş oķada ma'ķūd-ı meclis-i Őer'-i Őerif-i enverde ķaşaba-i mezkūreden tebe'a-i Devlet-i Āliyye'niñ Ermeni milletinden Boyācı ođlı Mađraviķ Efendi veledi Kirķor Ađā maĥzarında iķrār-ı tām ve tā'biri ani'l-merām idūb leh ve aleyhimde vuķū' bulmuş ve bulacaķ bi'l-cümle de'āviden Őolāyı aşĥābiyla müdde'ı ve müdde'a-aleyh ve Őaĥş-ı Őāliş Őıfatlarıyla ā'id oldıđı meĥakim-i Őer'ıye ve nizāmiyede bidāyeten ve i'ādeten ve i'tirāzan ve istināfen ve temyizen muĥākeme ve

muḥāşama ve müdāfa‘aya ve redd-i cevāba ve iḳame-i şühūd ve istimā‘ma ve taḥlif ve teḥālūf ve tebliğ ve tebellüğa ve ehl-i hibre ḥākim ve mümeyyiz naşb ve ta‘yine ve kendü mühür ve imzāsıyla her nev‘i müsted‘ayāt ve levāyiḥ tanzīm ve taḳdimine ve pırıştü keşidesine ve vaz‘-ı ḥaciz ve fekkine ve āḫarı tevkil ve azle ve redd-i a‘zāya ve inde‘l-icāb şulḥ ve ibrāya ve maḥkemeniñ şoñ derecesine ḳadar ta‘ḳibine ve ḥuḳūkumuñ muḥāfazasına ṫarafımdan ḥāzır bi‘l-meclis merḳūm Mağraviç Efendi‘yi vekālet-i āmme-i muṫlaḳa-i şaḫiḫa-i şer‘iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta‘yin eyledim didikde ol daḫi vekālet-i mezkūreyi ḳabūl ve ḫidmet-i lāzimesini kemā-yenbağı edāya teahhūd ve iltizām itmeğın mā-vaḳa‘a bi‘ṫ-ṫaleb ketb ve imlā olundu. Ḥurrıre fi‘l-yevmi‘r-rābi‘ min zi‘l-ḫicceṫi‘ş-şerife li-sene işnā ve işrin ve selāşe mie ve elf.

ŞUHŪDÜ’L-ḤĀL

Ḳaşaba-i mezkūreden Maḫzar oğlı Şabri Efendi

Fātsa ḳaşabasınıñ Yālıyeni maḫallesinden Ḳādızāde Sefer Ağā ibni Ḥüseyin

NUMRO: 75/B

Ma‘ruż-ı dā‘ileridir ki

Cānik sancāğı dāḫilinde Fātsa ḳazāsınıñ Çaltumār-ı Ulyā ḳaryesi ahālisinden olūb dördüncü ordu hümāyūna mensūb niżāmiye otuz ikinci alāyınıñ üçüncü ṫabūrınıñ ikinci bölüğüñüñ ṫoḳuzuncı ḫayme efrādından iken bundan aḳdem silk-i celil-i askeriyede silāḫ altında vefāt iden Cora oğlı Meḫmed bin Ḥasan bin Oşmān’ıñ vārişi oldığını iddi‘ā iden ḳarye-i mezkūre ahālisinden Corā oğlı Ḥasan bin Oşmān Fātsa ḳazāsı bidāyet maḥkemesine maḫşuş oṫada ma‘ḳūd-ı meclis-i şer‘-i şerif-i enverde Fātsa ḳaşabasında muḳim Maḫzar oğlı Şabri Efendi ibni Ḥüseyin muvācesinde silk-i celil-i askeriyede silāḫ altında iken vefāt iden Meḫmed şulbi oğlum ve mürişim olūb vālidesiniñ ismi Gülğarār binti Meḫmed ve mesḳaṫ re‘si mezkūr Çaltumār ḳaryesi olmağla verāşeti bana münḫaşıra olūb benden ğayrı vārişi ve terekesine müsteḫaḳ

āḥarı olmamağla müteveffā-yı mezbūruñ Şabri Efendi zimmetinde cihet-i qarızdan yirmi ğurūş alācağ ḥaqqı olub meblağ-ı mezbūri ḳable'l-aḥz ve'l-istifā vefāt itmekle suāl olunub meblağ-ı mezbūri bana ve teslime mezbūr Şabri Efendi'ye tenbih olunmağ bi'l-verāşe maḥlubumdur deyū ba'de'd-da' vā ve's-suāl ol daḥi cevābında cihet-i mezkūrden meblağ-ı mezbūr zimmetinde deyni oldıđını ikrār itmecek müdde'i mezbūr Ḥasan'ın ber-vech-i muḥarrer verāşet müdde'āsını inkār itmeğın müdde'i mezbūr Ḥasan'dan ber- minvāl-i muḥarrer verāşet müdde'āsını ale'l-uşul evvelen sırran ve ba'dehu alenen lede't-tezkiye adl ve maḳbūlü'ş-şehāde idükleri ḳarye-i mezkūre muḥtārı Ḥātib ođlı Abdullah bin Meḥmed ve ihtiyār a'zāsından Ḥātib ođlı Meḥmed Efendi ibni Oşmān ve ḳaşabadan Nurullahzāde Said Efendi ibni Nurullah ve Ḳalūd ođlı Mollā Şāliḥ bin Ömer nām kimesne taraflarından iḥbār olunān Çaltumār-ı Ulyā ḳaryesinden Ali Bāş ođlı Aḥmed bin Ali ve Efendi ođlı Muştafa İsmāil bin Meḥmed nām kimesneler şehādetleriyle bi'l-muvācehe berenbaḥi şer'i işbat itmeğın mucebiyle müdde'i mezbūr Ḥasan'ın verāşetine ba'de'l-ḥüküm ve't-tenbih ḥuzūru ālilerine i'lām olundu. Ḥurrire fi'l-yevmi's-sābi' ve'l-işrin min zi'l-ḥicce'ti'ş-şerife li-sene işnā ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

NUMRO: 76/B

Cānik sancāđı dāḥilinde Fātsa ḳaşabasınıñ Yālıyeni maḥallesinde misāfireten sākine Ordū ḳazāsınıñ Bolaman ma'a Çamāş nāḥiyesi ḳurrālarından Dānişmān ḳaryesi sākınelerinden olub zātı ḳarye-i mezkūreden Benderli oğlı Meḥmed Ali bin Oşmān ve Benderli oğlı Maḥmūd bin Meḥmed ta'rifleriyle muarrefe Benderli oğlı Mollā Meḥmed zevcesi ve Sipāhi oğlı kerimesi Ḥanife binti Aḥmed Fātsa ḳazāsı bidāyet maḥkemesine maḥşūş oḥada ma'ḳūd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde ḳarye-i mezkūreden Benderli oğlı Mollā Muştafa bin Meḥmed maḥzarında ikrār-ı tām ta'birini ani'l-merām idüb leh ve aleyhimde vuḳu'u bulmuş ve bulacağ bi'l-cümle de'āviden ṭolāyı aşḥābıyla müdde'i ve müdde'a-aleyh ve şahş-ışāliş şıfatlarıyla ā'id oldığı

meḥakim-i şer' iye ve nizāmiyede bidāyeten ve i' ādeten ve i' tirāzan ve istināfen ve temyizen muḥākeme ve muḥāşama ve müdāfa' aya ve redd-i cevāba iḳāme-i şühūd ve istimā' ina ve taḥlif ve teḥālūf ve tebliġ ve tebellüġa ve ehl-i hibre ḥākim ve mümeyyiz naşb ve ta' yine ve vaż' -ı haciz ve fekkine ve piruştu keşidesine ve redd-i a' zāya ve kendū mühür ve imzāsıyla her nev' i müsted' ayāt ve levāyiḥ tanzım ve taḳdime ve inde' l-icāb şulh ve edāya ve āḥarı tevkil ve azle maḥkemenin şoñ derecesine ḳadar ta' ḳibine ve ḥuḳūkumuñ muḥāfazasına ve ḥuşuş-ı mezkūruñ mütevaḳḳıf olduġı umūruñ küllisini ifāya ḫarafımdan ḫāzır bi' l-meclis mezbūr Mollā Muştafa' yı vekālet-i āmme-i muḫlaḳa-i şaḫiḫa-i şer' iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta' yin itdim didikde ol daḫi vekālet-i mezkūreyi ḳabūl ve ḫidmet-i lāzimesini kemā-yenbaġı edāya teahhūd ve iltizām itmeġin mā-vaḳa' a bi' t-ḫaleb ketb ve imlā olundu. Ḥurrire fi' l-yevmi' t-tāsi' ve' l-işrin min zi' l-ḫicce ti' ş-şerife li-sene işnā ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

ŞUHŪDÜ'L-ḤĀL

Ḳazā-i mezkūreden Ḥācı Ali Ağāzāde Aḫmed Ḥamdi Efendi

Suvāri ḫaymelerinden Çamāşlı Şāliḫ Çāvuş

Benderli oġlı Meḫmed Ali bin Oşmān

Benderli oġlı Maḫmūd bin Meḫmed

NUMRO: 77/B

Ḥuşuş-ı āti' l-beyāniñ maḫallinde ketb ve taḫrir iḫün bi' l-iltimās me' zūnen mürsel-i şer' iye kātibi İbrāḫim Efendi dā' ileri Fātsa ḳaşabasınıñ Yāliyenı maḫallesinde muḳim Ḥazinedār kerimesi iffetlū Ḥāce Şerife Zineti Ḥānım' ın sākine olduġı ḫānesine vārūb meclis-i şer' -i aḳd itdikden ve zeyl-i veşiḳada muḫarrerü' l-esāmi müslimin ta' rifleriyle muarrefe iffetlū mūmā ileyhā Ḥāce Şerife Zineti Ḥānım ibneti' l-merḫūm Oşmān Pāşā meclis-i ma' ḳūd-ı mezkūrde taḫrir-i kelām ve ta' biri ani' l-merām Ordū ḳaşabasında ḫaḫıl pāzārı civarında ba-ḫāpū mutaşarrıfa olduġını

tafırları Őarķān Őükri Efendi arŐası ve Őimālen ğarben tıriķ-i āmm ve cenūben Timurcđ dūkkānı arŐasıyla maĥdūd mūrebbeān iki yūz ārŐun miķdārı mūlk arŐası Ordū kaŐabasında muķim Belķarıķ oĖlı OŐmān Efendi ibni İbrāhim ve Fātima Hātūn ibneti Aĥmed'e bedel-i miŐliyle bey' Őaĥiĥ-i Őer' i ile bey' ve fūrūhte itdiĖimde devāir-i āidesince me'mūrı ĥuzūrunda i' tā-i taķrir ve sened-i resmisini aĥz ve i' tāya ve bedel-i miŐlini aĥzu ķabza ve maķbūzını tırafıma irŐāl ve iŐāle ve ĥuŐuŐ-ı mezķūrūn mūtevaķķıf olduĖı umūruĥ kūllisini ifāya tırafımdan Ordū kaŐāsının PerŐembe nāĥiyesinin Ćerli ķaryesinde muķim Hācı Murtaza oĖlı Refiķ Efendi' niĥ ķabūlūne mevķūfe vekālet-i āamme-i mutlaķa-i Őaĥiĥa-i Őer' iye ile vekil ve nāib-i menāb naŐb ve ta' yin eyledim didiĖini kātib mūmā ileyh maĥallinde ketb ve istimā' ma' an ūmenā-i Őer' iyle meclis-i Őer' a gelūb alā vuķū' a inhā ve taķrir eylediĖi tescil mā-vaķa' a bi' t- taleb ketb ve imlā olundu. Hūrrire fi' l- yevmi' Ő- Őāni ve' l- iŐrin min zi' l- ĥiccet-i Ő- Őerife li- sene iŐnā ve iŐrin ve ŐelāŐe mie ve elf.

ŐUHŪDŪ' L- HĀL

KaŐabadan Kādızāde oĖlı Efendi ibni Hūseyin

ĆamāŐlı Hācı Ali AĖāzāde OŐmān Efendi ibni Ali AĖā

NUMRO: 78/B

Ćānik sancāĖı dāĥilinde Fātsa kaŐāsının AŐaĖıtepe ķaryesi ahālisinden Tabalı oĖlı Mollā Hāsan ibni Ali kaŐā-i mezķūr bidāyet maĥkemesine maĥŐuŐ otađa ma' ķūd-ı meclis-i Őer' -i Őerif-i enverde Fātsa kaŐabasında muķim da' vā vekillerinden Topalzāde Sāid Efendi ibni Sūleymān Efendi maĥzarında iķrār-ı tām ta' biri ani' l- merām idūb Fātsa kaŐabasında muķim Hācı Abdi oĖlı muĥtār Hūseyin Efendi ile meyānlarındaki alācaķ māddesinden tōlāyı aŐĥābiyla mūdde' i ve mūdde' a- aleyh ve ŐaĥŐ- iŐālīŐ Őıfatlarıyla ā' id olduĖı meĥakim-i Őer' iye ve niŐāmiyeniĥ her bir iķāmede bidāyeten ve i' ādeten ve i' tirāzān ve istināfen ve temyizen muĥākeme ve muĥāŐama ve mūdāfa' aya ve redd-i cevāba ve iķāme-i Őūhūd

ve istimā' ve taḥlif ve teḥālūf ve tebliḡ tebellūḡa ve ehl-i hibre ḥākim ve mümeyyiz naşb ve ta'yine ve vāz'-ı ḥāciz ve fekkine ve redd-i a'zāya ve inde'l-icāb şulḥ ve ibrāya ve kendū mühür ve imzāsıyla her nev'ı müsted'ayāt ve levāyiḥ tanzim ve taqḍimine ve ḥuḳūkumuñ muḥāfazasına ve ḥuşuş-ı mezkūruñ mütevaḳḳıf olduđı umūruñ küllisini ifāya tarafımdan ḥāzır bi'l-meclis mūmā ileyh Sa'düddin Efendi'yi vekālet-i āmme-i muḥlaḳa-i şaḥiḥa-i şer'ıye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta'yin eyledim didikde ol daḫi vekālet-i mezkūreyi ḳabūl ve ḫidmet-i lāzimesini kemā-yenbađı edāya teaḥḫūd ve iltizām itmeđin mā-vaḳa'a bi't-ḫaleb ketb ve imlā olundu. Ḥurrire fi'l-yevmi'r-rābi' ve'l-işrin min zi'l-ḫicce'ti'ş-şerife li-sene işnā ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

ŞUHŪDÜ'L-ḤĀL

Aşāđıtepe ḳaryesinden Ḥoca oğlı Mollā Şükri bin Aḫmed Ađā

Maḫkeme-i bidāyet ḳalem mülāzimlerinden Mađraviḫ Veli Efendi veledi Kirḳor.

NUMRO: 79/B

Cānik sancāđı dāḫilinde Fātsa ḳazāsıñ Çöteli ḳaryesi ahālisinden şāḫib-i arzuḫāl Cāndar ođlı Ḥüseyin bin Ḥüseyin Fātsa ḳazāsı bidāyet maḫkemesine maḫşuş oḫada ma'ḳūd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde zıkr-i āt-i askerde zābiḫ bulunūb cānib-i beytü'l-māldan āḫz-ı ve'l-yevm mesḳaḫ ḫükmünde olmađ üzere bi'l-emāne vażi'-u'l-yed olmađla ḳıbel-i şer'iden ḫuşuşan re'y olunān ḫālen beytü'l-māl me'mūrı olān māl müdiri Ḥaḳḳı Efendi muvācehesinde da'vā ve taḳrir-i kelām idūb işbū meclis-i şer'-i şerifde muāyene olunān siyāh renkli şāđ boynūzı kırık ve ḳuyrūđının ucı beyāz sekiz yāşında yüz altmış ğurūş ḳıymetlü bir re'si ḳara şıđır ineđi netācen müstaḳıllen yedimde mülküm iken işbū tāriḫ-i i'lāmdan beş ğün muḳaddem ḳaryemize vurūd iden Ḳaşāb Ṭālib nām kimesneye fūrūḫt itmişdim ineđi mezkūruñ tezkeresi yođdur diyerek zābiḫ tarafından tutulub beytü'l-māl me'mūrı mūmā ileyh Ḥaḳḳı Efendi yedinde olmađla bi'l-istiḫḳāḳ ḫaleb iderim deyū ba'de'd-da'vā ve's-suāl mūmā ileyh

daği cevābında mevşūfu mezkūr inek ber-minvāl-i muharrer cānib-i beytū'l-māldan meskaṭ olmak üzere bi'l-emāne vaż' -ı yedini ikrār lākin müdde' i merķūmuñ istiḥkāk müdde' āsını inkār idecek müdde' i mezbūr Hüseyn ber-vech-i muharreran müdde' āsını karye-i mezkūre muhtarı Tātār ođlı Ali bin Meḥmed ve ihtiyār a' zāsından Bekirli ođlı Abdullah bin Abdullah nām kimesnelerden sırran ve ba' dehu kaşabadan Ormān me' murı Hācı Meḥmed Efendi ibni Meḥmed ve Kālūb ođlı Mollā Muşafa bin Ḥasan nām kimesnelerden alenen lede't-tezkiye adl ve maḥbūlü'ş-şehāde idūkleri iḥbār olunān karye-i mezkūreden Çākır Meḥmed ođlı Şükri bin Meḥmed bin Meḥmed ve Kiryā ođlı Ḥasan bin Ali bin Abdullah nām kimesneler şehadetleriyle bi'l-muvācehe berenbaḥi şer' i ba' de' l-işbāt ve'l-ḥulf ve'l-ḥüküm mücebiyle mezkūr ineğın müdde' i merķūm Hüseyn'e i' tā ve teslime emin mūmā ileyh Ḥaḫḫı Efendi'ye tenbih olundığı tescili Fātsa kazāsı maḥkeme-i şer' iyesinden i' lām olundu. Ḥurrire fi'l-yevmi'r-rābi' ve'l-işrin min zi'l-ḥicce'ti'ş-şerife li-sene işnā ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

NUMRO: 80/B

Cānik sancāğı dāḫilinde Fātsa kaşabasınıñ Yāliyenı maḥallesinde muḫim iken bundan aḫdem vefāt iden Ofli Genç Alizāde müteveffā Ḥalim Ağā' nıñ zevcesi Miri karyesinden Kādı oğlı kerimesi zātı zeyl-i vesika muharrerü'l-esāmi müslimin ta' rifleriyle muarrefe Şıdıka Ḥātūn ibneti Hüseyn Fātsa kazāsı bidāyet maḥkemesine maḥşūş oṭāda ma' ḫūd-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde kaşaba-i mezkūrede muḫim da' vā vekillerinden Topālzāde Sa' düddin Efendi ibni Süleymān Efendi maḫzarında ikrār-ı tām ve ta' biri ani'l-merām idüb zevc-i müteveffā mezbūr Ḥalim Ağā' nıñ terekesinden menbais leh ve aleyhimde vuḫū' bulmuş ve bulācaḫ bi'l-cümle de' āviden ṭolāyı müdde' i ve müdde' a-aleyh ve şahş-ı şālīs şfatlariyla ā' id oldığı meḫakim-i şer' iye ve nizāmiyede bidāyeten ve i' ādeten ve istināfen ve temyizen muḫākeme ve muḫāşama ve müdāfa' aya ve redd-i cevāba ve kendū mühür ve

imzâsıyla her nev' i müsted' ayât ve levâyiḥ tanzîm ve taḳdime ve iḳâme-i şühûd ve istimâ' a ve vaż' -ı haciz ve fekkine ve ehl-i hibre ve ḥakim ve mümeyyiz naşb ve ta' yine ve taḥlif ve teḥâlûf ve tebliḡ ve tebellüḡa ve redd-i a' zâya ve inde'l-icâb şulḥ ve ibrâya şer' -i şerif ve kânûni münifîñ mütevaḳḳıf olduḡı umûrun küllisini ifâya ḫarafımdan ḥâzır bi'l-meclis mûmâ ileyh Sa' düddin Efendi'yi vekâlet-i âmme-i muḫlaḳa-i şaḫiḫa-i şer' iye ile vekil ve nâib-i menâb naşb ve ta' yin eyledim didikde ol daḫi vekâlet-i mezkûreyi ḳabûl ve ḫidmet-i lâzimesini kemâ-yenbaḡı edâya teahhûd iltizâm itmeḡin mâ-vaḳa' a bi't-ḫaleb ketb ve imlâ olundu. Ḥurrîre fi'l-yevmi'l-ḫâmis ve'l-işrin min zi'l-ḫicce'ti'ş-şerife li-sene işnâ ve işrin şelâse mie ve elf.

ŞUHÛDÜ'L-ḤÂL

Ḳarye-i mezkûreden Zanbakzâde Fehmi Efendi bin Sa' düddin Efendi

Ḳaşaba-i mezkûreden Mâzen oḡlı Ömer Çâvuş ibni Ali

NUMRO: 81/B

Cânîk sancâḡı dâḫilinde Fâtsa ḳazâsınıñ Divân-ı Muhâcir ḳarye ahâlisinden Ali oḡlı Said bin Ali nâm kimesne ḳazâ-i mezkûr bidâyet maḫkemesine maḫşûş oḫada ma' ḳûd-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde Ünye İrâmsâz Fâtsa Redif Ṭâbûrı binbâşı izzetlû Meḫmed Ḥamdi Efendi'niñ zevcesi ḡâibe-i ani'l-meclis Ṭâhire Ḥânım ibneti Ḥalil el-Murtażâ'nıñ vekil-i mezbûrı ileyh Meḫmed Ḥamdi Efendi maḫzarında iḳrâr-ı tām ve ta' biri ani'l-merâm idûb sekiz yâşında olûb işbû yedimde olân şulbiye-i şaḡire ḳızım nektebi menziline ḫidmet itmek içûn târiḫ-i veşîḳadan yedi sene tamâmına deḡin beher sene ellîşer ḡurûş icâre tesmiyesiyle mezbûre Ṭâhire Ḥânım bi'l-velâya icâre ve teslim ve ücret-i mezkûreyi ḳızım mezbûrenin nafaḳa ve kisvesine ḫarc ve şarfa emir eyledim didikde vekil-i mezbûr mûmâ ileyh daḫi bi'l-vekâle ber-vech-i muḫarrer isticâr ve ḳabûl ve ücret-i mezkûreyi bâbâsı mezbûrun emri üzere şaḡire-i mezbûrenin nafaḳa ve kisvesine ḫarc ve şarfa teahhûd itmeḡin

mā-vaqa‘a bi’t-ṭaleb ketb olundı. Hurrire fi’l-yevmi’l-hāmıs ve’l-işrin min zi’l-
hicceti’ş-şerife li-sene işnā ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

ŞUHÜDÜ’L-HĀL

Kaşabadan Hocaşade Halil Şıdkı Efendi

Karye-i mezküreden Tarun Aşmed oğlı Abdullah ibni Şerif

Karye-i mezküreden Tarvān oğlı Oşmān bin Meşmed

NUMRO: 82/B

Cānik sancāđı dāhilinde Fātsa kázāsınıñ Ergen karyesinde misāfireten muşim
Ünye kázāsınıñ Karağuş nāhiyesine tābi‘ Karacālu karyesinden Ğavāz oğlı Eyyüb
bin Hüseyin Fātsa kázası bidāyet maşkemesine maşşuş oğada ma‘ kūd-ı meclis-i şer‘-
i şerif-i enverde Dersaādet’te meclis-i māliye a‘ zāsından saādetlū Muşyiddin Bey
Efendi haşretleriniñ zevcesi ğāibe-i ani’l- meclis Nāciye Hānım’ıñ vekili Fātsa
kázası māl muāvini rif‘atlū Hasan Efendi maşzarında ikrār-ı tām ve ta‘biri ani’l-
merām idüb toķuz yāşında olüb işbū yedimde olān şulbiye-i şağire kızım Emine’yi
menzilinde hidmet itmek içün tāriħ-i veşikadan sekiz sene tamāmına deĝin beher
sene ellişer ğurūş icāre tesmiyesiyle mezbüre Nāciye Hānım bi’l-velāya icār ve
teslim ve ücret-i mezküreyi kızım mezbürenin nafaķa ve kisvesine ğarc ve şarfa emir
eyledim didikde vekil-i mūmā ileyh dađı bi’l-vekāle ber-vech-i muşarrer isticār ve
ķabūl ve ücret-i mezküreyi bābāsı mezbūrun emri üzerine şağire-i mezbürenin nafaķa
ve kisvesine ğarc ve şarfa teahhüd itmeĝin mā-vaqa‘a bi’t-ṭaleb ketb olundı. Hurrire
fi’l-yevmi’s-sādis ve işrin min zi’l-hicceti’ş-şerife li-sene işnā ve işrin ve şelaşe mie
ve elf.

ŞUHÜDÜ’L-HĀL

Karye-i mezkūr muştarı Ārif bin Feyzullah

Menteşe oğlı Şālih bin Süleymān

Seyrek oğlı Şālih bin Aşmed

NUMRO: 83/B

Cānik sancāğı dāhilinde Fātsa kazāsının Güller kıyresi ahālisinden Bekir oğlu Muştafa bin Ali Oştmanın kazā-i mezkūr bidāyet mahkemesine mahşuş oçada ma' kud-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde Dersaadet'de meclis-i māliye a' zāsından saadetlū Muhyiddin Bey Efendi hāzetlerinin zevcesi gāibe-i ani'l-meclis Nāciye Hānım Efendi'nin vekili Fātsa kazāsı māl muāvini rif' atlū Hasan Efendi mahzarında ikrār-ı tām ve ta' biri ani'l-merām idüb on yāşında olüb işbū yedimde olān şulbiye-i şāgire-i kızım Şerife'yi menzinde hidmet itmek içün tārih-i vesikadan beş sene tamāmına değin beher sene ellişer gürüş icāre tesmiyesiyle mezbūre Nāciye Hānım Efendi'ye bi'l-velāya icār ve teslim ve ücret-i mezkūreyi kızım mezbūrenin nafağa ve kisvesine harc ve şarfa emir eyledim didikde vekil-i mūmā ileyh daği bi'l-vekāle ber-vech-i muharrer isticār ve kabūl ve ücret-i mezkūreyi bābāsı mezbūruñ emri üzere şāgire-i mezbūrenin nafağa ve kisvesine harc ve şarfa teahhüd itmeğin mā-vağa'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrire fi'l-yevmi's-sādis ve'l-işrin min zi'l-ħicce'ti'ş-şerife li-sene işnā ve işrin ve şelāse mie ve elf.

ŞUHÜDÜ'L-ĤĀL

Kaşabadan Topalzāde Server Efendi ibni Hācı Mehmed Efendi

Topālzāde Sa' dūddin Efendi ibn Süleymān Efendi

Güller kıyresinden Hasan oğlu Muştafa Efendi Hasan

NUMRO: 84/B

Cānik sancāğı dāhilinde Fātsa kaşabasında Yālıyeni mahallesinde misāfireten muķim Ordū kazāsının Perşembe nāhiyesine tābi' Ortatepe kıyresinden Kılıç oğlu Mehmed bin Muştafa Fātsa kazāsı bidāyet mahkemesine mahşuş oçada ma' kud-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde Dersaadet'de Şūrā-yı Devlet-i Māliye a' zāsı muāvınlerinden saadetlū Mehmed Bey Efendi'niñ hāremi iffetleri gāibe-i ani'l-

meclis Ārife Hānım Efendi'niñ vekil-i nāhiye-i mezkūrdan Kazancılı karyesinden Aylaççı oğlu Hāfız Şükri Efendi ibni Hācı Şākir Ağā maḥzarında ikrār-ı tām ve tā' biri ani' l-merām idūb on bir yāşında olūb işbū yedimde olān şulbiye-i şāgire kızım Gülbāni menziline ḥidmet itmek içün tāriḥ-i veşikadan altı sene tamamına deĝin beher sene kırkır gurūş icāre tesmiyesiyle mezbūre Ārife Hānım efendiye bi'l-velāye icār ve teslim ve ücret-i mezkūreyi kızım mezbūrenin nafaqa ve kisvesine ḥarc ve şarfa emir eyledim didikde vekil-i mūmā ileyh daḥi bi'l-vekāle ber-vech-i muḥarrer isticār ve ḳabūl ve ücret-i mezkūreyi bābāsı mezbūruñ emri üzere şāgire-i mezbūranın nafaqa ve kisvesine ḥarc ve şarfa teahhüd itmeĝin mā-vaqa'a bi't-ṭ-taleb ketb olundu. Ḥurrire fi'l-yevmi'r-rābi' ve işrin min zi'l-ḥicce'ti'ş-şerife li-sene işnā ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

ŞUHŪDÜ'L-ḤĀL

Kātibi şer' iye Fātsa İbrāhim Efendi

Kazancılı karyesinden Aylaççı oğlu Hācı Şākir Ağā

Muḥtār karyesi Aydaş oğlu İbrāhim

NUMRO: 85/B

Ma'ruz-ı dā' ileridir ki

Cānik sancāĝı dāḥilinde Fātsa ḳazāsıniñ Nefsi Serkeş karyesinden Derviş oğlu kerimesi zātı ḳarye-i mezkūreden Çāvuş oğlu Bekir bin Ḳahramān Ali Efendi oğlu Ḥasan bin Abdullah ta'rifleriyle muarrefe olān Kezibān binti Meḥmed nām Ḥātūn ḳazā-i mezkūr bidāyet maḥkemesine maḥşūş oṭada ma'ḳūd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde Nefsi Serkeş karyesinden zevci dāḥili Derviş oğlu Ḥālil bin Bekir muvācehesinde üzerine da'vā ve taḳrir-i kelām idūb yüz gurūş mihr-i müeccel tesmiyesiyle mezbūr Ḥālil'in zevci dāḥili iken işbū tāriḥden on beş sene muḳaddem ṭalāḳ-ı şelaşe ile taṭbiḳ idūb ol vaḳitden berū mezbūr Ḥālil'in muṭallaḳası olmamla el-ān vaḳtinde muḳarrer ma'ḳūd-ı aleyh olān yüz gurūş mihr-i müeccel ḥaḳḳım

olmağla meblağ-ı mezkûrı merķūm H̄alil'den taleb iderim suāl olunūb muṭ'ā edāsına tenbih olunmağ maṭlūbundur deyū ba' de'd-da' vā ve's-suāl ol daği cevābında fi'l-ḥaқиka bundan on beş sene muḳaddem müdde' iye-i mezbūre mihr-i müeccel mezkūr ile zevce-i muṭallağa ve medḥūl bahāsı oldığını ṭāb'ān ḳaṭ'iyen iḳrār ve i'tirāf itmeğın mücebince meblağ-ı mezkūr yüz ğurūşun müdde' iye-i mezbūre Kezibān H̄ātūna ḥālen edā ve teslimiyle mezbūr H̄alil ilzām olundığı tescil Fātsa ḳazası maḥkeme-i şer' iyesinden i'lām olundu. H̄urrire fi'l-yevmi's-şāmin ve'l-işrin min zi'l-ḥicce'ti's-şerife li-sene işnā ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

NUMRO: 86/B

Cānik sancāğı dāhilinde Fātsa ḳaşabasınıñ Yālıyeni maḥallesinde muḳim tebe'a-i Devlet-i Āliyye'niñ Rūm milletinden Yalmanyedi oğulları Bazūn ve Vāsıl ve Luşāb H̄arelembo Fatsa ḳazası bidāyet maḥkemesine maḥşūş oṭada ma'ḳūd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde ḳaşaba-i mezkūrede muḳim da'vā vekillerinden Ṭopālzāde Sa' düddin Efendi ibni Süleymān Efendi maḥzarında iḳrār-ı tām ve ta' biri ani'l-merām iderler ki leh ve aleyhlerinde vuḳū' bulmuş ve bulacağ bi'l-cümle de'āviden ṭolāyı aşḥabıyla müdde' i ve müdde'a-aleyh ve şahş-ı şāliş şıfatlarıyla ā' id oldığı meḥakim-i şer' iye ve nizāmiyede bidāyeten ve i'ādeten ve i'tirāzān ve istināfen ve temyizen muḥākeme ve muḥāşama ve müdāfa' aya ve redd-i cevāba ve iḳame-i şühūd ve istimā'a ve taḥlif ve teḥālūf ve tebliğ ve tebellūğa ve kendū mühür ve imzāsıyla her nev' i müsted' ayāt ve levāyiḥ tanzim ve taḳdime ve redd-i a' zāya ve ehl-i hibre ve ḥākim ve mümeyyiz naşb ve ta' yine ve vāz' -ı ḥaciz ve fekkine ve piruştü keşidesine ve inde'l-icāb şulḥ ve ibrāya ve maḥkemenin şoñ derecesine ḳadar ta'ḳibine ve ḥuḳūḳumuzun muḥāfazasına ve ḥuşūş-ı mezkūrun mütevaḳḳıf oldığı umūrun küllisini ifāya ṭarafımızdan ḥāzır bi'l-meclis mūmā ileyh Sa' düddin Efendi'yi vekālet-i āmme-i muṭlağa-i şahīḥa-i şer' iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta' yin eyledik didiklerinde ol daği vekālet-i mezkūreyi ḳabūl ve ḥidmet-i

lâzimesini kemâ-yenbaği edāya teahhüd ve iltizâm itmeğın mâ-vaqa‘a bi’ṭ-ṭaleb ketb ve imlâ olundı. Hürrire fi’l-yevmi’l-aḥad min muḥarremi’l-ḥarām li-sene ṣālīs ve işrin ve selāse mie ve elf.

ŞUHÛDÜ’L-HÂL_____

Fâtsa kaşabasında muķim Azizzāde Muşṭafa Efendi ibni Hâcî Hasan

Maḥkeme-i bidāyet mübāşiri Serkes Ağā veledi Ağob

NUMRO: 87/B

Cānik sancāğı dāhilinde Fâtsa kaşabasınıñ Yālhyeni maḥallesinde sākineler zatlari zeyl-i veşıkada muḥarrerü’l-esāmi müslimin ta‘rifleriyle muarrefe olān an-aşıl Çaltumār-ı Süflā kıaryesinden Kāra Meḥmed oğlı kerimeleri Emine Ṭudı bintān Hüseyin Fâtsa kazāsı bidāyet maḥkemesine maḥşuş oṭada ma‘ḳūd-ı meclis-i şer‘-i şerif-i enverde kaşaba-i mezkūrede muķim da‘vā vekillerinden Ṭopālzāde Sa‘düddin Efendi ibni Süleymān Efendi maḥzarında ikrār-ı tām ve ta‘biri anı’l-merām iderler ki kıarye-i mezkūre ahālisinden Kāra Meḥmed oğlı Meḥmed bin nām kimesne meyānelarında olān arāzi māddesinden ṭolāyı müdde‘i ve müdde‘a-aleyh ve şahş-ışāliş şıfatlariyla ā‘id oldığı meḥakim-i şer‘iye ve nizāmiyede bidāyeten ve i‘ādeten ve i‘tirāzan ve istināfen ve temyizen muḥākeme ve muḥāşama ve müdāfa‘aya ve redd-i cevāba ve iḳāme-i şühūd ve istimā‘a ve taḥlif ve teḥālūf ve tebliğ ve tebellūga ve vaż‘-ı ḥaciz ve fekkine ve ehl-i hibre ve ḥākim ve mümeyyiz naşb ve ta‘yine ve kendū mühür ve imzāsıyla her nev‘i müsted‘ayāt ve levāyiḥ tanzim ve taḳdime ve inde’l-icāb şulḥ ve ibrāya ve redd-i a‘zāya ve maḥkemeniñ şoñ derecesine kadar ta‘ḳibine ve ḥuḳūqumuzuñ muḥāfazasına ve ḥuşuş-ı mezkūruñ mütevaḳķıf oldığı umūruñ küllisini ifā taraflarımızdan ḥāzır bi’l-meclis mūmā ileyh Sa‘düddin Efendi’yi vekālet-i āmme-i muṭlaḳa-i şahīḥa-i şer‘iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta‘yin eyledik didiklerinde ol daḫi vekālet-i mezkūreyi ḳabūl ve ḥidmet-i lâzimesini kemâ-yenbaği edāya teahhüd ve iltizâm itmeğın mâ-vaqa‘a bi’ṭ-ṭaleb ketb

ve imlâ olundı. Hurrîre fi'l-yevmi'l-âşir min muhârremi'l-harâm li-sene şâliş ve işrin ve selâse mie ve elf.

ŞUHÛDÜ'L-HÂL

Çaltumâr-ı Ulyâ kıaryesinden Pesdil oğlı Mağmûd bin Muştafa

Sâclızâde Hâfız Efendi ibni Muştafa

Kaşabadan Mağzar oğlı Şabri Efendi ibni Hüseyn

NUMRO: 88/B

Cânîk sancâğı dâhilinde Fâtsa kâzâsınıñ Tepealân kıaryesi ahâlisinden şâhib-i arzuhâl Himmet oğlı Ali bin Ali kâzâ-i mezkûr bidâyet mağkemesine mağşûş oğada ma'kûd-ı meclis-i şer'-i şerîf-i enverde Aybâsdı nâhiyesinin Zâhtevi kıaryesinden Çâkıır oğlı Ağmed bin Ali muvâcehesinde üzerine da'vâ ve taķırî-i kelâm idûb işbû meclis-i şer'ide muâyene olunân yâğız renkli ve alnında az şaķâr bundan iki sene muķadde amûcam oğlı Međmed'den mübâdele tariķiyle âlmış oldığım beş yâşında şer'an ve müstaķillen yedimde mülküm olân beş yüz ğurûş kıymetlü ayđır eseb hayvânımı geĉen sene şubâţ ibtidâlarında ağûrumdan sirķat olunûb ol vaķitden berû taĉarri itmekde iken el-haletü hazîhi merķûm Ağmed'in yedinde bulmamla bi'l-istihķâķ taleb iderim deyû da'vâ itdikde ol daği cevâbında mevşûfu mezkûr beygire el-yevm vaz'-ı yedini řav'an iķrâr idûb lakin mezkûr beygir bundan on beş mâh muķadde İregör kıaryesinden muhâcir Sefer Koca'dan beş yüz elli ğurûşa şemeni medfû' ve maķbûza iştirâ ve tesellûm ve ķabza ve ķabûl idûb ol vechile beygiri mezkûr şıraen mâlim ve mülküm olmağla ağadühümâ âĉarıñ ber-vech-i muĉarrer müdde'âlarını ba'de'l-inkâr ğuşûş-ı mezkûrde târiĉ-i esbaķ beyyinesi evlâ oldığına binâen müdde'i mezbûr Ali ber-vech-i muĉarrer müdde'âsını evvelâ bâ-varaķa-i mestûre mensûb oldıķları Tepealân kıaryesi muĉtârı Hâcî oğlı Muştafa bin Oşmân ve ihtiyâr a'zâsından Kosa oğlı Said bin Hasan nâm kimesnelerden sırran ve ba'dehu kaşabadan Oşmân oğlı Bayrâm bin Şâliĉ ve Himmet oğlı İsmâil bin Ali nâm

kimesnelerden alenen lede't-tezkiye adl ve maqbūlü's-şehāde idükleri iḥbār olunān Çamūr Ali oğlu Ali bin Muştafa bin Hüseyin Kabāşakāl oğlu Süleymān Meḥmed bin Bekir nām kimesneler şhadetleriyle bi'l-muvācehe berenbāhi şer' i ba' de'l-işbāt ve'l-ḥulf ve'l-ḥüküm mücebiyle marru'l-beyān⁵²⁰ beygiri müdde' i merķüm Ali'ye i' t̄a ve teslime müdde' a-aleyh merķüm Aḥmed'e tenbih olunduğı tescil-i Fātsa kazāsı maḥkeme-i şer' iyesinden i' lām olundu. Ḥurrire fi'l-yevmi's-şāliṣ ve'l-işrin min muḥarremi'l-ḥarām li-sene şāliṣ ve işrin ve şelāse mie ve elf.

NUMRO: 89/B

Cānik sancāğı dāḥilinde Fātsa kaşabasınıñ Yāliyeni maḥallesinde muķim Ḥācı Abdizāde Hüseyin Efendi ibni Ali Çāvuş Fātsa kazāsı bidāyet maḥkemesine maḥşūş oḥada ma' ķūd-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde kaşaba-i mezkūrede muķim da' vā vekillerinden Nurullah Efendizāde Said Efendi ibni Nurullah maḥzarında iķrār-ı tām ve ta' biri ani'l-merām idūb leh ve aleyhimde vuķū' bulmuş ve bulacaķ bi'l-cümle de' āviden ṭolāyı müdde' i ve müdde' a-aleyh ve şaḥş-ı şāliṣ şıfatlarıyla ā' id olduğı meḥakim-i şer' iye ve nizāmiyede bidāyeten ve i' ādeten ve i' tirāzan ve istināfen ve temyizen muḥākeme ve muḥāşama ve müdāfa' aya ve iķāme-i şühūd ve istimā' a ve taḥlif ve teḥālūf ve tebliğ ve tebellūga ve kendū mühür ve imzāsıyla her nev' i müsted' ayāt ve levāyiḥ ve tanzīm ve taķdime ve vaż' -ı ḥaciz ve fekkine ve ehl- i hibre ve ḥākim ve mümeyyiz naşb ve ta' yine ve redd-i a' zāya ve da' vāniñ ḥādişe vuķū' unda ānında ru' yetine ve inde'l-icāb şulḥ ve ibrāya ve ḥuķūķumuñ muḥafāzasına ve ḥuşūş-ı mezkūruñ mütevaķķıf olduğı umūruñ küllisini ifāya ṭarafımdan ḥāzır bi'l-meclis mūmā ileyh Said Efendi'yi vekālet-i āmme-i muṭlaķa-i şaḥiḥa-i şer' iye vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta' yin eyledim didikde ol daḥi vekālet-i mezkūreyi ḳabūl ve ḥidmet-i lāzimesini kemā-yenbağı edāya teahhūd ve

⁵²⁰ **Marru'l-beyān**, beyāni yukarıda geçmiş olan. Devellioğlu, s. 581.

iltizām itmeğın mā-vaqa‘ a bi‘t-ṭaleb ketb olundı. Hurrıre fi‘l-yevmi‘l-hāmıis ve‘l-ıŝrıın mıın muḥarremi‘l-ḥarām li-sene ŝālıŝ ve ıŝrıın ve şelaşe mıe ve elf.

şUHÜDÜ‘L-HĀL

Fātsa Kaşabasında muḫım vekıl Topālzāde Sa‘ düddın Efendı ibni Süleymān Efendı
Kaŝaba-i mezkūrede muḫım Maḫzar oğlı ŝabri Efendı ibni Hüseyn

NUMRO:90/B

Cānik sancāğı dāḥılınde Fātsa kaŝabasınıñ Yālıyeni maḥallesinde muḫım ıken bundan aḫdem vefāt iden Alemdār oğlı Hācı Ömer Ağā ibni Hācı Ali‘niñ ŝulbi ŝağır oğulları ŝālıḫ ve Muŝtafa ve ŝulbiye-i ŝağıre kıızı Güllü tesviye-i umūrlarına bā-ḥüccet-i ŝer‘ıye vaŝı-i menŝubları olān iŝbū ḥāzır bi‘l-meclis Mollā Muŝtafa bin Hācı Ali‘niñ ŝığār-ı mezbūrında müteveffā pederlerinden mevrūŝ yālınız bir bāb mülk ḥānesi izin ḥükmü olmaḫsızın bey‘i ve fūrūḫt itmiŝ ve zimemi nāsda olān ḥuḫūḫlarını daḫı taḫŝıl ve kendū umūrine ŝarf ve iŝtiḫlāḫ eylediğı lede‘l-muḫākeme zāḥır olğundan mā‘ada ḥuŝūŝ-ı mezkūre vuḫūfu tāmları olān kaŝabadan Pir Veli oğlı Aḫmed Ali Efendı ibni Hācı Süleymān ve Davulcı oğlı Hācı Muŝtafa Efendı ibni Ḥalil Ağā nām kimesneleriñ meclis-i ŝer‘ide bi‘l-muvācehe alā ṭarıḫi‘ŝ-ŝehāde iḫbārlarıyla maḫarrı müteḫāḫkık olmağın mücebiyle kıbel-i ŝer‘iden ḥāzır vaŝı Mollā Muŝtafa ve veŝāyetden azil ve iḫrāç olub yerine emānet ile ma‘rūf ve istiḫāmet ile mevsūf her vechile vaŝāyet uhdesinden gelmeğe ḫādir idüğü kezalik meczūnu mezbūrūn iḫbārlarıyla inde‘ŝ-ŝer‘i‘l-enver zāḥır ve mütebeyyin olān iŝbū bā‘iŝetü‘l-veŝıka müteveffayı‘l-mezbūr Hācı Ömer‘iñ ŝulbi kebir oğlı Ṭürsūn ŝığār-ı mezbūrūnuñ vaḫt-i rüŝd ve sedādlarına değın tesviye-i umūrlarına vaŝı naŝb ve ta‘yin olduḫda ol daḫı ber-vech-i muḫarrer veŝāyet-i merḫūmeyi ḫabūl ve ḫidmet-i lāzimesini edāya taahḫüd ve iltizām itmeğın mā-vaqa‘ a bi‘t-ṭaleb ketb ve imlā olundı. Hurrıre fi‘l-yevmi‘s-sābi‘ ve‘l-ıŝrıın mıın muḥarremi‘l-ḥarām li-sene ŝālıŝ ve ıŝrıın ve ŝelaŝe mıe ve elf.

ŞUHÛDÜ'L-HÂL

Ṭāvulcızāde Hâcî Muştafa Efendi

Şâtırzāde Abdullah Efendi

Müftizāde Hâcî Fehmi Efendi

Kaşaba-i mezkûreniñ muhtârı Nizâmi Efendi ibni Şâkir Ağâ

Fâtsa kaşabası Yâliyeni muhallesi imâmı Abdülhamid ibni Osmân Ağâ

NUMRO: 91/B

Cânîk sancâğı dâhilinde Fâtsa kaşabasının Yâliyeni maħallesinde muķim iken bundan aķdem vefât iden Alemdâr oğlı Hâcî Ömer bin Hâcî Ali'niñ şulbi şağire oğulları Şâlih ve Muştafa ve şulbiye-i şağire kıızı Güllü tesviye-i umûrlarına bâ-hüccet-i şer' iye vaşı mensûbları olân işbû hâzır bi'l-meclis Ṭürsün ibnü'l-mezbûru'l-müteveffâ Hâcî Ömer üzerine kıbel-i şer' iden bir mu'temed kimesne nâzır naşb ve ta'yin olunmaķ şığâr-ı mezbûrûn haķlarında her vechile enfa' olmağla bâiş-i hazıhi'l-kitâb Vehhâbzāde Hâcî Meħmed Azmi Efendi öteden berû istikâmet ile ma'rûf ve diyânet ile mevşûf olduğı hâtıme kitâbda keşide-i saħt-ı suṭur kıılınân müslimin ihbârlarıyla inde's-şer'i'l-enver zâhir ve mütehaķķık olmağın hâkim-i mevķi' şadr-ı kitâb veffeķahüllahü teäle sebili's-sevâb efendi hażretleri dağı mûmâ ileyh Hâcî Meħmed Azmi Efendi'yi vaşı mezbûr Ṭürsün üzerine ber-vech-i ħüsnü nâzır naşb ve ta'yin ve vaşı hâzır mûmâ ileyh dağı nâzır mûmâ ileyhiñ ma'rifeti olmaķsızın umûru veşâyetden bir emre mübâşeret itmeğin üzere tenbih buyûrûb mûmâ ileyh Hâcî Meħmed Azmi Efendi ber-vech-i muħarrer nezâret-i mezkûreyi kıabûl ve ħidmet-i lâzimesini kemâ-yenbağı edâya taahhüd ve iltizâm itmeğin mâ-vaķa'a bi't-ṭaleb ketb ve imlâ olundu. Ḥurrıre fi'l-yevmi'r-râbi' ve'l-işrin min muħarremi'l-ħarâm li-sene şâlih ve işrin ve şelâse mie ve elf.

ŞUHÛDÜ'L-HÂL

Fâtsa kaşabası imâmı Abdülhamid Efendi ibni Osmân Ağâ

Muhtârı Nizâmi Efendi ibni Şâkir Ağâ

İhtiyâr a' zâsından Müftizâde Hâcî Vâhi Efendi

Şâtîrzâde Abdullah Efendi

Tâvulcîzâde Hâcî Muştafa Efendi

NUMRO: 92/B

Cânik sancâğı dâhilinde Fâtsa kazâsınıñ Yûkârıtepe kıyâyesi ahâlisinden Becil oğlı Međmed bin Muştafa kazâ-i mezkûr bidâyet mahkemesine mahşûş oğada ma'kûd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde Fâtsa kaşabasında muķim da'vâ vekillerinden Topâlzâde Sa' dâddin Efendi ibni Süleymân Efendi mahżarında ikrâr-ı tām ve ta' biri ani'l-merām idûb kıyâye-i mezkûreden Faķr oğlı Oşmân kerimesi Âişe binti Oşmân ve Şancaķ oğlı Yusuf ile meyânemizde tenkûn-i nikâh mâddesinden tolayı her ikisiyle müdde' i ve müdde' a-aleyh ve şahş-ı şâliş şıfatlarıyla â' id oldığı meĥâkim-i şer' iye ve nizâmiyede bidâyeten ve i' âdeten ve i' tirâzân ve istinâfen ve temyizen muĥâkeme ve muĥâşama ve müdâfa' aya ve redd-i cevâba ve iķame-i şühûd ve istimâ' ina ve taĥlif ve teĥâlûf ve teblig ve tebellûğa ve ehl-i hibre ve ĥâkim ve mümeyyiz naşb ve ta' yine ve kendû mühür ve imzâsıyla her nev' i müsted' ayât ve levâyiĥ tanzim ve taķdimine ve vaz' -ı ĥaciz ve fekkine ve inde'l-icâb şulĥ ve ibrâya ve ĥuķûkumuñ muĥâfazâsına ve ĥuşuş-ı mezkûruñ mütevaķķıf oldığı umûruñ küllisini ifâya tarafımdan ĥâzır bi'l-meclis mûmâ ileyh Sa' dâddin Efendi'yi vekâlet-i âmme-i muţlaķa-i şahîĥa-i şer' iye ile vekil ve nâib-i menâb naşb ve ta' yin eyledim didikde ol daĥi vekâlet-i mezkûreyi ĥabûl ve ĥidmet-i lâzimesini kemâ-yenbağı edâya taahhüd ve iltizâm itmeğin mâ-vaķa' a bi't-ĥaleb ketb ve imlâ olundu. Ĥurrire fi'l-yevmi's-şâni ve'l-işrin min muĥarremi'l-ĥarâm li-sene şâliş ve işrin ve şelâse mie ve elf.

ŞUHÛDÜ'L-ĤÂL

Evķâf kıyâyesi muĥtârı Minķar oğlı Mollâ Ĥüseyin bin İbrâhim

Bice-i'yeden Berānbāş oğlı Abdullah bin Meğmed

NUMRO: 93/B

Cānik sancāđı dāđilinde Fātsa ıaşabasınıñ Yālıyeni mađallesinde muđim Zenbekzāde Said Efendi ibni Ađmed Ađā ve mađdūmı Fehmi Efendi ibni Said Efendiler Fātsa ıazāsı bidāyet mađkemesine mađşūş ođada ma'ķūd-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde ıaşaba-i mezkūrede muđim da'vā vekillerinden Kāđızāde Ali Efendi ibni Hüseyin Efendi mađzarında ikrār-ı tām ve ta' biri ani'l-merām iderler ki leh ve aleyhimizde vuķū' bulmuş ve bulacađ bi'l-cümle de'āviden ıolāyı müdde' i ve müdde' a-aleyh ve şahş-ı şāliş şıfatlarıyla ā' id oldıđı međakim-i şer' iye ve nizāmiyede bidāyeten ve i' ādeten ve i' tirāzān ve istināfen ve temyizen muđākeme ve muđāşama ve müdāfa' aya ve redd-i cevāba ve iķāme-i şühūd ve istimā' ına ve tađlif ve teđālūf ve tebliđ ve tebellūga ve redd-i a' zāya ve vaż' -ı haciz ve fekkine ve piruştū keşidesine ve ehl-i hibre hākim ve mümeyyiz naşb ve ta' yine ve kendū mühür ve imzāsıyla her nev' i müsted' ayāt ve levāyiđ tanzim ve tađdimine ve da' vānın soñ derecesine ıadar ta' kıbine ve inde'l-icāb şulđ ve ibrāya ve āđarı tevkile ve azle huķūcumuzuñ muđāfazasına ve huşūs-ı mezkūruñ mütevaķkıf oldıđı umūruñ küllisini ifāya ıaraflarımızdan hāzır bi'l-meclis mūmā ileyh Ali Efendi'yi vekālet-i āmme-i muđlaķa-i şahiđa-i şer' iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta' yin eyledik didiklerinde ol dađı vekālet-i mezkūreyi ıabūl ve ĥidmet-i lāzimesini kemā-yenbađı edāya taahhūd ve iltizām itmeđin mā-vaķa' a bi't-ıaleb ketb ve imlā olundu. Hurreire fi'l-yevmi's-şāmin ve'l-aşar min muđarremi'l-đarām li-sene şāliş ve işrin ve şelase mie ve elf.

ŞUHŪDÜ'L-HĀL

ıaşaba-i mezkūrede muđim Burūsalı ođlı Ađmed Ali Efendi

ıaşaba-i mezkūrede misāfireten muğim Oflı Hācı Süleymān ibni Hācı Hasan

NUMRO: 94/B

Cāniķ sancāġı dāhiline Fātsa kazāsına tābi⁶ Qadıncıķ qaryesi ahālisinden iken bundan aqdem vefāt iden Hācı Beşir oġlı Süleymān bin Hācı Hüseyn'in verāseti zevce-i menkūha-i metrūkesi Emine binti Hācı Qavāş ve şulbi şaġire oġulları Hasan ve Süleymān ve şulbiye-i şaġire kızları Zekiye ve Elmās ve Melike'ye münhaşıra oldıġı inde'ş-şer⁶i'l-enver zāhir ve mütehaqqıķa olduqdan şoñra müteveffā-yı mezbūrun dāyinlerinden şāhib-i arzuḥāl mezkūr Fātsa kazāsınıñ Yalıyeni maḥallesi sākinlerinden Hācı Abdi oġlı muḥtār Hüseyn Efendi ibni Ali Çavuş kazā-i mezkūr bidāyet maḥkemesine maḥşuş oḥada ma⁶ķūd-ı meclis-i şer⁶-i şerif-i enverde müteveffā-yı mezbūruñ tereke vāfiyesine vaz⁶-ı yedleri mütehaqqıķ olān şıġār-ı mezbūrun ammūcaları ve tesviye-i umūrlarına bā-ḥüccet-i şer⁶ıye vaşı-i menşūbı İsmāil bin Hācı Hüseyn muvācehesinde üzerine da⁶vā ve taķrir-i kelām idüb müteveffā-yı mezbūr Hācı Beşir oġlı Süleymān bin Hācı Hüseyn zimmetinde işbū yedimde olān sene-i rūmiyesi bin üç yüz on sekiz senesi nisānın yirmi üç tārīhiyle müverraḥ mūmzi ve maḥtūm sene mūcebince cihet-i karz-ı şer⁶ıden ġayri teslim beş yüz yirmi iki ġurūş ile yüz toķsān kaydı ḥaşar ḥaqqım olüb ḥatta müteveffā-yı merķūm ḥāl-i ḥayat ve kemāl-i şıḥhatinde tārīh-i mezbūrde meblaġ-ı mezbūr cihet-i merķūmeden ve yüz toķsān kaydı ḥaşar zimmetinde bana vācibü'l-edā deyni oldıġımı ḥuzūru müsliminde ikrār ve işḥād idüb qable'l-edā fevt olmaġla terekesinden ḥaleb iderim suāl olunsūn didikde ġıbbe's-suāl ve'l-inkār müdde⁶ i mezbūrden müdde⁶ āsına beyyine ḥaleb olunduqda adūlu aḥrar-ı ricāl-i müsliminden qaşaba ve maḥalle-i mezbūre sākinlerinden Hācı Aḥmed oġlı Mollā Hasan bin Said bin Hācı Hasan ve Qavalı oġlı Hasan Aġā ibni Durmuş Abdullah li-ecli'ş-şehāde meclis-i şer⁶a ḥāzirān olüb eşerü'l-istişḥād⁵²¹ fi'l-ḥaqqıķa müteveffā-yı mezbūr Hācı Beşir oġlı Süleymān bin Hācı Hüseyn ḥāl-i ḥayat ve kemāl-i şıḥhatinde işbū müdde⁶ i mezbūr Hācı Abdi oġlı

⁵²¹ **Eserü'l-istişḥād**, şahit gösterme belirtisi olarak anlamına gelmektedir. Atlı, s. 66.

muhtâr Hüseyn Efendi'ye yedinde olân sene-i rûmiyesi bin üç yüz on sekiz senesi nisânîni yirmi üç târihle müverreh mûmzi ve mahtûm sened mücebince cihet-i karz-ı şer'iden beş yüz yirmi iki gürüş ile yüz toksân kaydı haşar zimmetinde vacibü'l-edâ deyni oldığını huşurumuzda ikrâr ve bizi işhâd eyledi biz bu huşuşa bu vech üzere şahidleriz şehâdet daği ideriz deyü her birisi edâ ve şehâdet-i şer'ie itmeleriyle şahidan-ı merkûmân evvelâ mensûb oldukları maħalle-i mezkûr imâmı Abdülhamid Efendi ibni Osmân bin Ağâ muhtârı Nizâmi Efendi bin Şâkir Ağâ nâm kimesnelerden sırran ve ba'dehu kaşaba ve maħalle-i mezbûre sâkinlerinden Kalafatzâde Hâcı Halil Ağâ ibni Abdurrahman ve kaşaba-i mezbûreye merbûţ Yûkârtepe karyesi ahâlisinden Abdi oğlu Mollâ Maħmûd bin İsmâil nâm kimesnelerden alenen lede't-tezkiye şehâdetleri maqbûle olmağın ğibbe't-taşdıki's-şer'i mücebiyle meblağ-ı mezbûr beş yüz yirmi iki gürüş ile yüz toksân kaydı haşarıñ müteveffâ-yı mezbûr Süleymân'ın tereke-i vâfiyesinden olmağ üzere müdde'i mezbûr Hüseyn Efendi'ye edâ ve teslime ve vaşi mezbûr İsmâil'e tenbih olunduğı tescil Fâtsa kazâsı maħkeme şer'iyesinden i'lâm olundu. Hurrîre fi'l-yevmi't-tâsi' ve'l-aşar min muħarremi'l-ħarâm li-sene şâliş ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

NUMRO: 95/B

Cânik sancâğı dâğhilinde Fâtsa kazâsınıñ Derbend karyesi ahâlisinden Gül Ali oğlu Tevfik bin Aħmed kazâ-i mezkûr bidâyet maħkemesine maħşuş oğada ma'kûd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde Ünye'de Erâmsâz elli beşinci alâyınıñ dördünci Fâtsa Redif tábûrunuñ ikinci bölük yüzbâşısı Meħmed Şefik Efendi ibni Aħmed Bey'in zevcesi ğâibe ani'l-meclis Nedime Hânım ibneti Abdullah'in vekil-i mûmâ ileyh Meħmed Şefik Efendi maħzarında ikrâr-ı tām ve ta'biri ani'l-merâm idûb sekiz yaşında olub işbû yedimde olân hâzıra bi'l-meclis şulbiye-i şağira kızım Gülğarâr'ı menziline ğidmet itmek içün târihi veşikada.....

NUMRO: 102/B

Cānik sancāğı dāhilinde Fātsa qazāsınıñ Qarataş muhāciri qaryesi ahālisinden Sevāze oğlı Hüseyn bin Aħmed qazā-i mezkūr bidāyet maħkemesine maħşuş otda ma'kūd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde Fātsa qaşabasında muķim Topālzāde Sa'düddin Efendi ibni Süleymān Efendi maħzarında ikrār-ı tām ve ta'biri ani'l-merām idüb leh ve aleyhimde vuķū' bulmuş ve bulacaķ bi'l-cümle de'āviden tolayı müdde'i ve müdde'a-aleyh ve şahs-ı şāliş şıfatlarıyla ā'id oldığı meħakim-i şer' iye ve nizāmiyede bidāyeten ve i'ādeten ve i'tirāzan ve istināfen ve temyizen muħakeme ve muħāşama ve müdāfa'aya ve redd-i cevāba ve iķāme-i şühüd ve istimā'ına ve taħlif ve teħāluf ve tebliğ ve tebellüğa ve ehl-i hibre ve ħākim ve mümeyyiz naşb ve ta'yine ve kendü mühür ve imzāsıyla her nev'i müsted'ayāt ve levāyiħ tanzım ve taķdimine ve vaz'-ı ħaciz ve fekkine ve redd-i a'zāya ve inde'l-icāb şulħ ve ibrāya ve meħākemeniñ soñ derecesine qadar ta'ķibine ve ħuķūķumuñ muħāfazasına ve ħuşuş-ı mezkūruñ mütevaķķıf oldığı umūruñ küllisini ifāya tarafımdan ħāzır bi'l-meclis mūmā ileyh Sa'düddin Efendi'yi vekālet-i āmme-i muṭlaqa-i şahıħa-i şer' iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta'yin eyledim didikde ol daħi vekālet-i mezkūreyi qabül ve ħidmet-i lazimesini kemā-yenbağı edāya taahhüd ve iltizām itmeğin māvaķa'a bi't-ṭaleb ketb ve imlā olundı. Ĥurrire fi'l-yevmi'l-işrin min şafari'l-ħayr li-sene şāliş ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

ŞUHÜDÜ'L-ĤĀL

Qaşabadan Māħüzāde Oşmān Ağā ibni Ṭayyar

Qaşabadan Maħzar oğlı Şabri Efendi ibni Hüseyn

NUMRO: 103/B

Cānik sancāğı dāhilinde Fātsa qaşabasınıñ Yālıyeni maħallesinde muķim tebe'a-i Devlet-i Āliyye'niñ Rūm milletinden Yanķo Bavlidis'i Fātsa qazāsı bidāyet

maḥkemesine maḥṣūs oṭada ma'ḳūd-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde ikrār-ı tām ve ta' biri ani' l-merām idüb Giresün qaşabasınıñ Qoqare maḥallesinde sākin iken bundan aḳdem vefāt iden birāderim Niqola Bavlidis'den irşen intikāl iden Giresün qaşabasında vāḳi' ma'lümü'l-ḥudūd ve'l-meştemilāt mağāzalardaki ḥişşe-i irşiyeyi şer'iyemi maḥallinde ṭālib-i zuhūrunda bedel-i mişliyle aḥarda bey' ve ferāğ ve me'mūr-i ḥuzūrunda i'ṭā ve taḳrيره ve bedel-i maḳbūzunu ṭarafıma irsāl ve işāle ve inde'l-icāb mezkūr mağāzalara müdāḥale idenlerle ā' id oldığı meḥākim-i şer' iye ve nizāmiyede bidāyeten ve i'ādeten ve i' tirāzan ve istināfen ve temyizen muḥākeme ve muḥāşama ve müdāfa' aya ve iḳame-i şühūd ve istimā'ına ve redd-i cevāba ve taḥlif ve teḥāllūf ve tebliğ ve tebellūga ve kendū mühür ve imzāsıyla her nev' i müsted' ayāt ve levāyiḡ tanzım ve taḳdimine ve vaż' -ı ḥaciz ve fekkine ve ehl-i hibre ve ḥākim ve mümeyyiz naşb ve ta'yine ve redd-i a'zāya ve şulḡ ve ibrāya ve ḥuḳūkumuñ muḥāfazasına ve ḥuşuş-ı mezkūruñ mütevaḳḳıf oldığı umūruñ küllisini ifāya ṭarafımdan Giresün qaşabasınıñ Qoqare maḥallesinde birāderim Yorgi Bavlidis kabūlüne mevḳūfe vekālet-i āmme-i muṭlaḳa-i şaḥiḡa-i şer' iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta'yin eyledim didikde ḡıbbe't-taşdıḳi's-şer' i mā-vaḳa' a bi't-ṭaleb ketb olundı. Ḥurrire fi'l-yevmi's-şāni ve'l-işrin min şaferi'l-ḡayr li-sene şelāşe ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

ŞUHÜDÜ'L-ḤĀL _____

Fātsa qaşabasında Mağarazi Efendi Jerridis

Fātsa qaşabasında Yavli Efendi Qocamanidis

NUMRO: 104/B

Ḥuşuş-ı āti'l-beyāniñ maḥallinde ketb ve istimā' iḳün bi'l-iltimās me'zūnen mürsel-i şer' iye kātibi İbrāhim Efendi dā'ileri Fātsa qaşabasınıñ Yāliyeni maḥallesinde muḳim ṭebe'a-i Devlet-i Āliyye'niñ Ermeni milletinden Boyacı oḡlı Serkez Ağāniñ sākin oldığı ḡānesine vārüb aḳd-i meclis-i şer' -i āli itdikde zātı zeyl-i

veşikada muharrerü'l-esâmi zâtlarıñ ta'rifleriyle muarrefe tebe'a-i müşârun ileyhâdan Tütüncü Ağob oğlu müteveffâ Domi Rupen zevcesi Nazlı binti Niķosa ma'ķūd-ı mezkûrde kaçaba-i mezkûreden Boyacı oğlu Mağraviç veledi Kirkor Ağâ maķzarında iķrâr-ı tām ve ta'biri ani'l-merām idûb leh ve aleyhimde vuķû' bulmuş ve bulacaķ bi'l-cümle de'âviden tölâyı müdde'ı ve müdde'a-aleyh ve şahş-ı şâliş şıfatlarıyla â'id oldığı mehakim-i şer'ıye ve nizâmiyede bidâyeten ve i'âdeten ve i'tirâzan ve istinâfen ve temyizen muķākeme ve muķāşama ve müdâfa'aya ve redd-i cevâba ve iķâme-i şühüd ve istimâ'ına ve kendü mühür ve imzâsıyla her nev'ı müsted'ayât ve levâyiķ tanzim ve taķdimine ve taķlif ve teķâlûf ve teblig ve tebellüga ve ehl-i hibre ve ķākim ve mümeyyiz naşb ve ta'yine ve vaz'-ı haciz ve fekkine ve pıruştü keşidesine ve redd-i a'zâya ve āķarı tevkil ve azle ve muķākemeniñ şoñ derecesine ķadar ta'ķibine ve huşûş-ı mezkûruñ mütevaķķf olduğu umûruñ küllisini ifâya tarafımdan ķāzır bi'l-meclis mûmâ ileyh Mağreviç'i vekil ve nâib-i menâb naşb ve ta'yin eyledim didikde ol daķi vekâlet-i mezkûreyi ķabûl ve ķidmet-i lâzimesini kemâ-yenbaği edâya teahhüd ve iltizâm itdiğini ķatib mûmâ ileyh maķallinde ketb ve istimâ' ma'a ümenâ-i şer' ile meclis-i şer'a gelüb alâ vuķû'ıhi inhâ ve taķrir eylediği tescil mâ-vaķa'a bi't-taleb ketb ve imlâ olundu. Ğurrire fi'l-yevmi's-şâni min şehri rebiu'l evvel li-sene şelâşe ve işrin ve şelâşe mie ve elf.

ŞUHÛDÜ'L-ĦÂL

Kaşaba-i mezkûreden Fankiyân Kirkor

Kaşaba-i mezkûre muķtârı Mârdipros

Kaşaba-i mezkûreden Boyacıyân Serki veledi Kirkor

NUMRO: 105/B

Ordü kaçâsına tâbi' Bolamân nâĦiyesiniñ Zâvi ķaryesi ahâlisinden olüb Fâtsa kaçabasında misâfireten muķimler Ħüsâm oğulları Mażrab Cemâl bin Meķmed ve

Ṭürsün bin Meḥmed zevāt-ı ta'rif-i şerle muarrefe Ḥüsām oğlu kerimesi Fāṭıma binti İbrāhim Nāmūḳkesān Fatsa ḳazāsı maḥkeme-i şer' i bidāyete maḥşūş oṭada ma'ḳūd-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde iḳrār-ı tām ve ta' biri ani' l-merām iderler ki leh ve aleyhimizde vuḳū' bulmuş ve bulacaḳ bi' l-cümle de' āviden ṭolāyı müdde' i ve müdde' a-aleyh ve şahş-ı şālīs şıfatlarıyla ā' id oldığı meḥakim-i şer' iye ve nizāmiyede bidāyeten ve i' ādeten ve i' tirāzan ve istināfen ve temyizen muḥākeme ve muḥāşama ve müdāfa' aya ve redd-i cevāba ve iḳāme-i şühūd ve istimā' ina ve kendū mühür ve imzāsıyla her nev' i müsted' ayāt ve levāyiḥ tanzim ve taḳdimine ve taḥlif ve teḥālūf ve tebliḡ ve tebellüḡa ve ehl-i hibre ḥākim ve mümeyyiz naşb ve ta' yine ve vaz' -ı haciz ve fekkine ve piruştū keşidesine ve redd-i a' zāya ve inde' l-icāb şulḥ ve ibrāya ve muḥākemenin şoñ derecesine ḳadar ta' ḳibine ve ḥuşūş-ı mezḳūruñ mütevaḳḳıf oldığı umūruñ küllisini ifāya taraflarımızdan Ordū ḳaşabasında muḳim tebe' a-i Devlet-i Āliyye'nin Ermeni milletinden Ostāniḳ oğlu Maḡraviç Efendi'niñ ḳabūlüne mevḳūfe vekālet-i āmme-i muṭlaḳa-i şahīḥa-i şer' iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta' yin eyledik didiklerinde ḡıbbe't-taşdıḳi'ş-şer' i mā-vaḳa' a bi't-ṭaleb ketb ve imlā olundu. Ḥurrire fi' l-yevmi't-tāsi' min şehri rebiu' l-evvel li-sene selāşe ve işrin selāşe mie ve elf.

ŞUHŪDÜ'L-ḤĀL

Fātsa ḳaşabasında muḳim Maḡzar oğlu Şabri Efendi bin Hüseyin

Fātsa ḳaşabasında muḳim Ṭopalzāde Sa' düddin Efendi ibni Süleymān Efendi

NUMRO: 106/B

Cānik sancāḡı dāḡilinde Fātsa ḳaşabasınıñ Yālyeni maḡallesinde muḳim tebe' a-i Devlet-i Āliyye'niñ Rūm milletinden Solḡāscı oğlu Ḳorḳir veledi Yorgi Fātsa ḳazāsı bidāyet maḥkemesine maḥşūş oṭada ma'ḳūd-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde ḳaşaba ve maḡalle-i mezbūrede muḳim tebe' a-i müşārun ileyhādan Ermeni milletinden Boyācı oğlu Maḡraviç Efendi veledi Kirḳor maḡzarında iḳrār-ı tām ve

ta' biri ani'l-merām idūb leh ve aleyhimde vuķū' bulmuş ve bulacak bi'l-cümle de' āviden  olāyı mūdde' i ve mūdde' a-aleyh ve şahş-ı şaliş şıfatlarıyla ā' id olduđı meħakim-i şer' iye ve nizāmiyede bidāyeten ve i' ādeten ve i' tirāzan ve istināfen ve temyizen muħākeme ve muħāşama ve mūdāfa' aya ve redd-i cevāba ve iķame-i şūħūd ve istimā' ma ve kendū mūhūr ve imzāsıyla her nev' i mūsted' ayāt ve levāyiħ tanzim ve taķdimine ve taħlif ve teħālūf ve tebliğ ve tebellūga ve ehl-i hibre ve ħākim ve mūmeyyiz naşb ve ta' yine ve vaz' -ı ħaciz ve fekkine ve piruştū keşidesine ve redd-i a' zāya ve inde'l-icāb şulħ ve ibrāya ve muħākemeniñ şoñ derecesine ķadar ta' ķibine ve ħuşuş-ı mezkūruñ mūtevaķķıf olduđı umūruñ küllisini ifāya  arafımdan ħāzır bi'l-meclis merķūm Mağraviç Efendi'yi vekālet-i āmme-i muţlaķa-i şahıħa-i şer' iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta' yin eyledim didikde ol daħi vekālet-i mezkūreyi ķabūl ve ħidmet-i lāzimesini kemā-yenbađı edāya teahhūd ve iltizām itmeđin mā-vaķa' a bi't-ţaleb ketb ve imlā olundu. Ĥurrire fi'l-yevmi's-sābi' ve'l-aşar min şehri rebiu'l-evvel li-sene şelāşe ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

ŞUHŪDŪ'L-ĤĀL

Mübāşir Serkes Ağā veledi Ağob

Fātsa ķaşabasında muķim Tālib Ağā ibni Fettāħ

NUMRO: 107/B

Cānik sancāđı dāħilinde Ūnye ķaşabasınıñ Orta maħallesinden olūb Fātsa ķaşabasınıñ Yāliyenı maħallesinde Rāşit Ağāzāde Şabri Efendi'niñ ħānesinde misāfireten muķime Şahbāz ođlı kerimesi zātı ķaşaba ve maħalle-i mezbūreden Rāşit Ağāzāde Meħmed Efendi ibni Abdullah ve Maħzar ođlı Şabri Efendi ibni Ĥüseyin ta' rifleriyle muarrefe Emine Ĥānım ibneti Meħmed Fātsa ķazāsı bidāyet maħkemesine maħşuş oţada ma' ķūd-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde ķaşaba-i mezkūrede muķim da' vā vekillerinden Tōpālzāde Sā' düddin Efendi ibni Süleymān Efendi maħzarında iķrār-ı tām ve ta' biri ani'l-merām idūb leh ve aleyhimde vuķū'

bulmuş ve bulacak bi'l-cümle de'âviden tolâyı müdde' i ve müdde' a-aleyh ve şahş-ı şâliş şıfatlarıyla â' id oldığı meḥâkim-i şer' iye ve nizâmiyede bidâyeten ve i' âdeten ve i' tirâzan ve istinâfen ve temyizen muḥâkeme ve muḥâşama ve müdâfa' aya ve redd-i cevâba ve iḳâme-i şühûd ve istimâ' na ve kendü mühür ve imzâsıyla her nev' i müsted' ayât ve levâyiḥ tanzim ve taḳdimine ve taḥlif ve teḥâlûf ve tebliğ ve tebellüga ve ehl-i hibre ve ḥâkim ve mümeyyiz naşb ve ta' yine ve vaz' -ı haciz ve fekkine ve redd-i a' zâyâ ve şulḥ ve ibrâya ve aḥzu ḳabza ve ḥuḳûkumuñ muḥâfazasına ve âḥarı tevkil ve azle ve ḥuşûş-ı mezkûruñ mütevaḳḳıf oldığı umûrûn küllisini ifâya tarafımdan ḥâzır bi'l-meclis mûmâ ileyh Sa' düddin Efendi'yi vekâlet-i âmme-i muḥlaḳa-i şahîḥa-i şer' iye ile vekil ve nâib-i menâb naşb ve ta' yin eyledim didikde ol daḥi vekâlet-i mezkûreyi ḳabûl ve ḥidmet-i lâzimesini kemâ-yenbaḡi edâya teahhûd ve iltizâm itmeḡin mâ-vaḳa' a bi't-ḫ-taleb ve imlâ olundu. Ḥurrire fi'l-yevmi'l-işrin min şehri rebiu'l-evvel li-sene şelaşe ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

ŞUHÛDÜ'L-ḤÂL

Maḥzar oḡlı Şabri Efendi ibni Ḥüseyin

Ḳaşabadan Râşit Ağâzade Mehmed Efendi ibni Abdullah

NUMRO: 108/B

Mâ' rûz-ı dâ' ileridir ki

Cânîk sancâḡı dâḫilinde Fâtsa ḳazâsınıñ Findekse ḳaryesi ahâlisinden olûb dördünci ordûyı ḥümâyûna mensûb elli beşinci alâyınıñ dördünci ḫâbûrunuñ dördünci bölüḡünün on dördünci ḫayme efrâdından iken ma' lûliyeti cihetiyle memleketine gelûb vefât iden Ḳâdı oḡlı Ahmed bin Muşḫafa' nıñ verâşeti oldığını iddi' â iden ḳarye-i mezkûre ahâlisinden Ḥâcî Fettâḫ oḡlı kerimesi Ârife binti Aḫmed ḳazâ-i mezkûr bidâyet maḫkemesine maḫşûş oḫada ma' ḳûd-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde ḳaşabadan Maḥzar oḡlı Şabri Efendi ibni Ḥüseyin muvâcehesinde üzerine da' vâ ve taḳrir-i kelâm idûb silk-i celil-i askeriyede silâḫ altında iken ma' lûliyeti cihetiyle

memleketine gelüb vefât iden Kâdı oğlı Ađmed bin Muřtafa şadri oğlum ve mürişim olüb verâseti benimle ğaibe-i inde'l-meclis zevcesi Alime binti Ali Ořmân ve şulbi şağire oğlı Međmed ve şulbiye-i şağire kızları Āiře ve Zâide'ye münhaşira olüb müteveffânın bâbâsınıñ ismi Muřtafa meskať re'si mezkûr Findekse şaryesi olüb bizlerden ğayri vârişi ve terekesine müsteħaķ âĥarı olmamağla müteveffânın şabri Efendi zimmetinde cihet-i şarzdan yetmiş beř ğurûş alâcaķ ĥaķķı olüb meblağ-ı mezbûrı şable'l-aĥz ve ve'l-istifa vefât itmekle suâl olunüb meblağ-ı mezbûrı bizlere edâ ve teslime mûmâ ileyh şabri Efendi'ye tenbih olunmaķ maťlûbumdur deyu da'vâ itdikde ol dağı cevâbında cihet-i mezkûrden meblağ-ı mezbûr zimmetinde deyni olduğını iķrâr lâkin müdde' iye-i mezbûreden mâ'ada verâset müdde'âsını inkâr idecek ber- minvâl-i muĥarrer verâset müdde'âsını ala'l-uřûl evvelen sırran ve ba'dehu alenen lede't-tezkiye adl ve maķbûlü'ş-şehâde idûkları Kozpınâr şaryesi muĥtârı Ali Ořmân bin Abdullah ve iĥtiyâr a'zâsı Danđalâķ oğlı Yusuf bin Ali Findekse şaryesi imamı Međmed Said Efendi ibni Međmed Efendi ve muĥtârı Ađmed Çâvuř bin Ārif ve Ali Ořman bin Ađmed Kâra Veli oğlı Ađmed bin Ali nâm kimesneler taraflarından iĥbâr olunân Kozpınâr şaryesinden Timûrcı oğlı řâliĥ Ağâ ibni Veli ve Findekse şaryesinden Kâdı oğlı Ali Ořmân bin Ali bin řâliĥ nâm kimesneler şehâdetleriyle bi'l-muvâcehe berenbâĥi řer' i işbât itmeğin mücebince müdde' iye-i mezbûre Ārife ve ğaibe-i ani'l-meclis zevcesi Alime şulbi şağir oğlı Međmed ve şulbiye-i şağire kızları Āiře ve Zâide'niñ verâsetlerine ba'de'l-ĥûkûm ve't-tenbih ĥuzûru âlilerine i'âm olundu. Ĥurrire fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-işrin min şehri rebiu'l-evvel li-sene şelâse ve işrin ve şelâse mie ve elf.

NUMRO: 109/B

Cânik sancâğı dâĥilinde Fâtsa řazâsınıñ Miri şaryesi ahâlisinden olüb Baĥriye Silâĥ Endâz řâbûrınıñ ikinci bölüğü efrâdından iken ma'lûliyeti cihetiyle ser-řadaķa-i ĥazret-i tâcidârı olmaķ üzere taĥřiř buyrılân seksen ğurûş maâşla

memleketine teķāüden çerāġ buyurmuş ve bu kere mev'üdiyle vefât iden Ali oġlı Hüseyn bin Meġmed'in verâseti olduġını iddi'â iden kırye-i mezkûre ahâlisinden Ali oġlı Meġmed bin Abdullah kazâ-i mezkûr bidâyet maġkemesine maġşuş oġada ma'ķüd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde kaşabadan Maġzar oġlı Şabri Efendi ibni Hüseyn muvâcehesinde da'vâ ve takrir-i kelâm idûb silk-i celil-i askeriyede silâh altında iken ma'lûliyeti cihetiyle ser-şadaķa-i ġazreti tâcidârı olmak üzere seksen ġurüş maâşla memleketine teķāüden çerāġ buyurmuş ve bundan aķdem ecel-i mev'üdiyle vefât iden Ali oġlı Hüseyn şulbi oġlum ve mûrişim olûb verâseti benimle ġâibe ani'l-meclis anâsı Nâriye binti İbrâhim ve zevcesi Fâţıma binti Ömer ve şulbi şaġir oġulları Abdullah ve Ali ve şulbiye-i şaġire kızları Hûriye ve Nâzile'ye münġaşıra olûb müteveffâ-yı mezbûruñ anâsınıñ ismi Nâriye ve meşķat re'si mezkûr Miri kıryesi olûb bizlerden ġayri vârişi ve terekesine müsteġaķ âġarı olmamaġla müteveffâ-yı mezbûruñ mezbûr Şabri Efendi zimmetinde cihet-i karzdan yetmiş beş ġurüş alâcaķ ġaķķı olûb meblaġ-ı mezbûrı ķable'l aġz ve'l-istifâ vefât itmekle suâl olunûb meblaġ-ı mezbûrı bizlere edâ ve teslime mûmâ ileyh Sabri Efendi'ye tenbih olunmaķ maţlûbumdur deyû da'vâ itdikde ol daġı cevâbında cihet-i mezkûrden meblaġ-ı mezbûr zimmetinde deyni olduġını iķrâr lakin müdde'i mezbûrdan ma'âda verâset müdde'âsını inkâr idecek ber-minvâl-i muġarrer verâset müdde'âsını ale'l-uşûl evvelen sırran ve ba'dehu alenen lede't-tezkiye adl ve maķbûlü'ş-şehâde idükleri mezkûr Miri kıryesi muġtârı Şarı Kâdı oġlı Ya'ķûb bin Oşmân ve imâm Abdullah Efendi ibni Oşmân ve Şarı Kâdı oġlı ġamid Efendi ibni Oşmân ve Süleymân bin Ali nâm kimesneler ġaraflarından iġbâr olunân kırye-i mezkûreden Mollâ Aġmed oġlı Aġmed bin Oşmân Zenbek oġlı Ali bin İsmâil nâm kimesneler şehâdetleriyle bi'l-muvâcehe berenbaġı şer'-i işbât itmeġin mücebince müdde'i mezbûr Meġmed ve ġâibe ani'l-meclis anâsı Nâriye ve zevcesi Fâţıma ve şulbi şaġir oġulları Abdullah ve Ali ve şulbiye-i şaġire kızları Hûriye ve Nâzile'niñ verâsetlerine ba'de'l-ġükûm ve't-tenbih ġuzûru âlilerine i'âm olundu. ġurrire fi'l-yevmi'l âġad min şehri rebiu'l-aġir li-sene şelâşe ve işrin ve şelâşe mie ve elf.

NUMRO: 110/B

Huṣūṣ-ı āti'l-beyāniñ maḥallinde ketb ve istimā' içün bi'l-iltimās me'zūnen mürsel-i şer'ıye kātibi İbrāhim Efendi dā'ileri Fātsa kaşabasınıñ Yālıyeni Rūm maḥallesinde muḫim Kōṣcān ođlı Bavlenik sākine oldıđı ḥānesine vārüb aqđ-i meclis-i şer'-i āli itdikde zātı zeyl-i veşıqada muḥarrerü'l-esāmi zātlarıñ ta'rifleriyle muarrefe Kōṣcān ođlı Bavlenik zevcesi Miş ođlı kerimesi Sofya binti Yorzām ma'ḫūd-ı mezkūrda kaşaba-i mezkūrede muḫim milleti merḫūmeden Miş ođlı Nađil veledi Yorzām maḥzarında ikrār-ı tām ve ta' biri ani'l-merām idüb Ordū kaşabasınıñ Taşbāşı İmām maḥallesinde vāḫi' tarafları Kōrāil ođlı Yavri ḥānesi ve bir taraftı İşkadiye ođlı Ḥarmenesi ḥānesi ve iki taraftı ṭarık ile maḥdūd pederimden irşen intikāl iden birāderim Nādil ile müştereken mutaşarrıfa oldıđım bir bāb aḫşāb ḥāne vaşiyede olān şülüşü ḫişşe-i şāyi' amı maḥallinde ṭalibiz zuḥūrunda bedel-i mişliyle āḫara bey' ve ferāğ ve me'mūr-ı ḫuzūrunda i'ṭā-i taḫrire şemenini aḫız ve ḫabza ilmu ḫaberini temhir ve imzāya ve maḫbūzātını ṭarafıma irsāl ve işāle ṭarafımdan ḫazır bi'l-meclis birāderim merḫūm sefili vekālet-i āmme-i muṭlaḫa-i şaḫiḫa-i şer'ıye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta'yin eyledim didikde ol daḫi vekālet-i mezkūreyi ḫabūl ve ḫidmet-i lāzimesini kemā-yenbađı edāya teahhüd ve iltizām itdiđini kātib mūmā ileyh maḥallinde ketb ve istimā' ve ma'a ümena-i şer' ile meclisi şer'a gelüb alā vuḫū'ıhi irād ve taḫrir eylediđi tescil mā-vaḫa'a bi't-ṭaleb ketb ve imlā olundu. Ḥurrire fi'l-yevmi's-şāni min şehri rebiu'l-aḫir li-sene şelāşe ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

ŞUHŪDŪ'L-ḤĀL

Maḥalle-i mezkūre muḫtārı Ḳaṭḫā veledi Mālpize

A'zā Terzi oğlı Yanḫo veledi Yanḫa

A'zā Çāḫır oğlı Nebani veledi Kavrāil

Ordū Yakim ođlı Yakim veledi Enderyā

NUMRO: 111/B

Huṣūṣ-ı āti'l-beyāniñ maḥallinde ketb ve istimā' iḥūn bi'l-iltimās me'zūnen mürsel-i şer' iye kâtibi İbrâhim Efendi dâ'ileri Fâtsa қаşabasınıñ Yâliyeni maḥallesinde hazine kerimesi Hâce Şerife Zinet Hânımıñ sâkine oldığı hûnesine varūb aḳd-i meclis-i şer'-i âl-i itdikde zâtı zeyl-i veşiḳada muḥarrerü'l-esâmi müslimin ta'rifleriyle muarrefe mûmâ ileyhâ Hâce Şerife Zinet Hânım ma'ḳûd-ı mezkûrda Bolamân ma'a Çamâş nâhiyesiniñ Söken қaryesinden Hâcî Ali Ağâzâde Osmân Efendi ibni Ali maḥzarında iḳrâr-ı tām ve ta'biri ani'l-merām idüb Perşembe nâhiyesiniñ Çallū қaryesinde vâḳi' tarafları dere ve bir taraf-ı deḡirmen ve bir taraf-ı Şābit Ağâzâde Aḫmed Ağâ baḡçesi ve bir taraf-ı Қocabâş oḡlı Mehmed Ağâ findıḳ baḡçesi ile maḥdûd otuz dönüm miḳtârı bâ-ṭâpû mutaşarrıfa oldıḡım Zeybek oḡlı nâmı diḡeri Tonpul oḡlı tarlâsı ve yine қarye-i mezkûrede vâḳi' tarafları dört taraf-ı kezümük (?) tarlâlarıyla maḥdûd bir bâb menzilikci cem'an bir tarlâ ile bir bâb mülkü menzilikci maḥallinde ṭâlib-i zuhûrunda bedel-i mişliyle âḡara bey' ve fûrûḡt ve me'muri huzûrunda i'tâ-i taḳrîre ve şemenini aḡzu ḳabza ve ilmü haberini temhir ve imzâya ve maḳbûzâtını tarafıma irsâl ve isâle tarafımdan hâzır bi'l-meclis mûmâ ileyh Osmân Efendi'yi vekâleti âmme-i muṭlaḳa-i şâḫiḡa-i şer' iye ile vekil ve nâib-i menâb naşb ve ta'yin eyledim didikde ol daḡı vekâlet-i mezkûreyi ḳabûl ve ḡidmet-i lâzimesini kemâ-yenbaḡi edâya teahhüd ve iltizâm itdiḡini kâtib mûmâ ileyh maḥallinde ketb ve istimā' ve ma'an ümenâ-i şer' ile meclis-i şer'a gelüb ala vuḳû' ihi inhâ ve taḳrîr eylediḡi tescil mâ-vaḳa'a bi't-ṭaleb ketb ve imlâ olundu. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-aşar min şehri rebiu'l-aḡir li-sene şelâşe ve işrin ve şelâşe mie ve elf.

ŞUHÛDÜ'L-HÂL

Aşâḡıtepe қaryesinden Ordülü Ali bin Selim

Fâtsa қаşabasında muḳim Hocaзâde faziletlü Ḥalil Sıdḳı Efendi

NUMRO: 112/B

An-aşıl Tirepoli kazâsınıñ Çarşu maħallesi ahâlisinden olub Bolamân nahiyesi virgü kâtibi Hâbibzâde Muştafa Efendi ibni Hâcı Ömer Efendi Fâtsa kazâsı bidâyet mahkemesine mahşuş oğada ma' kud-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde ikrâr-ı tām ve ta'biri ani'l-merām idub Tirepoli kazâsınıñ Halaçlı karyesinde vâki' Hâcı Emin Kapdanzâdelerle müştereken ve müstaķillen bā-ṭapū mutaşarrıf oldıgım ma'lumu'l-ḥudūdu'l-kıṭa'āt arâzilerimin tefriķ ve taķsim ve ṭalib-i zuhūrunda muāmele-i ferāgıyenin icrâ ve ṭakrır ve bedel-i mişliyle āḫara bey' ve ferâg ve icâb iden ilmu haberini temhir ve imzâya ve şemenini aḫzu kabza ve maķzûzâtını ṭarafıma irsâl ve işâle ve inde'l-icâb arâzi mezkûrelere müdâḫale idenlerle â'id oldıgı meḫâkim-i şer' iye ve nizâmiyede bidâyeten ve i'âdeten ve i'tirâzan ve istinâfen ve temyizen muḫâkeme ve muḫâşama ve müdâfa' aya ve redd-i cevâba ve kendü mühür ve imzâsıyla levâyiḫ müsted' ayât tanzim ve taķdimine ve āḫarı tevkil ve azle ve ḫuşuş-ı mezkûruñ mütevaķķıf oldıgı umûruñ küllisini ifâya ṭarafımdan Tirepoli'de misâfireten sâkin Rize telgırâf ve posta müdiri Sâmi Efendi'nin kabûlüne mevķûfe vekâlet-i āmme-i muṭlaķa-i şahiḫa-i şer' iye ile vekil ve nâib-i menâb naşb ve ta' yin eyledim didikde ğıbbe't-taşdiķi'ş-şer' i mâ-vaķa' a bi't-ṭaleb ketb ve imlâ olundı. Ḥurrire fi'l-yevmi't-tâsi' ve'l-aşar min şehri rebiu'l-aḫir li-sene şelâşe ve işrin ve şelâşe mie ve elf.

ŞUHÛDÜ'L-ḤÂL _____

Fâtsa kaşabasından Ḥaṭıbzâde Ali Oşmân Efendi ibni Oşmân

Muķâvelât muḫarriri Ḥaşan Başri Efendi

NUMRO: 113/B

Cânik sancâgı dâḫilinde Fâtsa kazâsınıñ Merşâhböki karyesi sâkinelerinden olub zâtı Çaltumâr-ı Ulyâ karyesinden Ḥaṭıb oğlı Abdullah bin Meḫmed Câcula

ķaryesinden Yāpıcı ođlı Aħmed bin Muřtafa ta'rifleriyle muarrefe Göl Ořmān ođlı kerimesi Ali Bey ođlı Muřtafa'nın zevce-i menkūha-i metrūkesi Rāřime binti Ořmān bin Hūseyin Fātsa ķazāsı bidāyet maħkemesine maħřūř ořada ma'ķūd-ı meclis-i řer' - i řerif-i enverde ķarye-i mezkūre ahālisinden Ojon Muřtafa ođlı Hūseyin bin Ořmān maźarında bi't-tav'ı ve'r-rizā iķrār-ı tām ve ta'biri ani'l-merām idūb hibe-i āti'z-zikirleriñ řudūrına deđin yedimde bā-ħüccet-i řer' iye müstaķillen mālım ve mülküm olān ķarye-i mezkūrede vāķi' tarafları Tāđlı ođlı Bilāl Ađlāđūs ve bir taraf-ı Göl Ořmān ođlı Hāsan'ın kerimesi Hıķmet Ađlāđūs ve bir taraf-ı Tāđlı ođlı Rasūl'ün hānesi ve bir taraf-ı Avāni Ađlāđūs ile maħdūd sekiz yüz ğurūř ķıymetiyle bir bāb mülkü menzilin niřf hiřřesiyle ma'a arřa ve sekiz yüz ğurūř ķıymetlü bir sāk yataķ elli ğurūř ķıymetlü beř parçaca nūhāski iki ķalem eřya ile mezkūr mülkü menzilimiñ niřf hiřřesiyle mād-i arřa-i mezkūrde müben oluncaya deđin ğorüb ğözetmek evlād itdim vefātımdan řoñra dađı mülkü menziliñ diđer niřf hiřřesini iřķātıma⁵²² řarf idilmek kendümüñ olmaķ řartıyla zıķr olunān niřf hāne ma'a arřa ve eřya-i mezkūreyi bilā bedel iřbū hāzır bi'l-meclis ve emādimi mezbūr Hūseyin ber-minvāl-i muħarrer hibe-i řaħiħa-i řer' iye ile hibe ve temlik ve ba'de't-taħliyeti'ř-řer' iye teslim eyledikte ol dađı ber-vech-i muħarrer meclis-i hibede bilā māni' intihāb ve temellük ve teslim ve ķabzu ķabūl idūb fimā ba'd menzil-i maħdūdu mezkūr ile eřya mezkūrlerde benim ařlā ve ķať an alāķa ve müdāħalem ķalmayüb mezbūr Hāsan'ın māl-ı mevħūbi ve ĥaķķ-ı řariħi olmuřdur keyfe mā-yeřa' mutesarrı olsūn didikde ğıbbe't-tařdıķi'ř-řer' i mā-vaķa' a bi't-ťaleb ketb ve imlā olundu. Hurreire fi'l-yevmi'ř-řālīř ve'l-iřrin min řehri rebiu'l-aħir li-sene řelaře ve iřrin ve řelaře mie ve elf.

⁵²² **İskāt**, tereke sicil kayıtlarında vefat eden kişilerin kazaya kalmış beř vakit farz namazlarla vitir namazlarının bağışlanması umudu ile yapılan bir sadaka verme işlemine "İskāt-ı Salāt" denilmektedir. şöyle ki: Mükellef bir insan, farz ve vitir namazlarını, ima ile dahi olsa yerine getirmeye ğücü olduğu halde, eda veya kazayı yapmaksızın ölse, bunların dūřürölmesi için (bunların manevī sorumluluğundan kurtulması ümidi ile) bunlara karşı ödenmek üzere malının üçte birinden harcama yapılmasını vasiyet etmesi gerekir. Buna ğöre ölünün geriye bıraktığı malın üçte birinden namazlar için fidye (bedel) verilir. Böylece bağışlanması için Yüce Allah'a dua edilir." Bkz.: Ömer Nasuhi Bilmen, **Büyük İslam İlmihali**, Akçađ Yayınları, Ankara, 2000, s. 227.

ŞUHÛDÜ'L-HÂL

Çaltumâr-ı Ulyâ kıaryesinden Haıııı oğlı Abdullah bin Meğmed

Haıııı oğlı Mollâ Şükri bin Osmân

Câcûla kıaryesinden Yâpıcı Efendi Ağmed bin Muşıafa

NUMRO: 114/B

An-aşıl Erzurûm vilâyeti dâhilinde Nefsi Kemâh kıaşabasınıñ Ulyâ mağallesi sâkinelerinden olub zâtı zeyl-i veşıkada muğarrerü'l-esâmi müslimin ta'rifleriyle muarrefe Ordû kıazâsınıñ Bolamân nağiyesi müdiri Merâhorzâde Hüseyn Hüsnu Efendi'niñ zevcesi Fâııma Hediye Hânım ibneti Muşıafa Fâısa kıazâsı bidâyet mağkemesine mağşüş oıada ma'küd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde ikrâr-ı tām ve ta'biri ani'l-merām idub mezkûr Ulyâ mağallesinde vâkı' tarafları ğarben Edhem Çavuş bāğçesi şimâlen Hâfızzâde Hâcı Hüseyn Efendi tarlâsı şarkan arğ cenûben şâhib-i sened tarlâsı ile mağdûd kâin birâderlerim Međmed Ali ve Yusûf ve Osmân Efendilerden teferruân bā-tâpû mutaşarıfa oldığım üç dönüm miğdârı bir kıı'a tarlânıñ dört hişşeden üç hişşesi altı yüz ğurüş bedel ile yine mağalle-i mezbûrde vâkı' tarafları cânib-i yemini arğ cânib-i yesârı cebel ve arğası Merâhor oğlı İsmâil Efendi hâne ve bāğçesi cebhe cihet-i yol ile mağdûd olub ol şûretle mutaşarıfa oldığım yüz elli zir'a atığ bir bāb mülkü menzil ma'a bāğçenin dört hişşeden üç hişşesini altı yüz ğurüşa ki cem'ân bin iki yüz ğurüş bedel ile zevcim Mirâhorzâde Hüseyn Hüsnu Efendi'ye bey'i şâhib-i şer' ile bey' ve ferûht eşmânı hâşılasını âmen ağzu kıabz idub mezkûrlar hâne ve bāğçelerden benim alâğa müdâhalem kıalmayub mağallinde tesliť ve kıomiyon mağşüş huzûrunda i'tâ-i takrire muâmele-i ferâğıyesini icrâ ve lâzım gelen ilmu haberini temhir ve imzâya ve tâpû senedini ağzu kıabzâ ve zevcim mûmâ ileyh Hüseyn Hüsnu Efendi'ye irsâl ve işâle ve huşuş-ı mezkûr hağkıında müdâhale idenlerle â'id oldığı meğâkim-i şer' iye ve nizâmiyede bidâyeten ve i'âdeten ve i'tirâzan ve istinâfen ve temyizen muğâkeme ve muğâşama

ve müdāfa‘ aya ve redd-i cevāba ve kendū mühür ve imzāsıyla her nev‘ i müsted‘ ayāt levāyih ve tanzim ve taqdimine ve huşuş-ı mezkūruñ mütevaqqıf oldığı umūruñ küllisini ifāya tarafımdan gāib ani’l-meclis Kemāh kaşabasında tüccārdan Gökse Yusufzāde Hüseyin Efendi’nin kabūlüne mevķūfe vekālet-i āmme-i muṭlaķa-i şaḫiḫa-i şer‘ iye ile ve nāib-i menāb naşb ve ta‘ yin eyledim didikde ğıbbe’t-taşdıķi’ş-şer‘ i mā-vaķa‘ a bi’ṭ-ṭaleb ketb ve imlā olundu. Hırrire fi’l-yevmi’ş-şāliş ve’l-işrin min şehri rebiu’l-aḫir li-sene şelaşe ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

ŞUHÜDÜ’L-HĀL

Bolamān nāḫiyesi virgū kātibi Muştafa Efendi

Bolamān nāḫiyesi ṭāpū kātibi Meḫmed Aşım Efendi

NUMRO: 115/B

Huşuş-ı āti’l-beyāniñ maḫallinde ketb ve istimā‘ içün bi’l-iltimās me‘zūnen mürsel-i şer‘ iye kātibi İbrāhim Efendi dā‘ ileri Fātsa każāsıniñ Yālıyeni maḫallesinde muķim tebe‘ a-i Devlet-i Āliyye’niñ Ermeni milletinden Bedrūsān Ebķar Efendi’niñ sākin oldığı ḫānesine vārüb aķd-i meclis-i şer‘ -i āli-i itdikde zātı zeyl-i veşiķada muḫarrerü’l-esāmi zātleriñ ta‘rifleriyle muarrefe kaşaba ve maḫalle-i mezkūre sākinelerinden Yorgāncı oĝlı müteveffā Bedrūş’un zevce-i metrūkesi Zümrüd binti Keĝorik ile Todori kebir oĝulları Marvirmacı ve Keĝorik ma‘ķūd-ı mezkūrede kaşaba ve maḫalle-i mezkūreden milleti merķūmeden Terziyān Mācık veledi Oşāmmi maḫzarında iķrār-ı tām ve ta‘ biri ani’l-merām idüb Ünye kaşabasınıñ Orta maḫalle Gülyesā tepesinde vāķi‘ tarafları Yorgāncı oĝlı Niķosi arşası ve bir taraf-ı tariķ-i āmm ve bir taraf-ı Yorgāncı oĝlı Oḫātsini arşası ve bir taraf-ı dere ile maḫdūd zevcim müteveffā ve bābāmız Bedrūş’dan bizlere irşen intikāl iden Yorgāncı oĝlı Niķosi ile müştereken mutaşarrıf olduğımız arşamızıñ dört ḫişşeden bir ḫişşe-i şāyi‘ amızı maḫallinde ṭālib-i zuhūrunda bedel-i mişliyle āḫara bey‘ ve fūrūḫt ve ķomisyon maḫşuş ḫuzūrunda i‘ṭā ve taķrيره ve lāzım gelen ilmu ḫaberini temehhür

ve imzāya ve şemenini aḥzu ḳabza ve maḳbūzātını taraflarımıza irsāl ve işāle ve ḥuşuş-ı mezkūr ḥaḳḳında müdāḥale idenlerle ā'id oldığı meḥākim-i şer' iye nizāmiyede bidāyeten ve i'ādeten ve i'tirazın ve istināfen ve temyizen muḥākeme ve muḥāşamaya ve redd-i cevāba ve ikāme-i şühūd ve istimā'ına ve taḥlif ve teḥālūf ve tebliḡ ve tebellūga ve kendū mühür ve imzāsıyla her nev' i müsted' ayāt ve levāyiḥ tanzim ve tākdimine ve ḥuşuş-ı mezkūruñ mütevaḳḳıf oldığı umūrun küllisini ifāya taraflarımızdan ḥāzırı bi'l-meclis merḳūm Ḥāşcar Efendi'yi vekālet-i āmme-i muḥlaḳa-i şāḫiḥa-i şer' iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta'yin eyledik didiklerinde ol daḫi vekālet-i mezkūreyi ḳabūl ve ḥidmet-i lāzimesini kemā-yenbaḡi edāya teahhūd ve iltizām itdiğini kātib mūmā ileyh maḥallinde ketb ve istimā' ve ma'an ümenā-i şer' ile meclis-i şer' a gelūb alā vuḳū' ihi inhā ve taḳrir eylediğini mā-vaḳa' a bi't-taleb ketb ve imlā olundu. Ḥurrire fi'l-yevmi'l-ḥāmis min şehri cumāde'l-evvel li-sene şelāşe ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

ŞUHŪDÜ'L-ḤĀL

Boyāciyān Maḡraviç velidi Kirkor

Şarrāfyān Serkes Ağā veledi Agob

Maḥalle-i mezkūr muḥtārı Ökezyān Mārviroşa

NUMRO: 116/B

Cānik sancāḡı dāḫilinde Fātsa ḳaşabasınıñ Yāliyenı maḥallesinde muḳim tebe'a-i Devlet-i Āliyye'nin Ermeni milletinden zātı Yorgāncı oḡlı Keḡorik veledi Mārviros ve Şarrāf oḡlı Serkes veledi Agob ta'rifleriyle muarrefe Kırımlı oḡlı kerimesi ve Yorgāncı oḡlı Mārviros zevcesi Ārom binti Bābiḳ Fātsa ḳazāsı bidāyet maḥkemesine maḥşuş oḡada ma'ḳūd-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde ḳaşaba ve maḥalle-i mezkūrede muḳim Koç Mārviroş veledi Bedrūşa maḥzarında iḳrār-ı tām ve ta'biri ani'l-merām idūb Ordū ḳaşabasınıñ Boztepe Ermeni maḥallesinde vāḳi' tarafları Kırımlı oḡlı Maḡraviç ḫāne baḡçesi ve bir taraf-ı Tenekeci Nişān ḫānesi ve

iki taraf-ı tarik ile maḥdūd Kırımlı ođlı kerimesi müteveffiye vālidem Andeşe‘den irsen muntekal Pederim Bābek ve birāderim Oḥāsi ve Nişān ile müstereken mutaşarrıf olduđımız bir bāb ḥāne ve bađçede ḥişşe-i şāyi‘amı maḥallinde tefrik ve taḫsim ve tālib-i zuhūrunda bedel-i mişliyle āḥara bey‘ ve ferūht ve ḫomisyon maḥşūş ḥuzūrunda i‘tā ve taḫriri ve lāzım gelen ilmu ḥaberini temhir ve imzāya ve aḥzu ḫabza ve maḫbūzātını tarafıma irsāl ve işāle ḥuşūş-ı mezkūr ḫaḫḫında müdāḥele idenler ā‘id olduđı meḥākim-i şer‘iye ve nizāmiyede bidāyeten ve i‘ādeten ve i‘tirāzan ve istināfen ve temyizen muḥākeme ve muḥaşamaya redd-i cevāba ve ikāme-i şühūd ve istimā‘ına ve taḫlif ve teḥālūf ve tebliğ ve tebellūga ve aḥarı tevkil ve inde‘l-icāb şulḥ ve ibrāya ve ḥuşūş-ı mezkūruñ mütevaḫḫıf olduđı umūruñ küllisini ifāya tarafımdan ḥāzır bi‘l-meclis merḫūm Mārviroş‘u vekālet-i āmme-i muḫlaḫa-i şaḫiḫa-i şer‘iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta‘yin eyledim didikde ol daḫi vekālet-i mezkūreyi ḫabūl ve ḫidmet-i lāzimesini kemā-yenbađı edāya teahhūd ve iltizām itmeđin mā-vaḫa‘a bi‘t-taleb ketb ve imlā olundu. Ḥurrire fi‘l-yevmi‘s-sābi‘ min şehri cumāde‘l-evvel li-sene şelāse ve işrin ve şelāse mie ve elf.

ŞUHŪDÜ’L-ḤĀL

Şarrāfzāde Serkes Ağā veledi Agob

Yorğancı oğlı Keđorḫ veledi Mārviros

NUMRO: 117/B

An-aşıl Ḳayşeri sancāđına tābi‘ Aḫḫaḫaya ḫaryesiniñ Orta maḥallesi ahālisinden Ḃelebi ođlı Dūsüb Fātsa ḫazāsı rasūmāt me‘muru Aḫmed Ḥamdi Efendi ibni Ömer Efendi ḫazā-i mezkūr bidāyet maḫkemesine maḥşūş oḫada ma‘ḫūd-ı meclis-i şer‘-i şerif-i enverde iḫrār-ı tām ve ta‘biri ani‘l-merām idūb mezkūr Aḫḫaḫayā ḫaryesiyle Orta maḥallesinde vāḫi‘ ma‘lümü‘l-ḫudūd ve‘l-ḫiḫa‘āt pederimden mevrūş bi‘l-cümle ḥāne ve bađçe ve eşyā ve gerek kendū nāmına muḫayyed bir bāb ḥāne ve eşyānın maḥallinde tefrik ve taḫsim ve tālib-i zuhūrunda

bedel-i mişliyle āhara bey^ç ve fūrūht ve komisyon maḥşūşu ḥuzūrunda i^ç t̄a ve taḳrيره ve lāzım gelen ilmu ḥaberini temhir ve imzāya ve şemenini aḥzu ḳabza ve maḳbūzātını ṭarafima irsāl ve işāle ve müdāḥale idenlerle ā^ç id oldığı meḥākim-i şer^ç iye ve nizāmiyede bidāyeten ve i^ç ādeten ve i^ç tirāzan ve istināfen ve temyizen muḥākeme ve muḥāşama ve müdāfa^ç aya ve redd-i cevāba ve iḳāme-i şühūd ve istimā^ç ina ve kendū mühür ve imzāsıyla her nev^ç i müsted^ç ayāt ve levāyiḥ tanzım ve taḳdimine ve taḥlif ve teḥālūf ve tebliḡ ve tebellūḡa ve āḥarı tevkil ve azle ve inde'l-icāb şulḥ ve ibrāya ve ḥuşūş-ı mezkūruñ mütevaḳḳıf oldığı umūruñ küllisini ifaya ṭarafımdan ḳarye-i mezkūruñ mezbūr Orta maḥallesinde muḳim Köse Alizāde hemşirem oḡlı Abdulkādir Efendi'nin ḳabūlüne mevḳūfe vekālet-i āmme-i muṭlaḳa-i şaḥiḥa-i şer^ç iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta^ç yin eyledim didikde ḡibbe't-taşdıki'ş-şer^ç i mā-vaḳa^ç a bi't-ṭaleb ketb ve imlā olundu. Ḥurrire fi'l-yevmi'l-āşir min cumāde'l-ulā li-sene şelāşe ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

ŞUHŪDÜ'L-ḤĀL

Telḡıraf müdürü Meḥmet Efendi

Fātsa ḳazāsı mektebi rüşdiye müallimi evveli Muştafa Efendi

NUMRO: 118/B

Fātsa ḳaşabasınıñ belediye kātibi Ḥacı Şāliḥ oḡlı Ḥāfiḡ Süleymān Efendi ibni Menşūr Fātsa ḳazāsı bidāyet maḥkemesine maḥşūş oṭada ma^ç ḳūd-ı meclis-i şer^ç -i şerif-i enverde iḳrār-ı tām ve ta^ç biri ani'l-merām idüb leh ve aleyhimde vuḳū^ç bulmuş ve bulacaḳ bi'l-cümle de^ç āviden ṭolāyı müdde^ç i ve müdde^ç a-aleyh ve şaḥş-ı şāliş şıfatlarıyla ā^ç id oldığı meḥākim-i şer^ç iye ve nizāmiyeniñ her bir iḳāmında bidāyeten ve i^ç ādeten ve i^ç tirāzan ve istināfen ve temyizen muḥākeme ve muḥāşama ve müdāfa^ç aya ve redd-i cevāba ve iḳāme-i şühūd ve istimā^ç ina kendū mühür ve imzāsıyla her nev^ç i müsted^ç ayāt ve levāyiḥ tanzım ve taḳdimine ve taḥlif ve teḥālūf ve tebliḡ ve tebellūḡa ve ehl-i hibre ve ḥākim ve mümeyyiz naşb ve ta^ç yine ve inde'l-

icāb şulh ve ibrāya huşūş-ı mezkūruñ mütevaqqıf oldığı umūruñ küllisini ifāya tarafımdan gāib ani'l-meclis Ünye kaşābasında muķim Sāclızāde Muştafa Efendi'niñ kabūlüne mevķūfe vekālet-i āmme-i muţlaķa-i şaḥiḥa-i şer' iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta'yin eyledim didikde ğıbbe't-taşdıķı'ş-şer' i mā-vaķa' a bi't-ṭaleb ketb ve imlā olundu. Hurrire fi'l-yevmi't-tāsi' min şehri cumāde'l-aḥir li-sene şelase ve işrin ve şelase mie ve elf.

ŞUHŪDÜ'L-ḤĀL

Mübāşir Serkes Ağā

Fātsa Kaşābasından Maḥzar oğlı Şabri Efendi ibni Hüseyyin

NUMRO: 119/B

Cānik sancāğı dāḥilinde Fātsa każāsınıñ Hoylı muhāciri ķaryesi ahālisinden Derviş ođlı Yusuf bin Ḥasan nām kimesne każā-i mezkūr bidāyet maḥkemesine maḥşūş oṭada ma'ķūd-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde Cānik mutaşarrıfı saādetlū Cemāl Paşā'nın zevcesi gāibe-i ani'l-meclis iffetlū Fāṭıma Cemile Ḥānım ibneti'l-merḥūm Aḥmed Pāşā'nın vekil-i mir-i mūmā ileyh Cemāl Pāşā maḥzarında iķrār-ı tām ve ta'biri ani'l-merām idūb on bir ve on yāşlarında olūb işbū ķaydımda olān şulbiye-i şāġire kızlarım Fāṭıma ve valideleri menziline ḥıdmet itmek içün işbū tāriḥ-i veşıķadan on sene tamāmına deġin şehriye beheri on ġuruş icāre tesmiyesiyle mezbūre Fāṭıma Cemile Ḥānım Efendi'ye bi'l-velāye icāre ve teslim ve ücret-i mezkūreyi kızlarım mezbūrātının nafaķa ve kisvelerine ḥarç ve şarfa emir eyledim didikde vekil mūmā ileyh daḥi bi'l-vekāle ber-vech-i muḥarrer isticār ve kabūl ve ücret-i mezkūreyi bābāsı mezbūruñ emri üzere şāġiretān-i mezbūretānın nafaķa ve kisvelerine ḥarç ve şarfa teahhüd itmeġin mā-vaķa' a bi't-ṭaleb ketb ve imlā olundu. Hurrire fi'l-yevmi'l-işrin min cumāde'l-aḥir li-sene şelase ve işrin ve şelase mie ve elf.

ŞUHŪDÜ'L-ḤĀL

Çaryeden Bayrâkdâr oğlı Süleymân bin Meĥmed

Çarye-i mezkûreden Şabâz oğlı Abdulkâdir Ağâ bin Hâcî Hasan

NUMRO: 120/B

Ordû kazâsınıñ Bolamân nâhiyesi eşrafından iken bundan aĥdem vefât iden Hazinedârzâde Ali Bey ibni'l-müteveffâ Süleymân Bey'in verâseti şulbi kebir oğulları Aĥmed Hâmdi ve Âşaf ve Taĥsin beylerle Ünye kazâsınıñ Çamûrlı maĥallesinde sâkin ve sâkineler zevce-i menkûĥa-i metrûkesi Dilâra Hânım ibneti'l-müteveffâ Abdullah şulbi şağir oğulları İĥsân ve Ekrem Beyler ve şulbiye-i şağire kızları Feride ve Fâikâ ve Pâkize ve Hâyriye ve Hâlise ve Şâkire Hânımlar'a münĥaşıra oldukları ba' de't-tetĥiki's-şer' i mûmâ ileyhimûndan Aĥmed Hâmdi ve Âşaf ve Taĥsin Beyler Fâtsa kazâsı bidâyet maĥkemesine maĥşûş oĥada ma' ĥûd-ı meclis-i şer' -i şerif-i enverde ĥaşaba-i mezkûrenin Yâliyenî maĥallesinde muĥimân Kâdızâde Ali ve Topalzâde Sa' düddin Efendiler maĥzarlarında iĥrâr-ı tām ve ta' biri ani'l-merâm iderekden murişimiz müteveffâ-yı mûmâ ileyh Ali Bey pederi müteveffâ Süleymân Beyler birâderi müteveffâ Bekir bin Bekir mevrûş munteĥal bi'l-cümle emvâl-i menĥûle ve emlâĥ ĥiftli ĥât ve arz-ı emiriyelerinden ĥişşe-i irşîye ve intikâliyelerimizi müştereketimiz bulunân ĥâibe-i ani'l-meclis ĥaşaba-i mezkûrenin Yâliyenî maĥallesinde sâkine Hazinedârzâde kerimesi Hâce Şerife Zinet Hânım zâbt-ı teşebbûş itmekde bulunduğundan ĥânım mûmâ ileyhâ aleyhinde teĥaddûş ve teferruğ idecek kâffe-i de' âviniñ berâetine bi'l-cümle meĥâkim-i şer' iye ve nizâmiyenin her bir iĥâmında müdde' i ve müdde' a-aleyh ve şaĥş-ı şâliş şıfatlarıyla bidâyeten ve i' âdeten ve i' tirâzan ve istinâfen ve temyizen muĥâkeme ve muĥâşama ve müdâfa' aya ve redd-i cevâba ve iĥâme-i şühûd ve istimâ' na ve kendü mühür ve imzâsıyla her nev' i müsted' ayât ve levâyiĥ tanzîm ve taĥdimine ve vaz' -ı ĥaciz ve fekkine ve pıruştü keşidesine ve ehl-i hibre ve ĥâkim ve mümeyyiz naşb ve ta' yine ve taĥlif ve teĥâlûf ve tebliğ ve tebellüĥa ve inde'l-icâb şulĥ ve ibrâya ve

âharı tevkil ve azle ve huşûş-ı mezkûruñ mütevaqqıf oldığı umûruñ küllisini ifāya taraflarımızdan hâziriye bi'l-meclis mûmā ileyh Ali ve Sa'düddin Efendiler münferiden ve müctemî'ân vekālet-i āmme-i muṭlaḳa-i şahiḳa-i şer' iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta'yin eyledik didiklerinde mûmā ileyhimān daḳi vekālet-i mezkûre ḳabûl ve ḳidmet-i lâzimesini kemā-yenbaḳi edāya teahhüd ve iltizām itmeleriyle mā-vaḳa'a bi't-ṭaleb ketb ve imlā olundı. Ḳurrire fi'l-yevmi'l-aḳad ve'l-işrin min şehri recebi'l-mürecceb li-sene şelāse ve işrin ve şelāse mie ve elf.

ŞUHÜDÜ'L-HĀL

Fātsa ḳaşabasından Ḳācı Ḳaṭıbzāde Meḳmed Efendi bin Oşmān Efendi

Bolamān'nın Sarmaşık ḳaryesi Ḳat oḳlu Mollā Meḳmed bin Aḳmed

NUMRO: 121/B

Bolamān nāhiyesinin Ḳorāz ḳaryesi ahālisinden olub Fātsa ḳaşabasında misāfireten muḳim şahiḳ-i arzuḳāl Ḳūlaḳsız oḳlu Ḳasan bin Ḳasan Fātsa ḳazāsı bidāyet maḳkemesine maḳsûş oṭada ma'ḳūd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde zıkr-i āt-i ḳısrāḳı zābiṭ bulub beytü'l-mālden aḳzu ve'l-yevm-i lüḳaṭa ḳükmünde olmaḳ üzere bi'l-emāne vāz'-ı yed olmaḳla ḳıbel-i şer' iden huşuşunu re'y olān ḳālen beytü'l-māl me'murı māl müdiri vekil taḳsildār müfettişi Maḳmūd Efendi muvācehesinde da'vā ve taḳrir-i kelām idüb işbū meclis-i şer' ide muāyene olunān yāḳıza baḳār kestāne ṭorı ve alnı şaḳār ve şol ḳıç ayāḳında ip keşiḳi ve yine mezkūr ayāḳında ṭoḳsān iki raḳam damḳalı sekiz yāşında ve üzerinde yük eḳeri netācen ve müstaḳillen yedindi mülküm olān dōrt yüz ḳurūş ḳıymetlü bir re'si ḳısrāḳ ḳayvānı geḳen ḳaṭa pāzār irtesi ḳünü Fātsa ḳaşabasında ḳākim neferin aḳurundan serḳat olunub ol ḳünden berū teḳarri itmekte iken el-hāletü hazıhi beytü'l-māl me'murı yedinde bulmamla bi'l-istiḳḳāḳ ṭaleb iderim deyū da'vā itdikde ol daḳi cevābında mevşūfu mezkūr ḳısrāḳı el-yevm müvekkili māl müdiri Ḳaḳḳı Efendi yedinde oldıḳını ḳāvi iḳrār lakin müdde'iniñ istiḳḳāḳ müdde'āsını inkār idecek ber-vech-i muḳarrer müdde'āsını evvelen bā-

varağa-i mestûre mensûb olduğda or z aryesi muğt rı Serd r oğlı amdi bin  mer ve ihtiya r a' z sından Serd r oğlı Muştafa bin Muştafa orlu oğlı AĞmed bin Ali n m kimesnelerden sırran ve ba' dehu G kerzalik aryesinden İbil oğlı Meğmed bin asan Bağd dli oğlı useyin bin Oşm n n m kimesnelerden alenen lede't-tezkiye adil ve mağb l 'ř-şeh de id kleri ihb r şa' ay n olun n şebağ oğlı Moll  Meğmed bin İbr him bin useyin ve Tef n oğlı Ali bin Tef n bin Abdullah n m kimesneler şeh detleriyle bi'l-muv cehe berenbaği şer' i ba' de'l-işb t ve'l-Ėulf ve'l-Ė k m mücebiyle m rru'l-bey n ısr Ğı mezk r-ı müdde' i merĖ m useyin'e teslime beytü'l-m l me'm rı m l müdiri vekili Mağm d Efendi'ye tenbih olunduğı tescili F tsa aşabası mağkeme-i şer' iyesinden i' l m olundu. urire fi'l-yevmi'l-ağad min şehri recebi'l-mürecceb li-sene şel se ve işrin ve şel se mie ve elf.

NUMRO: 122/B

C nik sanc Ğı d hilinde F tsa aşabasının Y lyeni mağallesi sağinelerinden azined r z de kerimesi Ė ibe-i ani'l-meclis  ce şerife Zineti  nım ibneti'l-merĖ m Oşm n P ş  n m Ė t n bundan iki m h muğaddem Perşembe yayl sında c n n arız  olmağla ol vağitden ber  mesl b 'l-ağıl ol b if k t bulmadığından m ' ada velisi dağı olmamağla Ė len yedinde ol b m like ve mutaşarrıfa olduğı Ord  ve  nye ve F tsa az  ve nev hisinde bi'l-cümle emlak ve ar zı ve emv l ve eşy sını Ėıfz  Ėıřaset ve um ru l zimesini ru'yet iğ n ıbel-i şer' iden bir vaşı naşb ve ta' yin olunmağ ehem ve elzem olduğı mağalle-i mezb re ah lisinden Ė zır bi'l-meclis b iş 'l-veşıka M ftiz de el- c Fehmi Efendi ibni Oşm n Efendi n m kimesne dağı her vechile mu'temed ve m stağim ve um ru vaşayeti ru'yete adir id Ğı zağt ceridesinde muğarrer şığ t şağifet 'l-kelim tdan ve mağalle-i mezb re im mı AbdulĖamid Efendi'ye Oşm n AĞ  ve muğt rı Niz mi Efendi ibni ş kir AĞ  ve ihtiya r a' z sından D vulciz de el- c Muştafa Efendi ibni alil ve Timurciz de Muştafa Efendi'ye Muştafa AĞ  ve arizz de BehĖet Efendi'ye Muştafa AĞ  ve

eşrâfından Kâdızâde Ali Efendi ibni Hüseyin ve Hâcı Şâlih Ağâzâde Hâfız Süleymân Efendi ibni mensûre Müftizâde Meḥmed Efendi ibni Osmân Efendi nâm kimesneler ihbârlarıyla zâhir ve müteḥakkık olmağla mezbûr el-Hâc Fehmi Efendi mecnûne-i mezbûre Hâce Şerife Zineti Hânım'a bi-inayâtillahi te'ala ifâkat gelinceye deġin bi'l-cümle emlâk ve arâzi ve emvâl ve eşyasını hıfzû hırâset ve umûr lâzimesini ru'yete kıbel-i şer'î şerifden vaşî naşb ve ta'yin olunduğda ol daġı ber-vech-i muḥarrer vaşâyet-i merķûmeyi ķabûl ve ḥidmet-i lâzimesini kemâ-yenbaġı edâya teahhüd ve iltizâm itmeġin mâ-vaķa' a bi't-ṭaleb ketb olundu. Hurrîre fi'l-yevmi's-şâmin ve'l-aşar min şehri recebi'l-mürecceb li-sene şelâse ve işrin ve şelâse mie ve elf.

NUMRO: 123/B

Cânîk sancâġı dâhilinde Fâtsa kazâsınıñ İregör ķaryesi ahâlisinden Şuiçmez oġlı Aḥmed bin Ḥalil kazâ-i mezkûr bidâyet maḥkemesine maḥşûş oṭada ma'ķûd-ı meclis-i şer'î şerif-i enverde ķarye-i mezkûrede misâfireten sâkine Hâcı Emin Efendizâde Meḥmed Kâmil Efendi'niñ zevcesi ġâibe-i ani'l-meclis Gül Hânım ibneti Mollâ Hüseyin'iñ vekil-i zevc-i mezbûr Meḥmed Kâmil Efendi maḥzarında iķrâr-ı tām ve ta' biri ani'l-merâm idûb işbû yedimde olân beş yaşında şulbiye-i şaġire kıızım Emine'yi menzilinde ḥidmet itmek içûn işbû tarih-i veşîkadan on sene tamâmına deġin şehriye on ġurûş icâre tesmiyesiyle mezbûre Gül Hânım'a bi'l-velâye icâre ve teslim ve ücret-i mezkûreyi kıızım mezbûrenin nafaķa ve kisvesine ḥarç ve şarfa emir eyledim didikde vekil mûmâ ileyhâ daġı ber-vech-i muḥarrer bi'l-velâye isticâr ve ķabûl ve ücret-i mezkûreyi bâbâsı mezbûruñ emri üzere şaġire-i mezbûrenin nafaķa ve kisvesine ḥarc ve şarfa teahhüd itmeġin mâ-vaķa' a bi't-ṭaleb ketb olundu. Hurrîre fi'l-yevmi't-tâsi' ve'l-aşar min şehri recebi'l-mürecceb li-sene şelâse ve işrin ve şelâse mie ve elf.

ŞUHÛDÜ'L-ḤÂL

Ķaryeden Ali Ümmet oġlı Süleymân bin Meḥmed

Çaryeden Çaraca oğlı Ağmed bin Muştafa

İregör çaryesinden Ali Ümmet Usta Sa' düddin bin Meğmed

NUMRO:124/B

Cānik sancāđı dāđilinde Fātsa çaşabasınıñ Yālıyeni mađallesinden tebe'a-i Devlet-i Āliyye'niñ Ermeni milletinden zātı zeyl-i zabiṭta muđarrerü'l-esāmi zātların ta'rifleriyle muarrefe Pārsih ođlı Niyās zevcesi Mārim binti Kirkor çaşaba ve mađalle-i mezbūreden ve millet-i merķūmeden řulbi kebir ođlı Pārsih ođlı Keđorik veledi Niyās mađzarında bi-ṭavihā iķrar-ı tām ve taķrır-i kelām idūb řulbi kebir ođlum mezbūr Keđorik ma'an sākine olduđımız mađalle-i mezbūrede vāķi' mülkü menzil derūnunda bi'l-cümle beṭālet olunān yünden ma'mül yüz elli ğurūř kıymetlü iki ķāt yataķ ve yüz ğurūř kıymetlü tađminen on çayye nüĥās ve yirmi ğurūř kıymetlü bir aded köhne kilim ve bir aded iki yüz elli ğurūřluķ ecnebi altūnı ve iki aded yüz seksen ğurūřluķ mađmūdiye altūnı ve yirmi aded lirāyı ořmāni ve on ğurūř kıymetlü bir aded köhne řırmaki cem'an yedi ķalem eřyā nüķūd ile el-haletü hazıhi ūzerime lābis olduđım köhne elbisemden mā'ada menzil-i mezkūruñ derūnunda mevcūd zıkr olunān eřyā ve nüķūd ben ĥayātda olduķça kendimiñ ba'de'l-vefāt ođlum mezbūr Keđorik'niñ māl ve mülķümde benim ařlā ve çat'ā alāķam ve müdāhalem yokdur didikde ğıbbe't-tařdıķi'ş-řer' i mā-vaķa'a bi'ṭ-ṭaleb ketb olundu. Ĥurrire fi'l-yevmi'r-rābi' ve'l-iřrin min řehri recebi'l-mürecceb li-sene řelaře ve iřrin ve řelaře mie ve elf.

ŞUHŪDÜ'L-ĤĀL_____

Yorđāncı ođlı Envin veledi Beđūs

Çaşaba ve mađalle-i mezbūreden Bāciyān Mađreviç veledi Kirkor

NUMRO: 125/B

Cānik sancāğı dāhilinde Fātsa қаşabası belediye kātibi Hācı Şālih Ağāzade Hāfiz Süleymān Efendi ibni Menşūr Fātsa қазāsı bidāyet maḥkemesine maḥşūş oḡada maḥkūd-ı meclis-i şerḥ-i şerif-i enverde қаşaba-i mezkūreniñ Yālieni maḥallesinde muḳim daḥvā vekillerinden Қādızāde Ali ve Topālzāde Saḥdūddin Efendiler maḥzarında iḳrar-ı tām ve taḥbiri ani'l-merām idūb leh ve aleyhimde vuḳūḥ bulmuş ve bulacaḳ bi'l-cümle deḥāviden ṭolāyı müddeḥi ve müddeḥa-aleyh ve şahş-ı şāliḥ şifatlarıyla āḥid oldığı meḥākim-i şerḥiye ve niḫāmiyeniñ her bir iḳāmında bidāyeten ve iḥādeten ve iḥtirāzan ve istināfen ve temyizen muḥākeme ve muḥāşama ve müdāfaḥaya ve redd-i cevāba ve iḳame-i şühūd ve istimāḥına ve kendü mühür ve imzāsıyla her nevḥi müstedḥayāt ve levāyih tanzīm ve taḳdimine ve taḥlif ve teḥālūf ve tebliḡ ve tebellūḡe ve ehl-i hibre ve ḥākim ve mümeyyiz naşb ve taḥyine ve vaḫḥ-i ḥaciz ve fekkine ve piruštū keşidesine ve redd-i aḥzāya ve inde'l-icāb şulḥ ve ibrāya ve aḥarı tevkil ve azle ve ḥuḫūş-ı mezkūruñ mütevaḳkıf oldığı umūruñ küllisini ifāya ṭarafımdan ḥāzirān bi'l-meclis mūmā ileyhimā Ali ve Saḥdūddin Efendi münferiden ve müctemiḥan vekālet-i āmme-i şahīḥa-i şerḥiye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve taḥyin eyledim didikde mūmā ileyhimā daḥi ber-vech-i muḥarrer vekālet-i mezkūreyi ḳabūl ve ḥidmet-i lāzimesini kemā-yenbağı edāya teahhūd ve iltizām itmeleriye māvaḫḥaḥa bi't-ṭaleb ketb ve imlā olundı. Hurrire fi'l-yevmi's-şābiḥ ve'l-işrin min şehri recebi'l-mürecceb li-sene şelāşe ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

ŞUHÜDÜ'L-ḤĀL _____

Қаşaba-i mezkūreden Maḥzar oḡlı Şabri Efendi ibni Ḥasan

Fātsa қаşabasında muḳim Abdūlfettāhzāde Ṭayyib Ağā

NUMRO: 126/B

Ma'ruz-ı dâ'ileridir ki

Cānik sancāğı dāhilinde Fātsa kazāsınıñ Günlük kıyyesi ahālisinden şahib-i arzuḥāl Köle oğlı Ramazan bin Muştafa kazā-i mezkūr bidāyet mehkemesine maḥşūs oḫada ma'kūd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde Yuḫārıtepe kıyyesinden Abdi oğlı Ḥasan bin Emir muvācehesinde da'vā ve taḫrir-i kelām idüb işbū meclis-i şer'ide muāyene olunān bir buçuḫ yāşında iken beş sene muḫaddem Ḳoḫor kıyyesinden Fırıl oğlı Bayrām'dan mübā'aya itmiş oldığım ve yek düge-i baḫār ince boynuz ve kıyruğı küçük yedi yāşında iki yüz ğurūş kıymetlü bir re'si siyāh renkli ḫara şığır öküzü şirāen ve müstaḫıllen yedimde mülküm iken tāriḫinden iki buçuḫ māḫ muḫaddem Kokor kıyyesinde rai' olunmaḫda iken sirḫat olunüb ol vaḫıtden berū taḫarri itmekde iken el-haletü hazıhi merḫüm Ḥasan yedinde bulmamla bi'l-istiḫḫāḫ ḫaleb iderim deyü ba'de'd-da'vā ve's-suāl ol daḫi cevābında mevşūfu mezkūr öküz yedinde olüb tāriḫinden on gün muḫaddem Aşağıtepe kıyyesinden Bātır oğlı Süleymān bir ḫosūn ile mübādele idüb mezkūr öküz mübādele ḫarikiyle mülki olüb müdde'i merḫümün istiḫḫāḫ müdde'āsını inkār idecek ber-minvāl-i muḫarrer müdde'āsını evvelen bā-varaḫa-i mestūr ve mes'ub oldukları ve Günlük kıyyesi İmām-Ḥatib oğlı Ḥalil Efendi ibni Ḥalil ve muḫtārı Köse oğlı Muştafa bin İbrāḫim nām kimesnelerden sırran ve ba'dehu kıyrie-i mezküreden Güdekzāde Fehmi Efendi ibni Muştafa ve Fātsa kazāsı şandıḫ emini Ömer Efendi ibni Ḥüseyin nām kimesnelerden alenen lede't-tezkiye adl ve maḫbülü's-şehāde idükleri ihbār ve iş'ār olunān Abāḫlı oğlı Ali Oşmān bin Ḥasan bin Oşmān ve Abāḫlı oğlı İsmāil bin Ḥüseyin bin Ḥalil nām kimesneler şehādetleriyle bi'l-muvācehe berenbaḫı şer'i ba'de'l-işbāt ve'l-ḫulf ve'l-muḫākeme mücebiyle mārru'l-beyān öküz mezkūr-ı müdde'i merḫüm Ramazān'a teslimi müdde'a-aleyh merḫüm Ḥasan'a tenbih olundığı tescil ve Fātsa kazāsı maḫkeme-i şer'iyesinde i'lām olundu. Ḥurrire fi'l-

yevmi'r-rābi' ve'l-işrin min şehri recebi'l-mürecceb li-sene şelase ve işrin ve şelase mie ve elf.

NUMRO: 127/B

An-aşıl Rize kaşabasınıñ Filiboz maħallesini ahālisinden olub Fātsa kaşabasınıñ Yāliyeni maħallesinde muķim Nalcı ođlı Aziz Usta ibni Aħmed Fātsa kaşası bidāyet maħkemesine maħşūş ođada ma'ķūd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde kaşaba-i mezkūrede muķim da'vā vekillerinden Topālzāde Sa'düddin Efendi bin Süleymān Efendi maħzarında iķrār-ı tām ve ta'birini ani'l-merām idüb leh ve aleyhimde vuķū' bulmuş ve bulacaķ bi'l-cümle de'āviden tolayı müdde'i ve müdde'a-aleyh ve şahş-ı şāliş şıfatlarıyla ā'id oldıđı meħākim-i şer'iyeye ve nizāmiyenin her bir iķāmında bidāyeten ve i'ādeten ve i'tirāzān ve istināfen ve temyizen muħākeme ve muħāşama ve müdāfa'aya ve redd-i cevāba ve iķāme-i şühūd ve istimā'ına ve vaż'-ı haciz ve fekkine ve pirūştı keşidesine ve ehl-i hibre ve ħākim ve mümeyyiz naşb ve ta'yine ve kendü mühür ve imzāsiyla her nev'i müsted'ayāt ve levāyiħ tanzim ve taķdimine ve taħlif ve teħālūf ve tebliğ ve tebellūga ve redd-i a'zāya ve ħuķūķumun muħāfazasına ve inde'l-icāb şulħ ve ibrāya ve ħuşūş-ı mezkūruñ mütevaķķıf oldıđı umūruñ küllisini ifāya tarafımdan ħāzır bi'l-meclis mūmā ileyh Sa'düddin Efendi'yi vekālet-i āmme-i muṭlaķa-i şahīħa-i şer'iyeye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta'yin eyledim didikde ol daħi vekālet-i mezkūreyi ķabūl ve ħidmet-i lāzimesini kemā-yenbađı edāya teahhūd ve iltizām itmeđin mā-vaķa'a bi't-ṭaleb ketb ve imlā olundu. Ĥurrire fi'l-yevmi's-şāmin ve'l-işrin min şehri recebi'l-mürecceb li-sene şelase ve işrin ve şelase mie ve elf.

ŞUHŪDÜ'L-ĤĀL

Kaşaba-i mezkūrede muķim Abdulfettāħzāde Tayyib Ağā

Fātsa kaşabasında Maħzar oğlı Şabri Efendi ibni Ĥüseyin

NUMRO: 128/B

Ordū kazasınıñ Perşembe nāhiyesine tābi^ç Doğanlı kıyesi ahālisinden olūb Fātsa kaşabasınıñ Yālıyeni maħallesinde misāfireten muķim Sārı Hüseyn ođlı Hasan bin Aħmed nām kimesne Fātsa kazası bidāyet maħkemesine maħşuş oğada ma^ç kūd-ı meclis-i şer^ç -i şerif-i enverde Dersaadet'de Seydi Bey maħallesinde Maħmūd Pāşā maħkemesi ħūlafasından Meħmed Emin Efendi'niñ zevcesi Nuriye Hānım'a ibneti Hācı Şādık Efendi'niñ vekil-i mezbūrenin birāderi Hāmdi Efendi maħzarında ikrār-ı tām ve ta^ç biri ani'l-merām idūb on bir yāşında olūb işbū yedimde olān şulbiye şāğire kızım Emine'yi menziline ħidmet itmek içün tāriħ-i veşikadan beş sene tamāmına deđin şehriye on ğurūş icāre tesmiyesiyle mezbūre Nuriye Hānım'a bi'l-velāye icāre ve teslim ve ücret-i mezkūreyi kızım mezbūreniñ nafaķa ve kisvesine ħarc ve şarfa emir eyledim didikde vekil-i merķūm daħi bi'l-vekāle ber-vech-i muħarrer isticār ve kabūl ve ücret-i mezkūreyi bābāsı emri üzere şāğire-i mezbūreniñ nafaķa ve kisvesine ħarc ve şarfa teahhüd itmeđin mā-vaķa^ç a bi't-ṭaleb ketb olundu. Hurre fi'l-yevmi's-şāmin ve'l-işrin min şehri recebi'l-mürecceb li-sene şelāşe ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

ŞUHŪDÜ'L-ĤĀL

Doğanlı kıyyesinden Mollā Hasan oğlı Ali bin Emin

Kıyie-i mezkūreden Molla Hasan ođlı Hāfız Muştafa ibni Emin

NUMRO: 129/B

Bolamān nāhiyesiniñ Zāvi kıyyesi ahālisinden olūb Fātsa kaşabasında misāfireten muķim İsmāil oğlı Hācı Meħmed Ağā ibni Hüseyn Ağā Fātsa kazası bidāyet maħkemesine maħşuş oğada ma^ç kūd-ı meclis-i şer^ç -i şerif-i enverde Ünye kaşabasınıñ Hāmidiye maħallesi ahālisinden olūb Fātsa kaşabasında misāfireten muķim Musazāde Mümtāz Efendi ibni Meħmed Ağā maħzarında ikrār-ı tām ve

ta' biri ani'l-merām idüb Ünye kaçabasınıñ Hamidiye maħallesinde sākın iken bundan aqdem vefāt iden zevcem Musazāde kerimesi müteveffiye Cevāhire Hānım şulbünden hāsıla ve mütevellide olān müteveffiye kerimem Gül Hānım'dan irşen bana intikāl iden Ünye kaçāsınıñ Ahnāk maa Tāşkesiği kıyresinde vāki' ma'lümü'l-hudūd ve'l kıta'āt arāziden dört hişsedden bir hişşe-i şāyi'amı maħallinde bedel-i mişliyle aħara bey' ve ferāğ ve kıomıyonu maħşūş huzūrunda i'tā ve taķrire ve lāzım gelen ilmu ħaberini imzā ve temhire bedel-i mişlini aħzu ve kıabzā ve maķbūzātını taşafıma irsāl ve işāle ve arāzi mezkūreden terāküm iden diğer mülkü icārını vaz'-u'l-yed olanlardan talet ve da'vāya müdde'i ve müdde'a-aleyh ve şaħş-ı şāliş şıfatlarıyla ā'id oldığı meħākim-i şer'ıye ve nizāmiyenin her bir iķāmında bidāyeten ve i'ādeten ve i'tirāzan ve istināfen ve temyizen muħākeme ve muħaşama ve müdāfa'aya ve redd-i cevāba ve iķāme-i şühūd ve istimā'ına ve kendū mühür ve imzāsıyla her nev'i müsted'ayāt levāyiħ tanzim ve taķdimine ve aħarı tevkil ve azle ve huşūş-ı mezkūruñ mütevaķkıf oldığı umūruñ küllisini ifāya taşafımdan hāzır bi'l-meclis mūmā ileyh Mümtāz Efendi'yi vekālet-i āmme-i muṭlaķa-i şaħiħa-i şer'ıye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta'yin eyledim didikde ol daħi ber-vech-i muħarrer vekālet-i mezkūreyi kıabül ve ħidmet-i lāzimesini kemā-yenbağı edāya teahhüd ve iltizām itmeğin mā-vaķa'a bi't-talet ketb ve imlā olundu. Ĥurrire fi'l-yevmi's-şāliş min şa'bāni'l-muazzam li-sene şelaşe ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

ŞUHÜDÜ'L-HĀL

Kaşaba-i mezkūrede muķim Efendizāde Muştafa Efendi

Fātsa kaçabasında muķim Merizzāde Behçet Efendi

NUMRO: 130/B

Cānik sancāđı dāħilinde Fātsa kaçabasınıñ Yālıyeni maħallesinde muķim tebe'a-i Devlet-i Āliyye'niñ Ermeni milletinden Parsinhayan Serkes veledi Miyās Fātsa kaçāsı bidāyet maħkemesine maħşūş oṭada ma'ķūd-ı meclis-i şer'-i şerif-i

enverde aşaba-i ve maalle-i mezbūreden millet-i merūmeden Boyāciyān Maravi Efendi veledi Kirkor mazarında ikrār-ı tām ve ta‘biri ani‘l-merām idūb leh ve aleyhimde vuū‘ bulmuş ve bulaca bi‘l-cümle de‘āviden olāyı müdde‘i ve müdde‘a-aleyh ve şahş-ı şāliş şifatlarıyla ā‘id olduı meākeme-i şer‘iye ve nizāmiyenin her bir iāmında bidāyeten ve i‘ādeten ve i‘irāzān ve istināfen ve temyizen muākeme muāşama ve müdāfa‘aya ve redd-i cevāba iame-i şühūd ve istimā‘ına ve kendū mühür ve imzāsıyla her nev‘i müsted‘ayāt ve levāyi tanzim ve tadimine ve vaz‘-ı haciz ve fekkine ve piruštū keşidesine ve ehl-i hibre ve hākim ve mümeyyiz naşb ve ta‘yine ve talif ve teālūf ve tebli ve tebellūa ve redd-i a‘zāya ve hūūmuñ muāfazasına ve inde‘l-icāb şul ve ibrāya ve āarı tevkil ve azle ve huşūş-ı mezkūruñ mütevaıf olduı umūruñ küllisini ifāya arafımdan hāzır bi‘l-meclis merūm Maravi Efendi‘yi vekālet-i āmme-i mulaa-i şahia-i şer‘iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta‘yin eyledim didikde ol daı vekālet-i mezkūreyi abūl ve hıdmet-i lāzimesini kemā-yenbaı edāya teahhūd ve iltizām itmein māvāa‘a bi‘-aleb ketb ve imlā olundu. Hırrire fi‘l-yevmi‘t-tāsi‘ min şa‘bāni‘l-muazzam li-sene şelāşe ve işrin ve şelāşe mie elf.

ŞÜHŪDU‘L-HĀL

Ermeni milletinden Şarrāf olı Serkes veledi Aob

Fātsa aşabasından Mazar olı Şabri Efendi ibni Hüseyyin

NUMRO: 131/B

rabzon vilāyeti celilesinin Cānik sancāına merbū Fātsa aşabasınıñ Yāliyyeni maallesi aālisinden Hocāzāde Hālıl Efendi ibni el-Hāc Memed Efendi Fātsa aşabası makeme-i şer‘iyesine maşūş oada ma‘ūd-ı meclis-i şer‘-i şerif-i enverde yine aşab-i mezbūr ahālisinden āızāde Kāzım Bey ibni Őmer Lūtfi Efendi mazarında ikrār-ı tām ve ta‘biri ani‘l-merām idūb Őnye‘nin al‘adere maallesinde vāi‘ bir araf-ı Şākir Efendizādelar tarlāsı ve bir araf-ı ari ve bir

taraf-ı bend harkı ve taraf-ı erba-ı ayrıç mer'asıyla maḥdūd derūnunda iki t̄aş devrān ider bir bāb mülkü deęirnenimi Fātsa zābıta me'mūrı olūb Ünye kazası zābıta me'murluęuna taḥvil-i me'muriyet iden Tehmāzzāde Süleymān Ağā'ya seksen aded Osmānlı lirasına bedel maḥbūzum muḳābilinde bey' i bāt-ı şahih-i şer' i ile bey' ve temlik ve teslim eyledięimde ol daḥi temellük ve ḳabzū ḳabūl idūb ol vechile deęirneni maḥdūdu mezkūra ašlā ve ḳat' ā müdāḥalem ḳalmayūb mir-mümā ileyh nāmına ferāę muāmelesini ebşar itmek ḳomisyon maḥşūş ḥuzurunda i'tā-i taḳrيره ve'l-ḥāşıl ḥuşūş-ı mezkūruñ mütevaḳḳıf olduęı umūruñ küllisini işbū ḥāzır bi'l-meclis mümā ileyh Kāzım Bey'i vekālet-i āmme-i muḫlaḳa-i şahih-i şer' iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta'yin eyledim didikde ol daḥi vekālet-i mezkūreyi ḳabūl ve ḥidmet-i lāzimesini kemā-yenbaęi edāya teahhüd ve iltizām itmeęin mā-vaḳa' a bi't-ḫaleb ketb olundu. Ḥurrیره fi'l-yevmi's-şāni ve'l-işrin min şehri ramazāni'l-mübārek li-sene şelaşe ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

ŞUHŪDÜ'L-ḤĀL

Abdulfettāhzāde Ṭayyib Ağā

Fātsa ḳaşabasının Yāliyeni maḥallesinde Ḳādızzāde Ali Rızā Efendi ibni Ḥüseyin

NUMRO: 132/B

Ḥuşūş-ı āti'l-beyānın maḥallinde ketb ve istimā' iḫūn bi'l-iltimās me'zūnen mürsel-i şer' iye kātibi İbrāhim Efendi dā'ileri Fātsa ḳaşabasınıñ Yāliyeni maḥallesinde muḳim tebe' a-i Devlet-i Āliyye'nin Ermeni milletinden Muḫāf oęlı Hācı Ṭonil veledi Keęorik'un sākın olduęı ḥānesine vārūb aḳd-i meclis-i şer' -i āli itdikde zātları zeyl-i veşikada muḫarrerü'l-eşāmi zātların ta'rifleriyle muarrefe bundan aḳdem vefāt iden Tütüncü Agob'un kızısı Ḳarānik verāşet-i zevc-i merḳūme Hācı Ṭonil ile şadri kebir oęlı Orfānsi şadriye kebir kızları Dikrānūhir ve A'ḳerteb ve Ḥüneki'ye münḫaşıra olduęı lede's-şer' i'l-enver zāhir müteḫaḳḳıḳa olduędan soñra her biri meclis-i ma'ḳūd-ı mezkūrde iḳrār-ı tām ve ta' biri ani'l-merām idūb leh

ve aleyhimizde vuķū' bulmuş ve bulacaķ bi'l-cümle de'āviden ıolāyı müdde' i ve müdde'a-aleyh ve şahş-ı şālīş şıfatlarıyla ā'id oldığı meħākim-i şer' iye ve nizāmiyenin her bir iķāmindā bidāyeten ve i'ādeten ve i'tirāzan ve istināfen ve temyizen muħākeme ve muħāşama ve müdāfa' aya ve redd-i cevāba ve iķāme-i şühūd ve istimā' na ve kendū mühür ve imzāsıyla her nev' i müsted' ayāt ve levāyiħ tanzim ve taķdimine ve taħlif ve teħāluf ve tebliğ ve tebellüga ve ehl-i hibre ve ħākim ve mümeyyiz naşb ve ta' yineve vāz' -ı ħaciz ve fekkine ve redd-i a' zāya ve inde'l-icāb şulħ ve ibrāya ve ħuķūkumuzun muħāfazasına ve ħuşuş-ı mezķuruñ mütevaķķıf oldığı umūruñ küllisini ifāya taraflarımızdan ğāib ani'l-meclis Şamsūn kaşabasında muķimān Corsi oğlı Estorāki ve şeriki Tirāki Māvridisi Efendiler'in münferiden ve müçtemi' an kabüllerine mevķūfe vekālet-i āmme-i muılaķa-i şahıħa-i şer' iye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta' yin eyledik didiklerini kātib mūmā ileyh maħallinde ketb ve taħrir ve ma' an ümenā-i şer' ile meclis-i şer' a gelüb alā vuķū' ihi inhā ve taķrir eylediği mā-vaķa' a bi't-ıaleb ketb olundu. Ĥurrire fi'l-yevmi's-şālīş ve'l-işrin min şehri ramāzāni's-şerife li-sene şelāşe ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

ŞUHÜDÜ'L-ĤĀL

Açıkgöz oğlı Keđoriķ veledi Agob

Māliķos oğlı Hācı Karabet

Hey'eti iħtiyāriyeden Seferyān Bađaşūmi

Maħelle-i mezbūr Bābāsı Derhol

NUMRO: 133/B

Fātsa kaşabasınıñ Yāliyenı maħallesinde sākin iken bundan aķdem fevt olan Devlet-i Āliyye tebe' asınıñ Ermeni milletinden ıarūs oğlı ıarūsi veledi ıarūs'un şulbiye-i şağire kızları Meryem ve Nāzlı'nıñ tesviye-i umūrlarına kıbel-i şer' iden bir vasi naşb lāzım ve mühim olmağın Ĥristiyān nebilerinde müstaķime iduğı zeyl-i raķamda muħarrerü'l-eşāmi muħsān iħbārlarıyla lede's-şer' i'l-enver zāhir ve

mübeyyen olân şağiretân-i mezbûretâniñ vâlideleri işbû bâişetü'l-kitâb Serbûhi binti Falûk şağiretân-ı mezbûratân Meryem ve Nazlı'niñ vaqt-i rüşd ve sedâdlarına değın kıbel-i şer'iden vaşi naşb ve ta'yin olunduğda ol daği ber-vech-i muğarrer vaşâyet-i merkûmeyi kabûl ve merâsimini kemâ-yenbaği edâya teahhüd ve iltizâm itmeğın mâ-vağa'a bi't-taleb ketb olundu. Hurre fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-işrin min şehri ramazâni's-şerife li-sene şelaşe ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

ŞUHÛDÜ'L-HÂL

Yalıyeni mağallesi Ermeni muğtarı Açığöz oğlı Bacik

Mağalle-i mezbûre hey'eti ihtiyâriyesinden Öksüzyan Artin Efendi

Mağelle-i mezbûr hey'eti ihtiyâriyesinden Boyâciyân Qalidosi

NUMRO: 134/B

Cânık sancâğı dâhilinde Fâtsa kazâsınıñ Göller qaryesi ahalisinden şâhib-i arzuğâl Osmân Bâş oğlı Ya'kûb bin Muştafa kazâ-i mezkûr bidâyet mağkemesine mağşûş oğada ma'kûd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde zıkr-i âti öküz hayvanına zâbiâdan bunun cânib-i beytü'l-mâldan ağızu ve'l-yevm-i lüğağa hükmünde olmağ üzere bi'l-emane vazı'-u'l-yed olmağla kıbel-i şer'iden huşûş-ı re'yi olân hâlen beytü'l-mâl me'mûrı vekili Hasan Efendi müdde'âsında da'vâ ve tağrir-i kelâm idûb işbû meclis-i şer'ide muâyene olunân siyâh renkli şâğ kulâğınıñ ucu delik boynuzlarınıñ ucu kesik altı yaşında iki yüz gûrûş kıymetlü bir re'si kara şağır öküzi netâcen ve müstağillen yedimde mülküm iken geğen hafta serğat olunûb tağrir itmekde iken el-haletü hazıhi beytü'l-mâl me'mûrı yedinde bulmamlı bi'l-istihkâğ taleb iderim deyû da'vâ itdikde ol daği cevâbında mevşûfu mezkûr öküze ber-minvâl-i muğarrer cânib-i beytü'l-mâlden lüğağa olmağ üzere bi'l-emâne vazı'-ı yedini ikrâr lakin müdde'âi merkûmuñ mâlı oldığınını inkâr itmekle müdde'âi merkûm Ya'kûb ber-vech-i muğarrer müdde'âsını evvelen bâ-varağa-i mestûre mensûb oldukları Göller qaryesi imâmı mollâ Süleymân bin Ağmed ve muğtarı Ali bin

Osmān ve ihtiyār a' zāsından Tonbiḥ oğlu İbrāhim bin Ali nām kimesnelerden sırran ve ba' dehu Fātsa kaşabasından Bayrākdārzāde Ḥasan Başri Efendi ibni Meḥmed Ağā ve Göller karyesinden Şaḳālī oğlu İbrāhim bin Ali nām kimesnelerden alenen lede't-tezkiye adl ve maḳbūlü'ş-şehāde idükleri iḥbār ve iş'ār olunān Oşman Bāş oğlu Meḥmed bin Ali bin İbrāhim ve Aḥmed bin İbrāhim bin Meḥmed nām kimesneler şehadetleriyle bi'l-muvācehe berenbahi şer' i ba' de'l-işbat ve'l-ḥulf ve'l-ḥüküm mücebiyle mārru'l-beyān öküzü mezkūr-ı müdde' i merḳüm Ya' ḳüb'a i' tā ve teslime beytü'l-māl me'mūrı māl müdiri vekili Hasan Efendi'ye tenbih olunduğı Fātsa ḳazası maḳkeme-i şer' isinden i'lām olundu. Ḥurrire fi'l-yevmi'ş-şāmin min şevvālī'l-mükerrem li-sene şelāşe ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

NUMRO: 135/B

Cānik sancāğı dāḫilinde Fātsa kaşabasınıñ Yālıyeni maḫallesinde sākin iken bundan aḳdem vefāt iden Sürmeneli Ḥācī Ömer oğlu Meḥmed Reis ibni Ḥasan'ın şulbiye-i şāgire kızları Fāḫıma ve Zehra ve Emine'niñ tesviye-i umūrlarına ḳıbel-i şer' iden bir vaşi naşb-ı lāzım ve mühim olmağın emānetle ma'rūf ve istikāmet ve istikametle mevşuf o her vechile umūr ve saye-i uhdesinden gelmeğe muḳtedir ile mevşuf idüğü zeyl-i veşıḳada muḫarrerü'l-esāmi müslimin iḥbārlarıyla lede'ş-şer' i'l-enver zāhir ve müteḫāḳıḳ olān şāğirūnu mezbūreniñ ammileri işbū bāişetü'l-ḳitāb Ḥācī Ömer oğlu Ali Yazıcı ibni Ḥüseyin şāğirūnu mezbūrūn Fāḫıma ve Zehra ve Emine'niñ vaḳt-i rüşd ve sedādlarına değın ḳıbel-i şer' iden vaşi naşb ve ta'yin olunduḳda ol daḫi ber-vech-i muḫarrer vaşāyet-i mezkūreyi ḳabūl ve ḫidmet-i lāzimesini kemā-yenbağı edāya teahhüd ve iltizām itmeğın mā-vaḳa' a bi't-ḫaleb ketb olundu. Ḥurrire fi'l-yevmi'l-ḫāmis ve'l-aşar min şehri şevvālī'l-mükerrem li-sene şelāşe ve işrin şelāşe mie ve elf.

ŞUHÜDÜ'L-ḤĀL

İhtiyār a' zāsından Vehābzāde Meḥmed Azmi Efendi

Yalıyeni maħallesi imamı Abdulħamid Efendi ibni Oşman Ağā

Muħtarı maħalle-i mezbur Nizāmi Efendi ibni Şākir Ağā

NUMRO: 136/B

Cānik sancāğı dāħilinde Fātsa қаşabasınıñ Yalıyeni maħallesinde muķim Sürmeneli Cevāhir oğlı Hāşim bin Yusuf Fātsa қазāsı bidāyet maħkemesine maħşūş oғada ma'қūd-ı meclis-i şer'-i şerif-i enverde қаşaba-i ve maħalle-i mezbūrede muķim da'vā vekillerinden Topālzāde Sa'düddin Efendi ibni Süleymān Efendi mahzarında ikrār-ı tām ve ta'birini ani'l-merām idüb bi'l-vaşāye ve bi'l-aşāle leh ve aleyhimde vuķū' bulmuş ve bulacaқ bi'l-cümle de'āviden tolayı müdde'i ve müdde'a-aleyh ve şahş-ı şāliş şıfatlarıyla ā'id oldığı meħākim-i şer'ıye ve nizāmiyenin her bir iķāmında bidāyeten ve i'ādeten i'tirāzan ve istināfen ve temyizen muħākeme ve muħāşama ve müdāfa'aya ve redd-i cevāba ve iķāme-i şühūd ve istimā'ına ve kendü mühür ve imzāsıyla her nev'i müsted'ayāt ve levāyih tanzım ve taқdimine ve taħlif ve teħālūf ve tebliğ ve tebellūga ve vaz'-ı haciz ve fekkine ve ehl-i hibre ve ħākim ve mümeyyiz naşb ve ta'yin ve inde'l-icāb şulħ ve ibrāya ve redd-i a'zāya ve ħuķūķumuñ muħāfazasına tarafımdan ħāzır bi'l-meclis mūmā ileyh Sa'düddin Efendi'yi vekālet-i āmme-i muṭlaқа-i şahıħa-i şer'ıye ile vekil ve nāib-i menāb naşb ve ta'yin eyledim didikde ol daħi vekālet-i mezkūreyi qabul ve ħidmet-i lāzimesini kemā-yenbağı edāya teahhüd ve iltizām itmeğın mā-vaқа'a bi't-ṭaleb ketb olundu. Ĥurrire fi'l-yevmi't-tāsi' ve'l-aşar min şevvāli'l-mükerrem li-sene şelaşe ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

ŞUHŪDÜ'L-ĤĀL

Abdülfettāħzāde Ṭayyib Ağā ibni Fettāħ

Қаşабadan Bayraqdärzāde Ĥasan Başri Efendi ibni Meħmed Ağā

NUMRO: 137/B

Cānik sancāğı dāhilinde Fātsa қаşabasınıñ Yālıyeni maħallesinde sākin iken bundan aқdem fevt olān Devleti Āliye Tebea'nıñ Prostestān milletinden Etimeki oғlı Қостантин veledi Lambiryā'nıñ şulbiye-i şaғire kızları Eysaviye ve Aleksandıra ve Urānya ve Niyodya'nıñ bābāları müteveffā-yı merķūmdan munteќal mālī mevrūşlarını hıfzu hırāşetlerine ve tesviye-i umūrlarına bā-ħuccet-i şer'ıye vaşı menşūbları olān şaғirūnu mezbūrūnuñ cedleri Deliyor oғlı Yoriќa'nıñ vaşāyet-i mezkūreyi ru'yete ademüü'l-iќtidār olmasından tolāyı isti'fā idüb veşāyetden azil ve ihrāç olüb yerine emānet ile ma'rūf istikāmet ile mevşūf ve her vechile umūru veşāyet uhdesinden gelmeđe kādır idüđü zeyl-i raќamda muħarrerü'l esāmi müslimin ihbārlarıyla lede'ş-şer'ı'l-enver zāhir ve mübeyyen olān şaғirūnu mezbūrūnuñ li-ebeveyh er qarındāşları işbū bāişetü'l-ķitāb Lampiryālī veledi Қостантин şaғirūn mezbūrūn Eysāviye ve Urānya ve Niyodya ve Aleksandıra'nıñ vaқt-i rüşd ve sedādlarına deđin kıbel-i şer'ide vaşı naşb ve ta'yin olunduқda ol daħi vaşāyet merķūmeyı ve ħidmet-i lāzimesini kemā-yenbađı edāya teahhüd ve iltizām itmeđin mā-vaќa'a bi't-taleb ketb olundu. Ĥurrire fi'l-yevmi's-sābi' ve'l-aşar min şehri zi'l-ķa' deti'ş-şerife li-sene şelāşe ve işrin ve şelāşe mie ve elf.

ŞUHÜDÜ'L-ĤĀL

A'zā Қазğāncıyор oғlı Niќola

A'zā Ĥaralābto oғlı Yānќo

Pirūşnāni ħaciti iħtiyār a'zāsından Şuuna Kıryasi

NUMRO: 138/B

Ĥuşuş-ı āti'l-beyāniñ maħallinde ketb ve istimā' iĉün bi'l-iltimās me'zūnen mürsel-i şer'ıye kātibi İbrāhim Efendi dā'ileri Fātsa қаşabasınıñ Yālıyeni maħallesinde muķim Ĥazinedārzāde kerimesi Ĥāce Şerife Zineti Ĥānım'ıñ sākin

oldığı hānesine vārüb aqd-i meclis-i şer' i āli itdikde meclis-i ma' kudu mezkürde zāt-ı zeyl-i veşikada muharrerü'l-esāmi müslimin ta' rifleriyle muarrefe mūmā ileyhā iffetlū Hāce Şerife Zineti Hānım ibnetü'l-merhūm Osmān Pāşā kaşaba-i mezkürde muķim da' vā vekillerinden Ünyeli Çoldır Kađızāde Meħmed Haķķı Efendi ibni Ali Rızā maħzarında ikrār-ı tām ve ta' biri ani' l-merām idüb leh ve aleyhimde vuķū' bulmuş ve bulacaķ bi'l cümle de' āviden tölāyı müdde' i ve müdde' a-aleyh ve şaħş-ı şāliş şıfatlarıyla ā' id olduğu meħākim-i şer' iye ve nizāmiyenin her bir iķāmında bidāyeten ve i' ādeten ve i' tirāzan ve istināfen ve temyizen muħākeme ve muħāşama ve müdāfa' aya ve redd-i cevāba ve iķāme-i şühūd ve istimā' ina ve kendū mühür ve imzāsıyla her nev' i müsted' ayāt ve levāyiħ tanzım ve taķdimine vaz' -ı haciz ve fekkine ve iştikā-i ani' l-ħükkām ve redd-i ā' zāya ve taħlif ve teħālūf ve tebliğ ve tebellüga ve ehl-i hibre ve ħākim ve mūmeyyiz naşb ve ta' yin ve inde' l-icāb şulħ ve ibrāya ve aħarı tevkil ve azle ve muħākemenin son derecesine kađar ta' ķibine ve ħuķūkumuñ muħāfazasına ve ħuşuş-ı mezkūruñ mütevaķķıf olduğu umūruñ küllisini ifāya tarafından ħāzır bi' l-meclis mūmā ileyh Meħmed Haķķı Efendi' yi vekālet-i āmme-i muṭlaķa-i şāhiħa-i şer' iye ile vekil-i müfevviz ve muraħħaş naşb ve ta' yin eyledim didikde mūmā ileyh daħi vekālet-i mezkūreyi kađul ve ħidmet-i lāzimesini kemā-yenbađi edāya teahhüd ve iltizām itmeđi katib mūmā ileyh maħallinde ketb ve istimā' ve ma' a ümenā-i şer' ile meclis-i şer' a gelüb alā vuķū' ihi inhā ve taķrir eylediđi mā-vaķa' a bi' t-ṭaleb ketb ve imlā olundu. Ĥurrire fi' l-yevmi' l-aħad ve işrin min zi' l-ķa' deti' ş-şerife li-sene şelaşe ve işrin ve şelaşe mie ve elf.

ŞUHÜDÜ'L-ĤĀL

Fātsa rüştiye müallimi evveli Muştafa Efendi

Kaşaba hey' eti ihtiyāriyesinden Vehābzāde Ĥacı Meħmed Fehmi Efendi

Maħalli idāre a' zāsından Şevki Veli Efendi

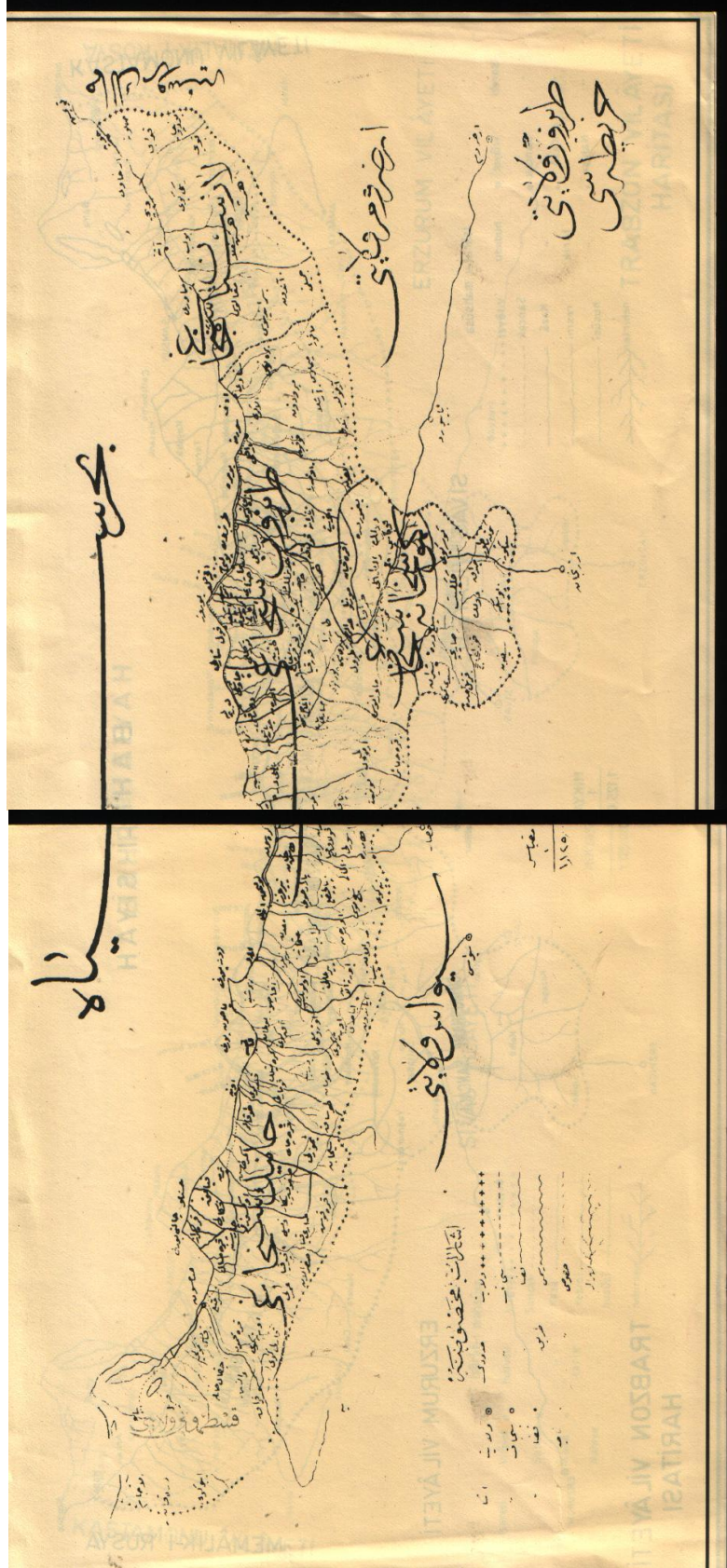
Kaşabada muķim Ka' di Ĥüseyin oğlı Yusuf Ağā

NUMRO: 139/B

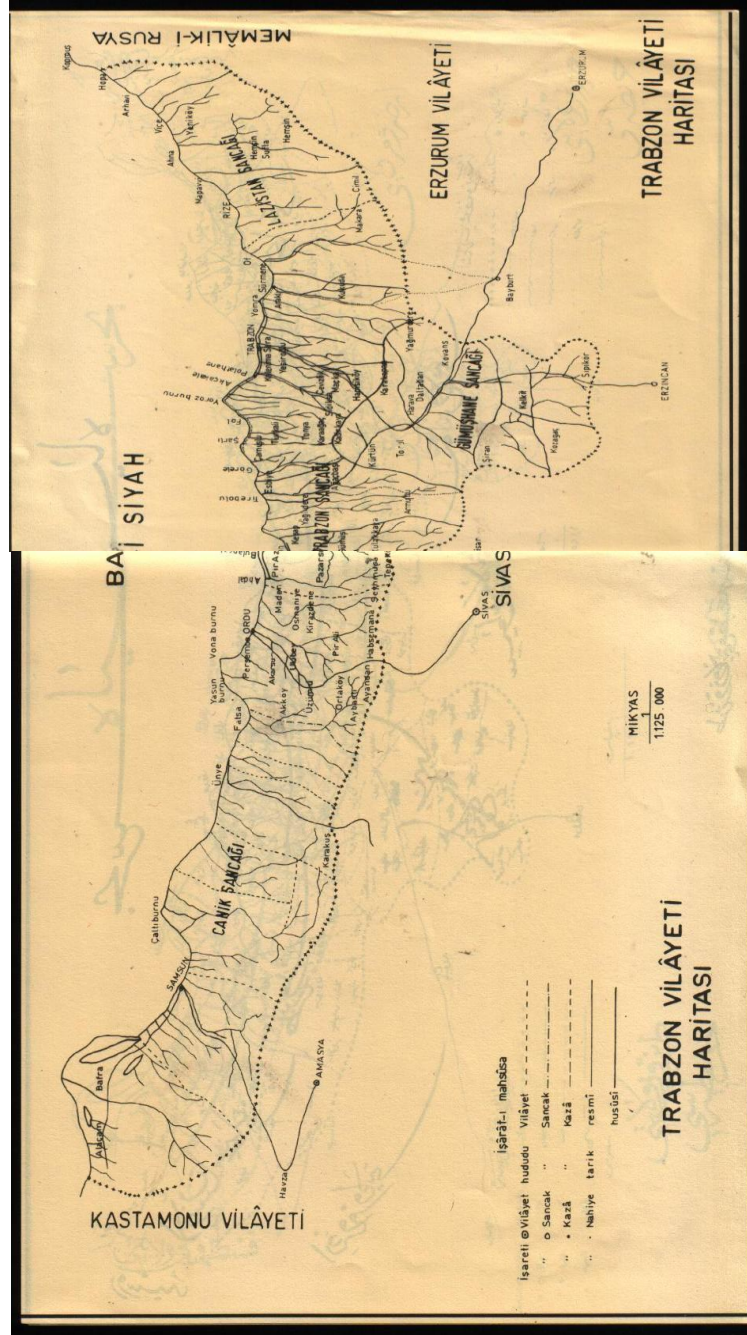
Cānik sancāğı dāhilinde Fātsa қаşabasınıñ Yāllyeni maħallesi ahālisinden iken bundan aқdem vefāt iden Genç Alizāde Hālim Ağā ibni Ali’niñ verāseti zevce-i menķūħa-i metrūkesi Şıdıқа binti Hüseyn ve Fātıma binti Aħmed Ağā ve Gülhānım ibneti İsmāil ile li-ebeveyn er қарındāşı Mahmūd Yāzıcı ve li-ebeveyn қız қарındāşı Muħsine’ye münħaşıra olub қable’l-қısmet zevce-i mezbūre Gülhānım vefāt idub verāseti zevc-i Meħmed Ağā ile li-ebeveyn қız қарındāşları Fātıma ve Sultān’a münħāşıra oldıǵı lede’ş-şer’i’l-enver zāhir oluқdan sonra merķūm Meħmed Ağā ve mezbūretān Fātıma ve Sultān’a Fātsa қazāsı bidāyet maħkemesine maħşūş oтаda ma’ķūd-ı meclis-i şer’-i şerif-i enverde қаşaba ve maħalle-i mezbūrede muķim da’vā veķillerinden Қādızāde Ali Efendi ibni Hüseyn Efendi maħzarında iķrār-ı tām ve ta’biri ani’l-merām iderler ki müteveffiye zevcem ve li-ebeveyn қız қарındāşımız mezbūre Gülhānım’ıñ zevc-i sābiķ-ı müteveffā Hālim Ağā’dan mevrūş bi’l-cümle emvāl ve eşyā ve arāzi ve zimemi nasdan olān alacaқlarından ħişşe-i irşiye-i şāyi’ası ħasbe’l-verese bizlere mevrūş olmaǵla ħişşe-i irşiye-i mezkūreleri ki vāzi’-u’l-yed olānlardan taleb ve da’vāya ā’id oldıǵı meħākim-i şer’iye ve nizāmiyede bidāyeten ve i’ādeten ve i’tirāzan ve istināfen ve temyizen muħākeme ve muħāşama ve müdāfa’aya ve redd-i cevāba ve iķame-i şühūd ve istimā’ına ve taħlif ve teħāluf ve tebliǵ ve tebellüǵa ve kendū mühür ve imzasıyla her nev’i müsted’ayāt ve levāyiħ tanzim ve taқdimine ve vaż’-ı ħaciz ve fekkine ve ehl-i hibre ve ħākim ve mümeyyiz naşb ve ta’yine ve redd-i a’zāya ve maħkemenin şoñ derecesine қadar tā’ķibine ve ħuķūķumuzuñ muħāfazasına ve ħuşūs-ı mezkūruñ mütevaқķıf oldıǵı umūruñ ...

EKLER

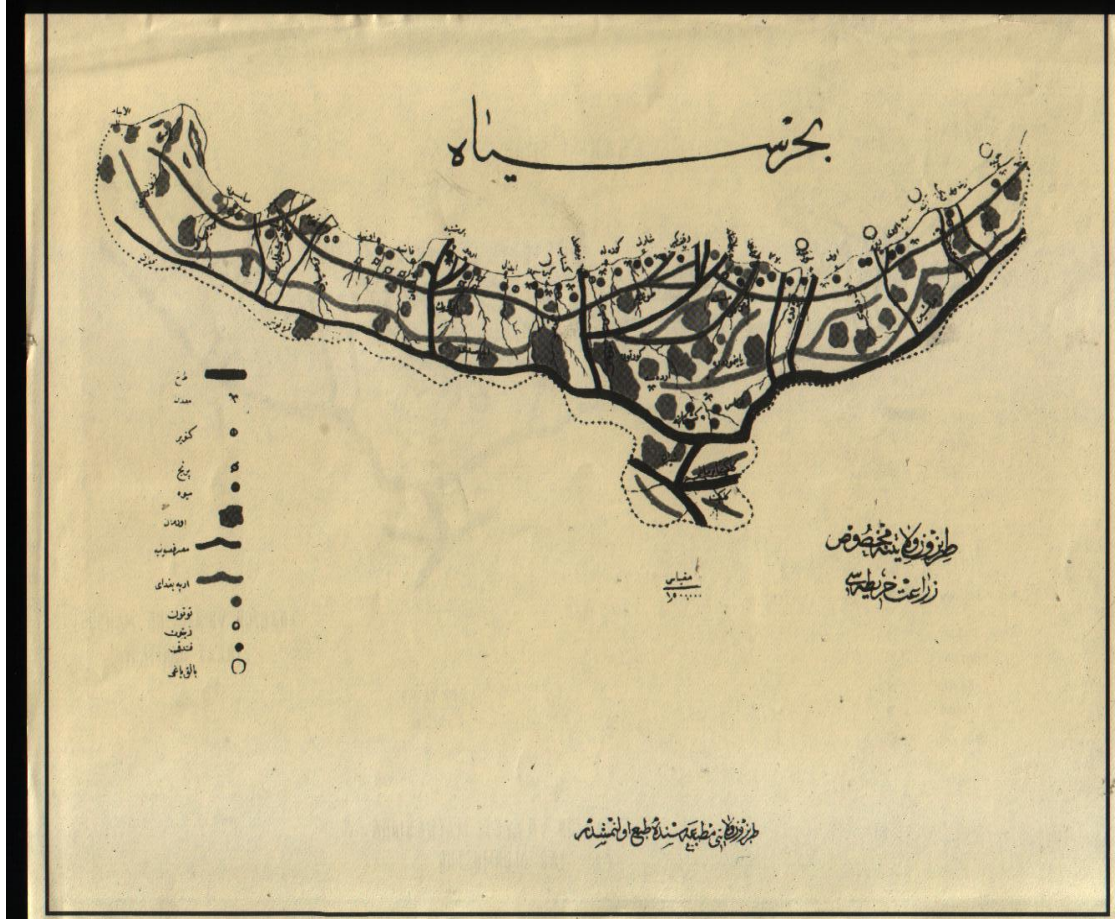
EK 1: 1904 yılına Ait Trabzon Vilayeti Haritası (Osmanlıca)

EK 2: 1904 yılına Ait Trabzon Vilayeti Haritası (Türkçe)

EK 3: XX. Yüzyılın Başlarında Trabzon Vilayetine Mahsus Ziraat Haritası (Osmanlıca)

EK 4: XX. Yüzyılın Başlarında Trabzon Vilayetine Mahsus Ziraat Haritası (Türkçe)

